

Journal of Roi Kaensarn Academi

ISSN 2697-5033 (Online)

ปีที่ 7 ฉบับที่ 7 กรกฎาคม 2565

Vol. 7 No. 7 July 2022

Journal of Roi Kaensarn Acadami

ISSN 2697-5033 (Online)

ปีที่ 7 ฉบับที่ 7 ประจำเดือนกรกฎาคม 2565

วัตถุประสงค์

Journal of Roi Kaensarn Acadami เป็นวารสารวิชาการ ราย 1 เดือน (ปีละ 12 ฉบับ ฉบับที่ 1 มกราคม, ฉบับที่ 2 กุมภาพันธ์, ฉบับที่ 3 มีนาคม, ฉบับที่ 4 เมษายน, ฉบับที่ 5 พฤษภาคม, ฉบับที่ 6 มิถุนายน, ฉบับที่ 7 กรกฎาคม, ฉบับที่ 8 สิงหาคม, ฉบับที่ 9 กันยายน, ฉบับที่ 10 ตุลาคม, ฉบับที่ 11 พฤศจิกายน, และ ฉบับที่ 12 ธันวาคม) มีวัตถุประสงค์ เพื่อเผยแพร่บทความวิจัย และบทความวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์ และนักศึกษา ด้านศาสนา ปรัชญา นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ ภาษาศาสตร์ การศึกษาเชิงประยุกต์ รวมถึงสหวิทยาการอื่นๆ

บทความที่ได้รับการพิจารณาให้ตีพิมพ์เผยแพร่ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) อย่างน้อย 3 ท่าน พิจารณาตีพิมพ์บทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

ทัศนะและความคิดเห็นที่ปรากฏในบทความ Journal of Roi Kaensarn Acadami ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น และไม่ถือเป็นทัศนะของกองบรรณาธิการ Journal of Roi Kaensarn Acadami ไม่สงวนลิขสิทธิ์การคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา

กำหนดการเผยแพร่ ปีละ 12 ฉบับ เริ่มตั้งแต่ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 เป็นต้นไป

- ฉบับที่ 1 มกราคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 มกราคม)
- ฉบับที่ 2 กุมภาพันธ์ (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 28 กุมภาพันธ์)
- ฉบับที่ 3 มีนาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 มีนาคม)
- ฉบับที่ 4 เมษายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 เมษายน)
- ฉบับที่ 5 พฤษภาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 พฤษภาคม)
- ฉบับที่ 6 มิถุนายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 มิถุนายน)
- ฉบับที่ 7 กรกฎาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 กรกฎาคม)
- ฉบับที่ 8 สิงหาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 สิงหาคม)
- ฉบับที่ 9 กันยายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 กันยายน)
- ฉบับที่ 10 ตุลาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 ตุลาคม)
- ฉบับที่ 11 พฤศจิกายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 พฤศจิกายน)
- ฉบับที่ 12 ธันวาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 ธันวาคม)

เกณฑ์การพิจารณาและคัดเลือกบทความ

บทความแต่ละบทความจะได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร (Peer Review) อย่างน้อย 3 ท่าน ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการก่อนตีพิมพ์ โดยการพิจารณาบทความจะมีรูปแบบที่ผู้พิจารณาบทความไม่ทราบข้อมูลของผู้เขียนบทความ เช่น ชื่อหรือประวัติการทำงาน และผู้เขียนบทความไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความ (Double-Blind Peer Review)

บทความที่ส่งมาขอเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร จะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความของวารสาร และต้องให้เป็นไปตามรูปแบบที่กำหนดไว้

ทรัพย์สินและความคิดเห็นของผู้เขียนบทความ ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น และไม่ถือทรัพย์สินความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ

เจ้าของ

ศูนย์พัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่

บก.พัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่

เลขที่ 141 หมู่ 6 ตำบลบ้านชัย อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี 41190

<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JRKSA/index>

E-mail: journal1990jmsd@gmail.com

บรรณาธิการ

ดร.ธีรดนัย กัปโก

ศูนย์พัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่

กองบรรณาธิการ

รศ.ดร.สัญญา เคนาภูมิ

รศ.ดร.รัตน์ ปัญญาภา

ผศ.ดร.อุทัย สติมัน

ผศ.ดร.ภูมิภควัชร ภูมิพงศ์คชศร

ผศ.ดร.วินิจ ผาเจริญ

ผศ.ดร.ญาณกร โท้ประยูร

ผศ.ดร.โยตะ ชัยวรรณกุล

พระปลัดสมชาย ปโยโค, ดร.

พระมหาพิสิฐ วิสิษฐบุญโญ, ดร.

ดร.จิตาภา เรมมีศรีสุข

ดร.สมพงษ์ เกษานุช

ดร.รุ่งโรจน์ สรรสระบุญ

ดร.ธันยนันท์ จันทรทรงพล

ดร.จันทนา อุดม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

สมาคมนักวิจัยแห่งประเทศไทย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

มหาวิทยาลัยสยาม

สถาบันรัชต์ภาคย์

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

คณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร (Peer Review)

ผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอก

รศ.ดร.รัตน์ ปัญญาภา

รศ.ดร.สัญญา เคนาภูมิ

รศ.ดร.ภาสกร ดอกจันทร์

รศ.ดร.สุวัฒน์ จุลสุวรรณ

รศ.ดร.ศิวัช ศรีโกคางกุล

รศ.ดร.พรชัย เจดามาน

รศ.ดร.โชติ บดีรัฐ

ผศ.ดร.กุลจิรา รักษนคร

ผศ.ดร.วิเชียร แสนมี

ผศ.ดร.ธีระพงษ์ มีไธสง

ผศ.ดร.อภิญวัณน์ โพธิ์सान

ผศ.ดร.สมศักดิ์ จันทรผ่อง

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

นักวิชาการอิสระ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

ผศ.ดร.เสกสรรค์ สนวา
ผศ.ดร.ภูมิภควัธน์ ภูมิพงศ์คชสร
พระปลัดสมชาย ปโยโค,ดร.
พระมหาพิสิฐ วิสิฐฐปญโญ,ดร.
ดร.เกษสุตา โภคานิตย์
ดร.สมพงษ์ เกษานุช
ดร.สมควร นามสีฐาน
ว่าที่ร้อยตรี ดร. สุริยะ หาญพิชัย
ดร.ภาณุวัฒน์ กิตติกรวรรณธ์ รัตนพิมลพลแสน
ดร.ลักขณา อินทร์บึง
ดร.ปรัชญา มีโนนทองมหาศาล
ดร.รัชดา ภัคดียิ่ง
ดร.กิตติพงษ์ พิพิธกุล
ดร.สาคร มหาหิงค์
ดร.อดิสร หนันคำจร

มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
นักวิชาการอิสระ
วิทยาลัยพิษณุพนธ์
นักวิชาการอิสระ

ผู้จัดการวารสาร

นางสาวนิรารรณ บุตรจันทร์

ศูนย์พัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่

สารบัญ

บทความวิจัย

- ➔ คุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร ตามแนวทางการ 1
บริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่
สุรภา เอมสกุล และ ธนัสถา โรจนตระกูล
- ➔ การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูในกลุ่มสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 2 สังกัด 14
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1
สิริพร ธรรมปรีชา และ อุไร สุทธิแย้ม
- ➔ การพัฒนาทักษะด้านการอ่านพญานาญของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 โดยใช้เกมการศึกษา 27
พิมพ์ผกา พิฟู, สุพันธ์วดี ไวยรูป และ ธนินท์ธรร แดงทิม
- ➔ การวิเคราะห์คุณค่าของข้อมูลทางบัญชีผ่านผลประกอบการของกิจการและการตอบสนอง 39
ของราคาและผลตอบแทนของหลักทรัพย์ กรณีศึกษากิจการ ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์
แห่งประเทศไทย
สมบูรณ์ สารพัด และ นภาพร หงษ์ภักดี
- ➔ การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการดำเนินงานของศูนย์ประสานงาน และส่งเสริมการมี 51
งานทำทัศนสถานหญิงพิษณุโลก
ศรินดา สอนมาดี และ ธนัสถา โรจนตระกูล
- ➔ การส่งเสริมการพัฒนากลุ่มอาชีพของชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา ตำบลทับหมัน อำเภอ 62
ตะพานหิน จังหวัดพิจิตร
วรรณภา คุ้ยแคะ และ กัมปนาท วงษ์วัฒนพงษ์
- ➔ แผนการพัฒนาเพื่อรองรับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของกลุ่มอาชีพ อำเภอหนองเรือ จังหวัด 74
ขอนแก่น
ณัฐกานต์ สังขะทรัพย์
- ➔ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครู ในสถานศึกษา 93
เครือข่ายที่ 42 สำนักงานเขตหนองจอก สังกัดกรุงเทพมหานคร
พัสกร โหมเพ็ง, รุจิรี ภู่อาระ และ ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ
- ➔ ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะหลักของผู้บริหารกับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของ 109
โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่
จิตาภา สุวรรณคำ และ ละมุล รอดขวัญ

- ➔ ประสิทธิภาพการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน กรณีศึกษา 126
ตลาดริมยม ชุมชนบ้านกง อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย
กฤษณะ เนียมหอม และ กัมปนาท วงษ์วัฒนพงษ์
- ➔ ผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและการปรับตัวของผู้สูงอายุในสถานการณ์การแพร่ระบาดของ 137
โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) กรณีศึกษาในเขต องค์การบริหารส่วนตำบลบ้าน
บุง อำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร
เกศรินทร์ วิงพัฒน์ และ โชติ บดีรัฐ
- ➔ **The Development of Vocabulary Acquisition for Thai Kindergarteners 149**
through Digital Storytelling (DST)
Nattanan Prongkitsanuluck, Surattana Adipat and Pariwat Imsa-ard
- ➔ การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของผู้บริหารและครู โรงเรียนกลุ่มเมือง 161
บางปู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1
ชลนภัทร ไตรแดง และ อุไร สุทธิแย้ม
- ➔ การวิเคราะห์การใช้ภาษาในภาพยนตร์แนวการแบ่งชนชั้นทางสังคมและ การเหยียดเชื้อชาติ 177
กรณีศึกษา The Help และ Hidden Figures
สพลเชษฐ์ ประชุมชัย และ ญัฐชยา หุมนนา
- ➔ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ตำบลวังนกแอ่น อำเภอ 194
วังทอง จังหวัดพิษณุโลก
ศุภวิชัย จิราพงษ์ และ ธนัสถา โรจนตระกูล
- ➔ การพัฒนาทักษะการคิดเชิงระบบที่จัดการเรียนรู้การรู้ดิจิทัลโดยใช้ปัญหา เป็นฐาน 207
ร่วมกับเทคนิค STAD ของนักเรียนโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
บัวลักษณ์ เพชรงาม
- ➔ การศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัด 225
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1
พงศ์เทพ พรหมตรุษ และ ฉลอง ชาตรุประชีวิน
- ➔ บทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา 238
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 1
พัชรินทร์ คุณนะระ และ อุไร สุทธิแย้ม
- ➔ การใช้ผ่านชีวภาพเป็นวัสดุปลูกผักอินทรีย์ในกระบะเพื่อส่งเสริมสุขภาวะ และผลเชิง 256
เศรษฐกิจในครัวเรือนของผู้สูงอายุ
ธนชัย ฉลาดเฉลียว, จันทร์เพ็ญ ชุมแสง และ พงนิย์ แสงมณี

- ➔ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการคัดแยกขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่ตำบลไกรนอก อำเภอองไกรลาศ จังหวัด สุโขทัย 275
จตุพร ไกรกิจราษฎร์ และ โชติ บดีรัฐ
- ➔ แนวทางการส่งเสริมการพัฒนาสุขภาวะผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหาร ส่วนตำบลหนองกะ ท้าว อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก 288
บุญชื้อ เพชรไทย และ ธนัสถา โรจนตระกูล
- ➔ แรงจูงใจในการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงเทพใต้ 299
อุมาพร พันธุ์ศรี และ อุไร สุทธิแย้ม
- ➔ **A Framework for Developing an Information Policy for Promoting WBLs Adoption and Continuous Use by Experienced and Technical Instructors in Thai Universities** 313
Patravadee Vongsumedh and Nattapong Sanchan
- ➔ แนวทางการขับเคลื่อนการยุติความรุนแรงต่อผู้หญิง เด็ก และบุคคลในครอบครัว ในพื้นที่ อำเภอมะสอย จังหวัดตาก 327
ศิริปรียา ศิริสุนทร และ ธนัสถา โรจนตระกูล
- ➔ แนวทางการบูรณาการจัดทำแผนพัฒนาในระดับพื้นที่อำเภอ กรณีศึกษาอำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร 341
สันติ ปัญญา และ กัมปนาท วงษ์วัฒนพงษ์
- ➔ การบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาตามการรับรู้ของครู สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 353
บุษวรรณ มลทป และ อุไร สุทธิแย้ม
- ➔ การพัฒนาทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 โดยการจัด ประสพการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดสมองเป็นฐาน 368
เจนจิรา เหมหัก, อติกาญจน์ ฐิติโสภณศักดิ์ และ สุพิชา พิทยะภักดิ์
- ➔ แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลลาดแค อำเภอชนแดน จังหวัด เพชรบูรณ์ 380
กุลวดี กุลสุนทร และ โชติ บดีรัฐ
- ➔ รูปแบบการบริหารจัดการอาชีวศึกษาเกษตรเพื่อการสร้างเกษตรกรยุคใหม่ของสถานศึกษา อาชีวศึกษาเกษตร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา 394
ชาติชาย เกตุพรหม, เอกราช โสมจิตพิมานเวช, ยุทธศาสตร์ กงเพชร, อดุลย์ พิมพ์ทอง และ สัมฤทธิ์ กางเพ็ง

บทความวิชาการ

- ➔ วัฒนธรรมทางการเมืองภายใต้การพัฒนาประชาธิปไตยของไทย 411
อัครวรารักษ์ ใจะเขียว และ ยุทธนา ปราณีต
- ➔ กรอบแนวคิดของกลยุทธ์ที่มีต่อการประยุกต์ต้นทุนตามเป้าหมาย ระบบบัญชีบริหารและผล 423
การปฏิบัติงาน
ขวัญฤทัยพร วัชรบัณฑิตากุล และ สมบูรณ์ สาระพัค

ภาคผนวก

439

คุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร
ตามแนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่
Service quality of Pho Thale District Registry Office Phichit Province
according to New Public Management guidelines

สุรภา เอมสกุล และ ธนัสถา โรจนตระกูล

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

Surapha Eamsakul and Tanastha Rojanatrakul
Pibulsongkram Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author, E-mail : Surapha.ea@psru.oc.th

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาระดับคุณภาพการให้บริการของเจ้าหน้าที่ต่อประชาชนที่มารับบริการจากสำนักทะเบียนอำเภอโพทะเลตามแนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ 2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักทะเบียนอำเภอโพทะเลตามแนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ และ 3) เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักทะเบียนอำเภอโพทะเลตามแนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ ดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ จากการแจกแบบสอบถามกับประชาชนผู้มาติดต่อรับบริการจากสำนักทะเบียนอำเภอโพทะเล จำนวน 388 คน ซึ่งได้จากการแทนค่าในสูตรของยามานะ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test และ ค่า F-test (One Way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า 1. คุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร ตามแนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2. ผลการเปรียบเทียบ พบว่าประชาชนที่มี เพศ อายุ การศึกษา สถานภาพ อาชีพ รายได้ และจำนวนครั้งที่มาใช้บริการ ที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตรตามแนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ ไม่แตกต่างกัน 3. ปัญหาและแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการให้บริการประชาชนของตามแนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ พบว่า 1) ในด้านปัญหา คือ 1) เจ้าหน้าที่ที่ให้บริการมีไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานทำให้งานเกิดความล่าช้า 2) ขาดการนำการใช้เทคโนโลยีและอุปกรณ์ที่ทันสมัยเข้ามาเพิ่มใช้ในการให้บริการ 3) เจ้าหน้าที่ไม่ค่อยให้คำปรึกษา แนะนำผู้มาใช้บริการในสำนักงาน 4) ขาดการประชาสัมพันธ์ และแจ้งข่าวสารให้ผู้รับบริการ หรือประชาชนในที่ได้รับทราบ 2) ในด้านแนวทางการปรับปรุงและ

พัฒนา คือ 1) ควรจัดอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ให้เพียงพอกับปริมาณงาน 2) ควรมีการลดขั้นตอนการบริการต่าง ๆ เพื่อให้การใช้บริการเร็วขึ้นกว่าเดิม 3) ควรจัดเจ้าหน้าที่เพื่อตอบข้อซักถามให้แก่ผู้มารับบริการโดยเฉพาะ 4) ควรทำการประชาสัมพันธ์หรือแจ้งข่าวสารเกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องผ่านกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และตัวแทนประชาชนในพื้นที่ 5) นำเทคโนโลยี สารสนเทศ และอุปกรณ์ที่ทันสมัยเข้ามาช่วยในการให้บริการกับประชาชน

คำสำคัญ : คุณภาพการให้บริการ; สำนักทะเบียน; การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่

Abstracts

The objectives of this research were 1) to study the level of the service quality of Pho Thale District Register Office, Phichit Province according to the way of new public management, 2) to compare the personal factors to the service quality of Pho Thale District Register Office, Phichit Province according to the way of new public management, and 3) to study the problems and guidelines for improving the service quality of Pho Thale District Register Office, Phichit Province according to the way of new public management. This research applied the Quantitative Research with the Survey Research. The sample was 388 people from the calculation formula of Taro Yamane. The research instrument was the questionnaire. The statistics used frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test and F-test (One Way ANOVA).

Results of the Research 1. Overall, the level of the service quality of Pho Thale District Register Office, Phichit Province according to the way of new public management was at the high level. 2. The comparison according to the way of new public management found that the people having the different genders, ages, degrees of education, status, occupations, income and times in service had no the different opinion to t to the service quality of Pho Thale District Register Office, Phichit Province according to the way of new public management. 3. The problems and guidelines found that 1) the problems were that the staff were insufficient in working, the staff did not apply the technology and equipment update in the service, the staff did not give the advice for the people in the service, and the organization did not publicize the information and the news to the people. 2) The guidelines for the improvement were that the organization should provide the staff sufficient to the service, reduce the service methods for the rapid service, provide the staff sufficient to answer the question of the people, publicize the information and the news about the law and regulations through the subdistrict headmen, the village headmen and the people, and apply the Information Technology and equipment update in the service.

Keywords : Service quality; Registry office; New government management

บทนำ

การให้บริการประชาชนถือเป็นหัวใจหลักที่สำคัญในการบริหารงานภาครัฐโดยเฉพาะปัจจุบันที่ประเทศไทยกำลังเผชิญความก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกอย่างรวดเร็วทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมือง เทคโนโลยี สิ่งแวดล้อม และการบริหารราชการภาครัฐแบบดั้งเดิม อาจไม่เพียงพอต่อการจัดระบบการบริหารงานภาครัฐให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนที่มีลักษณะเป็นพลวัตมากขึ้น การบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ จึงเป็นการมุ่งเน้นการปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพการบริการภาครัฐให้มีความทันสมัย ทันความเปลี่ยนแปลงของโลกาภิวัตน์ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนและสามารถแก้ไขปัญหาที่มีอยู่อย่างเป็นลำดับขั้นตอน (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561 : 3) การพัฒนาระบบราชการที่ผ่านมามีได้นำแนวคิดการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่มาใช้โดยมีเหตุผลหลักที่สำคัญจากปัญหาของระบบราชการไทยที่มีหลายประการและสั่งสมมานาน และกระแสโลกาภิวัตน์ส่งผลให้สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกประเทศ เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วการเพิ่มประสิทธิภาพของระบบราชการที่มุ่งสู่ความเป็นเลิศ เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ การลดความเหลื่อมล้ำที่เน้นการพัฒนาอย่างยั่งยืน และทั่วถึงเป็นธรรม การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ภายใต้ปัจจัยด้านต่าง ๆ และการเปลี่ยนแปลงในสถานะแวดล้อมของประเทศความต้องการและความคาดหวังต่อการได้รับบริการจากภาครัฐเพิ่มสูงขึ้น ตลอดจนการมุ่งแก้ไขปัญหาที่สั่งสมมาของระบบราชการไทยในเรื่องโครงสร้างนวัตกรรมการ กฎหมาย กฎระเบียบที่เป็นอุปสรรค และซ้ำซ้อนไม่ทันสมัย ทั้งนี้ได้กำหนดแผนกลยุทธ์และมาตรการในการพัฒนาระบบราชการ (ฉัตรชัย นาถ์พลอย, 2563 : 4)

อำเภอโพทะเลโดยที่ทำการปกครองอำเภอเป็นหน่วยงานภาครัฐหน่วยงานหนึ่งที่มีภารกิจหน้าที่ในการให้บริการประชาชนที่ต้องดำเนินการตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐและได้นำแนวคิดการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่มาใช้โดยเฉพาะในกลุ่มงานทะเบียนและบัตร ที่ให้บริการงานทะเบียนราษฎร งานทะเบียนทั่วไป งานบัตรประจำตัวประชาชน และในเรื่องของสัญชาติ ซึ่งในแต่ละวันมีประชาชนเดินทางมาใช้บริการอย่างต่อเนื่อง การให้บริการมีระเบียบขั้นตอนปฏิบัติหลายขั้นตอนซึ่งถูกกำหนดตามมาตรฐานของงานทะเบียน กรมการปกครอง มีการใช้เทคโนโลยีมาพัฒนาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพการปฏิบัติงานการให้บริการจึงถือเป็นหัวใจหลักของการทำงาน ซึ่งถูกกำหนดโดยระเบียบ กฎหมาย จรรยาบรรณของความเป็นข้าราชการและหน่วยงานของรัฐ (สำนักทะเบียนอำเภอโพทะเล, 2564 : 2) ดังนั้น เพื่อเป็นการยกระดับการพัฒนาการให้บริการประชาชนของสำนักทะเบียนอำเภอโพทะเล ให้มีคุณภาพและเป็นที่พึงพอใจของประชาชนในการรับบริการงานทะเบียน ตามแนวคิดการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ จึงได้ทำการศึกษาคุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอโพทะเล 3 ส่วน ได้แก่ การให้บริการของเจ้าหน้าที่ตามแนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ปัจจัยที่มีผลต่อการ

ให้บริการ และปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ในการให้บริการ โดยมุ่งการวิเคราะห์ความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอโพทะเลตามแนวคิดการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ ทั้งหมด 5 ด้าน ได้แก่ 1) กระบวนการขั้นตอนการให้บริการ 2) การปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการให้บริการอย่างต่อเนื่อง 3) การให้บริการอย่างรวดเร็ว 4) การนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเข้ามาใช้ในการให้บริการ 5) การให้บริการตามหลักการบริหารสมัยใหม่ เพื่อเป็นข้อมูลเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักทะเบียนอำเภอโพทะเลต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพการให้บริการของเจ้าหน้าที่ต่อประชาชนที่มาใช้บริการจากสำนักทะเบียนอำเภอโพทะเลตามแนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักทะเบียนอำเภอโพทะเลตามแนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่
3. เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักทะเบียนอำเภอโพทะเลตามแนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่

ระเบียบวิธีวิจัย

การดำเนินการวิจัยเรื่องนี้ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ จากการแจกแบบสอบถาม โดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือ ประชาชนผู้มาติดต่อรับบริการจากสำนักทะเบียนอำเภอโพทะเล ซึ่งจากสถิติผู้มาใช้บริการสำนักทะเบียนอำเภอโพทะเล ระหว่างเดือนมกราคม-มีนาคม จำนวน 12,894 คน (สำนักทะเบียนอำเภอโพทะเล, 2564)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนผู้มาติดต่อรับบริการจากสำนักทะเบียนอำเภอโพทะเล จำนวน 388 คน ที่ได้จากสูตรของยามานะ (Yamane)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ **ตอนที่ 1** แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบตรวจรายการ (Check List) **ตอนที่ 2** แบบสอบถามคุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอโพทะเล เป็นแบบสอบถามประเมินค่ามีลักษณะการประเมินค่า 5 ระดับ **ตอนที่ 3** ปัญหาและแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการให้บริการ

ประชาชนของสำนักทะเบียนอำเภอโพทะเลตามแนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ ซึ่งเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended)

2.2 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ คือ ศึกษาเอกสาร แนวคิด หลักการ และทฤษฎี กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือการวิจัย ดำเนินการสร้างและปรับแบบสอบถาม นำแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาคุณภาพความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.865

3. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ขอนหนังสือจากคณะสังคมศาสตร์และการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยถึงนายอำเภอโพทะเล เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนที่มาใช้บริการในอำเภอ

3.2 นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปสำรวจกับประชาชนผู้มาติดต่อรับบริการจากสำนักทะเบียนอำเภอโพทะเล ซึ่งจากสถิติผู้มารับบริการสำนักทะเบียนอำเภอโพทะเล จำนวน 288 คน ชี้แจงให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3.3 นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ต่อไป

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

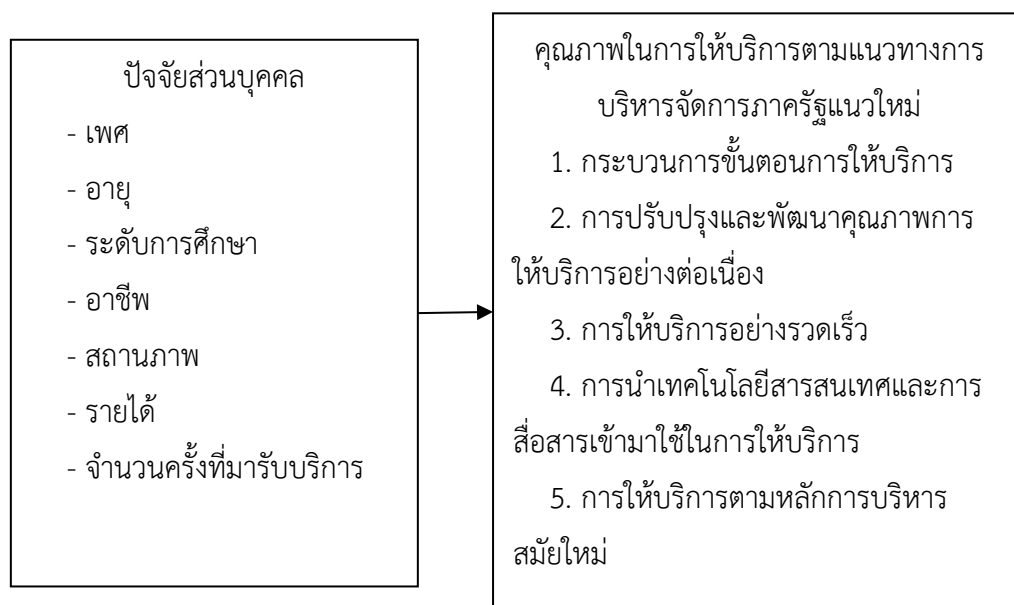
4.1 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าร้อยละ (%), ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4.2 สถิติเชิงอนุมาน (Inference Statistics) ได้แก่ ค่าสถิติทดสอบ t-test ค่าสถิติทดสอบ F-test (One-Way Analysis of Variance)

4.3 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิด วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา ประกอบบริบท นำเสนอเป็นความเรียงประกอบตาราง โดยการแจกแจงความถี่ของผู้ตอบคำถามปลายเปิด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษา ทบทวนแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้
วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ผลการวิเคราะห์ระดับคุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตรตามแนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน คุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตรตามแนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ โดยภาพรวม

ลำดับ	คุณภาพการให้บริการ	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ด้านกระบวนการขั้นตอนการให้บริการ	3.82	0.797	มาก
2	ด้านการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการให้บริการอย่างต่อเนื่อง	3.79	0.697	มาก
3	ด้านการให้บริการอย่างรวดเร็ว	3.89	0.773	มาก
4	ด้านการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเข้ามาใช้ในการให้บริการ	3.89	0.751	มาก
5	ด้านการให้บริการตามหลักการบริหารสมัยใหม่	3.80	0.786	มาก
ภาพรวม		3.84	0.579	มาก

จากตาราง 1 พบว่า คุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร ตามแนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.84$, S.D. = 0.579) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการให้บริการอย่างรวดเร็ว ด้านการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเข้ามาใช้ในการให้บริการรองลงมา คือ ด้านกระบวนการขั้นตอนการให้บริการ ด้านการให้บริการตามหลักการบริหารสมัยใหม่ และด้านการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการให้บริการอย่างต่อเนื่อง ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การทดสอบสมมติฐานการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับคุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตรตามแนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่

ตาราง 2 ผลสรุปการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับคุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตรตามแนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่

ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม	ค่า t	ค่า F	Sig	ผลการศึกษา	
					ยอมรับ	ปฏิเสธ
เพศ	คุณภาพของการให้บริการ	-0.380	-	0.704	-	✓
อายุ	คุณภาพของการให้บริการ	-	1.003	0.391	-	✓
การศึกษา	คุณภาพของการให้บริการ	-	0.434	0.728	-	✓
สถานภาพ	คุณภาพของการให้บริการ	-	0.487	0.692		
อาชีพ	คุณภาพของการให้บริการ	-	0.061	0.941	-	✓
รายได้	คุณภาพของการให้บริการ	-	0.160	0.977	-	✓
จำนวนครั้งที่มาใช้บริการ	คุณภาพของการให้บริการ	-	0.793	0.498	-	✓

จากตาราง 2 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มี เพศ อายุ การศึกษา สถานภาพ อาชีพ รายได้ และจำนวนครั้งที่มาใช้บริการ ที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตรตามแนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าในการรับบริการของประชาชน ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันไม่มีผลต่อการเข้ารับบริการของประชาชน ทั้งนี้เพราะว่าประชาชนนั้นต้องปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับที่กำหนดไว้ เพื่อให้การบริการมีคุณภาพ ผู้รับบริการและผู้ให้บริการปลอดภัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ปัญหาและแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักทะเบียนอำเภอโพทะเลตามแนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่

ตาราง 3 ปัญหาต่อการให้บริการประชาชนของสำนักทะเบียนอำเภอโพทะเลตามแนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่

ที่	ปัญหาต่อการให้บริการประชาชนของสำนักทะเบียนอำเภอโพทะเลตามแนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่	ความถี่ (f)
1	เจ้าหน้าที่ขาดความเอื้อเฟื้อไม่กระตือรือร้นในการให้บริการแก่ประชาชนอย่างเต็มที่ ขาดความเอาใจใส่ในการแก้ไขปัญหา แนะนำให้แก่ผู้มารับบริการ	50
2	เจ้าหน้าที่ที่ให้บริการมีไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน และมีการแบ่งแผนการให้บริการอย่างไม่ชัดเจนทับซ้อน เกิดความล่าช้า	36
3	ไม่มีเจ้าหน้าที่คอยให้คำปรึกษา แนะนำ ขาดการประชาสัมพันธ์ และแจ้งข่าวสารให้ผู้รับบริการ หรือประชาชนในที่ได้รับทราบ	29

จากตาราง 3 พบว่า เจ้าหน้าที่ที่ให้บริการประชาชนและผู้มารับบริการขาดความเอื้อเฟื้อไม่กระตือรือร้นในการให้บริการแก่ประชาชนอย่างเต็มที่ ขาดความเอาใจใส่ในการแก้ไขปัญหา แนะนำให้แก่ผู้มารับบริการ มีเจ้าหน้าที่ที่ให้บริการมีไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน และมีการแบ่งแผนการให้บริการอย่างไม่ชัดเจนทับซ้อน เกิดความล่าช้า และไม่มีเจ้าหน้าที่คอยให้คำปรึกษา แนะนำ ขาดการประชาสัมพันธ์ และแจ้งข่าวสารให้ผู้รับบริการ หรือประชาชนในที่ได้รับทราบ

ตาราง 4 แนวทางการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักทะเบียนอำเภอโพทะเลตามแนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่

ที่	แนวทางการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการให้บริการประชาชน	ความถี่ (f)
1	ควรพัฒนาคุณภาพการให้บริการในด้านความเข้าใจและการรับรู้ ความต้องการ โดยควรกำชับให้เจ้าหน้าที่เข้าใจความต้องการที่แตกต่างของผู้รับบริการ เอาใจใส่ในการแก้ไขปัญหาแนะนำให้แก่ผู้มารับบริการ ให้เกียรติผู้มารับบริการเห็นว่าผู้มารับบริการคือคนสำคัญ	65
2	ควรพัฒนาคุณภาพการให้บริการประเภทการแก้ไขเปลี่ยนแปลง รายการในเอกสารการทะเบียนราษฎร โดยควรมีการลดขั้นตอนการบริการต่าง ๆ	56

	เพื่อให้การใช้บริการเร็วยิ่งขึ้นกว่าเดิม และควรจัดอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ให้เพียงพอกับปริมาณงาน	
3	ควรจัดเจ้าหน้าที่เพื่อตอบข้อซักถามให้แก่ผู้มารับบริการโดยเฉพาะ เพื่อให้ประชาชนที่มารับบริการได้รับข้อมูลที่มีความถูกต้อง อันเป็นการอำนวยความสะดวกให้ความช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนอีกทางหนึ่ง และควรทำการประชาสัมพันธ์หรือแจ้งข่าวสารเกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ผ่านก้านั้น ผู้ใหญ่บ้าน	34

จากตาราง 4 พบว่า ควรพัฒนาคุณภาพการให้บริการในด้านความเข้าใจและการรับรู้ ความต้องการ โดยควรกำชับให้เจ้าหน้าที่เข้าใจความต้องการที่แตกต่างของผู้รับบริการ เอาใจใส่ในการแก้ไขปัญหาแนะนำให้แก่ผู้มารับบริการ ให้เกียรติผู้มารับบริการเห็นว่าผู้มารับบริการคือคนสำคัญ ควรมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในเอกสารการทะเบียนราษฎร โดยมีการลดขั้นตอนการบริการต่าง ๆ เพื่อให้การใช้บริการเร็วยิ่งขึ้นกว่าเดิม จัดอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ให้เพียงพอกับปริมาณงาน จัดเจ้าหน้าที่เพื่อตอบข้อซักถามให้แก่ผู้มารับบริการโดยเฉพาะ เพื่อให้ประชาชนที่มารับบริการได้รับข้อมูลที่มีความถูกต้อง อันเป็นการอำนวยความสะดวกให้ความช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนอีกทางหนึ่ง และควรทำการประชาสัมพันธ์หรือแจ้งข่าวสารเกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ผ่านก้านั้น ผู้ใหญ่บ้าน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง คุณภาพการให้บริการของเจ้าหน้าที่ต่อประชาชนที่มารับบริการจากสำนักทะเบียนอำเภอโพทะเลตามแนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ผู้วิจัยได้นำประเด็นที่สำคัญในการวิจัยมาอภิปรายผล ดังนี้

คุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร ตามแนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการให้บริการอย่างรวดเร็ว ด้านการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเข้ามาใช้ในการให้บริการรองลงมา คือ ด้านกระบวนการขั้นตอนการให้บริการ ด้านการให้บริการตามหลักการบริหารสมัยใหม่ และด้านการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการให้บริการอย่างต่อเนื่อง ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสำนักทะเบียนอำเภอมีการกำหนดขั้นตอน และระยะเวลาการให้บริการ เป็นไปตามลำดับก่อนหลัง เพื่อความสะดวก รวดเร็ว มีการจัดเจ้าหน้าที่ให้บริการอย่างต่อเนื่อง โดยการผลัดเปลี่ยนเจ้าหน้าที่ไปหยุดพักเที่ยงซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปิยณัฐ จันทรเกิด (2561 : 5) ได้ศึกษาคุณภาพการให้บริการของเทศบาลนครนครสวรรค์ พบว่า การให้บริการของเทศบาลนคร นครสวรรค์ตามการรับรู้ของประชาชนโดยรวม มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการ

ตอบสนองต่อ ผู้รับบริการ ด้านการให้ความเชื่อมั่นต่อผู้รับบริการ และด้านความเชื่อถือไว้วางใจได้ มีคุณภาพ การให้บริการอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ และด้านการรู้จักและเข้าใจ ผู้รับบริการมีคุณภาพการให้บริการอยู่ในระดับมาก

ผลการทดสอบการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนัก ทะเบียนอำเภอโพทะเลตามแนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ พบว่า ประชาชนที่มี เพศ อายุ การศึกษา สถานภาพ อาชีพ รายได้ และจำนวนครั้งที่มาใช้บริการ ที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อคุณภาพการ ให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตรตามแนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ ไม่ แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าในการรับบริการของประชาชน ปัจจัยส่วนบุคคล ที่แตกต่างกันไม่มีผลต่อการเข้ารับบริการของประชาชนทั้งนี้เพราะว่าประชาชนนั้นต้องปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับที่กำหนดไว้ เพื่อให้การบริการมีคุณภาพ ผู้รับบริการและผู้ให้บริการปลอดภัยซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของนุชิดา ทับศรี, ศิริพงษ์ ทองจันทร์ (2560 : 2) ได้ศึกษาความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของ สำนักทะเบียน อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อการ ให้บริการของสำนักทะเบียน อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ที่มีเพศแตกต่างกัน มีระดับความพึงพอใจ ทั้งโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ความพึงพอใจของประชาชนที่มีระดับการศึกษา แตกต่างกันมีระดับ ความพึงพอใจโดยรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนรายด้านพบว่า ด้านการส่งเสริมแนะนำบริการแตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ความพึงพอใจของประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีระดับความพึงพอใจ โดยรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนรายด้านพบว่าด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการที่มีประเภทของงานที่เข้ารับบริการแตกต่างกันมีความ พึงพอใจโดยรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนรายด้านพบว่าด้านสถานที่/สภาพแวดล้อมการให้บริการ ด้านการส่งเสริม แนะนำบริการ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ และด้านกระบวนการบริการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

ปัญหาและเสนอแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักทะเบียน อำเภอโพทะเลตามแนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ พบว่า 1) ในด้านปัญหา คือ เจ้าหน้าที่ที่ ให้บริการประชาชนและผู้มารับบริการขาดความเอื้อเฟื้อและไม่กระตือรือร้นในการให้บริการแก่ประชาชนอย่าง เต็มที่ ขาดความเอาใจใส่ในการแก้ไขปัญหา แนะนำให้แก่ผู้มารับบริการ มีเจ้าหน้าที่ที่ให้บริการมีไม่เพียงพอต่อการ ปฏิบัติงาน และมีการแบ่งแผนการให้บริการอย่างไม่ชัดเจนทับซ้อน เกิดความล่าช้า และไม่มีเจ้าหน้าที่คอยให้ คำปรึกษา แนะนำ ขาดการประชาสัมพันธ์ และแจ้งข่าวสารให้ผู้รับบริการ หรือประชาชนในที่ได้รับทราบ 2) ในด้านแนวทางการปรับปรุงและพัฒนา คือ ควรพัฒนาคุณภาพการให้บริการในด้านความเข้าใจและการรับรู้ ความต้องการ โดยควรกำชับให้เจ้าหน้าที่เข้าใจความต้องการที่แตกต่างของผู้รับบริการ เอาใจใส่ในการแก้ไข ปัญหาแนะนำให้แก่ผู้มารับบริการ ให้เกียรติผู้มารับบริการเห็นว่าผู้มารับบริการคือคนสำคัญ ควรมีการแก้ไข

เปลี่ยนแปลง รายการในเอกสารการทะเบียนราษฎร โดยมีการลดขั้นตอนการบริการต่าง ๆ เพื่อให้การใช้บริการเร็วขึ้นกว่าเดิม จัดอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ให้เพียงพอกับปริมาณงาน จัดเจ้าหน้าที่เพื่อตอบข้อซักถามให้แก่ผู้มารับบริการโดยเฉพาะ เพื่อให้ประชาชนที่มาใช้บริการได้รับข้อมูลที่มีความถูกต้อง อันเป็นการอำนวยความสะดวกให้ความช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนอีกทางหนึ่ง และควรทำการประชาสัมพันธ์หรือแจ้งข่าวสารเกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ผ่านกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนุชิตา ทับศรี, ศิริพงษ์ ทองจันทร์ (2560 : 1) ได้ศึกษาความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของสำนักทะเบียน อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ข้อเสนอแนะต่อการให้บริการประชาชนของสำนักทะเบียนอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม มีข้อเสนอแนะแยกเป็นแต่ละด้าน ดังนี้ ด้านสถานที่/สภาพแวดล้อมการให้บริการ คือ ควรจัดเก็บเอกสารให้เป็นระเบียบเรียบร้อยและตกแต่งบริเวณภายในสำนักทะเบียนให้สวยงาม เช่น จัดแจกันดอกไม้สด เพื่อให้บรรยากาศมีรสนิยมด้านการส่งเสริมแนะนำบริการคือ ควรจัดเจ้าหน้าที่ให้บริการส่วนหน้าเพื่อให้คำแนะนำ ตอบปัญหาที่ประชาชนต้องการให้แก้ไขให้มีความถูกต้องชัดเจน ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการคือ เจ้าหน้าที่ควรมีอัธยาศัยที่ดี ยิ้มแย้มแจ่มใส พูดจาไพเราะ และด้านกระบวนการ คือควรจัดทำป้ายแสดงเอกสาร/หลักฐานที่ต้องใช้ในการขอรับบริการอย่างชัดเจน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. สำนักทะเบียนอำเภอโพทะเลควรพัฒนาคุณภาพการให้บริการในด้านความเข้าใจและการรับรู้ความต้องการ โดยควรกำชับให้เจ้าหน้าที่เข้าใจความต้องการที่แตกต่างของผู้รับบริการ เอาใจใส่ในการแก้ไขปัญหาแนะนำให้แก่ผู้มารับบริการ ให้เกียรติผู้มารับบริการเห็นว่าผู้มารับบริการคือคนสำคัญ
2. สำนักทะเบียนอำเภอโพทะเลควรมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลง รายการในเอกสารการทะเบียนราษฎร โดยมีการลดขั้นตอนการบริการต่าง ๆ เพื่อให้การใช้บริการเร็วขึ้นกว่าเดิม
3. สำนักทะเบียนอำเภอโพทะเลควรเพิ่มอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ให้เพียงพอกับปริมาณงาน จัดเจ้าหน้าที่เพื่อตอบข้อซักถามให้แก่ผู้มารับบริการโดยเฉพาะ เพื่อให้ประชาชนที่มาใช้บริการได้รับข้อมูลที่มีความถูกต้อง อันเป็นการอำนวยความสะดวกให้ความช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนอีกทางหนึ่ง
4. สำนักทะเบียนอำเภอโพทะเลควรทำการประชาสัมพันธ์หรือแจ้งข่าวสารเกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ผ่านกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควบคู่การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ของสำนักทะเบียนอำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร
2. ควบคู่ศึกษาการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ของสำนักทะเบียนอำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร
3. ควบคู่ศึกษาแนวทางการสนับสนุน ส่งเสริม และพัฒนาเจ้าหน้าที่ภายใต้การมีส่วนร่วมของสำนักทะเบียนอำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร

เอกสารอ้างอิง

- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ(20) ประเด็นการบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ (พ.ศ.2561– 2580). *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 5 กรกฎาคม 2564. แหล่งที่มา: <http://nscr.nesdb.go.th/wp-content/uploads/2019/04/20-การบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ.pdf>.
- สำนักบริหารการทะเบียนอำเภอโพทะเล. (2564). ประวัติสำนักบริหารการทะเบียน. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 5 กรกฎาคม 2564. แหล่งที่มา: <https://www.bora.dopa.go.th/index.php/th/menu5/menu5-history>.
- ปิยณัฐ จันทร์เกิด. (2560). *คุณภาพการให้บริการของเทศบาลนครนครสวรรค์ตามการรับรู้ของ ประชาชน*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- นุชิดา ทับศรี และ ศิริพงษ์ ทองจันทร์. (2560). ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของสำนักทะเบียน อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม. *วารสารช่อพะยอม*. 28 (1), 153-164.
- ฉัตรชัย นาถ้ำพลอย. (2563). การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่. *วารสารศิลปศาสตร์ราชมงคลสุวรรณภูมิ*. 2 (2), 461-472.

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูในกลุ่มสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 2
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1

**The Implementation of the Student Support System by the Teachers in
Mueang Chon Buri Co – School Group 2 under the Office of
Chonburi Primary Educational Service Area 1**

สิริพร ธรรมปรีชา และ อุไร สุทธิรัมย์

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Siriporn Thammapreecha and Urai Suthiyam
Ramkhamhaeng University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: pareiiparewa@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูในกลุ่มสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูในกลุ่มสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 2 จำนวน 168 คน โดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) และเทียบสัดส่วน จากการเปิดตารางของ Cohen, Manion and Morrison จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของโรงเรียน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.976 สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติการทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างจึงทดสอบเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe ผลการวิจัยพบว่า 1) การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูในกลุ่มสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ครูที่มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกัน มีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูในกลุ่มสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 2 โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน มีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูในกลุ่มสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 2 โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) ครูที่มีขนาดของโรงเรียนแตกต่างกัน มีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูในกลุ่มสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 2 โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน ไม่มีความแตกต่างกัน

* วันที่รับบทความ: 21 มีนาคม 2565; วันที่แก้ไขบทความ 24 มีนาคม 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 25 มีนาคม 2565

Received: March 21, 2022; Revised: March 24, 2022; Accepted: March 25, 2022

คำสำคัญ: ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน; ครูในกลุ่มสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 2; สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1

Abstracts

The objectives of this research were to study and compare the implementation of the student support system by teachers in Mueang Chon Buri Co-School Group 2 under the Chonburi Primary Educational Service Area Office 1. The sample consisted of 168 teachers in Mueang Chon Buri Co-School Group 2 under the Chonburi Primary Educational Service Area Office 1, which was obtained using a simple random sampling. The sample proportion was assigned based on Table of Cohen, Manion and Morrison, classified by educational level, work experience and school size. A questionnaire was used as a research instrument for data collection. The instrument's reliability was 0.976. Data collected were then analyzed using statistics, including frequency, percentage, mean, standard deviation, nt-test statistic and One-way ANOVA analysis, as well as Scheffe's method for a pairwise comparison. The major findings indicated that 1) overall implementation of the student support system by the respondents was at a high level, 2) the respondents with different educational level differently implemented the student support system for both overall and individual aspects with a statistical significance level of .05, 3) the respondents with different work experience differently implemented the student support system for both overall and individual aspects with a statistical significance level of .05, 4) the respondents in different school size indifferently implemented the student support system for both overall and individual aspects.

Keywords: Student Support System; Teachers in the United Campus Mueang Chonburi 2; Chonburi Primary Educational Service Area District Office 1

บทนำ

ด้วยสภาพสังคมโลกในยุคโลกาภิวัตน์ ที่มีการเปลี่ยนแปลงข้อมูลข่าวสารอย่างรวดเร็ว นักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา จึงจำเป็นต้องปรับตัวเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก การศึกษาจึงเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ และมีผลต่อพฤติกรรมของเด็กนักเรียนและเยาวชนในสังคมไทย จากการศึกษาข้อมูลกรมสุขภาพจิตในส่วนของการให้บริการสายด่วนสุขภาพจิต ในช่วง 6 เดือนแรกของปีงบประมาณ 2563 (ตุลาคม 2562 - มีนาคม 2563) พบว่า 1 ใน 3 ของผู้ให้บริการทั้งหมดเป็นกลุ่มเด็กและเยาวชน อายุ 11 - 25 ปี และปัญหาที่พบมาก 5 อันดับ คือ ปัญหาความเครียดหรือวิตกกังวล ปัญหาจิตเวช ปัญหาความรัก ปัญหาซึมเศร้าและปัญหาครอบครัว ที่อาจนำไปสู่พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์หรือเหตุการณ์ที่เป็นอันตราย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน , 2563 : 1)

รัฐบาลได้ให้ความสำคัญของปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชน จึงมีนโยบายให้กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและกำหนดมาตรการสนับสนุน ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนรอบด้าน เน้นกิจกรรมส่งเสริมป้องกัน แก้ไขปัญหาและคุ้มครองสิทธิเด็ก โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สร้างความเข้มแข็งให้โรงเรียนมีมาตรฐานในการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จัดกิจกรรมส่งเสริมความปลอดภัยด้านสิ่งแวดล้อม ตลอดจนแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียน เช่น ปัญหาสารเสพติด ปัญหาพฤติกรรมทางเพศ โดยประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง และองค์กรในท้องถิ่นเพื่อสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนความรู้เชื่อมโยงสารสนเทศและความร่วมมือระหว่างผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547 : 7)

สถานศึกษาถือเป็นสถานที่สำคัญที่เด็กนักเรียนมีความใกล้ชิดมากที่สุด รองลงมาจากครอบครัว ซึ่งผู้ปกครองให้การยอมรับและคาดหวังว่าบุตรหลานของตนจะได้รับความรู้ การอบรมสั่งสอน การดูแลเอาใจใส่ จากบุคลากรภายในสถานศึกษา สถานศึกษาจึงต้องคำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดของเด็กนักเรียนเป็นหลัก ให้เด็กนักเรียนได้อยู่ในสภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่มีความปลอดภัย เกิดทักษะทั้งด้านความรู้ สมรรถนะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ รวมทั้งทักษะชีวิตที่จำเป็นสำหรับการใช้ชีวิตที่ปลอดภัย และมีคุณภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563 : 2)

นอกจากนี้ สถานศึกษาต้องจัดระบบงานกิจกรรมที่ส่งเสริมความประพฤติให้เหมาะสม โดยการนำกระบวนการของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาพัฒนาศักยภาพนักเรียนอย่างรอบด้าน เด็กนักเรียนจะต้องได้รับการพิทักษ์ ปกป้อง คุ้มครอง และดูแล โดยมี ผู้บริหารสถานศึกษา และครูเป็นผู้ขับเคลื่อนการดำเนินงานเพื่อคุ้มครองดูแลเด็กนักเรียน และต้องอาศัยความร่วมมือจากหลาย ๆ ฝ่ายเพื่อให้เกิดความปลอดภัยกับเด็กนักเรียนอย่างแท้จริง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563 : 2) เช่นเดียวกับ (ณปิติ วงศ์ษา, 2559 : 2) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการดูแลช่วยเหลือนักเรียนว่าเป็นระบบที่ช่วยป้องกันและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น และยังช่วยเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีแก่เด็กและเยาวชน ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ส่งเสริมให้มีคุณธรรมจริยธรรมและมีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นหนึ่งในบุคลากรที่รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูในกลุ่มสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรีเขต 1 เพื่อติดตามการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และการคัดกรองนักเรียน 2) ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน 3) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา และ 4) ด้านการส่งต่อ ผู้วิจัยคาดว่าผลการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ปฏิบัติงานด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ส่งผลให้นักเรียนได้รับการส่งเสริมพัฒนาศักยภาพอย่างรอบด้าน และผู้บริหารระดับสูง

สามารถนำผลการศึกษามากำหนดนโยบาย แนวทางในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูในกลุ่มสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูในกลุ่มสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของโรงเรียน

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูในกลุ่มสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ในปีการศึกษา 2564 จำนวน 279 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูในกลุ่มสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ในปีการศึกษา 2564 จำนวน 169 คน ใช้การกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 จากการเปิดตารางของ Cohen (Cohen, Manion and Morrison, 2011 : 147) ใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) และเทียบสัดส่วนจากขนาดของโรงเรียน

2. เครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Checklist) เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และ ขนาดของโรงเรียน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูในกลุ่มสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยแบ่งเป็น 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และ การคัดกรองนักเรียน 2) ด้านการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน 3) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา และ 4) ด้านการส่งต่อมีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ตามรูปแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง มีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในระดับน้อยที่สุด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำจากบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง มอบให้ผู้อำนวยการสถานศึกษา โรงเรียนในกลุ่มสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จำนวน 12 โรงเรียน เพื่อขออนุญาตจัดเก็บข้อมูลโดยส่งแบบสอบถามออนไลน์ (Google Form) ไปยังกลุ่มตัวอย่างการวิจัย จำนวน 168 คน และ ดำเนินการขอความอนุเคราะห์จากครู ตอบแบบสอบถามออนไลน์ (Google Form) กลับให้ผู้วิจัย เพื่อนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลในลำดับต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

4.1 นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม ซึ่งครบถ้วนและสมบูรณ์ทุกฉบับ จำนวน 168 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4.2 นำแบบสอบถามที่มีข้อความสมบูรณ์มาจัดระเบียบข้อมูลลงรหัส

4.3 วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และ ขนาดของโรงเรียน

4.4 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครู ในกลุ่มสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นรายข้อ รายด้านและโดยรวม แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการ บรรยาย เหนือในการแปลค่าของคะแนน ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตค่าเฉลี่ย ตามเกณฑ์กำหนดของ ลิเคิร์ต (Linkert Rating Scale)

4.5 วิเคราะห์เปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูในกลุ่มสหวิทยา เขตเมืองชลบุรี 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ได้แก่ 1) ปริญญาตรี และ 2) สูงกว่าปริญญาตรี วิเคราะห์โดยการทดสอบค่าที (t test for independent-sample)

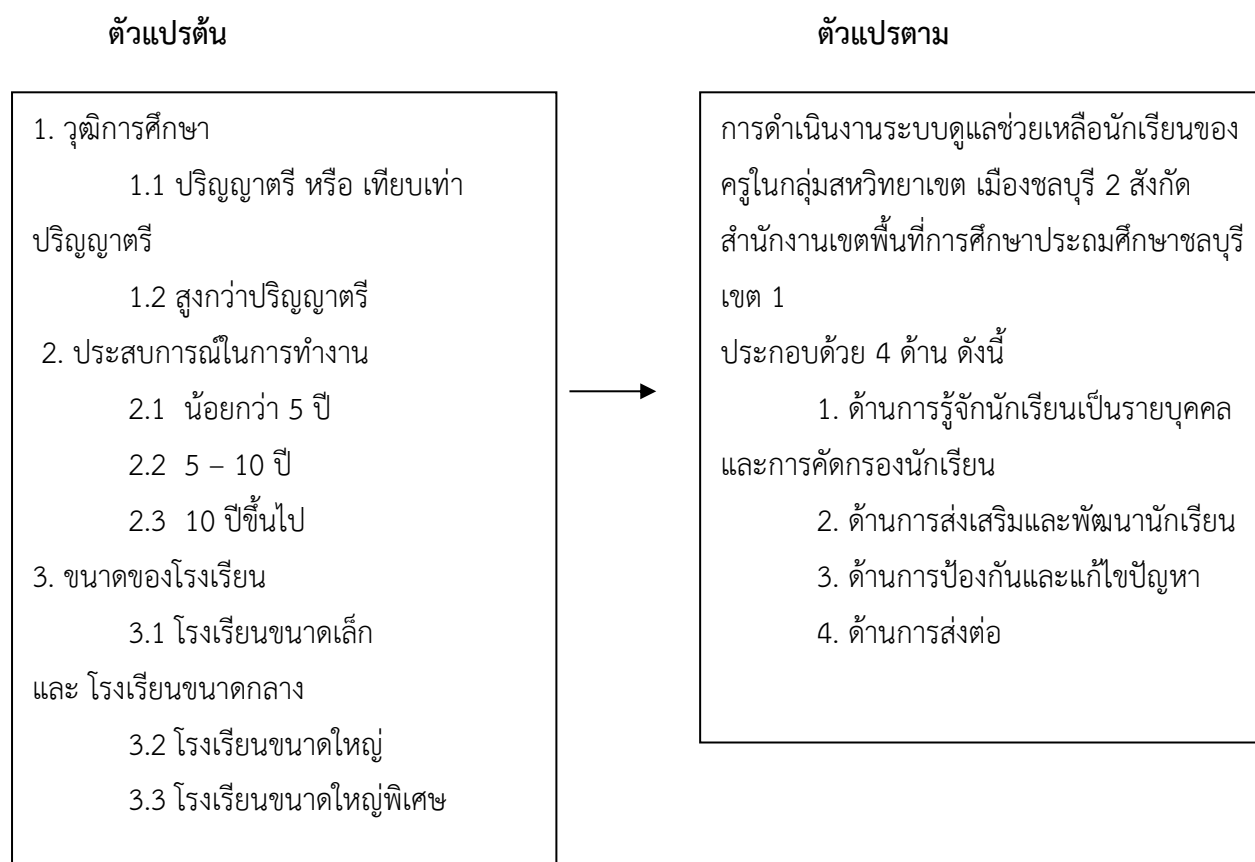
4.6 วิเคราะห์เปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูในกลุ่มสหวิทยา เขตเมืองชลบุรี 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ใน การทำงาน ได้แก่ 1) น้อยกว่า 5 ปี 2) 5 - 10ปี และ 3) มากกว่า 10 ปี ขึ้นไป วิเคราะห์โดยค่า One Way Analysis of Variance ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงนำคะแนนเฉลี่ยเป็นราย

คู่ใช้การทดสอบโดยวิธีเชฟเฟ (Scheffe's Post hoc Comparison) และการวิเคราะห์ข้อมูล สำหรับการวิจัยครั้งนี้วิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

4.7 วิเคราะห์เปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูในกลุ่มสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ได้แก่ 1) โรงเรียนขนาดเล็ก และ โรงเรียนขนาดกลาง 2) โรงเรียนขนาดใหญ่ และ 3) โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ วิเคราะห์โดยค่า One Way Analysis of Variance ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงนำคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ใช้การทดสอบโดยวิธีเชฟเฟ (Scheffe's Post hoc Comparison) และการวิเคราะห์ข้อมูล สำหรับการวิจัยครั้งนี้วิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูในกลุ่มสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 มีกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูในกลุ่มสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้ง 4 ด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และ การคัดกรองนักเรียน รองลงมา คือ ด้านการส่งเสริมและพัฒนาการเรียน ด้านการป้องกันและแก้ปัญหา และ ด้านการส่งต่อ

2. ครูที่มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกัน มีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูในกลุ่มสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน มีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูในกลุ่มสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ครูที่มีขนาดของโรงเรียนแตกต่างกัน มีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูในกลุ่มสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน ไม่มีความแตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

1. การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูในกลุ่มสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และ การคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมและพัฒนาการเรียน ด้านการป้องกันและแก้ปัญหา และ ด้านการส่งต่อ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษาต้องจัดระบบงานกิจกรรมที่ส่งเสริมความประพฤติให้เหมาะสม โดยการนำกระบวนการของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาพัฒนาศักยภาพนักเรียนอย่างรอบด้าน เด็กนักเรียนจะต้องได้รับการพิทักษ์ปกป้อง ค้ำครอง และดูแล โดยมีผู้บริหารสถานศึกษา และครูเป็นผู้ขับเคลื่อนการดำเนินงานเพื่อค้ำครองดูแลเด็กนักเรียน และต้องอาศัยความร่วมมือจากหลาย ๆ ฝ่ายเพื่อให้เกิดความปลอดภัยกับเด็กนักเรียนอย่างแท้จริง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563 : 2) สอดคล้องกับ (รัตนา นิธิรักษ์, 2555 : 4) ที่กล่าวว่า สถานศึกษาต้องตระหนักถึงความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จัดกระบวนการดำเนินงานที่มีวิธีชัดเจน มีคุณภาพมาตรฐาน อาศัยความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนในการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพเพื่อส่งผลให้นักเรียนมีความสุขในการเรียนรู้ เกิดการพัฒนาศักยภาพทุกมิติ และอยู่ในสังคมร่วมกับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ (สุนิสา มาสุข, 2560 : 85 - 87) ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดระยอง พบว่า การดำเนินงานระบบดูแล

ช่วยเหลือนักเรียนของครูโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับ (สุภัทสร สุริยะ, 2562 : 70 - 74) ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้านเช่นกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสามารถอภิปรายผลรายด้านได้ดังนี้

1.1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และ การคัดกรองนักเรียน พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูในกลุ่มสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 อยู่ในระดับมาก ซึ่งอาจเป็นผลมาจาก ครูปฏิบัติตามคู่มือแนวทางดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยจัดเก็บข้อมูลที่เป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียน และนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อทำการแยกกลุ่มเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา และ กลุ่มพิเศษ เพื่อการช่วยเหลือได้ตรงตามพฤติกรรมของนักเรียนอย่างแท้จริง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรีเขต 1, : 3) สอดคล้องกับ (ศิริรัตน์ เกตุประทุม, 2560 : 45) ศึกษาการดำเนินงานและแนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอบ้านนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 พบว่า การดำเนินงานและแนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และ การคัดกรองนักเรียนอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับ (พิมพ์ญาภา นูพิมพ์, 2560 : 73 - 81) ศึกษา การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเทศบาลมิตรสัมพันธ์วิทยา สังกัดเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และ การคัดกรองนักเรียนอยู่ในระดับมากเช่นกัน

1.2 ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูในกลุ่มสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 อยู่ในระดับมาก ซึ่งอาจเป็นผลมาจาก ครูปฏิบัติตามคู่มือแนวทางดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยการพัฒนาส่งเสริม และสนับสนุนนักเรียนทุกคน ไม่ว่าจะเป็นนักเรียนกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา หรือ กลุ่มพิเศษ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรีเขต 1, : 4) สอดคล้องกับ (กรรณสพร ผ่องมาศ, 2561 : 51 - 56) ศึกษา การศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดตราด จันทบุรี และระยอง พบว่า การศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับ (เบญจรงค์ เทียงศรีเกลี้ยง และ รัตนา กาญจนพันธุ์, 2564 : 140 - 151) ศึกษา ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สหวิทยาเขตวิภาวดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร พบว่า ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการส่งเสริมนักเรียนอยู่ในระดับมากเช่นกัน

1.3 ด้านการป้องกันและแก้ปัญหา พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูในกลุ่มสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 อยู่ในระดับมาก ซึ่งอาจเป็นผลมาจาก ครูปฏิบัติตามคู่มือแนวทางดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยให้ความเอาใจใส่กับนักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน ให้คำปรึกษา และจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรีเขต 1 : 4) สอดคล้องกับ (พรศักดิ์ ผกากรอง, 2562 : 74 - 85) ศึกษาการศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า การศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการป้องกันและแก้ปัญหาอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับ ญัฐพัชร และ คี (กฤทธิ ศิลาลาย, 2564 : 204 - 212) ศึกษาการศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในกลุ่มสหวิทยาเขตวังทองหลาง พบว่า การศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหาอยู่ในระดับมากเช่นกัน

1.4 ด้านการส่งต่อ พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูในกลุ่มสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 อยู่ในระดับมาก ซึ่งอาจเป็นผลมาจาก ครูปฏิบัติตามคู่มือแนวทางดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยครูมีการส่งต่อภายในไปยังครูแนะแนว ครูฝ่ายปกครอง ครูวิชาการ และ ครูอนามัย เพื่อให้ความช่วยเหลือ รวมถึงประสานงานกับหน่วยงานด้านสาธารณสุขและเครือข่ายความร่วมมืออื่น ๆ เพื่อการส่งต่อภายนอก (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรีเขต 1, : 4) สอดคล้องกับ (บุญยิ่ง พรหมจารี, 2560 : 53 - 57) ศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร พบว่า การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการส่งต่อนักเรียนอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับ (กษิณพงษ์ ไวศยะยาณกุล และ ภาวิตา ธาราศรีสุทธิ, 2564 : 141 - 151) ศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในกลุ่มสหวิทยาเขตเบญจบุรพา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 กรุงเทพมหานคร พบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีต่อระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการส่งต่อนักเรียนอยู่ในระดับมากเช่นกัน

2. ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูในกลุ่มสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของโรงเรียน ซึ่งสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

2.1 ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูในกลุ่มสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งอาจเป็น

ผลมาจาก ครูที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมีความรู้ความเข้าใจ วิสัยทัศน์ และประสบการณ์เกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในภาพรวมทั้งระบบเพื่อให้ในการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนอย่างรอบด้านมากกว่าครูที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี ทั้งนี้เป็นไปตามแนวคิดของ (พิมพ์ญาภา นูพิมพ์, 2560 : 79) ที่กล่าวว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษาสูงจะมีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างมีระบบและเป็นขั้นตอน โดยใช้คำพูดสร้างสรรค์ระมัดระวังไม่ทำให้นักเรียนรู้สึกผิด กังวล หรือ โกรธ สอดคล้องกับ เบญจรงค์ เทียงศรีเกลี้ยง และ (รัตนา กาญจนพันธุ์, 2564 : 140 - 151) ศึกษา ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สหวิทยาเขตวิภาวดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร พบว่า การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำแนกตาม วุฒิการศึกษา โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังสอดคล้องกับ (บุญยิ่ง พรหมจารีย์, 2560 : 53 - 57) ศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่า การเปรียบเทียบความคิดเห็นการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารโรงเรียนและครูที่ปรึกษา จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เช่นกัน

2.2 ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูในกลุ่มสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ซึ่งอาจเป็นผลมาจากครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 10 ปีขึ้นไป มีความรู้ วิสัยทัศน์ ความเชี่ยวชาญในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมากกว่าครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 5 - 10 ปี และครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปี ทั้งนี้เป็นไปตามแนวคิดของ (สุนิสา มาสุข, 2560 : 92) ได้กล่าวว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 10 ปีขึ้นไป สามารถส่งเสริมและพัฒนานักเรียนได้ดีกว่าครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานน้อย โดยเฉพาะความสามารถในการแก้ปัญหาให้นักเรียนได้รวดเร็ว ซึ่งครูที่เคยพบปัญหามาก่อนจะรู้วิธีและมีแนวทางในการดำเนินการให้คำปรึกษา สอดคล้องกับ (พิมพ์ญาภา นูพิมพ์, 2560 : 73 - 81) ศึกษา การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเทศบาลมิตรสัมพันธ์วิทยา สังกัดเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว พบว่า การเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำแนกตามประสบการณ์โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับแตกต่างกันมาก และยังสอดคล้องกับ (พรศักดิ์ ผกากรอง, 2562 : 74 - 85) ศึกษา การศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำแนกตามอายุราชการโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เช่นกัน

2.3 ครูที่มีขนาดของโรงเรียนต่างกันมีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูในกลุ่มสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งอาจเป็นผลมาจาก ครูทุกคนปฏิบัติตามนโยบาย และแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรีเขต 1 โดยการเสริมสร้างทักษะและพัฒนาศักยภาพนักเรียนอย่างรอบด้าน เพื่อให้ นักเรียนสามารถรับมือกับปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างชาญฉลาด (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1, : 1) สอดคล้องกับ (ภัสสร สุริยะ, 2562 : 70 - 79) ศึกษา การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันและยังสอดคล้องกับ (ศิวา ขุนชำนาญ และ จรัส อติวิทยากรณ์, 2564 : 1,313 – 1,328) ศึกษา การบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 พบว่า การเปรียบเทียบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันเช่นกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และ การคัดกรองนักเรียน ครูควรใช้แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน (SDQ) เพื่อวิเคราะห์พฤติกรรมนักเรียนเป็นรายบุคคล
2. ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ครูควรมีการประเมินให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนานักเรียน และบันทึกผลที่เกิดจากการจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนานักเรียนทุกครั้ง
3. ด้านการป้องกันและแก้ไข้ปัญหา ครูควรครูมีการรายงานผลที่เกิดจากกิจกรรมการป้องกันและแก้ไข้ปัญหานักเรียนอย่างต่อเนื่อง
4. ด้านการส่งต่อ ครูควรมีการบันทึกการส่งต่อและการช่วยเหลือนักเรียนให้กับผู้เกี่ยวข้องในสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. คว้าศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูในกลุ่มสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1
2. คว้าศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูในกลุ่มสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 และโรงเรียนในเขตชลบุรี โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ หรือปรับเปลี่ยนตัวแปรอื่น ๆ ที่คาดว่าจะส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กชวิฬงษ์ ไชยยาณกุล และ ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ. (2564). ความคิดเห็นของครูที่มีต่อระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในกลุ่ม สหวิทยาเขตเบญจบุรพา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 2 กรุงเทพมหานคร. *Journal of Roi Kaensarn Academi*. 6 (1), 141-153.
- กรรณสพร ผ่องมาศ. (2561). การศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดตราด จันทบุรี และระยอง. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ณปิติ วงศ์ษา. (2559). ความคิดเห็นของครูที่มีต่อระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนดอนเมืองทหารอากาศบำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 5 ธันวาคม 2564. แหล่งที่มา http://www.edu-journal.ru.ac.th/AbstractPdf/2560-2-1_1510845975_5814470621.pdf
- บุญยิ่ง พรหมจารีย์. (2560). การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- เบญจรงค์ เทียงศรีเกลี้ยง และ รัตนา กาญจนพันธุ์. (2564). ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สหวิทยาเขตวิภาวดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 กรุงเทพมหานคร. *Journal of Roi Kaensarn Academi*. 6 (2), 139-152
- พิมพ์ญาภา นุพิมพ์. (2560). ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเทศบาลมิตรสัมพันธ์วิทยา สังกัดเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พรศักดิ์ ผลการอง. (2562). การศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี. การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- รัตนา นิธิรักษ์. (2555). การพัฒนาคู่มือระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านทองคั่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชา การบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- ศิริรัตน์ เกตุประทุม. (2560). การดำเนินงานและแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอพานทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2. งานนิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ศิวา ขุนชำนาญ และ จรัส อติวิทยากรณ์. (2564). การบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1. การประชุมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 12, มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, 1,313 – 1,328.
- สุนิสา มาสุข. (2560). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดระยอง. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุภัสสร สุริยะ. (2562). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษาและผู้นำทางการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสยาม.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1. คู่มือแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 16 กุมภาพันธ์ 2565. แหล่งที่มา: <http://www.chon1.go.th/web/#>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนสำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). คู่มือการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียนของสถานศึกษา. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 10 พฤษภาคม 2564. แหล่งที่มา: <https://drive.google.com/file/d/1R9s0apSmUN8aIZZMx8ZjURTqG1ZjIQDG/view>
- Cohen, Louis.; Manion, Lawrence; & Morrison, Keith. (2011). *Research Method in Education*. 7th ed New York: Morrison

การพัฒนาทักษะด้านการอ่านพยัญชนะของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3
โดยใช้เกมการศึกษา
**The Development of Consonant Reading Skills by Using Educational
Games of Kindergarten 3 Students**

พิมพกา พิพู¹,
สุพันธุ์วดี ไวยรูป² และ ธนินท์ธรร แดงทิม³
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา^{1,2}
โรงเรียนสมาคมสตรีไทย³
**Pimpaka Pipoo¹,
Suphanwadee Waiyaroo² and Thaninthon Dangtim³**
Suan Sunandha Rajabhat University^{1,2}, Thailand
Samakhomsatreethai School³
Corresponding Author, E-mail: suphanwadee.wa@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาทักษะด้านการอ่านพยัญชนะของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 โดยใช้กิจกรรมเกมการศึกษา และ 2) เพื่อเปรียบเทียบทักษะด้านการอ่านพยัญชนะของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 ระหว่างก่อนและหลังใช้กิจกรรมเกมการศึกษา กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับชั้นอนุบาล 3/2 โรงเรียนสมาคมสตรีไทยที่กำลังศึกษาในปีการศึกษา 2564 จำนวน 6 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจงเนื่องจากนักเรียนมีปัญหาด้านการอ่านพยัญชนะ โดยพบว่า ไม่สามารถบอกหรืออ่านพยัญชนะที่มีความคล้ายคลึงกันได้ เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมเกมการศึกษา มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และแบบประเมินความสามารถด้านการอ่านพยัญชนะ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและจุดประสงค์ มีค่าเท่ากับ 1.00 ทุกข้อ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ และร้อยละ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีทักษะด้านการอ่านพยัญชนะหลังการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาอยู่ในระดับดีทุกคน และนักเรียนมีทักษะด้านการอ่านพยัญชนะหลังการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมทุกคน

คำสำคัญ: ทักษะการอ่าน; พยัญชนะ; เกมการศึกษา

Abstracts

The purposes of research were 1) to develop of consonant reading skills and 2) to compare consonant reading skills of kindergarten 3 students by using educational games. The target group in this research were 6 students in kindergarten 3/2, Samakhomsatreethai school who study in academic year 2021 using a specific selective method. The research instruments used in this research were the activity plans of educational game which had quality at the high level and the consonant reading skills assessment form which had Index of Item objective congruence equal 1.00 for all items. The statistics for analysis the data were mean and percentage. The results showed that: 1) the kindergarten 3 students had the consonant reading skills after using educational games at good level and 2) after engaging with the education games students had higher consonant reading skills than before the activity delivery.

Keywords: Consonant; Educational Game; Reading Skills

บทนำ

ทักษะภาษาเป็นทักษะหนึ่งที่มีความสำคัญสำหรับเด็กปฐมวัย เพราะภาษาเป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ในด้านอื่น ๆ และการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ทักษะภาษาประกอบไปด้วย การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ซึ่งในระดับอนุบาลจำเป็นต้องมีการเตรียมความพร้อมของทักษะภาษาในด้านต่าง ๆ ดังกล่าวอย่างเหมาะสมเพื่อให้สามารถนำไปต่อยอดการเรียนรู้ในระดับชั้นที่สูงขึ้นต่อไป โดยเฉพาะช่วงเชื่อมต่อของการศึกษา ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 กับระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 นี้มีการปรับเปลี่ยนในด้านเนื้อหาและการจัดการเรียนรู้เชิงวิชาการที่ต้องใช้ความรู้ความเข้าใจทางด้านภาษาเป็นอย่างมาก ดังนั้น นักเรียนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 ในสถานศึกษาปฐมวัยหลาย ๆ แห่งจึงมักถูกคาดหวังว่าจะต้องมีความพร้อมเพียงพอสำหรับการเรียนรู้วิชาการในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และได้เน้นให้เด็กปฐมวัยมีความรู้ความเข้าใจในด้านการรู้หนังสือมากขึ้น ดังนั้นเพื่อให้เด็กปฐมวัยสามารถพัฒนาและเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมตามวัย บุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจึงต้องให้ความสนใจต่อการจัดการศึกษาทั้งสองระดับเพื่อให้เด็กสามารถปรับตัวรับความเปลี่ยนแปลงในช่วงรอยเชื่อมต่อได้เป็นอย่างดี สามารถพัฒนาการเรียนรู้ได้อย่างราบรื่นและประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายหลักสูตรที่กำหนดไว้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561: 176)

การรู้หนังสือเป็นสิ่งที่เด็กแสดงพฤติกรรมการอ่านเขียนขั้นต้นและการที่ได้มีความรู้เกี่ยวกับตัวอักษรและเสียง ตัวหนังสือและภาพ คำและประโยค ความตระหนักเกี่ยวกับตัวอักษร ความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างเสียงกับตัวอักษร และการออกเสียงสะกดคำเบื้องต้น ซึ่งสังเกตได้จากการที่เด็กพยายามออกแบบข้อความสื่อสารโดยใช้สัญลักษณ์ด้วยตนเอง รวมถึงการแทนที่คำด้วยพยัญชนะหนึ่ง สอง หรือสาม พยัญชนะ (ภิญญาดาพัชญ์ เพ็ชรรัตน์, 2554: 15) เมื่อเด็กมีทักษะการรู้หนังสือเบื้องต้นจะเป็นการนำไปสู่ความพร้อมที่จะอ่านหนังสือต่อไป สำหรับเด็กอายุ 5 ปี เด็กจะต้องสามารถบอกความแตกต่างของชุดพยัญชนะที่

คล้ายกันได้ ตามสมรรถนะของเด็กปฐมวัยในการพัฒนาตามวัย 3 - 5 ปี (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2552: 99)

โรงเรียนสมาคมสตรีไทย เป็นโรงเรียนเอกชนขนาดกลาง เปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ได้มุ่งเน้นให้เด็กมีพัฒนาการตามวัยเต็มตามศักยภาพ และมีความพร้อมในการเรียนรู้ต่อไป จึงกำหนดจุดหมายเพื่อให้เกิดกับเด็กเมื่อจบการศึกษาระดับปฐมวัย ดังนี้ 1) ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย แข็งแรง และมีสุขนิสัยที่ดี 2) สุขภาพจิตดี มีสุนทรียภาพ มีคุณธรรมจริยธรรม และจิตใจที่ดีงาม 3) มีทักษะชีวิต และสามารถปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีวินัย และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข 4) มีทักษะการคิด การใช้ภาษาสื่อสารและการแสวงหาความรู้ได้เหมาะสมกับวัย (หลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนสมาคมสตรีไทย, 2563: 1-2) ด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID 19 ทางโรงเรียนจึงมีนโยบายจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ผู้วิจัยได้เล็งเห็นความสำคัญและเพื่อให้เด็กได้สามารถพัฒนาการรู้หนังสือได้อย่างต่อเนื่อง ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความสามารถทักษะด้านการอ่านพญูชนะของนักเรียนชั้นอนุบาล 3/2 โรงเรียนสมาคมสตรีไทย ซึ่งจากการสังเกต พบว่า นักเรียนมีปัญหาด้านการอ่านพญูชนะ กล่าวคือ ไม่สามารถบอกหรืออ่านพญูชนะที่มีความคล้ายคลึงกันได้ ประกอบกับทักษะภาษาและการรู้หนังสือเป็นพื้นฐานของการสื่อสารเป็นทักษะกระบวนการที่เกิดขึ้นตั้งแต่แรกเกิดและมีการพัฒนาต่อเนื่องไปตลอดทุกช่วงวัย ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งโดยเฉพาะช่วงรอยต่อของการศึกษา หากไม่ได้รับการพัฒนาอาจจะส่งผลกระทบต่อทักษะการอ่านของเด็กในอนาคต

การศึกษาและทบทวนเอกสารด้านการพัฒนาการอ่านพญูชนะที่สอดคล้องกับปัญหาดังกล่าว พบว่า เกมการศึกษาสามารถนำมาพัฒนาทักษะด้านการอ่านพญูชนะได้ และสามารถส่งเสริมทักษะการอ่านได้มากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ของกานเย (Gagne and briggs, 1974: 121-136 อ้างถึงใน ทิศนา แคมมณี, 2563: 72-76) ที่กล่าวว่า การสนทนา ซักถาม ทายปัญหา หรือมีวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในบทเรียน เป็นแรงจูงใจที่เกิดขึ้นจากสิ่งยั่วยุภายนอกและแรงจูงใจที่เกิดจากตัวผู้เรียนเองด้วยที่กระตุ้นให้ผู้เรียนตื่นตัว และมีความสนใจที่จะเรียนรู้ นอกจากนี้ผลการวิจัยของ (จิราพัชร ปราบสงบ, 2561: 67) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาความสามารถอ่านและเขียนพญูชนะไทยของนักเรียนชั้นอนุบาล 2 โรงเรียน ณ ตรุณ จากการจัดกิจกรรมเกมการศึกษา โดยใช้แบบฝึกทักษะคำคล้องจอง พบว่า 1) ความสามารถในการอ่านและเขียนพญูชนะไทยของนักเรียนชั้นอนุบาล 2 โรงเรียน ณ ตรุณ จากการจัดกิจกรรมเกมการศึกษา โดยใช้แบบฝึกทักษะคำคล้องจองโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก 2) ความสามารถในการอ่านและเขียนพญูชนะไทยของนักเรียนชั้นอนุบาล 2 ภายหลังจากการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาโดยใช้แบบฝึกทักษะคำคล้องจองสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) พฤติกรรมการอ่านและเขียนพญูชนะไทยจากการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาโดยใช้แบบฝึกทักษะคำคล้องจอง โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ (อรรพรรณ โนวิรัมย์, 2557: 87) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาแบบฝึกทักษะ

เตรียมความพร้อมด้านการอ่านภาษาไทยโดยการใช้เกมการศึกษาสำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 พบว่า 1) แบบฝึกทักษะเตรียมความพร้อมด้านการอ่านภาษาไทย โดยการใช้เกมการศึกษาสำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 84.51/83.95 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ 2) นักเรียนที่เรียนโดยการใช้แบบฝึกทักษะเตรียมความพร้อมด้านการอ่านภาษาไทยโดยการใช้เกมการศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 3) นักเรียนที่เรียนโดยการใช้แบบฝึกทักษะเตรียมความพร้อมด้านการอ่านภาษาไทยโดยการใช้เกมการศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการพัฒนาทักษะด้านการอ่านพยางค์ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 โดยการใช้เกมการศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาทักษะด้านการอ่านพยางค์ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 โดยใช้กิจกรรมเกมการศึกษา และ 2) เพื่อเปรียบเทียบทักษะด้านการอ่านพยางค์ของนักเรียนชั้นอนุบาล ปีที่ 3 ระหว่างก่อนและหลังใช้กิจกรรมเกมการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยคาดหวังให้เป็นไปตามสมมติฐานที่ว่า ทักษะด้านการอ่านพยางค์ของนักเรียนชั้นอนุบาล 3/2 หลังได้รับการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาสูงกว่าก่อนการทดลอง ทั้งนี้ เพื่อให้ให้นักเรียนมีพัฒนาการที่เป็นไปตามมาตรฐานและตัวชี้วัดที่หลักสูตรกำหนดต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาทักษะด้านการอ่านพยางค์ ของนักเรียนชั้นอนุบาล 3/2 โดยใช้กิจกรรมเกมการศึกษา
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะด้านการอ่านพยางค์ ของนักเรียนชั้นอนุบาล 3/2 ก่อนและหลังใช้กิจกรรมเกมการศึกษา

ระเบียบวิธีวิจัย

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนระดับชั้นอนุบาล 3/2 โรงเรียนสมาคมสตรีไทยที่กำลังศึกษาในปีการศึกษา 2564 จำนวน 6 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง เนื่องจากนักเรียนมีปัญหาด้านการอ่านพยางค์ โดยพบว่า ไม่สามารถบอกหรืออ่านพยางค์ที่มีความคล้ายคลึงกันได้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมเกมการศึกษา และแบบประเมินทักษะด้านการอ่านพยางค์ ซึ่งมีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพ ดังนี้

1. แผนการจัดกิจกรรมเกมการศึกษา
 - 1.1 ศึกษาเอกสารแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเกมการศึกษา
 - 1.2 สร้างเกมการศึกษา จำนวน 7 ชุด 14 เกม

1.3 สร้างแผนการจัดกิจกรรมเกมการศึกษา จำนวน 14 แผน โดยมีองค์ประกอบของแผนการจัดกิจกรรม ดังนี้ ชื่อกิจกรรม วัตถุประสงค์ ขั้นตอนกิจกรรม และการประเมินผล

1.4 นำแผนการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาด้วยการประเมินมาตราประเมินค่า 5 ระดับ (Rating Scale) โดยแผนการจัดกิจกรรมที่ได้มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.30)

1.5 นำแผนการจัดกิจกรรมเกมการศึกษามาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

1.6 นำแผนการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาไปจัดทำเป็นฉบับที่สมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมายต่อไป

2. แบบประเมินทักษะด้านการอ่านพยัญชนะ

2.1 ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบประเมินทักษะด้านการอ่านพยัญชนะ

2.2 สร้างแบบประเมินทักษะด้านการอ่านพยัญชนะ โดยแบบประเมินมีลักษณะเป็นแบบทดสอบการอ่านออกเสียง จำนวน 14 ข้อ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน คือ 1 คะแนน หมายถึง อ่านถูกต้อง และ 0 คะแนน หมายถึง ไม่สามารถอ่านได้ถูกต้องหรือไม่อ่าน

2.3 สร้างเกณฑ์การประเมินทักษะด้านการอ่านพยัญชนะของนักเรียนชั้นอนุบาล 3/2 โดยมีเกณฑ์ประเมินทักษะด้านการอ่านพยัญชนะ ดังต่อไปนี้

ร้อยละ 75 - 100 หมายถึง ทักษะด้านการอ่านพยัญชนะอยู่ในระดับดี

ร้อยละ 50 - 74 หมายถึง ทักษะด้านการอ่านพยัญชนะอยู่ในระดับพอใช้

ร้อยละ 0 - 49 หมายถึง ทักษะด้านการอ่านพยัญชนะอยู่ในระดับปรับปรุง

2.4 นำแบบประเมินทักษะด้านการอ่านพยัญชนะที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อหาดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามและจุดประสงค์ (IOC) โดยแบบประเมินทักษะด้านการอ่านพยัญชนะ มีค่าความสอดคล้องของเนื้อหาเท่ากับ 1.00 ทุกข้อ

2.5 นำแบบประเมินทักษะด้านการอ่านพยัญชนะมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมายต่อไป

แบบแผนการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยทดลอง โดยผู้วิจัยได้เลือกแบบทดลองแบบหนึ่งกลุ่มสอบก่อน - สอบหลัง (One Group Pretest – Posttest Design) (พิสนุ พองศรี, 2558: 128) เขียนเป็นสัญลักษณ์ ดังนี้

ตารางที่ 1 แบบแผนการทดลอง

Pre – test			Treatment	Post – test
O ₁			X	O ₂
โดย	O ₁	หมายถึง	ประเมินก่อนทำกิจกรรม	
	X	หมายถึง	ทดลองใช้การจัดกิจกรรมเกมการศึกษา	
	O ₂	หมายถึง	ประเมินหลังจัดกิจกรรม	

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลการวิจัยดังนี้

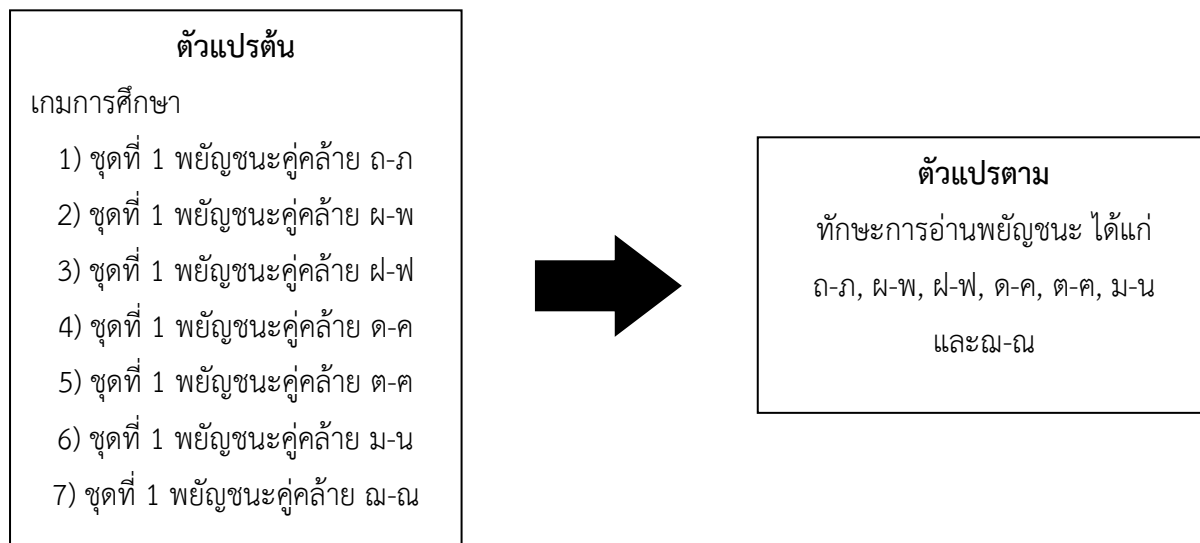
1. ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบประเมินทักษะด้านการอ่านพยัญชนะก่อนการจัดกิจกรรมเป็นเวลา 1 สัปดาห์
2. ผู้วิจัยดำเนินการทดลอง โดยใช้กิจกรรมเกมการศึกษาระหว่างเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม 2564 ใช้เวลาในการทดลอง 7 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 วัน หลังเลิกเรียนระหว่างเวลา 15.00 น. - 15.30 น. ครั้งละ 30 นาที รวมทั้งสิ้น 14 ครั้ง
3. เมื่อทำการทดลองจัดกิจกรรมเกมการศึกษาเสร็จครบ 7 สัปดาห์ ผู้วิจัยประเมินทักษะด้านการอ่านพยัญชนะเป็นรายบุคคล โดยใช้แบบประเมินทักษะด้านการอ่านพยัญชนะฉบับเดียวกันกับก่อนทดลอง
4. นำข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินทักษะด้านการอ่านพยัญชนะมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติและสรุปผลการทดลองโดยรวมก่อนการทดลองและหลังการทดลอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ และร้อยละ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะด้านการอ่านพยัญชนะของนักเรียนชั้นอนุบาล 3 โดยใช้กิจกรรมเกมการศึกษานี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับความสามารถด้านการอ่านพยัญชนะของเด็กปฐมวัยและกิจกรรมเกมการศึกษา โดยมีกรอบแนวคิดเกี่ยวกับการอ่านพยัญชนะไทยที่ (พูนสุข บุญยสวัสดิ์, 2532: 287) ได้กล่าวไว้ว่า ตัวอักษรไทย มีรูปร่างคล้ายคลึงกันหลายตัว ซึ่งทำให้เด็กเกิดปัญหาการรับรู้กลับเพียงแบบเดียวคือ ซ้าย - ขวา ส่วนใหญ่เป็นเรื่องของหัวตัวพยัญชนะทำให้เด็กสังเกตหัวเข้า – หัวออก ของตัวพยัญชนะได้ยาก เช่น ถ-ภ, ผ-พ, ฟ-ฟ, ด-ค, ต-ค, ม-น, ณ-ณ สอดคล้องกับที่ผู้วิจัยพบจากการจัดประสบการณ์ในชั้นเรียน ส่งผลให้กรอบแนวคิดในการวิจัยมีรายละเอียด ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

การพัฒนาทักษะด้านการอ่านพยัญชนะของนักเรียนชั้นอนุบาล 3/2 โรงเรียนสมาคมสตรีไทย โดยใช้กิจกรรมเกมการศึกษา ได้ผลการวิจัย ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ร้อยละของคะแนนทักษะด้านการอ่านพยัญชนะ ของเด็กปฐมวัยหลังได้รับการจัดกิจกรรมเกมการศึกษา

คนที่	คะแนนที่ได้ (เต็ม 14 คะแนน)	ร้อยละ	ระดับ
คนที่ 1	14	100	ดี
คนที่ 2	14	100	ดี
คนที่ 3	14	100	ดี
คนที่ 4	11	78.57	ดี
คนที่ 5	14	100	ดี
คนที่ 6	13	92.86	ดี

จากตารางที่ 2 พบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเกมการศึกษา มีความสามารถในการอ่านพยัญชนะผ่านเกณฑ์การประเมินในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายบุคคล พบว่า เด็กปฐมวัยคนที่ 1 คนที่ 2 คนที่ 3 และคนที่ 5 มีคะแนนสูงสุด 14 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 100 รองลงมาคือ เด็กปฐมวัยคนที่ 6 มีคะแนน 13 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 92.86 และเด็กปฐมวัยคนที่ 4 มีคะแนน 11 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 78.57 ตามลำดับ

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบคะแนนและร้อยละทักษะด้านการอ่านพยัญชนะ ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเกมการศึกษา

คน ที่	ก่อนเรียน			หลังเรียน			ผลต่าง		
	คะแนน เต็ม14 คะแนน	ร้อยละ	ระดับ	คะแนนเต็ม 14 คะแนน	ร้อยละ	ระดับ	คะแนน	ร้อยละ	พัฒนาการ
1	9	64.29	พอใช้	14	100	ดี	5	35.71	สูงขึ้น
2	10	71.43	พอใช้	14	100	ดี	4	28.57	สูงขึ้น
3	10	71.43	พอใช้	14	100	ดี	4	28.57	สูงขึ้น
4	6	42.86	ปรับปรุง	11	78.57	ดี	5	35.71	สูงขึ้น
5	9	64.29	พอใช้	14	100	ดี	5	35.71	สูงขึ้น
6	9	64.29	พอใช้	13	92.86	ดี	4	28.57	สูงขึ้น

จากตารางที่ 3 พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเกมการศึกษา มีทักษะด้านการอ่านพยัญชนะอยู่ในระดับดี โดยมีค่าคะแนนอยู่ระหว่างร้อยละ 75-100 ซึ่งสูงกว่าก่อนจัดกิจกรรมเกมการศึกษาที่มีทักษะด้านการอ่านอยู่ระหว่างร้อยละ 40-75

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาการพัฒนาทักษะด้านการอ่านพยัญชนะของนักเรียนชั้นอนุบาล 3/2 โรงเรียนสมาคมสตรีไทย โดยใช้กิจกรรมเกมการศึกษา ผู้วิจัยขอสรุปผลและอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์การศึกษาทักษะด้านการอ่านพยัญชนะของนักเรียนชั้นอนุบาล 3 โดยใช้กิจกรรมเกมการศึกษา พบว่า นักเรียนมีทักษะด้านการอ่านพยัญชนะหลังการใช้กิจกรรมเกมการศึกษาอยู่ในระดับดี ทุกคน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกิจกรรมเกมการศึกษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีเนื้อหาสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย มีความเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก ครูผู้สอนกระตุ้นการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นรายบุคคลระหว่างทำกิจกรรม ซึ่งพบว่านักเรียนแต่ละคนมีลักษณะการเรียนรู้ที่แตกต่างกันครูผู้สอนจึงสามารถพัฒนาผู้เรียนได้

ตรงตามศักยภาพมากขึ้น ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีซึ่งแตกต่างจากลักษณะการใช้เกมการศึกษาปกติในสถานการณ์การเรียนรู้ผ่าน **ondemand** ขณะที่นักเรียนเล่นเกมการศึกษา ได้ฝึกฝนการสังเกต การจำแนก การเปรียบเทียบ การเชื่อมโยง ฝึกการรับรู้ และเป็นกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมและฝึกทักษะให้เด็กได้เกิดความคิดรวบยอดในการอ่านพยัญชนะ เกมการศึกษายังเป็นแรงจูงใจให้เกิดการเรียนรู้ ช่วยกระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งส่งผลให้เด็กมีการพัฒนาทักษะด้านการอ่านพยัญชนะสูงขึ้น สามารถแยกแยะพยัญชนะที่คล้ายคลึงกันได้ สามารถบอกหรืออ่านพยัญชนะได้ถูกต้องซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของบรุนเนอร์ (Bruner, 1963: 1-54 อ้างถึงในทิตนา แคมมณี, 2562: 64-79) นักจิตวิทยาที่สนใจและศึกษาเรื่องของพัฒนาการทางสติปัญญาต่อเนื่องจากเพียเจต์ บรุนเนอร์เชื่อว่ามนุษย์เลือกที่จะรับรู้สิ่งที่ตนเองสนใจ และการเรียนรู้เกิดจากกระบวนการค้นพบด้วยตัวเอง (discovery learning) ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของมนุษย์แบ่งได้เป็น 3 ขั้นใหญ่ ๆ คือ 1) ขั้นการเรียนรู้จากการกระทำ (enactive stage) คือ ขั้นของการเรียนรู้จากการใช้ประสาทสัมผัสรับรู้สิ่งต่าง ๆ การลงมือกระทำช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้ดี 2) ขั้นการเรียนรู้จากความคิด (iconic stage) เป็นขั้นที่เด็กสามารถสร้างมโนภาพในใจได้ และสามารถเรียนรู้จากภาพแทนของจริงได้ และ 3) ขั้นการเรียนรู้สัญลักษณ์และนามธรรม (symbolic stage) เป็นขั้นการเรียนรู้สิ่งที่ซับซ้อนและเป็นนามธรรมได้ การเรียนรู้ดังกล่าวจะช่วยให้เด็กเข้าใจในสิ่งที่ป็นนามธรรมได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561: 176) ที่กล่าวถึงช่วงรอยเชื่อมต่อการศึกษาระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 กับระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 นี้มีการปรับเปลี่ยนในด้านเนื้อหาและการจัดการเรียนรู้เชิงวิชาการที่ต้องใช้ความรู้ ความเข้าใจทางด้านภาษาที่เป็นพื้นฐานเป็นอย่างมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ (จิราพัชร ปราบสงบ, 2561: 67) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาความสามารถอ่านและเขียนพยัญชนะไทยของนักเรียนชั้นอนุบาล 2 โรงเรียน ณ ตรุณ จากการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาโดยใช้แบบฝึกทักษะคำคล้องจอง พบว่า 1) ความสามารถในการอ่านและเขียนพยัญชนะไทยของนักเรียนชั้นอนุบาล 2 โรงเรียน ณ ตรุณ จากการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาโดยใช้แบบฝึกทักษะคำคล้องจองโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก 2) ความสามารถในการอ่านและเขียนพยัญชนะไทยของนักเรียนชั้นอนุบาล 2 ภายหลังจากการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาโดยใช้แบบฝึกทักษะคำคล้องจองสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) พฤติกรรมการอ่านและเขียนพยัญชนะไทยจากการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาโดยใช้แบบฝึกทักษะคำคล้องจอง โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก รวมถึงสอดคล้องกับผลการวิจัยของ (อรรวรรณ โนวิรมย์, 2557: 87) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาแบบฝึกทักษะเตรียมความพร้อมด้านการอ่านภาษาไทยโดยการใช้เกมการศึกษาสำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 พบว่า 1) แบบฝึกทักษะเตรียมความพร้อมด้านการอ่านภาษาไทย โดยใช้เกมการศึกษาสำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 84.51/83.95 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ 2) นักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะเตรียมความพร้อมด้านการอ่านภาษาไทยโดยใช้เกมการศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเรียน

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ3) นักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะเตรียมความพร้อมด้านการอ่านภาษาไทยโดยใช้เกมการศึกษาสำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบทักษะด้านการอ่านพยัญชนะของนักเรียนชั้นอนุบาล 3/2 โรงเรียนสมาคมสตรีไทยก่อนและหลังใช้กิจกรรมเกมการศึกษา พบว่า นักเรียนชั้นอนุบาล 3/2 โรงเรียนสมาคมสตรีไทย มีทักษะด้านการอ่านพยัญชนะหลังใช้กิจกรรมเกมการศึกษาสูงกว่าก่อนใช้กิจกรรมเกมการศึกษาทุกคน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกิจกรรมเกมการศึกษาเป็นสิ่งที่เด็กให้ความสนใจและชื่นชอบเมื่อนักเรียนได้เล่นกิจกรรมเกมการศึกษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นซึ่งมีลักษณะเป็นเกมที่เรียนผ่านทางออนไลน์ที่ไม่ซับซ้อน สีสันสดใส มีภาพประกอบชัดเจน เข้าใจง่าย และใช้ระยะเวลาในการเล่นไม่นานเหมาะสมกับช่วงเวลาความสนใจแต่สร้างเสริมความเข้าใจได้ดี นอกจากนี้ นักเรียนยังสามารถตัดสินใจเลือกคำตอบได้ด้วยตนเอง เกมการศึกษาจึงช่วยกระตุ้นการเรียนรู้ของนักเรียนได้เป็นอย่างดี ส่งผลให้นักเรียนมีพัฒนาทักษะด้านการอ่านพยัญชนะสูงขึ้นทุกคน เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่กำหนดไว้ เมื่อพิจารณาจากเกณฑ์พบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเกมการศึกษามีทักษะด้านการอ่านพยัญชนะอยู่ในระดับดี โดยมีค่าคะแนนอยู่ระหว่างร้อยละ 75-100 ซึ่งสูงกว่าก่อนจัดกิจกรรมเกมการศึกษาที่มีทักษะด้านการอ่านอยู่ระหว่างร้อยละ 40-75 และเมื่อพิจารณาเป็นรายบุคคลพบว่า นักเรียนคนที่ 1 คนที่ 4 และคนที่ 5 มีพัฒนาการด้านการอ่านพยัญชนะเพิ่มขึ้นจากเดิมสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 35.72 และนักเรียนคนที่ 2 คนที่ 3 และคนที่ 6 มีพัฒนาการด้านการอ่านพยัญชนะเพิ่มขึ้นจากเดิมรองลงมา คิดเป็นร้อยละ 28.57 ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ของกานเย (Gagne and briggs, 1974: 121-136 อ้างถึงใน ทิศนา แคมมณี, 2563: 72-76) ที่กล่าวว่า การสนทนา ซักถาม ทายปัญหา หรือมีวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในบทเรียนเป็นแรงจูงใจที่เกิดขึ้นจากสิ่งยั่วยุภายนอกและแรงจูงใจที่เกิดจากตัวผู้เรียนเองด้วยที่กระตุ้นให้ผู้เรียนตื่นตัวและมีความสนใจที่จะเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ (กุลธิ์ สุทธา, 2557: 85-94) ได้ทำการศึกษาเรื่องการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาตารางสัมพันธ์ พบว่า 1) การจัดกิจกรรมเกมการศึกษาตารางสัมพันธ์ ส่งผลให้ความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัยทั้งโดยรวมและรายด้านคือ ด้านการสังเกต ด้านการจำแนก และด้านการหาความสัมพันธ์ สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาตารางสัมพันธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ2) การจัดกิจกรรมเกมการศึกษาตารางสัมพันธ์ทำให้ความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัยโดยรวมเพิ่มขึ้นร้อยละ 37.21 ของความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ก่อนการทดลอง โดยเด็กปฐมวัยมีการเปลี่ยนแปลงด้านการจำแนกสูงเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ด้านการสังเกต และด้านการหาความสัมพันธ์ตามลำดับ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ (อรพรรณ เฟื่องฟู, 2557: 73) ได้ทำการศึกษาเรื่อง กิจกรรมการเล่าเรื่องประกอบเกมลอดท่อที่ส่งผลต่อทักษะทางภาษาของเด็กปฐมวัย พบว่า ทักษะทางภาษาของเด็กปฐมวัยหลังจากได้รับการจัดกิจกรรมการเล่า

เรื่องประกอบเกมลอตโตมีทักษะทางภาษาสูงกว่าก่อน การทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อเปรียบเทียบระดับของทักษะทางภาษา ก่อนและหลังการทดลองพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับทักษะทางภาษามีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 27.62 อยู่ในระดับปานกลาง หลังได้รับการจัดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 41.61 อยู่ในระดับดี นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ (รุสนี เจตะทะ, 2562: 100) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง ผลการจัดกิจกรรมตามแนวคิดโฮสโคปร่วมกับเกมการศึกษาที่มีต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 พบว่า 1) เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมตามแนวคิดโฮสโคปร่วมกับเกมการศึกษา มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คือ การคิดวิเคราะห์ความสำคัญ การคิดวิเคราะห์ความสัมพันธ์ และการคิดวิเคราะห์หลักการสูงกว่าก่อนจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 และ 2) ความพึงพอใจของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมตามแนวคิดโฮสโคปร่วมกับเกมการศึกษาโดยภาพรวมมีความพึงพอใจในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ครูศึกษาแผนการจัดกิจกรรมให้มีความเข้าใจ มีการวางแผนกำหนดกิจกรรมไว้ตามลำดับและทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะทำให้การจัดการเรียนการสอนโดยใช้เกมการศึกษาเกิดประโยชน์อย่างแท้จริง

1.2 ครูควรจัดแบ่งกลุ่มเด็กให้เป็นแบบกลุ่มคละความสามารถและความถนัด เพื่อให้เด็กได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เด็กที่เรียนอ่อนจะได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพและเด็กที่เก่งจะได้เพิ่มทักษะโดยการอธิบายและถ่ายทอดความรู้ให้เพื่อนในกลุ่ม

1.3 การจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมเกมการศึกษา ครูผู้สอนควรมีคำถามกระตุ้นให้เด็กได้คิด ทบทวนความจำในสิ่งที่ได้เรียนรู้มาแล้ว ก่อนที่จะใช้คำถามเพื่อกระตุ้นให้เด็กได้พัฒนาการคิดในระดับที่สูงขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาผลการจัดประสบการณ์โดยใช้เกมการศึกษาที่มีต่อทักษะด้านการอ่าน การเขียนของเด็กในระดับชั้นอื่น ๆ

2.2 ควรนำรูปแบบการจัดประสบการณ์โดยใช้เกมการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาเด็กในด้านอื่น ๆ เช่น ด้านการเขียน ด้านสังคม ทักษะด้านวิทยาศาสตร์ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). *คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 สำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กุลธิ สุทธา. (2557). การคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาตารางสัมพันธ์. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*. 9 (3), 85-94.
- จิราพัชร ปราบสงบ. (2561). *การศึกษาความสามารถอ่านและเขียนพยัญชนะไทยของนักเรียนชั้นอนุบาล 2 โรงเรียน ณ ตรุณ จากการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาโดยใช้แบบฝึกทักษะคำคล้องจอง*. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- ทิตนา แคมมณี. (2563). *ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. (พิมพ์ครั้งที่ 24). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิสนุ พงศรี. (2558). *วิจัยในชั้นเรียนหลักการและเทคนิคปฏิบัติ*. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร: บริษัทด้านสุทธาการพิมพ์.
- พูนสุข บุญยสวัสดิ์. (2532). *เมื่อหนูน้อยหัดเขียน*. กรุงเทพมหานคร: บริษัท แพลน พับลิชชิ่ง จำกัด.
- ภิญญาดาพัชญ์ เพ็ชรรัตน์. (2554). *เริ่มต้นอ่านเขียน : ย้อนคิดและเรียนรู้เกี่ยวกับการรู้หนังสือในระดับปฐมวัย*. *วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพา*. 22 (3), 15-31.
- รุสนี เจตะทะ. (2562). *ผลการจัดกิจกรรมตามแนวคิดไฮโคปร่วมกับเกมการศึกษาที่มีต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- โรงเรียนสมาคมสตรีไทย. (2561). *หลักสูตรสถานศึกษาระดับการศึกษาปฐมวัย หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2561 สำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี โรงเรียนสมาคมสตรีไทย*. กรุงเทพมหานคร: โรงเรียนสมาคมสตรีไทย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *สมรรถนะของเด็กปฐมวัยในการพัฒนาตามวัย 3-6 ปี : แนวแนะสำหรับผู้ดูแลเด็ก ครู และอาจารย์*. กรุงเทพมหานคร: บริษัท แพลน ฟอว์ คิดส์ จำกัด.
- อรพรรณ เฟื่องฟู. (2557). *กิจกรรมการเล่าเรื่องประกอบเกมลอดโดที่ส่งผลต่อทักษะทางภาษาของเด็กปฐมวัย*. ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อรรณโรจน์ ไร้วินัย. (2557). *การพัฒนาแบบฝึกทักษะเตรียมความพร้อมด้านการอ่านภาษาไทยโดยใช้เกมการศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

การวิเคราะห์คุณค่าของข้อมูลทางบัญชีผ่านผลประกอบการของกิจการและการ
ตอบสนองของราคาและผลตอบแทนของหลักทรัพย์ กรณีศึกษากิจการ
ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

**An Analysis of Value Relevance of Accounting Information through Firm
Performance and Responses of Security Price and Returns : A Case
Study of the Listed Companies on the Stock Exchange of Thailand**

สมบูรณ์ สารพัด¹ และ นภาพร หงษ์ภักดี²

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา¹,

มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี²

Somboon Saraphat¹ and Napaporn Hongpukdee²

Kasetsart University Sriracha Campus, Thailand¹

Ubon Ratchathani University, Thailand²

Corresponding Author, E-mail: Napaporn.h@ubu.ac.th

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของงานวิจัยคือเพื่อตรวจสอบคุณค่าของการวิเคราะห์คุณค่าของข้อมูลทางบัญชีผ่านผลประกอบการของกิจการและการตอบสนองของราคาและผลตอบแทนของหลักทรัพย์ โดยทำการศึกษากิจการที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผลประกอบการของกิจการที่นำมาใช้วัดจากอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น การเติบโตของยอดขาย กำไรสุทธิ อัตรากำไรสุทธิต่อยอดขาย รายการคงค้าง ในขณะเดียวกันได้นำขนาดของกิจการและอัตราส่วนหนี้รวมต่อสินทรัพย์รวมมาเป็นตัวแปรควบคุม เลือกตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงเพราะบางกิจการหรืออุตสาหกรรมไม่สอดคล้องกับเกณฑ์ของการวิจัย การศึกษาใช้ข้อมูลที่มีอยู่ในงบการเงินประจำปีระหว่างปี 2558-2562 ของ 656 กลุ่มตัวอย่างจากทั้งหมด 792 กิจการ โดยเลือกกิจการที่มีข้อมูลครบถ้วนตลอดระยะเวลา 5 ปี ที่เข้าเงื่อนไขการศึกษา เทคนิคการวิเคราะห์ที่นำมาใช้คือการวิเคราะห์ความถดถอยแบบพหุคูณ ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าตัวเลขกำไรสุทธิมีผลกระทบทางบวกอย่างมีนัยสำคัญต่อราคาหลักทรัพย์ นอกจากนี้ยังพบว่าขนาดของกิจการมีความสัมพันธ์ทางบวกกับราคาหลักทรัพย์เช่นกัน นักลงทุนควรให้ความสำคัญกับการใช้ข้อมูลสองตัวนี้เพื่อการตัดสินใจลงทุนที่ดีกว่า

คำสำคัญ: คุณค่าของข้อมูลทางบัญชี; การตอบสนองของราคาและผลตอบแทนของหลักทรัพย์

* วันที่รับบทความ: 17 มีนาคม 2565; วันที่แก้ไขบทความ 10 เมษายน 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 11 เมษายน 2565

Received: March 17, 2022; Revised: April 10, 2022; Accepted: April 11, 2022

Abstracts

The purpose of the research is to examine the value relevance of accounting information through firm performance and the responses of security price and its returns, particularly undertaken on the companies listed on the Stock Exchange of Thailand. Firm performance measured by return on assets (ROA), return on equity (ROE), sales growth, net income, net profit margin, accruals was used, and simultaneously size, and total debt-to-total asset (TLTA) were regarded as control variables. The sampling method was purposive sampling techniques because not all companies and industrial sectors fit in this research criteria. This research used data based on available annual financial statements from the period 2015-2019 from 656 samples out of 792 firms that met the criteria. The analysis technique applied was a multiple regression analysis. The result of this research shows that net income figures have a significant positive effect on security price. Furthermore, firm size is also found to have a significant positive relationship with the security price. Investor are advised to place importance on these two variables to make better decisions for investments.

Keywords: Value Relevance of Accounting Information; Responses of Security Price and Returns

บทนำ

ประเทศไทยอยู่ในระบบเศรษฐกิจแบบเปิด การค้าและการทุนในประเทศไทยจึงสามารถทำได้อย่างเสรี ขณะที่การดำเนินธุรกิจเกิดการแข่งขันสูง มีการขยายตัวทางการค้าและการลงทุนของภาคเอกชนในระดับที่สูง ประกอบกับก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการขนส่ง การคมนาคมและการสื่อสาร ทำให้ธุรกิจต้องระดมเงินทุนจำนวนมากจากแหล่งเงินทุนต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกประเทศ ธุรกิจหลายแห่งออกตราสารทางการเงินประเภทต่างๆ ในการระดมเงินทุนเพื่อนำไปใช้จัดหาทรัพย์สินเพื่อรองรับการขยายตัวที่เกิดขึ้น (Arom, 2010 : 9)

การลงทุนในตลาดทุนเป็นเรื่องที่คนส่วนใหญ่ให้ความสนใจ โดยเฉพาะผู้ประกอบการธุรกิจต่าง ๆ ตลอดจนประชาชนโดยทั่วไปอย่างสม่ำเสมอ รวมถึงการรายงานสถานะการซื้อขายหลักทรัพย์ และวิเคราะห์ถึงปัจจัยทางเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อการซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์ เนื่องจากตลาดทุนเป็นการระดมเงินทุนเงินออมจากผู้ลงทุน เพื่อจัดสรรให้แก่ผู้ต้องการเงินทุนระยะยาวที่เป็นผู้ออกหลักทรัพย์ กลไกการทำงานของตลาดทุน สามารถตอบสนองความต้องการ ที่แตกต่างกันของนักลงทุน ทั้งที่เป็นการลงทุนระยะสั้น เพื่อหวังผลกำไรส่วนเกินจากการซื้อหลักทรัพย์ และการลงทุนระยะยาว ที่ผู้ลงทุนซื้อหลักทรัพย์แล้วถือครองอย่างต่อเนื่อง เพื่อต้องการผลตอบแทนในรูปแบบปันผล อีกทั้งปัจจัยเงินทุนมีความสำคัญต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจ และการพัฒนาของประเทศอันจะส่งผลกระทบต่อระดับรายได้และความเป็นอยู่ของประชาชน โดยสำหรับตลาดทุนในประเทศไทยนั้น มีตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเป็นศูนย์กลางในการซื้อขายแลกเปลี่ยนหลักทรัพย์ แต่การศึกษาปัจจัยภายในกิจการโดยเฉพาะที่ส่งผลต่อราคาหลักทรัพย์ยังให้หลักฐานที่ไม่สอดคล้องกัน ดังนั้นยังเป็นประเด็นที่ต้องศึกษาอย่างต่อเนื่อง (Nursiam and Rahayu, 2019 : 13-21)

ราคาของหลักทรัพย์ถือเป็นสิ่งสำคัญอย่างมากในตลาดทุน และเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยตัดสินใจในการลงทุน เนื่องจากราคาหลักทรัพย์นั้น เปรียบเหมือนตัวชี้วัดความสำเร็จอย่างหนึ่งของบริษัท ถ้าไรสุทธิมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับราคาหลักทรัพย์ สาเหตุเกิดจากกำไรสุทธิของบริษัทจะเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้นักลงทุนตัดสินใจลงทุน อาจเพราะกำไรสุทธิที่สูงจะแสดงถึงความสามารถในการทำกำไรของบริษัทสำหรับนักลงทุนระยะสั้น และความสามารถในการสร้างมูลค่าของกิจการสำหรับนักลงทุนระยะยาว (Krittaphong & Kanokon, 2015 : 230 - 248 ; Jeera 2014 : 17) ดังนั้นกำไรสุทธิที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงนั้นก็ส่งผลให้ราคาหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเพิ่มขึ้นหรือลดลงเช่นกัน นักลงทุนจึงให้ความสนใจทั้งข้อมูลที่ปรากฏในงบแสดงฐานะการเงินและงบกำไรขาดทุน และทั้งข้อมูลทางบัญชีที่จัดทำขึ้นตามเกณฑ์คงค้างและข้อมูลทางบัญชีที่อยู่ในรูปของกระแสเงินสด (ธารารัตน์ ทูลไธสงและสมใจ บุญหมื่นไวย, 2562) ดังนั้นหากบริษัทนั้นมีการดำเนินงานที่ดี ย่อมส่งผลให้ราคาหลักทรัพย์มีราคาสูงขึ้นตามไปด้วย และเมื่อราคาหลักทรัพย์สูงขึ้น ก็ย่อมทำให้มูลค่าของบริษัทสูงขึ้นเช่นเดียวกัน ดังนั้นในการลงทุนในหลักทรัพย์จึงต้องอาศัยความรู้ ความเข้าใจในการตัดสินใจการลงทุน เช่น การวิเคราะห์ปัจจัยพื้นฐานของบริษัทที่จะช่วยให้เข้าใจบริษัทและช่วยในการคาดการณ์ราคาหลักทรัพย์ได้ โดยหนึ่งในวิธีการวิเคราะห์คือ การอ่านรายงานการเงินของบริษัท โดยในการอ่านรายงานการเงินของบริษัท จำเป็นต้องใช้เครื่องมือในการอ่านและตีความตัวเลขในรายงาน เครื่องมือที่นิยมใช้นั้นคือ อัตราส่วนทางการเงิน สะท้อนความหมายในแง่ความสัมพันธ์ระหว่างรายการต่าง ๆ ที่แสดงในงบการเงิน ช่วยให้การอ่านรายงานการเงินและการตัดสินใจการลงทุนได้ง่ายยิ่งขึ้น

ดังนั้น ผู้จัดทำมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับอัตราการเปลี่ยนแปลงราคาหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เพื่อให้ให้นักลงทุนทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับอัตราการเปลี่ยนแปลงราคาหลักทรัพย์ และผลตอบแทนของหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ตลอดจนเพื่อให้ให้นักลงทุนตระหนักถึงความสำคัญของการวิเคราะห์งบการเงิน ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ปัจจัยพื้นฐาน ที่ทำให้นักลงทุนตัดสินใจลงทุนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์คุณค่าของข้อมูลบัญชีผ่านความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลทางบัญชีที่เกี่ยวข้องกับผลประกอบการของกิจการกับการตอบสนองของราคาหลักทรัพย์ ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
2. เพื่อวิเคราะห์คุณค่าของข้อมูลบัญชีผ่านความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลทางบัญชีที่เกี่ยวข้องกับผลประกอบการของกิจการกับการตอบสนองของผลตอบแทนจากการลงทุนในหลักทรัพย์ ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ระเบียบวิธีวิจัย

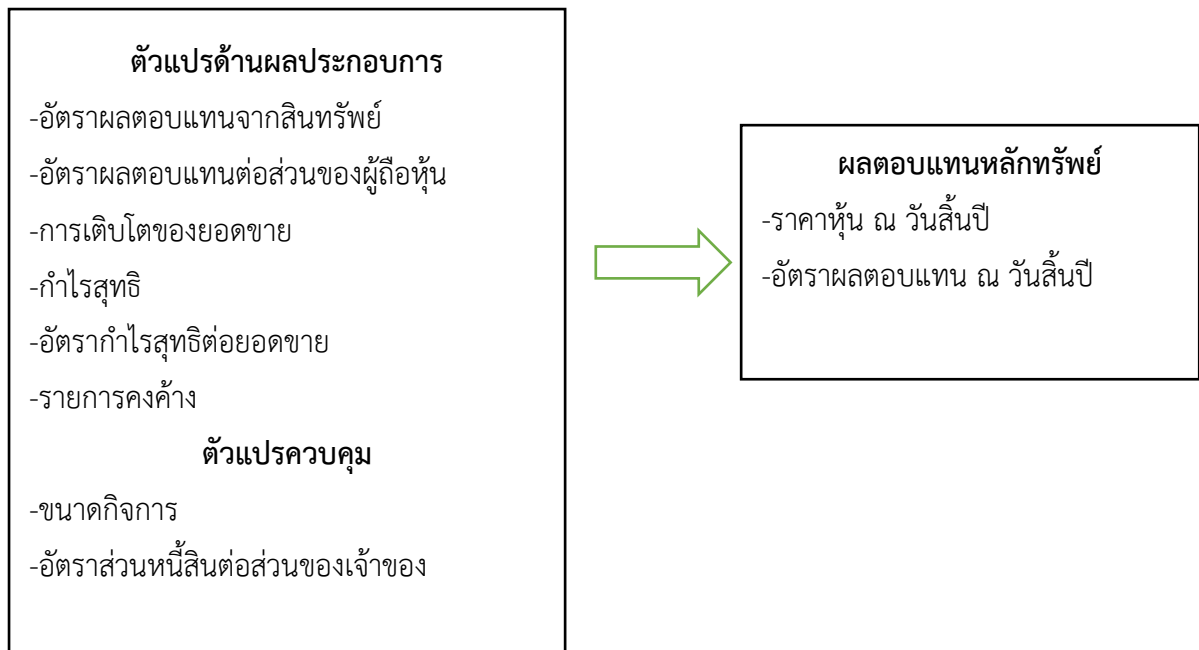
ประเภทการวิจัยและการคัดเลือกข้อมูล งานวิจัยนี้เป็นการวิเคราะห์เชิงปริมาณ รวบรวมข้อมูลจากรายงานประจำปี งบการเงิน แล้วนำมาทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างผลประกอบการของกิจการกับราคาหลักทรัพย์และผลตอบแทนหลักทรัพย์ โดยมีกลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งไม่รวมกลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงิน กองทุน และทรัสต์ เพราะมีลักษณะการดำเนินงานต่างจากอุตสาหกรรมอื่น ใช้การคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) เก็บรวบรวมข้อมูลย้อนหลัง 5 ปี ในระหว่างปี พ.ศ. 2558 - พ.ศ. 2562 มีทั้งสิ้นจำนวน 792 กิจการ แต่เก็บข้อมูลเพียง 565 กิจการเนื่องจากมีข้อมูลที่ครบถ้วนตลอดระยะเวลา 5 ปี

การวัดค่าตัวแปร การวัดค่าตัวแปรตัวแปรต้นได้กล่าวไว้ในส่วนของการทบทวนวรรณกรรม ส่วนการวัดค่าตัวแปรตามมีสองแบบคือ 1. วัดราคาหลักทรัพย์ ณ วันสิ้นปี (วัดโดยใช้ราคาตลาดต่อหุ้น) และ 2. วัดผลตอบแทนคือกำไรที่ได้รับจากการลงทุนในหลักทรัพย์ อัตราผลตอบแทนคำนวณจากผลต่างระหว่างเงินที่ได้รับคืนกับเงินลงทุนหารด้วยเงินลงทุน (Brigham & Houston, in Rodoni, 2014 : 21) หรือ คำนวณจาก
$$= (Pt - Pt-1) / (Pt-1)$$
 โดยที่ P_t = ราคาหุ้น ณ วันที่ปัจจุบัน P_{t-1} = ราคาหุ้นของงวดที่แล้ว

การวิเคราะห์ข้อมูล งานวิจัยใช้เทคนิคสถิติพื้นฐานในการอธิบายลักษณะของตัวแปรที่ศึกษา และทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างผลประกอบการของกิจการกับราคาหลักทรัพย์และผลตอบแทนหลักทรัพย์ ด้วยเทคนิคทางสถิติคือการวิเคราะห์ความถดถอยแบบพหุคูณแบบ Pooled-Regression

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า ผลประกอบการมีความสัมพันธ์กับราคาหลักทรัพย์ ผลตอบแทนของหลักทรัพย์ ความสามารถในการทำกำไรนั้นจะมีความสัมพันธ์กับราคาหลักทรัพย์ เมื่อบริษัทมีผลประกอบการที่ดี บริหารงานได้ดีมีความสามารถในการสร้างกำไรให้ผู้ถือหุ้นได้มาก ตัวเลขผลประกอบการจึงเป็นข้อมูลที่มีคุณค่าต่อการตัดสินใจลงทุน เพราะเป็นการสะท้อนถึงความสามารถในการทำกำไรของหลักทรัพย์รวมถึงมูลค่ากำไรที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ในการวัดผลการดำเนินงานของธุรกิจนิยมใช้ตัวเลขข้อมูลทางบัญชี เนื่องจากเป็นข้อมูลที่น่าเชื่อถือผ่านการตรวจสอบจากผู้สอบบัญชีรับอนุญาตก่อนเผยแพร่สู่สาธารณะ จากการทบทวนวรรณกรรมนำไปสู่กรอบแนวคิดดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

งานวิจัยนี้รวบรวมข้อมูลได้จำนวน 656 กิจการ (เนื่องจากมีข้อมูลครบสมบูรณ์จำนวน 5 ปี) จากจำนวน 792 กิจการทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 82.83 เพราะมีข้อจำกัดในการรวบรวมข้อมูล เช่น เปิดเผยข้อมูลไม่ครบถ้วน หรือมีข้อมูลที่ต้องการไม่ครบ บางบริษัทเข้าร่วมเป็นตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีระยะเวลาไม่ครบ 5 ปี

ตารางที่ 1 จำนวน ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปร

ตัวแปร	จำนวน	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ROA (%)	2438	-1193.00	75.06	4.4744	26.86890
ROE (%)	2422	-706.11	174.55	3.5952	31.57542
SalesG	2436	-5344.65	134867.37	216.2394	3474.03665
Net income (ล้านบาท)	2445	-104857.87	135179.60	1025.5474	6202.78950
Net profit margin (%)	2444	-555.58	113.20	1.0017	84.25751
Accrual (ล้านบาท)	2390	-372253.61	501096.18	-542.0199	14901.63358
Size(log) (สินทรัพย์)	2441	.54	6.40	3.6208	.70628

TLTA	2397	.00	4283.83	2.8846	88.76510
Price	2422	.01	3500.00	24.0393	121.82019
Return Rate (%)	2450	-1.00	84.33	.0617	2.16595

จากตารางข้างต้นพบว่า ค่าเฉลี่ยของผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในช่วงที่ศึกษาเท่ากับ 4.47 บางกิจการติดลบ ผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นร้อยละ 3.60 การเติบโตของยอดขายโดยเฉลี่ยร้อยละ 216.24 กำไรสุทธิเฉลี่ย 1,025.55 ล้านบาท อัตรากำไรสุทธิต่อยอดขายเท่ากับ 1.00 % รายการคงค้างติดลบ 542.02 ล้านบาท ขนาดสินทรัพย์ 3.62 ล้านบาท (ใส่ log) อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์เท่ากับ 2.88 เท่า ราคาหุ้นโดยเฉลี่ย 24.04 อัตราผลตอบแทนของหลักทรัพย์คือร้อยละ 0.06

ตารางที่ 2 แสดงผลค่าสหความสัมพันธ์

การทดสอบสมมติฐานการวิจัย ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Linear Regression) ด้วยวิธี Enter ในการเลือกตัวแปรอิสระ เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม และใช้การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหพันธ์เพียร์สัน (Pearson Correlations Coefficient) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ผลการทดสอบพบว่าตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์กันถึงระดับ 0.80 และค่า VIF (ดังตารางที่ 3 และตารางที่ 4) มีค่าต่ำกว่า 10 แสดงว่าตัวแปรอิสระไม่เกิดปัญหา Multicollinearity ชุดตัวแปรอิสระมีความเหมาะสม (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2551 : 35) ต่อการนำมาวิเคราะห์ความถดถอยต่อไป

	ROA	ROE	SalesG	Net income	Net profit margin	Accrual	Size	TLTA	Price	Return
ROE	.313**	1								
SalesG	.003	.006	1							
Net income	.057**	.118**	-.008	1						
Net profit margin	.162**	.211**	.003	.040*	1					
Accrual	-.003	-.012	.002	-.237**	-.002	1				
Size	.109**	.157**	.020	.426**	.096**	-.127**	1			
TLTA	-.001	.000	-.002	-.004	.002	.000	.006	1		
Price	.041*	.058**	-.006	.137**	.032	-.050*	.121**	.000	1	
Return	.006	.030	-.020	.047*	.002	-.034	.070**	.001	.225**	1

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

*. Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างราคาของหลักทรัพย์กับตัวแปรที่เกี่ยวข้องพบว่า ราคาของหลักทรัพย์มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับอัตราผลตอบแทนของสินทรัพย์ (ROA) อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) กำไรสุทธิ ขนาดของกิจการ ในทางตรงกันข้ามราคาของหลักทรัพย์มีความสัมพันธ์เชิงลบกับจำนวนรายการคงค้าง ส่วนผลตอบแทนมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับตัวเลขกำไรสุทธิ และขนาดของกิจการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในระดับที่ต่างกัน สำหรับผลการทดสอบความสัมพันธ์เพื่อการพยากรณ์ระหว่างผลประกอบการกับราคาหลักทรัพย์ ณ วันสิ้นปี ด้วยการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณแสดงดังตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับราคาหุ้น ณ สิ้นปี

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	VIF
		B	Std. Error	Beta			
	(Constant)	21.358	2.675		7.984	.000	
	ROA	.082	.100	.018	.824	.410	1.114
	ROE	.082	.087	.021	.943	.346	1.173
	Sales growth	.000	.001	-.004	-.194	.846	1.000
	Net income	.006	.001	.282	5.708	.000	5.777
	Net Profit margin	.023	.031	.016	.735	.462	1.054
	Accrual	-.000	.000	-.005	-.243	.808	1.123
	Size	.000	.000	-.144	-2.912	.004	5.784
	TLTA	.000	.028	.000	.012	.990	1.000

Dubin-Watson = 2.002, F = 9.021, p-value = 0.000, R = 0.175, R Square = 0.30, Adjusted R Square = 0.027

จากผลการวิเคราะห์ในภาพรวมพบว่าโมเดลทดสอบมีความเหมาะสม เพราะค่า F เท่ากับ 9.021 โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ค่า Adjusted R Square = 0.027 หรือร้อยละ 2.7 แสดงให้เห็นว่าตัวแปรอัตราส่วนทางการเงิน สามารถอธิบายราคาหุ้น ณ สิ้นปี ได้ร้อยละ 2.7 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 97.3 เกิดจากอิทธิพลของตัวแปรอื่น แสดงว่ามีตัวแปรอย่างน้อยหนึ่งตัวสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของราคาหลักทรัพย์ได้

จากการวิเคราะห์ตัวแปรอิสระ พบว่า ตัวเลขกำไรสุทธิ มีความสัมพันธ์บวกกับราคาหุ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนตัวแปรอื่นๆ พบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับราคาหุ้น ณ สิ้นปี ส่วนตัวแปรควบคุมพบว่ามีเฉพาะขนาดกิจการที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับราคาหุ้น ณ สิ้นปี ทำให้ยอมรับ สมมติฐานการ

วิจัยที่ 4 ข้อมูลทางบัญชีเกี่ยวกับผลประกอบการ (วัดจากกำไรสุทธิ) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลตอบแทนของหลักทรัพย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนตัวแปรที่เหลือพบว่าไม่มีนัยสำคัญ สำหรับผลการวิเคราะห์ผลประกอบการกับกับอัตราผลตอบแทน ณ วันสิ้นปี แสดงในตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับอัตราผลตอบแทน ณ วันสิ้นปี

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	VIF
		B	Std. Error	Beta			
1	(Constant)	.034	.047		.729	.466	
	ROA	.000	.002	-.004	-.204	.838	1.114
	ROE	.002	.002	.035	1.565	.118	1.173
	Sales growth	-.000	.000	-.019	-.905	.366	1.000
	Net income	-.000	.000	-.040	-.798	.425	5.777
	Net Profit margin	.000	.001	-.005	-.211	.833	1.054
	Accrual	-.000	.000	-.016	-.748	.454	1.123
	Size	.000	.000	.091	1.822	.069	5.785
	TLTA	.000	.000	.002	.079	.937	1.000

Dubin-Watson = 1.98, F = 1.626, p-value = 0.112, R = 0.075, R Square = 0.006, Adjusted R Square = 0.002

จากผลการวิเคราะห์ในภาพรวมพบว่าโมเดลทดสอบไม่มีความเหมาะสม เพราะค่า F เท่ากับ 1.626 ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ จากผลการวิจัยพบว่า ค่า Adjusted R Square = 0.002 แสดงว่าไม่มีตัวแปรใดเลยที่สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของอัตราผลตอบแทนของหลักทรัพย์ได้

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยพบว่า ผลประกอบการของกิจการมีนัยสำคัญต่อการนำไปพยากรณ์ผลตอบแทนของหลักทรัพย์ โดยตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกต่อการเปลี่ยนแปลงของราคาหลักทรัพย์คือ กำไรสุทธิ (net profit) กล่าวคือ ถ้ากำไรสุทธิเพิ่มจะทำให้ราคาหุ้นเพิ่มขึ้นตามไปด้วย แสดงว่านักลงทุนให้ความเชื่อมั่นกับกำไรสุทธิเพราะสะท้อนถึงผลประกอบการในภาพรวมของกิจการได้เป็นอย่างดี แม้ว่ากำไรในทางบัญชีจะเกิดจากเกณฑ์คงค้าง แต่จากการผลการศึกษาพบว่าข้อมูลกำไรมีประโยชน์ต่อนักลงทุน แสดงว่านักลงทุนให้ความสำคัญกับตัวเลขนี้เพื่อประกอบการตัดสินใจ อาจเป็นไปได้ว่าข้อมูลสามารถจัดหาได้ง่าย สามารถนำมาตีความและวิเคราะห์ได้ง่ายไม่ต้องใช้ความซับซ้อนในการตีความ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ (Nichols

and Wahlen, 2004 : 263-286) (Dimitropoulos and Asterioum, 2009 : 40-50) ที่ชี้ให้เห็นว่าตัวเลขกำไรเป็นตัวชี้วัดผลการดำเนินงานลำดับแรกๆ ที่นักลงทุนให้ความสนใจ เพราะสะท้อนความสามารถในการบริหารงานของผู้บริหาร และการเติบโตของกิจการ กำไรสุทธิจึงเป็นตัวเลขสนับสนุนการตัดสินใจลงทุน นักลงทุนใช้กำไรในการพยากรณ์ผลตอบแทนในอนาคต และงานของ (นัจซร วุฒิพงศาธร, 2553 : 67) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับราคาหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่ากำไรสุทธิมีผลต่อราคาหลักทรัพย์ในทุกกลุ่มอุตสาหกรรม งานวิจัยนี้ทำได้หลักฐานเชิงประจักษ์ยืนยันได้ว่าตัวเลขกำไรมีประโยชน์สำหรับนักลงทุน

สำหรับตัวแปรผลประกอบการอื่นๆ ได้แก่ อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น การเติบโตของยอดขาย และรายการคงค้าง พบว่าไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงของราคาหลักทรัพย์และอัตราผลตอบแทนของหลักทรัพย์ สำหรับเหตุผลที่เป็นไปได้ คือ นักลงทุนอาจจะเห็นว่าอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ อัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น มีความเกี่ยวข้องกับ กำไรสุทธิอยู่แล้ว การใช้ตัวเลขกำไรสุทธิเพียงอย่างเดียวจึงอาจจะเพียงพอต่อการตัดสินใจ ในการคำนวณอัตราผลตอบแทนจากการลงทุน และอัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น จะมีการเชื่อมโยงกำไรกับสินทรัพย์และส่วนของผู้ถือหุ้น จากนั้นนักลงทุนจะต้องตีความเพื่อทำความเข้าใจกับอัตราส่วนดังกล่าวต่อไป แต่การใช้ตัวเลขกำไร ไม่จำเป็นต้องตีความมากนัก เพราะเข้าใจตรงกันเป็นอย่างดีว่า กำไรสุทธิ คือผลประกอบการที่ดีที่สุดในด้านการเงิน จากการศึกษาจึงได้ผลการวิจัยขัดแย้งกับงานวิจัยในอดีต (มานิช สุอำพัน, 2552; สันทพงค์ คล่องวีระชัย, 2559; Majed Abdel, 2012 : 115-120; Mohammad Reza Kohansal, 2013 : 512-521; Amir Dadrasmoghadam and Seyed Mohammad Reza Akbar, 2015 : 586-591; Pranata and Pujiati, 2015 : 169-178; Nursiam and Rahayu, 2019 : 13-21 ; Zai , Laia, Ashri, Sugania, Hutahaean; 2021 : 1781-1794) สำหรับการเติบโตของยอดขายพบว่าจะไม่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงของหลักทรัพย์ อาจเป็นไปได้ว่า นักลงทุนใช้ตัวเลขนี้ด้วยความระมัดระวังมากขึ้น เพราะการเติบโตของยอดขายไม่ได้แปลว่ากำไรจะเติบโตด้วย เพราะกำไรขึ้นอยู่กับหลายปัจจัย เช่น ความสามารถในการควบคุมต้นทุน ยอดขายจึงไม่สามารถวัดความสามารถในการทำกำไรได้ทันที เพราะยังมีต้นทุนที่เกี่ยวข้อง จากเหตุผลนี้จึงอาจทำให้นักลงทุนไม่ให้ความสนใจกับการใช้ตัวเลขดังกล่าวในการตัดสินใจลงทุน สอดคล้องกับงานวิจัยของ (Pranata and Pujiati, 2015 : 169-178) และ (Nugraha, Fitria, Nurlaela, Nugraha, Torong, 2021) นอกจากนี้ งานวิจัยยังพบว่ารายการคงค้าง (ตัวชี้วัดคุณภาพกำไร) ไม่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงของราคาหลักทรัพย์และผลตอบแทนของหลักทรัพย์ อาจเป็นไปได้ว่านักลงทุนไม่ได้ประเมินคุณภาพกำไรก่อนการตัดสินใจ ทำให้ขัดแย้งกับแนวคิดของ (Chan, Chan, Jegadeesh, and Lakonishok, 2001) อาจเป็นไปได้ว่าการประเมินคุณภาพกำไรสามารถทำได้ค่อนข้างยาก ดังนั้น จึงต้องการการศึกษาในประเด็นนี้ต่อไป หรืออาจจะเกี่ยวข้องกับประเด็นในเรื่องของการวัดคุณภาพกำไรที่สามารถคำนวณได้หลากหลายวิธี แต่ในงานวิจัยนี้ใช้เพียงวิธีการเดียวในการคำนวณ จึงทำให้มีข้อจำกัดในเรื่องการวัดค่าตัวแปรได้

ในด้านตัวแปรควบคุมพบว่ากิจการที่มีขนาดใหญ่ มีโอกาสที่จะสร้างผลตอบแทนจากการลงทุนในระดับสูง ซึ่งให้เห็นว่าขนาดของกิจการอาจส่งผลต่อการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน มีความพร้อมในการบริหารจัดการ สามารถผลิตให้ในปริมาณมากทำให้เกิดการประหยัดต่อขนาด ต้นทุนต่ำกว่า หรือมีความพร้อมทางด้านเทคโนโลยีเพื่อให้เกิดความแตกต่างในด้านการผลิต การให้บริการ ทำให้ผลประโยชน์ที่เหนือกว่ากิจการที่มีขนาดเล็ก สอดคล้องกับผลการศึกษาของ (Nursiam and Rahayu, 2019 : 13-21) และของ (Nugraha, Fitria, Nurlaela, Nugraha, Torong, 2021) ที่พบว่าขนาดของกิจการมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับราคาหลักทรัพย์ ในทางตรงกันข้าม งานวิจัยพบว่าอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นไม่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม แสดงว่านักลงทุนไม่ให้ความสนใจกับการวิเคราะห์โครงสร้างหนี้สินของกิจการ ทำให้ผลการวิจัยขัดแย้งกับงานวิจัยในอดีต (Kusmayadi, Rahman, Abdullah, 2018 : 28091-28095 ; Nugraha Fitria, Puspi tasari, Damayanti, 2020 : 1199-1209 ; Yanto, Christy, & Cakranegara, 2021: 300-312) ที่พบว่าโครงสร้างทางการเงินของกิจการที่มีอัตราส่วนหนี้สินสูงจะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของราคาหลักทรัพย์ในทางลบ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษารายงานที่พบว่านักลงทุนให้ความสำคัญกับการใช้กำไรสุทธิซึ่งมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับราคาหลักทรัพย์และผลตอบแทนของหลักทรัพย์ ส่วนตัวแปรอื่นพบว่าไม่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของราคาหลักทรัพย์หรืออัตราผลตอบแทน ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้ ในการนำผลการวิจัยไปใช้ นักลงทุนควรให้ความสำคัญกับการตรวจสอบตัวเลขผลกำไรว่ามาจากการดำเนินงานที่แท้จริงหรือเป็นกำไรที่มีคุณภาพหรือไม่ เพราะถ้ากำไรที่แสดงในรายงานทางการเงินไม่มีความน่าเชื่อถืออาจทำให้การตัดสินใจผิดพลาดได้ หรือนำปัจจัยด้านขนาดของกิจการไปช่วยพิจารณาตัดสินใจลงทุน งานวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่ากิจการที่มีกำไรและมีขนาดใหญ่ จะสร้างโอกาสที่ดีในการสร้างผลตอบแทนให้กับนักลงทุน ผู้บริหารจึงสามารถใช้ข้อมูลนี้เพื่อประกอบการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับอุตสาหกรรมตัวเองได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป นักวิจัยควรหาวิธีการในการวัดค่าผลประโยชน์การให้หลากหลายมิติยิ่งขึ้น เช่น กำไรต่อหุ้น หรือ ใช้วิธีการวัดคุณภาพกำไรให้ต่างจากงานวิจัยนี้ เพื่อจะได้ยืนยันผลการวิจัยหรือค้นหาตัวแปรที่มีคุณค่าต่อการเปลี่ยนแปลงของราคาหลักทรัพย์หรืออัตราผลตอบแทนหลักทรัพย์ นอกจากนี้ควรศึกษาปัจจัยภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อราคาหลักทรัพย์ เช่น ดัชนีชี้วัดด้านเศรษฐกิจและควรศึกษาวิจัยต่างประเทศร่วมเพื่อนำมาปรับใช้ในประเทศไทย

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2551). *การใช้ SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล*. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาสถิติ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธารารัตน์ ทูลไธสงและสมใจ บุญหมื่นไวย. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างราคาตามบัญชี กำไรจากการดำเนินงาน กำไรสุทธิ กระแสเงินสดจากเงินปันผล และกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานต่อราคาหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. *วารสารบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยขอนแก่น*. 3 (1), 73-90.
- นัจชร วุฒิพงศาธร. (2553). *ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับราคาหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย*. การค้นคว้าอิสระ. ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ไพสรณ์ สูงสมบัติ. (2561). *ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราความสามารถในการทำกำไรและราคาตลาดของหลักทรัพย์ของกลุ่มขนส่งและโลจิสติกส์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย*. *วารสารวิชาการและวิจัยมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*, 8 (2), 16-25.
- มาโนช สุอำพัน . (2552). *การศึกษาเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินและราคาตลาดของหลักทรัพย์ กรณีศึกษา : SET50 และ MAI HG5750.55.ก3 ม639 2552*. กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่ง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- วอร์เรน บัฟเฟตต์. (2552). *วอร์เรน บัฟเฟตต์และการตีความงบการเงิน*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: โพสท์บุ๊กส์.
- สันทพงศ์ คล่องวีระชัย. (2559). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับอัตราการเปลี่ยนแปลงราคาหลักทรัพย์ในหมวดธุรกิจหลักของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย*. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 5 มกราคม 2565 . แหล่งที่มา: <http://dspace.bu.ac.th/jspui/handle/123456789/1881>
- Arom, R. (2010). *Security analysis and security group management*. Pathum Thani: Bangkok University Printing.
- Amir, D., & Seyed, M, A. (2015). Relationship between Financial Ratios in the Stock Prices of Agriculture-Related Companies Accepted On the Stock Exchange for Iran. *Research Journal of Fisheries and Hydrobiology*, 10(9), 586-591.
- Anthony, J. H., & Ramesh, K. (1992). Association between accounting performance measures and stock prices: A test of the life cycle hypothesis. *Journal of Accounting and economics*, 15 (2-3), 203-227.
- Ball, R. & Brown, P. (1968). An empirical evaluation of accounting income numbers, *Journal of Accounting Research*, 6 (2), 159-178.

- Brigham, E. F. & Houston, J. F., 2014. *Dasar-dasar manajemen Keuangan*. Eds 11. Jakarta: Salemba Empat
- Chan, K., Chan, L., Jegadeesh, N., & Lakonishok, J. (2001). Earnings quality and stock returns. *Online*. Retrived January 5, 2022. from : https://www.jstor.org/stable/10.1086/500669?seq=1#metadata_info_tab_contents
- Dimitropoulos, P. E., & Asteriou, D. (2009). The relationship between earnings and stock returns: empirical evidence from the Greek capital market. *International journal of economics and finance*, 1 (1), 40-50.
- Jeera, J. (2014). *The relationship between cash flow and net profit on prices and stock returns case study of financial group listed in the Stock Exchange of Thailand*. Bangkok: Sripatum University.
- Krittaphong, W. & Kanokon, K. (2015). The relationship between earnings component information and stock price of listed firms in the Stock Exchange of Thailand. *Parichat Journal*, 28 (3), 230 - 248.
- Kusmayadi, D., Rahman, R., & Abdullah, Y. (2018). Analysis Of The Effect Of Net Profit Margin, Price To Book Value, and Debt To Equity Ratio On Stock Return. *International Journal of Recent Scientific Research*, 9 (7), 28091-28095.
- Majed Abdel. (2012). The relationship between the ROA, ROE and ROI Ratios with Jordanian Insurance Public Companies Market Share Prices. *International Journal of Humanities and Social Science*, 2 (11), 115-120.
- Mohammad, R. K., Amir, D., Komeil, M. K., & Abolfazl, M. (2013). Relationship Between Financial Ratios and Stock Prices for the Food Industry Firms in Stock Exchange of Iran. *World Applied Programming*, 3 (10), 512-521.
- Nichols, D. C., & Wahlen, J. M. (2004). How do earnings numbers relate to stock returns? A review of classic accounting research with updated evidence. *Accounting Horizons*, 18 (4), 263-286.
- Nugraha, N. M., Fitria, B. T., Puspitasari, D., & Damayanti, E. (2020). Does Earning Per Share (EPS) Affected By Debt To Asset Ratio (DAR) And Debt To Equity Ratio (DER)? *PalArch's Journal of Archaeology of Egypt/Egyptology*, 17 (10), 1199-1209.
- Nursiam, N., & Rahayu, V. S. (2019). The effect of company size, sales growth, current ratio (cr), net profit margin (npm) and return on equity (roe) on stock prices. *Manajemen Bisnis*, 9 (1). 13-21.
- Pranata, D., & Pujiati, D. (2015). The effect of liquidity, profitability, sales growth, and dividend policy in stock prices after the implementation of IFRS. *The Indonesian Accounting Review*, 5 (2), 169-178.
- Richardson, S. A., Sloan, R. G., Soliman, M. T., & Tuna, I. (2005). Accrual reliability, earnings persistence and stock prices. *Journal of accounting and economics*, 39 (3), 437-485.
- Yanto, E., Christy, I., & Cakranegara, P. A. (2021). The Influences of Return on Asset, Return on Equity, Net Profit Margin, Debt Equity Ratio and Current Ratio Toward Stock Price. *International Journal of Science, Technology & Management*, 2 (1), 300-312.
- Zai, A., Laia, M. D., Ashri, T. M., Sugania, S., & Hutahaean, T. F. (2021). The Effect of Fundamental Variables and Sales Growth on Stock Prices in Wholesale Sub-Sector Companies. *Journal of Research in Business, Economics, and Education*, 3 (3), 1781-1794.

การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการดำเนินงานของศูนย์ประสานงาน
และส่งเสริมการมีงานทำทัณฑสถานหญิงพิษณุโลก
**Participation of Network Partners in Operation of Center for Assistance
to Reintegration and Employment of Phitsanulok Women
Correctional Institution**

ศิริندا สวนมาดี และ ธนัสถา ไรจนตรากุล

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

Sirinda Suanmadee and Tanastha Rojanatrakul

Pibulsongkram Rajabhat University, Thailand.

Corresponding author, E-mail : Sirinda.s@psru.oc.th

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา 1) ระดับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำทัณฑสถานหญิงพิษณุโลก 2) การประเมินผลการดำเนินงานตามบันทึกข้อตกลงว่าด้วยการประสานความร่วมมือในการปฏิบัติงาน (MOU) ของภาคีเครือข่ายในการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำทัณฑสถานหญิงพิษณุโลก และ3) ข้อเสนอแนะและแนวทางในการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำทัณฑสถานหญิงพิษณุโลก ดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ จากการแจกแบบสอบถามกับภาคีเครือข่าย จำนวน 263 คน โดยเก็บจากประชากรทั้งหมด วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1. การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำทัณฑสถานหญิงพิษณุโลก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2. การประเมินผลการดำเนินงานตามบันทึกข้อตกลงว่าด้วยการประสานความร่วมมือในการปฏิบัติงาน (MOU) ของภาคีเครือข่ายในการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำทัณฑสถานหญิงพิษณุโลก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3. ข้อเสนอแนะและแนวทางการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย มี 4 แนวทางด้วยกัน คือ 1) การจัดการศึกษาเฉพาะ 2) การจัดอบรมบุคลากร 3) การพัฒนา 4) การดำเนินงานร่วมกัน

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม; ภาคีเครือข่าย; ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ

Abstracts

The objectives of this study were to study the: 1) level of the participation of the network partners in the operation of the Center for Assistance to Reintegration and Employment of Phitsanulok Women Correctional Institution, 2) evaluation of the operation in the MOU of the network partners in the operation of the Center for Assistance to Reintegration and Employment of Phitsanulok Women Correctional Institution, and 3) suggestion and guidelines for the participation of the network partners in the operation of the Center for Assistance to Reintegration and Employment of Phitsanulok Women Correctional Institution. This research applied the Quantitative Research with the Survey Research. The sample was 263 people. The research instrument was the questionnaire. The statistics used frequency, percentage, mean, and standard deviation.

Results of the Research 1. Overall, the participation of the network partners in the operation of the Center for Assistance to Reintegration and Employment of Phitsanulok Women Correctional was at the high level. 2. The evaluation of the operation in the MOU of the network partners in the operation of the Center for Assistance to Reintegration and Employment of Phitsanulok Women Correctional Institution was at the high level. 3. The suggestion and guidelines for the participation of the network partners in the operation of the Center for Assistance to Reintegration and Employment of Phitsanulok Women Correctional Institution had 4 guidelines: 1) providing the specific education, 2) providing the training to the personnel, 3) developing, and 4) the cooperation in the operation

Keywords : Participation; Network Partners; Coordination and Employment Promotion Centers

บทนำ

กรมราชทัณฑ์จึงมีการปรับปรุงพัฒนาเปลี่ยนแปลงการบริหารงานอย่างต่อเนื่องเกี่ยวกับระบบการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังโดยเฉพาะการกำหนดให้เรือนจำทัณฑสถานทั่วประเทศ ต้องมีการวางแผนการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังเป็นรายบุคคล (Sentence Plan) การจำแนกลักษณะผู้ต้องขังจะต้องมีระบบการคัดกรองที่ดีควบคู่ไปด้วย ตั้งแต่เมื่อเข้ามาอยู่ภายในเรือนจำทัณฑสถานซึ่งจะทำให้ง่ายต่อการวางแผนเพื่อการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย และสอดคล้องกับภารกิจของงานราชทัณฑ์ที่ต้องการให้ผู้ต้องขัง “กลับตนเป็นคนดี” เมื่อพ้นโทษออกจากเรือนจำทัณฑสถาน สามารถดำรงชีวิตร่วมกับครอบครัวสังคมได้เป็นปกติสุขไม่หวนกลับมากระทำผิดซ้ำ นอกจากนี้ พันตำรวจเอกณรัชต์ เศวตนันทน์ อธิบดีบดีกรมราชทัณฑ์ เห็นถึงความสำคัญกับการแก้ไขปัญหามันโทษไม่ให้อวนกลับไปกระทำผิดซ้ำด้วยการสร้างงาน สร้างอาชีพ เพื่อเป็นการเพิ่มคุณค่าให้ผู้ต้องขังก่อนได้รับการปล่อยตัวออกไปจากเรือนจำ/ทัณฑสถาน การจัดหางานให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานและความถนัดของแต่ละบุคคล เพื่อให้ผู้พ้นโทษสามารถประกอบอาชีพโดยสุจริตหาเลี้ยงตนเองและครอบครัว รวมทั้ง เป็นศูนย์ประสานงานและให้ความช่วยเหลือผู้พ้นโทษในด้านต่างๆ จึงมอบนโยบายการจัดตั้งศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ (CARE: Center for Assistance to

Reintegration and Employment) ขึ้นในเรือนจำ/ทัณฑสถาน 137 ทั่วประเทศตั้งแต่วันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2561 (กรมราชทัณฑ์, 2561 : 7)

ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำทัณฑสถานหญิงพิษณุโลกได้ดำเนินงานมาระยะหนึ่งโดยได้ทำ MOU ร่วมกับภาคีเครือข่ายในจังหวัดพิษณุโลก คือ สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดพิษณุโลก และสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดพิษณุโลกซึ่งจะเป็นผู้ประสานงานให้องค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลกเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้ต้องขังที่พ้นโทษแล้วได้รับข้อมูลด้านการประกอบอาชีพ ได้แก่ ข้อมูลการจ้างงาน แหล่งงาน ข้อมูลเกี่ยวกับการสนับสนุนทุนประกอบอาชีพ ได้รับความช่วยเหลือตามความจำเป็นและเหมาะสม ได้รับการสนับสนุนทั้งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพ การประสานงาน การส่งต่อไปยังหน่วยงาน บริษัท ห้างร้าน ที่ต้องการแรงงานฝีมือตามคุณลักษณะของผู้พ้นโทษ เพื่อผู้ต้องขังที่พ้นโทษ มีรายได้จากการจ้างงานและออกไปอยู่ร่วมกับครอบครัว ชุมชน สังคมได้อย่างปกติสุข (นันทวัฒน์ บรมานันท์, 2552 : 59)

ดังนั้นการมีส่วนร่วมจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะเป็นกระบวนการหนึ่งที่เปิดโอกาสหน่วยงานภาคีเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานทุกระดับ คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ (Benefits) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) ทั้งนี้เพื่อเป็นการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การปรึกษาหารือ การประชุมรับฟังความคิดเห็นร่วมกัน และการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการในการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำทัณฑสถานหญิงพิษณุโลก ตั้งแต่ปี 2561-2563 ทางศูนย์ได้ดำเนินงานสร้างอาชีพ สร้างรายได้ ให้กับผู้พ้นโทษร่วมกับภาคีเครือข่ายไปแล้วทั้งสิ้นจำนวน 130 ราย (ทัณฑสถานหญิงพิษณุโลก, 2563 : 12) ซึ่งสร้างประโยชน์โดยตรงกับผู้พ้นโทษ สังคม รวมทั้งหน่วยงานที่มีส่วนในการดำเนินงานกับผู้พ้นโทษทุกรายในพื้นที่ของตนเอง แต่ก็มีบางพื้นที่ยังประสบกับปัญหาในการมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาคีเครือข่ายในการดำเนินกิจกรรมของศูนย์ ทั้งนี้เกิดจากความไม่เข้าใจในนโยบายดำเนินงาน ขาดการประชุมชี้แจงกระบวนการดำเนินงานร่วมกับภาคีเครือข่าย รวมทั้งเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบมีปริมาณงานที่รับผิดชอบมากและในบางพื้นที่เจ้าหน้าที่มีการปรับเปลี่ยนหน้าที่ความรับผิดชอบจึงไม่มีความต่อเนื่องในการดำเนินงาน

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ ทั้งนี้เพื่อศึกษาภาคีเครือข่ายที่เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานอย่างไร ทำให้ผู้พ้นโทษมีอาชีพ มีงานทำสามารถช่วยเหลือตนเอง ไม่เป็นภาระแก่ครอบครัว และสังคม รวมทั้งไม่กลับมากระทำความผิดซ้ำอีก ซึ่งจะส่งผลให้ผู้วิจัยได้ทราบถึงการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำทัณฑสถานหญิงพิษณุโลก ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการทำงาน และหน่วยงานของผู้วิจัยเอง เพื่อนำไปเป็นแนวทางให้เครือข่ายที่ประสบปัญหาได้มีแนวทางการทำงานร่วมกันเพื่อเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงาน ผู้พ้นโทษในพื้นที่ และสังคมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการดำเนินงานทำทัณฑสถานหญิงพิษณุโลก
2. เพื่อศึกษาการประเมินผลการดำเนินงานตามบันทึกข้อตกลงว่าด้วยการประสานความร่วมมือในการปฏิบัติงาน (MOU) ของภาคีเครือข่ายในการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการดำเนินงานทำทัณฑสถานหญิงพิษณุโลก
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะและแนวทางในการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการดำเนินงานทำทัณฑสถานหญิงพิษณุโลก

ระเบียบวิธีวิจัย

การดำเนินการวิจัยเรื่องนี้ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ จากการแจกแบบสอบถาม โดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ประชากร

ประชากร คือ เจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายงานจากหน่วยงานเพื่อทำงานร่วมกันกับภาคีเครือข่าย ซึ่งมีทั้งหมด 10 หน่วยงาน รวมทั้งสิ้น จำนวน 263 คน โดยเก็บจากประชากรทั้งหมดในการวิจัย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม มี 4 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามประเภทตรวจสอบรายการ ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมินผลการดำเนินงานตามบันทึกข้อตกลงว่าด้วยการประสานความร่วมมือในการปฏิบัติงาน (MOU) ของภาคีเครือข่ายในการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการดำเนินงานทำทัณฑสถานหญิงพิษณุโลก ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการดำเนินงานทำทัณฑสถานหญิงพิษณุโลก ทั้งตอนที่ 2 และตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามประเภทมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะและแนวทางในการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการดำเนินงานทำทัณฑสถานหญิงพิษณุโลก ซึ่งเป็นแบบสอบถามปลายเปิด

2.2 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ คือ ศึกษาเอกสาร แนวคิด หลักการ และทฤษฎี กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือการวิจัย ดำเนินการสร้างและปรับแบบสอบถามนำแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาคุณภาพความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.938

3. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ขอหนังสือจากคณะสังคมศาสตร์และการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยต่อผู้อำนวยการพัฒนสถานหญิงจังหวัดพิษณุโลก เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลกับเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงาน

3.2 นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปสำรวจกับภาคีเครือข่ายที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 263 ชุด ซึ่งแจ้งให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3.3 นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ต่อไป

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

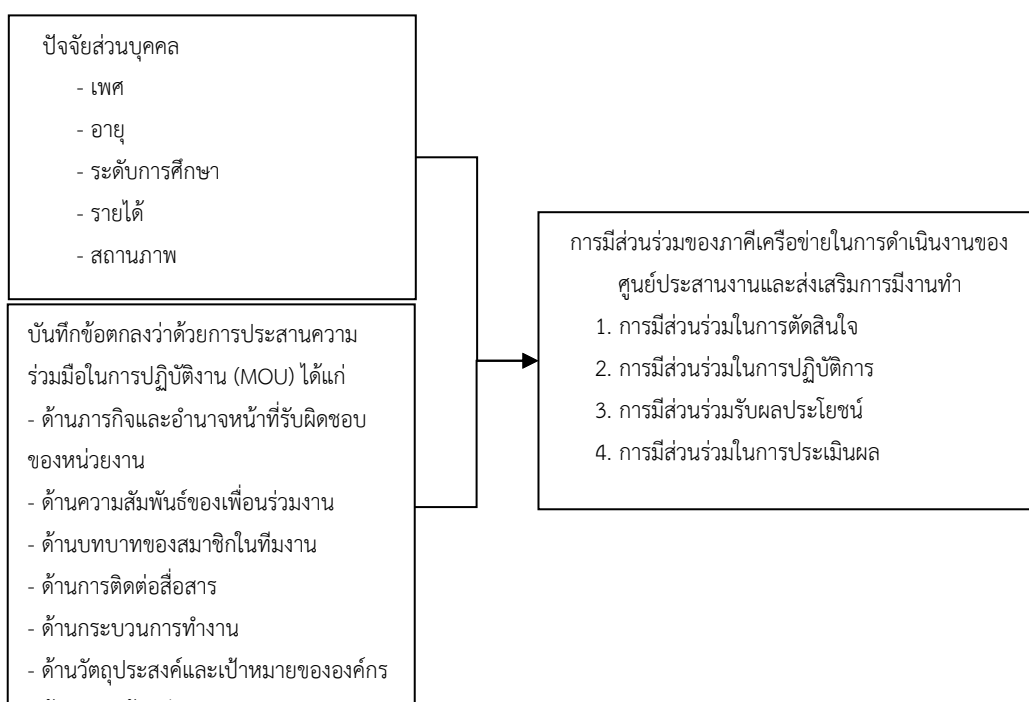
4.1 สถิติเชิงพรรณนา คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 สถิติเชิงอนุมาน คือ ทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient)

4.3 การเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบทนำเสนอเป็นความเรียงประกอบตาราง โดยการแจกแจงความถี่

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยใช้เป็นแนวทางกำหนดกรอบแนวคิด ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ระดับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำทัศนสถานหญิงพิษณุโลก

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำทัศนสถานหญิงพิษณุโลก

ลำดับ	การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย	ระดับความคิดเห็น		
		μ	σ	แปลผล
1	การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.79	0.581	มาก
2	การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ	3.75	0.539	มาก
3	การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์	3.76	0.581	มาก
4	การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	3.89	0.541	มาก
ภาพรวม		3.80	0.425	มาก

จากตาราง 1 พบว่า การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำทัศนสถานหญิงพิษณุโลก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.80$, $\sigma = 0.425$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ตามลำดับ

2. การประเมินผลการดำเนินงานตามบันทึกข้อตกลงว่าด้วยการประสานความร่วมมือในการปฏิบัติงาน (MOU) ของภาคีเครือข่ายในการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำทัศนสถานหญิงพิษณุโลก

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานการประเมินผลการดำเนินงานตามบันทึกข้อตกลงว่าด้วยการประสานความร่วมมือในการปฏิบัติงาน (MOU) ของภาคีเครือข่ายในการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำทัศนสถานหญิงพิษณุโลก

ลำดับ	การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย	ระดับความคิดเห็น		
		μ	σ	แปลผล
1	บันทึกข้อตกลงว่าด้วยการประสานความร่วมมือในการปฏิบัติงาน (MOU)	3.93	0.690	มาก

2	ด้านภารกิจและอำนาจหน้าที่รับผิดชอบของหน่วยงาน	3.92	0.666	มาก
3	ด้านความสัมพันธ์ของเพื่อนร่วมงาน	3.79	0.714	มาก
4	ด้านบทบาทของสมาชิกในทีมงาน	3.87	0.636	มาก
5	ด้านการติดต่อสื่อสาร	3.96	0.665	มาก
6	ด้านกระบวนการทำงาน	3.88	0.639	มาก
7	ด้านวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กร	3.64	0.642	มาก
8	ด้านภาวะผู้นำทีม	3.85	0.595	มาก
ภาพรวม		3.86	0.495	มาก

จากตาราง 2 พบว่า การประเมินผลการดำเนินงานตามบันทึกข้อตกลงว่าด้วยการประสานความร่วมมือในการปฏิบัติงาน (MOU) ของภาคีเครือข่ายในการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำทัศนสถานหญิงพิษณุโลก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.86$, $\sigma = 0.495$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการติดต่อสื่อสาร รองลงมา คือ บันทึกข้อตกลงว่าด้วยการประสานความร่วมมือในการปฏิบัติงาน (MOU) ด้านภารกิจและอำนาจหน้าที่รับผิดชอบของหน่วยงาน ด้านกระบวนการทำงาน ด้านบทบาทของสมาชิกในทีมงาน ด้านภาวะผู้นำทีม ด้านความสัมพันธ์ของเพื่อนร่วมงาน และด้านวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กร ตามลำดับ

3. ข้อเสนอแนะและแนวทางในการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำทัศนสถานหญิงพิษณุโลก

ตาราง 3 ข้อเสนอแนะและแนวทางในการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำทัศนสถานหญิงพิษณุโลก

ที่	แนวทางในการส่งเสริม	ความถี่ (f)
1	การจัดการศึกษาเฉพาะให้กับบุคลากรที่เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน เพื่อให้มีความเข้าใจต่อบทบาท หน้าที่ ความรับผิดชอบของแต่ละหน่วยงานในภาคีเครือข่าย	50
2	การจัดอบรมบุคลากรที่เป็นภาคีเครือข่ายเพื่อจะได้รับทราบต่อการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ	48

3	การพัฒนาการดำเนินงานร่วมกันด้วยการจัดกิจกรรมที่จะส่งเสริมบุคลากรที่เป็นภาคีเครือข่าย เข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ	46
4	การดำเนินงานร่วมกัน ด้วยการเชิญทุกฝ่ายมาร่วมกันดำเนินการของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ เพื่อเข้าไปให้ความช่วยเหลือผู้พันโทฯร่วมกันในทุกพื้นที่	39

จากตาราง 3 พบว่า ข้อเสนอแนะและแนวทางในการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำทัศนสถานหญิงพิษณุโลก มี 4 แนวทางด้วยกันคือ 1) การจัดการศึกษาเฉพาะ เพื่อให้กับบุคลากรที่เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน เพื่อให้มีความเข้าใจต่อบทบาท หน้าที่ ความรับผิดชอบ ของแต่ละหน่วยงานในภาคีเครือข่าย 2) การจัดอบรมบุคลากร เพื่อให้ภาคีเครือข่ายเพื่อจะได้ รับทราบต่อการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ 3) การพัฒนาการดำเนินงานร่วมกัน ด้วยการจัดกิจกรรมที่จะส่งเสริมบุคลากรที่เป็นภาคีเครือข่าย เข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ 4) การดำเนินงานร่วมกัน ด้วยการเชิญทุกฝ่ายมาร่วมกันดำเนินการของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำเพื่อเข้าไปให้ความช่วยเหลือผู้พันโทฯร่วมกันในทุกพื้นที่

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำทัศนสถานหญิงพิษณุโลก ผู้วิจัยได้นำประเด็นที่สำคัญมาอภิปรายผล ดังนี้

การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำทัศนสถานหญิงพิษณุโลก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ตามลำดับทั้งนี้อาจเป็นเพราะในการดำเนินงานนั้นมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหา และแสดงความคิดเห็นของการดำเนินงานร่วมกันของภาคีเครือข่าย และรับทราบเรื่องการจัดสรรงบประมาณในการส่งเสริมการมีงานทำให้ผู้พันโทฯ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ทิวพร เดชมณี, 2560 : 68) ได้ทำการศึกษา การกลั่นใจของผู้พันโทฯผ่านทางการใช้ชีวิต ในบ้านกึ่งวิถีแนวคริสต์ : ศึกษากรณีบ้านกึ่งวิถีบ้านพระพระของมูลนิธิพันธกิจเรือนจำคริสเตียน ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินงานของบ้านพระพระมีการดูแลสมาชิกอย่างเป็นระบบ กิจกรรมต่าง ๆ ส่งเสริมระเบียบวินัยและความรับผิดชอบของสมาชิก ดูแลปัจจัยพื้นฐาน ฝึกอาชีพเสริม และมีชั้นเรียน เพื่อพัฒนาความรู้ทางพระคัมภีร์ นอกจากนี้ ยังมีกระบวนการจัดการกับอารมณ์และพฤติกรรมติดตัวของสมาชิกให้เป็นไปในทางที่ดีขึ้นมีคริสตจักรพระพรเป็นศูนย์กลาง

ประสานงานกับผู้พันโทและ เป็นสถานที่ที่สมาชิกเก่า และใหม่สามารถกลับมาพบตัวกันได้ ซึ่งทำให้เกิดพันธะทางสังคมที่ต่อเนื่องช่วยในการสอดส่องดูแลพฤติกรรมอย่างไม่เป็นทางการเมื่อกลับสู่สังคม กระบวนการกลับใจของสมาชิกในบ้านพระพร พบว่าสมาชิกมีการเปลี่ยนแปลงในจิตใจคือตัดสินใจที่จะละทิ้งการกระทำผิด และตั้งใจดำเนินชีวิตตามแบบอย่างของพระเยซูคริสต์เริ่มตั้งแต่ในเรือนจำ และมีสมาชิกบางคนเกิดการเปลี่ยนแปลงนี้เมื่อได้รับการฝึกฝนในบ้านพระพรแล้ว การเปลี่ยนแปลงเกิดทั้งด้านพฤติกรรม ด้านอัตมโนทัศน์ และด้านจิตวิญญาณส่งผลให้สมาชิกมีมุมมองใหม่ต่อตนเองและผู้อื่นในทางที่ดีขึ้น ช่วยให้พวกเขาดำเนินชีวิตในช่วงเปลี่ยนผ่าน (Transitional Period) จากเรือนจำไปสู่สังคมภายนอกได้อย่างเข้มแข็ง

การประเมินผลการดำเนินงานตามบันทึกข้อตกลงว่าด้วยการประสานความร่วมมือในการปฏิบัติงาน (MOU) ของภาคีเครือข่ายในการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำทัศนสถานหญิงพิษณุโลก พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการติดต่อสื่อสาร รองลงมา คือ บันทึกข้อตกลงว่าด้วยการประสานความร่วมมือในการปฏิบัติงาน (MOU) ด้านภารกิจและอำนาจหน้าที่รับผิดชอบของหน่วยงาน ด้านกระบวนการทำงาน ด้านบทบาทของสมาชิกในทีมงาน ด้านภาวะผู้นำทีม ด้านความสัมพันธ์ของเพื่อนร่วมงาน และด้านวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กร ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในการดำเนินงานให้การสนับสนุนให้ผู้ต้องขังหรือผู้พันโทได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานที่ทำบันทึกข้อตกลงซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ยศพนธ์ สุธรรม, 2561 : 24) ศึกษาเรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมเพื่อคืนคนดีสู่สังคมระหว่างศูนย์ยุติธรรมชุมชนและเรือนจำกลางฉะเชิงเทรา ผลการศึกษาพบว่า สภาพปัจจุบันและปัญหา ของการมีส่วนร่วมเพื่อคืนคนดีสู่สังคมระหว่างศูนย์ยุติธรรมชุมชนและเรือนจำกลางฉะเชิงเทรา คือ สังคมมีทัศนคติในด้านลบต่อผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัว การประสานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ยังไม่มีประสิทธิภาพ ไม่มีงานรองรับหลังจากที่ผู้ต้องขังที่พ้นโทษ สื่อข่าวสารที่สังคมได้รับเกี่ยวกับผู้ต้องขัง ที่พ้นโทษเป็นไปได้ในด้านลบ ตลอดจนปัญหาที่สังคมไม่ตระหนักถึงความจำเป็นของการมีส่วนร่วมในการคืนคนดี

ข้อเสนอแนะและแนวทางในการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำทัศนสถานหญิงพิษณุโลก มี 4 แนวทางด้วยกันคือ 1) การจัดการศึกษา เฉพาะ เพื่อให้กับบุคลากรที่เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน เพื่อให้มีความเข้าใจต่อบทบาท หน้าที่ ความสำเร็จ รับผิดชอบ ของแต่ละหน่วยงานในภาคีเครือข่าย 2) การจัดอบรมบุคลากร เพื่อให้ภาคีเครือข่ายเพื่อจะได้รับทราบต่อการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ 3) การพัฒนาการดำเนินงานร่วมกัน ด้วยการจัดกิจกรรมที่จะส่งเสริมบุคลากรที่เป็นภาคีเครือข่าย เข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ 4) การดำเนินงานร่วมกัน ด้วยการเชิญทุกฝ่ายมาร่วมกันดำเนินการของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำเพื่อเข้าไปให้ความช่วยเหลือผู้พ้นโทษร่วมกันในทุกพื้นที่ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ทิวาพร เดชมณี, 2560 : 68) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การกลับใจของผู้พ้นโทษผ่านทางการใช้ชีวิตใน

บ้านกึ่งวิถีแนวคริสต์ : ศึกษากรณีบ้านกึ่งวิถีบ้านพระพรของมูลนิธิพันธกิจเรือนจำคริสเตียน ผลการศึกษาพบว่า แนวคิดและกระบวนการของบ้านพระพรนำโอกาสและความช่วยเหลือไปให้แก่ผู้ต้องขังและผู้พ้นโทษ โดยไม่มีการแบ่งแยกศาสนา อีกทั้งช่วยชี้แนะ ฝึกฝนและอบรมสั่งสอนด้านวินัยและการจัดระเบียบ มีส่วนช่วยเหลือและเลี้ยงดูพวกเขาด้วยการให้ความรัก ความเอาใจใส่เสมือนญาติพี่น้อง ทั้งยังทำให้พวกเขาเห็นคุณค่าของตนเอง ซึ่งเป็นการป้องกันไม่ให้สมาชิกในบ้านกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีกหรือหากพวกเขาพลั้งเผลอทำผิดเขาก็ยังมีความหวังว่าเขาจะได้อีกกลับมาสู่บ้านพระพรที่เป็นเสมือนบ้านหรือครอบครัวของเขาเพื่อเริ่มต้นใหม่

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. กรมราชทัณฑ์ควรจัดการศึกษาเฉพาะเพื่อให้มีความเข้าใจต่อบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบ ของแต่ละหน่วยงานในภาคีเครือข่าย
2. กรมราชทัณฑ์ควรจัดอบรมบุคลากร เพื่อให้ภาคีเครือข่ายเพื่อจะได้รับทราบต่อการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ
3. กรมราชทัณฑ์การพัฒนาการดำเนินงานร่วมกัน ด้วยการจัดกิจกรรมที่จะส่งเสริมบุคลากรที่เป็นภาคีเครือข่าย เข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ
4. กรมราชทัณฑ์การดำเนินงานร่วมกัน ด้วยการเชิญทุกฝ่ายมาร่วมกันดำเนินงานการของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำเพื่อเข้าไปให้ความช่วยเหลือผู้พ้นโทษร่วมกันในทุกพื้นที่

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการภาคีเครือข่ายในการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำทัณฑสถานหญิงพิษณุโลก และที่อื่นต่อไป
2. ควรศึกษารูปแบบการจัดการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำทัณฑสถานหญิงพิษณุโลก
3. ควรศึกษาผลการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำทัณฑสถานหญิงพิษณุโลก

เอกสารอ้างอิง

- กรมราชทัณฑ์. (2561). *คู่มือการดำเนินงานศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ*. กรุงเทพมหานคร: กรมราชทัณฑ์.
- ทัศนสถานหญิงพิษณุโลก. (2563). *รายงานผลการดำเนินงานศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำทัศนสถานหญิงพิษณุโลก*. พิษณุโลก: ทัศนสถานหญิงพิษณุโลก.
- ทิวพร เดชมณี. (2560). *การกลับใจของผู้พ้นโทษผ่านทางการใช้ชีวิต ในบ้านกึ่งวิถีแนวคริสต์ : ศึกษากรณี บ้านกึ่งวิถีบ้านพระพระของมูลนิธิพันธกิจเรือนจำคริสเตียน*. วิทยานิพนธ์หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นันทวัฒน์ บรมานันท์. (2552). *หลักกฎหมายปกครองเกี่ยวกับบริหารสาธารณะ*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.
- ยศพนต์ สุธรรม. (2561). *รูปแบบการมีส่วนร่วมเพื่อคืนคนดีสู่สังคมระหว่างศูนย์ยุติธรรมชุมชนและเรือนจำกลางฉะเชิงเทรา*. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเพื่อการพัฒนา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนรินทร์.

การส่งเสริมการพัฒนากลุ่มอาชีพของชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา

ตำบลทับหมัน อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร

Promotion of Sustainable Community Occupational Development : A Case Study of Thapman Subdistrict, Taphanhin District, Phichit Province

วรรณภา คัยแคะ และ กัมปนาท วงษ์วัฒนพงษ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

Wannapa Kuikae and Kampanart Wongwatthanaphong

Pibulsongkram Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author, E-mail : wannapa.k@psru.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาระดับการส่งเสริมการพัฒนากลุ่มอาชีพของชุมชนอย่างยั่งยืน 2) เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลต่อการส่งเสริมการพัฒนากลุ่มอาชีพของชุมชนอย่างยั่งยืน และ 3) เพื่อศึกษาแนวทางในการส่งเสริมการพัฒนากลุ่มอาชีพของชุมชนอย่างยั่งยืน ใช้วิธีวิจัยแบบผสานวิธี ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ จากการแจกแบบสอบถามกับประชาชน จำนวน 365 คน ที่ได้จากสูตรของยามาเน (Yamane) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่า t-test การทดสอบค่า F-test และการวิจัยเชิงคุณภาพ จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 คน โดยผู้เลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์โดยการสร้างข้อสรุป ผลการวิจัยพบว่า 1. การส่งเสริมการพัฒนากลุ่มอาชีพของชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาตำบลทับหมัน อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2. ผลการเปรียบเทียบ พบว่า ประชาชนที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และระยะเวลาอยู่ในพื้นที่ ที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการพัฒนากลุ่มอาชีพของชุมชนอย่างยั่งยืน ไม่แตกต่างกันทุก จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ 3. แนวทางการส่งเสริมการพัฒนากลุ่มอาชีพของชุมชนอย่างยั่งยืน พบว่า มี 4 แนวทาง คือ 1) การวิเคราะห์เงื่อนไขของโครงการให้มีความเหมาะสมกับวิถีชีวิตของประชาชน 2) การให้ความสำคัญกับการสื่อสารสร้างความรู้ความเข้าใจทุกเรื่อง 3) การส่งเสริมให้ครัวเรือนเป้าหมายวางแผนการผลิตสินค้า/บริการ ให้ตรงความต้องการของตลาดและผู้บริโภค และ 4) การเชื่อมโยงการทำงานเพื่อสนับสนุนสมาชิกชุมชนในภาพรวม

คำสำคัญ : การส่งเสริมการพัฒนา; กลุ่มอาชีพของชุมชน; ยั่งยืน

Abstracts

The objectives of this research study were 1) to study the level of sustainable community vocational development promotion 2) to compare personal factors towards sustainable community vocational development promotion 3) to study the guidelines for promoting sustainable community vocational development. Sustainable community career development using integrated research methods during quantitative research The questionnaire was distributed among 365 people obtained from the Yamane formula. The data were analyzed using statistics: frequency, percentage, mean, standard deviation, and t-test, F-test and qualitative research. Based on in-depth interviews with 9 key informants, analyzed using analytical techniques by forming conclusions The results of the research were as follows: 1. Promoting sustainable community occupational development. A case study of Thap Man Subdistrict Taphan Hin District Phichit Province The overall picture was in a high level. Different opinions on the promotion of sustainable community occupational development, not every different Therefore, the hypothesis was rejected. 3. Approaches for promoting sustainable development of community occupations found that there were 4 approaches: 1) analyzing the project conditions to be appropriate with the people's way of life; Communicate to create knowledge and understanding in all matters. 3) Encourage target households to plan the production of goods/services, to meet market and consumer needs

Keywords : Development Promotion; Community Career Group; Sustainability

บทนำ

ในปัจจุบันอาชีพถือเป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ในสังคม เพราะคุณภาพชีวิตของคนจะดี หรือไม่ดีจะขึ้นอยู่กับอาชีพที่ยึดถือปฏิบัติในแต่ละวัน แต่ละเดือน แต่ละปี คนในชุมชนจะมีคุณภาพชีวิตที่ดี จะต้องมียุทธศาสตร์หรือมีอาชีพที่กระทำในแต่ละวัน ชุมชนจึงจะเกิดความเข้มแข็งและมั่นคงตลอดทั้งไม่เกิดปัญหาสังคมในด้านอื่นๆ มีคำกล่าวที่ว่า ผู้ที่มีการวางพื้นฐานการประกอบอาชีพที่ดีเท่ากับเป็นเครื่องชี้ว่าเป็นผู้ประสบความสำเร็จในชีวิตด้านการประกอบอาชีพที่ควรแก่การได้รับการยกย่องจากสังคม (รัฐพล ภูมิรินทร์ พงศ์, คุณากร สุปน, สิริพร เกียงเกสร และเกรียงไกร ศรีประเสริฐ, 2562 : 55-63) การพัฒนาอาชีพของชุมชนให้เกิดความยั่งยืนนั้นจึงถือเป็นภารกิจที่หลักขององค์การบริหารส่วนตำบลที่จะกำหนดแนวทางและสร้างความมั่นคงในการประกอบอาชีพของชุมชนเพราะการเปลี่ยนแปลงทางสภาพแวดล้อมและนวัตกรรมเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วส่งผลโดยตรงต่อการประกอบ อาชีพ ถ้าขาดการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้ทันต่อสภาพการณ์ดังกล่าวย่อมทำให้ความมั่นคงในการประกอบอาชีพนั้นถดถอยลงไป ดังนั้นการพัฒนาอาชีพจึงเป็นช่องทางหนึ่งเพื่อสร้างการทำงานของประชาชนเพื่อให้มีการประกอบอาชีพมีความมั่นคง และยั่งยืน โดยผ่านการดำเนินงานเป็นกลุ่มอาชีพ ซึ่งการรวมกลุ่มอาชีพทำให้เกิดประสิทธิภาพได้นั้น ต้องเกิดจากพลังใจที่เชื่อมั่นในกลุ่มอาชีพและเชื่อในพลังของกลุ่มอาชีพรวมถึงมีมุมมองหรือเป้าหมายเดียวกันของสมาชิก อีกทั้งยังต้องประสานความร่วมมือไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและหน่วยงานที่สนับสนุนเพื่อให้กิจกรรมของกลุ่มประสบความสำเร็จส่งผลให้กลุ่มอาชีพมีความมั่นคงและยั่งยืน โดยต้องอาศัยปัจจัยพื้นฐาน 4Ms ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่

องค์การบริหารส่วนตำบลควรนำไปเป็นหลักการบริหารการพัฒนาชุมชนในพื้นที่ คือ บุคลากร (Man) งบประมาณ (Money) วัสดุอุปกรณ์ (Material) และการจัดการ (Management) ถือเป็นปัจจัยพื้นฐานที่ใช้ในการบริหาร เพราะการบริหารจะประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย ต้องอาศัยบุคลากรที่มีคุณภาพมีปริมาณเพียงพอ ต้องได้รับงบประมาณสนับสนุนการดำเนินการเพียงพอ ต้องมีวัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสมกับความต้องการของแผนงานและโครงการและต้องมีระบบการจัดการที่ดีมีประสิทธิภาพเพื่อให้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด (ฐาปนา ฉินไพศาล, 2559 : 27)

การดำเนินงานในปี 2563 นั้นองค์การบริหารส่วนตำบลมีการพัฒนาแบบบูรณาการในทุกพื้นที่ รับผิดชอบของจนเกิดผลสัมฤทธิ์ โดยผ่านการดำเนินโครงการและกิจกรรมในด้านต่าง ๆ พร้อมทั้งสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาอาชีพและเพิ่มรายได้ให้กับประชาชนในท้องถิ่น คือ การพัฒนาเศรษฐกิจแบบรากหญ้าเสริมการปกครองท้องถิ่น แต่ก็ยังพบปัญหาจากการดำเนินงานในหลายด้านด้วยกันแต่ที่สำคัญที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนก็คือ ปัญหาสาธารณสุขต่างๆ อันได้แก่ ภัยแล้ง วาตภัย อุทกภัย อัคคีภัย ที่เกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อประชาชนในพื้นที่เกิดความเสียหายทั้งชีวิตและทรัพย์สิน รวมทั้งปัญหาการมีรายได้น้อย อันเนื่องมาจากการศึกษาต่ำ มีหนี้สินเยอะไม่เพียงพอในการดำรงชีวิต ค่าครองชีพสูง (องค์การบริหารส่วนตำบลทับหมัน, 2562) จะเห็นได้ว่าจากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการส่งเสริมการพัฒนาอาชีพของชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาตำบลทับหมัน อำเภอดงพิกุล จังหวัดพิจิตร ว่าที่ผ่านมามีองค์การบริหารส่วนตำบลทับหมันได้ดำเนินการส่งเสริม และพัฒนาอาชีพให้กับประชาชนในชุมชนอยู่ในระดับใด รวมทั้งการดำเนินโครงการและกิจกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาอาชีพให้กับประชาชนนั้นยังมีปัญหาและอุปสรรคกับประชาชนหรือไม่ ทั้งนี้เพื่อให้องค์การบริหารส่วนตำบลทับหมันได้นำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในพัฒนาโครงการและกิจกรรมให้มีความอย่างยั่งยืนต่อการประกอบอาชีพของประชาชนในพื้นที่ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการส่งเสริมการพัฒนากลุ่มอาชีพของชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาตำบลทับหมัน อำเภอดงพิกุล จังหวัดพิจิตร
2. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลต่อการส่งเสริมการพัฒนากลุ่มอาชีพของชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาตำบลทับหมัน อำเภอดงพิกุล จังหวัดพิจิตร
3. เพื่อศึกษาแนวทางในการส่งเสริมการพัฒนากลุ่มอาชีพของชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาตำบลทับหมัน อำเภอดงพิกุล จังหวัดพิจิตร

ระเบียบวิธีวิจัย

การดำเนินการวิจัยเรื่องนี้ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีแบบผสมวิธี ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้การศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ จากแบบสอบถาม และการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ มีวิธีการดำเนินดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1.1 ประชากร คือ ประชาชนตำบลทับหมัน อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร จำนวน 4,164 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลทับหมัน, 2564 : 5)

1.2. กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ประชาชนตำบลทับหมัน อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร จำนวน 365 คน ที่ได้จากสูตรของยามาเน่ (Yamane) ซึ่งใช้ระดับความเชื่อมั่นที่ 0.05

1.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้วิจัยเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 9 คน โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้นำท้องถิ่น จำนวน 3 คน กลุ่มผู้นำชุมชน จำนวน 3 คน และกลุ่มประชาชน จำนวน 3 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ

1) แบบสอบถาม ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ และระยะเวลาอยู่ในพื้นที่ เป็นแบบสอบถามประเภทตรวจสอบรายการ (Check list) ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการส่งเสริมการพัฒนากลุ่มอาชีพของชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาตำบลทับหมัน อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร เป็นแบบสอบถามประเภทมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ ตอนที่ 3 แนวทางในการส่งเสริมการพัฒนากลุ่มอาชีพของชุมชนอย่างยั่งยืนกรณีศึกษาตำบลทับหมัน อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร

2) แบบสัมภาษณ์ คือ สร้างแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางในการส่งเสริมการพัฒนากลุ่มอาชีพของชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาตำบลทับหมัน อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร

2.2 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ คือ ศึกษาเอกสาร แนวคิด หลักการ และทฤษฎี กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือการวิจัย ดำเนินการสร้างและปรับแบบสอบถาม นำแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาคุณภาพความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ = 0.900

3. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 แบบสอบถาม

1) ขอนหนังสือจากวิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยต่อยอดกองการบริการส่วนตำบลทับหมัน อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร เพื่อขอเก็บข้อมูลกับประชาชนในพื้นที่

2) นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปสำรวจกับประชาชนในพื้นที่ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 365 ชุด ซึ่งแจ้งให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3) นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ต่อไป

3.2 แบบสัมภาษณ์

1) ขอนหนังสือจากคณะสังคมศาสตร์และการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์

2) ทำการนัดวัน เวลา และสถานที่กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เพื่อสัมภาษณ์ตามที่กำหนดไว้

3) ดำเนินการสัมภาษณ์ตามวัน เวลาและสถานที่ที่กำหนดนัดไว้ จนครบทุกประเด็น โดยขออนุญาตใช้วิธีการจดบันทึกและการบันทึกเสียงประกอบการสัมภาษณ์

4) นำข้อมูลดิบที่ได้มารวบรวมเพื่อวิเคราะห์โดยวิธีการที่เหมาะสมและนำเสนอต่อไป

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

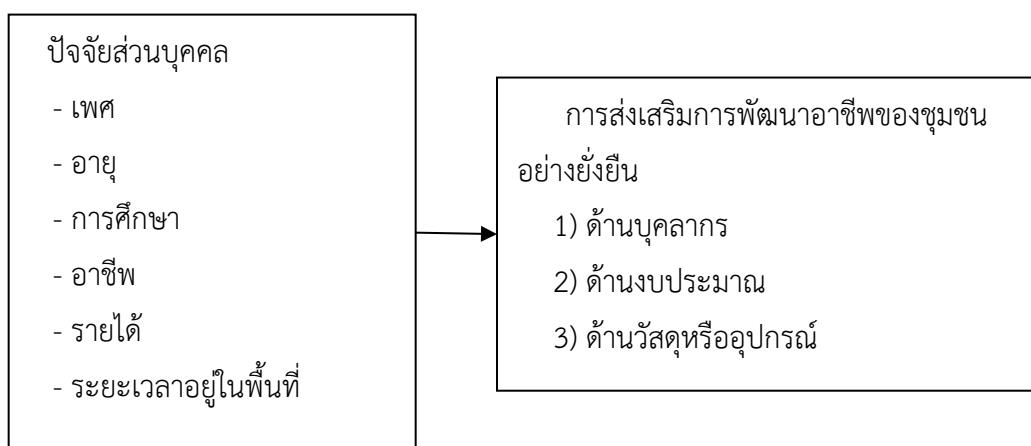
1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) คือ ค่าร้อยละ (%), ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inference Statistics) คือ การทดสอบค่า t-test แบบ Two-Independent Sample Test และสถิติทดสอบค่า F-test โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) จากการทดสอบรายคู่ (Least Significant Difference : LSD.)

3. ข้อมูลปฐมภูมิที่ได้จากการศึกษาเอกสาร (Documentary Research) โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ข้อมูลปฐมภูมิที่ได้จากภาคสนามเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์โดยการสร้างข้อสรุป (Analysis Induction)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ผลการวิเคราะห์ระดับการส่งเสริมการพัฒนากลุ่มอาชีพของชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาตำบลทับหมัน อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร

การวิเคราะห์ระดับการส่งเสริมการพัฒนากลุ่มอาชีพของชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาตำบลทับหมัน อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การส่งเสริมการพัฒนากลุ่มอาชีพของชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา ตำบลทับหมัน อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร โดยภาพรวม

ลำดับ	การส่งเสริมการพัฒนากลุ่มอาชีพ ของชุมชน	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ด้านบุคลากร	3.79	0.698	มาก
2	ด้านงบประมาณ	3.76	0.579	มาก
3	ด้านวัสดุหรืออุปกรณ์	3.83	0.608	มาก
ภาพรวม		3.79	0.576	มาก

จากตาราง 1 พบว่า การส่งเสริมการพัฒนากลุ่มอาชีพของชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาตำบลทับหมัน อำเภอดงพนาหิน จังหวัดพิจิตร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมา ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = 0.576) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านวัสดุหรืออุปกรณ์ รองลงมา คือ ด้านบุคลากร และด้านงบประมาณ ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ผลการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลต่อการส่งเสริมการพัฒนากลุ่มอาชีพของชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาตำบลทับหมัน อำเภอดงพนาหิน จังหวัดพิจิตร

ตาราง 2 ผลสรุปผลการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลต่อการส่งเสริมการพัฒนากลุ่มอาชีพของชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาตำบลทับหมัน อำเภอดงพนาหิน จังหวัดพิจิตร

ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม	ค่า t	ค่า F	Sig	ผลการศึกษา	
					ยอมรับ	ปฏิเสธ
เพศ	การส่งเสริมการพัฒนากลุ่มอาชีพของชุมชน	-0.270	-	0.787	-	✓
อายุ	การส่งเสริมการพัฒนากลุ่มอาชีพของชุมชน	-	0.097	0.962	-	✓
การศึกษา	การส่งเสริมการพัฒนากลุ่มอาชีพของชุมชน	-	1.010	0.388	-	✓
อาชีพ	การส่งเสริมการพัฒนากลุ่มอาชีพของชุมชน	-	0.260	0.854	-	✓
รายได้	การส่งเสริมการพัฒนากลุ่มอาชีพของชุมชน	-	0.427	0.734	-	✓
ระยะเวลาที่อยู่ในพื้นที่	การส่งเสริมการพัฒนากลุ่มอาชีพของชุมชน	-	0.141	0.936	-	✓

จากตาราง 2 พบว่า ประชาชนที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และระยะเวลาอยู่ในพื้นที่ที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการพัฒนากลุ่มอาชีพของชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาตำบลทับหมัน อำเภอดงพนาหิน จังหวัดพิจิตร ไม่แตกต่างกันทุก จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 แนวทางในการส่งเสริมการพัฒนากลุ่มอาชีพของชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาตำบลทับหมัน อำเภอดงพนาหิน จังหวัดพิจิตร

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 คน ผู้วิจัยได้สรุปเกี่ยวกับแนวทางในการส่งเสริมการพัฒนากลุ่มอาชีพของชุมชนอย่างยั่งยืนที่องค์กรบริหารส่วนตำบลควรนำไปเป็นแนวทางการดำเนินงาน มี 4 ประการ คือ

1) การวิเคราะห์เงื่อนไขของโครงการ ให้มีความเหมาะสมกับวิถีชีวิตของประชาชน แต่ละชุมชน/พื้นที่ และปรับแผนงาน งบประมาณให้สอดคล้องตอบเป้าหมายทั้งผลสัมฤทธิ์ที่ต้องการ และ ผลการเบิกจ่าย รวมถึงปรับการวัดผลสำเร็จของโครงการให้สอดคล้องในทางปฏิบัติ

2) การให้ความสำคัญกับการสื่อสาร การสร้างความรู้ความเข้าใจทุกเรื่อง เพื่อให้เข้าใจในบทบาทภารกิจที่ตนเองต้องรับผิดชอบอย่างลึกซึ้ง และสามารถมองเห็นภาพรวมกระบวนการงาน เป้าหมายหรือผลลัพธ์ที่ต้องการได้อย่างชัดเจน จะส่งผลให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น

3) การส่งเสริมให้ครัวเรือนเป้าหมายวางแผนการผลิตสินค้า/บริการ ให้ตรงความต้องการของตลาดและผู้บริโภค ให้ความรู้พื้นฐานที่สำคัญในการประกอบอาชีพให้ประสบผลสำเร็จอย่างยั่งยืน เช่น การคิดต้นทุนกำไรที่ถูกต้อง การตลาดเบื้องต้น การบริหารจัดการรายได้ เป็นต้น

4) การเชื่อมโยงการทำงานเพื่อสนับสนุนสมาชิกชุมชนในภาพรวม โดยจัดทำเป็นกระบวนการที่เชื่อมโยงกัน มีคู่มือ/แนวทางที่ชัดเจน เช่น การให้แหล่งทุนในชุมชน หรือกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีสนับสนุนกลุ่มสมาชิกโดยแนบใบรับรองประกอบโครงการที่จะกู้ยืม หรือตลาดประชารัฐ รวมทั้งการ จัดงาน OTOP มีการจัดโซนให้กลุ่มสมาชิกชุมชนได้มีพื้นที่ในการจัดแสดงและจำหน่าย ผลผลิต/ ผลิตภัณฑ์

อภิปรายผลการวิจัย

การส่งเสริมการพัฒนากลุ่มอาชีพของชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาตำบลทับหมัน อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านบุคลากร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ จัดประชุมอบรมให้ความรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพของผลผลิตให้กลุ่มอาชีพ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ให้การสนับสนุนให้มีโครงการ/กิจกรรมส่งเสริมศักยภาพของกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ในชุมชน มีการจัดโครงการ/กิจกรรมฝึกอบรมให้ความรู้แก่ชุมชนในการส่งเสริมการพัฒนากลุ่มอาชีพอย่างต่อเนื่องทุกปีซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (รัฐพล ภูมิรินทร์พงศ์, คุณากร สุปน, สิรินพร เกียงเกสร และเกรียงไกร ศรีประเสริฐ, 2562 : 55-63) ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาอาชีพกลุ่มผู้นำสตรี ชุมชนบ้านสันติสุข ตำบลนารัม อำเภอเมือง จังหวัดตาก ผลการวิจัยสรุปได้ว่า 1) ระยะก่อนปฏิบัติการผลการสำรวจความคิดเห็น พบว่า มีความต้องการได้รับการส่งเสริมให้จัดตั้งกลุ่มอาชีพเสริมให้กับผู้นำสตรีและกลุ่มแม่บ้าน และช่วยเหลือในการบริหารจัดการกลุ่มโดยความต้องการได้รับการส่งเสริม 2 ลำดับแรก ได้แก่ การผลิตน้ำอบไทย การผลิตบุหงารำไป ซึ่งต้องการให้มีการอบรมความรู้ ในการผลิตด้วย 2) ระยะปฏิบัติการดำเนินการประชุมระดมสมองร่วมกัน และฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการให้กับสมาชิกที่ สนใจ โดยมีคณะนักวิจัยและวิทยากรช่วยถ่ายทอดองค์ความรู้ จนสามารถนำไปดำเนินการได้เองและร่วมจัดทำตราสัญลักษณ์ ฉลาก และบรรจุภัณฑ์ และการวางแผนการดำเนินงานเชิงธุรกิจ และการจัดจำหน่ายของกลุ่ม 3) ระยะติดตามและประเมินผล พบว่า การผลิตและการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ใน

เชิงธุรกิจประสบความสำเร็จทำให้เกิดการผลิอย่างต่อเนื่อง สมาชิกในกลุ่มมีความพึงพอใจในผลการดำเนินงาน เกิดการเรียนรู้ในการดำเนินกิจกรรมทางการผลิต การตลาด การเงิน การบัญชีและการบริหารจัดการกลุ่มได้เอง

ด้านงบประมาณ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องได้จัดสรรงบประมาณไว้ทุกปีเพื่อพัฒนากลุ่มอาชีพของชุมชน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมีการจัดสรรงบประมาณที่เหมาะสมให้แก่กลุ่มอาชีพ เมื่อกลุ่มอาชีพมีการเสนอขอของบประมาณซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (สมทรง บรรจงจิตินันต์, 2560 : 185-199) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดการชุมชนพึ่งตนเองอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาบ้านหัวคูตำบลพระยาบันลือ อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการจัดการชุมชนพึ่งตนเองอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาบ้านหัวคูตำบลพระยาบันลือ อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่ากระบวนการพัฒนาที่ส่งผลสร้างความเข้มแข็ง และยั่งยืนในระดับพื้นที่ ภายหลังหมู่บ้านประสบวิกฤตอุทกภัยน้ำท่วมภาคกลางปลายปี พ.ศ. 2554 แนวทางการจัดการชุมชนพึ่งตนเองอย่างยั่งยืน ได้สร้างพื้นที่ทางสังคมด้านงานพัฒนาชุมชน โดยชาวบ้านจำนวน 37 ครัวเรือน ต่างได้ร่วมกันพลิกฟื้นสถานการณ์ที่เลวร้ายให้วนคืนกลับสู่สภาพ เดิมลักษณะการตั้งรับปรับตัว ด้วยวิธีการประยุกต์ใช้แนวคิดวัฒนธรรมชุมชน แนวคิดชุมชนเข้มแข็ง และแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นทุนทางสังคมระดับหมู่บ้าน นำมาสร้างกลไกขับเคลื่อนเป็นแนวทางการจัดการปัญหา ส่งผลต่อการดำรงอยู่ของบ้านหัวคูไม่ต้องล่มสลาย ชาวบ้านมีความเป็นอยู่ที่ดี ขึ้น ทั้งด้านที่อยู่อาศัย ที่ดินทำกิน อาชีพ รายได้ ระบบความสัมพันธ์ทางสังคม การสืบสานวัฒนธรรม ประเพณีไม่ให้สูญหายไปพร้อมกระแสการพัฒนา เพื่อก้าวไปสู่การสร้างชุมชนที่ยั่งยืน

ด้านงบประมาณ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด มีส่วนร่วมในการกำหนดระเบียบข้อบังคับภายในกลุ่มอาชีพ เพื่อให้ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ากลุ่มอาชีพมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทุกครั้งต่อการดำเนินงานเพื่อจัดสรรวัสดุหรืออุปกรณ์ตามแผนประจำปี นำวัสดุหรืออุปกรณ์ที่ได้รับการจัดสรรไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินอาชีพของตนเองซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (พระยุดธนา นิตินาโร (บุญมี), สมคิด พุ่มทุเรียน, และวิทยา ชินบุตร 2564, : 23-32) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การส่งเสริมการพัฒนาอาชีพตามภูมิปัญญาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลวังสำโรง อำเภอดงพิกุล จังหวัดพิจิตร ผลการวิจัย พบว่า แนวทางการส่งเสริมการพัฒนาอาชีพตามภูมิปัญญาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลวังสำโรง อำเภอดงพิกุล จังหวัดพิจิตร ประกอบด้วย 1) ด้านบุคลากร ควรมีการจัดส่งสมาชิกกลุ่มเข้ารับการอบรม มีการจัดสรรบุคลากรและเจ้าหน้าที่ไปให้ความรู้เพิ่มทักษะความรู้แก่สมาชิก จัดหาบุคลากรมีประสิทธิภาพในการถ่ายทอดฝึกทักษะแก่กลุ่มพัฒนาอาชีพ 2) ด้านงบประมาณ ควรสนับสนุนงบประมาณที่จำเป็นเร่งด่วน การจัดการซ่อมแซมอุปกรณ์ที่ชำรุด มีการวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณอย่างเท่าเทียมมีการแสดงบัญชีรายรับรายจ่าย อย่างเปิดเผยทำให้ชุมชนเกิดรายได้

พึ่งพาตนเอง 3) ด้านวัสดุหรืออุปกรณ์ ควรสนับสนุนวัสดุและอุปกรณ์ที่จำเป็นในการผลิต มีการวางแผนการใช้วัสดุและอุปกรณ์ การประเมินผลการใช้วัสดุและอุปกรณ์ มีวัสดุและอุปกรณ์ในการฝึก

ปัจจัยส่วนบุคคลต่อการส่งเสริมการพัฒนากลุ่มอาชีพของชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาตำบลทับหมัน อำเภอดงพิกุล จังหวัดพิจิตร พบว่า ประชาชนที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และระยะเวลาอยู่ในพื้นที่ ที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการพัฒนาอาชีพของชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาตำบลทับหมัน อำเภอดงพิกุล จังหวัดพิจิตร ไม่แตกต่างกันทุก จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (นฤมล พึ่งกิจ, วชิรินทร์ อินทพรหม, เตชิต ตรีชัย และ สิริกร ฉัตรภูติ, 2559 : 201-214) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาอาชีพสู่การเป็นวิสาหกิจชุมชนในเขตเทศบาลตำบลพยุห์ จังหวัดเพชรบูรณ์ ผลการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินการของกลุ่มอาชีพในเขตเทศบาลตำบลพยุห์ จังหวัดเพชรบูรณ์ ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานด้านย่อย พบว่า สภาพการดำเนินงาน ที่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าค่าเฉลี่ยรวมมี 5 ด้าน ได้แก่ ด้านโครงสร้างและกฎระเบียบ ด้านผู้นำกลุ่มอาชีพ ด้านสวัสดิการสมาชิกและชุมชน ด้านการเงินและบัญชี ด้านการวางแผนการดำเนินงาน ตามลำดับ ส่วนสภาพ การดำเนินงานที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยรวม มี 8 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารสมาชิกกลุ่มอาชีพ ด้าน คุณภาพสินค้าหรือการบริการของกลุ่มอาชีพ ด้านการจัดการสินค้าหรือบริการ ด้านการพัฒนาอาชีพ ด้านผลลัพธ์ การดำเนินงานกลุ่มอาชีพตามภารกิจของกลุ่มอาชีพ ด้านการบริหารการตลาด เท่ากับด้านการ จัดการความรู้ และข้อมูล และด้านประสิทธิภาพของการดำเนินงาน ตามลำดับ

แนวทางในการส่งเสริมการพัฒนาอาชีพของชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาตำบลทับหมัน อำเภอดงพิกุล จังหวัดพิจิตร สรุปเกี่ยวกับแนวทางในการส่งเสริมการพัฒนาอาชีพของชุมชนอย่างยั่งยืนที่ องค์การบริหารส่วนตำบลควรนำไปเป็นแนวทางการดำเนินงาน มี 4 ประการ คือ 1) การวิเคราะห์เงื่อนไขของโครงการ ให้มีความเหมาะสมกับวิถีชีวิตของประชาชน แต่ละชุมชน/พื้นที่ และปรับแผนงาน งบประมาณให้สอดคล้องตอบเป้าหมายทั้งผลสัมฤทธิ์ที่ต้องการ และผลการเบิกจ่ายรวมถึงปรับการวัดผลสำเร็จของโครงการให้สอดคล้องในทางปฏิบัติ 2) การให้ความสำคัญกับการสื่อสาร การสร้างความรู้ความเข้าใจทุกเรื่อง เพื่อให้เข้าใจในบทบาทภารกิจที่ตนเองต้องรับผิดชอบอย่างลึกซึ้ง และสามารถมองเห็นภาพรวมกระบวนการ เป้าหมายหรือผลลัพธ์ที่ต้องการได้อย่างชัดเจน จะส่งผลให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น 3) การส่งเสริมให้ครัวเรือนเป้าหมายวางแผนการผลิตสินค้า/บริการ ให้ตรงความต้องการของตลาดและผู้บริโภค ให้ความรู้พื้นฐานที่สำคัญในการประกอบอาชีพให้ประสบผลสำเร็จอย่างยั่งยืน เช่น การคิดต้นทุนกำไรที่ถูกต้อง การตลาดเบื้องต้น การบริหารจัดการรายได้ เป็นต้น 4) การเชื่อมโยงการทำงานเพื่อสนับสนุนสมาชิกชุมชนในภาพรวม โดยจัดทำเป็นกระบวนการที่เชื่อมโยงกัน มีคู่มือ/แนวทางที่ชัดเจน เช่น การให้แหล่งทุนในชุมชน หรือ กองทุนพัฒนาบทบาทสตรีสนับสนุนกลุ่มสมาชิกโดยแนบใบรับรองประกอบโครงการที่จะกู้ยืม หรือตลาดประชารัฐ รวมทั้งการ จัดงาน OTOP มีการจัดโซนให้กลุ่มสมาชิกชุมชนได้มีพื้นที่ในการจัดแสดงและ

จำหน่าย ผลผลิต/ ผลิตภัณฑ์ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (นฤมล พึ่งกิจ, วชิรินทร์ อินทพรหม, เตชิต ตรีชัย และ สิริกร ฉัตรภูติ, 2559 : 201-214) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนากลุ่มอาชีพสู่การเป็นวิสาหกิจชุมชนในเขตเทศบาลตำบลพุดเตย จังหวัดเพชรบูรณ์ ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนากลุ่มอาชีพสู่การเป็นวิสาหกิจชุมชนในเขตเทศบาลตำบลพุดเตย จังหวัด เพชรบูรณ์มี 4 แนวทาง ดังนี้ แนวทางด้านการบริหาร กระบวนการ แนวทางด้านความตระหนัก แนวทางด้านการเรียนรู้ แนวทางด้านการมีส่วนร่วมการดำเนินการ จัดตั้งวิสาหกิจชุมชนในเขตเทศบาลตำบลพุดเตย จังหวัดเพชรบูรณ์สามารถ สร้างคุณสมบัติของกลุ่มอาชีพสู่การปฏิบัติตามแนวทางการพัฒนากลุ่มอาชีพเพื่อนำไปขอจดทะเบียนเป็น วิสาหกิจชุมชนในเขตเทศบาลตำบลพุดเตย จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยรวมกลุ่มสมาชิกในชุมชน 10 คน ที่ไม่ อยู่ในครอบครัวเดียวกันดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับการผลิตสินค้าจากกก เพื่อการพึ่งตนเอง เพิ่มรายได้และ ชุมชนได้ประโยชน์ เป็นกิจการที่ไม่ขัดต่อกฎหมาย และศีลธรรมอันดีของประชาชน ตั้งชื่อวิสาหกิจชุมชน เป็นหัตถกรรมเสื่อกกบ้านพุดเตย พร้อมทั้งตั้งปฏิบัตินโยบายกลุ่ม โดยมอบหมายให้ผู้มีอำนาจทำการแทน พร้อมสำเนาบัตรประชาชน สำเนาบัตรที่ประชุม ไปจดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชน ยื่นที่สำนักงานเกษตร อำเภอ วิเชียรบุรี รอผลภายใน 7 วัน หลังยื่นขอจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1) องค์การบริหารส่วนตำบลทับหมันควรมีการวิเคราะห์เงื่อนไขของโครงการให้มีตรงตามความเหมาะสมกับวิถีชีวิตของประชาชนในแต่ละหมู่บ้าน และควรปรับแผนงาน งบประมาณให้สอดคล้องกับการดำเนินโครงการ
- 2) องค์การบริหารส่วนตำบลทับหมันควรให้ความสำคัญกับการสื่อสาร การสร้างความรู้ความเข้าใจทุกเรื่อง ทั้งกระบวนการ เป้าหมายหรือผลลัพธ์ที่ต้องการได้อย่างชัดเจน จะส่งผลให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น
- 3) องค์การบริหารส่วนตำบลทับหมันการส่งเสริมให้ครัวเรือนเป้าหมายวางแผนการผลิตสินค้า/บริการ ให้ตรงความต้องการของตลาดและผู้บริโภค
- 4) องค์การบริหารส่วนตำบลทับหมัน ควรมีการเชื่อมโยงการทำงานเพื่อสนับสนุนสมาชิกชุมชนในภาพรวม โดยจัดทำเป็นกระบวนการที่เชื่อมโยงกัน มีคู่มือ/แนวทางที่ชัดเจน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมและการพัฒนาอาชีพของชุมชนอย่างยั่งยืน
- 2) ควรศึกษาความต้องการประชาชนในการดำเนินโครงการเพื่อส่งเสริมและพัฒนาอาชีพของชุมชนอย่างยั่งยืน ของสมาชิกต่อการจัดกิจกรรมของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านสระยาชี ตำบลเนินปอ อำเภอสว่างงาม จังหวัดพิจิตร
- 3) ควรศึกษารูปแบบการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพของชุมชนอย่างยั่งยืนภายใต้การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

เอกสารอ้างอิง

- ฐาปนา ฉินไพศาล. (2559). *องค์การและการจัดการ*. นนทบุรี: ธนัชการพิมพ์.
- นฤมล พึ่งกิจ, วชิรินทร์ อินทพรหม, เตชิต ตรีชัย และ สิริกร ฉัตรภูติ. (2559). การพัฒนากลุ่มอาชีพสู่การเป็นวิสาหกิจชุมชนในเขตเทศบาลตำบลพยุเตย จังหวัดเพชรบูรณ์. *วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. 11 (2), 201-214.
- พระยุทธนา นิติสโร (บุญมี). สมคิด พุ่มพู่เรียน. และวิทยา ชินบุตร. (2564). การส่งเสริมการพัฒนาอาชีพตามภูมิปัญญาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลวังสำโรง อำเภอดงพนาหิน จังหวัดพิจิตร. *วารสารวิจัยวิชาการ*. 4 (3), 23-32.
- รัฐพล ภูมรินทร์พงศ์, คุณากร สุปน, สิริพร เกียงเพชร, และเกรียงไกร ศรีประเสริฐ. (2562). การพัฒนาอาชีพกลุ่มผู้นำสตรี ชุมชนบ้านสันติสุข ตำบลน้ำร้อน อำเภอเมือง จังหวัดตาก. *วารสารวิชาการรับใช้สังคมมทร.ล้านนา*. 3 (2), 55-63.
- สมทรง บรรจงจิตินันต์. (2560). แนวทางการจัดการชุมชนพึ่งตนเองอย่างยั่งยืนกรณีศึกษาบ้านหัวคูตำบลพระยาบันลือ อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*. 7 (1), 185-199.
- องค์การบริหารส่วนตำบลทับหมัน. (2562). *แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. 2561 - 2565)*. พิจิตร: องค์การบริหารส่วนตำบลทับหมัน.

**แผนการพัฒนาเพื่อรองรับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของกลุ่มอาชีพ
อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น
Development Plans for Sustainable Tourism of Occupational Groups
Nong Ruea District, Khon Kaen Province**

ณัฐกานต์ สังขทรัพย์

มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตขอนแก่น

Natthakarn Sungkhasap

Sripatum University Khon Kaen, Thailand

E-mail: natthakarn.su@spu.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาศักยภาพกลุ่มอาชีพ 2) ศึกษาความเชื่อมโยงของปัจจัยที่เอื้อต่อการจัดการภายในกลุ่ม และ 3) จัดทำแผนพัฒนากลุ่มอาชีพเพื่อรองรับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยใช้การวิจัยแบบมีส่วนร่วม รวบรวมข้อมูลจากกลุ่มอาชีพในตำบลบ้านผือ อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น ใช้วิธีการจัดเวทีระดมสมองและการสัมภาษณ์ จำนวน 15 ตัวอย่าง การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 3 ส่วน 1) การประเมินศักยภาพด้วยแบบประเมินศักยภาพกลุ่มอาชีพ 2) วิเคราะห์ถดถอยพหุแบบเชิงชั้นเพื่อศึกษาปัจจัยที่เชื่อมโยงที่เอื้อต่อการจัดการกลุ่มอาชีพ และ 3) วิเคราะห์ TOWS Matrix เพื่อศึกษากลยุทธ์การพัฒนากลุ่มอาชีพ

ผลการวิจัย พบว่าอำเภอหนองเรือมีกลุ่มอาชีพที่ดำเนินการในปัจจุบันจำนวน 3 กลุ่ม ผลการประเมินศักยภาพของกลุ่มอาชีพมีเพียงกลุ่มอาชีพแปรรูปปลาที่มีศักยภาพระดับดี ส่วนผลการศึกษาปัจจัยเชื่อมโยงที่เอื้อต่อการพัฒนากลุ่มอาชีพจากกลุ่มตัวแปร 3 เชิงชั้น ได้แก่ กระบวนการเรียนรู้ กระบวนการบริหารจัดการและองค์กร มีทั้งหมด 9 ตัวแปร คือ (1) การร่วมทบทวนผลการดำเนินงาน (2) การจัดการความรู้ขององค์กร (3) การจัดทำแผนอย่างมีส่วนร่วม (4) การบริหารจัดการกระบวนการผลิต (5) กระบวนการจัดการสินค้า (6) การพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิก (7) ชุมชนได้รับผลประโยชน์ (8) ความเชื่อมั่นในผู้นำและการมีขวัญกำลังใจของสมาชิก และ (9) ความพอใจในองค์กร พบว่าตัวแปรการจัดการความรู้ขององค์กรมีความสัมพันธ์กับศักยภาพของกลุ่มอาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และมีความสัมพันธ์กับศักยภาพของกลุ่มอาชีพในทิศทางเดียวกัน ผลการวิเคราะห์ SWOT พบว่าตำบลบ้านผือมีจุดแข็ง คือมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ซึ่งเป็นทุนทรัพยากรธรรมชาติที่มีศักยภาพสูง จุดอ่อนคือขาดการส่งเสริมการรวมกลุ่มอาชีพ และมีอุปสรรคคือแหล่งท่องเที่ยวบางส่วนอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติ

คำสำคัญ: แผนการพัฒนา; การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน; กลุ่มอาชีพ

Abstracts

The objectives of this research were 1) to study the potential of occupational groups, 2) to study the linkage of factors contributing to management within the group, and 3) to create development plans for occupational group to support sustainable tourism. using participatory research and collecting information from occupation groups in Ban Phue Subdistrict, Nong Ruea District, Khon Kaen Province. Using a brainstorming forum and interview, 15 samples were used. The data analysis was divided into 3 parts; 1) Potential Assessment by Occupational Potential Assessment Form. 2) Layered Multiple Regression Analysis to study the factors contributing to management. and 3) analyze the TOWS Matrix to study career development strategies.

The results of the research found that Nong Ruea District has 3 occupation groups that operate at present. The results of the assessment of the potential of the occupation groups are only fish processing occupations with good potential. As for the results of the study of the linkage factors contributing to the development of occupational groups from the 3 hierarchical variable groups, namely the learning process. There are 9 variables in management and organization processes, namely (1) joint performance review (2) organizational knowledge management (3) participatory planning (4) production process management (5) product management process (6) improving the quality of life of members, (7) community benefiting, (8) confidence in leadership and member morale, and (9) organizational satisfaction. It was found that the organization's knowledge management variables were correlated with the potential of the occupation group at the statistically significant level at 0.01 and correlated with the potential of the occupation group in the same direction. The results of the SWOT analysis revealed that Ban Phue Sub-district has strengths. namely, there are ecotourism sites which are natural resource capital with high potential The weakness is the lack of promotion of professional integration. And there are obstacles that some tourist attractions are in the national park area.

Keywords: Development Plans; Sustainable Tourism; Occupational Groups

บทนำ

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นสาขาการผลิตที่มีการเติบโตมาอย่างต่อเนื่อง และสร้างมูลค่าเพิ่มสูงถึง 3 ล้านล้านบาทในปีพ.ศ. 2562 คิดเป็นร้อยละ 18 ของ GDP โดยประเทศไทยมีแนวทางในการมุ่งเน้นสร้างความหลากหลายของบริการท่องเที่ยว รักษาความน่าดึงดูดสำหรับนักท่องเที่ยวทุกระดับ พร้อมกับเพิ่มสัดส่วนของนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพสูง และสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับบริการการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับทิศทางและแนวโน้มของตลาดยุคใหม่ ซึ่งการให้ความสำคัญกับการสร้างมูลค่าเพิ่มจะช่วยลดจุดอ่อนหลักที่ผ่านมาของภาคการท่องเที่ยว (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2564 : 12) ในปีพ.ศ. 2565 หลังจากที่มีการผ่อนคลาตามมาตรการควบคุมการระบาดของโควิดและการเดินทางข้ามจังหวัด การฉีดวัคซีนที่ครอบคลุม

ประชากรมากขึ้น รวมถึงมาตรการกระตุ้นการท่องเที่ยวในประเทศ ทำให้คนไทยเริ่มออกเดินทางท่องเที่ยวในประเทศเพิ่มขึ้น จากผลสำรวจความต้องการท่องเที่ยวในประเทศสะท้อนว่า คนไทยกว่าร้อยละ 73.7 ต้องการเดินทางท่องเที่ยวมากถึงมากที่สุด ซึ่งหากทางการสามารถควบคุมการระบาดของโรคได้ และไม่กลับมาระบาดอีกครั้งลอกอย่างรุนแรงจนส่งผลกระทบต่อการเดินทาง น่าจะเป็นปัจจัยหนุนที่ดีสำหรับทิศทางตลาดไทยเที่ยวไทยในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยวที่จะถึงนี้ (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2564 : 1)

ร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 13 มีเป้าหมายการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว โดยกำหนดให้ไทยเป็นจุดหมายของการท่องเที่ยวที่เน้นคุณภาพและความยั่งยืน เชื่อมโยงกับเป้าหมายหลัก 4 ข้อ ได้แก่ (1) การปรับโครงสร้างภาคการผลิตและบริการสู่เศรษฐกิจฐานนวัตกรรม โดยยกระดับให้ภาคการท่องเที่ยวมีขีดความสามารถในการแข่งขันที่สูงขึ้น และส่งเสริมให้ผู้ประกอบการรายย่อยและชุมชนสามารถเชื่อมโยงกับห่วงโซ่มูลค่าได้ (2) การพัฒนาคนสำหรับโลกยุคใหม่ (3) การมุ่งสู่สังคมแห่งโอกาสและความเป็นธรรม และ (4) การเปลี่ยนผ่านไปสู่ความยั่งยืน โดยให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน นอกจากนี้ยังสนับสนุนการท่องเที่ยวโดยชุมชนและการท่องเที่ยวในเมืองรอง โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาฐานความหลากหลายทางชีวภาพและวัฒนธรรม ส่งเสริมแนวคิดการสร้างรายได้จากการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม สร้างองค์ความรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การพัฒนาระบบ และการจัดการสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว เพื่อเป็นการสร้างฐานให้ชุมชนมีความรักในท้องถิ่นและรักษาวัฒนธรรมของตนเอง ตลอดจนสร้างเครือข่าย และจัดหาเงินทุน เพื่อบ่มเพาะชุมชนให้ยกระดับเป็นวิสาหกิจเพื่อสังคมและสตาร์ทอัพ ซึ่งจะก่อให้เกิดการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2564 : 12)

การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Sustainable Tourism) เป็นการดำเนินการด้านการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับของธรรมชาติ ชุมชน ขนบธรรมเนียมประเพณี และวิถีชีวิตที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว เพื่อปกป้อง สงวนรักษาและพัฒนาสิ่งเหล่านี้ให้อนุชนคนรุ่นหลัง ซึ่งต้องปลูกจิตสำนึกให้แก่ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) ทั้งนักท่องเที่ยว คนท้องถิ่น ผู้ประกอบการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว (สมาคมธุรกิจท่องเที่ยวในประเทศไทย, 2564 : 9) โดยการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนถือเป็นการท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ สิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยว โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องภายใต้การจัดการอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน และสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับชุมชนท้องถิ่นในรูปแบบต่างๆ เช่น หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ กองทุนชุมชน การพัฒนาอาชีพและฝีมือแรงงาน หัตถกรรมพื้นบ้าน เกษตรปลอดภัยจากสารพิษ เป็นต้น ซึ่งการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนจะนำไปสู่การสร้างดุลยภาพระหว่างการผลิตในภาคเกษตรกรรม กับการประกอบอาชีพเสริมของชาวบ้านที่เชื่อมโยงกับฐานทรัพยากรของชุมชน โดยการสนับสนุนให้ชุมชนใช้ภูมิปัญญาและทรัพยากรภายในท้องถิ่น

มาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ โดยมีการพัฒนาให้มีมูลค่าเพิ่ม สร้างเศรษฐกิจในระดับฐานราก เพื่อยกระดับความเป็นอยู่ของชุมชนให้ดีขึ้น โดยรวมกลุ่มเป็นกลุ่มอาชีพ เพื่อใช้ทุนที่มีอยู่ของชุมชนทั้งทางด้านทรัพยากรธรรมชาติ ทุนทางสังคม และทุนทางวัฒนธรรม ให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเอง

อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น มีแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนได้หลากหลาย อาทิ อุทยานแห่งชาติน้ำพอง หาดหินกอง ถ้ำฝ่ามือแดง วัดถ้ำเจีย วัดป่านาโคและการล่องแพลำน้ำเซิน ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวเหล่านี้เป็นทุนทรัพยากรธรรมชาติ ที่มีศักยภาพสูงในการที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอย่างยั่งยืน จึงเป็นที่มาของการศึกษาแผนการพัฒนาเพื่อรองรับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อจะนำไปสู่การสร้างดุลยภาพระหว่างการผลิตในภาคเกษตรกรรมกับการประกอบอาชีพเสริมของชาวบ้านที่เชื่อมโยงกับฐานทรัพยากรของชุมชน ซึ่งจะคัดเลือกกลุ่มอาชีพในตำบลบ้านฝื่อ อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น อยู่ในพื้นที่ที่มีแหล่งท่องเที่ยว และสามารถพัฒนาศักยภาพกลุ่มอาชีพเพื่อรองรับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาศักยภาพของกลุ่มอาชีพ อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อศึกษาความเชื่อมโยงของปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อการบริหารจัดการภายในกลุ่มอาชีพ
3. เพื่อจัดทำแผนพัฒนากลุ่มอาชีพเพื่อรองรับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ระเบียบวิธีวิจัย

1. การกำหนดพื้นที่ศึกษาและกลุ่มตัวอย่าง

กำหนดพื้นที่ทำการศึกษา โดยเลือกพื้นที่อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น เป็นพื้นที่มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์หลากหลาย อาทิ อุทยานแห่งชาติน้ำพอง หาดหินกอง ถ้ำฝ่ามือแดง วัดถ้ำเจีย วัดป่านาโค และการล่องแพลำน้ำเซิน ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวเหล่านี้เป็นทุนทรัพยากรธรรมชาติ ที่มีศักยภาพสูงในการที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยชุมชน และมีกลุ่มอาชีพในตำบลต่าง ๆ ที่จัดทะเบียนและจังหวัดรับรองของอำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น ทางราชการบันทึกไว้ทั้งหมด 28 กลุ่ม โดยกลุ่มอาชีพที่อยู่ในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ในตำบลบ้านฝื่อ จำนวน 3 กลุ่ม ได้แก่

- 1.1) กลุ่มดอกไม้จันทร์ นางสาวจันทร์แดง สาพรมมาเป็นประธานกลุ่ม จำนวนสมาชิก 30 คน
- 1.2) กลุ่มแปรรูปปลาน้ำจืด นางเยียนจลา อ่อนตาแสงเป็นประธานกลุ่ม จำนวนสมาชิก 60 คน
- 1.3) กลุ่มปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ นายหวิน อ่อนประทุมเป็นประธานกลุ่ม จำนวนสมาชิก 52 คน

2. การรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูล จะดำเนินการเนินการ เป็น 2 ส่วน คือ

2.1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้จากการสำรวจโดยวิธีการจัดเวทีชุมชน และการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเป้าหมาย โดยใช้แบบสอบถาม

2.1.1) การจัดเวทีชุมชน เพื่อวิเคราะห์ความต้องการของชุมชน จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคในการพัฒนาของชุมชน โดยมีผู้เข้าร่วมประชุม 70 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้นำชุมชน ประธานกลุ่มอาชีพและประชากร จากหมู่ที่ 1-10 ตำบลบ้านฝ้อ อำเภอนองเรือ จังหวัดขอนแก่น

2.1.2) สัมภาษณ์เพื่อประเมินศักยภาพกลุ่มอาชีพทั้งหมด จำนวน 3 กลุ่ม โดยสัมภาษณ์กลุ่มละ 3 คน โดยเฉพาะประธานกรรมการและเลขานุการ แบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ทั้งนี้ เป็นที่ยอมรับกันว่าประธานกลุ่มโดยส่วนใหญ่มักเป็นบุคคลที่รู้เรื่องภายในองค์กรของตนดีที่สุด ส่วนกรรมการรายอื่น จะคัดเลือกโดยวิธีการ Simple Random Sampling รวมตัวอย่าง 3 กลุ่ม เท่ากับ 9 ราย

2.1.3) สัมภาษณ์สมาชิกของกลุ่มอาชีพจำนวนร้อยละ 5 ของแต่ละกลุ่มอาชีพจากกรอบตัวอย่างของสมาชิกวิสาหกิจที่จะทำการสัมภาษณ์ จำนวน 6 ราย

2.2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้จากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมส่งเสริมการเกษตร กรมพัฒนาชุมชนสถาบันการศึกษาต่าง ๆ การศึกษาจากเอกสาร (Documentary Study) โดยการศึกษาค้นคว้า รวบรวมข้อมูลจากบทความ วารสาร สิ่งพิมพ์ หนังสือ งานวิจัย และวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง และเอกสารของทางราชการขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านฝ้อ เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปและรวบรวมข้อมูลทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในตำบลบ้านฝ้อ อำเภอนองเรือ จังหวัดขอนแก่น

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจะแบ่งเป็นสามส่วน คือ ส่วนที่ 1 ประเมินศักยภาพของกลุ่มอาชีพ ส่วนที่ 2 ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนากลุ่มอาชีพสู่ความเข้มแข็ง และส่วนที่ 3 นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลศักยภาพและการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT) มาประมวลเพื่อเสนอแนวทางการพัฒนากลุ่มอาชีพเพื่อรองรับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยเน้นที่กระบวนการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติ การอภิปรายถกปัญหา โดยจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) จากสมาชิกกลุ่มอาชีพ ผู้บริหารท้องถิ่น/ผู้นำชุมชน ด้วยเทคนิคกระบวนการ A-I-C

3.1) การประเมินศักยภาพของกลุ่มอาชีพ

การประเมินศักยภาพของกลุ่มอาชีพ โดยใช้เครื่องมือตามแบบประเมินศักยภาพกลุ่มอาชีพ ซึ่งพัฒนาขึ้นจากกรมส่งเสริมการเกษตร และสถาบันเพิ่มผลผลิต ตามแนวทางการจัดการคุณภาพ

โดยรวม (Total Quality Management) มาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับกลุ่มอาชีพ แบ่งเป็น 2 ส่วน ประกอบด้วย 7 ประเด็น คือ

ส่วนที่ 1 การประเมินกระบวนการ ประกอบด้วย 6 ประเด็น คือ ทิศทางกลุ่มอาชีพ การวางแผนดำเนินงานของกลุ่มอาชีพ การบริหารการตลาด การจัดการความรู้และข้อมูลข่าวสาร การบริหารสมาชิกกลุ่มอาชีพ และกระบวนการจัดการสินค้าและบริการ

ส่วนที่ 2 การประเมินผลลัพธ์ ประกอบ 1 ประเด็น คือ ผลลัพธ์การดำเนินงานกลุ่มอาชีพจากส่วนที่ 1 และส่วนที่ 2 สามารถนำข้อมูลที่ได้มาหาระดับศักยภาพของกลุ่มอาชีพได้ดังนี้

ก. การกำหนดคะแนน ดังนี้

ข. การหาคะแนนที่ห่างกันในแต่ละช่วงชั้น

$$\text{ช่วงคะแนน} = (\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}) / \text{จำนวนช่วงชั้น} = (3 - 1) / 3 = 0.66$$

ค. การกำหนดระดับช่วงคะแนนในแต่ละชั้น ได้ดังนี้

ดี มีค่าระดับคะแนนเฉลี่ย ระหว่าง 2.34 - 3.00 คะแนน

ปานกลาง มีค่าระดับคะแนนเฉลี่ย ระหว่าง 1.67 - 2.33 คะแนน

ต้องปรับปรุง มีค่าระดับคะแนนเฉลี่ย ระหว่าง 1.00 - 1.66 คะแนน

3.2) การวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบเชิงชั้น (Hierarchical Regression Analysis)

การวิเคราะห์พหุระดับเป็นเทคนิคการวิเคราะห์ทางสถิติที่ใช้ศึกษาอิทธิพลของตัวแปรทำนายหลายระดับที่มีต่อตัวแปรตามที่น่าสนใจ โดยคำนึงถึงโครงสร้างที่เป็นระดับลดหลั่นของข้อมูล ให้ความสำคัญต่อความผันแปรของตัวแปรภายในระดับต่างระดับ ตลอดจนสนใจศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทำนายต่างระดับที่ส่งผลต่อตัวแปรตาม จึงทำให้สามารถอธิบายหรือทำนายตัวแปรตามได้อย่างครอบคลุมและลึกซึ้งกว่าแต่อย่างใดก็ตาม การวิเคราะห์พหุระดับเป็นการศึกษาในเชิงทำนายตัวแปรตาม ยังไม่ได้หาความสนใจของโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรการวิเคราะห์เชิงสาเหตุแบบพหุระดับจึงเป็นการบูรณาการแนวคิดของการวิเคราะห์เชิงสาเหตุและการวิเคราะห์พหุระดับเข้าด้วยกัน

โดยแบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา ได้กำหนดให้ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มอาชีพสู่ความเข้มแข็ง ดังนี้

Y = f (Learning, Community, Manage)

Y = ความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพ

X1 = ตัวแปรหลักของกระบวนการเรียนรู้ (Learning)

X2 = ตัวแปรหลักของกลุ่มองค์กรกลุ่มอาชีพ (Community)

X3 = ตัวแปรหลักของการบริหารจัดการ (Manage)

3.3) วิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาสและอุปสรรคของกลุ่มอาชีพ (SWOT)

ในขั้นที่ 3 กระบวนการพัฒนากลุ่มอาชีพ โดยการนำข้อมูลจากการประเมินศักยภาพ แต่ละประเด็นมาพิจารณาพร้อมกับผลการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT) ของแต่ละกลุ่มอาชีพ ขั้นตอนต่อไปจะสามารถกำหนดแผนดำเนินการโดยมีส่วนร่วมของผู้บริหาร อบต. ผู้นำชุมชน และสมาชิกกลุ่มอาชีพ เพื่อให้เหมาะสมกับศักยภาพความพร้อมที่แท้จริง ดังรายละเอียดในขั้นตอนต่าง ๆ ต่อไปนี้

3.3.1) การวิเคราะห์ SWOT และ TOW Matrix Analysis แนวคิดการวิเคราะห์โอกาสทางการตลาด หรือ SWOT ซึ่งย่อมาจาก Strengths, Weakness, Opportunities and Threat นั้น เป็นการระบุถึงจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และข้อจำกัด ซึ่งมีอิทธิพลต่อการกำหนดแผนการพัฒนากลุ่มอาชีพ มีรายละเอียด ดังนี้

(1) จุดแข็ง (Strengths) หมายถึง การวิเคราะห์การดำเนินงานภายใน เช่น การบริหาร การเงิน การตลาด การผลิต การวิจัยและพัฒนา เพื่อการพิจารณาถึงจุดแข็งของการดำเนินงานภายในกลุ่มอาชีพที่บรรลุความสำเร็จ และจะกำหนดกลยุทธ์ของกลุ่มอาชีพ โดยใช้ประโยชน์จากจุดแข็งจากการดำเนินงานภายในเหล่านี้

(2) จุดอ่อน (Weaknesses) หมายถึง การวิเคราะห์การดำเนินงานภายในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การบริหาร การเงิน การตลาด การผลิต การวิจัย และพัฒนา ซึ่งกลุ่มอาชีพไม่สามารถกระทำได้ดี เพื่อพิจารณาถึงอุปสรรคที่มีต่อความสำเร็จของกลุ่ม ดังนั้น กลุ่มอาชีพจะประสบความสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อกลุ่มอาชีพ ทำการกำหนดกลยุทธ์ที่สามารถลบล้าง หรือปรับปรุงจุดอ่อนของการดำเนินงานภายในเหล่านี้ให้ดีขึ้น

(3) โอกาส (Opportunities) หมายถึง สภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานของกลุ่ม ดังนั้น กลุ่มอาชีพจะต้องคาดคะเนการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมภายนอก เช่น เศรษฐกิจ สังคม การเมือง เทคโนโลยี การพัฒนาของคอมพิวเตอร์ และไบโอเทคโนโลยี การเปลี่ยนแปลงของประชากร การเปลี่ยนแปลงค่านิยม และทัศนคติของพนักงาน และการแข่งขันจากต่างประเทศที่รุนแรงขึ้น เป็นต้น การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้อาจทำให้ความต้องการของลูกค้าเปลี่ยนไป จะทำให้ผลิตภัณฑ์ บริการ และกลยุทธ์ของกลุ่มอาชีพต้องเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย

(4) อุปสรรค (Threats) หมายถึง สภาพแวดล้อมภายนอกที่คุกคามต่อการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพ สภาพแวดล้อมภายนอกเหล่านี้ ได้แก่ เศรษฐกิจ สังคม การเมือง เทคโนโลยี การแข่งขัน ความเข้มแข็งของคู่แข่ง อัตราดอกเบี้ย และราคาน้ำมันที่สูงขึ้น เป็นต้น

3.3.2) แนวทางการพัฒนากลุ่มอาชีพ การหาแนวทางในการพัฒนากลุ่มอาชีพโดยนำข้อมูลจากการประเมินศักยภาพแต่ละประเด็นมาพิจารณาพร้อมกับผลการวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาสและอุปสรรคของแต่ละกลุ่มอาชีพ โดยใช้เครื่องมือ TOWS Matrix Analysis เพื่อกำหนดกลยุทธ์และรูปแบบการพัฒนาการจัดการกลุ่มอาชีพ สามารถวิเคราะห์ได้ดังแผนภาพที่ 1

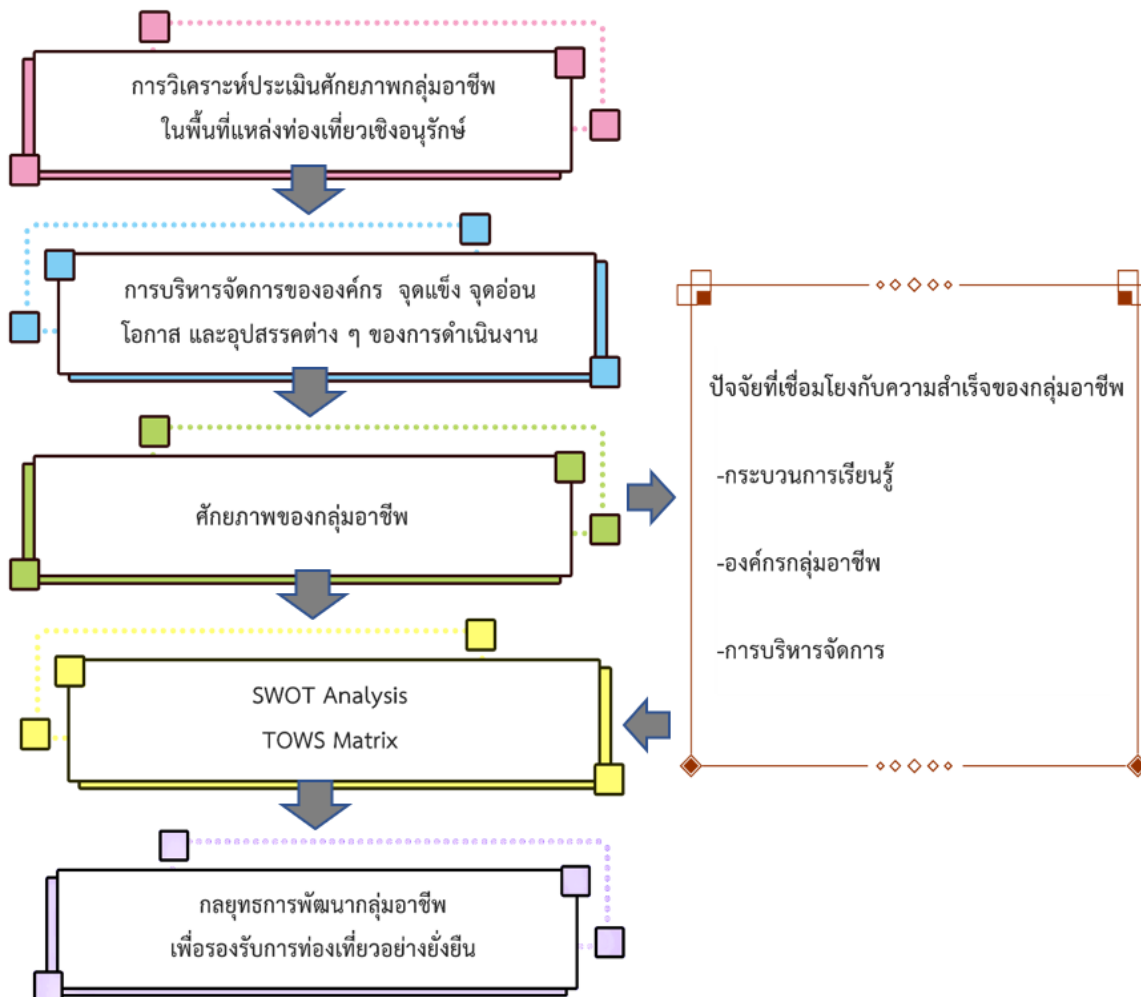
ปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอก	จุดแข็ง (Strengths)	จุดอ่อน (Weakness)
	S	W
โอกาส (Opportunities)	กลยุทธ์เชิงรุก (SO) ใช้จุดแข็งร่วมกับโอกาส	กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO) ใช้โอกาสลดจุดอ่อน
อุปสรรค (Threats)	กลยุทธ์เชิงรับ (ST) ใช้จุดแข็งรับมืออุปสรรค	กลยุทธ์เชิงป้องกัน (WT) แก้ไขจุดอ่อนและเลี่ยงอุปสรรค
T		

แผนภาพที่ 1 เครื่องมือ TOWS Matrix Analysis

3.3.3) จากผลการวิเคราะห์จุดแข็ง (Strengths) จุดอ่อน (Weaknesses) โอกาส (Opportunities) และอุปสรรค (Threats) เพื่อประกอบการตัดสินใจกำหนดรูปแบบการพัฒนาและแผนการดำเนินงานได้อย่างเหมาะสมกับความพร้อม สภาพที่แท้จริง กลุ่มอาชีพต้องมีความเข้าใจความต้องการที่แท้จริงของตนเอง จุดอ่อนที่จะต้องได้รับการพัฒนา จุดแข็งหรือเป็นจุดเด่นของตนที่หากได้รับการส่งเสริมและพัฒนาจะสามารถส่งผลให้เกิดผลลัพธ์ในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการลดรายจ่าย การเพิ่มรายได้ หรือการขยายโอกาสในด้านต่างๆ แก่กลุ่มอาชีพต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการทบทวนทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาแผนการพัฒนาเพื่อรองรับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของกลุ่มอาชีพ อำเภอนองเรือ จังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยได้นำแนวทางการประเมินศักยภาพกลุ่มอาชีพ ซึ่งพัฒนาขึ้นจากกรมส่งเสริมการเกษตร และสถาบันเพิ่มผลผลิต ตามแนวทางการจัดการคุณภาพโดยรวม (Total Quality Management) การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT Analysis) และกลยุทธ์ TOWS Matrix ซึ่งมีอิทธิพลต่อการกำหนดแผนการพัฒนากลุ่มอาชีพ ตามกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งในส่วนของการประเมินศักยภาพของกลุ่มอาชีพตำบลบ้านผือ อำเภอนองเรือ จังหวัดขอนแก่น และปัจจัยเชื่อมโยงที่เอื้อต่อการจัดการกลุ่มอาชีพ ก่อนที่จะนำผลการวิเคราะห์ไปใช้ประกอบการจัดทำแผนการพัฒนากลยุทธ์การจัดการกลุ่มอาชีพเพื่อรองรับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ดังนี้

1. ศักยภาพของกลุ่มอาชีพตำบลบ้านผือ อำเภอนองเรือ จังหวัดขอนแก่น

จากข้อมูลศักยภาพกลุ่มอาชีพทั้ง 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มทำดอกไม้ประดิษฐ์ กลุ่มผลิตภัณฑ์ปลาแปรรูป และกลุ่มปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ ผู้วิจัยประเมินศักยภาพโดยแบบประเมินที่พัฒนาขึ้นจากกรมส่งเสริมการเกษตร ซึ่งรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์สมาชิกและประธานกลุ่ม และประเมินตามเกณฑ์ ทำให้ทราบระดับความเข้มแข็งและผลลัพธ์ของการดำเนินงานกลุ่มอาชีพ ซึ่งจะสามารถวางแผนพัฒนาได้ตามความพร้อมของแต่ละกลุ่มอาชีพ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แบบสรุปผลการประเมินศักยภาพกลุ่มอาชีพ ตำบลบ้านผือ อำเภอนองเรือ จังหวัดขอนแก่น

ประเด็น	กลุ่มผลิตภัณฑ์ปลาแปรรูป			กลุ่มดอกไม้ประดิษฐ์			กลุ่มปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ		
	ระดับการประเมินผล			ระดับการประเมินผล			ระดับการประเมินผล		
	ดี	ปานกลาง	ปรับปรุง	ดี	ปานกลาง	ปรับปรุง	ดี	ปานกลาง	ปรับปรุง
ส่วนที่ 1 การประเมินกระบวนการ									
1. ทิศทางกลุ่มอาชีพ	●				●		●		
2. การวางแผนดำเนินงานของกลุ่มอาชีพ	●					●		●	
3. การบริหารการตลาด	●					●			●
4. การจัดการความรู้และข้อมูลข่าวสาร		●			●			●	

5. การบริหาร สมาชิกกลุ่มอาชีพ	●	●	●
6. กระบวนการ จัดการสินค้าและ บริการ	●	●	●
ส่วนที่ 2 การประเมินผลลัพธ์			
7. ผลลัพธ์การ ดำเนินงานกลุ่ม			
- มีคุณภาพชีวิตดี พึ่งตนเองได้	●	●	●
ผลการ ประเมินศักยภาพ	2.71 =ดี	1.71=ปานกลาง	2.14=ปานกลาง
ที่มา : จากการคำนวณ			

จากตารางที่ 1 พบว่ากลุ่มอาชีพผลิตภัณฑ์ปลาแปรรูปมีผลการประเมินศักยภาพ 2.71 อยู่ในระดับดี ส่วนกลุ่มอาชีพดอกไม้ประดิษฐ์ และกลุ่มปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพได้คะแนนระดับปานกลางที่ 1.71 และ 2.14 ตามลำดับ

2. ปัจจัยเชื่อมโยงที่เอื้อต่อการจัดการกลุ่มอาชีพ

โดยการใช้การวิเคราะห์ในเชิงปริมาณ ด้วยวิธีการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบเชิงชั้น รวมทั้งทดสอบสมมติฐานที่กำหนดไว้ ทำการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ โดยการจำแนกตัวแปรอิสระ หรือปัจจัยอิทธิพลออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กระบวนการเรียนรู้ การบริหารจัดการ และองค์กรกลุ่มอาชีพซึ่งกำหนดให้

1) กลุ่มปัจจัยกระบวนการเรียนรู้ เป็นเชิงชั้นที่ 1 ประกอบด้วย การจัดกิจกรรมขึ้นในกลุ่มอาชีพและการมีส่วนร่วมของประชาชน

2) กลุ่มปัจจัยกระบวนการบริหาร/จัดการ เป็นเชิงชั้นที่ 2 ประกอบไปด้วย การเพิ่มศักยภาพและความสามารถของสมาชิก เพิ่มรายได้ และชุมชนได้รับผลประโยชน์

3) กลุ่มปัจจัยองค์กรกลุ่มอาชีพ เป็นเชิงชั้นที่ 3 โดยนำเข้าสู่สมการเป็นเชิงชั้นสุดท้าย ปัจจัยกลุ่มนี้ประกอบด้วย การรู้จักองค์กรกลุ่มอาชีพของประชาชนในชุมชน และความพอใจในองค์กร

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบเชิงชั้น (Hierarchical Regression Analysis) ศักยภาพของกลุ่มอาชีพ ตำบลบ้านผือ อำเภอนองเรือ จังหวัดขอนแก่น

ตัวแปรอิสระ	เชิงชั้นที่		
	ชั้นที่ 1	ชั้นที่ 2	ชั้นที่ 3
ตัวแปรด้านกระบวนการเรียนรู้			
การร่วมทบทวนผลการดำเนินงาน	0.043 (0.349)	0.166 (1.018)	0.106 (0.539)
การจัดการความรู้ขององค์กร	0.650 (5.274)***	0.537 (3.036)**	0.592 (2.873)*
การจัดทำแผนอย่างมีส่วนร่วม	0.238 (1.092)	0.434 (1.429)	0.370 (1.099)
กระบวนการบริหารจัดการ			
การบริหารจัดการกระบวนการผลิต		0.052 (0.284)	0.038 (0.192)
กระบวนการจัดการสินค้า		-0.051 (-0.252)	-0.046 (-0.190)
การพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิก		0.075 (1.393)	0.071 (1.229)
ชุมชนได้รับผลประโยชน์		-0.221 (-1.329)	-0.187 (-1.017)

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบเชิงชั้น (Hierarchical Regression Analysis) ศักยภาพของกลุ่มอาชีพ ตำบลบ้านผือ อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น (ต่อ)

ตัวแปรอิสระ	เชิงชั้นที่		
	ชั้นที่ 1	ชั้นที่ 2	ชั้นที่ 3
องค์กร			
ความเชื่อมั่นในผู้นำและการมีขวัญกำลังใจของสมาชิก			0.063 (0.397)
ความพอใจในองค์กร			-0.058 (-0.564)
ค่าคงที่	0.540 (3.307)**	0.519 (3.004)**	0.543 (2.898)*
R²	0.811	0.847	0.852
SEE	0.267	0.273	0.289
F	25.760	11.052	7.687

* หมายถึง มีนัยสำคัญ ณ ระดับสำคัญทางสถิติเท่ากับ .05

** หมายถึง มีนัยสำคัญ ณ ระดับสำคัญทางสถิติเท่ากับ .01

*** หมายถึง มีนัยสำคัญ ณ ระดับสำคัญทางสถิติเท่ากับ .001

จากตารางที่ 2 การศึกษาความสัมพันธ์ของกลุ่มตัวแปร ได้แก่ กระบวนการเรียนรู้ กระบวนการบริหารจัดการ และองค์กร กับศักยภาพของกลุ่มอาชีพ ซึ่งมีทั้งหมด 9 ตัวแปร คือ การร่วมทบทวนผลการดำเนินงาน การจัดการความรู้ขององค์กร การจัดทำแผนอย่างมีส่วนร่วม การบริหารจัดการกระบวนการผลิต กระบวนการจัดการสินค้า การพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิก ชุมชนได้รับผลประโยชน์ ความเชื่อมั่นในผู้นำ และการมีขวัญกำลังใจของสมาชิก และความพอใจในองค์กร พบว่า มีเพียงตัวแปรการจัดการความรู้ขององค์กรที่มีความสัมพันธ์กับศักยภาพของกลุ่มอาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ทำการทดสอบในการวิเคราะห์เชิงชั้นที่ 1 2 และ 3 เท่านั้น โดยตัวแปรการจัดการความรู้ขององค์กร มีความสัมพันธ์กับศักยภาพของกลุ่มอาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และมีความสัมพันธ์กับศักยภาพของกลุ่มอาชีพในทิศทางเดียวกัน ดังตารางที่ 2

3. แนวทางการพัฒนากลยุทธ์การจัดการกลุ่มอาชีพ

ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนากลยุทธ์การจัดการกลุ่มอาชีพ โดยวิเคราะห์ ประมวลผลจากการมีส่วนร่วมของชุมชน และข้อมูลจากการประเมินศักยภาพของกลุ่มอาชีพ ผู้วิจัยจึงได้ผลสรุปการวิเคราะห์ SWOT และ TOWS Matrix ได้ผลโดยสรุป ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 กลยุทธ์ TOWS Matrix จากการวิเคราะห์ SWOT ตำบลบ้านผือ อำเภอนองเรือ จังหวัดขอนแก่น

ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก	O	T
	1. ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยว	1. มีนักท่องเที่ยวน้อยมีรายได้เพิ่มไม่มากนัก
S	SO	ST
1. มีแหล่งท่องเที่ยวสวยงาม มีจุดชมวิว เช่น ถ้ำเจ็ย, วัดเก็ง, วัดฝายพญานาค, อุทยานแห่งชาติน้ำพอง และภูพานคำ เป็นต้น 2. บุญประเพณี 12 เดือนโดยเฉพาะบุญบั้งไฟล้าน 3. มีหน่วยงานให้การสนับสนุน เช่น ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนตามอัยาศัย องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านผือ มหาวิทยาลัยขอนแก่น โรงเรียน 4. มีที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวจำนวน 3 หลังพักได้ 15 คน 5. มีวัตถุดิบในการผลิตสินค้า	1. จัดการท่องเที่ยวแบบสัมผัสวิถีชีวิตชนบท (Home stay)	1. จัดการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว 2. พัฒนามาตรฐานการจัดการที่พักเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว
W	WO	WT
1. สภาพภูมิทัศน์ของหมู่บ้านไม่สะอาดสวยงาม 2. มีการใช้สารเคมีทำการเกษตร 3. ไม่มีระบบจัดการด้านสุขาภิบาล เช่น การจัดการขยะ และน้ำเสีย 4. รวมกลุ่มในการทำงานไม่ได้ทำให้ขาดความต่อเนื่องในการทำงานกลุ่ม (ไม่มีตลาดรองรับ, ไม่มีงบในการทำงาน, ไม่รู้จักวิธีการติดต่อหาตลาด, แหล่งจำหน่าย) 5. กลุ่มอาชีพมีปัญหาด้านการตลาด 6. ชุมชนยังไม่รู้จักและไม่มีการประชาสัมพันธ์จุดท่องเที่ยวในตำบลบ้านผือ	1. จัดระบบการเรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นและปราชญ์ชาวบ้านถ่ายทอดความรู้ให้เยาวชน 2. พัฒนาความรู้การจัดการท่องเที่ยวแบบ Home Stay และการจัดการกลุ่มอาชีพ 3. ปรับภูมิทัศน์พัฒนาระบบสุขาภิบาล	ไม่มี

ตารางที่ 4 แผน/โครงการการพัฒนากลุ่มอาชีพเพื่อรองรับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ตำบลบ้านผือ อำเภอนองเรือ จังหวัดขอนแก่น

ที่	โครงการ / กิจกรรม	วัตถุประสงค์	เป้าหมาย(ผลผลิตโครงการ)	ตัวบ่งชี้การประเมินสัมฤทธิ์ผล	แหล่งข้อมูล
1	โครงการการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยว และการจัดการที่พักแรมแบบสัมผัสวัฒนธรรมชนบท	- เพื่อเพิ่มความรู้ในการนำเที่ยว - เพื่อเพิ่มความรู้ในการจัดการบริหารจัดการที่พักแรมแบบสัมผัสวัฒนธรรมชนบท	กลุ่มสามารถจัดการท่องเที่ยว และการบริหารจัดการที่พักแรม แบบ สัมผัสวัฒนธรรมชนบท	1.ระดับความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการฯ 2. มีแนวคิดในการจัดการท่องเที่ยว การบริหารจัดการที่พักแรมแบบสัมผัสวัฒนธรรมชนบท (Home stay)	-แบบสอบถาม -แบบบันทึกของผู้จัด
2	โครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก	-เพื่อพัฒนาวัสดุในชุมชนเป็นของที่ระลึกที่สะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชน	-เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนให้เป็นของที่ระลึก	1.ของที่ระลึกที่แสดงอัตลักษณ์ของชุมชน อย่างน้อย 1 ชิ้น	-แบบสอบถาม -แบบบันทึกของผู้จัด
3	โครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนของกลุ่มอาชีพ	-เพื่อเพิ่มความรู้และทักษะทางการตลาด -เพื่อพัฒนาตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์	-กลุ่มอาชีพสามารถพัฒนารูปแบบสินค้า ชุมชนให้หลากหลาย และเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้า	1.ระดับความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการฯ 2. มีตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ อย่างน้อย 2 ชิ้น	-แบบสอบถาม -แบบบันทึกของผู้จัด

4 โครงการ ประชาสัมพันธ์	-เพื่อเผยแพร่ ข้อมูลข่าวสาร ด้านการ ท่องเที่ยว	เพิ่มจำนวน นักท่องเที่ยวที่เดินทาง มาเที่ยวยังแหล่ง ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	1. จำนวนสื่อที่ใช้ในการประ -แบบสอบถาม 2. ร้อยละของการรับรู้ -แบบบันทึกของผู้จัด ข่าวสารจากสื่อที่ใช้ ประชาสัมพันธ์ 3. จำนวนนักท่องเที่ยวที่ เดินทางมาเที่ยวยังแหล่ง ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

การนำโครงการสู่การปฏิบัติ

ผู้วิจัยได้นำจุดอ่อนที่มีโอกาสพัฒนามาดำเนินการโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการด้านการจัดการท่องเที่ยวแบบสัมผัสวิถีชีวิตชนบท (Home stay) การทำของที่ระลึกจากหญ้าคา (เป็นเรือนแพ) รวมถึงจัดเวทีชุมชนเพื่อระดมสมองในการพัฒนาตราสินค้า และบรรจุภัณฑ์ ดังนี้

(1) พัฒนาผลิตภัณฑ์และการผลิตของกลุ่มอาชีพที่แสดงถึงอัตลักษณ์ของตำบลบ้านผือ เป็นของที่ระลึกเพื่อการท่องเที่ยว สร้างลักษณะเด่นให้กับแหล่งท่องเที่ยว และสามารถพัฒนาการท่องเที่ยวแบบสัมผัสวัฒนธรรมชนบท (Home stay) เช่น เรือที่ทำมาจากไม้ไผ่ในหมู่บ้าน

(2) จัดระบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และปราชญ์ชาวบ้านให้กับเยาวชนในท้องถิ่น รวมทั้งการจัดอบรมภาคคุเทศก์น้อยเพื่อรองรับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

(3) พัฒนาความรู้ในการจัดการกลุ่มอาชีพ เทคนิคทางการตลาด การพัฒนาการบรรจุภัณฑ์และเครื่องหมายการค้า เพื่อให้การรวมกลุ่มอาชีพมีความเข้มแข็ง และสามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อรองรับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

โดยผลการพัฒนาบรรลุเป้าหมายตามตัวชี้วัดการประเมินผลสัมฤทธิ์เบื้องต้น กล่าวคือ ได้ของที่ระลึกเป็นเรือนแพที่ผลิตจากต้นผือซึ่งเป็นวัสดุที่มีมากในชุมชน และตราสินค้า 2 ชนิด คือ ส้มไข่ปลา และแจวบอง โดยกลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจมากที่สุด เฉลี่ยร้อยละ 68.92 มีความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนเพิ่มขึ้นมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 80 ส่วนการพัฒนาของที่ระลึก กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจทางด้านวิชาการมากที่สุดเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 50 มีความรู้ความเข้าใจด้านโฮมสเตย์เพิ่มขึ้นในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 50 โดยภาพรวมกลุ่มอาชีพสามารถนำความรู้และทักษะไปใช้ปฏิบัติจริงได้ และมีความต้องการให้จัดกิจกรรมพัฒนาอาชีพอย่างต่อเนื่องและครบวงจร

อภิปรายผลการวิจัย

การดำเนินการแผนการพัฒนาเพื่อรองรับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของกลุ่มอาชีพ อำเภอนองเรือ จังหวัดขอนแก่น ใช้แนวทางการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ซึ่งมีหลักสำคัญในการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนและกลุ่มอาชีพ สร้างความรู้และทำความเข้าใจกับสภาพการณ์ที่ปรากฏอยู่ รวมทั้งเปิดพื้นที่ให้เรียนรู้และแก้ไขปัญหาาร่วมกันระหว่างหลายฝ่าย ดังเช่นที่ (วรรณดี สุทธิสาร, 2557 : 13-15) กล่าวว่า จะต้องปรับปรุงความสามารถและพัฒนาศักยภาพของชาวบ้านไปพร้อม ๆ กับความเคารพต่อภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่น ตลอดจนระบบการสร้างความรู้ให้แก่ชุมชน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ทิพย์สุดา พุฒจร และคณะ 2556 : 1-13) เรื่อง “การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน เพื่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาชุมชนสลักคอก จังหวัดตราด” ซึ่งศึกษาสภาพและศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ผลการดำเนินงานพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน และพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน เพื่อพัฒนาชุมชนสลักคอกอย่างยั่งยืนด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมกับคณะกรรมการบริหารชมรมนำเที่ยวพื้นบ้านสลักคอก โดยคณะผู้วิจัยร่วมกับชมรมได้ดำเนินงานพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวได้แก่ กิจกรรมพัฒนา การบริหารจัดการชมรม การทดลองจัดการที่พักในชุมชน และการกระตุ้นจิตสำนึกรักษาสีน้ำแต้ม ล้อม แก่คนในชุมชน และมีการพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อพัฒนาชุมชนสลักคอกอย่างยั่งยืน

จากข้อมูลศักยภาพกลุ่มอาชีพทั้ง 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มทำดอกไม้ประดิษฐ์ กลุ่มผลิตภัณฑ์ปลาแปรรูป และกลุ่มปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ พบว่ากลุ่มอาชีพผลิตภัณฑ์ปลาแปรรูปมีศักยภาพอยู่ในระดับดี ส่วนกลุ่มอาชีพอื่นๆ ได้คะแนนระดับปานกลาง และเมื่อศึกษาความสัมพันธ์ของกลุ่มตัวแปรในปัจจุบันเชื่อมโยงที่เอื้อต่อการจัดการกลุ่มอาชีพ พบว่าตัวแปรการจัดการความรู้ขององค์กรมีความสัมพันธ์กับศักยภาพของกลุ่มอาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และมีความสัมพันธ์กับศักยภาพของกลุ่มอาชีพในทิศทางเดียวกัน สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง “การพัฒนากลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วมสู่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนตำบลบ้านแก้ง อำเภอมือสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว” (วุฒิชัย สายบุญจวง และ สมทรง บรรจงธิดาทันต์, 2564 : 91-104) และงานวิจัยเรื่อง “การพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดขอนแก่น” (รัชดา ภักดียิ่ง, 2563 : 175-189) ผลการวิจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการจัดการความรู้และประสิทธิภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือด้านการบริหารจัดการ ด้านผู้นำ ด้านการจัดการ ด้านการตลาด ด้านระบบการเงินและการจัดสรรรายได้ ด้านการบริหารสมาชิกและการมีส่วนร่วม และเสนอแนวทางการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนด้านการจัดการและการมีส่วนร่วมของสมาชิกไว้ กล่าวคือ ควรส่งเสริมให้เข้าร่วมอบรมสัมมนาและศึกษาดูงานชุมชนอื่น ๆ เพื่อพัฒนาตนเองและกลุ่ม มีการประชุม แลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการดำเนินงาน อบรมวิชาชีพและทักษะในการทำงานให้กับสมาชิก มีการนำ

ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการความรู้เพื่อส่งเสริมการผลิตสินค้าและบริการ ซึ่งผลการศึกษาเป็นไปในแนวทางเดียวกัน

สำหรับแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของชุมชน ตั้งแต่ร่วมวางแผน ปฏิบัติการ ไปจนถึงร่วมประเมินผล และคำนึงถึงระเบียบและข้อกำหนดจากภาครัฐทั้งในด้านการวางแผนบริหารจัดการ และคงอัตลักษณ์รูปแบบวิถีชีวิตของคนในชุมชน รวมถึงการรักษาความพอใจของนักท่องเที่ยวไว้ได้ การกระจายรายได้สู่ชุมชนอย่างทั่วถึง และได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณจากองค์กรบริหารในท้องถิ่น ภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง “แนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของเกาะช้าง จังหวัดตราด” (ขวลิย์ ณ ถลาง, 2564 : 25-37) และ “แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาชุมชนบ้านห้วยหญ้าเครือ อำเภอน้ำหนาว จังหวัดเพชรบูรณ์” (ทิวารวรรณ ศิริเจริญ กันหา, 2563 : 100-111) ซึ่งศึกษาบริบทด้านการท่องเที่ยวชุมชนบ้านห้วยหญ้าเครือ ศึกษาการมีส่วนร่วมด้านการท่องเที่ยวของคนในชุมชนบ้านห้วยหญ้าเครือ และเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนชุมชนบ้านห้วยหญ้าเครือ อำเภอน้ำหนาว จังหวัดเพชรบูรณ์ ผลการวิจัยมีความเชื่อมโยงด้านแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ได้แก่ สร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชนในการส่งเสริมภาพลักษณ์ของการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมเส้นทางและกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลาย และสนับสนุนการท่องเที่ยวโดยชุมชน เน้นการขายเอกลักษณ์ของชุมชน เป็นไปในแนวทางเดียวกับแนวทางการพัฒนากลุ่มอาชีพเพื่อรองรับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น

ข้อเสนอแนะ

1. องค์การบริหารส่วนตำบลนราขการอื่นที่เกี่ยวข้องควรมีการส่งเสริมให้ประชาชนมีการบริหารจัดการความรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่น การรวมกลุ่มกันประกอบอาชีพเสริม นอกจากนั้นควรเป็นผู้สนับสนุนกลุ่มอาชีพในการเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับกลุ่มอาชีพอื่น และการเดินทางไปศึกษาดูงานตามแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เพื่อให้ได้ความรู้ที่จะนำมาพัฒนาการดำเนินการของกลุ่มอาชีพ

2. ควรมีการส่งเสริมให้กลุ่มอาชีพที่พัฒนา สร้างเครือข่าย เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้วิสาหกิจชุมชน

3. ควรมีการศึกษาเจาะลึกในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มอาชีพที่มีความเข้มแข็ง เพื่อพัฒนาให้เป็นอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมการพัฒนาชุมชน. (2560). แนวทางการจัดตั้งและพัฒนากลุ่มอาชีพ. *ออนไลน์*. สืบค้น 15 มกราคม 2565. แหล่งที่มา: [https://krabi.cdd.go.th > uploads > sites > 2021/06](https://krabi.cdd.go.th/uploads/sites/2021/06)
- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2548). *คู่มือการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขานุการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน.
- ชวลีย์ ณ ถลาง. (2564). แนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของเกาะช้าง จังหวัดตราด. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์*. 15 (1), 25-37.
- ทิพย์สุดา พุฒจรัส. (2556). การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาชุมชนสลักคอก จังหวัดตราด. *วารสารศิลปศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*. 5 (2), 1-13.
- ทิววรรณ ศิริเจริญ กันหา. (2563). แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาชุมชนบ้านห้วยหญ้าเครือ อำเภอน้ำหนาว จังหวัดเพชรบูรณ์. *วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*. 10(3), 100-111.
- รัชดา ภัคดียิ่ง. (2563). การพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดขอนแก่น. *Journal of Buddhist Educational and Research*. 6 (1), 175-189.
- วรรณดี สุทธิธนากร. (2557). *การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม และกระบวนการทางสำนึก*. กรุงเทพมหานคร: ศยามสำนักพิมพ์.
- วุฒิชัย สายบุญจวง และสมทรง บรรจงธิดาทน. (2564). การพัฒนากลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วมสู่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนตำบลบ้านแก่ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์วไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์*. 16 (2), 91-104.
- ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2564). หากโควิดไม่ระบาดซ้ำหนัก ตลาดไทยเที่ยวไทยจะกลับเข้าสู่เส้นทางการฟื้นตัว. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 16 มกราคม 2565. แหล่งที่มา: <https://www.kasikornresearch.com/th/analysis/k-econ/business/Pages/Thai-Travel-Thai-z3284.aspx>
- สมาคมธุรกิจท่องเที่ยวในประเทศ. (2564) การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Sustainable Tourism). *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 16 มกราคม 2565. แหล่งที่มา: <https://www.adt.or.th/page/sustainable-tourism/en>
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2564). การจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 15 มกราคม 2565. แหล่งที่มา: <https://www.nesdc.go.th/main.php?filename=plan13>

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครู
ในสถานศึกษาเครือข่ายที่ 42 สำนักงานเขตหนองจอก สังกัดกรุงเทพมหานคร
**Transformational Leadership of Educational Administrators Perceived
by the Teacher under Schools Network 42 Under Nong Chok
District, Bangkok Metropolis**

พัศกร โหมเพ็ง,

รุจิรุ ภูสาระ และ ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Passakorn hompheng,

Ruji Pusara and Pavida Tharasrisuti

Ramkhamhaeng University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: ijoesakcantabile@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูในสถานศึกษาเครือข่ายที่ 42 สำนักงานเขตหนองจอก สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตาม วุฒิการศึกษา ขนาดสถานศึกษา และตำแหน่งวิทยฐานะกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูในสถานศึกษาเครือข่ายที่ 42 สำนักงานเขตหนองจอก สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 79 คน จากการเปิดตารางของ (Cohen, Manion and Morrison 2011, pp. 147) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 56 ข้อ ที่ผ่านการทดสอบหาความเที่ยงตรง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.6 – 1.0 และค่าความเชื่อมั่นได้เท่ากับ 0.957 สถิติที่ใช้ในการวิจัยคือค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว และการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffé's

ผลการวิจัยพบว่า

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูในสถานศึกษาเครือข่ายที่ 42 สำนักงานเขตหนองจอก สังกัดกรุงเทพมหานครโดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด

* วันที่รับบทความ: 19 มีนาคม 2565; วันที่แก้ไขบทความ 4 เมษายน 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 6 เมษายน 2565

Received: March 19, 2022; Revised: April 4, 2022; Accepted: April 6, 2022

2. การเปรียบเทียบกลุ่มตัวอย่างที่มีความแตกต่างกัน จำแนกตาม วุฒิการศึกษา ตำแหน่งวิทยฐานะ และขนาดสถานศึกษา มีการรับรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกันสถานศึกษาโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ; ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง; ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstracts

The purposes of this survey research were to study and to compare the transformational leadership of educational administrators perceive by the teachers under schools network 42 under Nong chok district, Bangkok Metropolis. The research comprised 79 teachers classified by academic degree, school size and ranking position. The research instrument was a questionnaire consisting of 56 items which validity by (IOC) were 0.6 – 1.0 and reliability 0.957. The statistics used for analyze indicated for frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test for comparing means of two groups and one-way ANOVA technique as well as Scheffé's multiple comparison method.

The results of this study indicated as follows:

1. Overall and for all aspects with different background perceive the Transformational Leadership of educational administrators in highest degree.

2. The study also shows that academic degree, school size and ranking position were not difference in teacher position to the Transformational leadership of educational administrators.

Keywords: Leadership; Transformational leadership; education administrators

บทนำ

จากกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน จะต้องเผชิญกับสภาพวิกฤตที่มีความรุนแรงทั้งในด้านสังคม สิ่งแวดล้อม การเมือง และเศรษฐกิจ ซึ่งมีผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบต่อองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน จะต้องมีการเตรียมพร้อมเข้าสู่การเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกที่มีการแข่งขัน องค์กรที่มีความพร้อมต่อการปรับตัวก็จะสามารถผ่านวิกฤตนี้ไปได้ ส่วนองค์กรที่ยึดติดอยู่กับรูปแบบเดิมขาดการปรับตัวก็จะพบกับความล้มเหลวในที่สุด จากกระแสการเปลี่ยนแปลงได้ส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษาของประเทศจะต้องเร่งพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ภายในประเทศให้มีคุณภาพ นโยบายที่ 2 ด้านการจัดการศึกษาเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เนื่องจาก ทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยขับเคลื่อนสำคัญในการยกระดับการพัฒนาประเทศในทุกมิติไปสู่เป้าหมายการเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว มีศักยภาพเกินขีดความสามารถในการแข่งขันกับนานาประเทศ การส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียม สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2563 : 35)

การปฏิรูปการศึกษานั้นบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา เพราะต้องเป็นทั้งผู้นำและผู้ประสานความร่วมมือจากทุกฝ่าย เพื่อนำองค์กรก้าวไปในกระแสแห่งการปฏิรูปได้อย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรีสอดคล้องกับ (สมศักดิ์ คงเที่ยง, 2557 : 52) ระบุว่า การเปลี่ยนแปลงและการเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วของสังคม ทำให้สถานศึกษาจะต้องปรับตัวให้มีความสมดุล อาจท้าทายกับการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารไม่ว่าในระดับใด จะต้องเตรียมความพร้อมในการจัดการศึกษายุคใหม่ให้สอดคล้องการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพจึงเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่ง ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำในตนเอง โดยมุ่งเน้นให้ผู้ปฏิบัติงานพัฒนาความสามารถในการส่งเสริม กระตุ้น และสร้างแรงบันดาลใจให้บุคลากร เป็นบุคคลที่รอบรู้ มีระบบแบบแผนในด้านความคิด อุดมการณ์ ร่วมสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน เพื่อพัฒนาองค์กรให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง จะเห็นได้ว่าภาวะผู้นำของผู้บริหารที่เหมาะสมกับยุคปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา คือ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformation Leadership) โดยผู้นำจะต้องบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลและวัตถุประสงค์เข้าด้วยกันสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะสอดคล้องกับทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ (Bass, Bernard, M. & Avolio, Bruce, J., 1994 : 12-15) ซึ่งได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่สำคัญ คือ การกระตุ้นทางปัญญา การสร้างแรงบันดาลใจ การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ และการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ซึ่งกระบวนการต่าง ๆ ที่ผู้บริหารได้แสดงออกมาจะช่วยในการแก้ไขปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อองค์กรและยังสามารถพัฒนาองค์กรให้เกิดความเข้มแข็งเท่าทันยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้

สภาพปัญหาการบริหารจัดการการศึกษาของสถานศึกษาเครือข่ายที่ 42 สำนักงานเขตหนองจอก สังกัดกรุงเทพมหานคร มีจำนวนทั้งหมด 5 โรงเรียน ประกอบไปด้วย โรงเรียนขนาดใหญ่ ได้แก่ โรงเรียนวัดพระยาปลา ขนาดกลาง ได้แก่โรงเรียนสุเหร่าใหม่ และโรงเรียนสุเหร่าบ้านเกาะ ขนาดเล็ก ได้แก่โรงเรียนวัดแสนเกษม และโรงเรียนวัดใหม่เจริญราษฎร์ ถึงจะเป็นสถานศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร แต่มีบริบทของสถานศึกษาที่อยู่ห่างไกล การเข้าถึงและการได้รับทรัพยากรต่าง ๆ มีข้อจำกัด นอกจากนี้ยังพบประเด็นปัญหาทางสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาเครือข่ายที่ 42 จึงมีความแตกต่างจากเครือข่ายสถานศึกษาที่อยู่ในเขตเมืองอย่างเด่นชัด ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาเครือข่ายที่ 42 จึงเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งในการนำไปพัฒนาผู้บริหารและสถานศึกษาต่อไป

จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าว ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูในสถานศึกษาเครือข่ายที่ 42 สำนักงานเขตหนองจอก สังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวในการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีสภาพแวดล้อมและสภาพปัญหาที่เหมือนกับสถานศึกษาเครือข่ายสถานศึกษาที่ 42 สามารถนำข้อมูลมาพัฒนาผู้บริหารหรือสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูในสถานศึกษาเครือข่ายที่ 42 สำนักงานเขตหนองจอก สังกัดกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูในสถานศึกษาเครือข่ายที่ 42 สำนักงานเขตหนองจอก สังกัดกรุงเทพมหานครที่มีสถานภาพต่างกัน

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบสำรวจ (survey research) มุ่งศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูในสถานศึกษาเครือข่ายที่ 42 สำนักงานเขตหนองจอก สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตาม วุฒิการศึกษา ตำแหน่งวิทยฐานะ และขนาดสถานศึกษา

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ครูเครือข่ายที่ 42 สำนักงานเขตหนองจอก สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 79 คน จากการเปิดตารางของ (Cohen, Manion and Morrison 2011, pp. 147) และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม (questionnaire) เกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูในสถานศึกษาเครือข่ายที่ 42 สำนักงานเขตหนองจอก สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 56 ข้อ โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ วุฒิการศึกษา ตำแหน่งวิทยฐานะ และขนาดสถานศึกษา ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ (Checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูในสถานศึกษาเครือข่ายที่ 42 สำนักงานเขตหนองจอก สังกัดกรุงเทพมหานคร แบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่ การกระตุ้นทางปัญญา การสร้างแรงบันดาลใจ การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

จากนั้นนำแบบสอบถามเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบและค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 และได้ทำการหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ปรากฏว่าได้ค่าเท่ากับ 0.957

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์กลุ่มตัวอย่างครูเครือข่ายที่ 42 ในการตอบแบบสอบถาม และเป็นผู้ดำเนินการเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง สามารถเก็บแบบสอบถามคืนได้ทั้งหมด 79 ฉบับคิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

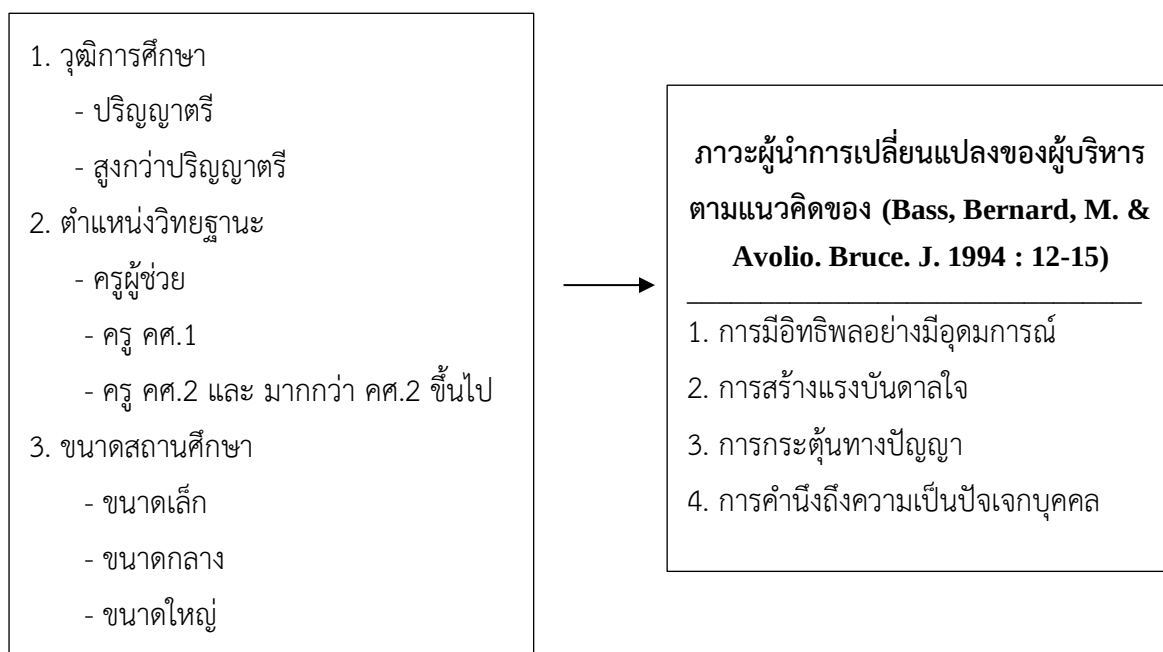
การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติที่ใช้ในการวิจัยคือ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) และการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffè's (Scheffè's method)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูในสถานศึกษาเครือข่ายที่ 42 สำนักงานเขตหนองจอก สังกัดกรุงเทพมหานคร

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูในเครือข่ายที่ 42 สำนักงานเขตหนองจอก สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยพิจารณาภาพรวมและรายด้าน รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูในเครือข่ายที่ 42 สำนักงานเขตหนองจอก สังกัดกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	อันดับที่
1. การกระตุ้นทางปัญญา	4.59	0.53	มากที่สุด	1
2. การสร้างแรงบันดาลใจ	4.57	0.54	มากที่สุด	2
3. การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์	4.56	0.52	มากที่สุด	3
4. การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	4.52	0.60	มากที่สุด	4
รวม	4.56	0.53	มากที่สุด	

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูผู้ตอบแบบสอบถาม โดยรวมและแต่ละรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.56$) และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกได้แก่ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา ($\bar{x} = 4.59$) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ($\bar{x} = 4.57$) และด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ($\bar{x} = 4.56$) ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูในสถานศึกษาเครือข่ายที่ 42 สำนักงานเขตหนองจอก สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามวุฒิการศึกษา ตำแหน่งวิทยฐานะ และขนาดสถานศึกษา ของผู้ตอบแบบสอบถาม รายละเอียดดังตารางที่ 2-4

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูในสถานศึกษาเครือข่ายที่ 42 สำนักงานเขตหนองจอก สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ของผู้บริหารสถานศึกษา	วุฒิการศึกษา				t	P
	ปริญญาตรี		สูงกว่า ปริญญาตรี			
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1. การกระตุ้นทางปัญญา	4.61	0.54	4.53	0.51	.600	.550
2. การสร้างแรงบันดาลใจ	4.59	0.57	4.50	0.46	.671	.504
3. การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์	4.60	0.54	4.46	0.46	1.057	.294
4. การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	4.53	0.63	4.48	0.48	.323	.747
รวม	4.58	0.56	4.49	0.46	.671	.504

จากตารางที่ 2 พบว่า ค่า t ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าครูที่มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกัน มีการรับรู้ต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูในสถานศึกษาเครือข่ายที่ 42 สำนักงานเขตหนองจอก สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามตำแหน่งวิทยฐานะ โดยภาพรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ของผู้บริหารสถานศึกษา	ตำแหน่งวิทยฐานะ						F	P
	ครูผู้ช่วย		ครู คศ.1		ครู คศ.2			
					และมากกว่า			
					คศ.2 ขึ้นไป			
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1. การกระตุ้นทางปัญญา	4.57	.778	4.59	.455	4.60	.372	.029	.971
2. การสร้างแรงบันดาลใจ	4.53	.861	4.64	.369	4.54	.381	.275	.761
3. การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์	4.55	.805	4.64	.371	4.52	.389	.382	.684
4. การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	4.53	.871	4.55	.509	4.48	.437	.091	.913
รวม	4.55	.822	4.60	.401	4.54	.370	.123	.885

จากตารางที่ 3 พบว่า ค่า F ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าครูที่มีตำแหน่งวิทยฐานะแตกต่างกัน มีการรับรู้ต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูในสถานศึกษาเครือข่ายที่ 42 สำนักงานเขตหนองจอก สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ของผู้บริหารสถานศึกษา	ขนาดสถานศึกษา						F	P
	ขนาดเล็ก		ขนาดกลาง		ขนาดใหญ่			
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1. การกระตุ้นทางปัญญา	4.49	.824	4.58	.434	4.65	.401	.568	.569
2. การสร้างแรงบันดาลใจ	4.45	.932	4.58	.396	4.63	.362	.643	.528
3. การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์	4.44	.837	4.58	.395	4.62	.406	.686	.507
4. การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	4.45	.942	4.56	.449	4.52	.480	.186	.831
รวม	4.46	.877	4.57	.404	4.61	.382	.470	.627

จากตารางที่ 4 พบว่า ค่า F ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าครูในสถานศึกษาที่มีขนาดสถานศึกษาแตกต่างกัน มีการรับรู้ต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูในสถานศึกษาเครือข่ายที่ 42 สำนักงานเขตหนองจอก สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ และด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล พบว่าอยู่ในระดับ มากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาได้ใช้ภาวะความเป็นผู้นำที่มีอยู่ในตนเองในการบริหารสถานศึกษาอย่างเต็มศักยภาพ เพราะการบริหารสถานศึกษาเป็นสิ่งที่สำคัญ เปิดโอกาสบุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด การบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาเครือข่ายที่ 42 ได้แสดงให้เห็นถึงการพัฒนาองค์กรที่สามารถข้ามผ่านสถานการณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการวางแผนเพื่อเตรียมการรับมือในการเปลี่ยนแปลง เช่น ผู้บริหารสถานศึกษาวิสัยทัศน์และกระบวนการทำงานที่ชัดเจน มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนของผู้เรียนในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 นำเทคโนโลยีมาปรับใช้ในการสอนและการปฏิบัติงาน และเป็นต้นแบบให้กับครูและบุคลากรได้ดำเนินแนวทางในการพัฒนาความรู้ ความสามารถ และะ

รูปแบบแนวคิดใหม่ มีการกระตุ้นให้เกิดความตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ธนภัทร พึ่งพงษ์, 2564 : 55-69) ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่ม 2 กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และได้กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษาให้เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาไปข้างหน้า และทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ใหม่ตามสถานการณ์การเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารยึดหลักการการกระจายอำนาจโดยทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบตามที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างเท่าเทียม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ (จักรพันธ์ พันธุ์หินกอง, 2562 : 128-142) ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมอยู่ระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารสามารถเป็นแบบอย่างและสร้างความมั่นใจให้บุคลากร ให้สามารถแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น มีการสร้างแรงจูงใจ กระตุ้นให้บุคลากรเห็นถึงประโยชน์ของส่วนรวม เปิดโอกาสให้บุคลากรได้แสดงความคิดเห็นอย่างเสมอภาคและเห็นถึงคุณค่าในตนเอง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ (ธีรศักดิ์ สารสมักร, 2563 : 26) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษา 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 พบว่าในภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก เนื่องด้วยผู้บริหารสถานศึกษาได้ใช้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการบริหารสถานศึกษาที่สอดคล้องกับยุคการศึกษา 4.0 จนเกิดประสิทธิภาพและส่งผลให้บุคลากรมีแรงจูงใจในการทำงาน ร่วมมือกันทุกฝ่ายก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1.1 การกระตุ้นทางปัญญา พบว่า การรับรู้ของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาเครือข่ายที่ 42 สำนักงานเขตหนองจอก สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และจากการวิเคราะห์รายข้อพบว่า ผู้บริหารมีการส่งเสริมให้บุคลากรได้ศึกษาค้นคว้าและแก้ไขปัญหาที่พบโดยการจัดทำงานวิจัยในชั้นเรียน เพื่อนำมาแก้ไขและพัฒนาการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้ ผู้บริหารได้ส่งเสริมระบบการจัดการเรียนรู้ที่ทุกคนมีส่วนร่วม พัฒนาครูและบุคลากรให้เข้าใจถึงวิธีการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ นอกจากนั้นผู้บริหารสร้างบรรยากาศเป็นกัลยาณมิตรที่ดีกับเพื่อนร่วมงาน ปรับเปลี่ยนและพัฒนาระบบการทำงานที่เอื้อต่อครูและบุคลากรทางด้านความคิดและการทำงาน มีการกำกับ ติดตาม สนับสนุนและให้คำปรึกษาแก่ผู้ร่วมงานเพื่อให้เกิดความพยายามที่สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (จิระเดช สวัสดิ์ภักดิ์, 2562 : 55) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาบทบาทภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด ผลการวิจัยโดยรวมและรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ฤทธิชัย บัลลังค์, 2559 : 74) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 ผลการ

ศึกษาวิจัยพบว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนสภาพ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา มากที่สุด และด้านที่น้อยที่สุด คือการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ซึ่งเมื่อพิจารณาในด้านการกระตุ้นทางปัญญา พบว่า ผู้บริหาร แสวงหานวัตกรรมหรือเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ ผู้บริหารได้นำความรู้และวิธีการใหม่มาเผยแพร่ให้กับบุคลากร และคอยติดตามผลการทำงานอย่างสม่ำเสมอ

1.2 ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ พบว่า ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาเครือข่ายที่ 42 สำนักงานเขตหนองจอก สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และจากการวิเคราะห์รายข้อพบว่า ผู้บริหารมีการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับบุคลากรในการปฏิบัติงาน ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี พุ่มพวงกายแรงใจและอุทิศตนในการปฏิบัติงานเพื่อสถานศึกษาให้เกิดคุณภาพ และสามารถพัฒนาบุคลากรให้ก้าวข้ามอุปสรรคและปัญหาได้ จึงทำให้บุคลากรในองค์กรเกิดความเชื่อมั่นและให้ร่วมมือกับผู้บริหารในการปฏิบัติงาน นอกจากนี้ ผู้บริหารจะส่งเสริมให้บุคลากรศึกษาเรียนรู้สิ่งใหม่และพัฒนาทักษะอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำมาปรับใช้ในการทำงานและพัฒนาตนเองให้มีศักยภาพที่สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (วิมลพรรณ ช่างคิด, 2560 : 90) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในภาคตะวันออก ผลการศึกษารายงานว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก ทุกด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ จะเป็นด้านที่มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยวัฒน์ พนมวรชัย, 2563 : 87) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับความผูกพันต่อองค์กรของครูในโรงเรียนเครือข่ายมูลนิธิลาซาล ผลการวิจัยพบว่า ครูในโรงเรียนเครือข่ายมูลนิธิลาซาลมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความผูกพันต่อองค์กรครู อยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารเป็นผู้นำที่มีความมั่นใจ และมีความสามารถในการกำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายที่ชัดเจนให้ครูรู้หน้าที่ มีความเต็มใจในการทำงานร่วมกับทุกคนในองค์กรอย่างกัลยาณมิตร

1.3 การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ พบว่า ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาเครือข่ายที่ 42 สำนักงานเขตหนองจอก สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และจากการวิเคราะห์รายข้อพบว่า ผู้บริหารมีความยึดหยุ่นในการทำงาน เนื่องด้วยบริบทของสถานศึกษาเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ผู้บริหารและครูสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างดีมีบรรยากาศที่พึงพาอาศัยกัน ผู้บริหารปรับระบบการทำงานที่มีความยืดหยุ่นตามบริบทของสถานศึกษา และสามารถดึงศักยภาพของครูและบุคลากรออกมาได้อย่างสูงสุด ผู้บริหารมีการวางแผนพัฒนาสถานศึกษาและกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน คอยสนับสนุนการทำงานของบุคลากรด้วยความเสมอภาคและเท่าเทียม ผู้บริหารมีการกำกับติดตาม ตรวจสอบการทำงานของบุคลากรในทุกขั้นตอน ซึ่ง

สอดคล้องกับงานวิจัยของ (วริศรา คำเพ็ญ, 2562 : 10-19) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของบุคลากรที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะ ผู้บริหารและบุคลากรของโรงเรียนมัธยม ไม่ว่าจะอยู่สถานศึกษาขนาดใด ส่วนใหญ่จะมีภาวะผู้นำสามารถนำนโยบายการทำงานไปสู่การปฏิบัติได้มีผลงานเชิงประจักษ์ ผู้นำที่ดีควรมีทักษะการบริหารงานที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีกว่าเดิม โดยสร้างวิสัยทัศน์ที่ถ่ายทอดให้ผู้ร่วมงานมีความเชื่อมั่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ (จักรพันธ์ พันธุ์หินกอง, 2562 : 128-142) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์

1.4 การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล พบว่า ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาเครือข่ายที่ 42 สำนักงานเขตหนองจอก สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และจากการวิเคราะห์รายข้อพบว่า ผู้บริหารเชื่อมั่นในการทำงานของครูและบุคลากร มีวิธีในการพัฒนาครูและบุคลากรตามความแตกต่างเป็นรายบุคคลจนได้รับการยอมรับ มีการส่งเสริมครูและบุคลากรในการปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ ยอมรับในความคิดที่แตกต่าง สร้างความเชื่อให้บุคลากรเห็นคุณค่าในตนเองและส่วนร่วม เปิดโอกาสให้บุคลากรได้รับผิดชอบงานที่สำคัญเพื่อพัฒนาบุคลากรให้มีศักยภาพความสามารถโดยปราศจากแรงทางลบ มีการวางตัวอย่างเหมาะสม มุ่งสร้างเจตคติที่ดีและถ่ายทอดให้กับบุคลากรในองค์กรให้เห็นถึงประโยชน์ส่วนร่วมขององค์กรเป็นสำคัญ ผู้บริหารมีหลักการในการมอบหมายภาระงานและภาระหน้าที่ที่รับผิดชอบตามความเหมาะสมของรายบุคคล โดยยึดหลักความยุติธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (พลอยภัส ศรีธรรมมารกุล, 2560 : 36) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนกำแพงแสน ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษา ตระหนักถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ผู้บริหารให้การดูแลเอาใจใส่ผู้ร่วมงานเป็นรายบุคคลและทำให้ผู้ร่วมงานรู้สึกมีคุณค่าและมีความสำคัญ ผู้บริหารจะให้คำปรึกษาผู้ร่วมงานเป็นรายบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (เยาวเรศ ทิพขรา, 2560 : 51) ได้ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของครูต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนร่อนคำ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 โดยภาพรวมอยู่ระดับมาก และรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงจากมากที่สุด คือ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล เนื่องจาก ผู้บริหารเคารพในสิทธิและความเป็นส่วนตัวของผู้ร่วมงาน ผู้บริหารปฏิบัติต่อผู้ร่วมงานคำนึงถึงความสามารถในความแตกต่างระหว่างบุคคล ผู้บริหารให้โอกาสผู้ร่วมงานได้พัฒนาตนเองโดยการฝึกอบรมอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (จิระเดช สวัสดิ์ภักดิ์, 2562 :

55) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาใน จังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด ผลการวิจัยพบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยมีลำดับที่มากที่สุดคือ การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล

2. การเปรียบเทียบการรับรู้ของครูที่มีต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ของผู้บริหารสถานศึกษา เครือข่ายที่ 42 สำนักงานเขตหนองจอก สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตาม วุฒิการศึกษา ตำแหน่งวิทยฐานะ และขนาดสถานศึกษา สามารถสรุปประเด็นได้ดังนี้

2.1 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร สถานศึกษาเครือข่ายที่ 42 สำนักงานเขตหนองจอก สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างกัน โดย ภาพรวมและรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี และ สูงกว่า ปริญญาตรี ผู้บริหารมีความเข้าใจในหลักการบริหารงานภายในสถานศึกษาที่มีความสอดคล้องกับบริบทของ แต่ละโรงเรียนเห็นถึงวิสัยทัศน์ กำหนดเป้าหมาย และกระบวนการทำงานที่ชัดเจน ผู้บริหารสามารถถ่ายทอด ความรู้และประสบการณ์ให้กับข้าราชการครูและบุคลากรที่มาบรรจุใหม่ ให้ได้รับความรู้ทั้งหน้าทางการจัดการ เรียนการสอนและการปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีส่งเสริมพัฒนาศักยภาพ ของครูโดยการส่งเข้ารับการอบรม ได้ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นกว่าปริญญาตรี ทำให้ข้าราชการครูเข้าใจใน หลักการทางทฤษฎี และกระบวนการทำงานของผู้บริหาร รู้ถึงมุมมองของผู้บริหารที่คำนึงถึงประโยชน์ของ สถานศึกษาเป็นหลัก จึงทำให้ครูมีทัศนคติที่ดีต่อผู้บริหาร สอดคล้องกับงานวิจัยของ (ธนภัทร พึ่งพงษ์, 2564 : 55-69) ได้ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่ม 2 กรุงเทพมหานคร ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของ ครูที่มีต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงจำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับ งานวิจัยของ (นฤมล พรหมลัทธิ, 2561 : 68) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษาตาม ความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 40 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็น ของครูที่มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน เกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษา โดยภาพรวม และรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

2.2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร สถานศึกษาเครือข่ายที่ 42 สำนักงานเขตหนองจอก สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีตำแหน่งวิทยฐานะต่างกัน โดย ภาพรวมและรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารคำนึงถึงความแตกต่างระหว่าง บุคคล ในการมอบหมายหน้าที่และภาระงานอย่างเหมาะสมทั้งในตำแหน่งครูผู้ช่วย, ครูคศ.1, ครูคศ.2 และมากกว่าคศ.2 ขึ้นไป ในแต่ละระดับนั้นถูกจำกัดไปด้วยประสบการณ์ทำงาน ผู้บริหารจะคอยดูแลเอาใจใส่ และคอยช่วยเหลือในการทำงาน สร้างแรงจูงใจในการพัฒนาตนเองและเป็นต้นแบบอย่างที่ดีทั้งในเวลาและ นอกเวลาทำงาน ทำให้ครูและบุคลากรเกิดความศรัทธาและเชื่อมั่นในตัวของผู้บริหาร นอกจากนั้น ครูคศ.1

ขึ้นไป ผู้บริหารมีความเชื่อมั่นในการทำงานของบุคลากรโดยเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรได้มีส่วนร่วมในการรับผิดชอบหน้าที่ที่สูงขึ้นและการตัดสินใจที่สำคัญ จึงส่งผลให้ครูรับรู้ได้ถึงภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในทิศทางที่ดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ (กรรณิกา บุญช่วย, 2561 : 57) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาบทบาทภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดตราด จันทบุรี และระยอง ผลการเปรียบเทียบจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ สอดคล้องกับงานวิจัยของ (ธีรศักดิ์ สารสมักร, 2563 : 26) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษา 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นจำแนกตามตำแหน่ง โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ฤทธิชัย บัลลังค์, 2559 : 74) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต1 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนอำเภอกงหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ โดยภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ธนภัทร พึ่งพงษ์, 2564 : 55-69) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่ม 2 กรุงเทพมหานคร ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ

2.3 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาเครือข่ายที่ 42 สำนักงานเขตหนองจอก สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีขนาดสถานศึกษาต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่าไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารจะต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับบริบทของสถานศึกษาอย่างถ่องแท้ทั้งภายนอกและภายใน มีการนำความรู้ ทักษะและนำประสบการณ์มาใช้ในการบริหารงานให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาให้เกิดความสมดุล ผู้บริหารสามารถดึงศักยภาพบุคลากรในสถานศึกษาและนำทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดมาใช้ให้เกิดประโยชน์และประสิทธิผลสูงสุด จนเป็นที่ประจักษ์แก่บุคลากรและชุมชนโดยรอบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (กรรณิกา บุญช่วย, 2561 : 57) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง บทบาทภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดตราด จันทบุรีและระยอง จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ ซึ่งจะสอดคล้องกับงานวิจัยของ (อรอนงค์ แดงนุ้ย, 2561 : 68) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอ บางสะพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยรายประเด็นดังนี้

1. ด้านการกระตุ้นทางปัญญา พบว่า ผู้บริหารควรเสริมแรงให้บุคลากรมองปัญหาเป็นเรื่องท้าทาย สามารถพัฒนาตนเองจนเกิดเป็นกระบวนการทัศนคติใหม่ในการแก้ไขปัญหาและรับมือได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ พบว่า ผู้บริหารควรพัฒนารูปแบบการทำงานให้เหมาะสมโดยนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาปรับใช้เพื่อตอบสนองต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรส่งผลกระทบต่อระดับคุณภาพงานสูงขึ้น
3. ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ พบว่า ผู้บริหารควรยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม และความถูกต้องในการตัดสินใจ ร่วมแก้ไขปัญหาย่างเท่าเทียมทางความคิดและเคารพในความคิดเห็นต่างจะส่งผลให้บุคลากรกล้าที่จะมีส่วนร่วม เชื่อมั่นในวิธีคิดแบบใหม่และเลือกนำไปใช้ในสถานการณ์อย่างเหมาะสม
4. ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล พบว่า ผู้บริหารมีหลักการในการมอบหมายภาระงานและภาระหน้าที่รับผิดชอบตามความเหมาะสมและยุติธรรมบนมาตรฐานเดียวกัน เลือกวิธีที่จะส่งเสริมและพัฒนาความสามารถให้เหมาะกับบุคคลนั้นอย่างเป็นระดับขั้น เพื่อเปลี่ยนจากความกดดันเป็นความกล้าที่จะทำสิ่งใหม่

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรขยายประชากรและกลุ่มตัวอย่างเพิ่มขึ้นเพื่อให้ทราบถึงการรับรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อที่จะนำผลที่ได้มาเปรียบเทียบและใช้เป็นแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้
2. ควรศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ผู้ปกครองและชุมชนเพื่อที่จะได้นำมาพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- กรรณิกา บุญช่วย. (2561). การศึกษาบทบาทภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดตราด จันทบุรี และระยอง. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- จักรพันธ์ พันธุ์หินกอง (2562). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา. วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร. 39 (5), 128-142.

- จิระเดช สวัสดิ์ภักดิ์. (2562). การศึกษาบทบาทภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด
อาชีวศึกษาในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). บัณฑิต
วิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ธนภัทร พึ่งพงษ์. (2564). ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่ม 2 กรุงเทพมหานคร. วารสารร้อยแก่นสาร.
6 (1), 55-69.
- ธีรศักดิ์ สารสมักร. (2563). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษา 4.0 สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29. การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัย
ระดับชาติ ราชธานีวิชาการ. ครั้งที่ 5. 29 พฤษภาคม 2563. มหาวิทยาลัยราชธานี.
- นฤมล พรหมลัทธิ. (2561). บทบาทของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40. เอกสารประกอบการประชุมวิชาการระดับชาติ
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน. 7 ธันวาคม 2561. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
วิทยาเขตกำแพงแสน
- พลอยปลั่ง ศรีธรรมารกุล. (2560). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียน
กำแพงแสน. สาขาการบริหารการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เยาวเรศ ทิพขรา. (2560). ความคิดเห็นของครูต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนร่อนคำ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 24. สาขาการบริหารการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัย
รามคำแหง.
- ฤทธิชัย บัลลังค์. (2559). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนแก้งหางเมว สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1. สารนิพนธ์.ศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชา
การบริหารการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วริศรา คำเพ็ญ. (2562). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของบุคลากรที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้
ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 กรุงเทพมหานคร.
วารสารรัชต์ภาคย์. 13 (28), 10-19.
- วิมลพรรณ ช่างคิด. (2560). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริม
การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในภาคตะวันออก. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหาร
การศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- สมศักดิ์ คงเที่ยง. (2557). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารยุคใหม่ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการบริหาร
การศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพสู่ความเป็นเลิศ. วารสารเพื่อการพัฒนาวิชาชีพครูวิทยากร. 113 (6),
52.

- สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2563). *นโยบายสำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ 2563 OBEC'S POLICY2020*. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- อรอนงค์ แดงนุ้ย (2561). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอบางสะพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต1*. สารนิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Bass, Bernard, M. & Avolio. Bruce. J. (1994). *Improving organizational effectiveness through transformational leadership*. USA : SAGE Publications.
- Cohen,Louis.; Manion, Lawrence; & Morrison, Keith. (2011). *Research Method in Education*. (7th ed). New York : Morrison.

ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะหลักของผู้บริหารกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้
ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่

**Relationships between core Competencies of School Administrators and
Being Learning Organization of the Schools under Krabi
Primary Education Service Area Office**

ฐิตาภา สุวรรณคำ และ ละมุล รอดขวัญ

วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้

Thitapha Suwankham and Lamun Roodkhuan

Southern College of Technology, Thailand

Corresponding Author, E-mail: thitapa.suwankham@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สมรรถนะหลักของผู้บริหารโรงเรียน 2) การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน 3) ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะหลักของผู้บริหารกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน และ 4) ปัญหาและข้อเสนอแนะ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ ปีการศึกษา 2563 จำนวน 210 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิและการสุ่มอย่างง่าย กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 142 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยดำเนินการส่งข้อมูลผ่านระบบ E-office ของโรงเรียน ซึ่งผู้วิจัยได้แนบ QR Code การทำแบบสอบถามออนไลน์ผ่าน Google Form ทั้งนี้ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถใช้ E-Mail ตอบแบบสอบถามได้คนละ 1 ครั้ง (1 User / แบบสอบถาม 1 ฉบับเท่านั้น) ซึ่งแบบสอบถามมีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .936 และ .938 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า 1) สมรรถนะหลักของผู้บริหารโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน 2) การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับดีทุกด้าน 3) ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะหลักของผู้บริหารกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง ($r=.898^{***}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และ 4) ข้อเสนอแนะ คือ ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้คณะครูและบุคลากรได้ร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน ควรเชื่อมโยงการทำงานของแต่ละฝ่ายให้สัมพันธ์ต่อเนื่อง โดยการ

* วันที่รับบทความ: 24 กุมภาพันธ์ 2565; วันที่แก้ไขบทความ 11 มีนาคม 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 12 มีนาคม 2565

Received: February 24, 2022; Revised: March 11, 2022; Accepted: March 12, 2022

วางกลยุทธ์และเป้าหมายที่ชัดเจน มีแนวทางการปฏิบัติงานที่หลากหลาย ผลการวิจัยสามารถนำไปวางแผนและใช้เป็นกรอบในการอบรม เพื่อพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนต่อไป

คำสำคัญ: สมรรถนะ; องค์กรแห่งการเรียนรู้; ผู้บริหารโรงเรียน

Abstracts

The purposes of this research were to 1) investigate core competencies of school administrators, 2) examine being learning organization of the schools, 3) examine relationships between core competencies of school administrators and being learning organization of the schools and 4) investigate the problems and suggest solutions for core competencies of school administrators and being learning organization of the schools. A sample of 210 school administrators under Krabi Primary Education Service Area Office were selected by using stratified random sampling and simple random sampling. The sample size was determined based on Krejcie and Morgan's sampling method. A sample of 142 people was obtained. A five-point rating scale questionnaire on core competencies and being learning organization of the schools by sending the information through the school's electronic office system. The researcher has attached a QR Code to complete the online questionnaire via Google Form. Respondents can use E-Mail to answer the questionnaire only 1 time per person (1 User / 1 questionnaire only). The reliability coefficients are .936 and .938 was employed as the research instrument. The statistics used were percentage, mean, standard deviation and Pearson's correlation coefficients

The results were as follows: 1) core competencies of school administrators the overall was found at a high level as in all individually considered aspects, 2) being learning organization of the schools the overall was found at a good level as in all individually considered aspects, 3) there were high levels of positive relationships between core competencies of school administrators and being learning organization of the schools ($r = .898^{***}$) with a statistical difference at the .001 level, and 4) suggestions included school administrators should provide opportunities for teachers and personnel set the vision, mission and goals of the school. Coordinate the work of all parties by formulating clear strategies and objectives. And using various operating guidelines. The findings of this study can serve as a guideline for planning a training session for developing core competencies of school administrators and being learning organization of the school.

Keywords: Core Competencies; Being Learning Organization; School Administrators

บทนำ

การจัดการศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนามนุษย์ให้มีคุณภาพ มีความสามารถในการปรับตัวให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง ซึ่งโรงเรียนถือเป็นหน่วยงานหลักที่ทำหน้าที่ขับเคลื่อนการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ โดยมีผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้นำในการจัดการศึกษา พัฒนาคุณภาพผู้เรียน และพัฒนาการจัดกิจกรรมทางการศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย ทั้งนี้ผู้บริหารจะต้องมีการพัฒนาความรู้ ความสามารถ และ สิ่งสำคัญ คือ “สมรรถนะ” (Competency)

การบริหารการศึกษาจึงต้องมีการกำหนดสมรรถนะหลักของผู้บริหารโรงเรียน เพื่อเป็นข้อกำหนดคุณสมบัติด้านวิชาชีพ (Professional Qualification) โดยคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้กำหนดเกณฑ์การประเมินสมรรถนะหลักของผู้บริหาร (Core Competency) ประกอบด้วย 4 สมรรถนะหลัก ได้แก่ 1) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ 2) การบริการที่ดี 3) การพัฒนาตนเอง และ 4) การทำงานเป็นทีม (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา, 2549 : 10 – 22) เพื่อให้มีการนำแนวความคิดเรื่องสมรรถนะมาใช้ในการบริหารจัดการโรงเรียนอย่างเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน (อาภรณ์ ภูวพิณพัตน์, 2551 : 49 – 51)

ผู้บริหารจึงมีความจำเป็นที่จะต้องใช้สมรรถนะในการบริหารโรงเรียนให้เกิดผลสำเร็จเป็นที่ประจักษ์ ดังพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 มาตรา 11 ที่ได้กำหนดให้ส่วนราชการมีหน้าที่พัฒนาความรู้ในองค์กร เพื่อให้มีลักษณะเป็น “องค์กรแห่งการเรียนรู้” (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2546 : 9) ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้บริหารยุคใหม่จะต้องสร้างให้เกิดขึ้นบนพื้นฐานความเชื่อที่ว่า “องค์กรที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้จะเติบโตและพัฒนาต่อไปโดยไม่มีที่สิ้นสุด” (Senge, 1990 : 451-459) สมรรถนะหลักของผู้บริหารจึงถือเป็นกลไกสำคัญที่ทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนวิธีการทำงาน สร้างความร่วมมือ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการพัฒนาทางวิชาการ จนสามารถพัฒนาโรงเรียนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (หนูกัณท์ ปาโส และ ยุวธิดา ขาปัญญา, 2562 : 2 - 3)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ มีโรงเรียนในสังกัดจำนวน 210 โรงเรียน เมื่อศึกษาประสิทธิภาพการบริหารงานด้านวิชาการและการจัดการเรียนรู้ พบว่า ผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2562 มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าปีการศึกษา 2561 ทุกรายวิชา และมีเพียงวิชาภาษาไทยที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าระดับประเทศ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่, 2563 : 6 - 7) สะท้อนให้เห็นว่า คุณภาพการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนยังไม่บรรลุผลตามเป้าหมาย จึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาโรงเรียนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ เพื่อให้สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนมีหน้าที่โดยตรงที่จะต้องนำสมรรถนะหลักของผู้บริหารมาเป็นกลไกขับเคลื่อนให้เกิดการสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน

จากความสำเร็จและปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะหลักของผู้บริหารกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาพัฒนาสมรรถนะหลักในการบริหารงานและการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะหลักของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่
2. เพื่อศึกษาการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะหลักของผู้บริหารกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่
4. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะของสมรรถนะหลักผู้บริหารกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผู้วิจัยมุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะหลักของผู้บริหารกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ ประกอบด้วย สมรรถนะหลักของผู้บริหารโรงเรียน 4 สมรรถนะ ได้แก่ 1) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ 2) การบริการที่ดี 3) การพัฒนาตนเอง และ 4) การทำงานเป็นทีม และการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน 5 ด้าน ได้แก่ 1) การคิดอย่างเป็นระบบ 2) ความรอบรู้แห่งตน 3) รูปแบบวิธีการคิด 4) การมีวิสัยทัศน์ร่วม 5) การเรียนรู้เป็นทีม โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ ปีการศึกษา 2563 ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียนและรองผู้อำนวยการโรงเรียน 240 คน จากโรงเรียน 210 โรงเรียน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ ปีการศึกษา 2564 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% (Krejcie & Morgan, 1970 : 607 - 610) จากประชากร 210 คน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 142 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ

(Stratified Random Sampling) พร้อมทั้งหาสัดส่วนของแต่ละชั้นตามขนาดของโรงเรียน จากนั้นดำเนินการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้การจับสลากรายชื่อโรงเรียนในแต่ละขนาดให้ได้ตามจำนวนที่มีการหาสัดส่วนไว้ เพื่อความเหมาะสมของขนาดกลุ่มตัวอย่าง ได้กลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนขนาดเล็ก 61 คน โรงเรียนขนาดกลาง 76 คน โรงเรียนขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษ 5 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 142 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะหลักของผู้บริหารกับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน จำนวน 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะหลักของผู้บริหารโรงเรียน มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) โดยใช้แบบตรวจสอบรายการ (Check List) คือ มากอย่างยิ่ง มากปานกลาง น้อย และน้อยอย่างยิ่ง

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) โดยใช้แบบตรวจสอบรายการ (Check List) คือ ดีมาก ดีปานกลาง ควรปรับปรุง และปรับปรุง

ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะ

3. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

3.1 ผู้วิจัยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการ และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียน องค์การแห่งการเรียนรู้ และความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะหลักของผู้บริหารกับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน เพื่อเป็นกำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย

3.2 ผู้วิจัยศึกษาวิธีสร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) ตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert) เพื่อนำมาสร้างเป็นเครื่องมือสำหรับการศึกษา

3.3 ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดการวิจัย ประกอบด้วย สมรรถนะหลักของผู้บริหารโรงเรียน 4 สมรรถนะ และการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน 5 ด้าน ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

3.4 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างตามกรอบแนวคิดการวิจัยเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและตรวจสอบความถูกต้องของเครื่องมือ

3.5 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหาร การศึกษา ด้านการบริหารโรงเรียน และด้านการวัดผลประเมินผล จำนวน 5 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของข้อคำถาม (Content Validity) จากนั้นนำร่างแบบสอบถามไปหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง

ข้อคำถามกับนิยามศัพท์ (Index of item Objective Congruence : IOC) ซึ่งค่าดัชนี IOC รายข้อ ต้องได้ค่าความสอดคล้อง 0.5 ขึ้นไป จึงถือเป็นข้อคำถามที่ใช้ได้ ซึ่งแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมีค่าดัชนี IOC เท่ากับ 0.97

3.6 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน แล้วนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ จำนวน 30 คน นำผลที่ได้ไปหาค่าความเชื่อมั่น โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1990 : 202-204) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสมรรถนะหลักของผู้บริหารกับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน เท่ากับ .936 และ .938 ตามลำดับ

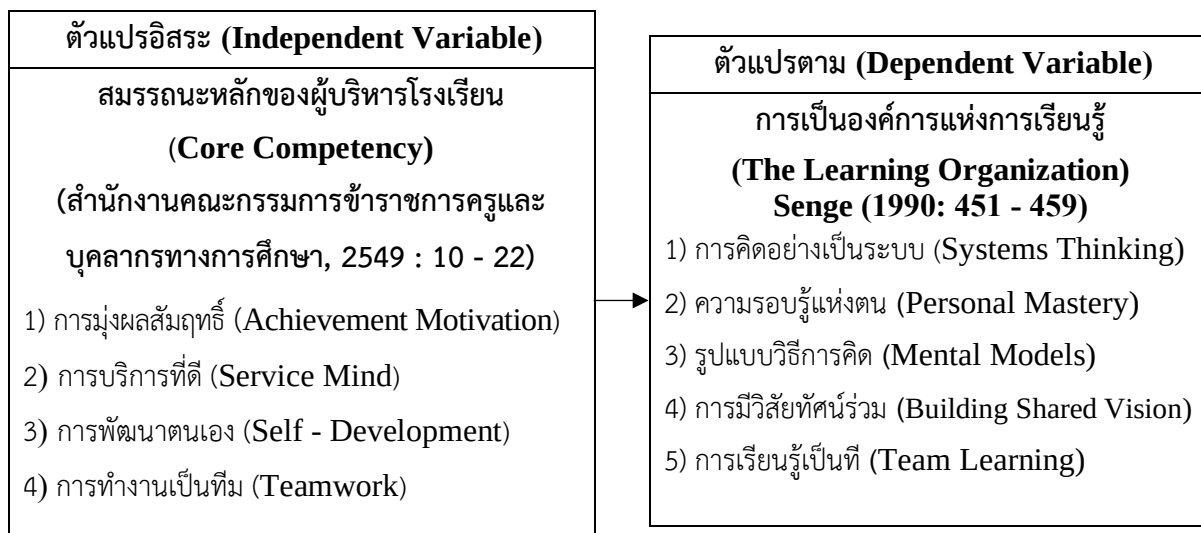
3.7 ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามเพื่อดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล และนำไปจัดพิมพ์เพื่อรวบรวมข้อมูลต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำหนังสือจากวิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้ส่งถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เพื่อขออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูลและขอความอนุเคราะห์ในการประสานงานกับผู้บริหารโรงเรียนในสังกัด จากนั้นผู้วิจัยส่งหนังสือถึงผู้อำนวยการโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างผ่านระบบ E – Office ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ พร้อมแนบ QR Code แบบสอบถามออนไลน์ โดยใช้ Google Form พร้อมทั้งขอความร่วมมือให้ตอบแบบสอบถามภายใน 30 วัน นับตั้งแต่วันที่ได้รับหนังสือ ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถใช้ E - Mail ตอบแบบสอบถาม (1 User/แบบสอบถาม 1 ฉบับเท่านั้น) ซึ่งคำตอบของผู้ตอบแบบสอบถามจะได้รับการเก็บข้อมูลไว้เป็นความลับ และใช้สำหรับการศึกษาวิจัยเท่านั้น และผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับการตอบกลับ จำนวน 134 ชุด คิดเป็นร้อยละ 94.37 และนำไปวิเคราะห์ตามขั้นตอนการวิจัยต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะหลักของผู้บริหารกับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ โดยเลือกศึกษาสมรรถนะหลักผู้บริหารโรงเรียน ตามเกณฑ์ของคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา, 2549 : 10 - 22) 4 ด้าน คือ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ การบริการที่ดี การพัฒนาตนเอง และการทำงานเป็นทีม และผู้วิจัยได้ศึกษาการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนตามแนวคิดของซงเซงเก้ (Senge, 1990 : 451 - 459) 5 ด้าน คือ การคิดอย่างเป็นระบบ ความรอบรู้แห่งตน รูปแบบวิธีการคิด การมีวิสัยทัศน์ร่วม และการเรียนรู้เป็นทีม ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะหลักของผู้บริหารกับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยได้ดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ปฏิบัติงานตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 81.30 เพศชาย คิดเป็นร้อยละ 55.20 อายุราชการ 10 – 19 ปี คิดเป็นร้อยละ 49.30 มีประสบการณ์ในตำแหน่ง ไม่เกิน 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 37.30 จัดการศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 87.30 และเป็นผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลาง คิดเป็นร้อยละ 53.00

2. ผลการวิเคราะห์สมรรถนะหลักของผู้บริหารโรงเรียน

ผลการวิเคราะห์พบว่า สมรรถนะหลักของผู้บริหารโรงเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยด้านที่มีระดับสูงสุด คือ การบริการที่ดี รองลงมา คือ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ การพัฒนาตนเอง และการทำงานเป็นทีม ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับสมรรถนะหลักของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ โดยรวมและเป็นรายด้าน

ที่	สมรรถนะหลักของผู้บริหารโรงเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1	การมุ่งผลสัมฤทธิ์	4.18	0.34	มาก	2
2	การบริการที่ดี	4.22	0.31	มาก	1
3	การพัฒนาตนเอง	4.18	0.30	มาก	2
4	การทำงานเป็นทีม	4.21	0.31	มาก	4
รวม		4.20	0.28	มาก	

n = 134

3. ผลการวิเคราะห์การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่

ผลการวิเคราะห์พบว่า การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยด้านที่มีระดับสูงสุด คือ รูปแบบวิธีการคิด รองลงมาคือ การเรียนรู้เป็นทีม ความรอบรู้แห่งตน การมีวิสัยทัศน์ร่วม และการคิดอย่างเป็นระบบ ตามลำดับ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับของการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่

ที่	การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ของโรงเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1	การคิดอย่างเป็นระบบ	4.19	0.31	ดี	5
2	ความรอบรู้แห่งตน	4.20	0.30	ดี	3
3	รูปแบบวิธีการคิด	4.22	0.32	ดี	1
4	การมีวิสัยทัศน์ร่วม	4.20	0.31	ดี	3
5	การเรียนรู้เป็นทีม	4.22	0.34	ดี	1
รวม		4.20	0.51	มาก	

n = 134

4. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะหลักของผู้บริหารกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่

ผลการวิเคราะห์พบว่า สมรรถนะหลักของผู้บริหารโรงเรียน โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน อยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ .898*** ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะหลักของผู้บริหารกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่

สมรรถนะหลักของผู้บริหารโรงเรียน	การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน	
	r	ระดับ
1. การมุ่งผลสัมฤทธิ์ (X_1)	.819***	สูง
2. การบริการที่ดี (X_2)	.823***	สูง
3. การพัฒนาตนเอง (X_3)	.804***	สูง
4. การทำงานเป็นทีม (X_4)	.848***	สูง
รวม	.898***	สูง

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

อภิปรายผลการวิจัย

ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะหลักของผู้บริหารกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สมรรถนะหลักของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการบริการที่ดี การมุ่งผลสัมฤทธิ์ การพัฒนาตนเอง และการทำงานเป็นทีม ทั้งนี้อาจเป็นผลจากการที่ (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา, 2549 : 10-22) ได้กำหนดให้ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีสมรรถนะหลักในการปฏิบัติงาน จึงมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้บริหารได้เข้ารับการอบรมและพัฒนา มีการจัดกิจกรรมเสริมสร้างศักยภาพการบริหาร รวมถึงการจัดโครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาการอย่างสม่ำเสมอ ส่งผลให้ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ มีความสามารถในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ และการบริหารจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ (หนูกัณฑ์ ปาโส และ ยุวธิดา ขาปัญญา, 2562 : 62) ซึ่งได้ศึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้ของ

โรงเรียนเอกชนในจังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษาพบว่า สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมและจำแนกรายด้านอยู่ในระดับมาก

สำหรับสมรรถนะหลักของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ ที่พบจากการวิจัยในแต่ละด้าน สามารถอภิปรายได้ดังนี้

1.1 ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับสูงสุด คือ การปฏิบัติงานในหน้าที่อย่างมีคุณภาพ ถูกต้อง และสมบูรณ์ รองลงมาคือ การส่งเสริมให้ครูผู้สอนพัฒนาการจัดการเรียนการสอนและนำนวัตกรรมมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนมีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานในหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ มีความกระตือรือร้นในการพัฒนางานทั้ง 4 ฝ่าย ได้แก่ งานวิชาการ งานบริหารทั่วไป งานบุคคล และงานงบประมาณ อีกทั้งผู้บริหารยังเป็นที่ปรึกษาของครูในการปฏิบัติงานและการสร้างสรรค์ผลงาน นวัตกรรม เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ (จิรพรณัฐ ภูมิรินทร์ และ สายสุดา เตียเจริญ, 2562 : 215 - 216) ที่ได้ศึกษาเรื่อง สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ผลการศึกษาพบว่า สมรรถนะหลักของผู้บริหารด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ประเสริฐ กำเลิศทอง, 2560 : 84) ที่ได้ศึกษาเรื่อง สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีเขต 1 ผลการศึกษาพบว่า สมรรถนะหลักของผู้บริหารด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านการบริการที่ดี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับสูงสุด คือ การอำนวยความสะดวกให้ผู้รับบริการได้รับการบริการที่สะดวกรวดเร็ว รองลงมาคือ การคำนึงถึงประโยชน์ ความพึงพอใจ และการตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการเป็นสำคัญ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนมีความมุ่งมั่นตั้งใจและอุทิศเวลาให้การทำงานเพื่อส่วนรวม โดยเฉพาะการให้บริการประชาชนในเขตพื้นที่บริการ ทั้งตัวผู้เรียน ผู้ปกครอง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีรูปแบบการให้บริการในลักษณะถ้อยทีถ้อยอาศัย พึงพา ซึ่งกันและกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ (วิชิต แสงสว่าง, 2563 : 224) ซึ่งได้ศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการเตรียมคนไทย 4.0 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 6 ผลการศึกษาพบว่า สมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียน ด้านการบริการที่ดี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ (อาราพัต หัดหนิ, 2564 : 504) ที่ได้ศึกษาเรื่อง สมรรถนะหลักของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 ผลการศึกษาพบว่า สมรรถนะหลักของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านการบริการที่ดี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านการพัฒนาตนเอง โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับสูงสุด คือ การพัฒนาความรู้ให้ทันสมัยและเท่าทันการเปลี่ยนแปลง รองลงมาคือ การปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงาน ให้บรรลุเป้าหมายของแต่ละภารกิจอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมีความสามารถในการเลือก

วิธีการพัฒนาตนเองได้อย่างเหมาะสม เข้ารับการอบรมเพื่อพัฒนาทักษะต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ มีความสามารถในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทั้งยังมีการวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย ของตนเอง โดยการจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานและผลการประเมินตนเองรายบุคคล (Personal Self-Assessment Report: PSAR) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ปวีณา รอดเจริญ และ พรศักดิ์ สุจริตรักษ์, 2562 : 62-82) ซึ่งได้ศึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 จังหวัดนครปฐม ผลการศึกษาพบว่า สมรรถนะของผู้บริหาร ด้านการพัฒนาตนเอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ (ภาณุวัฒน์ นิลศรี และ จิรวัฒน์ วรณโรจน์, 2564 : 24-37) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่า ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการพัฒนาตนเอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านการทำงานเป็นทีม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับสูงสุด คือ การเสริมแรง ให้กำลังใจ ส่งเสริม และสนับสนุนเพื่อนร่วมงาน อยู่เสมอ รองลงมาคือ การยอมรับความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงานอย่างจริงจังและพร้อมนำไปพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนมีการเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรได้เสนอแนะความคิดเห็นและร่วมกันตัดสินใจในประเด็นต่าง ๆ มีการวิเคราะห์ความถนัดของผู้ใต้บังคับบัญชา มุ่งสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ร่วมงานอย่างกัลยาณมิตร และกล่าวคำชมเชยหรือให้รางวัลเมื่องานสำเร็จอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ (ปัทมา เผือกสีทอง, 2560 : 68) ซึ่งได้ศึกษาสมรรถนะหลักของผู้บริหารที่สัมพันธ์กับคุณลักษณะโรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนโพธิสัมพันธ์พิทยาคาร จังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ผลการศึกษาพบว่า สมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนมาตรฐานสากล ด้านการทำงานเป็นทีม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ (สุทธิศักดิ์ แก้วจินดา 2564 : 504) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการสร้างองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษาพบว่า สมรรถนะหลักของผู้บริหาร ด้านการทำงานเป็นทีม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับดีทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ รูปแบบวิธีการคิด การเรียนรู้เป็นทีม ความรอบรู้แห่งตน การมีวิสัยทัศน์ร่วม และการคิดอย่างเป็นระบบ จากผลการศึกษาดังกล่าวอาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ มีการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ มีการส่งเสริมให้ครูและบุคลากรรู้จักแสวงหาความรู้ สร้างสรรค์สิ่งใหม่ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และมีการนำกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community : PLC) มาใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน สอดคล้องกับพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการ

บริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 มาตรา 11 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา, 2546 : 9) ที่ได้กำหนดไว้ว่า “ส่วนราชการมีหน้าที่พัฒนาความรู้ในส่วนราชการ เพื่อให้มีลักษณะเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ” และสอดคล้องกับนิยามขององค์การแห่งการเรียนรู้ซึ่งเซงเก้ (Senge, 1990 : 3) ได้ให้ความหมายไว้ว่า องค์การแห่งการเรียนรู้ เป็นองค์การที่มีการขยายศักยภาพในการสร้างผลลัพธ์ที่ปรารถนาอย่างต่อเนื่อง เป็นองค์การที่มีการสนับสนุนให้มีการสร้างและขยายรูปแบบการคิดใหม่ ๆ เปิดโอกาสให้สมาชิกแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ และเป็นพื้นที่ที่บุคคลมีการเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง

สำหรับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ ที่พบจากการวิจัยในแต่ละด้าน สามารถอธิบายได้ดังนี้

2.1 ด้านการคิดอย่างเป็นระบบ โดยรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับสูงสุด คือ การปฏิบัติงานแบบองค์รวม ไม่แยกส่วน ทุกฝ่ายมีความเกี่ยวข้องกัน รองลงมาคือ การมีวิธีการเชิงระบบในการปรับปรุงงานให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบของครูและบุคลากรอย่างชัดเจน มีระบบการบริหารงานเพื่อให้บรรลุมาตรฐานตามกรอบแนวทางของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน, 2565 : 17-20) ซึ่งได้แบ่งการประเมินระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นเป็น 3 มาตรฐาน 15 ตัวชี้วัด ประกอบด้วย คุณภาพของผู้เรียน กระบวนการบริหารและการจัดการ และกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องแนวคิดของเซงเก้ (Senge, 1990 : 18 - 20) ที่ได้กล่าวถึง การคิดอย่างเป็นระบบไว้ว่า เป็นการที่ผู้บริหารมองเห็นขั้นตอนที่ถูกต้องในการทำงาน มองเห็นความสัมพันธ์ของการทำงานแต่ละฝ่าย และสามารถปฏิบัติงานร่วมกันแบบองค์รวม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (กานต์พิชชา ชูวงศ์, 2562 : 104) ที่ได้ศึกษาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน ด้านการคิดอย่างเป็นระบบ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2.2 ด้านความรอบรู้แห่งตน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับสูงสุด คือ การพัฒนาทักษะเพื่อให้เกิดความก้าวหน้าอย่างสร้างสรรค์และต่อเนื่องรองลงมาคือ การเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ทั้งโดยวิธีการสังเกต การอ่าน การฟัง การคิด และการลงมือปฏิบัติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนมีการแบ่งปันและแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกันภายในโรงเรียน เครือข่ายโรงเรียน และภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอยู่เสมอ เพื่อให้เกิดความรู้ใหม่ที่เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและเพิ่มขีดความสามารถในการทำงาน ซึ่งจะส่งผลสำเร็จทั้งต่อผู้เรียน ครู โรงเรียน และหน่วยงานต้นสังกัด สอดคล้องแนวคิดของเซงเก้ (Senge, 1990 : 139) ที่ได้กล่าวถึงความรอบรู้แห่งตนว่า เป็นการพัฒนาให้บุคลากรให้มีความความมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเอง ได้รับการพัฒนาทักษะความสามารถที่ตนถนัด รวมถึงการที่บุคลากรทุกคนพัฒนาตนเองเพื่อร่วมกันนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (กรองทิพย์ นาควิเชตร 2560 : 29-40) ที่ได้ศึกษาความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 ผล

การศึกษาพบว่า ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน ด้านความรอบรู้แห่งตน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2.3 ด้านรูปแบบวิธีการคิด พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับสูงสุด คือ การมีความเข้าใจเกี่ยวกับองค์การแล้วปรับเปลี่ยนความคิด ความเชื่อของตนเองให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ขององค์การ รองลงมาคือ การปรับเปลี่ยนแนวคิดของตนเองให้สอดคล้องกับข้อเท็จจริงหรือข้อมูลใหม่ ที่เปลี่ยนแปลงไปตามสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนมีการกำหนดให้ครูและบุคลากรปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ อย่างชัดเจน เพื่อลดความซ้ำซ้อนของการทำงาน ซึ่งในแต่ละฝ่ายจะมีการประชุมติดตามงาน แลกเปลี่ยนความคิดเห็น เป็นประจำอย่างต่อเนื่องทุกเดือน ทำให้บุคลากรมีความคิด ความเข้าใจในการดำเนินการจัดกิจกรรมของโรงเรียนในทิศทางเดียวกัน ส่งผลให้ทุกคนยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในทางสร้างสรรค์ มีการรับรู้ และเข้าใจงานที่ทำแบบองค์รวม สอดคล้องแนวคิดของเซงเก้ (Senge, 1990, : 9 - 10) ที่ได้กล่าวถึง แบบแผนความคิดว่า เป็นการปรับเปลี่ยนความคิดความเชื่อของบุคลากรให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ขององค์การ ซึ่งความคิดเหล่านั้นย่อมมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคลากรในการรับรู้และเข้าใจงาน สามารถเชื่อมโยงงานที่ตนรับผิดชอบกับภาพรวมของงานทั้งหมดได้ ทำให้เกิดความเข้าใจที่แจ่มแจ้งเกี่ยวกับรูปแบบของความคิด รูปแบบการทำงาน ซึ่งมีผลต่อการพัฒนาความคิดความเชื่อให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และเป้าหมายขององค์การ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ (สุพญา อร่ามรัตน์, 2562 : 8) ซึ่งได้ศึกษาเกี่ยวกับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 17 ผลการวิจัยพบว่า ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน ด้านรูปแบบวิธีการคิด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2.4 ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับสูงสุด คือ การพัฒนางานองค์การภายใต้จุดมุ่งหมายเดียวกัน รองลงมาคือ การมีความรู้สึกผูกพันอยากให้องค์การประสบความสำเร็จ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนเปิดโอกาสให้คณะครูและบุคลากรได้มีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน ส่งผลให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีความเข้าใจที่ถูกต้องและร่วมกันขับเคลื่อนโรงเรียนให้ไปสู่จุดหมายที่ตั้งไว้ สอดคล้องแนวคิดของเซงเก้ (Senge, 1990 : 132) ที่ได้กล่าวถึงการมีวิสัยทัศน์ร่วมว่า เป็นการที่บุคลากรมองภาพอนาคตของตนเองและขององค์การที่ต้องการให้เกิดขึ้น เป็นการทำให้ทุกคนมีความตระหนักและความเข้าใจในความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ซึ่งจะช่วยให้เกิดการยอมรับและพร้อมใจในการปฏิบัติเพื่อไปสู่จุดหมายของการดำเนินงาน ถือเป็นการพัฒนาวิสัยทัศน์ของตนให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ร่วมขององค์การ สอดคล้องกับงานวิจัยของ (รติกร พุฒิประภา, 2562 : 517-526) ที่ได้ศึกษาองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านลานแหลม (สรนุวัตรราชฤทธิ์) ผลการศึกษาพบว่า องค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านลานแหลม (สรนุวัตรราชฤทธิ์) ด้านวิสัยทัศน์ร่วม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2.5 ด้านการเรียนรู้เป็นทีม พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับสูงสุด คือ การสร้างสรรค์ผลงานตามที่สมาชิกขององค์การมีความต้องการ รองลงมาคือ การแลกเปลี่ยนและถ่ายทอดความรู้ ความคิดเห็น และประสบการณ์ร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ การทำงานร่วมกันอย่างเป็นกระบวนการและเป็นระบบ และการช่วยเหลือเกื้อกูลกันเพื่อให้องค์การมุ่งหน้าไปในทิศทางเดียวกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญกับการทำงานเป็นทีม สามารถสร้างและรักษาสัมพันธภาพกับสมาชิกในทีม ส่งผลให้เกิดการร่วมแรงร่วมใจในการปฏิบัติงาน เพื่อไปสู่เป้าหมายของโรงเรียน ผู้บริหารช่วยเหลือสมาชิกในทีมอย่างเต็มกำลังความสามารถ เมื่อทีมเกิดปัญหาผู้บริหารจะเป็นด่านหน้าในการรับมือและเสนอแนะแนวทางในการแก้ไข ตลอดจนมีการยกย่องให้เกียรติสมาชิกในทีมเสมอ สอดคล้องแนวคิดของเซงเก้ (Senge, 1990 : 18 - 20) ที่ได้กล่าวถึง การทำงานเป็นทีมว่า เป็นกระบวนการฝึกกำลังของทีมงานให้มุ่งหน้าไปในทิศทางเดียวกัน (alignment) และเป็นกระบวนการพัฒนาขีดความสามารถของทีมงานในการรังสรรค์ผลงานตามที่สมาชิกในทีมต้องการอย่างแท้จริง การเรียนรู้ของทีมงาน ประกอบด้วย การเรียนรู้วิธีที่จะทำให้สมาชิกสามารถใช้ศักยภาพที่มีอยู่อย่างเต็มที่ การดำเนินงานประสานกันเป็นอย่างดี มีความไว้วางใจกัน และมีการทำงานสนับสนุนทีมอื่นที่มีความสัมพันธ์กันด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (บุษยมาศ สิทธิพันธ์, 2559 : 51) ซึ่งได้ศึกษาเกี่ยวกับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 17 ผลการศึกษาพบว่า ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี ด้านการเรียนรู้เป็นทีม โดยรวมอยู่ในระดับมาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะหลักของผู้บริหารกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ .898 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารโรงเรียนมีการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความมุ่งมั่นตั้งใจ คำนึงถึงจุดหมายของการจัดการศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 5) สอดคล้องกับงานวิจัยของ (ยีนยง ไทยใจดี และคณะ, 2564 : 89-102) ซึ่งได้มีการศึกษาเรื่อง พหุสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ผลการศึกษาพบว่า พหุสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในระดับสูง ($r = .872$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณิชกัญญา สายธนู (2562, น. 102) ซึ่งได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนกับองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 ผลการศึกษาพบว่า สมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนกับองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง ($r = .763$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ผลการวิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะ พบว่า การกำหนดวิสัยทัศน์ของโรงเรียนบางแห่งยังมีความล้าสมัย และในปัจจุบันการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนความรู้ทางวิชาการและช่องทางการนำเสนอผลงานของผู้บริหารโรงเรียนยังมีค่อนข้างน้อย จึงควรมีการสร้างกิจกรรมการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ทางการบริหารและ

สร้างช่องทางในการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการอย่างหลากหลาย เช่น การเผยแพร่ผ่านเว็บไซต์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือวารสารทางวิชาการต่าง ๆ และผู้บริหารโรงเรียนควรเปิดโอกาสให้คณะครูและบุคลากรภายในโรงเรียนได้ร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน ให้มีความชัดเจน โดยคำนึงถึงคุณภาพของผู้เรียนทั้งทางด้านความรู้และทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะหลักของผู้บริหารโรงเรียนในรูปแบบวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อจะได้ข้อมูลที่มีความสมบูรณ์และครบถ้วนมากขึ้น

1.2 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะหลักของผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จในด้านต่าง ๆ เพื่อจะได้ข้อมูลตามสภาพจริงมากำหนดกรอบการพัฒนาสถานศึกษาของตนเองให้มีการเปลี่ยนแปลง

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผู้บริหารโรงเรียนควรนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการเปิดโอกาสให้คณะครูและบุคลากรได้ร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน ควรเชื่อมโยงการทำงานของแต่ละฝ่ายให้สัมพันธ์ต่อเนื่อง โดยการวางแผนกลยุทธ์และเป้าหมายที่ชัดเจน มีแนวทางการปฏิบัติงานที่หลากหลาย

3. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

จากการวิจัยพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะหลักของผู้บริหารกับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ ผู้บริหารโรงเรียนควรพัฒนาวิธีการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการที่สร้างขึ้น เพื่อแสดงต่อบุคคลทั้งภายในและภายนอกองค์กร พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องแสดงความคิดเห็นและวิจารณ์ผลงานได้ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการขยายความรู้สู่สังคมในวงกว้าง เป็นประโยชน์ต่อการนำไปพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการบริหาร การศึกษาทั้งในระดับโรงเรียนและระดับชาติ

เอกสารอ้างอิง

- กรองทิพย์ นาควิเชตร. (2560). ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31, *ศึกษา วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล*. 4 (1), 29-40.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กานต์พิชชา ชูวงศ์. (2562). การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสุพรรณบุรี, *บัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ วิทยาลัยสงฆ์ นครสวรรค์*. 7 (2), 97-108.
- จิรพรณัฐ ภูมิรินทร์ และ สายสุตา เตียเจริญ. (2562). สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9, *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย มหาวิทยาลัยศิลปากร*. 11 (1), 215-216.

- ณิกัญญา สายธนู. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนกับองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5), *วารสารวิชาการศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ*. 7 (1), 102.
- บุษยมาศ สิทธิพันธ์. (2559). *ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 17*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ :บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ประเสริฐ กำเลิศทอง. (2560). *สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีเขต 1*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปวีณา รอดเจริญ และ พรศักดิ์ สุจริตรักษ์. (2562). สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 จังหวัดนครปฐม, *วารสารสังคมศาสตร์วิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง*. 10 (2), 62-82.
- ปัทมา เผือกสีทอง. (2560). *สมรรถนะหลักของผู้บริหารที่สัมพันธ์กับคุณลักษณะโรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนโพธิ์สัมพันธ์พิทยาคาร จังหวัดชลบุรี*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ : บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ภาณุวัฒน์ นิลศรี และ จิรวัดน์ วรณโรจน์. (2564). ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น, *วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. 11 (3), 24-37.
- ยีนยง ไทยใจดี และคณะ. (2564). พหุสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20, *วารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล*. 7 (1), 89-102.
- รติกร พุฒิประภา. (2562). องค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านลานแหลม (สรนุวัตรราษฎร์อุทิศ), *วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร*. 10 (2), 517-526.
- วิจิต แสงสว่าง. (2563). สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการเตรียมคนไทย 4.0 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 6, *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*. 14 (1), 218-231.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่. (2563). *ข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษา ปีการศึกษา 2563*. กระบี่ : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่.
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2546). *พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา.

- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. (2549). รายงานประจำปี 2549. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2565). กรอบแนวทาง รูปแบบ และวิธีการประกันคุณภาพภายนอกภายใต้สถานการณ์จำเป็นและเร่งด่วน เนื่องจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) (ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพมหานคร : สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน).
- สุทธิศักดิ์ แก้วจินดา. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี. การประชุมวิชาการระดับชาติ วิทยาลัยนครราชสีมา.
- สุทธยา อร่ามรัตน์. (2562). ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 17. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- หนูกันท์ ปาโส และ ยุวธิดา ซาปัญญา. (2562). สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ สาขาการบริหารการศึกษา ครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.
- อาภรณ์ ภูวิทย์พันธุ์. (2551). กลยุทธ์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพมหานคร: เอช อาร์ เซ็นเตอร์.
- อาราพัต หัตถนิ. (2564). สมรรถนะหลักของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสงขลา เขต 3. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing*. (5th ed.). New York: Harper Collins Publishers.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30 (3), 607 - 610.
- Senge, P. (1990). *The Fifth Discipline*. New York: Doubleday.

ประสิทธิผลการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน
กรณีศึกษาตลาดริมยม ชุมชนบ้านกง อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย
**Effectiveness of Community-Based Cultural Tourism Management:
A Case Study of Rim Yom Market, Ban Kong Community,
Kong Krailas District, Sukhothai Province**

กฤษณะ เนียมหอม และ กัมปนาท วงษ์วัฒนพงษ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

Kritsana Niamhom and kampanart wongwatthanaphong

Pibulsongkram Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author, E-mail : kritsanaa4@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ประสิทธิผลการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยใช้ชุมชนเป็นฐานกรณีศึกษาตลาดริมยม 2) เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับประสิทธิผลการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน กรณีศึกษาตลาดริมยม 3) แนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน กรณีศึกษาตลาดริมยม ดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ จากการแจกแบบสอบถามกับประชาชนในเขตชุมชนบ้านกง จำนวน 329 คน ใช้สถิติค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่า t-test และ F-test

ผลการวิจัยพบว่า 1. ประสิทธิผลการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยใช้ชุมชนเป็นฐานกรณีศึกษา ตลาดริมยม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2. การทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มี เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และสถานภาพ ที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อมีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ไม่แตกต่างกันทุกด้าน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ 3. แนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยใช้ชุมชนเป็นฐานพบว่า 1) การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมต่อไปยังแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ 2) การสร้างเสน่ห์ให้กับแหล่งท่องเที่ยว 3) การจัดกิจกรรมส่งเสริมการขายสินค้ากับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน 4) การสร้างความร่วมมือกับสมาคมการท่องเที่ยว 5) การรวมกลุ่มของประชาชน 6) การอนุรักษ์และพัฒนาบริบทพื้นที่ วิถีชีวิต และ 7) การสร้างจิตสำนึกให้กับนักท่องเที่ยว

คำสำคัญ : การบริหารจัดการ; การท่องเที่ยว; วัฒนธรรม; ชุมชนเป็นฐาน

Abstracts

The objectives of this research were to study the 1) level of the Effectiveness of community-based cultural tourism management: A case study of Rim Yom Market, 2) compare the personal factors to the Effectiveness of community-based cultural tourism management: A case study of Rim Yom Market, and 3) guidelines for promoting the community-based cultural tourism management: A case study of Rim Yom Market. This research applied the Quantitative Research with the Survey Research. The sample was 329 people in Ban Kong Community. The statistics used frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test and F-test.

Results of the Research 1. Overall, the level of the Effectiveness of community-based cultural tourism management: A case study of Rim Yom Market was at the high 2. The comparison of the personal factors to the found that the people having the different genders, ages, degrees of education, occupations, income and status had no the different opinion to the community-based cultural tourism management. Therefore, the hypothesis was denied. 3. The guidelines for promoting the community-based cultural tourism management were: 1) developing the tourism way to the other, 2) making the tourist attraction charming, 3) providing the activities for the promotion of buying the goods to the public and private organizations, 4) making the collaboration to the tourism association, 5) grouping the people, 6) conserving and developing the context of the area and life way, and 7) making the consciousness to the tourists.

Keywords : Management; Tourism; Culture; Community-based

บทนำ

วิถีการดำรงชีวิตในสังคมไทยได้แสดงออกถึงความเจริญงอกงามตามยุคตามสมัยที่มีมาอย่างยาวนาน แม้ว่าจะมีการวิวัฒนาการการตัวเองเกิดขึ้นในกลุ่มของสังคม แต่ก็ยังมีสิ่งที่ยังคงยึดถือปฏิบัติกันอยู่เรียกว่าการปฏิบัติที่สืบทอดกันมานี้ว่า "วัฒนธรรม" การเพิ่มขึ้นอย่างทวีคูณของจำนวนประชากร หรือแม้แต่การเร่งรัดการพัฒนาประเทศให้เท่าเทียมกับประเทศที่พัฒนาแล้วซึ่งมีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ทำให้มีการดำรงชีวิตของผู้คนในสังคมนั้นเปลี่ยนแปลงไป ในปัจจุบันเทคโนโลยีการสื่อสาร การคมนาคมได้มีการพัฒนามากขึ้นจะเห็นได้จากความสามารถในการติดต่อสื่อสารกันได้ไม่ว่าจะอยู่ไกลกันเพียงใดก็ตาม รวมทั้งสื่อต่าง ๆ ที่ปัจจุบันนี้มีการเข้าถึงตัวได้ง่ายในการที่จะได้รับข้อมูลสารต่าง ๆ และที่ขาดไม่ได้ก็คือวัฒนธรรมของต่างประเทศที่หลั่งไหลเข้ามาในประเทศ และเป็นที่ยอมรับอย่างมากในหมู่วัยรุ่นซึ่งสามารถซึมซับกับวัฒนธรรมเหล่านี้ได้ง่ายจนทำให้เห็นถึงความหลากหลายของวัฒนธรรมที่ เข้ามาและพร้อมที่จะแทนที่วัฒนธรรมการดำรงชีวิตที่ดั้งเดิมตามเอกลักษณ์แบบไทยที่บรรพบุรุษยึดถือปฏิบัติสืบทอดกันมาเป็นเวลาช้านานการพัฒนาประเทศในระยะเวลาที่ผ่านมามีได้ก่อให้เกิดการ ขยายตัวทางการเกษตรอุตสาหกรรม คมนาคม การท่องเที่ยว การค้าและบริการ ขณะเดียวกันก็ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อม อาทิ ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติที่เกิดจากการใช้อย่างสิ้นเปลืองและขาดการบริหารจัดการที่เป็นระบบ มีความขัดแย้งระหว่างการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่คำนึงถึงผลในเชิงเศรษฐกิจมากกว่าสมดุลของระบบนิเวศ ตลอดจนการแพร่กระจายของภาวะมลพิษทางอากาศ มลพิษทางน้ำ ปัญหาเสียงและกลิ่นในชุมชน ปัญหาขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล ปัญหาการกำจัดของเสียอันตราย

ซึ่งมีแนวโน้มของการเกิดมลพิษในสิ่งแวดล้อมสูงขึ้น นอกจากนี้สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม โบราณสถาน ขนบธรรมเนียมประเพณี และวิถีชีวิตของคนไทยเราก่อนได้ทำมาและผูกพันกับท้องถิ่นได้ถูกบั่นทอนลงทุกขณะ สถานการณ์เหล่านี้ได้ปรากฏขึ้นแล้วในทุกภูมิภาค (อนุชาติ พางสำลี, 2540 : 77)

การท่องเที่ยวในปัจจุบันมีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้เนื่องมาจากจำนวนประชากรที่เพิ่มมากขึ้นยังทำให้ความต้องการในเดินทางมีมากขึ้นเช่นกัน ประกอบกับเศรษฐกิจของประเทศต่าง ๆ มีการพัฒนาที่ดีขึ้นหลังสงครามโลก ทำให้ประชาชนมีรายได้และเวลาว่างมากขึ้น จึงทำให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยวทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศที่ขยายเพิ่มขึ้นตามลำดับ การพัฒนาด้านเทคโนโลยีที่มีความทันสมัยทำให้เกิดความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว ทั้งการเดินทาง การติดต่อสื่อสาร การให้ความปลอดภัยต่อการเดินทางท่องเที่ยว ทำให้เพิ่มความมั่นใจแก่นักท่องเที่ยวเพราะแหล่งท่องเที่ยวใดที่ไม่มีความปลอดภัย ย่อมไม่เป็นที่นิยมหรือไม่สามารถพัฒนาให้เติบโตได้ต่อการท่องเที่ยวโลก (ฉลองศรี พิมพ์สมพงศ์, 2550 : 64)

เนื่องจากอำเภอโกสุมพิสัย มีทำเลดี เป็นที่ราบลุ่ม ต่อมาจึงมีคนเชื้อสายจีนและลาวโง้งเข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ด้วย ชุมชนเดิมจะอาศัยอยู่บริเวณบ้านทางตลาด และตำบลป่าแฝก ส่วนบริเวณบ้านน้ำเรือ ตำบลท่าฉนวน บ้านเนินหัวและตำบลกง ส่วนใหญ่จะเป็นพวกลาวโง้ง ที่อพยพมาจากจังหวัดลพบุรี โดยทางเรือ และประมาณ 40 ปีที่ผ่านมาบางส่วนที่อพยพ มาจากจังหวัดสิงห์บุรี สุพรรณบุรี โดยทางบก นอกจากนี้ยังมีชาวจีนมาประกอบอาชีพค้าขายและต่อมาอพยพมาตั้งถิ่นฐานในอำเภอโกสุมพิสัยเป็นการถาวรอีกด้วย ทำให้คนในตลาดส่วนใหญ่เป็นพวกที่มีเชื้อสายจีนจนถึงในยุคปัจจุบัน บ้านกง แต่เดิมเป็นท่าเรือที่ใช้ขนส่งสินค้าจากกรุงเทพฯ มาขึ้นที่ท่านี้โดยมีการใช้เรือลากจูง มาครั้งละประมาณ 10 ลำ อาจจะใช้ เรือกลไฟไปลากเรือเอี่ยมจุนอีกทีหนึ่งนอกจากนี้บริเวณบ้านกงยังเป็นจุดลงเรือของชาวบ้านเพื่อเดินทางไปยังอำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลกอีกด้วย คนในอดีตจึงได้อาศัยลำนํ้ายมเป็นหลักสัญจรไปมาผู้ที่เดินทางสัญจรไปมาจะต้องเป็นผู้ที่มีความชำนาญในการเดินเรือและแข็งแรงเพราะไม่เช่นนั้นอาจเกิดอุบัติเหตุและอันตรายได้ง่ายเนื่องจากกระแสน้ำแรงและสภาพเกาะแก่งมีให้เห็นโดยทั่วไปประกอบกับมีกระแสน้ำวนด้วย สมัยก่อนจะเป็นเรือแจว ส่วนเรือรับจ้างจะมี “เรือเครื่องปัก” ที่รับจ้างทั้งขนคนและขนสินค้า อัตราค่าโดยสารในสมัยนั้น 3 บาทต่อคน หากรวมสินค้าด้วยก็เป็น 5 บาท เรือรับจ้างจะมากขึ้นที่ “ท่าเรือบ้านกง” ซึ่งในสมัยนั้นท่าเรือดังกล่าวจัดเป็นศูนย์กลางของการขนส่งและเป็นแหล่งที่ตั้งของชุมชน และที่ท่าเรือจะมีกรรมกร (จับกัง) คอยรับจ้างขนสินค้าระหว่างท่าเรือกับตลาดเป็นจำนวนมากต่อมามี “เรือทูน” (เป็นเรือรับจ้างที่มีหลังคาเป็นสังกะสีค้ำกลางลำเรือเพื่อกันแดดและกันฝนซึ่งอัตราค่าโดยสารจะถูกกว่าเรือเครื่อง แต่แล่นช้ากว่า) ดังนั้นผู้วิจัยจะศึกษางานวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน กรณีศึกษา ตลาดริมยม ชุมชนบ้านกง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดสุโขทัย” ทั้งเพื่อศึกษาว่าการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน อยู่ในระดับใด และควรมีแนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน มีแนวทางอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน กรณีศึกษาตลาดริมยม ชุมชนบ้านกง อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย
2. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับประสิทธิผลการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน กรณีศึกษาตลาดริมยม ชุมชนบ้านกง อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย
3. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน กรณีศึกษาตลาดริมยม ชุมชนบ้านกง อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การดำเนินการวิจัยเรื่องนี้ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ จากการแจกแบบสอบถาม โดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

- 1.1 ประชากร คือ ประชาชนในเขตชุมชนบ้านกงอำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย จำนวน 1,846 คน
- 1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนในเขตชุมชนบ้านกงอำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย จำนวน 329 คน โดยการสุ่มตัวอย่างตามสูตรของยามาเน (Yamane)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- 2.1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน มีลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)
- 2.2 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ คือ ศึกษาเอกสาร แนวคิด หลักการ และทฤษฎี กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือการวิจัย ดำเนินการสร้างและปรับแบบสอบถาม นำแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาคุณภาพความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.865

3. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

- 3.1 ขอนหนังสือจากคณะสังคมศาสตร์และการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยต่อนายกเทศมนตรีตำบลกงไกรลาศ

3.2 นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปเก็บรวบรวมข้อมูลโดยกระจายกลุ่มตัวอย่างสุ่มเลือกจากประชาชน ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 329 ชุด ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามด้วยตนเองและนำแบบสอบถามมาตรวจสอบหาความสมบูรณ์ของข้อมูลเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3.3 นำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์ เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์เพื่อการวิจัยต่อไป

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

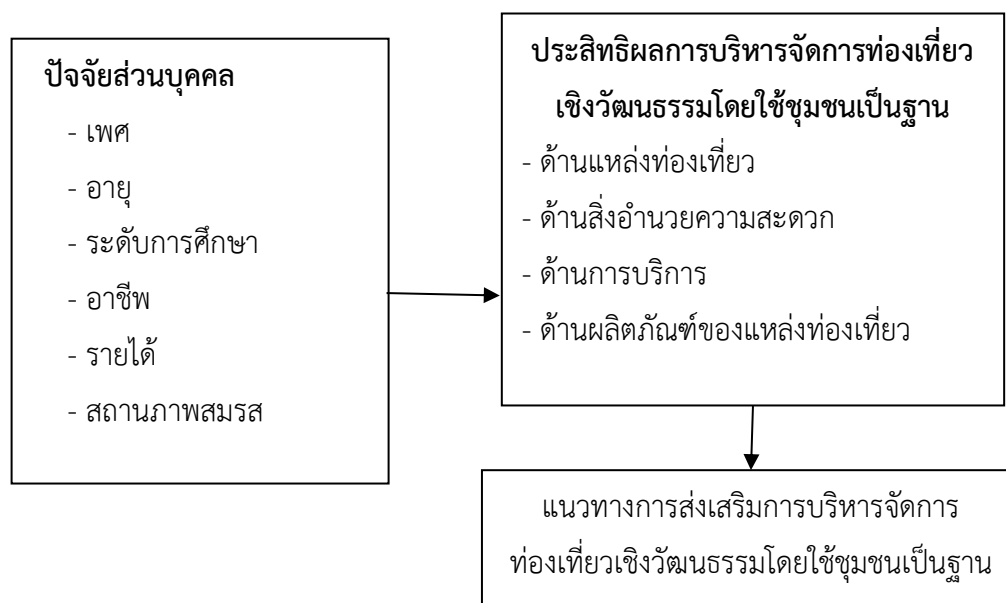
4.1 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 สถิติเชิงอนุมาน (Inference Statistics) ได้แก่ โดยใช้สถิติการทดสอบค่า t-test (Two-Independent Sample Test) และสถิติทดสอบค่า F-test (One-Way ANOVA) และจากการทดสอบรายคู่ (Least Significant Difference : LSD.)

4.3 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิด วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา ประกอบบริบท นำเสนอเป็นความเรียงประกอบตาราง โดยการแจกแจงความถี่ของผู้ตอบคำถามปลายเปิด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยทบทวนแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ประสิทธิผลการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน กรณีศึกษาตลาดริมยม

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน
กรณีศึกษาตลาดริมยม

ที่	การบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1.	ด้านแหล่งท่องเที่ยว	3.87	0.725	มาก
2.	ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	3.86	0.664	มาก
3.	ด้านการบริการ	3.93	0.665	มาก
4.	ด้านผลิตภัณฑ์ของแหล่งท่องเที่ยว	3.85	0.677	มาก
ภาพรวม		3.88	0.569	มาก

(n=329)

จากตาราง 1 พบว่า ประสิทธิผลการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน
กรณีศึกษาตลาดริมยม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 0.569) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน
พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริการ รองลงมา คือ ด้านแหล่งท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก
และด้านผลิตภัณฑ์ของแหล่งท่องเที่ยว ตามลำดับ

2. การเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับประสิทธิผลการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดย ใช้ชุมชนเป็นฐาน กรณีศึกษาตลาดริมยม

ตาราง 2 ผลสรุปการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยใช้ชุมชน
เป็นฐาน กรณีศึกษาตลาดริมยมชุมชนบ้านกง อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย

ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม	ค่า t	ค่า F	Sig	ผลการศึกษา	
					ยอมรับ	ปฏิเสธ
เพศ	การบริหารจัดการ ท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรม	0.692	-	0.489	-	✓

อายุ	การบริหารจัดการ					
	ท่องเที่ยว	-	1.007	0.390	-	✓
	เชิงวัฒนธรรม					
การศึกษา	การบริหารจัดการ					
	ท่องเที่ยว	-	0.950	0.435	-	✓
	เชิงวัฒนธรรม					
อาชีพ	การบริหารจัดการ					
	ท่องเที่ยว	-	1.129	0.338	-	✓
	เชิงวัฒนธรรม					
รายได้ต่อเดือน	การบริหารจัดการ					
	ท่องเที่ยว	-	0.441	0.724	-	✓
	เชิงวัฒนธรรม					
สถานภาพ	การบริหารจัดการ					
	ท่องเที่ยว	-	0.068	0.934	-	✓
	เชิงวัฒนธรรม					

จากตาราง 2 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มี เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และสถานภาพ ที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยใช้ชุมชนเป็นฐานกรณีศึกษาตลาดริมยม ไม่แตกต่างกันทุกด้าน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. แนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยใช้ชุมชนเป็นฐานกรณีศึกษาตลาดริมยม

ตาราง 3 แนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน กรณีศึกษาตลาดริมยม

ที่	แนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการท่องเที่ยว	ความถี่ (f)
1	การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมต่อไปยังแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ และนักท่องเที่ยวสามารถเลือกได้ตามความสะดวก เช่น การจัดทัวร์ที่มีการเชื่อมต่อไปยังแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ เป็นต้น	87
2	การจัดสถานที่จัดจำหน่ายสินค้าและของที่ระลึกที่เป็นสินค้าชุมชนให้มีพื้นที่ในการจำหน่ายสินค้าและให้พ่อค้าแม่ค้า แต่งกายแบบย้อนยุค เพื่อเป็นการสร้างเสน่ห์ให้กับแหล่งท่องเที่ยวและดึงดูดนักท่องเที่ยว	65

3	การจัดกิจกรรมส่งเสริมการขายสินค้ากับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนด้วยการโฆษณาประชาสัมพันธ์ การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์แนะนำสถานที่ท่องเที่ยว ตามสื่อประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ	49
4	การสร้างความร่วมมือกับสมาคมการท่องเที่ยว ภาคธุรกิจโรงแรมที่พัก ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวต่าง ๆ ให้มีมากขึ้น เช่น การให้ส่วนลดค่าที่พัก ส่วนลดค่าอาหาร เป็นต้น	41

จากตาราง 3 แนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน กรณีศึกษาตลาดริมยม จังหวัดสุโขทัย พบว่า การพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวเชื่อมต่อไปยังแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถเลือกได้ตามความสะดวก รวมทั้งจัดสถานที่จัดจำหน่ายสินค้าและของที่ระลึกที่เป็นสินค้าชุมชน โดยให้พ่อค้าแม่ค้าแต่งกายแบบย้อนยุค เพื่อสร้างอัตลักษณ์ให้กับชุมชน และการจัดกิจกรรมส่งเสริมการขายสินค้ากับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ด้วยการโฆษณาประชาสัมพันธ์ การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์แนะนำสถานที่ท่องเที่ยว ตามสื่อประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ และสร้างความร่วมมือกับสมาคมการท่องเที่ยว ภาคธุรกิจโรงแรมที่พัก ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวต่างๆ ให้มีมากขึ้น เช่น การให้ส่วนลด ค่าที่พัก ส่วนลดค่าอาหาร เป็นต้น

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องประสิทธิผลการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน กรณีศึกษาตลาดริมยม ชุมชนบ้านกง อำเภองกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย ผู้วิจัยนำประเด็นที่สำคัญมาอภิปรายผลดังนี้

ประสิทธิผลการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน กรณีศึกษาตลาดริมยม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริการ รองลงมา คือ ด้านแหล่งท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านผลิตภัณฑ์ของแหล่งท่องเที่ยว ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าประชาชนให้ความร่วมมือกัน มีความรู้สึกเป็นเจ้าของและเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา สนับสนุนด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (วิไลพร เสถียรอุดร, 2561 : 74) ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัย พบว่า ระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (4.14) ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการคงไว้ซึ่งวิถีชีวิตของท้องถิ่นในแง่ของสังคม และวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (4.29) รองลงมา คือ ด้านการสร้างความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยว (4.27) และลำดับที่ 3 คือ ด้านการให้ความสำคัญกับประวัติศาสตร์ โบราณสถาน

ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการคำนึงถึงขีดความสามารถรองรับของพื้นที่และความสะอาดของพื้นที่ (4.14)

การเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับประสิทธิผลการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน กรณีศึกษาตลาดริมยม พบว่า ประชาชนที่มี เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และสถานภาพ ที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน กรณีศึกษาตลาดริมยม ไม่แตกต่างกันทุกด้าน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปพน (บุษยมาลย์ และคณะ, 2562 : 57) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการท่องเที่ยวชุมชน OTOP นวัตกรรม : กรณีศึกษาตำบลหน้าถ้ำ อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการท่องเที่ยวชุมชน OTOP นวัตกรรม : กรณีศึกษาตำบลหน้าถ้ำ อำเภอเมือง จังหวัดยะลา และเพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการท่องเที่ยวชุมชน OTOP นวัตกรรม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย คือประชาชน จำนวน 357 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการวิเคราะห์ การทดสอบแบบ One-Way ANOVA ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวชุมชน OTOP นวัตกรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการท่องเที่ยวชุมชน OTOP นวัตกรรม พบว่า ปัจจัยด้านอายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษาสูงสุด มีผลการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการท่องเที่ยวชุมชน OTOP นวัตกรรม ซึ่งความแตกต่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

แนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยใช้ชุมชนเป็นฐานกรณีศึกษาตลาดริมยม พบว่า การพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวเชื่อมต่อไปยังแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถเลือกได้ตามความสะดวก รวมทั้งจัดสถานที่จัดจำหน่ายสินค้าและของที่ระลึกที่เป็นสินค้าชุมชน โดยให้พ่อค้าแม่ค้าแต่งกายแบบย้อนยุค เพื่อสร้างอัตลักษณ์ให้กับชุมชน และการจัดกิจกรรมส่งเสริมการขายสินค้ากับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ด้วยการโฆษณาประชาสัมพันธ์ การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์แนะนำสถานที่ท่องเที่ยว ตามสื่อประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ และสร้างความร่วมมือกับสมาคมการท่องเที่ยว ภาคธุรกิจโรงแรมที่พักในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวต่างๆ ให้มีมากขึ้น เช่น การให้ส่วนลด ค่าที่พัก ส่วนลดค่าอาหาร เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ศิวัพร พยัคฆนันท์ และคณะ, 2564 : 35) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวชุมชนผ้าไหมทอมือตำบลสวาย อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาศักยภาพและความสำเร็จของการจัดการท่องเที่ยวชุมชนผ้าไหมทอมือ 2) ศึกษาความสัมพันธ์และอิทธิพลระหว่างศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวชุมชนกับความสำเร็จของการจัดการท่องเที่ยว

ชุมชนผ้าไหมทอมือ และ 3) ศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวชุมชนผ้าไหมทอมือ พื้นที่วิจัย คือ ตำบลสวาย อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวชุมชน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถามและการประชุมกลุ่มย่อย ผลการวิจัย พบว่า ศักยภาพและความสำเร็จของการจัดการท่องเที่ยวชุมชนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวด้านการบริหารจัดการท่องเที่ยว ด้านการสร้างการรับรู้คุณค่าของผ้าไหมทอมือ ด้านการจัดการข้อมูลเพื่อให้บริการนักท่องเที่ยว และด้านบุคลากรมีสัมพันธระดับมากกับความสำเร็จของการจัดการท่องเที่ยวชุมชน ส่วนด้านการดึงดูดทางการท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง และพบว่า ศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวชุมชนผ้าไหมทอมือ ด้านการบริหารจัดการท่องเที่ยวและด้านการสร้างการรับรู้คุณค่าของผ้าไหมทอมือส่งผลต่อความสำเร็จของการจัดการท่องเที่ยวชุมชนผ้าไหมทอมือ ตำบลสวาย อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ การพัฒนาศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวชุมชนผ้าไหมทอมือ ตำบลสวาย อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ควรให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่แสดงให้เห็นถึงเอกลักษณ์เฉพาะพื้นที่ พัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวให้มีจำนวนเพิ่มขึ้นและมีทักษะในการถ่ายทอดความรู้และคุณค่าเกี่ยวกับกิจกรรมการท่องเที่ยว ควรจัดให้มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว และจัดการบริการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว และควรพัฒนาให้คนในชุมชนมีทักษะการใช้เทคโนโลยีเพื่อการประชาสัมพันธ์และทำการตลาด การท่องเที่ยวให้มีรูปแบบการประชาสัมพันธ์ที่หลากหลาย และควรส่งเสริมให้ชุมชนควรมีส่วนร่วมในอนุรักษ์วิถีชีวิตช่างทอและภูมิปัญญาผ้าไหมทอมือ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. หน่วยงานในพื้นที่ควรจัดสรรงบประมาณในการปรับปรุงภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยว เช่น การจัดสวนหย่อมและปลูกต้นไม้รอบๆ บริเวณแหล่งท่องเที่ยว และจัดสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการสาธารณะภายในแหล่งท่องเที่ยว ให้มีอย่างเพียงพอและเหมาะสม
2. หน่วยงานในพื้นที่ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนในพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการท่องเที่ยวในด้านต่างๆ ให้มากขึ้นและพัฒนาไปสู่การพึ่งตนเองอย่างยั่งยืน โดยการสนับสนุนให้มีการอบรมและพัฒนาศักยภาพของยุวมัคคุเทศก์ในท้องถิ่นให้มีความสามารถในการดูแลและต้อนรับนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี
3. หน่วยงานในพื้นที่ควรมีการบูรณาการการทำงานในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐ การภาคเอกชน และภาคประชาชนเพื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในรูปแบบต่างๆ ให้ประสบผลสำเร็จ

4. หน่วยงานในพื้นที่ควรมีการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึงและหลากหลายรูปแบบ รวมถึงมีการติดตามผลการประชาสัมพันธ์เพื่อทราบถึงปัญหาและปรับปรุงแนวทางในการประชาสัมพันธ์ให้ประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยใช้ชุมชนเป็นฐานในพื้นที่ต่าง ๆ
2. ควรศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยใช้ชุมชนเป็นฐานในพื้นที่ต่าง ๆ
3. ควรศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาคประชาชนในการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยใช้ชุมชนเป็นฐานในพื้นที่ต่าง ๆ

เอกสารอ้างอิง

- ฉลองศรี พิมพ์สมพงศ์. (2550). *การวางแผนและพัฒนาตลาดการท่องเที่ยว*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ปพน บุญยมาลย์ และคณะ. (2562). *การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการท่องเที่ยวชุมชน OTOP นวัตกรรม : กรณีศึกษาตำบลหน้าถ้ำ อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา*. รายงานการวิจัย. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- วิไลพร เสถียรอุดร. (2561). *ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี*. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยว. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ศิวาพร พยัคฆนันท์ และคณะ. (2564). *การพัฒนาศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวชุมชนผ้าไหมทอมือตำบลสวาย อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์*. *วารสารธรรมศาสตร์*. 40 (2), 130-156.
- อนุชาติ พวงสำลี. (2540). *ประชาสัมพันธ์ : คำ ความคิดและความหมาย*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา.

ผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและการปรับตัวของผู้สูงอายุในสถานการณ์การแพร่ระบาดของ
ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) กรณีศึกษาในเขต

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านบึง อำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร

**Effect on Quality of Life and Adjustment of Elders in the Coronavirus
Disease 2019 Epidemic (COVID-19): A Case Study of Ban Bung
Subdistrict Administrative Organization, Mueang District,
Phichit Province**

เกศรินทร์ วิงพัฒน์ และ โชติ บดีรัฐ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

Kessarin Wingpat and Chot Bodeerat

Pibulsongkram Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author, E-mail : Kessarin.w@psru.ac.th

บทคัดย่อ

การค้นคว้าอิสระเรื่องมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา คือ 1) ระดับผลกระทบต่อนคุณภาพชีวิตและการปรับตัวของผู้สูงอายุในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 2) เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับผลกระทบต่อนคุณภาพชีวิตและการปรับตัวของผู้สูงอายุในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 3) ข้อเสนอแนะและมาตรการการลดผลกระทบต่อนคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ จากการแจกแบบสอบถามกับผู้สูงอายุจำนวน 269 คน ได้มาจากการแทนค่าในสูตรของยามานะ ใช้สถิติ คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่า t-test และ F-test

ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลกระทบต่อนคุณภาพชีวิตและการปรับตัวของผู้สูงอายุในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2. การเปรียบเทียบ พบว่า ผู้สูงอายุที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อผลกระทบต่อนคุณภาพชีวิตและการปรับตัวของผู้สูงอายุในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านอื่นไม่แตกต่างกันทุกด้าน 3. ข้อเสนอแนะและมาตรการ มี 4 มาตรการ คือ 1) มาตรการด้านสาธารณสุข 2) มาตรการด้านเวชภัณฑ์ป้องกันผู้สูงอายุ 3) มาตรการด้านการป้องกันปฏิบัติตน 4) มาตรการด้านการให้ความช่วยเหลือเยียวยา

* วันที่รับบทความ: 22 มีนาคม 2565; วันที่แก้ไขบทความ 13 พฤษภาคม 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 18 พฤษภาคม 2565

Received: March 22, 2022; Revised: May 13, 2022; Accepted: May 18, 2022

คำสำคัญ : ผลกระทบต่อคุณภาพชีวิต; การปรับตัว; ผู้สูงอายุ; ไวรัสโคโรนา 2019

Abstracts

The objectives of this study were to study the: 1) level of the effect on the quality of life and the adjustment of the elders in the Coronavirus Disease 2019 2) to compare the personal factors to the effect on the quality of life and the adjustment of the elders in the Coronavirus Disease 2019, and 3) suggestion and measure for reducing the effect on the life quality of the elders in the Coronavirus Disease 2019 This research applied the Quantitative Research. The sample was 269 elders from the calculation formula of Taro Yamane. The research instrument was the questionnaire. The statistics used frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test and F-test.

Results of the Research 1. Overall, the level of the effect on the quality of life and the adjustment of the elders in the Coronavirus Disease 2019 was at the high level. 2. The comparison found that the elders having the different income had the different opinion to the effect on the quality of life and the adjustment of the elders in the Coronavirus Disease 2019 Epidemic (COVID-19t Province at 0.05 of statistical significance. 3. The the suggestion and measure for reducing the effect on the life quality of the elders in the Coronavirus Disease 2019 had 4 measures: 1) the measure for public health, 2) the measure for preventive medical supplies, 3) the measure for prevention and practice, and 4) the measure for helping.

Keywords : Impact on Quality of Life; Adaptation; Elderly; Coronavirus 2019

บทนำ

เนื่องจากปัจจุบันมีการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือ โรคโควิด-19 ในชุมชนเป็นวงกว้างและกระจายไปทั่วประเทศ ซึ่งเชื่อกันว่าติดต่อกันได้ทางละอองฝอยของสารคัดหลั่ง เช่น น้ำมูก น้ำลาย ละอองจากการไอ จาม หรือการพูดคุยใกล้ชิดในระยะ 1-1.5 เมตร และการสัมผัสสารคัดหลั่งที่อยู่ตามสิ่งของต่างๆ แล้วไปโดนเยื่อต่างๆ เช่น ตา จมูก ปาก ประกอบกับการแพร่เชื้อสามารถติดต่อจากผู้ติดเชื้อที่ยังไม่แสดงอาการได้ โดยหากมีการติดเชื้อในผู้ที่ร่างกายไม่แข็งแรงรวมถึงผู้สูงอายุจะมีโอกาสเสียชีวิตมากกว่าคนทั่วไปเนื่องจากสภาพร่างกายที่ไม่แข็งแรง ภูมิคุ้มกันลดลงตามวัย โดยเฉพาะผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว นับตั้งแต่สถานการณ์โควิด-19 แพร่ระบาดในประเทศไทย ไม่เพียงแต่ส่งผลให้ประชาชนเจ็บป่วยและเสียชีวิต ยังส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ประชาชนทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคมอย่างกว้างขวาง และกลุ่มเปราะบางซึ่งเป็นกลุ่มที่มีทุนทางสังคมน้อยกว่ากลุ่มอื่นย่อมได้รับผลกระทบที่รุนแรงกว่า นอกจากนี้ความสามารถในการปรับตัวของกลุ่มนี้ก็น้อยกว่าหากปราศจากความช่วยเหลือจากภายนอก เพราะผู้สูงอายุมีร่างกายที่เสื่อมถอยไปตามอายุจึงมีความเสี่ยงในด้านสุขภาพและต้องการการดูแลที่มากกว่า และเป็นกลุ่มที่อยู่ในวัยเกษียณ ไม่มีรายได้หรือมีรายได้ที่น้อยกว่าในวัยทำงานจึงได้รับผลกระทบที่รุนแรงกว่า (กระทรวงสาธารณสุข, 2563 : 3) จากรายงานสถานการณ์ประชากรผู้สูงอายุของหน่วยงานต่างๆ เช่น องค์การสหประชาชาติมีรายงานไปในลักษณะเดียวกัน กล่าวคือ ประชากรของผู้สูงอายุที่มีอัตราเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

โดยมีสาเหตุจากความก้าวหน้าทางการแพทย์และสาธารณสุข ประกอบกับอัตราการเจริญพันธุ์ของประชากรมีทิศทางที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง ในส่วนของประเทศไทยเองก็ต้องเผชิญกับสถานการณ์ที่ไม่แตกต่างกับภูมิภาคอื่นๆ ดังข้อมูลจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ ประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ.2560 ว่าประเทศไทยใกล้เข้าสู่สังคมผู้สูงวัยอย่างสมบูรณ์ ผู้สูงอายุหรือผู้มีอายุ 60 ปีขึ้นไป มีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง จากข้อมูลในปี พ.ศ.2537 สัดส่วนของประชากรผู้สูงอายุคิดเป็นร้อยละ 6.8 ของประชากรทั้งประเทศ และเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 16.7 ในปี พ.ศ.2560 เมื่อพิจารณาถึงสิทธิการรักษาของผู้สูงอายุหรือสวัสดิการค่ารักษาพยาบาลในปัจจุบัน(ไม่รวม ไม่ทราบว่ามี/ไม่มีสวัสดิการฯ) พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ (ร้อยละ 99.2) มีสวัสดิการค่ารักษาพยาบาลหลักมีเพียงร้อยละ 0.8 เท่านั้นที่ไม่มีสวัสดิการค่ารักษาพยาบาล สำหรับสวัสดิการค่ารักษาพยาบาลหลักของผู้สูงอายุส่วนใหญ่(ร้อยละ 83.2) เป็นสวัสดิการจากรัฐ คือ ประกันสุขภาพถ้วนหน้า (บัตรทอง) รองลงมา คือ ข้าราชการหรือข้าราชการบำนาญ ประกันสังคม/กองทุนเงินทดแทน รัฐวิสาหกิจ และอื่นๆ ลักษณะการอยู่อาศัยของผู้สูงอายุพิจารณาจากการที่ผู้สูงอายุอาศัยอยู่ร่วมกับสมาชิกอื่นๆ ในครอบครัว พบว่า สัดส่วนของผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียวตามลำพังในครัวเรือนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยปี 2537 มีผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียวร้อยละ 3.6 และเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 6.3 7.7 8.6 และ 8.7 ในปี 2545 2550 2554 และ 2557 ตามลำดับ ผลสำรวจปี 2560 มีผู้สูงอายุอยู่คนเดียวตามลำพังในครัวเรือนเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 10.8 และผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่กับสมาชิกอื่นๆ ในครัวเรือน เช่น อยู่กับคู่สมรส บุตร/พี่/น้อง/ญาติ ผู้ดูแลฯ มีร้อยละ 89.2 (กลุ่มประชาสัมพันธ์สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2561)

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านบุง ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของที่ว่าการอำเภอเมืองพิจิตร อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอเมืองพิจิตรประมาณ 6 กิโลเมตร มีจำนวนพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 67 ตารางกิโลเมตร มีหมู่บ้านอยู่ในเขตพื้นที่ความรับผิดชอบจำนวน 5 หมู่บ้าน ประกอบด้วยหมู่ที่ 2 บ้านบุงหมู่ที่ 3 บ้านไผ่ชุมแสงหมู่ที่ 5 บ้านหนองไผ่หมู่ที่ 6 บ้านวังตาน้อยหมู่ที่ 7 บ้านวังกลมเหนือในส่วนพื้นที่ของหมู่ที่ 1 บ้านวังกรด และ หมู่ที่ 4 บ้านวังกลมใต้ อยู่ในเขตพื้นที่ของเทศบาลตำบลวังกรดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านบุงเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดกลาง มีหน้าที่ในการพัฒนาท้องถิ่นด้านต่างๆ เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน สำหรับการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุได้ดำเนินการจัดสวัสดิการตามบทบาท อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายกำหนด ได้แก่การจ่ายเบี้ยยังชีพ การดูแลสุขภาพ นันทนาการ ที่อยู่อาศัย รายได้ สภาพและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสถานะการอยู่อาศัยของผู้สูงอายุในตำบลบ้านบุงนั้น มีลักษณะสอดคล้องกับผู้สูงอายุส่วนใหญ่ของประเทศ กล่าวคือ ส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับลูกหลาน ซึ่งเป็นครอบครัวขยาย แต่ครอบครัวจะมีแนวโน้มเล็กลงจากครอบครัวขยายที่ใช้ชีวิตร่วมกันอย่างน้อยสามรุ่น ได้แก่ พ่อ แม่ ลูก ปู่ ย่า ตา ยาย กลายเป็นครอบครัวเดี่ยวที่ประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก จึงทำให้ผู้สูงอายุต้องใช้ชีวิตโดยลำพังมากขึ้น โดยสาเหตุสำคัญเกิดจากการอพยพย้ายถิ่นของแรงงานชนบทสู่เมืองที่อื่น และยังมีผู้สูงอายุอีกจำนวนหนึ่งที่ไม่มีญาติ พี่ น้อง เป็นโสด หรือไม่มีสมาชิกในครอบครัวที่จะให้ความเกื้อหนุน ดูแล หรือถูกทอดทิ้ง

จากสถานการณ์โควิด - 19 ที่รัฐบาลได้มีมาตรการเยียวยากลุ่มเปราะบางที่ได้รับผลกระทบจากโควิด - 19 โดยมีกลุ่มผู้สูงอายุทั่วประเทศจำนวน 9.66 ล้านคน และได้มีแนวทางต่างๆ ของรัฐบาลในการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ โดยรายงานความคืบหน้าในการลงทะเบียนฉีดวัคซีนของกลุ่มผู้สูงอายุ/กลุ่ม 7 โรค ทั้งจังหวัดพิจิตร จำนวน 114,142 ราย ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่อง “ผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและการปรับตัวของผู้สูงอายุในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด - 19 (COVID-19) กรณีศึกษาในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านบึง อำเภอมะนัง จังหวัดพิจิตร” ตามประเด็นศึกษาระดับคุณภาพชีวิตทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านร่างกาย 2) ด้านจิตใจ 3) ด้านเศรษฐกิจ 4) ด้านสิ่งแวดล้อม และ 5) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม เพื่อได้เรียนรู้ผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุเป็นกรณีศึกษาเก็บข้อมูลใช้ในการวางแผนการพัฒนางานสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและการปรับตัวของผู้สูงอายุในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019
2. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและการปรับตัวของผู้สูงอายุในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะและมาตรการการลดผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

ระเบียบวิธีวิจัย

การดำเนินการวิจัยเรื่องนี้ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ จากการแจกแบบสอบถาม โดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ ผู้สูงอายุในเขตรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านบึง อำเภอมะนัง จังหวัดพิจิตร จำนวน 817 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านบึง, 2564)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ ผู้สูงอายุในเขตรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านบึง อำเภอมะนัง จังหวัดพิจิตร จำนวน 269 คน ที่ได้จากการแทนค่าในสูตรของยามาเน่ (Yamane)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม มี 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและการปรับตัวของผู้สูงอายุในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโร

นำ 2019 แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบประมาณค่า (Rating Scale) โดยใช้วิธีการของ Likert Method โดยมีเกณฑ์ในการให้คะแนนแบ่งออกเป็น 5 ระดับ และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะและมาตรการการลดผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด (Open-Ended Form)

2.2 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ คือ ศึกษาเอกสาร แนวคิด หลักการ และทฤษฎี กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือการวิจัย ดำเนินการสร้างและปรับแบบสอบถาม นำแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาคุณภาพความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.841

3. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

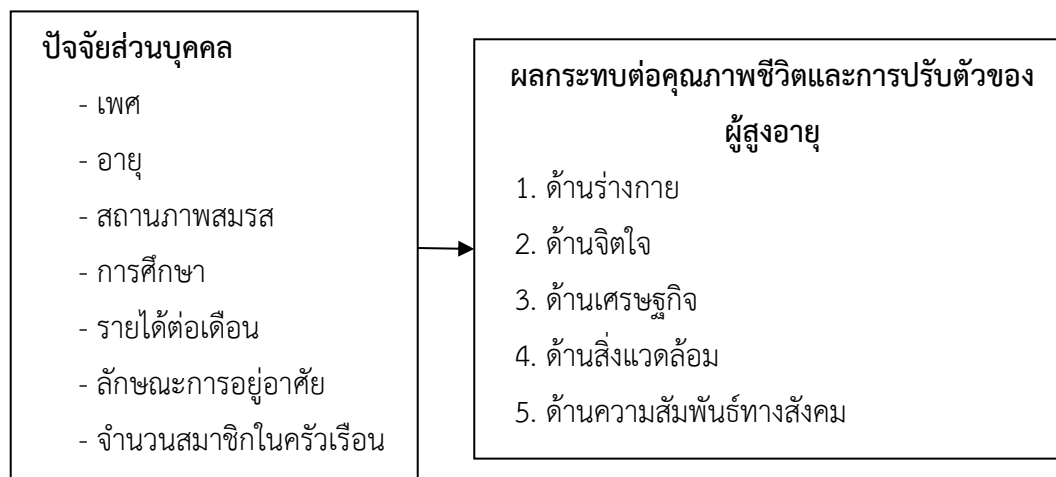
ขอหนังสือจากคณะสังคมศาสตร์และการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยต่อนายกองคการบริหารส่วนตำบลบ้านบึง อำเภอมือง จังหวัดพิจิตร นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปเก็บรวบรวมข้อมูลโดยกระจายกลุ่มตัวอย่างสุ่มเลือกจากผู้สูงอายุ จำนวน 296 ชุด ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามด้วยตนเอง และนำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์ เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์เพื่อการวิจัยต่อไป

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าร้อยละ (%), ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สถิติเชิงอนุมาน (Inference Statistics) ได้แก่ ค่าสถิติทดสอบ t-test ค่าสถิติทดสอบ F-test (One-Way Analysis of Variance) และการใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท นำเสนอเป็นความเรียงประกอบตาราง โดยการแจกแจงความถี่

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยใช้เป็นแนวทางกำหนดกรอบแนวคิด ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ระดับผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและการปรับตัวของผู้สูงอายุในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและการปรับตัวของผู้สูงอายุในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยภาพรวม

ลำดับ	ผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและการปรับตัว ของผู้สูงอายุในสถานการณ์การแพร่ระบาด ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ด้านสุขภาพกาย	4.14	0.707	มาก
2	ด้านจิตใจ	3.78	0.832	มาก
3	ด้านเศรษฐกิจ	3.79	0.755	มาก
4	ด้านสิ่งแวดล้อม	4.01	0.710	มาก
5	ด้านสัมพันธภาพทางสังคม	3.44	0.719	มาก
ภาพรวม		3.88	0.673	มาก

จากตาราง 1 พบว่า ผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและการปรับตัวของผู้สูงอายุในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 0.673) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านสุขภาพกาย รองลงมา คือ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ ด้านจิตใจ และด้านสัมพันธภาพทางสังคมตามลำดับ

การทดสอบเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับผลกระทบต่อนคุณภาพชีวิตและการปรับตัวของผู้สูงอายุในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

ตาราง 2 การปัจจัยส่วนบุคคลกับผลกระทบต่อนคุณภาพชีวิตและการปรับตัวของผู้สูงอายุในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม	ค่า t	ค่า F	Sig	ผลการศึกษา	
					ยอมรับ	ปฏิเสธ
เพศ	ผลกระทบต่อนคุณภาพชีวิตและการปรับตัวของผู้สูงอายุ	-1.229	-	0.220	-	✓
อายุ	ผลกระทบต่อนคุณภาพชีวิตและการปรับตัวของผู้สูงอายุ	-	0.289	0.749	-	✓
สถานภาพ	ผลกระทบต่อนคุณภาพชีวิตและการปรับตัวของผู้สูงอายุ	-	0.863	0.423	-	✓
การศึกษา	ผลกระทบต่อนคุณภาพชีวิตและการปรับตัวของผู้สูงอายุ	-	0.363	0.696	-	✓
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	ผลกระทบต่อนคุณภาพชีวิตและการปรับตัวของผู้สูงอายุ	-	3.481*	0.016	✓	-
ลักษณะที่อยู่อาศัย	ผลกระทบต่อนคุณภาพชีวิตและการปรับตัวของผู้สูงอายุ	-	1.592	0.205	-	✓
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน	ผลกระทบต่อนคุณภาพชีวิตและการปรับตัวของผู้สูงอายุ	-	0.991	0.373	-	✓

* อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 2 พบว่า ผู้สูงอายุที่มี เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา ลักษณะที่อยู่อาศัย จำนวนสมาชิกในครัวเรือนต่างกันมีความคิดเห็นต่อการผลกระทบต่อนคุณภาพชีวิตและการปรับตัวของผู้สูงอายุในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะและมาตรการการลดผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

ตาราง 3 ข้อเสนอแนะและมาตรการการลดผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

ลำดับ	แนวทางการปรับตัว การลดผลกระทบ	ความถี่
1	มาตรการด้านสาธารณสุข - ประชาสัมพันธ์แนวทางป้องกันการแพร่เชื้อแก่ผู้สูงอายุและเครือข่าย - มีแผนจัดเตรียมและบริหารทรัพยากรในการดูแลผู้สูงอายุ	52
2	มาตรการด้านเวชภัณฑ์ป้องกัน - จัดทำหน้ากากอนามัยผ้า เจลแอลกอฮอล์ ล้างมือ โดยแจกให้ผู้สูงอายุ - จัดเวชภัณฑ์ป้องกัน จัดบริการรับยาที่โรงพยาบาลให้ผู้สูงอายุ	43
3	มาตรการด้านการป้องกัน ปฏิบัติตน - ใส่หน้ากากอนามัย/หน้ากากผ้าเสมอ - เว้นระยะห่างทางสังคม ระยะห่างทางกายภาพ อย่างน้อย 1-2 เมตร - ล้างมือให้ถูกวิธีด้วยสบู่ หรือผลิตภัณฑ์แอลกอฮอล์ - หลีกเลี่ยงพื้นที่เสี่ยงต่อเชื้อโรค ไม่ใกล้ชิดกลุ่มเสี่ยง และหลีกเลี่ยงการพบปะสังสรรค์	35
4	มาตรการด้านการให้ความช่วยเหลือเยียวยา - การจ่ายเงินเยียวยาฯ ให้ผู้สูงอายุผู้สูงอายุที่ได้รับผลกระทบ - จัดทำคู่มือมาตรการการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 - ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครเพื่อประสานความช่วยเหลือผู้สูงอายุ	85

จากตาราง 3 ข้อเสนอแนะและมาตรการการลดผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พบว่า แนวทางการปรับตัว การลดผลกระทบ มี 4 มาตรการ คือ 1) มาตรการด้านสาธารณสุข คือ ประชาสัมพันธ์แนวทางป้องกันการแพร่เชื้อแก่ผู้สูงอายุ

และเครือข่าย มีแผนจัดเตรียมและบริหารทรัพยากรในการดูแลผู้สูงอายุ 2) มาตรการด้านเวชภัณฑ์ป้องกัน คือ จัดทำหน้ากากอนามัยผ้า เจลแอลกอฮอล์ ล้างมือ โดยแจกให้ผู้สูงอายุ จัดเวชภัณฑ์ป้องกัน จัดบริการรับยาที่โรงพยาบาลให้ผู้สูงอายุ 3) มาตรการด้านการป้องกัน ปฏิบัติตน คือ ใส่หน้ากากอนามัย/หน้ากากผ้าเสมอ เว้นระยะห่างทางสังคม ระยะห่างทางกายภาพ อย่างน้อย 1-2 เมตร ล้างมือให้ถูกวิธีด้วยสบู่ หรือผลิตภัณฑ์แอลกอฮอล์ หลีกเลี่ยงพื้นที่เสี่ยงต่อเชื้อโรค ไม่ใกล้ชิดกลุ่มเสี่ยง และหลีกเลี่ยงการพบปะสังสรรค์ 4) มาตรการด้านการให้ความช่วยเหลือเยียวยา คือ การจ่ายเงินเยียวยาฯ ให้ผู้สูงอายุผู้สูงอายุที่ได้รับผลกระทบ จัดทำคู่มือ มาตรการการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพอาสาสมัคร เพื่อประสานความช่วยเหลือผู้สูงอายุ

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและการปรับตัวของผู้สูงอายุในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) กรณีศึกษาในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านบึง อำเภอมือง จังหวัดพิจิตร” ผู้วิจัยขอเสนอประเด็นที่สำคัญในการอภิปรายผลดังนี้

ผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและการปรับตัวของผู้สูงอายุในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านสุขภาพกาย รองลงมา คือ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ ด้านจิตใจ และด้านสัมพันธภาพทางสังคม ตามลำดับทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ต้องการให้มีบริการให้ความรู้ แนะนำการดูแลสุขภาพที่ถูกวิธีให้กับผู้ที่ดูแลในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลให้ต้องจัดมีบริการพาหนะในการรับส่งผู้สูงอายุไปโรงพยาบาลในกรณีเจ็บป่วยและช่วยเหลือตนเองไม่ได้ เพื่อป้องกันและหลีกเลี่ยงผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (วิญญูทิพย์ บุญทัน และคณะ, 2563 : 78) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพในการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด19) ของผู้สูงอายุ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพในการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด19) และระดับพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพในการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด19) พบว่าผู้สูงอายุไทยมีการรับรู้ประโยชน์ของการปฏิบัติอยู่ในระดับมากการรับรู้อุปสรรคในการปฏิบัติอยู่ในระดับต่ำการรับรู้ความสามารถของตนเองอยู่ในระดับอิทธิพลระหว่างบุคคลอยู่ในระดับปานกลางอิทธิพลจากสถานการณ์อยู่ในระดับมากและพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพในการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด19) อยู่ในระดับดี

การเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและการปรับตัวของผู้สูงอายุในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พบว่า ผู้สูงอายุที่มี เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา ลักษณะที่อยู่อาศัย จำนวนสมาชิกในครัวเรือนต่างกันมีความคิดเห็นต่อการผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและการปรับตัวของผู้สูงอายุในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ (กองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติ (UNFPA) ประจำประเทศไทยและวิทยาลัยประชากรศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2563 : 2) ได้ทำการสำรวจผลกระทบของการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ต่อประชากรสูงอายุในประเทศไทยซึ่งดำเนินการในเดือนกรกฎาคมพ.ศ. 2563 ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองประสบปัญหาเกี่ยวกับการทำงานมากกว่าผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตชนบทนอกจากนี้ผู้สูงอายุยังมีรายได้จากการทำงานบุตรและดอกเบี้ยเงินออมลดลงในช่วงการระบาดใหญ่ของโควิด-19 อีกด้วยในด้านสุขภาพร้อยละ 20 ของผู้สูงอายุระบุว่าตนเองมีอาการทางสุขภาพจิตอย่างน้อยหนึ่งอาการเป็นบางครั้งหรือตลอดเวลาในช่วงระหว่างการระบาดใหญ่ของโควิด-19 ซึ่งได้แก่วิตกกังวลร้อยละ 57.2 ไม่อยากอาหารร้อยละ 47.3 เหนื่อยร้อยละ 25 และไม่มีความสุขร้อยละ 23.3 สัดส่วนดังกล่าวทั้งหมดแตกต่างกันเล็กน้อยระหว่างผู้สูงอายุชายและหญิงแต่มีค่าสูงกว่าสำหรับผู้สูงอายุที่อยู่อาศัยในเขตเมืองเมื่อเปรียบเทียบกับเขตชนบท นอกจากนี้ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ตามลำพังมีแนวโน้มที่จะมีอาการเหงามากกว่าผู้สูงอายุที่มีลักษณะการอยู่อาศัยในรูปแบบอื่นๆ นอกจากนี้ผู้สูงอายุเกือบทั้งหมดระบุว่าได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการระบาดใหญ่ของโควิด-19 จากโทรทัศน์และวิทยุและสมาชิกในครอบครัวทั้งนี้ร้อยละ 19.2 ของประชากรไทยหรือของประชากรทั้งหมด 12 ล้านคนมีอายุมากกว่า 60 ปีโดยทุกๆ 1 ใน 10 ของผู้สูงวัยเป็นผู้ที่มีอายุมากกว่า 80 ปีผู้สูงอายุจำนวนประมาณ 1.9 ล้านคนหรือร้อยละ 16 ของผู้สูงอายุทั้งหมดอยู่ในภาวะสุขภาพไม่แข็งแรงโดย 1 ใน 8 หรือประมาณ 252,000 คนของผู้สูงอายุในกลุ่มนี้ระบุว่ามีความสุขไม่เต็มมากผู้สูงอายุบางคนเสี่ยงต่อการถูกทำร้ายหรือถูกทอดทิ้งโดยสมาชิกในครอบครัวโดยไม่มีการรายงานต่อเจ้าหน้าที่แหล่งรายได้หลักของผู้สูงอายุในช่วงการระบาดใหญ่ของโควิด-19 ร้อยละ 16 มาจากลูกร้อยละ 22 มาจากการหารายได้ด้วยตนเองมีเพียงผู้สูงอายุเพียงร้อยละ 4 เท่านั้นที่มีรายได้จากการออมหรือมีทรัพย์สินและได้รับบำเหน็จบำนาญความเป็นอยู่ที่ดีของผู้สูงอายุอาจได้รับผลกระทบรุนแรงขึ้นได้หากพวกเขาไม่มีเงินเพียงพอสำหรับการอยู่อาศัยโดยเฉพาะในครัวเรือนที่พวกเขาต้องพึ่งพารายได้ของลูกและถ้าลูกๆ ของพ่อแม่ผู้สูงอายุอยู่ในภาวะตกงานจะทำให้เกิดวิกฤติทางเศรษฐกิจหนักมากขึ้น

ข้อเสนอแนะและมาตรการการลดผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พบว่า แนวทางการปรับตัว การลดผลกระทบ มี 4 มาตรการ คือ 1) มาตรการด้านสาธารณสุข คือ ประชาสัมพันธ์แนวทางป้องกันการแพร่เชื้อแก่ผู้สูงอายุและเครือข่าย มีแผนจัดเตรียมและบริหารทรัพยากรในการดูแลผู้สูงอายุ 2) มาตรการด้านเวชภัณฑ์ป้องกัน คือ จัดทำหน้ากาก

อนามัยผ้า เจลแอลกอฮอล์ ล้างมือ โดยแจกให้ผู้สูงอายุ จัดเวชภัณฑ์ป้องกัน จัดบริการรับยาที่โรงพยาบาลให้ผู้สูงอายุ 3) มาตรการด้านการป้องกัน ปฏิบัติตน คือ ใส่หน้ากากอนามัย/หน้ากากผ้าเสมอ เว้นระยะห่างทางสังคม ระยะห่างทางกายภาพ อย่างน้อย 1-2 เมตร ล้างมือให้ถูกวิธีด้วยสบู่ หรือผลิตภัณฑ์แอลกอฮอล์ หลีกเลี่ยงพื้นที่เสี่ยงต่อเชื้อโรค ไม่ใกล้ชิดกลุ่มเสี่ยง และหลีกเลี่ยงการพบปะสังสรรค์ 4) มาตรการด้านการให้ความช่วยเหลือเยียวยา คือ การจ่ายเงินเยียวยาฯ ให้ผู้สูงอายุผู้สูงอายุที่ได้รับผลกระทบ จัดทำคู่มือมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครเพื่อประสานความช่วยเหลือผู้สูงอายุซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (กัญญาณัฐ ไพคำ, 2561: 43) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในประเทศไทยโดยใช้รูปแบบการศึกษาในเชิงคุณภาพมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะปัจจัยสำคัญของนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุของภาครัฐที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในประเทศไทยและเพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในประเทศไทยผลการวิจัยพบว่าอิทธิพลของนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในประเทศไทยมี 4 ประการ ได้แก่ 1) การจัดตั้งหน่วยงานที่ทำหน้าที่ดูแลงานด้านผู้สูงอายุอย่างเป็นระบบ 2) การสนับสนุนให้มีชมรมผู้สูงอายุในชุมชนที่เข้มแข็ง 3) การสร้างเครือข่ายการทำงานด้านผู้สูงอายุการใช้ทรัพยากรและข้อมูลด้านผู้สูงอายุร่วมกันอย่างบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและ 4) การพัฒนาบุคลากรของท้องถิ่นให้มีความรู้ความเข้าใจการดูแลผู้สูงอายุเพื่อให้ทำงานด้านผู้สูงอายุอย่างมีประสิทธิภาพรวมถึงการให้ความรู้เกี่ยวกับสิทธิและผลประโยชน์ที่ผู้สูงอายุได้รับตามกฎหมาย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ภาครัฐควรสนับสนุนด้านสาธารณสุข คือ ประชาสัมพันธ์แนวทางป้องกันการแพร่เชื้อแก่ผู้สูงอายุและเครือข่าย มีแผนจัดเตรียมและบริหารทรัพยากรในการดูแลผู้สูงอายุในพื้นที่
2. ภาครัฐควรสนับสนุนด้านเวชภัณฑ์ป้องกัน คือ จัดทำหน้ากากอนามัยผ้า เจลแอลกอฮอล์ ล้างมือ โดยแจกให้ผู้สูงอายุ จัดบริการรับยาที่โรงพยาบาลให้ผู้สูงอายุ ในพื้นที่
3. ภาครัฐควรสนับสนุน ให้ความช่วยเหลือเยียวยา คือ การจ่ายเงินเยียวยาฯ ให้ผู้สูงอายุผู้สูงอายุที่ได้รับผลกระทบ จัดทำคู่มือมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครเพื่อประสานความช่วยเหลือผู้สูงอายุในพื้นที่

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวของผู้สูงอายุในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

2. ควรศึกษาคามพึงพอใจของผู้สูงอายุต่อการบริหารจัดการสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

3. ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาศักยภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขในการดูแลผู้สูงอายุในพื้นที่ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงสาธารณสุข. (2563). คู่มือการปฏิบัติตามมาตรการผ่อนปรนกิจการและกิจกรรมเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 สำหรับประเภทกิจการและกิจกรรม กลุ่มที่ 2. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงสาธารณสุข.

กลุ่มประชาสัมพันธ์ สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2561). สำนักงานสถิติฯ เผยผลสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย 2560. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 29 กันยายน 2563. แหล่งที่มา: <http://www.nso.go.th/sites/2014/DocLib14/News/2561/07-61/N10-04-61.pdf>.

กองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติ (UNFPA) ประจำประเทศไทย และ วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2563). บทสรุปผู้บริหาร ผลกระทบโควิด-19 ต่อผู้สูงอายุ. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 9 กันยายน 2564. แหล่งที่มา: https://thailand.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/covid-19_report-online-revised_2021.pdf.

กัญญาณัฐไฟคำ. (2561). การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในประเทศไทย. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี. 7 (2), 19-26.

วิญญูทัยบุญ บัญทัน และคณะ. (2563). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพในการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด 19) ของผู้สูงอายุ. วารสารพยาบาลตำรวจ. 2 (12), 323-337.

The Development of Vocabulary Acquisition for Thai Kindergarteners through Digital Storytelling (DST)

**Nattanan Prongkitsanuluck,
Surattana Adipat and Pariwat Imsa-ard**

Ramkhamhaeng University, Thailand

Corresponding Author E-mail: 6312590005@rumail.ru.ac.th

Abstracts

While Digital Storytelling (DST) is an effective teaching and learning resource that has been implemented at many educational levels, particularly in young learner classrooms, its effectiveness in developing vocabulary acquisition of Thai EFL kindergarteners is still understudied. This study investigated the effectiveness of Digital Storytelling (DST) on very young learners' vocabulary acquisition. A group of 22 kindergarteners aged between four and five years old was exposed to ten target words selected from two types of Digital Storytelling (DST) – a combination of a story and animation, and a combination of a song and animation. Wilcoxon Signed Rank Test and Cohen's d were adopted to compare the mean scores and observe the effect size of both combinations of Digital Storytelling (DST) respectively. Additionally, content analysis was adopted for qualitative data from the interview. Results indicated that both combinations significantly improved learners' vocabulary acquisition at the significance level of .05. This study also highlighted the effectiveness of Digital Storytelling in that both song and story could enhance the kindergarteners' vocabulary growth greatly. Moreover, the song was selected as their favorite choice the most. The implementation of digital storytelling in kindergarten classrooms could support learners to improve their vocabulary size effectively and positively.

Keywords: digital storytelling; Vocabulary Acquisition; kindergarten; young learners

Introduction

In learning a language, the four primary skills, namely listening, speaking, reading, and writing skills, are the most crucial skills for every language learner. While dissecting the components of language learning, vocabulary undoubtedly plays a critical part since it conveys meaning when reading books, watching movies, or conversing. Although vocabulary is a minor part, having a small vocabulary might make it difficult for users to comprehend any information given. (Wilkins, 1972 : 111) illustrates that "without grammar, very little can be conveyed; without vocabulary, nothing can be communicated," which is consistent with (Carter and McCarthy, 2014 : 47)'s assertion that vocabulary is a fundamental component of language proficiency. Additionally, (Schmitt, 2010 : 112) argues that students carry dictionaries rather than grammar books, implying that the meaning of an unfamiliar term, including its use, is more significant (Komol & Sripetpun, 2014 : 85). Additionally, due to the nature of the English language, parents in the twenty-first century are more inclined to invest in and well-prepare schooling for their children's future. As a result, a proponent of the Critical Period Hypothesis (CPH), develops the concept of "the younger, the better", which means young age is a certain age to learn a language. Similarly, (McDonough, 1981 : 76) indicates that "children are like

* Received: March 14, 2022; Revised: March 30, 2022; Accepted: March 31, 2022

sponges" (p.153) because their brains are capable of effectively absorbing everything around them: babbling imitates their caregivers and observing things through sight and touch, which leads them to begin learning, particularly English language, at an early age.

In Thailand, English is accepted as a foreign language (EFL) which means English is spoken and used exclusively in language classrooms. Consequently, EFL learners cannot use the target language fluently due to a lack of opportunities to practice, and drill, especially the communication skills - listening skills, and speaking skills. With this respect, children from the EFL context are likely to start their language learning at a very young age, and likely to be younger to activate their communication skills, be able to use the language naturally, and increase lexicon size. According to the researcher's observation on the Thai context of English language learning, it is likely to occur in many EFL countries. To illustrate, in Thailand, children are sent to private preschools or kindergartens where they interact with both native and non-native English-speaking teachers to be familiarized with and be able to use the target language fluently.

The 21st-century young learners enjoy learning the target language through a variety of choices of digital storytelling such as 1) mobile learning applications – Khan Academy and 2) YouTube educational channels: Super Simple Songs which are not only well-designed, fun, and colorful but also stimulate children to absorb some basic English knowledge provided such as alphabets, numbers, including concrete topics around them, namely animals, and fruits. Moreover, these free and paid digital media are available to everyone, and everywhere. (Anderson and Chua, 2010 : 32-36) discuss that, in the late 1980s, Digital Storytelling (DST) was developed as a channel to publicize democratic perspectives and popularized and accessible for all afterward. The combination of pictures, animation, and audio convey the messages to audiences easier, and quicker in terms of expressing content to society, especially in education.

Additionally, the characteristics of Digital Storytelling (DST) are likely to support learners' learning styles of Fleming's (1987) VARK model which comprises Visual, Auditory, Reading/writing, and Kinesthetic which believes that each child learns the same thing differently. Kinesthetic is learning by doing. While an auditory learner acquires input through listening (Kirk, 2021 : 35). (Robin, 2006 : 709-716) emphasizes that Digital Storytelling supports learners in many ways, e.g., to activate their collaboration skills, and to enhance their experience through personal ownership and accomplishment, especially empowering classrooms with both mixed ability learners and different learning styles. Nonetheless, there is a dearth of a study examining the use of this new technology to improve very young EFL learners' vocabulary acquisition. Therefore, the findings of this study are valued in early childhood education and to elaborate teachers to apply this technology in their classroom not only engage learners to the new era of pedagogical practices which is more effective to students' achievements but also prepare them to interact with future digital media that are developed rapidly, including applying the resources into their learning valuably, and wisely.

Research Objectives

1. to develop Thai kindergarteners' vocabulary acquisition through Digital Storytelling (DST)
2. to investigate the effectiveness of Digital Storytelling (DST) on very young learners' vocabulary acquisition

Research Methodology

A mixed-methods design including quantitative and qualitative research design was used to analyze the collected data which were gathered under the one-group pretest-posttest experimental design since the researcher would like to compare the results before and after receiving the two treatments. Additionally, the qualitative data from the structured oral interviews from each participant were collected and analyzed to examine their opinions towards digital storytelling.

Table 1 Research Design

O ₁	X	O ₂
Pre-test: Ten target words with three picture cards for each word were given to the participants.	Treatment: The six selected combinations of digital storytelling were played along with other activities according to the six lesson plans.	Posttest: The same ten target words with different picture cards were presented to the students to select.

1. Research Participants: The participants were 22 kindergarteners at the age of four to five years old who have been studying at a private school for at least two years and have been interacting with both Thai and English languages either at home or school. They were selected by purposive sampling which used the judgment of the researcher in selecting a specific purpose to answer research questions.

2. Research Instruments: There are four research instruments in this study. First, pre-test and posttest whistled ten words (See Table 2) and two sets of different pictures to avoid learners remembering the pictures from the pre-test stage (See Figure 2). Second, six digital storytelling as treatments were a) three clips of a combination of a story with animation, and b) three clips of a combination of a song with animation. Each digital storytelling provided meaningful and repetitive target inputs with colorfulness, liveliness, clear pronunciation, appropriate to participants' age, including the suitable length between 3-5 minutes. Third, six lesson plans which each of them lasted 40 minutes and was divided into three stages – 1) presentation – greeting and viewing a selected treatment, 2) practice stage with two follow-up activities; open questions technique, and the Total Physical Response Storytelling, and 3) The retelling strategy was applied during the production stage. To emphasize, the target words and pictures from the pre-test stage were not explained or translated during any stages. Furthermore, those follow-up activities from three techniques are believed to support very young language learners' respond either orally or physically and observe how well they understand or gain the information from the content they have listened to, read, or learned. Fourth, structured oral interviews with two questions – 1) Which digital storytelling is your

favorite, story, or song? and 2) Why do you like it the most? and a matching game from their favorite combination was used to examine participants' opinions

Additionally, every research instrument not only was designed and selected by the researcher but also was validated and piloted with five kindergarteners before implementing with the participants to inspect its quality by three English language experts which resulted in a high degree of congruence at 0.97. Furthermore, to reduce the stress that might happen to the learners if the data were collected by another teacher which could affect the results of this study, the researcher decided to operate every step by herself.

Question: Which picture is a bug killer?

Figure 1. A question and sample of photo cards for a target word

Table 2. The repetition of each word exposure in each combination

Combination	Target words	Total number of exposures		
		Story 1	Story 2	Story 3
1) A story with animation	Grow	18	3	5
	Seed	14	7	13
	Plant	11	5	6
	Garden	10	8	0*
	Hole	2	0*	0*
2) A song with animation		Song 1	Song 2	Song 3
	Scratch	5	6	9
	Itchy	4	13	14
	Apply	2	0*	0*
	Ointment	2	0*	0*
	Bug killer	1	0*	0*

*Low frequency in exposure verbally but can be seen in animation form at least 5 times each.

The data collection process began with the pretest where each target word was pronounced by the researcher with three picture cards, and they were expected to select the correct pictures. Then the first Digital Storytelling (DST) - a combination of a story with animation was used in the first week then followed by the first posttest a day after. In the following week, the combination of a song with animation, and its posttest was conducted. To clarify, each combination and posttest was applied in a different week. After the six treatments, those two questions, and the matching game were applied with the participants by the researcher.

Table 3. Data Collecting

	Mon	Tue	Wed	Thu	Fri
Week 1	a combination of a story with animation; grow, seed, plant, hole, garden				
	Pre-test	Story 1	Story 2	Story 3	Posttest
Week 2	a combination of a song with animation; scratch, itchy, apply, ointment, bug killer				
	Pre-test	Song 1	Song 2	Song 3	Posttest and Structured oral interviews

3. Data Analysis: The data from the collection stage was analyzed and interpreted to answer the research questions. The data analysis comprised two parts using a statistical program to analyze 1) the quantitative data with Wilcoxon Ranked Test and Cohen's d, and 2) the descriptive qualitative data by content analysis of each participant's interview. The gathered data were analyzed by two statistical tests and content analysis, 1) the quantitative data with Wilcoxon Ranked Test to investigate the comparison and differences between mean scores of a pre-test and post-test, including 2) Cohen's d to examine the effect size of the treatments, and the qualitative data were analyzed through content analysis of each participant's interview.

Table 4. Summary of Data Analysis

RQs	Instruments	Data Analysis
1) To what extent can combinations of Digital Storytelling (DST) between (a) a story with animation, and (b) a song with animation improve vocabulary acquisition of Thai kindergarteners?	• Pretests • Posttests	• Wilcoxon signed-rank test • Cohen's d
2) What are the opinions of Thai kindergarteners towards digital storytelling?	• Structured oral interviews	• Content analysis

Conceptual Framework

This research implements two types of Digital Storytelling – a combination of a story with animation and a combination of a song with animation as independent variables in order to develop 22 kindergarteners' vocabulary acquisition which is the dependent variable as shown in Figure 1.

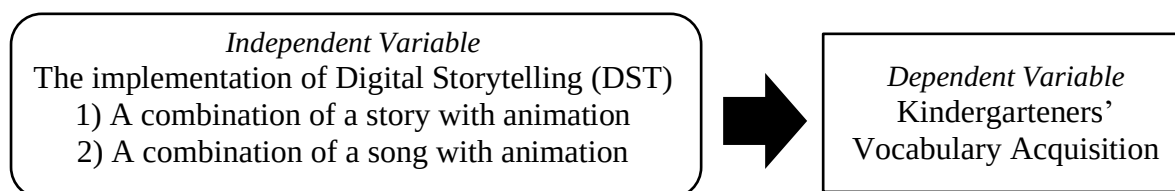

Figure 2. Conceptual Framework

Results

Thai kindergarteners' vocabulary acquisition

The vocabulary pre-and post-test scores of students who participated in Digital Storytelling (DST) with 1) a story combined with animation and 2) a song combined with animation were determined using descriptive statistics for the means and standard deviations. The mean scores for those two treatments were computed and compared using the Wilcoxon signed ranks test to see whether there was a significant difference between the pretest and post-test means. The results revealed that the two treatments significantly improved students' vocabulary acquisition at the .05 level as shown in Table 4.

Table 5. The Mean Scores of Pre-test and Posttest of both combinations

Combinations	n	Pre-test Scores		Posttest Scores		t	Sig.
		M	S.D.	M	S.D.		
Story	22	2.91	1.63	4.77	.612	-5.99	.000*
Song	22	2.68	1.46	4.86	.351	-6.82	.000*

* Significant at the .05 level (sig<.05)

Table 5 shows that the mean score of the posttest of a combination of a story ($M=4.77$) was higher than the mean score of the pretest of a combination of a story ($M=2.91$), and the mean score of the posttest of a combination of a song ($M=4.87$) was higher than the mean score of the pretest of a combination of a song ($M=2.68$). The posttest mean score for both combinations indicated a significant difference of 0.00, which was less than the level of .05. Although the results demonstrated a significant similarity between the post-test scores of those two types of digital storytelling at the 0.00 level, the posttest score of the song combination is higher and impacts kindergarteners' vocabulary stronger than the story combination. In addition, the results of participants' pre-test and post-test scores from both combinations were also calculated using Wilcoxon signed-rank and Cohen's d for the effect sizes as shown in Table 6.

Table 6. The pre-and-post-intervention scores of the combination of a story with animation (Wilcoxon Signed Ranks Test)

	n	Mean Rank	Ranks Sum	z	Asymp. Sig. (2-tailed)	Cohen's d (Effect Size)
Negative Ranks	0 ^a	.00	.00	-3.647	.000*	-0.549
Positive Ranks	17 ^b	9.00	153.00			
Ties	5 ^c					
Total	22					

* $p < .001$

a. Post-Intervention Scores < Pre-Intervention Scores

b. Post-Intervention Scores > Pre-Intervention Scores

c. Post-Intervention Scores = Pre-Intervention Scores

As Table 6 indicates, a statistically significant difference between the pre-intervention and post-intervention scores of the story combination [$z=-3.647$; $p<.001$]. The fact that the difference scores are all in favor of the positive ranks suggests and confirms that digital storytelling as the innovation has a significant effect on improving Thai kindergarteners' vocabulary as well as the findings in Table 4, the effect size calculated using Cohen's d statistic (Cohen, 1988 : 32) is shown to examine the magnitude of effect made by the treatment. To be precise, values between 0.1 and 0.3 suggest a small effect, values between 0.3 and 0.5 indicate a moderate effect, and values more than 0.5 indicate a strong effect. Furthermore, the pre- pre-and-intervention scores of the song combination are demonstrated in Table 6.

Table 7. The pre-and-post-intervention scores of the combination of a song with animation (Wilcoxon Signed Ranks Test)

	<i>n</i>	Mean Rank	Ranks Sum	<i>z</i>	Asymp. Sig. (2-tailed)	Cohen's <i>d</i> (Effect Size)
Negative Ranks	0 ^a	.00	.00	-3.849	.000*	-0.580
Positive Ranks	19 ^b	10.00	190.00			
Ties	3 ^c					
Total	22					

* $p<.001$

a. Post-Intervention Scores < Pre-Intervention Scores

b. Post-Intervention Scores > Pre-Intervention Scores

c. Post-Intervention Scores = Pre-Intervention Scores

In this investigation, the effect size is -0.580, which indicates a strong effect. Thus, the implementation of Digital Storytelling with a combination of a song with animation also has a significantly positive effect on vocabulary acquisition of Thai kindergarteners. The data available and the lack of a comparison group make these results relatively difficult to claim a direct link between changes in vocabulary acquisition. However, the target participants demonstrated improvements in acquiring new vocabulary over the scores before utilizing the innovation.

Thai kindergarteners' opinions toward digital storytelling

The structured oral interviews with two questions – 1) Which one is your favorite, story, or song? And 2) Why do you like it the most? Were used to elicit students' opinions on how they felt towards digital storytelling. Following by matching games with those five words from their favorite combination to investigate their word remembering. The results showed a positive attitude towards Digital Storytelling with both combinations of either a) a story with animation or b) a song with animation rated at highly positive level of the Story and Song Posttest outcomes. The data was as follows:

Table 8. Learners' individual vocabulary pre-test and posttest scores

Student N= 22	Story		Song		Choice of Preference*
	Pre-test	Posttest	Pre-test	Posttest	
1	4	5	4	5	Song
2	5	5	4	5	Story
3	5	5	2	5	
4	5	5	3	4	
5	4	5	3	5	
6	5	5	4	5	
7	2	3	2	5	
8	2	5	2	5	
9	0	3	4	4	
10	1	5	4	5	
11	1	5	3	5	
12	3	5	1	5	
13	4	5	5	5	
14	3	5	1	4	
15	1	5	3	5	
16	3	5	0	5	
17	1	4	0	5	
18	4	5	5	5	
19	1	5	2	5	
20	5	5	1	5	
21	2	5	3	5	
22	3	5	3	5	
Total	64	105	59	107	-

Table 8 not only shows the highly positive level of the Story and Song Posttest outcomes of Digital Storytelling with the combinations of a) a story with animation and b) a song with animation but also reveals that both combinations enhanced kindergarteners' vocabulary acquisition positively and effectively. Participants had a highly positive level of the Story and Song Posttest outcomes at 105 and 107 respectively. The pretest and posttest scores of the combination of the song improved from 59 to 107 in total which was the highest positive outperforming. Impressively, Students no. 16 and 17 had as low as zero point for their pre-test score, but they could have full scores at five out of five scores after they had watched the clip. While the combination of a story helped Student no. 9 to improve from one score to three scores for his posttest.

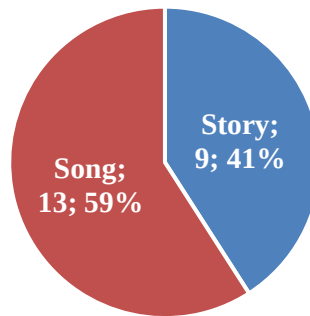

Figure 3. Participants' favorite between story and song

Figure 2 shows that 59% of those who were interviewed indicated that participants chose the combination of a song with animation as their favorite digital storytelling more than the combination of a story with animation as high as 18%. Interestingly, those two students with the highest moving up scores from zero to five, both had different preferences. Student no. 16 opted the song combination as her favorite while the story was chosen by Student no. 17. They responded that the animation and the song that were shown together were cute, and they could dance along with the song. The two questions focused on opinions and their favorite digital storytelling they interacted with as follows:

Student 2: *"I like story because I like Peppa Pig and I like garden."*

Student 3: *"I like story because it's easy."*

Student 9: *"I like story. It is fun."*

Student 12: *"I like song. I can dance."*

Student 16: *"I like song." She stood up then sang and danced.*

Student 17: *"I like song. Fun and happy."*

The results of this study highlight the effectiveness of Digital Storytelling (DST) to enhance very young language learners, acquire new vocabulary significantly and positively, especially the combination of a song with animation which was selected by learners as their favorite the most.

Discussions

Thai kindergarteners' vocabulary acquisition

The results of the study which were stated in the previous chapter, revealed a significant outcome at the 0.001 level in the mean scores of pre-test and post-test of the 22 kindergarteners who were the participants of the study. Both combinations were selected and applied as treatments improved the students' vocabulary acquisition significantly. According to Krashen's five hypothesis theory which convinced that a child has a similar process to acquire both first and second language to first language in their environment by interacting in a conversation naturally without focusing on structures or rules while conveying, but the meaning. Additionally, (Kelly, 2012 : 61) highlighted that incidental learning, in other words learning with an unplanned plan via activities, not only may assist learners enjoy obtaining new knowledge spontaneously in a stress-free environment but also benefit them positively. With this fact, digital storytelling is an optimum way to allow children to engage, interact, and

acquire new content throughout their days, especially during the lockdown of the COVID-19 pandemic across the globe during those chaotic years. Many students at every level only studied and learned via virtual classrooms with many useful technologies (e.g., online meeting, digital media). (Tunçarslan, 2012 : 46) and (Albaladejo, Coyle and de Larios, 2018 : 116-128) support that digital storytelling not only provides stories, songs, pictures and animation which appropriate to young learners since they can acquire new words while listening to either songs or stories and seeing either pictures or animation to understand the meaning of unknown words but also are developed in order to entertain viewers and keep their attention while learning as they are eager to learn new things but easily to get bored. The mean scores of the posttest of Digital Storytelling (DST) showed positive and significant results at 0.00, which was lower than the 0.05 level. Moreover, the combination of a song ($M=4.86$, $r=-0.58$) are higher than the combination of a story ($M=4.77$, $r=-0.549$) and were higher than and a combination of a story. These results corroborate the findings of (Hampu, 2018 : 149-158)'s research paper indicating that his fourth-grade students had a better outcome while learning through a song technique than telling a story technique. The results demonstrated that both types of Digital Storytelling (DST) enhance kindergarteners effectively. Furthermore, (Gentner, 1982 : 257), (Setoh, Cheng, Bornstein, and Esposito, 2021 : 1-24) emphasized that very young learners can acquire nouns and verbs better than other types of words, such as adjectives, adverbs since there are more chance to interact with and considered to be more concrete, and comprehensible. The ten words that were used in this study consisted of five nouns, four verbs and one adjective, however, one of 22 kindergarteners answered the adjective incorrectly in both his pretest and posttest scores. This implies that animations that were provided in each combination are concrete, clear and enhance participants' vocabulary acquisition while engaging the technology and leading them to answer each item correctly.

Thai kindergarteners' opinions toward digital storytelling

The findings regarding the students' attitudes towards digital storytelling to acquire new vocabulary as shown in the previous chapter indicated that the participants had positive viewpoints toward the innovation and were likely to enjoy learning and acquiring the words from both combinations, a story, and a song. These findings support evidence from previous studies (e.g., Albaladejo et al, 2018 : 116-128; Coyle & Gómez Gracia, 2014). Consequently, it is reasonable and possible to underline that the kindergarteners were satisfied while learning through the technology. In this study, the findings indicated that the song combination was selected as their choice of preference higher than the story combination at the interview session. It is difficult to explain this result, but it might be related to factors involved in this study such as the context and nature of children. Although the ages of the participants in this study were four – five years old and they have attended kindergarten for at least two years, their speaking skills are still limited. While having the structured oral interviews to observe participants' opinions and their choice of favorite digital storytelling, they could understand the questions which were asked in English and were able to answer by either giving short answers in English and in Thai verbally or answering physically by acting out which were acceptable. Moreover, according to (Asher, 1977 : 51), a developer of Total Physical Response (TPR), believed that learners can acquire and learn languages through acting out, and follow their teachers without forcing them to speak because they will speak once they are ready. Moreover, forcing them to speak might create a negative attitude and anxiety which might lead them to refuse to engage with the target language. The results proved that applying TPR at the teaching intervention

enhances young learners' understanding of new words clearer. In addition, movement activities are suitable to young learners' development which love to learn new things around them but doing with their five senses – seeing, hearing, smelling, tasting, and touching which are like Fleming's VARK model which was developed during the eighties and consisted of V-Visual, A-Audio, R-Write and K-Kinesthetic. Consequently, participants selected the combination of a song with animation the most (59% of the total) which reflected their opinions that were given during the interview session, “*Dance, happy, fun*”. Finally, Digital Storytelling provides meaningful and authentic learning to learners which is a window for them to open to enjoy learning new different content every day, including offering them a chance to interact with the target language and acquire things around them by engaging unconsciously.

Limitations of the Study

There were four limitations in this study. First, this study was conducted within a very limited time to have different results, especially on the effectiveness of digital storytelling and learners' lexical retention should conduct longer. Second, the number of participants was small so the results could not be generalized and represented by other kindergarteners or young learners in bigger contexts. Therefore, conducting with more participants and in other grades will outperform differently. During the intervention, it was a time of COVID-19 pandemic where the data were collected virtually that led to the third limitation which was the omission of some activities in the lesson plans (e.g., retelling story technique) and needed to be adjusted to make it suitable to the circumstance. Fourth, parent interference, however, the objectives and instructions were explained clearly beforehand to avoid parents' translating any content in Thai to learners which might impact the results. Thankfully, they cooperated well, and the results were accurate to the reality and participants' performances.

Recommendation

1. Implications

The suggested implication of the study is derived from the results and findings of this study that implementing Digital Storytelling (DST) in the classrooms not only supports students to acquire new words effectively but also makes a learning atmosphere positive and enjoyable for all. Digital Storytelling (DST) should be applied in classroom settings as a teaching learning tool in every subject and at every level because the effectiveness together with useful characteristics that provides learners an opportunity to develop their vocabulary acquisition and create positive attitudes toward learning the target language and other subjects. Before commencing activities, 1) directions and procedures should be given and explained to students clearly, and 2) the selected digital storytelling must be viewed and assure that it is suitable to learning content, students' ages, and social backgrounds, including a proper language. Finally, Digital Storytelling (DST) is a great teaching and learning tool but interacting with the target language in real-life context can build learners' experiences, confidence and getting familiar with the language are the most important core of a language learning. Consequently, use the technology wisely by applying it in classrooms with meaningful follow-up activities to offer them chances to be successful language users.

2. Suggestions for further studies

More research should be conducted with 1) other levels, such as primary level, 2) more participants and 3) longer duration for data collection to expand the results and find out whether Digital Storytelling (DST) would empower other level students' vocabulary acquisition similarly.

References

- Albaladejo, S. A., Coyle, Y., & de Larios, J. R. (2018). Songs, stories, and vocabulary acquisition in preschool learners of English as a foreign language. *System*, 76, 116-128.
- Anderson, K. T., & Chua, P. H. (2010). Digital storytelling as an interactive digital media context. *Educational Technology*, 32-36.
- Asher, J. (1977) *Learning Another Language Through Actions: The Complete Teacher's Guidebook*. California: Sky Oaks Productions.
- Carter, R., & McCarthy, M. (2014). *Vocabulary and language teaching*. Routledge.
- Cohen, J. (1988). *Statistical power analysis for the behavioral sciences* (2nd ed.). Lawrence Erlbaum Associates, Inc. doi:10.24093/awej/vol10no3.6
- Gentner, D. (1982). Why nouns are learned before verbs: Linguistic relativity versus natural partitioning. Center for the Study of Reading Technical Report; no. 257.
- Hampu, L. O. (2018). Using Song and Story-Telling in Mastering English Vocabulary for Elementary Students. *Scope: Journal of English Language Teaching*, 1(2), 149-158.
- Kelly, S.W. (2012) Incidental Learning. In: Seel N.M. (eds) *Encyclopedia of the Sciences of Learning*. Springer. doi:10.1007/978-1-4419-1428-6_366
- Komol, T., & Sripetpun, W. (2014). Vocabulary learning strategies employed by undergraduate students and its relationship to their vocabulary knowledge. *The 3rd International Conference on Humanities and Social Sciences April 2, 2011 Faculty of Liberal Arts, Prince of Songkla University Proceedings- Factors Affecting English Language Teaching and Learning*.
- Kirk, V. (2021). *Understanding Multiple Intelligences and Learning Styles*. Connections Academy. Retrieved November 2021, from <https://www.connectionsacademy.com/support/resources/article/learning-styles-multiple-intelligences>
- McDonough, S. (1981). *Psychology in foreign language teaching*. London: Routledge.
- Robin, B. (2006, March). The educational uses of digital storytelling. *In Society for Information Technology & Teacher Education International Conference* (pp. 709-716). Association for the Advancement of Computing in Education (AACE).
- Setoh, P., Cheng, M., Bornstein, M., & Esposito, G. (2021). Contrasting lexical biases in bilingual English-Mandarin speech: Verb-biased mothers, but noun-biased toddlers. *Journal of Child Language*, 1-24. doi:10.1017/S0305000920000720
- Schmitt, N. (2010). *Researching vocabulary: A vocabulary research manual*. Springer.
- Tunçarslan, H. K. A. (2012) Rising teaching instrument for very young learners: Information and Communication Technologies (ICT).
- Wilkins, D. A. (1972). *Linguistics in language teaching* (Vol. 111). London: Edward Arnold.

การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของผู้บริหารและครู โรงเรียนกลุ่ม
เมืองบางปู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1
**Implementation of Internal Quality Assurance of School Administrators
and Teachers in Muang Bangpoo Group Under the Samut Prakan
Primary Education Service Area Office 1**

ชลนุภัทร ไตรแดง และ อุไร สุทธิรัมย์

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Chonnuphat Traidaeng and Urai Suthiyam
Ramkhamheang University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: traidaeng@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของผู้บริหารและครู โรงเรียนกลุ่มเมืองบางปู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 โดยจำแนกตาม ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารและครู ของโรงเรียนกลุ่มเมืองบางปู จำนวน 183 คน โดยใช้วิธีสุ่ม อย่างง่ายและเทียบสัดส่วน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ได้จากการเปิดตารางของ Cohen, Manion and Morrison เครื่องมือเป็นแบบสอบถาม จำนวน 45 ข้อ ค่าดัชนีความสอดคล้องเชิงเนื้อหา เท่ากับ .97 ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .95 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way Analysis of Variance) เมื่อพบความแตกต่างจึงทดสอบเป็นรายคู่ตามวิธีของ Scheffe

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้บริหารและครู มีความคิดเห็นต่อการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนกลุ่มเมืองบางปู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ผู้บริหารและครู ที่ระดับการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน 3) ผู้บริหารและครู ที่ขนาดของโรงเรียน ต่างกัน มีความคิดเห็นในภาพรวมและรายด้านทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ พบความต่างในภาพรวม ขั้นการเตรียมการ ขั้นการดำเนินการ และขั้นการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

การประกันคุณภาพเป็นหน้าที่ของทุกคนในสถานศึกษาที่ต้องรับผิดชอบและร่วมมือดำเนินการทุกขั้นตอน โดยอาศัยกระบวนการดำเนินการพัฒนาคุณภาพด้วยวงจรคุณภาพ PDCA มีกระบวนการกำหนดเป้าหมายคุณภาพ ดำเนินการตามแผน การติดตามตรวจสอบและประเมินคุณภาพ นำผลการประเมินมาเป็นฐานในการตัดสินใจพัฒนาคุณภาพให้สูงขึ้นต่อเนื่อง

คำสำคัญ: ประกันคุณภาพ; ความคิดเห็นของผู้บริหารและครู

Abstracts

The purposes of research were to study and compare the opinions of administrators and teachers regarding the implementation of internal quality assurance in Muang Bangpoo Group Schools. Under the Samut Prakan Primary Educational Service Area Office 1, classified by educational level, work experience, and school size. The sample group was administrators and teachers of the Muang Bangpoo consisted of 183 subjects of investigation by simple random sampling and comparing the proportions. Extrapolating from the table of Cohen, Manion and Morrison. The research instrument was a five-rating scale questionnaire comprised of 45 items, with content validity values 0.97, the reliability values .95. The statistics used to analyze the data were frequency percentage, mean, the standard deviation, t-test, and One-way analysis of variance. Scheffe's Post hoc Comparison method was performed to compare a pair of the average.

The research results were as follows: 1) Administrators and teachers have an opinions about implementation of internal quality assurance overall and each aspect at a high level. 2) Administrators and teachers who different in education levels and work experience did not exhibit concomitant differences in their opinions about implementation of internal quality assurance. 3) Administrators and teachers who Classified by school size. Overall and each aspect had a significant difference level .05, comparing the mean scores by pairs. Found a difference in the overall, preparation stage, action steps, and the process of continually improving the quality of educational institutions.

Quality assurance is the duty of everyone to be responsible and cooperate in every step of the process. Based on the process of quality improvement through the quality cycle PDCA. The process to set quality goals, Implement the plan, quality monitoring and assessment, The process of applying the results of the assessment as a basis for making decisions to develop or improve the quality continuously.

Keywords: Quality assurance; Opinions of administrators and teachers

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 6 มาตรา 47 ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับประกอบด้วยระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในและระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายนอก ระบบหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง มาตราที่ 48 ให้หน่วยงานต้นสังกัดและ

สถาน ศึกษาจัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องโดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เผยต่อสาธารณะชนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา เพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติสำนักนายกรัฐมนตรี, 2545 : 28)

กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 มีสาระสำคัญที่สถานศึกษาหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษาต้องนำไปดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในการพัฒนา ส่งเสริม สนับสนุน กำกับดูแล และติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา พัฒนาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องตามบทบาทหน้าที่ ในกฎกระทรวงฯ (สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2563 : 6-8)

(อนุสรฯ พูลคุ้ม 2559 : 59) สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานของโรงเรียนต้นแบบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 มีความแตกต่างจากกรอบการดำเนินงานตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ.2553 คือรูปแบบในการกำหนดกรอบการดำเนินงานมี 2 ปัจจัย ได้แก่ การบริหารแบบแบ่งฝ่ายงาน และการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยกำหนดค่าเป้าหมายความสำเร็จตามมาตรฐานตัวบ่งชี้เพื่อสะท้อนอัตลักษณ์ของสถานศึกษาเป็น การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง แนวทางการดำเนินงานที่แตกต่างกัน พบว่า การประเมินคุณภาพภายในในระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและระดับสถานศึกษาให้ปฏิบัติตามกรอบการดำเนินงาน 2 ปัจจัย ซึ่งขึ้นอยู่กับบริบท ขนาดของสถานศึกษาให้ปรับระดับการปฏิบัติให้เป็นแนวทางเดียวกัน โดยนำกระบวนการ PDCA มาประยุกต์ใช้ ทบทวนในแต่ละองค์ประกอบมีการตรวจสอบ ปรับปรุงและพัฒนา ก่อนจะดำเนินงานในองค์ประกอบถัดไปทั้งนี้สถานศึกษาทุกขนาดสามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างต่อเนื่องและบรรลุตามเป้าหมาย

(กาญจณี เนียมจันทร์, 2561: 78) การมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครูในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 จังหวัด ประจวบคีรีขันธ์ ผู้บริหาร ครู ที่มีเพศและขนาดโรงเรียนต่างกัน มีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ไม่แตกต่างกันผู้บริหารมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสูงกว่าครูผู้สอนผู้บริหารและครูที่ประสบภาระงานมากมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสูงกว่าผู้บริหารและครูที่มีประสบภาระงานน้อย

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ได้นำนโยบายและกำหนดจุดเน้นการพัฒนาในแผนปฏิบัติการประจำปี พ.ศ. 2564 “สร้างความเชื่อมั่นให้ผู้รับบริการ” (แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณพ.ศ.2564 : 28-38) ซึ่งภาระกิจสำคัญของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

สมุทรปราการ เขต 1 คือ จัดระบบประกันคุณภาพการศึกษา และประเมินผลสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา จากรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ข้อเสนอแนะและแนวทางพัฒนา กลยุทธ์ที่ 2 การจัดการศึกษาเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ควรส่งเสริม และสนับสนุนสถานศึกษาพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย และมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษาจากการประเมินภายนอก (รายงานผลการดำเนินงานประจำปี 2563 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 1 : 61)

รายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของ (โรงเรียนวัดตำหรุ มิตราภที่ 65, 2556 : 74) ไม่ผ่านเกณฑ์ การประเมินในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เสนอแนะให้มีความสำคัญ ในการพัฒนา ส่งเสริมการประเมินคุณภาพภายในให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ได้ผลการประเมินคุณภาพภายใน ของสถานศึกษาที่เที่ยงตรง โปร่งใส ถูกต้อง สามารถนำจุดเด่นและจุดที่ควรพัฒนาไปพัฒนาสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มีการเปลี่ยนแปลงในระบบ การประกันคุณภาพการศึกษา ที่มีการปรับปรุง พัฒนา ให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ในยุคปัจจุบัน เพื่อให้ได้ผล การประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาที่เที่ยงตรง โปร่งใส ถูกต้อง สามารถนำจุดเด่นและจุดที่ควรพัฒนา ไปพัฒนาสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง จึงเป็นสาเหตุให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาถึงแนวทางการดำเนินการ ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 ของผู้บริหาร และครู โรงเรียนกลุ่มเมืองบางปู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 เพื่อ เป็นแนวทางให้ผู้บริหารและครู นำไปใช้วางแผนการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาได้อย่างเป็น ระบบ จัดกิจกรรม โครงการ เพื่อปรับปรุงแก้ไข พัฒนา กำหนดทิศทาง สำหรับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของผู้บริหารและครู โรงเรียนกลุ่มเมืองบางปู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ของผู้บริหาร และครู โรงเรียนกลุ่มเมืองบางปู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 โดยจำแนกตาม ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของโรงเรียน

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Surver Research) เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ของผู้บริหารและครูโรงเรียนกลุ่มเมืองบางปู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 มีวิธีการดำเนินวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหาร ครู ของโรงเรียนกลุ่มเมืองบางปู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 จำนวนทั้งหมด 10 โรงเรียน ประกอบด้วยผู้บริหาร 56 คน ครูผู้สอน 299 คน รวมทั้งสิ้น 355 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหาร ครู ของโรงเรียนกลุ่มเมืองบางปู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ซึ่งได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ได้จากการเปิดตารางสำเร็จรูป ของโคเฮน (Cohen, Manion and Morrison, 2011 : 147) จำนวน 183 คน โดยวิธีการแบ่งกลุ่มประชากรตามสัดส่วน เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ และใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นทั้งหมด 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (checklist) ได้แก่ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของโรงเรียน

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของผู้บริหารและครูโรงเรียนกลุ่มเมืองบางปู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ข้อคำถามจำนวน 45 ข้อ แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นการเตรียมการ 2) ขั้นการดำเนินการ 3) ขั้นการรายงานผลการปฏิบัติงาน และ 4) ขั้นการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

ขั้นการเตรียมการ มีจำนวน 16 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1-16

ขั้นการดำเนินการ มีจำนวน 10 ข้อ ได้แก่ ข้อ 17-26

ขั้นการรายงานผลการปฏิบัติงาน มีจำนวน 12 ข้อ ได้แก่ ข้อ 27-38

ขั้นการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง มีจำนวน 7 ข้อ ได้แก่ ข้อ 39-45

ลักษณะคำตอบเป็นชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับของลิเคอร์ท (Likert Scale) ซึ่งกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้ (ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ และศิริพงษ์ เสาภายน, 2559 : 33)

5 หมายถึง มีความเห็นด้วยมากที่สุด

4 หมายถึง มีความเห็นด้วยมาก

3 หมายถึง มีความเห็นด้วยปานกลาง

2 หมายถึง มีความเห็นด้วยน้อย

1 หมายถึง มีความเห็นด้วยน้อยที่สุด

จากนั้นกำหนดเกณฑ์ในการแปลค่าของคะแนน ดังนี้

4.50-5.00 หมายถึง มีความเห็นด้วยในการดำเนินการประกันคุณภาพมากที่สุด

3.50-4.49 หมายถึง มีความเห็นด้วยในการดำเนินการประกันคุณภาพมาก

2.50-3.49 หมายถึง มีความเห็นด้วยในการดำเนินการประกันคุณภาพปานกลาง

1.50-2.49 หมายถึง มีความเห็นด้วยในการดำเนินการประกันคุณภาพน้อย

1.00-1.49 หมายถึง มีความเห็นด้วยในการดำเนินการประกันคุณภาพน้อยที่สุด

3. การสร้างและตรวจสอบเครื่องมือ

3.1 ศึกษาและทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องโดยการเก็บรวบรวมข้อมูล แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องจากเอกสาร ตำรา และผลงานวิจัยต่างๆ เกี่ยวกับการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อนำมาสร้างเครื่องมือ

3.2 ศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

3.3 นำข้อมูลที่ได้มากำหนดขอบข่ายการสร้างเครื่องมือ เพื่อให้ครอบคลุมและสอดคล้องกับขอบข่ายการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของผู้บริหารและครู โรงเรียนกลุ่มเมืองบางปู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นตอนเตรียมการ 2) ขั้นตอนดำเนินการ 3) ขั้นตอนรายงานผลการปฏิบัติงาน และ 4) ขั้นตอนพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

3.4 สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมและสอดคล้องกับการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของผู้บริหารและครู โรงเรียนกลุ่มเมืองบางปู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1

3.5 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิจัย ให้ข้อเสนอแนะและนำมาปรับปรุงแก้ไขเนื้อหาการใช้ภาษาให้ถูกต้องสมบูรณ์

3.6 ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง ออกหนังสือถึงผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารสถานศึกษา จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบแบบสอบถาม

3.7 นำแบบสอบถามเสนอผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารสถานศึกษา จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา (Content validity)

3.8 นำผลตรวจสอบของผู้ทรงคุณวุฒิหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item objective congruence index: IOC) ดังนี้

- +1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามในแบบสอบถาม มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา
0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามในแบบสอบถาม มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา
-1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามในแบบสอบถาม ไม่มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

จากนั้นนำคะแนนของผู้เชี่ยวชาญในแต่ละข้อมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง

จากสูตร
$$IOC = \frac{\Sigma R}{N}$$

เมื่อ IOC คือ ดัชนีความสอดคล้อง
ΣR คือ ผลรวมของคะแนนความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ
N คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ถ้าดัชนีความสอดคล้องสูงกว่า 0.5 ถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่ใช้ได้ ถ้าต่ำกว่าต้องนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540 : 117) พบว่าค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60-1.00 ทั้งฉบับ เท่ากับ 0.97 ขั้นการเตรียมการ เท่ากับ 0.94 ขั้นการดำเนินการ เท่ากับ 0.96 ขั้นการรายงานผลการปฏิบัติงาน เท่ากับ 0.98 และขั้นการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง เท่ากับ 1.00

3.9 นำแบบสอบถามที่ได้รับข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุง ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง ออกหนังสือถึงผู้อำนวยการโรงเรียน เพื่อนำแบบสอบถามไป ทดลองใช้ (Try out) กับครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อวิเคราะห์ความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของผู้บริหารและครู โรงเรียนกลุ่มเมืองบางปู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ฉบับร่างทั้งฉบับ ด้วยวิธีหาค่า สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .956

3.10 นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิจัย จากนั้นนำแบบสอบถามไปเก็บ ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการดังต่อไปนี้

4.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง ออกหนังสือถึงผู้อำนวยการโรงเรียนกลุ่มเมืองบางปู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 เพื่อให้ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

4.2 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลและดำเนินการแจกแบบสอบถาม ให้กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนของโรงเรียนกลุ่มเมืองบางปู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1

4.3 ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมดจำนวน 183 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 มาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ดังนี้

5.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน ขนาดของโรงเรียน โดยหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

5.2 วิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของผู้บริหารและครู โรงเรียนกลุ่มเมืองบางปู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ตามเกณฑ์การให้คะแนน (ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ และศิริพงษ์ เสงี่ยมาน, 2559 : 33)

5.3 การทดสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้

5.3.1 ระดับการศึกษา กับ การดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ใช้สถิติ Independent-samplest test: t-test

5.3.2 ประสบการณ์ในการทำงาน กับ การดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ใช้สถิติ One way Analysis of Variance ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงนำค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ไปทดสอบ โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's Post hoc Comparison)

5.3.3 ขนาดของโรงเรียน กับ การดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ใช้สถิติ One way Analysis of Variance ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงนำค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ไปทดสอบ โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's Post hoc Comparison) การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ วิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS 22 for Windows

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติดังต่อไปนี้

6.1 การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient)

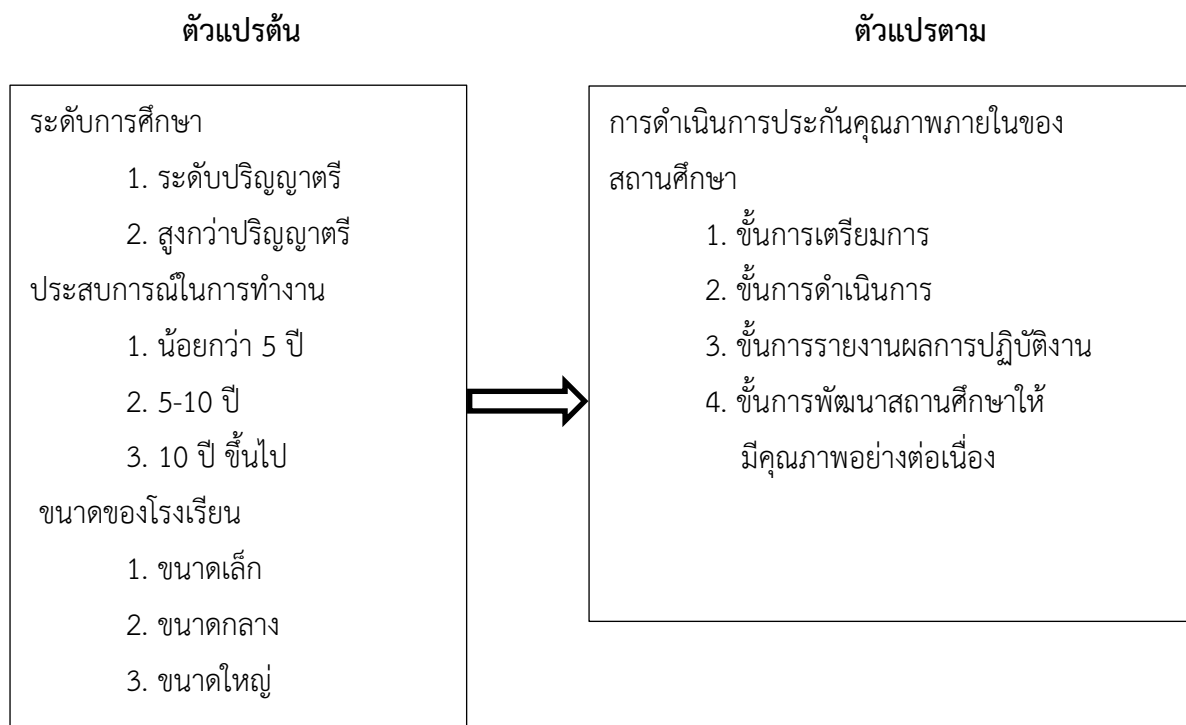
6.2 หาค่าสถานภาพส่วนบุคคล ใช้ ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

6.3 หาค่าความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามใช้ค่าเฉลี่ย (Mean)

6.4 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามใช้ t- test เมื่อเปรียบเทียบตัวแปรระดับการศึกษา เปรียบเทียบตัวแปรประสบการณ์ในการทำงานและขนาดโรงเรียน ใช้ One Way Analysis

of Variance ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จะนำค่าคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ไปทำการทดสอบโดยวิธีเชฟเฟ (Scheffe's Post hoc Comparison)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของผู้บริหารและครูโรงเรียนกลุ่มเมืองบางปู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ในภาพรวมและรายด้าน ดังนี้

การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา		ระดับการดำเนินการของผู้บริหารและครู		
		$\bar{X}$	SD	ระดับ
1	ขั้นการเตรียมการ	4.36	.46	มาก
2	ขั้นการดำเนินการ	4.38	.44	มาก
3	ขั้นการรายงานผลการปฏิบัติงาน	4.50	.36	มากที่สุด
4	ขั้นการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง	4.31	.50	มาก
รวม		4.39	.40	มาก

จากตาราง 1 พบว่า การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.39$) ขั้นตอนที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ขั้นการรายงานผลการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.50$) รองลงมา คือ ขั้นการดำเนินการ ($\bar{X} = 4.38$) และขั้นตอนที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ขั้นการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.31$)

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ของผู้บริหารและครูโรงเรียนกลุ่มเมืองบางปู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 จำแนกตามระดับการศึกษาโดยภาพรวมและรายด้าน ดังนี้

การดำเนินการประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษา		ระดับการศึกษา				t	p
		ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี			
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
1	ขั้นการเตรียมการ	4.38	.47	4.33	.44	.685	.494
2	ขั้นการดำเนินการ	4.40	.43	4.34	.46	.883	.378
3	ขั้นการรายงานผลการปฏิบัติงาน	4.52	.35	4.44	.39	1.433	.154
4	ขั้นการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพ อย่างต่อเนื่อง	4.32	.50	4.30	.52	.241	.810
	รวม	4.41	.40	4.35	.42	.829	.408

จากตาราง 2 พบว่า ผลการเปรียบเทียบการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของผู้บริหารและครูโรงเรียนกลุ่มเมืองบางปู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวมและรายด้าน ดังนี้

การดำเนินการประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษา		ประสบการณ์ในการทำงาน						F	p
		น้อยกว่า 5 ปี		5-10 ปี		10 ปี ขึ้นไป			
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
1	ขั้นการเตรียมการ	4.38	.45	4.39	.46	4.31	.47	.602	.549
2	ขั้นการดำเนินการ	4.35	.46	4.44	.45	4.33	.41	1.130	.325
3	ขั้นการรายงานผลการปฏิบัติงาน	4.51	.34	4.52	.34	4.45	.40	.673	.512
4	ขั้นการพัฒนาสถานศึกษาให้มี คุณภาพอย่างต่อเนื่อง	4.37	.48	4.28	.48	4.31	.56	.399	.672
	รวม	4.40	.40	4.41	.39	4.35	.43	.369	.692

จากตาราง 3 พบว่า ผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน ดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของผู้บริหารและครูโรงเรียนกลุ่มเมืองบางปู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้าน ดังนี้

การดำเนินการประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษา		ขนาดของโรงเรียน						F	p
		ขนาดเล็ก		ขนาดกลาง		ขนาดใหญ่			
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
1	ขั้นการเตรียมการ	4.04	.43	4.32	.46	4.50	.42	9.858	.000*
2	ขั้นการดำเนินการ	4.10	.38	4.35	.45	4.40	.42	6.994	.001*
3	ขั้นการรายงานผลการปฏิบัติงาน	4.38	.27	4.45	.39	4.58	.32	4.134	.018*
4	ขั้นการพัฒนาสถานศึกษาให้มี คุณภาพอย่างต่อเนื่อง	4.14	.39	4.23	.52	4.45	.49	5.035	.007*
	รวม	4.17	.32	4.34	.42	4.51	.38	7.386	.001*

* $p < .05$

จากตาราง 4 พบว่า ผู้บริหารและครู จำแนกตามขนาดของโรงเรียนที่ต่างกัน ดำเนินการประกันคุณภาพภายใน โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีเชฟเฟ พบว่ามีความต่างรายคู่ ในภาพรวม ขั้นการเตรียมการขั้นการดำเนินการ และขั้นการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

กล่าวคือผู้บริหารและครูในโรงเรียนขนาดใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามากกว่าผู้บริหารและครูในโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดเล็ก

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของผู้บริหารและครูโรงเรียนกลุ่มเมืองบางปู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ความคิดเห็นต่อแนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ของผู้บริหารและครูโรงเรียนกลุ่มเมืองบางปู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ขั้นการรายงานผลการปฏิบัติงาน ขั้นการดำเนินการขั้นการเตรียมการ และขั้นการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 6 มาตรา 47 ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับประกอบด้วยระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในและระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายนอก ระบบหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง มาตราที่ 48 ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องโดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเปิดเผยต่อสาธารณะชนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา เพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก ส่งผลให้โรงเรียนกลุ่มเมืองบางปู ได้เห็น ความสำคัญของการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโดยจัดให้มีการดำเนินการประกันคุณภาพภายในอย่างต่อเนื่องในขณะเดียวกันครูและบุคลากรในโรงเรียนกลุ่มเมืองบางปู ได้รับการสนับสนุนและการกระตุ้นจากผู้บริหารสถานศึกษาให้เข้าอบรมสัมมนา เรื่องการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเพื่อเป็นการส่งเสริม สนับสนุน กำกับดูแล และติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา พัฒนาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับ (เจนจบ หาญกลับ 2559 : 191) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลให้การดำเนินการประกันคุณภาพภายในตามกฎกระทรวง ของโรงเรียนเอกชน เขตกรุงเทพมหานคร ประสบความสำเร็จ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก รายด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การจัดทำรายงานประจำปี และยังสอดคล้องกับ (สุภาวดี จันทร์ศิริ, 2563 : 23) ศึกษา การบริหารงานประกัน

คุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ในยุคไทยแลนด์ 4.0 เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของผู้บริหารและครูโรงเรียนกลุ่มเมืองบางปู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ซึ่งสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 ผู้บริหารและครูที่มีระดับการศึกษา ต่างกัน ภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 ได้กำหนดให้ทุกสถานศึกษาต้องพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการสถานศึกษา ส่งผลให้ผู้บริหารและครูที่มีระดับการศึกษา ต่างกัน มีหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ร่วมกันตามบทบาทหน้าที่ ดังนั้นครูและบุคลากรทุกคนจึงต้องศึกษา พัฒนาตนเอง รับข้อมูลข่าวสารและการเข้าอบรมการสัมมนาจากหน่วยงานต้นสังกัดเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างเท่าเทียมกันอีกทั้งยังได้รับการนิเทศติดตามจากหน่วยงานต้นสังกัดซึ่งจะมีการให้ คำแนะนำ ช่วยเหลือ และอบรมอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับ อารียา ดวงเทพ (2563 : 37) ศึกษา การดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช พบว่า อยู่ในระดับดีมาก ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา จำแนกตามตัวแปรอายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในหน้าที่ตำแหน่งการปฏิบัติงาน พบว่าไม่แตกต่างกัน และยังสอดคล้องกับ มยุรี ธานีโต (2561 : 71) ศึกษา ปัญหาและแนวทางพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน โรงเรียนกลุ่มเครือข่ายที่ 39 สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของโรงเรียน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า จำแนกตามระดับการศึกษาไม่แตกต่างกัน

2.2 ผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน ต่างกัน ภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะทุกสถานศึกษาต้องพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการสถานศึกษา ตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 ส่งผลให้จึงทำให้บุคลากรในโรงเรียนรับทราบแนวทางในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ตามระบบการประเมินตามมาตรฐานการศึกษา (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542) ทุกคนต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในตามหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมาย สอดคล้องกับ (อารียา ดวงเทพ, 2563 : 37) ศึกษาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช พบว่า ผลการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน อยู่ในระดับดีมาก ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา จำแนกตาม ประสบการณ์ในหน้าที่ตำแหน่งการปฏิบัติงาน ไม่แตกต่างกัน และยังสอดคล้องกับ มยุรี ธานีโต (2561 : 71) ศึกษา ปัญหาและแนวทางพัฒนาการดำเนินงาน

การประกันคุณภาพภายใน โรงเรียนกลุ่มเครือข่ายที่ 39 สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า จำแนกตามประเภทการทำงานไม่แตกต่างกัน

2.3 ผู้บริหารและครู จำแนกตามขนาดของโรงเรียนที่ต่างกัน ภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ(แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระยะ 4 ปี พ.ศ. 2561-2564 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 : 1- 9) โรงเรียนกลุ่มเมืองบางปู ตั้งอยู่ในภูมิศาสตร์ที่มีสภาพชุมชน สภาพเศรษฐกิจและพื้นฐานของนักเรียนแตกต่างกัน ผู้บริหารและครู โรงเรียนกลุ่มเมืองบางปู มีการสับเปลี่ยน โยกย้ายสถานศึกษา จำนวนครูและบุคลากรในโรงเรียน มีจำนวนจำกัด (รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2563 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 : 6-9) ทำให้การวางแผนงาน การกำหนดบทบาทหน้าที่ ที่รับผิดชอบ ในการทำงานต้องปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์ การปรับตัวขององค์กร การริเริ่มสิ่งใหม่ โครงสร้างองค์กร วัฒนธรรมองค์กร กระบวนการติดต่อสื่อสาร บทบาทหน้าที่ในการทำงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ไม่ได้รับการส่งต่อ ขาดความต่อเนื่องในการทำงาน ทำให้ขนาดของโรงเรียนเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ (อนุสรณ์ พูลคุ้ม, 2559 : 59) ศึกษา แนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐาน ของโรงเรียนต้นแบบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 พบว่า 1) มีความแตกต่างจากกรอบการดำเนินงานตามกฎหมาย กระทรวงว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 2) แนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานของโรงเรียนต้นแบบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 พบว่า การประเมินคุณภาพภายในระดับ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและระดับสถานศึกษาให้ปฏิบัติตามกรอบการดำเนินงาน 2 ปีจวบ ซึ่งขึ้นอยู่กับบริบท ขนาดของสถานศึกษามีผลแตกต่างกันต่อการประกันคุณภาพภายในจึงควรปรับระดับการปฏิบัติให้เป็นแนวทางเดียวกัน โดยนำกระบวนการ PDCA มาประยุกต์ใช้ ทบทวนในแต่ละองค์ประกอบมีการตรวจสอบ ปรับปรุงและพัฒนา ก่อนจะดำเนินงานในองค์ประกอบถัดไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1.1 ผู้บริหารและครูควรมีการวางแผน เตรียมการ เชิญวิทยากรที่มีความรู้ความเข้าใจ ความชำนาญในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในมาอบรม ชี้แจง จัดสัมมนาให้กับ ผู้เกี่ยวข้องเพื่อเตรียมความพร้อมในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้ทุกคน เข้าใจถึงวิธีปฏิบัติงานการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามากยิ่งขึ้น

1.2 ผู้บริหารและครูควรส่งเสริมการดำเนินการ ใช้แนวคิด ทฤษฎีหรือผลงานวิจัยที่เน้นความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย มาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการในภาคเรียนหรือปีการศึกษาต่อไปเพื่อพัฒนาระบบการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.3 ผู้บริหารและครูควรนำผลการประเมินมาจัดทำข้อมูลสารสนเทศ เผยแพร่รายงาน ต่อสาธารณชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเตรียมรับการประเมินภายนอก เพื่อพัฒนาระบบการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.4 ผู้บริหารและครูควรมีการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ประสานงาน เชื่อมโยง สร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ครู และบุคลากร ที่เน้นความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ในการพัฒนางานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ที่ได้รับการรับรองจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(องค์การมหาชน) เพื่อพัฒนาระบบการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนะณี เนียมจันทร์. (2561). การมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครูในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เจนจบ หาญกลับ. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลให้การดำเนินการประกันคุณภาพภายในตามกฎกระทรวง ของโรงเรียนเอกชนเขตกรุงเทพมหานครประสบความสำเร็จ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสยาม.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่7). กรุงเทพมหานคร: สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ และ ศิริพงษ์ เสาภายน. (2559). การศึกษาอิสระ *Independent Studies*. กรุงเทพมหานคร: บริษัท มิตรภาพการพิมพ์และสื่อดิจิทัล จำกัด.
- มยุรี ธาณินโต. (2561). ปัญหาและแนวทางพัฒนาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายที่ 39 สังกัดกรุงเทพมหานคร. งานนิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.

- สุภาวดี จันทศิริ. (2563). การบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ในยุคไทยแลนด์ 4.0
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุราษฎร์ธานี เขต 3. วารสาร มจร อุบลราชธานี. 5 (2), 61-76.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1. (2563). รายงานผลการดำเนินงานประจำปี
2563. กลุ่มนโยบายและแผน: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1. (2564). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ
พ.ศ.2564. กลุ่มนโยบายและแผน: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560 – 2564. กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติสำนักนายกรัฐมนตรี.(2545).พระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542
(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพมหานคร: บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2563). แนว
ทางการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ.
2561. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด เอ็น.เอ.รัตนะเทรตดิ้ง.
- อนุสร พูลคุ้ม. (2559). แนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานของโรงเรียน
ต้นแบบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2. วารสารวิชาการและ
วิจัยสังคมศาสตร์. 11(ฉบับพิเศษ), 59-76.
- อารียา ดวงเทพ. (2563). การดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช. วารสารวิชาการวิทยาวัชสันตพล. 6 (1), 145-152.
- Cohen, Louis.; Manion, Lawrence; & Morrison, Keith.(2011).*Research Method in Education*.
(7thed). New York : Morrison.

การวิเคราะห์การใช้ภาษาในภาพยนตร์แนวการแบ่งชนชั้นทางสังคมและ
การเหยียดเชื้อชาติ กรณีศึกษา The Help และ Hidden Figures
**An Analysis of Language Use in Films on Social Status Classification
and Racism : A Case Study of The Help and Hidden Figures**

สพลเชษฐ์ ประชุมชัย และ ณัฐชยา หุมนา

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

Sapolachet Prachumchai and Natchaya Humna

Phetchabun Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author E-mail: sapolachet@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อวิเคราะห์การสร้างคำใหม่ในภาพยนตร์ The Help และ Hidden Figures 2) เพื่อวิเคราะห์ความหมายแฝงในภาพยนตร์ The Help และ Hidden Figures 3) เพื่อวิเคราะห์วัจนลีลาในภาพยนตร์ The Help และ Hidden Figures 4) เพื่อวิเคราะห์หน้าที่ของภาษาในภาพยนตร์ The Help และ Hidden Figures และ 5) เพื่อเปรียบเทียบการสร้างคำ ความหมายแฝง วัจนลีลา และหน้าที่ของภาษาระหว่างภาพยนตร์ The Help และ Hidden Figures ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ บทสนทนาในภาพยนตร์เรื่อง The Help จำนวน 11,588 คำ 1,849 ประโยคและบทสนทนาในภาพยนตร์เรื่อง Hidden Figures จำนวน 10,968 คำ 1,531 ประโยค รวมตัวอย่างในการวิเคราะห์ทั้งหมด 22,556 คำ 3,380 ประโยค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือทฤษฎีการวิเคราะห์ การสร้างคำของ (Yule G, 2010 : 22) ความหมายแฝงของ (Leech G, 1981 : 22 - 23) วัจนลีลาของ (Joos M, 1967 : 23 - 79) และหน้าที่ของภาษาของ (Jacobson R, 1960 : 7) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าความถี่ ผลวิจัยพบว่า 1) Derivation (การเติมหน่วยคำแปลง) คือการสร้างคำที่พบมากที่สุด ในภาพยนตร์ The Help จำนวน 155 คำ และในภาพยนตร์เรื่อง Hidden Figures จำนวน 182 คำ 2) Connotative (ความหมายแฝง) ในภาพยนตร์ The Help จำนวน 25 ประโยค และในภาพยนตร์ Hidden Figures จำนวน 18 ประโยค 3) Formal (แบบทางการ) คือวัจนลีลาที่พบมากที่สุด ในภาพยนตร์ The Help จำนวน 199 ประโยคและในภาพยนตร์ Hidden Figures จำนวน 288 ประโยค และ 4) Directive (ด้านคำสั่ง) คือหน้าที่ของภาษาที่พบมากที่สุด ในภาพยนตร์ The Help จำนวน 179 ประโยค และ Referential (ด้านอ้างอิง) คือหน้าที่ของภาษาที่พบมากที่สุด ในภาพยนตร์ Hidden Figures จำนวน 196 ประโยค ในการวิเคราะห์ภาษาที่ใช้ในภาพยนตร์นั้นควรประกอบด้วย 4 ด้านดังนี้จะกระทำการวิจัยนี้ เพราะทำให้มองเห็นการใช้ภาษาอังกฤษได้กว้างทั้งเชิงทาง

* วันที่รับบทความ: 2 มีนาคม 2565; วันที่แก้ไขบทความ 19 มีนาคม 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 20 มีนาคม 2565

Received: March 2, 2022; Revised: March 19, 2022; Accepted: March 20, 2022

ภาษาศาสตร์และเชิงการสื่อสารทางด้านภาษา อนึ่งกลวิธีการสร้างคำใหม่และความหมายแฝงนั้นสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษได้หลากหลาย

คำสำคัญ: ภาพยนตร์; การสร้างคำ; ความหมายแฝง; วาจนาลีลา; หน้าที่ของภาษา

Abstracts

The recent paper aimed to 1) analyze word formations in The Help and Hidden Figures, 2) analyze connotative meaning in The Help and Hidden Figures, 3) analyze language styles in The Help and Hidden Figures, 4) analyze language functions in The Help and Hidden Figures, and 5) compare word formations, connotative meaning, language styles and language functions in The Help and Hidden Figures. The samples were the conversations in The Help and Hidden Figures. The research instruments were the analytical theories – (Yule G, 2010 : 22) word formations, (Leech G, 1981 : 22 - 23) connotative meaning, (Joos M, 1967 : 23 - 79) language styles, and (Jacobson R, 1960 : 7) language functions. The fundamental statistics employed to analyze the data was frequency. The results were found that 1) the mostly common word formation found in The Help (155 words) and Hidden Figures (179 words) was derivation, 2) 25 sentences expressing the connotative meaning were found in The Help and 18 sentences expressing the connotative meaning were found in Hidden Figures, 3) the mostly common language style found in The Help (199 sentences) and Hidden Figures (288 sentences) was formal, and 4) the mostly common language function found in The Help (179 sentences) was directive and Hidden Figures (196 sentences) was referential. These four strategies, as applied in this study, should be employed in analyzing the language used in movies because they allow academics to examine how English is used broadly in both linguistics and language communication. Furthermore, the strategies of word formation and connotations can be applied to a variety of teaching and learning English subjects.

Keywords: Word formations; Connotative meaning; Language styles; Language functions

บทนำ

ภาพยนตร์เป็นสื่อที่ให้ทั้งเสียงและภาพช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจภาษาได้ง่ายกว่าสื่ออื่น ไม่เพียงแต่จะฟังตัวละครแต่ยังชมอิริยาบถของตัวละครด้วย ฉากต่างๆมีส่วนสนับสนุนให้การสื่อสารเสมือนจริง ยิ่งไปกว่านั้นยังมีส่วนช่วยสนับสนุนให้ผู้เรียนรู้สึกคล้อยตามและเรียนรู้ภาษาได้อย่างเป็นธรรมชาติ (Hu, S. F., 2006 : 43) อนึ่งคนไทยเลือกชมเพื่อบันเทิงตลอดถึงการผ่อนคลายความเครียด คนไทยมีรสนิยมในการเลือกชมภาพยนตร์ที่หลากหลาย ไม่ว่าทั้งในประเทศและต่างประเทศ ทำให้คนไทยได้รับวัฒนธรรมต่างๆเข้ามารวมทั้งการใช้ภาษา (อมรา ประสิทธิ์รัฐสิทธิ์, 2548 : 1) การสนทนาจริงในภาพยนตร์นั้นจะช่วยให้ผู้เรียนทราบถึงแนวทางการสนทนาแบบเจ้าของภาษา และบ่อยครั้งมักจะมีคำศัพท์ใหม่ ๆ ที่ไม่คุ้นหู และสำนวนที่มีความน่าสนใจ คำศัพท์และสำนวนจะเป็นประโยชน์อย่างมากในการใช้งานในชีวิตจริง (Tueetor, 2020 : 4) ตัวอย่างเช่น (กนกวรรณ วงษ์สุข สกรรจ์ พรสุพรรณวงศ์, ลัดดาวัลย์ กิ่งรัก และณัฐกมล ปราศจาก, 2562 : 120) ได้วิเคราะห์โวหาร

ภาพพจน์ในภาพยนตร์ดัดแปลงเรื่อง The Maze Runner พบว่า Symbol หรือสัญลักษณ์เป็นโวหารภาพพจน์ที่พบมากที่สุด เพราะตัวละครส่วนใหญ่ใช้คำที่เป็นสัญลักษณ์เรียกกันและกันหรือสิ่งต่าง ๆ ภายในเรื่อง ขณะที่ (Fitriyah N, 2008 : 82) ได้วิเคราะห์หน้าที่ของภาษาในโฆษณาในนิตยสารรายสัปดาห์ พบว่า มีการใช้หน้าที่ของภาษาทั้งหมด 9 ประเภท เพื่อสื่อข้อความและความคิด ซึ่งการใช้หน้าที่ของภาษาที่หลากหลายขึ้นอยู่กับบริบท จุดประสงค์ กลุ่มเป้าหมาย และอื่น ๆ เห็นได้ชัดว่าการศึกษาภาษาอังกฤษที่ปรากฏอยู่ในภาพยนตร์มีความหลากหลายที่น่าสนใจต่อการศึกษาวเคราะห์

ในการศึกษาวเคราะห์ภาษาอังกฤษที่ใช้ในภาพยนตร์ยังมีหลายประเด็นที่น่าสนใจได้แก่ การสร้างคำ ความหมายแฝง ลีลาทางภาษาของตัวละคร และหน้าที่ของภาษา ในภาษาอังกฤษมีการสร้างคำใหม่อยู่เสมอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโลกของภาพยนตร์ วิธีการสร้างคำภาษาอังกฤษที่นิยมใช้คือการประสมคำ การประสานคำ การซ้ำคำ และการยืมคำ ซึ่งทำให้เกิดคำประสม คำประสาน คำซ้ำ และคำยืม ตามลำดับ ตัวอย่างเช่น การศึกษาการสร้างคำภาษาอังกฤษในสื่อโฆษณากลางแจ้งของไทยของ (นันทวดี วงษ์เสถียร, 2557 : 20) พบว่า Compounding หรือวิธีการประสมคำ เป็นวิธีการที่ใช้มากที่สุด เนื่องจากการใช้ภาษาเชิงสร้างสรรค์ เข้าใจง่าย ชัดเจน ไม่ซับซ้อน ก่อให้เกิดการจดจำ ในการศึกษาความหมายของคำในการพาดหัวข่าวออนไลน์ของ (ธีรวิภา แสงอินทร์, 2562 : 172-183) พบว่าความหมายโดยนัยซึ่งเป็นที่เข้าใจโดยทั่วไปพบมากที่สุด เพราะผู้เขียนพาดหัวข่าวออนไลน์มีการใช้คำที่มีความหมายโดยนัย ในลักษณะที่ชักนำความคิดเชื่อมโยงไปถึงสิ่งอื่น และเปรียบเทียบจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามบริบทของเนื้อข่าว หรือตามบทบาททางสังคมในช่วงเวลานั้นๆ เพื่อสร้างภาพของข่าวให้มีประเด็นที่น่าสนใจ ขณะที่การศึกษาวจันลีลาของ (Sipahutar, I. Y. 2018 : 50) ในภาพยนตร์เรื่อง Love Rosie พบว่ามีการใช้ Intimate style หรือวจันลีลาแบบสนิทสนมมากที่สุด เพราะเป็นเรื่องราวความรักระหว่างโรซี่และอเล็กซ์ ตัวละครทั้งสองจึงใช้ลีลาภาษาที่แสดงความรู้สึกรักและความสนิทสนม สุดท้ายการศึกษาหน้าที่ของภาษาของ (Putri, O. D., Safnil, A. & Kasmani U, 2018 : 49) ในภาพยนตร์เรื่อง Now You See Me 2 พบว่ามีการใช้ Referential function หรือการสื่อสารข้อมูลมากที่สุด เพราะตัวละครหลักให้ข้อมูลเกี่ยวกับบางสิ่งที่เกิดขึ้นในอดีตและยังคงเกิดในปัจจุบัน ซึ่งการสื่อสารข้อมูลนี้ปรากฏขึ้นกับเหตุการณ์หรือหัวข้อสนทนา

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกภาพยนตร์แนวกลุ่มคนผิวสีและการแบ่งชนชั้นในสังคม คือ The Help และ Hidden Figures โดยภาพยนตร์ทั้งสองเรื่องสะท้อนการแบ่งแยกชนชั้นของกลุ่มคนผิวสีและกลุ่มคนผิวขาวในสังคมชาวอเมริกัน ในช่วงศตวรรษที่ 20 ซึ่งในภาพยนตร์ดังกล่าวมีการใช้คำและลักษณะภาษาในประเด็นการแบ่งชนชั้นทางสังคมและการเหยียดเชื้อชาติที่น่าสนใจ อนึ่งการถ่ายทอดผ่านมุมมองของเพศหญิงในการเรียกร้องสิทธิของทั้งคนแอฟริกัน-อเมริกันในเวลาเดียวกัน เช่น ในภาพยนตร์เรื่อง The Help การใช้ Ma'am จาก Madam เป็นวิธีแบบ Acronyms ขณะเดียวกันเป็นภาษาที่ไม่เป็นทางการ ไม่นิยมใช้พูดแบบทางการ อีกคำก็คือ Tacky สื่อความหมายของบุคคลที่มีรสนิยมต่ำหรือไร้รสนิยม เช่น Who's Celia Foote?

That tacky girl Johnny married. และคำว่า Nigra เป็นคำสื่อความหมายการเหยียดเชื้อชาติ เช่น “She’s just upset because the nigra uses the guest bath and so do we.” ขณะที่ตัวอย่างในภาพยนตร์เรื่อง Hidden Figures เช่น “West Virginia Collegiate Institute is the best school for Negroes in the state.” ประโยคนี้เป็นการสื่อสารแบบ Referential หรือการสื่อสารข้อมูล ซึ่งปรากฏในตอนต้นเรื่องเพื่อสื่อสารข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียนที่ดีที่สุดสำหรับคนผิวดำในรัฐเวอร์จิเนีย เนื่องจากการวิจัยด้านภาษาในภาพยนตร์ในประเทศไทยส่วนใหญ่นิยมศึกษาภาพยนตร์ทั่วไปและประเด็นทางด้านภาษาเพียงด้านเดียว ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาภาพยนตร์ที่มีลักษณะจำเพาะโดยเฉพาะอย่างยิ่งการแบ่งชนชั้นทางสังคมและการเหยียดเชื้อชาติ ตลอดจนเลือกวิเคราะห์ประเด็นทางด้านภาษาในหลายมิติได้แก่ การสร้างคำ ความหมายแฝง วัจนลีลา และหน้าที่ของภาษาในภาพยนตร์ทั้งสองเรื่องนี้

ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าแนวคิดการใช้ภาษาอังกฤษกับภาษาภาพยนตร์นั้น สามารถนำมาเชื่อมโยงกับการวิเคราะห์การสร้างคำ ความหมายแฝง วัจนลีลา และหน้าที่ของภาษาได้ เพราะแนวคิดเรื่องนี้จะสามารถช่วยให้ผู้ศึกษาทางด้านภาษาอังกฤษรู้และเข้าใจการถ่ายทอดภาษาในห้วงเวลาที่สังคมอเมริกันมีทัศนคติต่อคนที่มีเชื้อชาติสีผิวและสถานภาพแตกต่างกันได้อย่างเหมาะสม ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการสร้างคำในภาพยนตร์เรื่อง The Help และ Hidden Figures ที่มีรูปแบบใดบ้าง มีความหมายแฝงในรูปแบบใด วัจนลีลาและหน้าที่ของภาษาที่ใช้ ตลอดจนลักษณะการใช้ภาษาระหว่างภาพยนตร์ทั้งสองเรื่องเป็นไปในทิศทางเดียวกันหรือไม่

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์การสร้างคำใหม่ในภาพยนตร์ The Help และ Hidden Figures
2. เพื่อวิเคราะห์ความหมายแฝงในภาพยนตร์ The Help และ Hidden Figures
3. เพื่อวิเคราะห์วัจนลีลาในภาพยนตร์ The Help และ Hidden Figures
4. เพื่อวิเคราะห์หน้าที่ของภาษาในภาพยนตร์ The Help และ Hidden Figures

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยศึกษาจากคำที่ปรากฏในภาพยนตร์ The Help ออกฉายวันที่ 9 สิงหาคม 2554 และ Hidden Figures ออกฉายวันที่ 10 ธันวาคม 2559 รวมระยะเวลา 273 นาที รวมข้อมูลจากการบันทึกบทสนทนาทั้งหมดจำนวน 22,556 คำ 3,380 ประโยค นำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบของการวิเคราะห์ (Analysis) เพื่อนำเสนอการสร้างคำ ความหมายแฝง วัจนลีลา หน้าที่ของภาษา ตัวอย่าง คือ บทสนทนาในภาพยนตร์เรื่อง The Help จำนวน 11,588 คำ 1,849 ประโยคและบทสนทนาในภาพยนตร์เรื่อง Hidden Figures จำนวน 10,968 คำ 1,531 ประโยค รวมตัวอย่างในการวิเคราะห์ทั้งหมด 22,556 คำ 3,380 ประโยค

ตารางที่ 1 แสดงหน่วยในการวิเคราะห์ข้อมูล

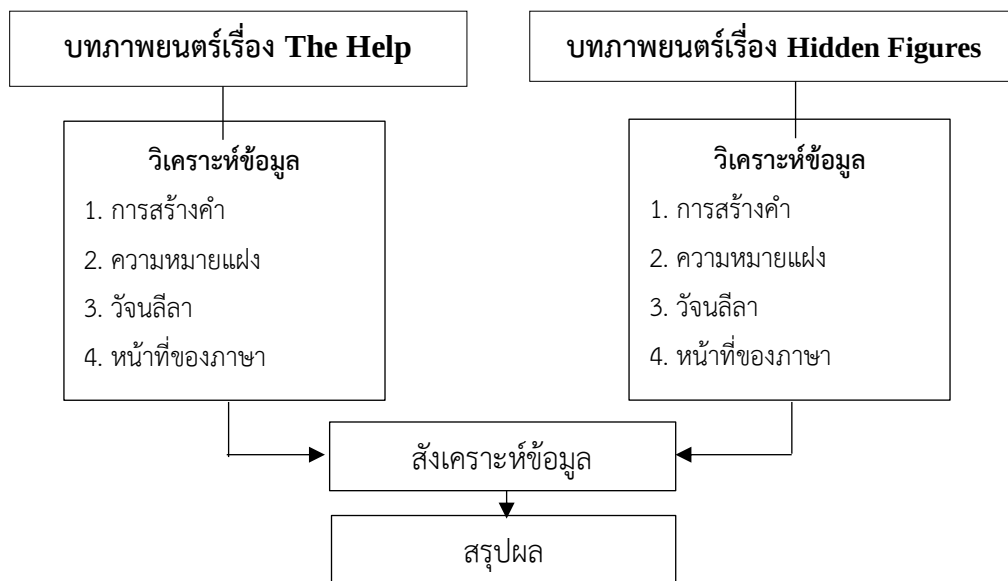
หัวข้อ	หน่วยวิเคราะห์	The Help	Hidden Figures	รวม
การสร้างคำ	คำ	11,588	10,968	22,556 คำ
ความหมายแฝง	ประโยค	1,849	1,531	3,380 ประโยค
วัจนลีลา	ประโยค	1,849	1,531	3,380 ประโยค
หน้าที่ของภาษา	ประโยค	1,849	1,531	3,380 ประโยค

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงพรรณนาเพื่อวิเคราะห์การสร้างคำ ความหมายแฝง วัจนลีลา และหน้าที่ของภาษาในภาพยนตร์เรื่อง The Help และ Hidden Figures คือ 1) Word formations (การสร้างคำ) ในภาพยนตร์ The Help และ Hidden Figures ใช้ทฤษฎีการสร้างคำของ (Yule G, 2010 : 22) 2) Connotative meaning (ความหมายแฝง) ในภาพยนตร์ The Help และ Hidden Figures ใช้ทฤษฎีความหมายแฝงของ (Leech G, 1981 : 22 - 23) 3) Language style (วัจนลีลา) ในภาพยนตร์ The Help และ Hidden Figures ใช้ทฤษฎีวัจนลีลาของ (Joos M, 1967 : 23 - 79) และ 4) Language function (หน้าที่ของภาษา) ในภาพยนตร์ The Help และ Hidden Figures ใช้ทฤษฎีหน้าที่ของภาษาของ (Jacobson R, 1960 : 7)

ในการวิเคราะห์ภาษาในภาพยนตร์โดยการวิเคราะห์บทสนทนาในภาพยนตร์ The Help และ Hidden Figures โดยจัดลำดับการวิเคราะห์ได้ดังนี้ 1) การรวบรวมบทสนทนาในภาพยนตร์ 2) การจัดเรียงลำดับประโยค 3) การกำหนดรหัส 4) การวิเคราะห์คำ 5) การวิเคราะห์ความหมาย 6) การวิเคราะห์วัจนลีลา 7) การวิเคราะห์หน้าที่ของภาษา 8) ตรวจสอบผลการวิเคราะห์ละเอียดเปรียบเทียบข้อมูลการวิจัยโดยผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาอังกฤษและภาษาศาสตร์ภาษาอังกฤษ (Inter-Rater Reliability) และ 9) สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิเคราะห์การสร้างคำ ความหมายแฝง วัจนลีลา และหน้าที่ของภาษาในภาพยนตร์ The Help และ Hidden Figures เพื่อวางแผนการดำเนินงานและวิธีการค้นคว้า ซึ่งสามารถแสดงให้เห็นเป็นโครงสร้างได้ดังนี้

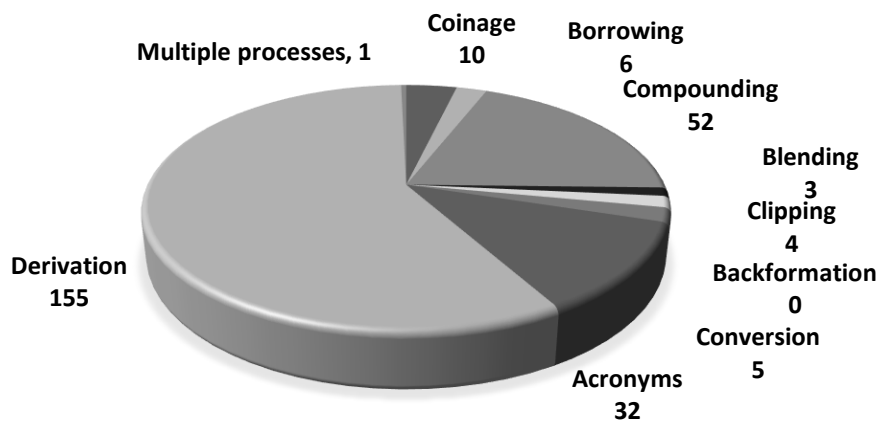
แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

(ที่มา : สพลเชษฐ์ ประชุมชัย, 2563 : 5)

ผลการวิจัย

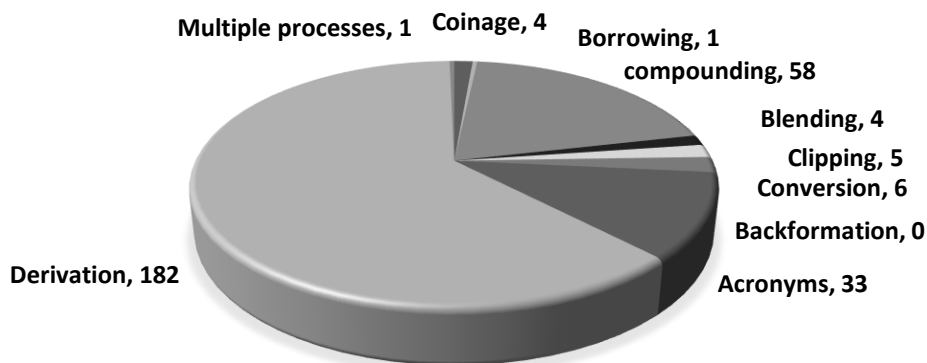
1. ผลการวิเคราะห์การสร้างคำ

จากการวิเคราะห์การสร้างคำตามทฤษฎีของ (Yule G, 2010 : 53)ในภาพยนตร์เรื่อง The Help จำนวน 11,588 คำ และคำในภาพยนตร์เรื่อง Hidden Figures จำนวน 10,968 คำ

ภาพที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์การสร้างคำ The Help

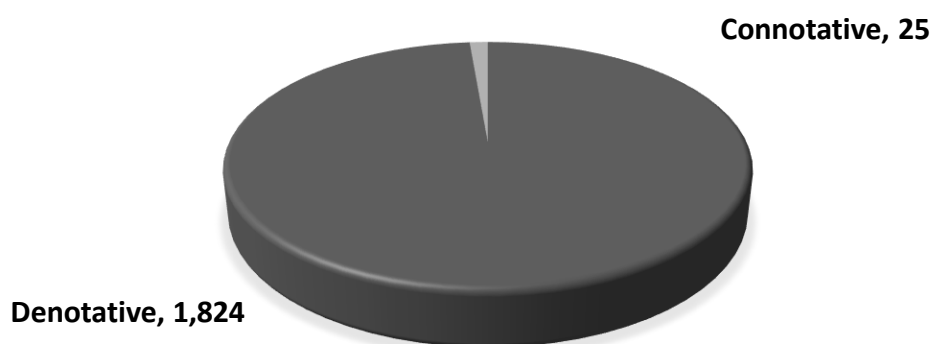
จากภาพที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์การสร้างคำในภาพยนตร์เรื่อง The Help พบการสร้างคำทั้งหมด 268 คำ จำแนกตามประเภทที่มีจำนวนมากไปหาจำนวนน้อย ดังนี้ Derivation (การเติมหน่วยคำแปลง) 155 คำ Compounding (การประสมคำ) 52 คำ Acronyms (การประสมอักษรย่อ) 32 คำ Coinage (การบัญญัติศัพท์) 10 คำ Borrowing (การยืมคำ) 6 คำ Conversion (การเปลี่ยนหน้าที่ของคำ) 5 คำ Clipping (การตัดคำ) 4 คำ Blending (การรวมคำ) 3 คำ Multiple Process (การรวมหลายวิธี) 1 คำ และประเภทที่ไม่พบคือ Backformation (การสร้างคำย้อนกลับ)

ภาพที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์การสร้างคำใน Hidden Figures

จากภาพที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์การสร้างคำในภาพยนตร์เรื่อง *Hidden Figures* พบการสร้างคำทั้งหมด 294 คำ จำแนกตามประเภทที่มีจำนวนมากไปหาจำนวนน้อย ดังนี้ **Derivation** (การเติมหน่วยคำแปลง) 182 คำ **Compounding** (การประสมคำ) 58 คำ **Acronyms** (การประสมอักษรย่อ) 33 คำ **Conversion** (การเปลี่ยนหน้าที่ของคำ) 6 คำ **Clipping** (การตัดคำ) 5 คำ **Coinage** (การบัญญัติศัพท์) 4 คำ **Blending** (การรวมคำ) 4 คำ **Borrowing** (การยืมคำ) 1 คำ **Multiple Process** (การรวมหลายวิธี) 1 คำ และประเภทที่ไม่พบคือ **Backformation** (การสร้างคำย้อนกลับ)

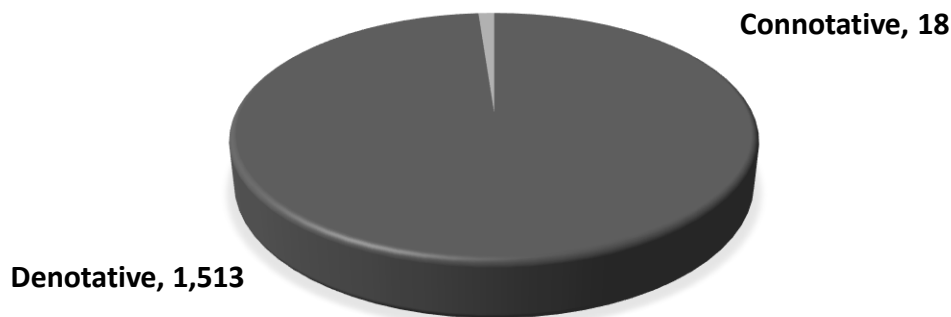
2. ผลการวิเคราะห์ความหมายแฝง

จากการวิเคราะห์ความหมายแฝงตามทฤษฎีของ (Leech G, 1981 : 22 - 23) ในภาพยนตร์เรื่อง *The Help* จำนวน 1,849 ประโยคและในภาพยนตร์เรื่อง *Hidden Figures* จำนวน 1,531 ประโยค

ภาพที่ 4 แสดงผลการวิเคราะห์ความหมายแฝงใน *The Help*

ภาพที่ 4 แสดงผลการวิเคราะห์ความหมายแฝงในภาพยนตร์เรื่อง *The Help* จากประโยคในภาพยนตร์ทั้งหมด 1,849 ประโยค พบประโยคที่มี **Connotative** (ความหมายแฝง) 25 ประโยค และ **Denotative** (ความหมายโดยตรง) 1,824 ประโยค

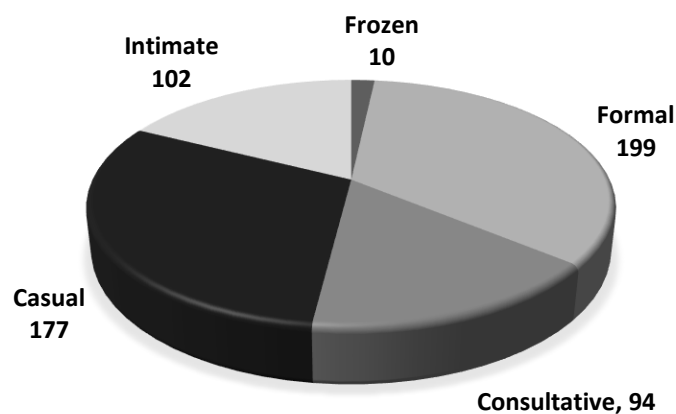

ภาพที่ 5 แสดงผลการวิเคราะห์ความหมายแฝงใน Hidden Figures

ภาพที่ 5 แสดงผลการวิเคราะห์ความหมายแฝงในภาพยนตร์เรื่อง Hidden Figures จากประโยคในภาพยนตร์ทั้งหมด 1,531 ประโยค พบประโยคที่มี Connotative (ความหมายแฝง) 18 ประโยค และ Denotative (ความหมายโดยตรง) 1,513 ประโยค

3. ผลการวิเคราะห์วัจนลีลา

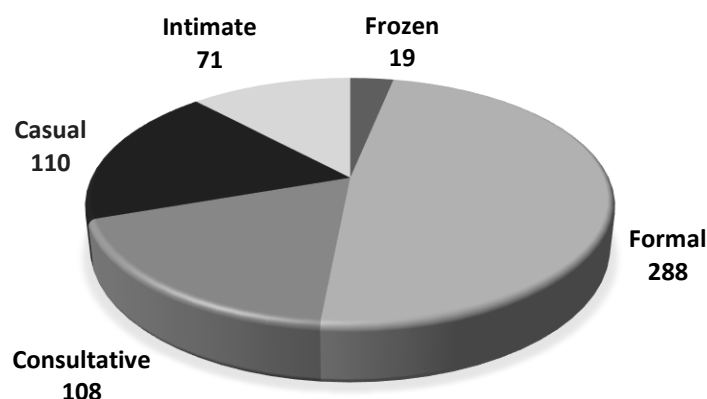
จากการวิเคราะห์วัจนลีลาตามทฤษฎีของ (Joos M, 1967 : 23 - 79) ในภาพยนตร์เรื่อง The Help จำนวน 1,849 ประโยคและในภาพยนตร์เรื่อง Hidden Figures จำนวน 1,531 ประโยค

ภาพที่ 6 แสดงผลการวิเคราะห์วัจนลีลาใน The Help

ภาพที่ 6 แสดงผลการวิเคราะห์วัจนลีลาในภาพยนตร์เรื่อง The Help พบวัจนลีลาทั้งหมด 582 ประโยค จำแนกตามประเภทที่มีจำนวนมากไปหาจำนวนน้อย ดังนี้ Formal style (วัจนลีลาแบบเป็นทางการ) 199 ประโยค Casual style (วัจนลีลาแบบกันเอง) 177 ประโยค Intimate style (วัจนลีลาแบบสนิทสนม)

102 ประโยค Consultative style (วาทลีลาแบบปรึกษาหารือ) 94 ประโยค และ Frozen style (วาทลีลาแบบตายตัว) 10 ประโยค

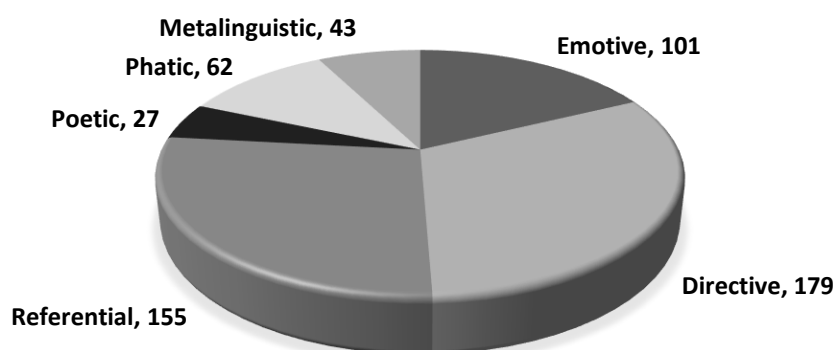

ภาพที่ 7 แสดงผลการวิเคราะห์วาทลีลาใน Hidden Figures

ภาพที่ 7 แสดงผลการวิเคราะห์วาทลีลาในภาพยนตร์เรื่อง Hidden Figures พบวาทลีลาทั้งหมด 596 ประโยค จำแนกตามประเภทที่มีจำนวนมากไปหาจำนวนน้อย ดังนี้ Formal style (วาทลีลาแบบทางการ) 288 ประโยค Casual style (วาทลีลาแบบกันเอง) 110 ประโยค Consultative style (วาทลีลาแบบปรึกษาหารือ) 108 ประโยค Intimate style (วาทลีลาแบบสนิมสนม) 71 ประโยค และ Frozen style (วาทลีลาแบบตายตัว) 19 ประโยค

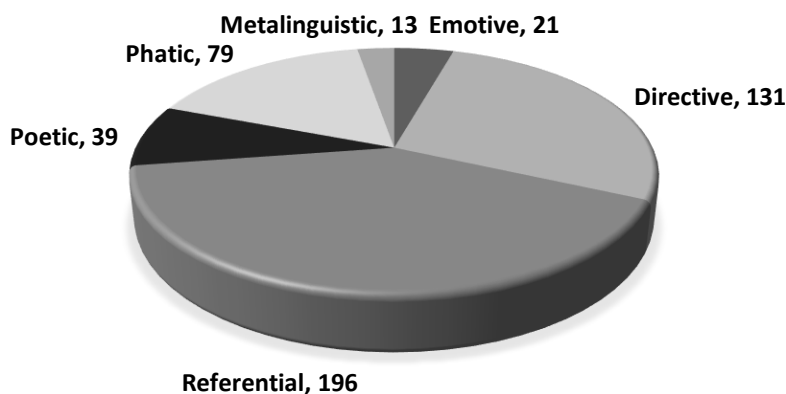
4. ผลการวิเคราะห์หน้าที่ของภาษา

จากการวิเคราะห์หน้าที่ของภาษาตามทฤษฎีของ (Jacobson R, 1960 : 7) ในภาพยนตร์เรื่อง The Help จำนวน 1,849 ประโยคและในภาพยนตร์เรื่อง Hidden Figures จำนวน 1,531 ประโยค

ภาพที่ 8 แสดงผลการวิเคราะห์หน้าที่ของภาษาใน The Help

ภาพที่ 8 แสดงผลการวิเคราะห์หน้าที่ของภาษาในภาพยนตร์เรื่อง *The Help* พบหน้าที่ของภาษาทั้งหมด 567 ประโยค จำแนกตามประเภทที่มีจำนวนมากไปหาจำนวนน้อย ดังนี้ Directive function (หน้าที่ด้านคำสั่ง) 179 ประโยค Referential function (หน้าที่ด้านอ้างอิง) 155 ประโยค Emotive function (หน้าที่ด้านอารมณ์) 101 ประโยค Phatic function (หน้าที่ด้านดำเนินการ) 62 ประโยค Metalinguistic function (หน้าที่ด้านเสริมความหมาย) 43 ประโยค และ Poetic function (หน้าที่ด้านสุนทรียภาพของภาษา) 27 ประโยค

ภาพที่ 9 แสดงผลการวิเคราะห์หน้าที่ของภาษาใน *Hidden Figures*

ภาพที่ 9 แสดงผลการวิเคราะห์หน้าที่ของภาษาในภาพยนตร์เรื่อง *Hidden figures* พบหน้าที่ของภาษาทั้งหมด 479 ประโยค จำแนกตามประเภทที่มีจำนวนมากไปหาจำนวนน้อย ดังนี้ Referential function (หน้าที่ด้านอ้างอิง) 196 ประโยค Directive function (หน้าที่ด้านคำสั่ง) 130 ประโยค Phatic function (หน้าที่ด้านดำเนินการ) 79 ประโยค Poetic function (หน้าที่ด้านสุนทรียภาพของภาษา) 39 ประโยค Emotive function (หน้าที่ด้านอารมณ์) 21 ประโยค และ Metalinguistic function (หน้าที่ด้านเสริมความหมาย) 13 ประโยค

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยจะอภิปรายผลการวิเคราะห์การใช้ภาษาในภาพยนตร์การแบ่งชนชั้นและการเหยียดเชื้อชาติ
กรณีศึกษา The Help และ Hidden Figures

1. อภิปรายผลการสร้างคำในภาพยนตร์ The Help และ Hidden Figures

ภาพยนตร์เรื่อง The Help พบ Derivation (การเติมหน่วยคำแปลง) มากที่สุด จำนวน 155 คำ รองลงมาคือ Compounding (การประสมคำ) จำนวน 52 คำ และ Acronyms (การประสมอักษรย่อ) จำนวน 32 คำ ขณะที่ Hidden Figures พบ Derivation (การเติมหน่วยคำแปลง) มากที่สุด จำนวน 182 คำ รองลงมาคือ Compounding (การประสมคำ) จำนวน 58 คำ และ Acronyms (การย่อคำ) จำนวน 33 คำ สิ่งที่ภาพยนตร์ทั้งสองเรื่องปรากฏเหมือนกันคือ Derivation (การเติมหน่วยคำแปลง) Compounding (การประสมคำ) และ Acronyms (การประสมอักษรย่อ) พบมากที่สุดตามลำดับ สอดคล้องกับ Purwaningtyas, T. (2016 : 17) ที่พบ Compounding (การประสมคำ) และ Derivation (การเติมหน่วยคำแปลง) ในการวิเคราะห์การสร้างคำในภาพยนตร์เรื่อง The Adventure of Tintin เช่นเดียวกับ (ปิยนุช พู่เกล้า และนภาศรี ทิมแย้ม, 2556 : 197-214) ที่พบ Compounding (การประสมคำ) ในการวิเคราะห์การสร้างคำในโฆษณา นิตยสารผู้หญิงและเช่นเดียวกับ (นันทวิ วงษ์เสถียร, 2557 : 20) ที่พบ Compounding (การประสมคำ) ในการวิเคราะห์การสร้างคำภาษาอังกฤษที่พบในโฆษณากลางแจ้งในกรุงเทพมหานคร เหตุที่พบการสร้างคำประเภท Derivation (การเติมหน่วยคำแปลง) มากที่สุดเพราะเป็นการเติมหน่วยคำแปลงสามารถเปลี่ยนหน้าที่หรือความหมายของคำให้แตกต่างจากเดิมได้ ซึ่งสามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาและผู้ใช้ภาษานั้น ๆ ก็จะสามารถเข้าใจความหมายของคำใหม่ได้โดยง่าย (Yule G, 2010 : 52) อนึ่งภาพยนตร์เรื่อง The Help มีการเติมหน่วยคำแปลงในคำศัพท์ที่สามารถพบได้ทั่วไปในชีวิตประจำวัน เช่น Editor Imagination Working และ Wonderful เป็นต้น ขณะที่ภาพยนตร์เรื่อง Hidden Figures เป็นการเติมหน่วยคำแปลงในคำที่เกี่ยวข้องกับการทำงานในองค์กร เช่น Speculation Mathematician Engineering Training และ Overpowering เป็นต้น

2. อภิปรายผลความหมายแฝงในภาพยนตร์ The Help และ Hidden Figures

จากการศึกษาความหมายแฝงในภาพยนตร์เรื่อง The Help พบ Connotative (ความหมายแฝง) จำนวน 25 ประโยค สอดคล้องกับ Putra, B. (2015 : 21) ที่พบความหมายแฝงจำนวน 21 คำ ในการวิเคราะห์ความหมายแฝงของคำคุณศัพท์ใน The Child's Story by Charles Dickens เป็นไป (Leech G, 1981 : 22 - 23) อ้างไว้ในทฤษฎีการวิเคราะห์ความแฝงว่าผลลัพธ์ที่ได้มาน้อยขึ้นอยู่กับความถี่หรือจำนวนความหมายที่พบในภาพยนตร์ อย่างไรก็ตามผู้วิจัยควรนำเสนอความหรือความผลลัพธ์ที่ได้เป็นเชิงพรรณนา เพื่อให้เห็นภาพชัดเจนมากกว่าการใช้ตัวเลขทางสถิติอย่างเดียว ผลการวิเคราะห์ที่พบสามารถจำแนกเป็น

Reflected meaning (ความหมายหวน) จำนวน 10 ประโยค เช่น Abileen พูดว่า “And it must have come out of her like the 11th Commandment, ‘cause once Miss Hilly had a baby, every girl at the bridge table had to have one, too.” ซึ่งคำว่า “the 11th Commandment” ในที่นี้แทน Mrs. Hilly ว่าทำตัวเหมือนบทบัญญัติประการที่ 11 ที่ผู้หญิงในเมืองแจ็กสันรัฐมิสซิสซิปปี ต้องทำตามเธอ พบความหมายแฝงแบบ Affective meaning (ความหมายเชิงจิตวิสัย) จำนวน 8 ประโยค เช่น “We living in hell, trapped.” ประโยคนี้ Abileen พูดกับ Minny เชิงเศร้าใจว่าสังคมที่เป็นอยู่ตอนนี้เหมือนกับพวกเขานั้นกำลังอยู่ในนรกและกับดัก พบความหมายแฝงแบบ Social meaning (ความหมายทางสังคม) จำนวน 5 ประโยค เช่น “She looks like the winning horse at the Kentucky Derby, all flowers and bows.” เป็นประโยคที่อิงถึงสถานการณ์ที่มีผู้ชนะการขี่ม้าที่เต็มไปด้วยถ้วยรางวัลและดอกไม้ซึ่งนำมาเปรียบกับการแต่งตัวของ Mrs. Hilly ที่เต็มไปด้วยลายดอกไม้และสีสัน และ พบความหมายแฝงแบบ Collocative meaning (ความหมายปรากฏร่วม) จำนวน 2 ประโยค เช่น “It's a lonely road if a mama don't think their child is pretty.” การใช้คำว่า “a lonely road” เพื่อแสดงถึงความรู้สึกที่อ้างว้างโดดเดี่ยวสำหรับเด็กที่ผู้ปกครองมองว่าลูกของพวกเขานั้นไม่น่ารัก ขณะที่ภาพยนตร์เรื่อง Hidden Figures พบ Connotative (ความหมายแฝง) จำนวน 18 ประโยค สามารถจำแนกย่อยเป็น Reflected meaning (ความหมายหวน) จำนวน 11 ประโยค เช่น “Katherine did manage to calculate a few decimal points further than that hunk of metal.” การใช้คำว่า “That hunk of metal” แทนเครื่อง IBM เพราะคำนวณผิดพลาดจนทำให้ Katherine ต้องเป็นคนคำนวณให้แทน พบความหมายแฝงประเภท Affected meaning (ความหมายเชิงจิตวิสัย) จำนวน 5 ประโยค เช่น ประโยคที่ Jim บอกกับ Katherine ว่า “I know marrying you includes marrying your girls as well.” บอกความคิดและทัศนคติของเขาต่อการขอแคตแต่งงานว่าเขาพร้อมจะดูแลแคตและลูก ๆ ของเธอ พบความหมายแฝงแบบ Social meaning (ความหมายทางสังคม) จำนวน 2 ประโยค เช่น “Virginia acts like Brown versus Board of Education never happened, they are never gonna allow a colored woman to just take classes at an all-white school.” หมายถึง คนใน Virginia ทำเหมือนคดีของ Brown ไม่เคยเกิดขึ้น คือการชนะคดีของ Brown ในการฟ้องศาลเพื่อเรียกร้องสิทธิการเข้าเรียนในโรงเรียนคนผิวขาวให้กับลูกสาวทำให้มีคำสั่งยกเลิกการแบ่งแยกในโรงเรียนรัฐทั่วประเทศ แต่คนในรัฐ Virginia ก็ไม่เคยอนุญาตให้ผู้หญิงผิวสีเข้าไปเรียนในโรงเรียนคนผิวขาวอยู่ดี

3. อภิปรายผลวิจัยนลีลาในภาพยนตร์ The Help และ Hidden Figures

จากการศึกษาการวิเคราะห์วจนลีลาในภาพยนตร์เรื่อง The Help พบ Formal (แบบทางการ) มากที่สุดจำนวน 199 ประโยค รองลงมาก็คือ Casual (วจนลีลาแบบกันเอง) จำนวน 177 ประโยค ประเภทที่พบน้อยคือ Frozen (วจนลีลาแบบตายตัว) จำนวน 10 ประโยค ขณะที่ในภาพยนตร์เรื่อง Hidden Figures พบ Formal style (วจนลีลาแบบทางการ) มากที่สุด จำนวน 288 ประโยค รองลงมาก็คือ Casual style (วจนลีลาแบบกันเอง) จำนวน 110 ประโยค ประเภทที่พบน้อยคือ Frozen style (วจนลีลาแบบตายตัว) จำนวน 19

ประโยค เป็นไปตามทฤษฎีของ (Joos M, 1967 : 23 - 79) อ้างว่าการวิเคราะห์วัจนลีลาในภาพยนตร์นั้นต้องครอบคลุมเนื้อหาที่มีความทันสมัยและปรับเปลี่ยนไปตามสังคม ภาษาและวัฒนธรรมที่สะท้อนผ่านภาษาในภาพยนตร์ หนึ่งสิ่งที่ปรากฏเหมือนกันคือ Formal style (วัจนลีลาแบบทางการ) เป็นประเภทที่พบมากที่สุด ขัดแย้งกับ Rasyidin, R. (2016 : 11-16) ในการวิเคราะห์วัจนลีลาในภาพยนตร์เรื่อง “Fury” ที่พบ Casual style (วัจนลีลาแบบกันเอง) มากที่สุด และ (Abidin, R. R., 2018 : 48-49) ในการวิเคราะห์การใช้วัจนลีลาของตัวละครในภาพยนตร์เรื่อง “Frozen” ที่พบ Casual style (วัจนลีลาแบบกันเอง) มากที่สุดและพบ Formal style (วัจนลีลาแบบทางการ) น้อย และ (Sipahutar, I. Y. 2018 : 50) ในการวิเคราะห์วัจนลีลาในภาพยนตร์เรื่อง “Love Rosie” ที่พบ Formal style (วัจนลีลาแบบทางการ) น้อย เหตุที่พบวัจนลีลาแบบ Formal style (วัจนลีลาแบบทางการ) มากที่สุดในภาพยนตร์ทั้งสองเรื่องเพราะเป็นภาพยนตร์อิงประวัติศาสตร์หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในอดีต หนึ่งในภาพยนตร์ The Help ส่วนใหญ่สะท้อนให้เห็นถึงชนชั้นวรรณะจากการสนทนาระหว่าง สาวใช้ผิวสีและบรรดาเจ้านายผิวขาว เช่น “Now...I just found out the surgeon general has reviewed the Home Health Sanitation Initiative that I drafted, and he passed it along to Governor Barnett.” ประโยคนี้ Mrs. Walther พูดในที่ประชุมสมาคมว่า “ฉันได้เข้าพบเจ้ากรมการแพทย์เพื่อให้เขาตรวจสอบโครงการสุขาภิบาลบ้านที่ฉันได้ร่างไว้ และตอนนี้เขาส่งเรื่องไปยังผู้ว่า Barnett แล้ว” ซึ่งเป็นการแจ้งข่าวสารให้สมาชิกทุกคนได้รับทราบ เช่นเดียวกับ Hidden Figures ที่มีการสนทนาระหว่างเจ้าหน้าที่ต่างระดับและแผนกในองค์กรนาซาเป็นส่วนใหญ่ซึ่งต้องใช้ความถูกต้องแม่นยำในการสื่อสารและเป็นทางการ เช่น ประโยคที่ Paul บอกกับ Mr. Al Herison ว่า “We're working with a prototype of the capsule, Al. Its lid is one third the size of what it's going.” หมายถึง “เรากำลังตรวจต้นแบบของแคปซูล ฝาของมันมีขนาดหนึ่งในสามของขนาด” ซึ่งเป็นการให้ข้อมูลระหว่างหัวหน้าและผู้ใต้บังคับบัญชา

4. อภิปรายผลหน้าที่ของภาษาในภาพยนตร์ The Help และ Hidden Figures

จากการศึกษาวิเคราะห์หน้าที่ของภาษาในภาพยนตร์เรื่อง The Help พบ Directive function (หน้าที่ด้านคำสั่ง) มากที่สุด จำนวน 179 ประโยค รองลงมาคือ Referential function (หน้าที่ด้านอ้างอิง) จำนวน 155 ประโยค และ Emotive function (หน้าที่ด้านอารมณ์) จำนวน 101 ประโยค ประโยคที่พบน้อยคือ Poetic function (หน้าที่ด้านสุนทรียภาพทางภาษา) จำนวน 27 ประโยค ขณะที่ Hidden Figures พบ Referential function (หน้าที่ด้านอ้างอิง) มากที่สุด จำนวน 196 ประโยค รองลงมาคือ Directive function (หน้าที่ด้านคำสั่ง) จำนวน 131 ประโยค ประเภทที่พบน้อยที่สุดคือ Metalinguistic function (หน้าที่ด้านเสริมความหมาย) จำนวน 13 ประโยค เป็นไปตามทฤษฎีของ (Jacobson R, 1960 : 7) ที่ได้กำหนดหน้าที่ของภาษาในภาพยนตร์ไว้ได้ครอบคลุมและอ้างว่าหน้าที่ของภาษาทั้ง 6 ประเภทนี้ควรเสนอความรู้และตีความผลลัพธ์เป็นเชิงพรรณนา หรืออาจใช้ภาพประกอบเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจได้ง่าย หนึ่งสิ่งที่ภาพยนตร์ทั้งสองเรื่อง

ปรากฏเหมือนกับคือ Directive function (หน้าที่ด้านคำสั่ง) และ Referential function (หน้าที่ด้านอ้างอิง) พบมากที่สุด สอดคล้องกับ (Arum, P. N., 2015 : 84-91) ที่พบ Directive function (หน้าที่ด้านคำสั่ง) ในการวิเคราะห์หน้าที่ของภาษาในภาพยนตร์เรื่อง Enchanted และ (Yulistiono, F. R. 2015 : 24-41) ที่พบ Referential function (หน้าที่ด้านอ้างอิง) ในการวิเคราะห์หน้าที่ของภาษาของตัวละครหลักในภาพยนตร์เรื่อง 12 Years a Slave ในภาพยนตร์เรื่อง The Help พบหน้าที่ของภาษาประเภท Directive function (หน้าที่ด้านคำสั่ง) มากที่สุด เนื่องจากการสนทนาระหว่างเจ้านายและสาวใช้มีการออกคำสั่งเป็นส่วนใหญ่ เช่น “Yule Mae, get Miss Skeeter a Coca-Cola.” ซึ่งประโยคนี้ Mrs. Walther ได้สั่งให้ Yule Mae สาวใช้ ผีวสีนำโค้กมาให้ Miss Skeeter และ “Fix me a sandwich, Abileen.” เป็นประโยคที่เจ้านายสั่ง Abileen ให้ทำแซนวิชให้ ขณะที่ Hidden Figures พบหน้าที่ของภาษาประเภท Referential function (หน้าที่ด้านอ้างอิง) มากที่สุด เนื่องจากการสื่อสารโดยการให้ข้อมูลหรือข้อเท็จจริง ซึ่งมีจุดมุ่งหมายคือการถ่ายทอดข้อมูล เช่น “Space Task Group needs a computer, ASAP. Someone with a handle on analytic geometry.” หมายถึง “กลุ่มงานอวกาศต้องการนักคำนวณด่วนที่สุด มีใครที่สามารถรับมือกับเรขาคณิตการวิเคราะห์ได้บ้าง” เหตุที่ต้องหานักคำนวณที่มีความสามารถทางด้านเรขาคณิตวิเคราะห์เพราะขาดแคลนบุคลากรตำแหน่งดังกล่าวในกลุ่มงานอวกาศหรือเจ้าหน้าที่ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งนี้ได้นานเนื่องจากภาวะความกดดันและความเร่งด่วนของงานที่ต้องทำให้เสร็จ กอปรกับความเข้มงวดของหัวหน้าจึงไม่มีใครสามารถทนอยู่ได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1. ผู้วิจัยควรศึกษาทฤษฎีการสร้างคำ ความหมายแฝง วาจณลีลา และหน้าที่ของภาษาให้เชี่ยวชาญ เพื่อช่วยให้การวิเคราะห์ในแต่ละหัวข้อรวดเร็วขึ้น
2. ผู้วิจัยควรมีผู้เชี่ยวชาญคอยให้คำแนะนำเกี่ยวกับการวิเคราะห์ในแต่ละหัวข้อได้
3. ผู้วิจัยควรจัดระเบียบข้อมูลและตัวอย่างให้ชัดเจน เพื่อลดปัญหาข้อมูลสูญหายและความสับสนของข้อมูล

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ผู้วิจัยควรเลือกภาพยนตร์แนวอื่นในการวิเคราะห์เพื่อความหลากหลายในการวิเคราะห์
2. ผู้วิจัยสามารถเลือกประยุกต์ใช้ทฤษฎีกับแหล่งศึกษาอื่น ๆ เช่น โฆษณา เป็นต้น
3. ผู้วิจัยควรศึกษาประเด็นทางภาษาศาสตร์ด้านอื่น ๆ ที่สามารถทำการศึกษาในตัวบทภาพยนตร์ได้และเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ วงษ์สุข สกรรจ์ พรสุพรรณวงศ์ ลัดดาวัลย์ กิ่งรัก และณัฐกมล ปราศจาก. (2562). *การวิเคราะห์โครงสร้างประโยคภาษาอังกฤษและโวหารภาพพจน์ในนวนิยายและภาพยนตร์ดัดแปลงเรื่อง The Maze Runner*. รายงานการวิจัย. สาขาวิชาภาษาอังกฤษ. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.
- ธีรวัธรา แสงอินทร์. (2553). กลวิธีการใช้ภาษาพูดหัวข่าวออนไลน์. *วารสารอักษรศาสตร์*, 41 (2), 172-183.
- นันทวดี วงษ์เสถียร. (2557). *การสร้างคำในสื่อโฆษณาทางทีวีของไทย*. รายงานการวิจัย. สถาบันวิจัยและพัฒนา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ.
- ปิยนุช พู่เกล้า และนภาศรี ทิมแย้ม. (2556). Word Formation Processes of Neologisms Found in Women Cosmetic Advertisement in Women Magazines. *วารสารมนุษยศาสตร์*. 19 (1), 197-214.
- สพลเชษฐ์ ประชุมชัย. (2563). การวิเคราะห์การใช้ภาษาอังกฤษในภาพยนตร์แนวเหยียดเชื้อชาติ กรณีศึกษา Greenbook และ The Butler. รายงานการวิจัย. สถาบันวิจัยและพัฒนา: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.
- อมรา ประสิทธิ์รัฐสิทธิ์. (2541). *ภาษาศาสตร์สังคม*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Abidin, R. R. (2018). *A Study of Language Style Used by Characters in Frozen Movie*. Research Report. Research Institute : The State Islamic University of Sunan Ampel Surabaya.
- Arum, P. N. (2015). *An Analysis on Language Function Found in "Enchanted" Movie Script* Research Report. Research Institute : State Islamic Institute of Tulungagung.
- Fitriyah, N. (2008). *Language Style in News Week Magazine Advertisement*. Research Report. Research Institute : The State Islamic University of Malang.
- Hu, S. F. (2006). On Teaching Non-English Majors Listening and Speaking through Videos. *China English Language Education Association Journal*, 29(2), 42-48.
- Jacobson, R. (1960). *Linguistics and Poetics, Style in Language*. Cambridge: Ma MIT Press.
- Joos, M. (1967). *The Five Clocks*. New York: Harcourt, Brace & World.
- Leech, G. (1981). *Semantics, the Study of Meaning*. (2nd ed). London: Penguin Books.
- Purwaningtyas, T. (2016). *A Morphological Analysis of Word Formation Process in Film Script "The Adventures of Tintin."* Research Report. Research Institute : State Islamic College of Ponorogo.
- Putra, B. (2015). An Analysis of "The Child's Story" by Charles Dickens: Connotation and Denotation of Adjective. Research Report. Research Institute : The State Islamic University of Sunan Ampel Surabaya.
- Putri, O. D., Safnil, A. & Kasmani, U. (2018). Language Function Used in "Now You See Me2 Movie". *Journal of English Education and Teaching*, 1 (2), 42-50.

- Rasyidin, R. (2016). *An Analysis of Language Style in "Fury" Movie*. Research Report. Research Institute : The State Islamic University of Sunan Ampel Surabaya.
- Sipahutar, I. Y. (2018). *Language Styles in "Love Rosie" Movie : A Sociolinguistic Analysis* Research Report. Research Institute : University Sumatera Utara.
- Tueetor. (2020, 8 พฤษภาคม). วิถีฝึกภาษาอังกฤษจากการดูหนัง ได้ทั้งความรู้และความบันเทิง. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 3 ตุลาคม 2563. แหล่งที่มา <https://tueetor.com/blog/th/language/practice-english-skills-from-movie/>.
- Yule, G. (2010). *The Study of Language*. (4th ed.). Cambridge: Cambridge University Press.
- Yulistiono, F. R. (2015). *Language Functions Used by the Main Character in 12 Years a Slave Movie Transcript*. Research Report. Research Institute : State Islamic Institute of Tulungagung.

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ตำบลวังนกแอ่น
อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก

**The Participation of the Public in the Conservation of Forest Resources in
the area of Wang NokAen sub-district Wang Thong
District Phitsanulok Province**

ศุภวิชญ์ จิราพงษ์ และ ธนัสถา โรจนตรากุล

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

Supavich Jirapong and Tanastha Rojanatrakul

Pibulsongkram Rajabhat University

Corresponding Author, E-mail : SupawitM18@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และ 3) เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ จากการแจกแบบสอบถามกับประชาชน จำนวน 400 คน ที่ได้จากสูตรของยามาเน (Yamane) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ด้วยการคัดเลือกตัวแปรอิสระแบบ Enter Method และการวิจัยเชิงคุณภาพ จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 7 คน วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการสร้างข้อสรุป

ผลการวิจัยพบว่า 1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2. ปัจจัยด้านศักยภาพของชุมชนส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนปัจจัยด้านการส่งเสริมและสนับสนุนของหน่วยงานส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ตำบลวังนกแอ่น อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 3) แนวทางที่เหมาะสมในการสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ 4 แนวทางด้วยกัน ดังนี้ 1) เสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรผู้นำชุมชน 2) ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารและกิจกรรมให้ประชาชนทราบ 3) ประสานงานหน่วยงานภาครัฐเพื่อร่วมกันวางแผนและประสานการดำเนินงาน 4) มีรูปแบบวิธีการการดำเนินงานด้านการอนุรักษ์ป่าไม้ให้ชัดเจน

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วมของประชาชน; การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้; ในพื้นที่ตำบลวังนกแอ่น

* วันที่รับบทความ: 16 มีนาคม 2565; วันที่แก้ไขบทความ: 13 พฤษภาคม 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 18 พฤษภาคม 2565

Received: March 16, 2022; Revised: May 13, 2022; Accepted: May 18, 2022

Abstracts

The objectives of this research were 1) to study the level of the public participation in the forest resources conservation, 2) to study the factors affecting the public participation in the forest resources conservation, and 3) to study the guidelines for the promotion of the public participation in the forest resources conservation This research applied the Mixed Methods Research with the Quantitative Research by collecting the questionnaires with 400 people from the calculation formula of Taro Yamane and the Qualitative Research by the in-depth interviews from 7 informants. The statistics used frequency, percentage, mean, standard deviation, Multiple Regression Analysis (Enter Method). The data analysis used the analysis induction.

Results of the Research 1. Overall, the level of the public participation in the forest resources conservation was at the high level. 2. The factors in the potential of the community affecting the public participation in the forest resources conservation found that the social and community factor affected the public participation in the forest resources conservation at 0.05 of statistical significance. Moreover, the factor in the promotion and support of the organization affected the public participation in the forest resources conservation at 0.01. 3. The guidelines for the promotion of the public participation in the forest resources conservation had 4 guidelines 1) strengthening the leaders of the communities, 2) having the public relations in the information and activities to the people, 3) coordinating the public sector to plan and coordinating, and 4) providing the methods of operation in the forest resources conservation.

Keywords : Public Participation; Conservation of Forest Resources; Wang Nok Aen Sub-District

บทนำ

“ป่าไม้” เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อสิ่งมีชีวิต ไม่ว่าจะเป็นมนุษย์หรือสัตว์อื่นๆ เพราะป่าไม้มีประโยชน์ทั้งการเป็นแหล่งวัตถุดิบของปัจจัยสี่ คือ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัยและยารักษาโรคสำหรับมนุษย์ และยังมีประโยชน์ในการรักษาสมดุลของสิ่งแวดล้อม ถ้าป่าไม้ถูกทำลายลงไปมาก ๆ ย่อมส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ เช่น สัตว์ป่า ดิน น้ำ อากาศ ฯลฯ เมื่อป่าไม้ถูกทำลายจะส่งผลไปถึงดินและแหล่งน้ำด้วย เพราะเมื่อเผาหรือถางป่าไปแล้วพื้นดินจะโล่งขาดพืชปกคลุมเมื่อฝนตกลงมาก็จะชะล้างหน้าดินและความอุดมสมบูรณ์ของดินไป นอกจากนั้นเมื่อขาดต้นไม้คอยดูดซับน้ำไว้ น้ำก็จะไหลบ่าท่วมบ้านเรือน และที่ลุ่มในฤดูน้ำหลากพอถึงฤดูแล้งก็ไม่มีน้ำซึมใต้ดินไว้หล่อเลี้ยงต้นน้ำลำธารทำให้แม่น้ำมีน้ำน้อย ส่งผลกระทบต่อมาถึงระบบเศรษฐกิจและสังคม เช่น การขาดแคลนน้ำในการการชลประทานทำให้ทำนาไม่ได้ผลขาดน้ำมาผลิตกระแสไฟฟ้า ป่าไม้เป็นทรัพยากรที่สำคัญต่อความคงอยู่ของประเทศ เพราะป่าไม้มีอิทธิพลต่อการเพาะปลูก เนื่องจากป่าไม้จะมีความสัมพันธ์กับน้ำ และสภาพอากาศ ถ้าเกิดบริเวณใดมีป่าไม้มากบริเวณนั้นก็จะมีความชุ่มชื้นในพื้นที่นั้นมาก เพราะจะทำต้นไม้จะคายความชื้นออกมาทำให้สภาพอากาศเย็นและเกิดฝนตก ซึ่งจะทำให้เกิดเป็นแหล่งน้ำลำธาร แต่ถ้าป่าไม้ถูกทำลายไปมากก็จะทำให้สภาพอากาศแห้งแล้ง ฝนไม่ตกตามฤดูกาลแหล่งน้ำตามธรรมชาติก็จะแห้งแล้งและหมดไป ดังนั้นป่าไม้จึงอำนวยประโยชน์ให้แก่

มนุษย์ ทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยทางตรงป่าไม้ เป็นแหล่งอาหารของมนุษย์ โดยทางอ้อมป่าไม้ช่วยรักษา สภาพแวดล้อม เช่น ทำให้พื้นดินอุดมสมบูรณ์ เป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร การที่ในประเทศของเรามีป่าไม้ที่สมบูรณ์ จะช่วยให้ประเทศของเรามีพื้นที่สีเขียวที่เพิ่มมามากขึ้นและยังช่วยให้ลดสภาวะโลกร้อนได้อีกด้วยในส่วนของ สัตว์ที่อาศัยอยู่ในป่าก็จะมีแหล่งอาหารที่สมบูรณ์ ระบบนิเวศสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ก็จะสมบูรณ์เพิ่มมากขึ้นอีก ด้วย (สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 13, 2561 : 3)

ปัญหาพื้นที่ป่าไม้มีสภาพเสื่อมโทรม และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างมาก เนื่องมาจากสาเหตุสำคัญหลาย ประการ ได้แก่ การลักลอบตัดไม้ทำลายป่า การเผาป่า การบุกรุก ทำลายป่า เพื่อต้องการที่ดินเป็นที่อยู่อาศัย และทำการเกษตร การทำไร่เลื่อนลอยของชาวเขาในพื้นที่ต้นน้ำลำธาร และการใช้ที่ดิน เพื่อดำเนินโครงการ ของรัฐบาล เช่น การจัดนิคมสร้างตนเอง การชลประทาน การไฟฟ้าพลังน้ำ การก่อสร้างทาง กิจกรรมรักษา ความมั่นคงของชาติ เป็นต้น การที่พื้นที่ป่าไม้ทั่วประเทศลดลงอย่างมาก ได้ส่งผลกระทบต่อการควบคุมระบบ นิเวศโดยส่วนรวมอย่างจริงจัง เช่น กรณีเกิดวาตภัย และอุทกภัยครั้งร้ายแรง ในพื้นที่ภาคใต้ ปัญหาความแห้ง แล้งในภาคต่างๆ ของประเทศ และปัญหาน้ำท่วม ในฤดูฝนอย่างรุนแรง ซึ่งปัญหายุทธศาสตร์ชาติดังกล่าวได้มี แนวโน้มของการเกิดขึ้น อันก่อให้เกิดความเสียหายต่อผลิตผลทางการเกษตร ชีวิต และทรัพย์สิน นอกจากนี้ ยังเกิดผลกระทบสิ่งแวดล้อมด้านอื่นๆ เช่น การสูญเสียหน้าดิน ทำให้สูญเสียความอุดมสมบูรณ์ของดิน ปัญหา การตกตะกอน ปัญหาการตื้นเขินของแหล่งน้ำ และปัญหาสภาพดินฟ้าอากาศแปรปรวน เป็นต้น (สำนักงาน สิ่งแวดล้อมภาคที่ 13, 2561 : 2)

ในเขตพื้นที่ตำบลวังนกแอ่น เป็นพื้นที่ราบสูงและภูเขา พื้นที่ส่วนใหญ่จะอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติจึง ทำให้พื้นที่อำเภอวังทองนั้นเหมาะแก่การเกษตรกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การทำไร่ ทำสวน แต่ก็มักจะประสบ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประกอบไปด้วยปัญหาเรื่องภัยแล้ง ปัญหาอุทกภัย และปัญหาป่าไม้ ถูกทำลาย อีกทั้งยังมีการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร และการขยายตัวของชุมชน ทั้งในด้านการท่องเที่ยว ด้านเกษตรกรรม ส่งผลให้การบุกรุกพื้นที่ป่าไม้นั้นมีเพิ่มมากขึ้นทำให้ระบบนิเวศขาดความสมดุล ก่อให้เกิดสภาวะ ภัยพิบัติต่าง ๆ ขึ้น การที่จะแก้ไขปัญหานี้ ในส่วนของพื้นที่ป่าไม้ในตำบลวังนกแอ่น ในการดูแลพื้นที่ทั้งนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลวังนกแอ่นที่มีทั้งหน่วยงานภาครัฐ ผู้นำท้องที่ ผู้นำท้องถิ่น ตลอดจนพี่น้องประชาชน ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลวังนกแอ่น เข้าร่วมพูดคุย ในการลดปัญหาการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้ทำลายป่า เพื่อปรับ ทศนคติให้ประชาชนมีความรู้ เห็นความสำคัญของป่าไม้เกิดความรักและความหวงแหนป่าไม้ นอกจากนี้ ยังให้ พี่น้องประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลวังนกแอ่น เข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลพิทักษ์พื้นที่ป่า ด้วยจิตอาสา พร้อมทั้งเป็นเครือข่ายด้านความมั่นคงอีกด้วย (องค์การบริหารส่วนตำบลวังนกแอ่น, 2563 : 4)

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยต้องการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากร ป่าไม้ในพื้นที่ตำบลวังนกแอ่น อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก เพื่อให้ทราบถึงระดับของการมีส่วนร่วมของ ประชาชนและปัจจัยที่ส่งต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ตำบลวังนกแอ่น

เพื่อนำผลการศึกษาเป็นแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และให้สอดคล้องกับผลการวิจัยที่ได้ทำการศึกษาขึ้น อีกทั้งยังให้ประชาชนได้รู้จักการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ของตนเองเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในด้านต่างๆ และจัดกิจกรรมสร้างความร่วมมือให้กับคนในชุมชนร่วมกันปลูกต้นไม้ทดแทนขึ้นมาใหม่เพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียวให้ดูสวยงามและมีความอุดมสมบูรณ์มากที่สุด และทำให้พื้นที่ในตำบลวังนกแอ่น อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลกมีการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ที่ดีสืบต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้
3. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

ระเบียบวิธีวิจัย

การดำเนินการวิจัยเรื่องนี้ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีแบบผสมวิธี ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้การศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ จากแบบสอบถาม และการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบการสัมภาษณ์เชิงลึก กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ มีวิธีการดำเนินดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1.1 ประชากร คือ ประชาชนในพื้นที่ตำบลวังนกแอ่น อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 16,492 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ

1) แบบสอบถาม ประกอบด้วย **ตอนที่ 1** เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) **ตอนที่ 2** เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ **ตอนที่ 3** เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ตอนที่ 2 และตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และ **ตอนที่ 4** ข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

2) แบบสัมภาษณ์ คือ สร้างแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อนำมาวิเคราะห์ ซึ่งมีข้อความเกี่ยวแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

2.2 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ คือ ศึกษาเอกสาร แนวคิด หลักการ และทฤษฎี กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือการวิจัย ดำเนินการสร้างและปรับแบบสอบถาม นำแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาคุณภาพความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ = 0.872

3. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 แบบสอบถาม

- 1) ขอนหนังสือจากคณะสังคมศาสตร์และการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยต่อนายกองคการบริหารส่วนตำบลวังนกแอ่น เพื่อขอเก็บข้อมูลกับประชาชนในพื้นที่
- 2) นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปสำรวจกับประชาชนในพื้นที่ รวมทั้งสิ้น 400 คนชี้แจงให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย
- 3) นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ต่อไป

3.2 แบบสัมภาษณ์

- 1) ขอนหนังสือจากคณะสังคมศาสตร์และการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์
- 2) ทำการนัดวัน เวลา และสถานที่กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เพื่อสัมภาษณ์ตามที่กำหนดไว้
- 3) ดำเนินการสัมภาษณ์ตามวัน เวลาและสถานที่ที่กำหนดไว้ จนครบทุกประเด็น โดยขออนุญาตใช้วิธีการจดบันทึกและการบันทึกเสียงประกอบการสัมภาษณ์
- 4) นำข้อมูลดิบที่ได้มารวบรวมเพื่อวิเคราะห์โดยวิธีการที่เหมาะสมและนำเสนอต่อไป

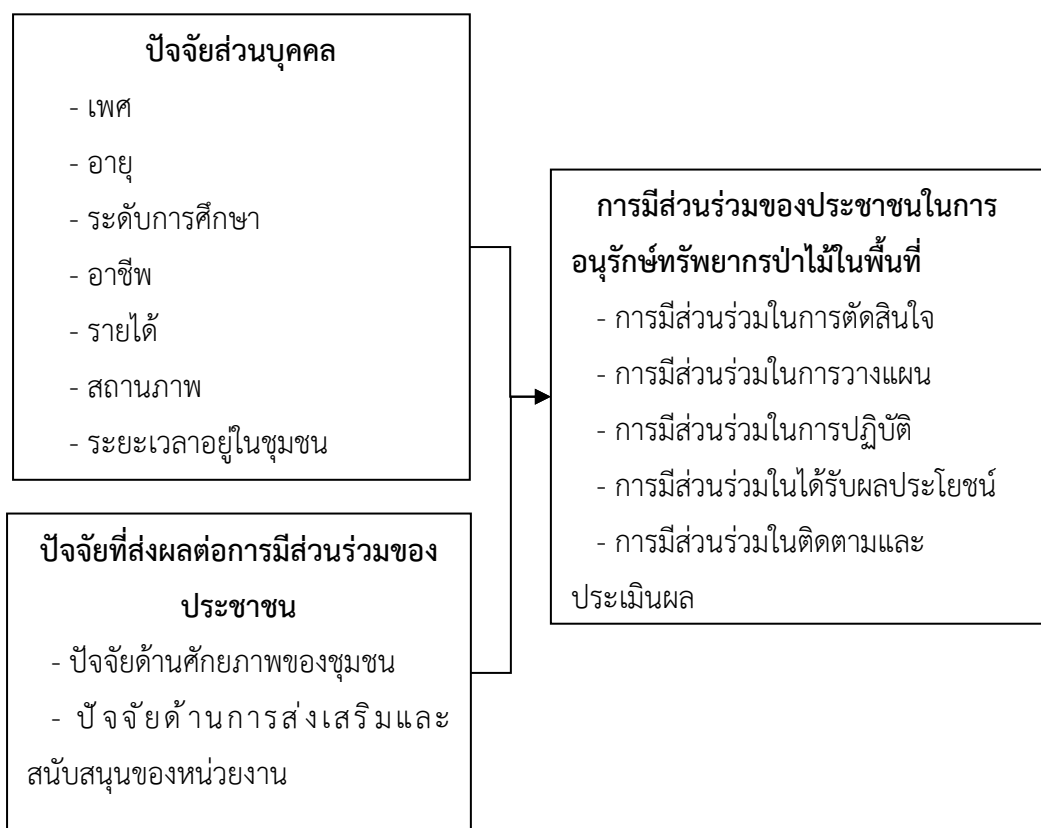
4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) คือ ค่าร้อยละ (%), ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
2. สถิติเชิงอนุมาน (Inference Statistics) คือ การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ด้วยการคัดเลือกตัวแปรอิสระแบบ Enter Method

3. ข้อมูลปฐมภูมิที่ได้จากการศึกษาเอกสาร (Documentary Research) โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ข้อมูลปฐมภูมิที่ได้จากภาคสนามเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์โดยการสร้างข้อสรุป (Analysis Induction)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ โดยภาพรวม

ลำดับ	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.79	0.680	มาก
2	การมีส่วนร่วมในการวางแผน	3.83	0.618	มาก
3	การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	3.76	0.593	มาก
4	การมีส่วนร่วมในได้รับผลประโยชน์	3.72	0.665	มาก
5	การมีส่วนร่วมในติดตาม และประเมินผล	3.83	0.650	มาก
ภาพรวม		3.78	0.364	มาก

จากตาราง 1 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.78$, S.D. = 0.364) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการวางแผน รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในติดตามและประเมินผล การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ และการมีส่วนร่วมในได้รับผลประโยชน์ ตามลำดับ

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ โดยภาพรวม

ลำดับ	ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ปัจจัยด้านศักยภาพของชุมชน	3.86	0.788	มาก
2	ปัจจัยด้านการส่งเสริมและสนับสนุนของหน่วยงาน	3.80	0.620	มาก
ภาพรวม		3.83	0.584	มาก

จากตาราง 2 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ตำบลวังนกแอ่น อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = 0.584) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ปัจจัยด้านศักยภาพของชุมชน รองลงมา คือ ปัจจัยด้านการส่งเสริมและสนับสนุนของหน่วยงาน

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การทดสอบปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

ตาราง 3 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุของปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ตัวพยากรณ์	B	Std.Error	Beta	t	Sig.
ปัจจัยด้านศักยภาพของชุมชน	-0.052	0.022	-0.112	-2.314*	0.021
ปัจจัยด้านการส่งเสริมและสนับสนุนของหน่วยงาน	0.279	0.028	0.476	9.868**	0.000
ค่าคงที่	2.919	.112		26.160**	0.000
R = .447 R ² = .200 SEE = .326					
F = 49.671** Sig = .000					

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 2 พบว่า ปัจจัยด้านศักยภาพของชุมชนส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ตำบลวังนกแอ่น อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนปัจจัยด้านการส่งเสริมและสนับสนุนของหน่วยงานส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ตำบลวังนกแอ่น อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ 0.447 และสามารถพยากรณ์ได้ว่าปัจจัยดังกล่าวส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ตำบลวังนกแอ่น อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก (R²) ร้อยละ 20.0 และมีความคลาดเคลื่อนในการพยากรณ์ 0.326 เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (Beta) ของตัวแปรอิสระแต่ละตัวที่นำมาใช้ในการพยากรณ์ พบว่า ปัจจัยส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ตำบลวังนกแอ่น อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก มากที่สุด คือ ปัจจัยด้านการส่งเสริมและสนับสนุนของหน่วยงาน (Beta = 9.868) รองลงมา คือ ปัจจัยด้านศักยภาพของชุมชน (Beta = -2.314) แต่อยู่ในเชิงลบ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ตำบลวังนกแอ่น อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 7 คน สรุปแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ เป็น 4 แนวทาง คือ

1. เสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรเน้นผู้นำชุมชน ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นแนวทางการที่มีโอกาสจะประสบความสำเร็จ อันเนื่องมาจากบทบาทของผู้นำชุมชน มีโอกาสติดต่อประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐทำให้รับรู้ข่าวสารจากหน่วยงานภาครัฐ และควรเปิดโอกาสให้ผู้ผู้นำชุมชนท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมในด้านการจัดทำแผนงานต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องน่าจะเป็นการขยายผลไปสู่กลุ่มประชาชนในท้องถิ่น และตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง

2. เน้นการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารและกิจกรรมให้ประชาชนทราบ เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า การประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ ข้อมูลข่าวสารและกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ให้ประชาชนทราบ เป็นแนวทางในการสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมที่มีความสำคัญ เนื่องจากเป็นการเปิดโอกาสในการรับรู้ข่าวสาร ให้ความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องในการอนุรักษ์แก่ประชาชนจะทำให้ประชาชนเกิดความตระหนักและเกิดจิตสำนึกที่จะหวงแหนทรัพยากรป่าไม้ในท้องถิ่น

3. เน้นการประสานงานหน่วยงานภาครัฐเพื่อร่วมกันวางแผนและประสานการดำเนินงานสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทในการมีส่วนร่วมมากขึ้น ผู้วิจัยเห็นด้วยว่าการประสานงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐเพื่อร่วมกันวางแผนและดำเนินงานร่วมกันในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ด้านเดียวอาจไม่ได้ประสิทธิภาพเพียงพอ ดังนั้นหากจะสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทในการมีส่วนร่วมมากขึ้น หน่วยงานภาครัฐไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม หรือแม้แต่องค์การบริหารส่วนตำบลในท้องถิ่นเอง ควรเข้ามาให้ความรู้ สร้างความเข้าใจในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ที่ถูกต้องเพื่อให้เกิดจิตสำนึก แก่ประชาชนทุกระดับ เพื่อให้เกิดความตระหนักในการใช้ทรัพยากรป่าไม้อย่างยั่งยืน

4. กำหนดรูปแบบวิธีการการดำเนินงานด้านการอนุรักษ์ป่าไม้ให้ชัดเจน โดยกำหนดแนวการจัดการเพื่อใช้เป็นแนวในการดำเนินงานด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ จึงเห็นควรให้มีการสนับสนุนเน้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกันแบบบูรณาการร่วมกันกับหน่วยงานภาครัฐ โดยมุ่งเน้นการจัดกิจกรรมเพื่อให้ประชาชนเกิดความตระหนักที่จะรักษาทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่อย่างเป็นระบบ และรวมถึงสามารถติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ซึ่งรูปแบบการดำเนินกิจกรรมนั้นควรเป็นความร่วมมือของหน่วยงานภาครัฐกับประชาชนในพื้นที่มากกว่าที่หน่วยงานรัฐจะเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมทั้งหมด โดยการดำเนินกิจกรรม ดังนี้ 1) เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้ประชาชนเกิดความรู้ความเข้าใจและเกิดความร่วมมือกันอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ 2) การสนับสนุนให้ชุมชนจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ขึ้นในชุมชน

อภิปรายผลการวิจัย

ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ตำบลวังนกแอ่น อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการวางแผน รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในติดตามและประเมินผล การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ และการมีส่วนร่วมในได้รับผลประโยชน์ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาวิธีการปรับปรุงเพื่อรักษาพื้นที่ป่าไม้และรอบบริเวณพื้นที่ห้ามล่าสัตว์ป่าซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสำรวย สุดเฉลี่ยว , สันต์เกตุ ประณีต และ ปัสสี ประสมสินธ์ (2557 : 3) ได้ทำวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้บริเวณพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าดงระแนงอำเภอยางตลาดและอำเภอยะผิงจังหวัดกาฬสินธุ์ ผลจากการศึกษาพบว่ากลุ่มประชากรตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นผู้ชายมีอายุ 51-60 ปีมีการศึกษาระดับประถมศึกษาต่ำกว่าระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐานเฉลี่ย 38 ปีมีอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลักและเป็นอาชีพรองขนาดที่ดินที่ถือครองเฉลี่ย 13.69 ไร่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.37 คนการได้รับประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้อยู่ในระดับปานกลางมีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้อยู่ในระดับมากประชาชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้อยู่ในระดับปานกลางมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.53 คะแนนสำหรับปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้บริเวณพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าดงระแนงได้แก่อายุระดับการศึกษาอาชีพรองขนาดพื้นที่ถือครองจำนวนสมาชิกในครัวเรือนจำนวนแรงงานในครัวเรือนระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐานการเป็นสมาชิกเครือข่ายการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับป่าไม้การมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และการได้รับประโยชน์จากป่าไม้

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ตำบลวังนกแอ่น อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ปัจจัยด้านสังคม ชุมชน รองลงมา คือ ปัจจัยด้านหน่วยงาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชาญศิษฐ์ พงษ์เถื่อนไย (2558) ได้ทำวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้: ศึกษากรณีบ้านพุร้อนหมู่ที่ 12 ตำบลบ้านเก่าอำเภอเมืองกาญจนบุรีจังหวัดกาญจนบุรีผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านเจตคติมีความสัมพันธ์กับป่าชุมชนโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อยเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อยโดยความรู้สึกเป็นเจ้าของป่าชุมชนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อยต่ำที่สุดและการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับป่าชุมชนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย ปัจจัยด้านพฤติกรรมมีความสัมพันธ์กับป่าชุมชนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าการปฏิบัติงานด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากและการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสัมพันธ์กับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ

พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากจำนวน 2 ข้อได้แก่การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากรองลงมาการมีส่วนร่วมในด้านการช่วยเหลือร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ในการดูแลรักษาป่าไม้ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางจำนวน 2 ข้อได้แก่การมีส่วนร่วมในการวางแผนและการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ผลการทดสอบสมมติฐานแล้วพบว่า ปัจจัยด้านศักยภาพของชุมชนส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ตำบลวังนกแอ่น อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนปัจจัยด้านการส่งเสริมและสนับสนุนของหน่วยงานส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ตำบลวังนกแอ่น อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ 0.447 และสามารถพยากรณ์ได้ว่าปัจจัยดังกล่าวส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ตำบลวังนกแอ่น อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก (R^2) ร้อยละ 20.0 และมีความคลาดเคลื่อนในการพยากรณ์ 0.326 เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (Beta) ของตัวแปรอิสระแต่ละตัวที่นำมาใช้ในการพยากรณ์ พบว่าปัจจัยส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ตำบลวังนกแอ่น อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก มากที่สุด คือ ปัจจัยด้านหน่วยงาน (Beta = 9.868) รองลงมา คือ ปัจจัยด้านสังคมชุมชน (Beta = -2.314) แต่อยู่ในเชิงลบซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสำรวย สุดเฉลียว , สันต์เกตุ ประณีต และ ปัสสี ประสมสินธ์ (2557 : 3) ได้ทำวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้บริเวณพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าดงระแนงอำเภอยางตลาดและอำเภอยะผิงจังหวัดกาฬสินธุ์ ผลจากการศึกษาพบว่ากลุ่มประชากรตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นผู้ชายมีอายุ 51-60 ปีมีการศึกษาระดับประถมศึกษา/ต่ำกว่าระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐานเฉลี่ย 38 ปีมีอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลักและเป็นอาชีพรองขนาดที่ดินที่ถือครองเฉลี่ย 13.69 ไร่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.37 คนการได้รับประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้อยู่ในระดับปานกลางมีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้อยู่ในระดับมากประชาชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้อยู่ในระดับปานกลางมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.53 คะแนนสำหรับปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้บริเวณพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าดงระแนงได้แก่อายุระดับการศึกษาอาชีพรองขนาดพื้นที่ถือครองจำนวนสมาชิกในครัวเรือนจำนวนแรงงานในครัวเรือนระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐานการเป็นสมาชิกเครือข่ายการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับป่าไม้การมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และการได้รับประโยชน์จากป่าไม้

แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ตำบลวังนกแอ่น อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก พบว่า มี 4 แนวทางด้วยกัน ดังนี้ 1) เสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรผู้นำชุมชน 2) การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารและกิจกรรมให้ประชาชนทราบ 3) การประสานงานหน่วยงานภาครัฐเพื่อร่วมกันวางแผนและประสานการดำเนินงาน 4) มีรูปแบบวิธีการการดำเนินงานด้านการอนุรักษ์ป่าไม้ให้ชัดเจน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. หน่วยงานภาครัฐควรเข้าไปเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กร โดยเฉพาะบทบาทหน้าที่ของผู้นำชุมชน และควรเปิดโอกาสให้ผู้นำชุมชนท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมในด้านการจัดทำแผนงานในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่
2. หน่วยงานภาครัฐควรประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารและกิจกรรมให้ประชาชนทราบ เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้
3. หน่วยงานภาครัฐควรร่วมกันวางแผนและประสานการดำเนินงานสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทในการมีส่วนร่วมต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาผลสัมฤทธิ์ต่อการนำแนวทางการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ตำบลวังนกแอ่น อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก
2. ควรศึกษาความต้องการของประชาชนต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ตำบลวังนกแอ่น อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก
3. ควรศึกษารูปแบบการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ตำบลวังนกแอ่น อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก

เอกสารอ้างอิง

- ชาญศิษฐ์ พงษ์เถื่อนไย. (2558). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้: ศึกษากรณีบ้านขุนน้ำร้อนหมูที่ 12 ตำบลบ้านเก่าอำเภอมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- วิภาวรรณ มะลิวรรณ, อภิชาติ ใจอารีย์ และ ประสงค์ ต้นพิชัย. (2560). แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชนเขาขลุ้ง ตำบลเขาขลุ้ง อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนฯ. (2537). ปัญหาของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 6 มิถุนายน 2564. แหล่งที่มา : <https://www.Saranukromthai.or.th/b/book/book.php?book=21&chap=8&page=t21-8-infodetail03.html>.
- สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 13 (ชลบุรี). (2561). ทรัพยากรป่าไม้. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 6 มิถุนายน 2564. แหล่งที่มา : <http://www.mnre.go.th/reo13/th/news/detail/9367>.

- สำรวย สุดเฉลียว, สันต์ เกตุปราณีต และปัสสี ประสมสินธ์. (2557). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้บริเวณพื้นที่สงวนแห่งชาติป่าดงระแนง อำเภอยางตลาด และอำเภอยัญเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์. *วารสารวนศาสตร์*. 33 (1), 47-56.
- องค์การบริหารส่วนตำบลวังนกแอ่น. (2563). *แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. 2561-2565)*. เพชรบูรณ์: องค์การบริหารส่วนตำบลวังนกแอ่น.

การพัฒนาทักษะการคิดเชิงระบบที่จัดการเรียนรู้การเรียนรู้ดิจิทัลโดยใช้ปัญหา
เป็นฐานร่วมกับเทคนิค STAD ของนักเรียนโรงเรียนสาธิต

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

**The Developing of Systems Thinking skills in Digital Classroom
Management by using Problem Based Learning and STAD
technique of Student the Demonstration School
of Suan Sunandha Rajabhat University**

บัวลักษณ์ เพชรงาม

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Bualak Petchngam

Demonstration school of Suan Sunandha Rajabhat University, Thailand.

E-mail: beaurak.na@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนรู้เรื่องบทละครพูดสื่อภาษา ของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิค STAD 2) เพื่อ
พัฒนาทักษะการคิดเชิงระบบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วยจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับ
เทคนิค STAD การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) โดยมีแบบแผนการวิจัย
แบบกลุ่มเดียว สอบก่อนและหลัง (One-Group Pretest-Posttest Designs) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ที่ได้จากการสุ่ม
กลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 27 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ วิเคราะห์ข้อมูลด้วย
ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติ (t-test dependent)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการเรียนรู้เรื่องบทละครพูดสื่อภาษา ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังการจัดการ
เรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิค STAD สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. ทักษะการคิดเชิงระบบรวมทุกด้าน นักเรียนส่วนใหญ่มีทักษะการคิดเชิงระบบอยู่ในระดับดี

คำสำคัญ: ทักษะคิดเชิงระบบ; การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน; เทคนิค STAD

Abstracts

The objectives of this research were 1) to compare learning achievement on the topic of literary plays which concentrates on the verbal dialogue for Garde 9 of Student the Demonstration School of Suan Sunandha Rajabhat University before and after instructed by using problem-based learning and STAD technique. and 2) to develop the Systems Thinking skills for Garde 9 of Student the Demonstration School of Suan Sunandha Rajabhat University by using problem-based learning and STAD technique. The experimental Research was implemented One-Group Pretest-Posttest Designs were implemented. The sample of this study was obtained from a Purposive Sampling, totaling 27 students in semester 2, the academic year 2021. The research instruments were the learning management plan and an achievement test. Data were analyzed with mean, standard deviation, and t-test dependent.

The research results found that:

1. The post-learning achievement on the topic of literary plays which concentrates on the verbal dialogue for Garde 9 of Student the Demonstration School of Suan Sunandha Rajabhat University by using problem-based learning and STAD technique was higher than per-learning achievement at a .05 level of significance.

2. The Systems Thinking skills, including all steps for Garde 9 of Student the Demonstration School of Suan Sunandha Rajabhat University, using problem-based learning and STAD technique, were at a good level.

Keywords: Systems Thinking; problem-based learning; STAD technique

บทนำ

สังคมในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษาและการพัฒนาประเทศ ในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาตั้งแต่มีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตรา 4 ระบุถึงความหมายของ “การศึกษา” เป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึกอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ อันเกิดจากสภาพแวดล้อมทางสังคมการเรียนรู้เป็นปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ตลอดจนแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560 – 2579) ซึ่งกำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่า มุ่งเน้นคนเป็นศูนย์กลาง ประชัญเศรษฐกิจพอเพียง รู้เท่าทันโลก และการพัฒนาคนในทุกด้าน และในมาตรา 24 ได้กำหนดแนวทางจัดการศึกษาว่าการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสนใจ และความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะกระบวนการคิด การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็นทำเป็น รักการอ่านและเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). 2547 : 3) รวมถึงกระทรวงศึกษาธิการ (2551, หน้า 4-5) ที่ระบุว่า โลกปัจจุบันและอนาคตเป็นโลกของวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี อุตสาหกรรม

และข้อมูลข่าวสาร ทั้งนี้เนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าของวิทยาการต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเจริญทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ที่ทำให้การสื่อสารได้สะดวกรวดเร็วขึ้น ความเจริญดังกล่าวล้วนมาจากการคิดของมนุษย์แทบทั้งสิ้น ดังนั้นการเตรียมคนให้เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ รู้จักติดตามข้อมูลข่าวสาร วิทยาการใหม่ ๆ รู้จักคิดเชิงระบบให้เหตุผล และแก้ปัญหาได้นั้น ย่อมขึ้นอยู่กับระบบการศึกษา ที่จะต้องจัดเตรียมคนสำหรับสังคมในอนาคต โดยเฉพาะเด็กยุคใหม่จำเป็นต้องพัฒนาให้มีความรู้อันเป็นสากล และมีความสามารถในการสื่อสาร การคิด การตัดสินใจ และมีความสามารถเพื่อสร้างคุณภาพต่าง ๆ ให้มีในตัวตน

“ภาษาไทย” เป็นเอกลักษณ์ของชาติ เป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพ และเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้สามารถประกอบธุรกิจ การงาน และดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุข และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ประสบการณ์ จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความรู้ กระบวนการคิดวิเคราะห์ วิจัย และสร้างสรรค์ ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ตลอดจนนำมาใช้ในการพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคงทางสังคมและเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังเป็นสื่อที่แสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษด้านวัฒนธรรม ประเพณี สุนทรียภาพ เป็นสมบัติล้ำค่าควรแก่การเรียนรู้ อนุรักษ์ และ สืบสานให้อยู่คู่ชาติไทยตลอดไป (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 37) อีกทั้งเป็นศาสตร์ที่ช่วยเชื่อมโยง ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ในศาสตร์อื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีได้ทรงปาฐกถาทางการศึกษาไว้ดังนี้ (รัตนพินิจ นิเทศการศึกษา, 2542 : 5)

“...การศึกษาที่จะมีผลต่อการพัฒนาประเทศนั้น ภาษาไทยจึงเป็นวิชาที่มีการเรียนการสอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนจนมีความรู้ความสามารถพอที่จะดำรงชีวิตได้และเป็นพื้นฐานการศึกษาต่อไป

ฉะนั้นต้องมีความสามารถ และเข้าใจในภาษาไทยเป็นอย่างดี ได้ยินว่าคนเก่งภาษาไม่เก่งคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ คนเก่งคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ไม่เก่งภาษา เท่าที่เห็นมาดูเหมือนจะไม่จริง ที่เห็นหากไม่รู้ภาษาหรืออ่อนภาษาจะไม่ได้สักวิชา เพราะฟังไม่รู้เรื่อง สอนว่าอย่างไรก็ไม่รู้เรื่อง...”

สืบเนื่องจากการปฏิรูปการศึกษาของไทยในทศวรรษที่ 2 (พ.ศ. 2552-2561) ส่งผลให้คนไทยยุคใหม่มีคุณลักษณะ 1) มีความสามารถในการสื่อสาร สามารถคิดเป็นระบบ คิดแยกแยะวิเคราะห์ คิดแก้ปัญหาและมีความคิดสร้างสรรค์ 2) สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง รักการอ่านและมีนิสัยใฝ่เรียนรู้ตลอดชีวิต 3) มีจิตสาธารณะ มีระเบียบวินัยเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม สามารถทำงานเป็นกลุ่ม และ 4) มีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม จิตสำนึก และภูมิใจในความเป็นไทย ยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รังเกียจการทุจริตต่อต้านการซื้อสิทธิ์ขายเสียง และสามารถก้าวทันโลก (สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา. 2553: 11-12) ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด การพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุ

มาตรฐาน/ตัวชี้วัดที่กำหนดนั้น จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะที่สำคัญ 5 ประการ คือ 1) ความสามารถในการสื่อสาร 2) ความสามารถในการคิด 3) ความสามารถในการแก้ปัญหา 4) ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และ 5) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551: 4)

ดังนั้นการสอนคิดเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่งในการจัดการศึกษาเพื่อให้ประชากรมีคุณภาพสูง สอดคล้องกับ ประเวศ วะสี (2541 : 4) ได้กล่าวว่า การสอนเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการคิดเป็นการ ค้นพบทางการศึกษาที่ยิ่งใหญ่ในศตวรรษที่ 21 เพราะเป็นการสอนที่พัฒนาผู้เรียนให้คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหา ได้ด้วยตนเองและในระบบกลุ่ม เนื่องจากเป็นองค์ประกอบที่สำคัญสำหรับการปรับตัวของผู้เรียนเพื่อรองรับ การเปลี่ยนแปลงทางสังคม สิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยีต่าง ๆ เข้ามาเกี่ยวข้องมากมาย เพราะว่าสิ่งที่ผู้เรียน ได้รับการถ่ายทอดจากครูนั้นอาจใช้การไม่ได้ แต่สำหรับการเรียนเพื่อพัฒนาความสามารถในด้านการคิดเป็น สิ่ง ที่ติดตัวผู้เรียนไปตลอดชีวิต อาทิ วิธีการคิด กระบวนการคิด กระบวนการแสวงหาความรู้ ความสามารถในการ กล้าคิด กล้าทำ ซึ่งคุณสมบัติเหล่านี้ จะเปลี่ยนเป็นลักษณะนิสัยของผู้เรียนในการนำไปสู่การพัฒนาตนเอง สังคมและประเทศชาติต่อ ๆ ไป เช่นเดียวกับที่ วัชรนา เล่าเรียนดี (2555 : 1) กล่าวถึงความสำคัญของทักษะ การคิดในยุคศตวรรษที่ 21 ว่าทักษะที่สำคัญที่สุดคือ ทักษะการคิดของบุคคลและทักษะชีวิต เพื่อจะสามารถ ดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างสันติสุขในสังคมโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกด้าน นอกจากนี้ พิมพ์พันธ์ เดชะ คุปต์ และเพียว ยินดีสุข (2557 : 44) ได้กล่าวว่าเป้าหมายการศึกษาของไทยในปัจจุบันเน้นทักษะการคิดเพื่อ สร้างความรู้ค้นหาความรู้จากแหล่งต่างๆ มีความคิดอย่างมีวิจารณญาณในการเลือก การตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ อย่างถูกต้องและเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม การปฏิรูปการเรียนรู้เป็นหัวใจของการปฏิรูปการศึกษา คือ การให้ ผู้เรียนใช้กระบวนการเพื่อสร้างความรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนจะได้เรียนรู้ได้ผลดีมากยิ่งขึ้น ถ้าผู้สอนใช้แนวคอน สตรัคติวิสต์ คือ การให้ผู้เรียนได้สร้างความรู้ด้วยตนเอง และการที่ผู้เรียนจะสามารถสร้างความรู้ได้นั้นผู้เรียน ต้องใช้ทักษะการคิด และกระบวนการคิดเป็นเครื่องมือในการสร้างองค์ความรู้ ซึ่งถือเป็นขั้นตอนสำคัญใน กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. 2549 : 30) อีกทั้งโลกในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลง ที่รวดเร็ว และมีความสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น การแก้ปัญหาด้วยวิธีการเดิม ๆ มักจะใช้ไม่ได้ผล ความคิดขั้นสูง จึงเข้ามามีบทบาทสำคัญ ทั้งในระดับโลก ระดับชาติระดับองค์กร ระดับสถาบันการศึกษาจนถึงระดับบุคคล เนื่องจากโลกปัจจุบันเป็นโลกที่ต้องใช้ความคิด (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. 2549 : 32) ดังนั้นการคิดขั้นสูงใน ฐานะกลไกพื้นฐานของการพัฒนาคนจึงเป็นสิ่งที่ต้องพิถีพิถันและจัดการให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดย พัฒนาศักยภาพในตัวบุคคลด้วยการมุ่งเสริมสร้างพลังความสามารถให้เจริญเติบโตอย่างเต็มขีดความสามารถ (วิชัย วงษ์ใหญ่. 2550 : 1-2) และจะต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ เพื่อนำไปสู่การเป็น องค์กรแห่งการเรียนรู้และสังคมแห่งการเรียนรู้ในที่สุด (กระทรวงศึกษาธิการ. 2545 : 1-10)

เมื่อศึกษาถึงสภาพปัญหาของการจัดการเรียนรู้รายวิชาภาษาไทยในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ที่ผ่านมายังไม่บรรลุผลสำเร็จเท่าที่ควร การจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยในปีการศึกษา 2562 - 2563 จากรายงานผลการเรียนรู้วิชาภาษาไทย พบว่า ผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ย ร้อยละ 72.38 และ 75.42 ตามลำดับ ซึ่งต่ำกว่าเป้าหมายที่โรงเรียนกำหนดไว้ ร้อยละ 80 รวมถึงความสามารถในการคิดเชิงระบบอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งผลการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชนหรือ สมศ.) ในรอบ 3 ที่ผ่านมามาตรฐานที่ยังเป็นปัญหาของโรงเรียนคือมาตรฐานที่ 4 ผลการประเมินในด้านผู้เรียนในมาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดในเชิงระบบ คิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ เมื่อพิจารณาในภาพรวมได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 (ปรับค่าร้อยละเป็น 4 สเกลตามเกณฑ์) เปรียบเทียบกับเกณฑ์ สมศ.อยู่ในระดับคุณภาพดี ถ้าหากพิจารณาเป็นรายด้านตามตัวบ่งชี้แล้วพบว่า ตัวบ่งชี้ที่ 4.1 ผู้เรียนมีการคิดเชิงระบบ คิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ สรุปความคิดอย่างเป็นระบบ และมีการคิดแบบองค์รวมได้ ค่าเฉลี่ยร้อยละ 75.64 อยู่ในระดับพอใช้ และเมื่อศึกษาข้อมูลทางวิชาการ ทำให้พบปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอนในวิชาภาษาไทย ที่มีคุณภาพอยู่ในระดับที่น่าพอใจ รวมถึงวิชา เล่าเรียนดี (2555 : 1) ได้กล่าวว่า การส่งเสริมทักษะการคิดหรือความสามารถในการคิดยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร จากการประเมินมาตรฐานโรงเรียนส่วนใหญ่ ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดขั้นสูง (Higher order thinking) และทักษะการคิดแก้ปัญหาอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งเป็นเรื่องที่ผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษาทุกฝ่ายต้องให้ความสนใจมาก เพราะทักษะและความสามารถในการคิดจะส่งผลถึงการพัฒนาประเทศชาติในทุกด้าน สอดคล้องสุวิทย์ มูลคำ. (2549: 137) กล่าวว่าองค์ประกอบที่สำคัญของทักษะการคิดขั้นสูงคือการจัดระบบความรู้ การหาแบบแผนการพิสูจน์ และการประยุกต์ ซึ่งจะนำไปสู่การเชื่อมโยงหน่วยย่อย ๆ ทั้งหลายที่มีความสัมพันธ์เชิงเหตุผลเข้าด้วยกันกับเรื่องหลักได้อย่างเหมาะสมกลมกลืนเป็นองค์รวมหนึ่งเดียวที่มีความครบถ้วนสมบูรณ์ อีกเหตุผลประการสำคัญอีกประการหนึ่งคือปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นไม่ได้ดำรงอยู่โดด ๆ แต่เฉพาะเรื่องที่เราสงสัยแต่ปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวข้องและเชื่อมโยงกับส่วนอื่น ๆ ถ้าเข้าใจในความสัมพันธ์ของส่วนประกอบในระบบหรือภาพใหญ่ก็จะสามารถแก้ไขปัญหาคอมพิวเตอร์ระบบนั้นได้ (Anderson, Virginia, & Johnson Lauren. (1997 : 6).) การคิดเชิงระบบจึงเป็นทั้งแนวคิดและเครื่องมือในการบูรณาการแนวคิดในการจัดการให้เป็นองค์รวมกันมากขึ้น เพราะสังคมกำลังเผชิญปัญหากับความซับซ้อนของปัญหามากขึ้นและอย่างต่อเนื่อง การคิดเชิงระบบจึงเป็นจุดเปลี่ยนมุมมองในการมองปัญหาต่าง ๆ ในสังคมรวมทั้งการมองโลกและการดำเนินชีวิตของเราภายในโลกนี้ (Anderson, Virginia, & Johnson Lauren. (1997 : 7).)

การคิดเชิงระบบ (Systems thinking) เป็นอีกรูปแบบหนึ่งของวิธีคิดของมนุษย์ที่ใช้ในการมองปัญหา โดยจะพิจารณาปัญหาเป็น 3 ระดับ คือ ระดับสถานการณ์ (Events) ระดับแบบแผนพฤติกรรม (Patterns of behavior) และระดับโครงสร้างระบบ (Systems structure) (Kreutzer. 2001 : 803)

กล่าวคือเมื่อมีปรากฏการณ์สถานการณ์ปัญหาเกิดขึ้น จะพิจารณาสร้างความเข้าใจกับสถานการณ์นั้น ๆ ให้ได้ว่าปัจจัยสาเหตุของการเกิดสถานการณ์นั้นมีปัจจัยสาเหตุย่อยอะไรบ้าง จากนั้นพิจารณาว่าปัจจัยสาเหตุย่อยนั้น มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงในลักษณะความเป็นเหตุเป็นผลกันอย่างไรบ้างทั้งนี้รูปแบบพฤติกรรมที่เกิดขึ้นอาจจะก่อให้เกิดสถานการณ์ที่ขยายวงกว้างขึ้น หรืออาจจะก่อให้เกิดสถานการณ์แบบสมดุลที่ไม่มีการขยายผลที่กว้างขวางมากขึ้นก็ได้ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสาเหตุย่อย อันจะส่งผลทำให้รูปแบบพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงและในที่สุดนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงระดับสถานการณ์ ด้วยกระบวนการดังที่กล่าวมานี้ ถือว่าเป็นกระบวนการปฏิบัติการคิดเชิงระบบ ดังนั้นการคิดเชิงระบบจึงเป็นวิถีที่เกี่ยวกับการคิด และเป็นอีกรูปแบบหนึ่งของภาษาเพื่อการอธิบายและสร้างความเข้าใจที่ลึกซึ้งเกี่ยวกับพลังและความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างปัจจัยต่าง ๆ ที่จะนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมระบบให้ไปสู่ทิศทางที่ต้องการ การจะฝึกฝนและปฏิบัติการตามแนวคิดนี้จำเป็นต้องพัฒนาเกี่ยวกับความตระหนักในความซับซ้อนของปัญหา ความสัมพันธ์ของปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นเงื่อนไขที่จะเป็นพลังนำไปสู่ความเปลี่ยนแปลง

จากสภาพปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมีความตระหนักถึงความสำคัญของทักษะการคิดเชิงระบบของนักเรียนซึ่งเป็นปัญหาที่ควรได้รับการแก้ไข จึงได้ศึกษาพร้อมกันรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมและพัฒนาทักษะการคิดเชิงระบบจากผลการวิจัยและแนวคิดของนักการศึกษาต่าง ๆ โดยการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem Based Learning) เป็นการจัดสภาพการณ์โดยนำปัญหาเป็นเครื่องมือในการช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมายได้ตามวิธีหนึ่ง สอดคล้องกับ ทิศนา ขัมมณี (2557 ; 137-138) กล่าวว่า การเรียนรู้ที่ใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem Based Learning) ผู้สอนอาจนำผู้เรียนไปเผชิญสถานการณ์ปัญหาจริง หรือผู้สอนอาจจัดสภาพการณ์ให้ผู้เรียนเผชิญปัญหา และฝึกกระบวนการคิดวิเคราะห์ แก่ปัญหาร่วมกันเป็นกลุ่ม จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในปัญหานั้นอย่างชัดเจน ได้เห็นทางเลือกและวิธีการหลากหลายในการแก้ปัญหา รวมทั้งช่วยให้ผู้เรียนเกิดความใฝ่รู้ เกิดทักษะกระบวนการคิด และกระบวนการแก้ปัญหาต่าง ๆ ซึ่งจะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นการจัดการเรียนการสอนที่ครูใช้ประเด็นปัญหาหรือสถานการณ์ปัญหาจริง กระตุ้นให้นักเรียนวิเคราะห์และค้นหาแนวทางในการแก้ปัญหา โดยการสืบค้นข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ที่หลากหลายด้วยตนเองตามความสามารถและความสนใจ ช่วยให้นักเรียนพัฒนาทักษะในการคิดวิเคราะห์ เนื่องจากนักเรียนจะต้องคิดในทุกมิติเกี่ยวกับประเด็นปัญหาหรือสถานการณ์ปัญหาที่ครูนำเสนอ

นอกจากนี้ รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือยังเสริมสร้างให้นักเรียนเกิดทักษะในการเรียนรู้ร่วมกันในการฝึกทักษะการคิดเชิงระบบ และเน้นให้นักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเหมือนกับการอยู่ร่วมกันในสังคมหนึ่ง ซึ่งการทำงานแบบร่วมมือจะสร้างสัมพันธ์ภาพอันดีต่อกันและสร้างการเรียนรู้ซึ่งกันและกันได้ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับสุกัญญา พิทักษ์ (2554 : 90-91) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และความสามารถทางการคิดอย่างมีเหตุผลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหา

เป็นฐานและการจัดการเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานและการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ล้วนส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผลของนักเรียนสูงขึ้น รวมถึง Basmajian (1978, p. 210-A) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ของระดับวุฒิภาวะตามทฤษฎีของเพียเจต์ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ในรัฐแคลิฟอร์เนีย กับความสามารถทางกลุ่มสัมพันธ์ในการเรียนรู้วิชาชีววิทยา ร่วมกับการคิดเชิงระบบกับกลุ่มนักศึกษา 83 คน ที่เรียนวิชา Biology 1 โดยใช้แบบทดสอบวัดการคิดหาเหตุผลเชิงตรรกศาสตร์ของเบอร์นี (Burner) ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่มีระดับการคิดนามธรรมและกลุ่มสัมพันธ์ มีผลสัมฤทธิ์วิชาชีววิทยาสูงกว่าพวกที่ยังไม่ถึงระดับการคิดนามธรรมและกลุ่มสัมพันธ์

ด้วยสภาพปัญหาและเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยมีความตระหนักถึงความสำคัญจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาทักษะการคิดเชิงระบบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิค STAD ทั้งนี้ ผู้วิจัยมีความเชื่อว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิค STAD จะส่งผลให้นักเรียนมีผลการเรียนรู้ที่สูงขึ้นตามเป้าหมายที่โรงเรียนตั้งไว้ และนักเรียนจะมีทักษะการคิดเชิงระบบสูงขึ้นตามไปด้วย ซึ่งเป็นการพัฒนานักเรียนให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะที่จำเป็นสอดคล้องกับยุคศตวรรษที่ 21

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนรู้เรื่องบทละครพูดสี่ภาษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิค STAD
2. เพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงระบบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วยจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิค STAD

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองตามแบบแผนการวิจัย Pre- Experimental Designs แบบหนึ่งกลุ่มสอบก่อนหลัง One Group Pretest-Posttest Design การวิจัยนี้มีกระบวนการดำเนินการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

1. ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ปีการศึกษา 2564

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ปีการศึกษา 2564 ที่ได้จากการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 27 คน

2. เครื่องมือวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง บทละครพูดสี่ภาษา ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิค STAD จำนวน 1 หน่วยการเรียนรู้ จำนวน 15 ชั่วโมง

2.2 แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ เรื่อง บทละครพูดสี่ภาษา จำนวน 1 ฉบับ แบ่งเป็น 2 ตอน โดยตอนที่ 1 เป็นแบบทดสอบประเภทปรนัย ชนิด 4 ตัวเลือก โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนน คือ ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน จำนวน 20 ข้อ (20 คะแนน) และตอนที่ 2 แบบทดสอบประเภทอัตนัย (แบบทดสอบวัดทักษะการคิดเชิงระบบ) 3 ด้าน คือ ด้านกระบวนการวิเคราะห์ระบบในแนวคิด, ด้านกระบวนการคิดเชื่อมโยงเหตุและผล และด้านการป้องกันของเรื่องราว จำนวน 3 ข้อ

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง บทละครพูดสี่ภาษา ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างตามลำดับขั้น ดังนี้

1.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด คำอธิบายรายวิชา สาระการเรียนรู้ เนื้อหาเรื่องบทละครพูดสี่ภาษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

1.2 ศึกษาการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานและการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค STAD จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมาสังเคราะห์เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ต้องการ คือ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิค STAD

1.3 สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 บทละครพูดสี่ภาษา โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิค STAD จำนวน 1 แผน ใช้ระยะเวลาในการจัดกิจกรรม 15 ชั่วโมง

1.4 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือแผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้ วิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ดำเนินการโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องซึ่งมีค่าเท่ากับ 1.00 (Index of Item Objective Congruence : IOC) ของแผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

1.5 นำแผนการจัดการเรียนรู้มาปรับปรุง แก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนที่มีความใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง

1.6 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขสมบูรณ์ไปใช้เป็นเครื่องมือเพื่อใช้จริงกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างต่อไป

2. สร้างแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ เรื่อง บทละครพูดสี่ภาษา จำนวน 1 ฉบับ แบ่งเป็น 2 ตอน มีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

2.1 ศึกษาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย รายวิชาภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และศึกษาทฤษฎี หลักการเขียน และสร้างแบบทดสอบปรนัย และอัตนัย

2.2 สร้างแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ เรื่อง บทละครพูดสี่ภาษา จำนวน 1 ฉบับ แบ่งเป็น 2 ตอน โดยตอนที่ 1 เป็นแบบทดสอบประเภทปรนัย ชนิด 4 ตัวเลือก โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนน คือ ตอบถูก ได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน จำนวน 20 ข้อ (20 คะแนน) และตอนที่ 2 แบบทดสอบประเภทอัตนัย (แบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์) 3 ด้าน คือ ด้านกระบวนการวิเคราะห์ระบบในแนวลึก ด้านกระบวนการคิดเชื่อมโยงเรื่องเหตุและผล และด้านการย้อนกลับของเรื่องราว จำนวน 3 ข้อ

2.3 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ วิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ดำเนินการโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) ของแผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้ ซึ่งมีค่าเท่ากับ 1.00 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

2.4 นำแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้เรื่อง บทละครพูดสี่ภาษา มาปรับปรุง แก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนที่มีความใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง และนำผลการทดสอบมาวิเคราะห์รายข้อ หาค่าความยาก-ง่าย (P) ระหว่าง 0.40-0.73 ค่าอำนาจจำแนก (R) ระหว่าง 0.33-0.73 และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.90

2.5 นำแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขสมบูรณ์ไปใช้เป็นเครื่องมือเพื่อใช้จริงกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

3.1 ผู้วิจัยนำแผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง บทละครพูดสี่ภาษา ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิค STAD 1 หน่วยการเรียนรู้ จำนวน 15 ชั่วโมงมาปรับปรุงแก้ไขตามผลการพิจารณาและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิจากแบบประเมินวัดคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้

3.2 ดำเนินการทดลองตามแบบแผนการวิจัยแบบ Pretest-Posttest Control Group Design และแบบ Static Group Comparison Design โดยทดลองกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ในภาคการศึกษา ที่ 2 ปีการศึกษา 2564

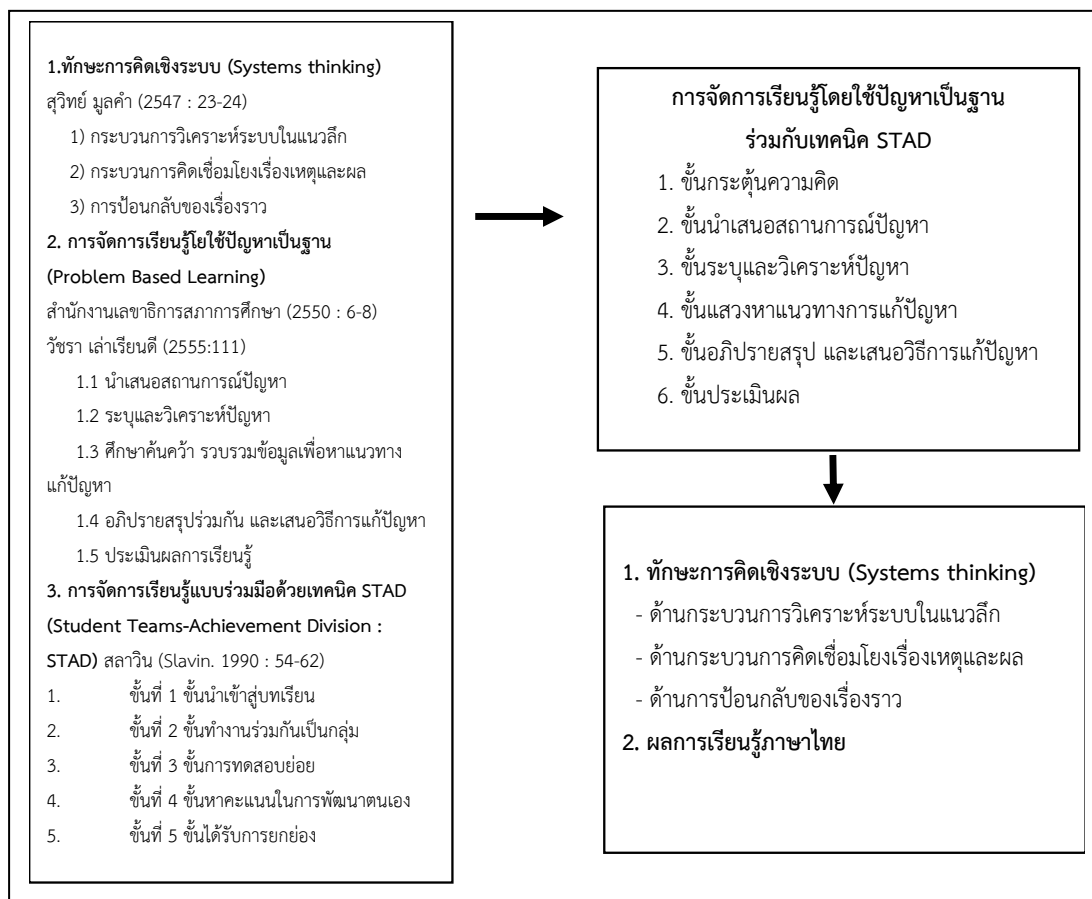
4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

4.1 การพัฒนาทักษะการคิดเชิงระบบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วยจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิค STAD โดยการวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 การเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิค STAD โดยการวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยผลการเรียนรู้ก่อนและหลังเรียน โดยการทดสอบค่าที่ (t-test) แบบ dependence

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยกรอบแนวคิดงานวิจัย คือ

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยมุ่งเสนอตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยเป็นหลัก โดยผลการวิจัยครั้งนี้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบผลการเรียนรู้เรื่อง บทละครพูดสี่ภาษา ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิค STAD ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ เรื่องบทละครพูดสี่ภาษา ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิค STAD

ผลการเรียนรู้	จำนวน นักเรียน	คะแนน เต็ม	คะแนนเฉลี่ย $\bar{X}$	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน S.D.	T	sig
ก่อนเรียน	27	20	12.45	2.39	12.24*	.00
หลังเรียน	27	20	17.02	1.25		

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 ผลการเรียนรู้เรื่องบทละครพูดสี่ภาษา ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิค STAD ($\bar{X} = 17.02, S.D. = 1.25$) สูงวกาก่อนเรียน ($\bar{X} = 12.45, S.D. = 2.39$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งยอมรับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2

2. ผลการศึกษาทักษะการคิดเชิงระบบของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิค STAD

ผู้วิจัยได้ศึกษาทักษะการคิดเชิงระบบของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิค STAD ทำการทดสอบวัดทักษะการคิดเชิงระบบหลังเรียนโดยใช้แบบทดสอบวันผลการเรียนรู้ เรื่อง บทละครพูดสี่ภาษา จำนวน 1 ฉบับ ของตอนที่ 2 เป็นแบบทดสอบประเภทอัตนัย (แบบทดสอบวัดทักษะการคิดเชิงระบบ มีรายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาทักษะการคิดเชิงระบบของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิค STAD

ทักษะการคิดเชิงระบบ	ระดับคะแนน	คะแนนเฉลี่ย $\bar{X}$	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D.	ระดับคุณภาพ	ลำดับที่
1.ด้านกระบวนการวิเคราะห์ระบบในแนวคิด	3	2.53	0.20	ดี	1
2.ด้านกระบวนการคิดเชื่อมโยงเรื่องเหตุและผล	3	2.52	0.24	ดี	2
3.ด้านการป้อนกลับของเรื่องราว	3	2.50	0.30	ดี	3
รวม		2.51	0.16	ดี	-

จากตารางที่ 2 พบว่า คะแนนที่ได้จากการวัดทักษะการคิดเชิงระบบรวมทุกด้าน นักเรียนส่วนใหญ่มีทักษะการคิดเชิงระบบอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 2.51$, S.D. = 0.16) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านตามองค์ประกอบโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีทักษะการคิดเชิงระบบด้านกระบวนการวิเคราะห์ระบบในแนวคิด มากที่สุด ($\bar{X} = 2.53$, S.D. = 0.20) รองลงมา คือ ด้านกระบวนการคิดเชื่อมโยงเรื่องเหตุและผล ($\bar{X} = 2.52$, S.D. = 0.24) และด้านการป้อนกลับของเรื่องราว ($\bar{X} = 2.50$, S.D. = 0.30) ตามลำดับ ซึ่งยอมรับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการพัฒนาทักษะการคิดเชิงระบบที่จัดการเรียนรู้การเรียนรู้ดิจิทัลโดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิค STAD ของนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ผู้วิจัยอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการเรียนรู้ เรื่องบทละครพูดสี่ภาษา ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิค STAD สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{X} = 12.45$, S.D. = 2.39) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งยอมรับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิค STAD เป็นกระบวนการที่ทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจและเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย นักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้เองและเก็บข้อมูลไว้ได้ยาวนาน ดังนั้น การที่นักเรียนจะ

สร้างองค์ความรู้ได้ต้องผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายโดยเฉพาะอย่างยิ่งการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ กล่าวคือ การจัดการเรียนรู้ดังกล่าว มุ่งเน้นให้นักเรียนเรียนรู้จากปัญหาหรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง โดยใช้กระบวนการกลุ่ม นักเรียนในกลุ่มต้องร่วมกันรับผิดชอบ ทำงานร่วมกันและช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อความสำเร็จของกลุ่ม สอดคล้องกับแนวคิดของ ขวัญตา บัวแดง (2553 : 5) และ Wood (1996 : 153) ที่กล่าวว่าการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกันด้วยเทคนิค STAD (Student Teams Achievement Division : STAD) เป็นวิธีการสอนแบบร่วมมือ (Cooperative Learning) รูปแบบหนึ่งที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ (Child Centered) โดยมุ่งเน้นการทำงานร่วมกัน ช่วยเหลือกันในการเรียน ซึ่งเงื่อนไขของการเรียนแบบร่วมมือนั้นเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนได้ร่วมกลุ่มกันทำงานและช่วยเหลือกันและกันในกลุ่ม ทุกกลุ่มจะมีเป้าหมายเดียวกันโดยได้ร่วมกันเรียนรู้และฝึกปฏิบัติ ความสำเร็จของกลุ่มจะขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถของแต่ละบุคคลในกลุ่ม อีกทั้งวิธีการสอนแบบนี้จะช่วยให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้น ภูมิใจในตนเอง ตระหนักถึงความรับผิดชอบ และช่วยให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น อีกทั้งยังสอดคล้องกับ ทิศนา ขัมมณี (2549 : 101) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือช่วยให้ผู้เรียนมีความพยายามที่จะเรียนรู้ให้บรรลุเป้าหมาย เป็นผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นและมีผลงานมากขึ้น การเรียนรู้มีความคงทนมากขึ้น มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีการใช้เวลาอย่างมีประสิทธิภาพ ใช้เหตุผลดีขึ้น และคิดอย่างมีวิจารณญาณมากขึ้น สอดคล้องกับขวัญตา บัวแดง (2553 : 75) ที่ศึกษาผลการเรียนรู้ เรื่อง วิฤตการณ์สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ผลการเรียนรู้เรื่องวิฤตการณ์สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผลการเรียนรู้หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับมณฑนา บรรพสุทธิ (2553 : 100-101) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาทักษะชีวิต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานพบว่า คะแนนความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการคิดแก้ปัญหาทักษะชีวิตหลังการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานสูงกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถก่อนการจัดการเรียนรู้ นักเรียนมีพัฒนาการของความสามารถในการคิดแก้ปัญหาทักษะชีวิตหลังการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง รวมถึงสุกัญญา พิทักษ์ (2554 : 90-91) ได้ศึกษาเรื่อง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานและการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานและการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ล้วนส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผลของนักเรียนสูงขึ้น ตลอดจนธีรวัฒน์ ผิวขม

(2554 : 70) ได้ศึกษาเรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และความฉลาดทางอารมณ์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกันโดยใช้เทคนิค STAD กับ การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกันโดยใช้เทคนิคจิ๊กซอร์ พบว่าวิธีการจัดการเรียนรู้ทั้งสองวิธีสามารถเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนได้โดยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกันโดยใช้เทคนิค STAD สามารถเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนได้ดีกว่าการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกันโดยใช้เทคนิคจิ๊กซอร์

2. จากผลการวิจัย พบว่า ทักษะการคิดเชิงระบบรวมทุกด้าน นักเรียนส่วนใหญ่มีทักษะการคิดเชิงระบบอยู่ในระดับดี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิค STAD เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนต้องแสวงหาความรู้ สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยการที่นักเรียนจะต้องเชื่อมโยงความคิดอย่างเป็นระบบจากปัญหาหรือสถานการณ์ที่นักเรียนได้รับ อีกทั้งการที่นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติทำให้นักเรียนเกิดความเชื่อมโยงความรู้ความสามารถมาพัฒนาสร้างองค์ความรู้ด้วยตัวเองได้ ซึ่งจะนำไปสู่การคิดเชื่อมโยงอย่างเป็นระบบและสมเหตุผล การเชื่อมโยงความคิดให้สอดคล้องสัมพันธ์ ดังที่บุญนำ อินทนนท์ (2551 : 98-99) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนโยธินบำรุง ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานและการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ พบว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานและนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ และนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานกับนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้มีความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน มีความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ รวมถึงสอดคล้องกับแนวคิดของกวี โพธิ์สุธา (2557 : 1194) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นการจัดการเรียนการสอนที่ครูใช้ประเด็นปัญหาหรือสถานการณ์ปัญหาจริงกระตุ้นให้นักเรียนคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบเพื่อค้นหาแนวทางในการแก้ปัญหาโดยการสืบค้นข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ที่หลากหลายด้วยตนเองตามความสามารถและความสนใจ ช่วยให้นักเรียนพัฒนาทักษะการคิดเชิงระบบไปพร้อม ๆ กับการคิดวิเคราะห์ เนื่องจากนักเรียนจะต้องคิดในทุกมิติเกี่ยวกับประเด็นปัญหาหรือสถานการณ์ปัญหาที่ครูนำเสนอ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของบุญเลี้ยง ทุมทอง (2556 : 23) ที่กล่าวว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเกิดทักษะในการคิดเชิงระบบไปพร้อม ๆ กับการคิดสร้างสรรค์ นักเรียนมีส่วนร่วมและได้ลงมือปฏิบัติมากขึ้น ฝึกความรับผิดชอบ การนำตนเอง เกิดการเชื่อมโยงความรู้

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่จะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้และการศึกษา ดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ผลการเรียนรู้ เรื่องบทละครพูดสี่ภาษา ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิค STAD สามารถพัฒนาผลการเรียนรู้ของนักเรียนได้ โดยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิค STAD ซึ่งมี 6 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นกระตุ้นความคิด 2) ขั้นนำเสนอสถานการณ์ปัญหา 3) ขั้นระบุและวิเคราะห์ปัญหา 4) ขั้นแสวงหาแนวทางการแก้ปัญหา 5) ขั้นอภิปรายสรุปและเสนอวิธีการแก้ปัญหา และ 6) ขั้นประเมินผลจากผลการวิจัย พบว่า ทักษะการคิดเชิงระบบของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิค STAD สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิค STAD สามารถพัฒนาทักษะการคิดเชิงระบบของนักเรียนได้ ซึ่งในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิค STAD ใช้เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ค่อนข้างมาก ดังนั้นจึงควรมีเวลาให้นักเรียนได้ใช้ในการฝึกปฏิบัติและทำกิจกรรมในแต่ละขั้นตอนให้เพียงพอเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการคิดเชิงระบบได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด

1.2 การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานผู้สอนควรยกตัวอย่างสถานการณ์การแก้ปัญหามาอย่างหลากหลายให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้ใช้เหตุผลจากตัวอย่างดังกล่าวมาและสามารถสรุปเป็นกฎเกณฑ์ความรู้ของตนเอง พร้อมก็นำไปประยุกต์ใช้ในการคิดแก้ปัญหาของตนได้

1.3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค STAD ผู้สอนต้องคอยสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนในการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เนื่องจากผู้เรียนแต่ละคนมีศักยภาพและประสบการณ์ชีวิตที่ต่างกัน ดังนั้นผู้สอนควรมีการเสริมแรงที่หลากหลายและเหมาะสมเพื่อกระตุ้นความสนใจของนักเรียน ให้เห็นความสำคัญของกลุ่ม พร้อมกับแนะแนวทางแก้ปัญหาให้กับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีกำลังใจในการทำงานร่วมกันอย่างมีความสุข สนุกสนานได้ดี

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับตัวแปรอื่น ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิค STAD เช่น การคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ การคิดแก้ปัญหา หรือการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

2.2 ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงระบบโดยการจัดการเรียนรู้แบบอื่น ๆ เช่น การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการแก้ปัญหอนาคต การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน การจัดการเรียนรู้แบบสถานการณ์จำลอง เป็นต้น

2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อเปรียบเทียบทักษะการคิดเชิงระบบโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิค STAD กับการจัดการเรียนรู้แบบอื่น ๆ เช่น การจัดการเรียนรู้ด้วยการแก้ปัญหาอนาคต การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน หรือการจัดการเรียนรู้แบบสถานการณ์จำลอง เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ.(2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ.2545. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กวี โพธิ์สุธา. (2557). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทักษะการคิดวิเคราะห์เรื่องปัญหาสิ่งแวดล้อมในทวีปอเมริกาเหนือ และอเมริกาใต้ ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับเทคนิคหมวกหกใบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการมัธยมศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์.(2549). การคิดบูรณาการ. กรุงเทพมหานคร: ชัคเชสมิเดีย.
- ขวัญตา บัวแดง. (2553). การศึกษาผลการเรียนรู้ เรื่องวิกฤตการณ์สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ทิตนา แคมมณี (2557). 14 วิธีสอนสำหรับครูมืออาชีพ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- บุญนำ อินทนนท์. (2551). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนโยธินบำรุง ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการมัธยมศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บุญเลี้ยง หุมทอง. (2556). ทฤษฎีการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เอสพีрінตั้งไทยแพคตอรี.
- ประเวศ วะสี.(2541). ยุทธศาสตร์ทางปัญญาแห่งชาติ ยุทธศาสตร์ที่สำคัญที่สุดของสังคมทั้งหมดร่วมกัน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

- ธีรวัฒน์ ผิวชม. (2554). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD กับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิ๊กซอร์. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการมัธยมศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข. (2557). การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มณฑนา บรรพสุทธิ. (2553). การพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาทักษะชีวิต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. สาขาหลักสูตรและการนิเทศ. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- รัตนพินิจ นิเทศการศึกษา. (2542.) เทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สมเด็จพระ. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์ พรินต์ติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง.
- วัชร เล่าเรียนดี. (2555). รูปแบบและกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด. (พิมพ์ครั้งที่ 9). นครปฐม: คณะศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2550). กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สุวีริยาสาส์น.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(องค์การมหาชน). (2547). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545. กรุงเทพมหานคร: บริษัทกราฟิกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา (2553). แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3 การเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน. กรุงเทพมหานคร: ชุมชนการเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579. กรุงเทพมหานคร: กรัฟหวานกราฟฟิค.
- สุกัญญา พิทักษ์. (2554). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานและการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการมัธยมศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุวิทย์ มูลคา. (2549). กลยุทธ์การสอนคิดประยุกต์. กรุงเทพมหานคร: ภาพพิมพ์
- Anderson, Virginia, & Johnson Lauren. (1997). *Systems Thinking Basics: From Concepts to Causal Loop*. Waltham: Pegasus Communication.
- Bassmajian, Ronald Keit. (1978). "The Relationship Between Piagetian Cognitive Maturity and Scholastic Success of Students Enrolled in Audio – Tutorial Biology Program." *Dissertation Abstracts International* 7, (July 1978) 39, 210-A.

- Eftekhar, Nassereddin. (1999). *Dynamic Modeling of teaching / Learning System to AidSystem Re-Engineering (Learning Styles .)* Canada: The University Of Manitoba.
- Kreutzer. (2001). *Foreword: Systems Dynamics in education. System Dynamic.* Chicago: Rand McNally and Company.
- Wood, A. (1996). *International scientific English: The language of research scientists around the world.* In J. Flowerdew & M. Peacock (Eds.), *Research perspectives on English for academic purposes.* Cambridge: Cambridge University Press.

การศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนใน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1
**A Study of the Needs on Development for Learning Management of the
Teachers in the Schools under the Office of Sukhothai Primary
Educational Service Area 1**

พงศ์เทพ พรหมทรู และ ฉลอง ชาตรุประชีวิน

มหาวิทยาลัยนเรศวร

Phongthep Promtrut and Chalong Chatrupachewin
Naresuan University, Thailand
Corresponding Author, Email: phongthepp63@nu.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 เป็นการวิจัยแบบเชิงบรรยายเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างการวิจัย ได้แก่ ครูครูผู้ช่วย พนักงานราชการ และครูอัตราจ้าง ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 จำนวน 127 โรงเรียน ประกอบด้วย ครู จำนวน 168 คน ครูผู้ช่วย จำนวน 41 คน พนักงานราชการ 16 คน และ ครูอัตราจ้าง 76 คน รวมทั้งสิ้น 301 คน สุ่มโดยแบบ Krejcie and Morgan เครื่องมือการวิจัยคือแบบสอบถามความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น

ผลการวิจัย พบว่าการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นในภาพรวม เท่ากับ 0.133 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด ได้แก่ ด้านการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($PNI_{Modified} = 0.151$) รองลงมาได้แก่ ด้านการวัดผลและประเมินผล ($PNI_{Modified} = 0.150$) ด้านจัดทำสื่อและนวัตกรรม ($PNI_{Modified} = 0.149$) ด้านการสรุปหลังการจัดการเรียนรู้ ($PNI_{Modified} = 0.138$) และด้านที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด คือ ด้านการเตรียมการวางแผนการจัดการเรียนรู้ ($PNI_{Modified} = 0.131$)

* วันที่รับบทความ: 16 มีนาคม 2565; วันที่แก้ไขบทความ 30 มีนาคม 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 31 มีนาคม 2565

Received: March 16, 2022; Revised: March 30, 2022; Accepted: March 31, 2022

คำสำคัญ: การศึกษาความต้องการจำเป็น; การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

Abstracts

The purpose of this research was to study a study of the needs on development for learning management of the teachers in the schools under the office of Sukhothai Primary Educational Service Area 1. The type of research is descriptive research about the needs for instruction development of teacher at school.

The sample in this study comprised the teachers, assistant teachers, government employees and contract teachers in Sukhothai primary education service area office 1. The total schools are 127 schools as there are 168 teacher, 41 assistant teachers, 16 government employees and 76 contract teacher. The total is 301 people at school in Sukhothai primary education service area office 1 by Krejcie and Morgan.

The tools used to collect data were the questionnaire on a study development of teacher at school under Sukhothai primary education service area office 1 , which applied by mean , standard deviation and priority needs index

The result in a study of the needs on development for learning management of the teachers in the schools under the office of Sukhothai Primary Educational Service Area 1. On the whole of priority needs index equal 0.133. When considering each single at the high level is the learning management, PNI equal 0.151. The second most is measurement and assessment , PNI equal 0.150 , the instructional media and innovation , PNI is 0.149 ,the conclusion after instruction plan ,PNI 0.138 And then the lowet of priority needs index is the preparation of instruction plan ,PNI 0.131

Keywords: A Study of the Needs. , Learning Management of the Teachers in the Schools under the Office of Sukhothai Primary Educational Service Area 1.

บทนำ

การศึกษาในยุคปัจจุบันนี้ผู้บริหารต้องมีความรู้ความเข้าใจใน พระราชบัญญัติการศึกษา
เปรียบเสมือนแผนแม่บทในการบริหารและการจัดการศึกษานั้นว่าเป็นกฎหมายปฏิรูปการศึกษาที่สมบูรณ์ที่สุด
เท่าที่ประเทศไทยจะมีได้ในปัจจุบัน แต่ความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษามีได้อยู่ที่กฎหมายที่ดีเท่านั้น แต่
ขึ้นอยู่กับความเข้าใจ ความจริงใจ และภาวะผู้นำของผู้มีอำนาจรับผิดชอบในการจัดการศึกษาของประเทศ
เพราะกฎหมายเป็นเพียงข้อกำหนดแห่งอำนาจที่ผู้มีอำนาจจะใช้ในการดำเนินการดำเนินงานให้บรรลุ
วัตถุประสงค์แห่งกฎหมาย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ระบุไว้ว่าการจัดการศึกษาต้อง
เป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้ง ร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรม
และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และในหมวด 5 มาตรา 31 ระบุไว้ว่า
อำนาจของกระทรวงศึกษาซึ่งกำหนดให้ทำหน้าที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและการกำกับดูแลการศึกษาทุกประเภท
กำหนดนโยบาย แผนและมาตรฐานการศึกษา สนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษา และประสานงานการศาสนา

ศิลปะ วัฒนธรรม และการกีฬาเพื่อการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.(2542 : 4).พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542

มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษา ตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ เติบโตตามศักยภาพ กระทรวงศึกษาธิการ.(2551 : 6).หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ตระหนักถึงความสำคัญของยุทธศาสตร์ชาติ เพราะเป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน โดยเฉพาะอย่างยิ่งยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์ที่เน้นการวางรากฐานการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศอย่างเป็นระบบ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาและยกระดับคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่ดี เก่ง และมีคุณภาพพร้อมขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไปข้างหน้าได้อย่างเต็มศักยภาพ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดมาตรการสนับสนุนให้มีการพัฒนาหลักสูตรแกนกลางให้เป็นหลักสูตรเชิงสมรรถนะ สอดคล้องกับทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 เอื้อต่อการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนเป็นรายบุคคลอย่างเหมาะสมทุกด้านทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์สังคม และสติปัญญา มีทักษะสื่อสารภาษาไทย ในส่วนของการพัฒนาศักยภาพ และคุณภาพผู้เรียนระดับประถมศึกษาผู้เรียนระดับประถมศึกษาได้รับการพัฒนาทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา มีวินัย มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 กระทรวงศึกษาธิการ.(2551 : 5).หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551

การจัดศึกษาและการเรียนรู้ควรมีเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาคนในฐานะพลเมืองให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตอย่างสมดุล มีทักษะจำเป็นและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข มีภาวะผู้นำการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยเน้นการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมแรงบันดาลใจให้มีชีวิตอยู่อย่างมีความหมาย การเรียนรู้เพื่อบ่มเพาะความคิดสร้างสรรค์ ความสามารถในการรังสรรค์สิ่งใหม่ๆ การเรียนรู้เพื่อปลูกฝังจิตสาธารณะ ยึดประโยชน์ส่วนรวม และการเรียนรู้เพื่อการนำไปปฏิบัติ มุ่งสร้างการทำงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์ เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ พึ่งพาตนเองได้ และดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข หลักสูตรและวิธีการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ควรจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มิใช่การจดจำเนื้อหาวิชา เน้นการเรียนรู้ที่เกิดจากความต้องการของผู้เรียนอย่างแท้จริงและลงมือปฏิบัติเพื่อให้เกิดประสบการณ์ตรงและต่อยอดความรู้ที่ได้ด้วยตนเอง, (เอกชัย พุทธสอน:2557 : 3)

จากสภาพปัญหาและอุปสรรคหลายประการ ปัจจุบันสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการทดสอบระดับชาติ ยังเป็นสิ่งที่ต้องพัฒนาค่อนข้างมาก เห็นได้จากผลสัมฤทธิ์ทางการทดสอบระดับชาติ ยังมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าระดับประเทศพอสมควร (อ้างอิงจาก, แผนพัฒนาคุณภาพประจำปี 2563 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1) จากข้อมูลสภาพปัญหา ความสำคัญดังกล่าว ควรได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งตัวครูผู้สอน ควรจะมีการศึกษาหาวิธีปรับปรุงพัฒนาการจัดการจัดการการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพให้ทั้งความรู้ทักษะการคิด ความสนุกสนานเพลิดเพลิน มีเทคนิค การสอนที่หลากหลาย ทำให้เกิดการเรียนรู้ เกิดความแม่นยำ จดจำง่ายและเข้าใจอย่างลึกซึ้ง จัดระบบเชื่อมโยงความคิดต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ข้อมูลจากนิเทศ ติดตามการจัดการเรียนสอนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 พบว่า ครูประจำชั้นประถมศึกษาในสังกัด จัดกิจกรรมการเรียนการสอนรูปแบบเดิม เน้นท่องจำ ขาดความรู้ ความเข้าใจในการพัฒนาทักษะทางภาษาให้กับผู้เรียนที่ถูกต้องและขาดกระบวนการนิเทศกำกับ ติดตามที่เหมาะสม (รายงานการสังเคราะห์ผลการแก้ปัญหาและพัฒนาการจัดการศึกษาการนิเทศ ติดตาม เพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนปีการศึกษา 2563 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 เพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศทางที่เป็นประโยชน์แก่สถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนการในการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนครั้งต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 1

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 จำนวน 127 โรงเรียน ประกอบด้วย ครูและบุคลากรทางการศึกษา รวมทั้งสิ้น จำนวน 1,224 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้จากการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตาราง Krejcie และ Morgan โดยจำแนกเป็นการเทียบบัญญัติไตรยางศ์ โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่าง ตามอำเภอ ได้กลุ่มตัวอย่างของผู้ให้ข้อมูล คือ ครู 297 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบตรวจสอบรายการ(Check list) และแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) โดยผู้ศึกษาค้นคว้าได้กำหนดและสร้างแบบสอบถามความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 จำนวน 1 ฉบับ

แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ได้แก่ เพศ ตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงาน และอำเภอ

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ

- 1) ด้านการเตรียมการวางแผนการจัดการเรียนรู้
- 2) ด้านการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
- 3) ด้านการจัดทำสื่อและนวัตกรรม
- 4) ด้านการวัดและประเมินผล
- 5) ด้านการสรุปหลังการจัดการเรียนรู้

มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์ตามแนวคิดของลิเคิร์ท (Likert scale)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 1 เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหาร และครู ในสังกัด ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. ผู้วิจัยส่งหนังสือขอเก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมส่งแบบสอบถามถึง ผู้บริหาร และครู ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองและบางส่วนเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้บริการทางไปรษณีย์

3. ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของแบบสอบถามที่ได้รับคืนจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 305 ฉบับ สามารถนำไปวิเคราะห์ข้อมูลและหาค่าทางสถิติได้ทั้งหมด 301 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 98.68

4. ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการจำเป็นซึ่งคัดเลือกรายชื่อที่มีความต้องการจำเป็นสูงตามลำดับ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับ ความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

1.1 วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ทั้ง 2 สภาพ คือ สภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่คาดหวังเป็นรายข้อ วิเคราะห์ข้อมูลโดยให้คะแนนตามน้ำหนักของตัวเลือก ดังนี้ สภาพที่เป็นจริง/สภาพที่คาดหวัง

- ระดับ 5 หมายถึง มีสภาพที่เป็นจริง/สภาพที่คาดหวัง อยู่ในระดับมากที่สุด
- ระดับ 4 หมายถึง มีสภาพที่เป็นจริง/สภาพที่คาดหวัง อยู่ในระดับมาก
- ระดับ 3 หมายถึง มีสภาพที่เป็นจริง/สภาพที่คาดหวัง อยู่ในระดับปานกลาง
- ระดับ 2 หมายถึง มีสภาพที่เป็นจริง/สภาพที่คาดหวัง อยู่ในระดับน้อย
- ระดับ 1 หมายถึง มีสภาพที่เป็นจริง/สภาพที่คาดหวัง อยู่ในระดับน้อยที่สุด

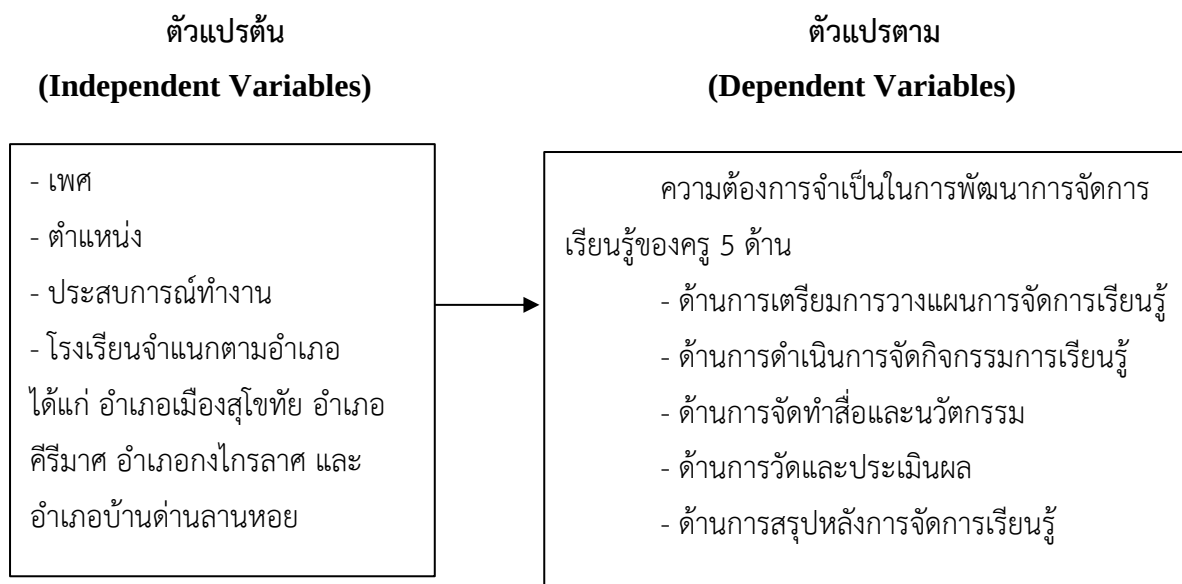
นำผลของคะแนนที่รวบรวมมาได้ทั้งหมดนำมาหาค่าเฉลี่ย (Mean)

ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วนำมาแปลความหมายได้ ดังนี้

- ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 มีสภาพที่เป็นจริง/สภาพที่คาดหวัง อยู่ในระดับมากที่สุด
- ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 มีสภาพที่เป็นจริง/สภาพที่คาดหวัง อยู่ในระดับมาก
- ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 มีสภาพที่เป็นจริง/สภาพที่คาดหวัง อยู่ในระดับปานกลาง
- ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 มีสภาพที่เป็นจริง/สภาพที่คาดหวัง อยู่ในระดับน้อย
- ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 มีสภาพที่เป็นจริง/สภาพที่คาดหวัง อยู่ในระดับน้อยที่สุด

1.2 วิเคราะห์และจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 1 โดยการจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (Modified Priority Needs Index: PNIModified)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. วิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงานและอำเภอ โดยใช้ค่าร้อยละ

ตาราง 1 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	ตัวอย่าง (n = 301)	
	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	87	28.90
1.2 หญิง	214	71.10
รวม	301	100
2. ตำแหน่ง		
2.1 ครู	168	55.8
2.2 ครูผู้ช่วย	41	13.6

2.3 พนักงานราชการ	16	5.3
2.4 ครูอัตราจ้าง	76	25.3
รวม	301	100
3. ประสบการณ์ทำงาน		
3.1 น้อยกว่า 5 ปี	98	32.6
3.2 5- 10 ปี	94	31.2
3.3 มากกว่า 10 ปี	109	36.2
รวม	301	100
4. อำเภอ		
4.1 เมืองสุโขทัย	134	44.5
4.2 กงไกรลาศ	64	21.3
4.3 ศิริมาศ	59	19.6
4.4 บ้านด่านลานหอย	44	14.6
รวม	301	100

จากตาราง 1 แสดงจำนวนร้อยละจำแนกตาม เพศ ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงานและอำเภอ พบว่า แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นเพศชาย จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 28.90 เป็นเพศหญิง จำนวน 214 คน คิดเป็นร้อยละ 71.10 ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นครู จำนวน 168 คิดเป็นร้อยละ 55.8 ครูผู้ช่วย จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 13.6 พนักงานราชการ จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 5.3 ครูอัตราจ้าง 76 คน คิดเป็นร้อยละ 25.3 ประสบการณ์ทำงาน น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 32.6 ประสบการณ์ทำงาน 5 – 10 ปี จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 31.2 และ ประสบการณ์ทำงาน มากกว่า 10 ปี จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 36.2 ผู้ตอบแบบสอบถามอำเภอเมืองสุโขทัย จำนวน 134 คน คิดเป็นร้อยละ 44.5 ผู้ตอบแบบสอบถามอำเภอกงไกรลาศ จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 21.3 ผู้ตอบแบบสอบถามอำเภอศรีมาศ 59 คน คิดเป็นร้อยละ 19.6 และผู้ตอบแบบสอบถามอำเภอบ้านด่านลานหอย จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 14.6

2. ผลการศึกษา

ตาราง 2 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และดัชนีความต้องการจำเป็น การศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

ที่	รายการ	สภาพที่เป็นจริง			สภาพที่คาดหวัง			PNI	อันดับ
		$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	Modified	
1	ด้านการเตรียมการวางแผนการจัดการเรียนรู้	3.95	0.54	มาก	4.47	0.56	มาก	0.131	5
2	ด้านการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	3.95	0.55	มาก	4.55	0.52	มากที่สุด	0.151	1
3	ด้านการจัดทำสื่อและนวัตกรรม	3.94	0.56	มาก	4.53	0.52	มากที่สุด	0.149	3
4	ด้านการวัดและประเมินผล	3.93	0.57	มาก	4.52	0.55	มากที่สุด	0.150	2
5	ด้านการสรุปหลังการจัดการเรียนรู้	3.97	0.59	มาก	4.52	0.53	มากที่สุด	0.138	4
รวม		3.96	0.53	มาก	4.49	0.51	มาก	0.133	-

จากตาราง 2 พบว่าการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 1 ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นในภาพรวม เท่ากับ 0.133 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด ได้แก่ ด้านการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($PNI_{Modified} = 0.151$) รองลงมาได้แก่ ด้านการวัดผลและประเมินผล ($PNI_{Modified} = 0.150$) ด้านจัดทำสื่อและนวัตกรรม ($PNI_{Modified} = 0.149$) ด้านการสรุปหลังการจัดการเรียนรู้ ($PNI_{Modified} = 0.138$) และด้านที่มีดัชนีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด คือ ด้านการเตรียมการวางแผนการจัดการเรียนรู้ ($PNI_{Modified} = 0.131$)

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นในภาพรวม เท่ากับ 0.133 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด ได้แก่ ด้านการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อาจเนื่องมาจากการนำกิจกรรมในแผนการจัดการเรียนรู้มาสู่การปฏิบัติเป็นขั้นตอน การส่งเสริมการเรียนรู้โดยการจัดสภาพแวดล้อม สื่อการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัดและคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล การบูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้พัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และมีการจัดประสบการณ์ที่บูรณาการตามกิจกรรมในรูปแบบต่างๆ โดยสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ, (2553 : 5) การจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่สำคัญในการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติในชั้นเรียนให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามหลักสูตรกำหนด และเพื่อให้การจัดการเรียนรู้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการพัฒนาผู้เรียน ครูผู้สอนจึงมีความรู้ความเข้าใจในหลักการ แนวคิด และจุดเน้นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในด้านการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีการบูรณาการภายในและระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอดคล้องตามแนวหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติจริง ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ไขปัญหาได้และแสดงความคิดเห็นในประเด็นที่เกี่ยวกับบทเรียน จากนั้นมีการสนับสนุนให้นักเรียนได้ใช้สื่อ อุปกรณ์ และแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อส่งเสริม ประเมิน ปรับปรุงในการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริพร อาจปึกษา, (2557 : 4) ทั้งนี้หลักการและแนวคิดการจัดการเรียนรู้มีการนำกิจกรรม ส่งเสริม การจัดสภาพแวดล้อมโดยการปฏิบัติการสอนเป็นขั้นเป็นตอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยครูมีบทบาทในการจัดการเรียนรู้ เช่น การใช้สื่อวัสดุ สื่อเทคโนโลยีและสื่อสิ่งพิมพ์ และคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรนนท์ นุ่นชูคันธ์, (2559 : 2) นอกจากนี้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นกระบวนการสำคัญในการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหลักสูตรที่มีมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน เป็นเป้าหมายสำหรับการพัฒนาเด็กและเยาวชน ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณสมบัติตามเป้าหมายหลักสูตร ผู้สอนพยายามคัดสรรกระบวนการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้โดยช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ผ่านสาระที่กำหนดไว้ในหลักสูตร 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมทั้ง ปลูกฝังเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ พัฒนาทักษะต่างๆ อันเป็นสมรรถนะสำคัญให้ผู้เรียนบรรลุตามเป้าหมายโดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุทธนา สาจวง, (2558 : 3)

สรุปผลการวิจัย พบว่าการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 พบว่า โดยภาพรวมความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น เท่ากับ 0.133 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด ได้แก่ ด้านการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านที่มีดัชนีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด คือ ด้านการเตรียมการวางแผนการจัดการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยใช้

จากผลการศึกษาพบว่าควรมีการจัดการเรียนรู้ของครูตามความต้องการจำเป็นของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ควรมีการพัฒนาในรูปแบบการจัดประชุมอบรม เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ที่ดีและมีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนและความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยใช้ทฤษฎีและขั้นตอนการฝึกปฏิบัติ เพื่อให้ตรงตามหลักสูตรและแผนการจัดการเรียนรู้

1. ด้านการเตรียมการวางแผนการจัดการเรียนรู้ ควรให้คณะครูและบุคลากรทางการศึกษามีการเข้ารับการอบรมพัฒนาตนเอง ในเชิงปฏิบัติการ และมีการ PLC เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ดีต่อการออกแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ได้แนวทางการกระบวนการขั้นตอนในการพัฒนาตนเองเชิงระบบ

2. ด้านการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ควรมีการพัฒนาในรูปแบบการจัดประชุม อบรม เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ที่ดีและมีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนและความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยใช้ทฤษฎีและขั้นตอนการฝึกปฏิบัติ เพื่อให้ตรงตามหลักสูตรและแผนการจัดการเรียนรู้ กำกับ ติดตาม แก้ไข ปรับปรุง จากผู้อำนวยการและศึกษานิเทศก์ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

3. ด้านการจัดทำสื่อและนวัตกรรม ควรมีการพัฒนาทักษะ องค์ความรู้ของครูในด้านการจัดทำสื่อและเทคโนโลยีโดยการอบรมพัฒนาครูโดยการใช้สื่อและเทคโนโลยี เพื่อนำมา พัฒนา ปรับปรุง การจัดการเรียนการสอนให้ตรงตามมาตรฐานการเรียนรู้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยมีการเชิญผู้เชี่ยวชาญในด้านสื่อและนวัตกรรม มาถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับครูและบุคลากรสถานศึกษาและมีการลงมือปฏิบัติจริง จากนั้นมีการประชุม PLC ภายในกลุ่มย่อย เพื่อนำองค์ความรู้ที่ได้จากการออกแบบสื่อและนวัตกรรมนำไปใช้ให้ตรงตาม กระบวนการจัดการเรียนรู้ มีการกำกับ ติดตาม ของบริหารสถานศึกษา

4. ด้านการวัดและประเมินผล ควรมีการจัดอบรม ส่งเสริม ครูและบุคลากรในสถานศึกษา จากผู้เชี่ยวชาญ ที่มีความรู้ความสามารถในการจัดทำเครื่องมือเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลเพื่อนำมาลงมือปฏิบัติในการสร้างเครื่องมือด้วยตนเองและมีการทดลองลงมือปฏิบัติจริงเกี่ยวกับการจัดทำเครื่องมือวัดและ

ประเมินผล ภายในกลุ่มย่อยเพื่อนำไปสู่ภายในกลุ่มใหญ่ เพื่อให้ตรงตามบริบทที่กำหนดไว้และถูกต้องเหมาะสม เพื่อนำเครื่องมือไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพและให้เกิดประสิทธิผล

5. ด้านการสรุปหลังการจัดการเรียนรู้ ควรมีการส่งเสริม พัฒนาครูและบุคลากรภายในสถานศึกษา เกี่ยวกับการสรุปหลังการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยการ PLC แลกเปลี่ยน ความรู้ของ ครูและบุคลากรของ สถานศึกษาและ ควรมีการจัดอบรม ส่งเสริม พัฒนา ครูและบุคลากรในสถานศึกษาในการจัดทำคู่มือแนวทาง ในการจัดการเรียนรู้แบบเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่าง ความรู้และทักษะของผู้เรียน เช่น การใช้แผนผัง ความคิด (Mind mapping) และ การศึกษาค้นคว้าอิสระ (IS) ของผู้เรียน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูตามบริบทในการ บริหารจัดการของสถานศึกษา
2. ควรมีการดำเนินการในการบริหารจัดการการเรียนรู้ตามศักยภาพของครูและบุคลากรทางการ ศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542. กรุงเทพมหานคร: บริษัทสยามสปอร์ต ซินดิเคท จำกัด
- กระทรวงศึกษาธิการ.(2551).หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุม สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์ฯ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- จิรนนท์ นุ่นชูคันธ์. (2559). การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูผู้สอนด้านการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ยุทธนา สาจวง (2558). การส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาอำเภอคลองจันทน์ พะเยา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. ลำปาง: มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

- ศิริพร อัจฉา. (2557). การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาตนเองของครูสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนจังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เอกชัย พุทธสอน. (2557). แนวโน้มการเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่ วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของผู้บริหาร
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 1
**The Role of Basic Education School Board According to The Opinion of
School Administrators Under The Office of Pathumthani Primary
Educational Service Area 1**

พัชรินทร์ คุณนระ และ อุไร สุทธิแย้ม

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Patcharin Koonnara and Urai Sutthiyam

Ramkhamhaeng University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: pleng_patcharin@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 1 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย และเทียบสัดส่วน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของโคเฮน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 108 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยมีค่าความตรงเชิงเนื้อหา โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องจากผู้เชี่ยวชาญ 5 คน อยู่ระหว่าง 0.60-1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .984 สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัยพบว่า 1) ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 1 เกี่ยวกับบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการบริหารทั่วไป ด้านงบประมาณ ด้านวิชาการ และด้านการบริหารงานบุคคล 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหารที่ขนาดของสถานศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของคณะกรรมการ

* วันที่รับบทความ: 19 มีนาคม 2565; วันที่แก้ไขบทความ: 26 มีนาคม 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 31 มีนาคม 2565

Received: March 19, 2022; Revised: March 26, 2022; Accepted: March 31, 2022

สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านวิชาการ และด้านการบริหารงานบุคคล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ3) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: บทบาท; คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน; ความคิดเห็น

Abstracts

This research aimed: 1) to study the opinions of school administrators on the role of basic education school board under the Office of Pathumthani Primary Educational Service Area 1; and 2) to compare the opinions of school administrators on the role of basic education school board under the Office of Pathumthani Primary Educational Service Area 1 which was categorized based on the size of the educational institutions and work experience. The research sample consisted of 108 school administrators under the Office of Pathumthani Primary Educational Service Area 1, who were chosen using simple random sampling and compared proportions. The research instrument was a 5-level rating scale questionnaire with content validity determined by finding the index of conformity from 5 experts ranging from 0.60 to 1.00 and having a content validity value of confident, which is equal to .984. Frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and one-way analysis of variance were employed in this research.

The research results were 1) According to school administrators, the overall role of basic education school board under the Office of Pathumthani Primary Educational Service Area 1 was high. The averages for general administration, budgeting, academics, and personnel management were arranged from highest to lowest. 2) Comparative results of the overall roles of school boards based on the opinions of school administrators under the Office of Pathumthani Primary Educational Service Area 1 classified by educational institution size revealed that school administrators of various sizes had no different opinions on the roles of basic education boards. When all aspects were considered, the academic and personnel management components were significantly different at the .05 level. 3) Role of basic education school board according to school administrators under the Office of Pathumthani Primary Educational Service Area 1 classified according to work experience, there is no difference both in general and in each aspect.

Keywords: Role; Basic Education School Board; Opinion

บทนำ

โลกในยุคปัจจุบันมีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ปัจจัยสำคัญที่จะเผชิญการเปลี่ยนแปลงคือ คุณภาพคน การเตรียมพลเมือง ประชากร บุคลากร ให้มีประสิทธิภาพสูงสุดเป็นบทบาทสำคัญของการศึกษาโดยจะต้องเป็นการศึกษาที่มีคุณภาพเพื่อให้ศักยภาพที่มีอยู่ในตัวคนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ทำให้เป็นคนที่มีคิดวิเคราะห์ รู้จักแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถปรับตัวทันกับการเปลี่ยนแปลง มีคุณธรรม จริยธรรม สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ทุกองค์กรจะเจริญก้าวหน้าได้นั้นต้องอยู่ที่การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ หากไม่สามารถพัฒนาให้เยาวชนเติบโตได้อย่างมีคุณภาพแล้ว ประเทศไทยก็จะเสื่อมลงเรื่อย ๆ เพราะอนาคตของชาติอยู่ที่เยาวชน กระทรวงศึกษาธิการจึงมุ่งเน้นให้เยาวชนเติบโตอย่างมีคุณภาพ การแก้ปัญหาเรื่องเด็กและเยาวชนผู้ใหญ่ต้องมีเมตตาธรรมและมองเยาวชนทุกคน คือลูกหลานของตัวเอง เพื่อที่จะช่วยกันดูแลแก้ไขปัญหามา ทำให้เด็กมีร่างกายแข็งแรง มีสภาพจิตใจที่มีคุณภาพทางปัญญา และมีความสามารถในการเรียนรู้ ดังนั้น องค์กรคณะบุคคลที่ทำงานร่วมกับสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ต้องอาศัยความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ต่างๆ บุคคลที่ได้รับการคัดเลือกเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานควรเข้าใจบทบาทหน้าที่และการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอันจะช่วยให้การศึกษาของโรงเรียนมีประสิทธิภาพ และได้ผลผลิตคือ ผู้เรียนที่มีคุณภาพ โดยองค์กรคณะบุคคลจะต้องยึดรูปแบบประชาธิปไตยมาช่วยในการตัดสินใจ และกำหนดแผนงานเป็นการจัดการแบบอาศัยการมีส่วนร่วมของบุคคลมากที่สุดในการพัฒนาการศึกษาพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 4) การบริหารและการจัดการศึกษาตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม เน้นการกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมดังความในมาตรา 39 และ 40 ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง ให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อทำหน้าที่กำกับ และส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา ดังนั้นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงเป็นองค์กรคณะบุคคลที่มีบทบาทสำคัญยิ่งสำหรับการบริหารแบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management) โดยมีกฎหมายรองรับและเป็นพลังสำคัญที่จะร่วมกับสถานศึกษาในการขับเคลื่อนการปฏิรูปการเรียนรู้ซึ่งเป็นหัวใจของการปฏิรูปการศึกษาให้ประสบความสำเร็จ การให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในส่วนที่เกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการดำเนินงานของโรงเรียนที่มีผลต่อตัวนักเรียน ต่อชุมชน และต่อท้องถิ่นทำให้โรงเรียนสามารถตอบสนองผู้เรียน ชุมชนและท้องถิ่นได้เหมาะสมยิ่งขึ้น และด้วยแนวคิดการบริหารแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานโดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา (อุทัย บุญประเสริฐ, 2542 : 4)

สถานศึกษาทุกแห่งจะต้องจัดโครงสร้างการบริหารสถานศึกษาที่เหมาะสม และมีการจัดระบบการบริหารงานตามขอบข่ายภารกิจของสถานศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากรและการบริหารทั่วไป (พรเทพ รุ่งแผน, 2561 : 3) สถานศึกษากับชุมชนเป็นสิ่งที่ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ด้วยทั้งสองส่วนต่างสนับสนุนเกื้อกูลและพึ่งพากัน ทั้งนี้โดยมี “ผู้เรียน” เป็นสื่อกลางในการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของสถานศึกษากับชุมชนและพ่อแม่ผู้ปกครองเข้าด้วยกัน (ชูชาติ พ่วงสมจิตร, 2540 : 2) สถานศึกษาที่มีการร่วมมือร่วมใจกันทำงานของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน มีการประสานความร่วมมือร่วมใจจากผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันจัดแสวงหาทรัพยากรสิ่งอำนวยความสะดวกจากแหล่งต่างๆ มาใช้ประโยชน์ในการพัฒนานักเรียนและสถานศึกษาร่วมกันจะทำให้เกิดความรักความสามัคคีและความเข้าใจที่ดีต่อกัน เยาวชนจะได้รับการปลูกฝังให้รู้และรักท้องถิ่นที่อยู่ มองเห็นคุณค่าและปัญหาในหมู่บ้าน อีกทั้งยังเป็นพลังเกื้อหนุนให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งต่อไปในอนาคต (สมน อมรวิวัฒน์, 2554 : 3)

ทั้งนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดำเนินการเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 1 ได้นำนโยบายดังกล่าวถ่ายทอดสู่สถานศึกษาเพื่อนำไปปฏิบัติให้เกิดคุณภาพมาตรฐาน ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ มีคุณธรรมนำความรู้ ยกระดับคุณภาพสูงมาตรฐาน มุ่งให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานของหลักสูตร ส่งเสริมความเข้มแข็งในการบริหารจัดการศึกษาและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำหรับโรงเรียนที่อยู่ในการดูแลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ซึ่งเป็นหน่วยงานที่อยู่ภายใต้ การกำกับ ดูแล ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของพื้นที่ทั้ง 4 อำเภอในจังหวัดปทุมธานี ประกอบด้วย อำเภอเมืองปทุมธานี อำเภอลาดหลุมแก้ว อำเภอลองหลวง และอำเภอสามโคก โดยมีจำนวนทั้งหมด 102 โรงเรียน ในการบริหารสถานศึกษา เน้นส่งเสริมให้ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับโอกาสในการศึกษาขั้นพื้นฐาน 15 ปี อย่างทั่วถึง และได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ พัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้คู่คุณธรรม สามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง และแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เป็นบุคคลที่มีความรู้คู่คุณธรรม มีการพัฒนาและส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้กับประชากรวัยเรียนทุกคนให้ได้รับการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่มีความรู้คู่คุณธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และมีความสามารถตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1, 2564 : 6) ดังนั้นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริม สนับสนุน การจัดและพัฒนาศึกษาในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น แต่อย่างไรก็ตามการดำเนินการตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาตามสภาพความ

เป็นจริงนั้น พบว่ายังไม่ได้มีการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาอย่างเท่าที่ควร เห็นได้จากรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) ซึ่งผลสรุปของการประเมินพบว่า สถานศึกษาควรพัฒนาด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ โดยสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ให้มีความเข้มแข็ง สร้างความรู้ความเข้าใจแก่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้ตระหนักถึงบทบาทหน้าที่และการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อผลการจัดการศึกษา เพื่อขับเคลื่อนคุณภาพการจัดการศึกษา

จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปทุมธานี เขต 1 ซึ่งจะได้ข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการบริหารการจัดการศึกษาในสถานศึกษา เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นำข้อมูลและผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางปรับปรุง ส่งเสริมและพัฒนาคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนให้ดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ และใช้ความรู้ความสามารถของตนร่วมกันจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีวิธีการดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำนวน 127 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1, 2564)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา (ผู้อำนวยการโรงเรียน และ รองผู้อำนวยการโรงเรียน) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำนวน 108 คน ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 โดยใช้ตารางของ (Cohen, Manion and

Morrison, 2011 : pp. 147) และสุ่มตัวอย่างโดยแบ่งสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างจากจำนวนประชากรตามขนาดของสถานศึกษา จากนั้นทำการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งเครื่องมือดังกล่าวแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check list) ประกอบด้วย ขนาดของสถานศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ตามภาระงาน 4 ด้านของสถานศึกษา คือ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป จำนวน 40 ข้อ ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rateing-scale) 5 ระดับ และใช้เกณฑ์ในการแปลผลตามแนวคิดของ ลิเคิร์ท (Likert method) (บุญชม ศรีสะอาด, 2554 : 121) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว ไปตรวจสอบคุณภาพ หาค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เพื่อประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อความกับนิยามศัพท์เฉพาะ ตรวจสอบความถูกต้องโดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item-Objective Congruency : IOC) ซึ่งพบว่าค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.6 – 1.0 โดยภาพรวมทั้งฉบับเท่ากับ 0.94 แล้วนำไปหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบาค (Cronbach' alpha coefficient) พบว่าค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยรวมทั้งฉบับ เท่ากับ 0.984

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการ ดังต่อไปนี้

3.1 ผู้วิจัยขอหนังสือราชการจากบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง ขอความอนุเคราะห์จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 มอบให้ผู้อำนวยการสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำนวน 102 โรงเรียน เพื่อขออนุญาตจัดเก็บข้อมูลโดยส่งแบบสอบถามในรูปแบบออนไลน์ โดยใช้ Google Form ไปยังกลุ่มตัวอย่างการวิจัยจำนวน 108 คน

3.2 ผู้วิจัยดำเนินการขอความอนุเคราะห์จากผู้บริหารสถานศึกษา (ผู้อำนวยการโรงเรียน และรองผู้อำนวยการโรงเรียน) ตอบแบบสอบถาม

3.3. รวบรวมแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้รับแบบสอบถามคืนทั้งหมด 108 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 แล้วนำแบบสอบถามที่ได้รับมาตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้อง

3.4 นำข้อมูลที่ได้ไปประมวลผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์แบบสำเร็จรูป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการ ดังต่อไปนี้

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา โดยแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ (Percentage)

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

4.3. วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาที่ขนาดโรงเรียนแตกต่างกันต่อบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ใช้การทดสอบโดยใช้ค่าทีเทส (t-test) แบบกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอิสระจากกัน (Independent Samples)

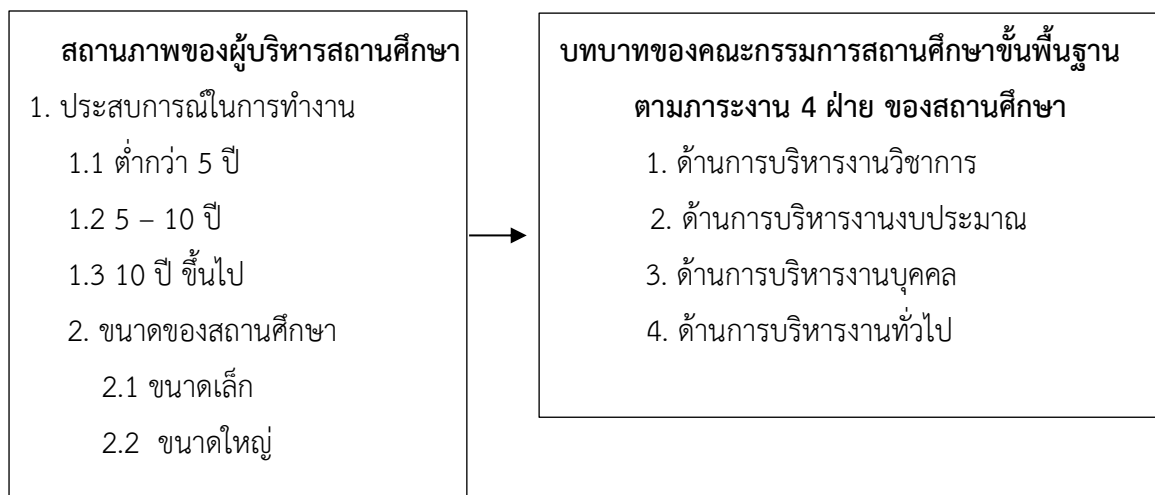
4.4 วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานที่แตกต่างกันเกี่ยวกับบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 การวิเคราะห์โดยใช้ข้อมูลโดยใช้สถิติ F-test แบบวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จะทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's multiple comparison method)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปทุมธานี เขต 1 ตามภาระงาน 4 ด้าน ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 และที่แก้ไขเพิ่มเติม และประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่อง การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาของเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานไปยังคณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2550 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านวิชาการ 2) ด้านงบประมาณ 3) ด้านการบริหารงานบุคคล และ 4) ด้านการบริหารทั่วไป

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล นำเสนอผลการวิจัยและแปลความหมายตามลำดับดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนร้อยละของสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ขนาดของสถานศึกษา		
1. สถานศึกษาขนาดเล็ก	41	38.0
2. สถานศึกษาขนาดใหญ่	67	62.0
รวม	108	100.0
ประสบการณ์ในการทำงาน		
1. ต่ำกว่า 5 ปี	30	27.8
2. 5-10 ปี	39	36.1
3. 10 ปี ขึ้นไป	39	36.1
รวม	108	100

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 108 คน ส่วนใหญ่อยู่ในสถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 62.0 และมีประสบการณ์ในการทำงาน 5-10 ปี และ 10 ปีขึ้นไป จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 36.1

2. ผลการวิเคราะห์บทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ในภาพรวมและรายด้าน

บทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	SD	ระดับ	ลำดับ ที่
1. ด้านวิชาการ	4.35	.57	มาก	3
2. ด้านงบประมาณ	4.37	.68	มาก	2
3. ด้านการบริหารงานบุคคล	4.32	.66	มาก	4
4. ด้านการบริหารทั่วไป	4.44	.59	มาก	1
เฉลี่ยรวม	4.37	.58	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า บทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ในภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการบริหารทั่วไป ($\bar{X} = 4.44$) ด้านงบประมาณ ($\bar{X} = 4.37$) ด้านวิชาการ ($\bar{X} = 4.35$) และด้านการบริหารงานบุคคล ($\bar{X} = 4.32$)

3. ผลการเปรียบเทียบบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน

	บทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	ขนาดของสถานศึกษา					
		ขนาดเล็ก		ขนาดใหญ่		t	p
		$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	SD		
1	ด้านวิชาการ	4.16	.633	4.46	.504	-2.721	.008*
2	ด้านงบประมาณ	4.25	.61	4.44	.71	-1.401	.164
3	ด้านการบริหารงานบุคคล	4.08	.77	4.46	.54	-2.747	.008*
4	ด้านการบริหารทั่วไป	4.41	.57	4.45	.61	-.295	.768
	รวม	4.23	.61	4.45	.55	-1.973	.051

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบเปรียบเทียบบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่ขนาดของสถานศึกษาแตกต่างกัน มีความเห็นต่อบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านวิชาการ และ ด้านการบริหารงานบุคคล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของค่าเฉลี่ย บทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้านที่	บทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	ประสบการณ์ในการทำงาน							
		ต่ำกว่า 5 ปี n = 30		5 – 10 ปี n = 39		10 ปีขึ้นไป n = 39		F	Sig.
		$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD		
1	ด้านวิชาการ	4.21	.672	4.30	.554	4.51	.479	2.608	.078
2	ด้านงบประมาณ	4.27	.644	4.24	.805	4.57	.504	2.779	.067
3	ด้านการบริหารงานบุคคล	4.21	.753	4.23	.702	4.49	.511	2.048	.134

4	ด้านการบริหารทั่วไป	4.29	.607	4.43	.663	4.55	.474	1.615	.204
	รวม	4.25	.640	4.30	.616	4.53	.470	2.436	.092

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 พบว่า บทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ทั้งในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาและเปรียบเทียบบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 เกี่ยวกับบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามภาระงาน 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตระหนักถึงบทบาทและหน้าที่ของตนเอง ต่อการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานตามที่ชุมชน สังคม และประเทศชาติต้องการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562 : 3) อีกทั้งผู้บริหารสถานศึกษา เล็งเห็นถึงความสำคัญของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการทำหน้าที่กำกับและส่งเสริม สนับสนุน กิจกรรมของสถานศึกษา จึงเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้ามามีบทบาทตามภาระงาน 4 ด้านในสถานศึกษา ส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 มีความเห็นเกี่ยวกับบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับเทียมจิต คงอรุณ (2561 : 117-126) ศึกษาการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนในเขตอำเภอท่าเรือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับเชชม มหิงสาเดช (2562 : 6) ศึกษาการศึกษาดูงานการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง ผลการศึกษาพบว่า บทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งผู้วิจัยสามารถนำผลการวิจัยมาอภิปรายเป็นรายด้านได้ดังนี้

1.1 ด้านวิชาการ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านวิชาการโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตระหนักถึงความสำคัญและบทบาทของตนเองในการปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ ฯลฯ กำหนดให้เป็นบทบาทหน้าที่ ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กล่าวคือ เข้ามามีส่วนร่วมในการ เห็นชอบ ส่งเสริมสนับสนุนการบริหารงานวิชาการ ตามที่ปรากฏในคู่มือการดำเนินงานของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2562 ของกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องการจัดระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และการรับประเมินจาก ภายนอก การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา การนำเอารายวิชาพิเศษมาเพิ่มเติมหรือปรับใช้ในหลักสูตรสถานศึกษา ที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นต่อบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้น พื้นฐาน ด้านวิชาการ อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับฟิกรี แก้วนวล (2560 : 5 - 6) ศึกษาการมีส่วนร่วมของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับการมีส่วนร่วมในการ บริหารงานโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัด ปัตตานีโดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านบริหารวิชาการ ด้านบริหารงบประมาณ ด้านบริหารบุคคล และด้านบริหารทั่วไป อยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับดรัลรัตน์ ฮามพิทักษ์ (2562 : 118) ศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารและการจัด การศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 19 ซึ่งพบว่า สภาพการมีส่วนร่วม ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาด้านการบริหารวิชาการ พบว่า อยู่ในระดับมากเช่นกัน

1.2 ด้านงบประมาณ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้าน งบประมาณ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การบริหารงบประมาณ คือการมี ส่วนร่วมในการจัดหาทรัพยากร การจัดทำงบประมาณ การจัดทำบัญชีและการใช้จ่ายงบประมาณที่ได้รับ ให้ เป็นไปตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนการพิจารณาให้ความเห็นชอบ การตรวจสอบติดตาม และประเมินผล ผู้บริหารสถานศึกษาจึงตระหนักถึงความสำคัญ และเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานเข้ามามีบทบาทในการให้ความเห็นชอบ การจัดทำแผนงบประมาณและคำขอตั้งงบประมาณ การ จัดทำแผนปฏิบัติการใช้จ่ายเงิน การขอโอนและการขอเปลี่ยนแปลงงบประมาณ การระดมทรัพยากรและการ ลงทุนเพื่อการศึกษา รวมถึงการจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สิน ส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็น

เกี่ยวกับบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านงบประมาณ อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับอดิศักดิ์ หรณมาน (2560 : 1178 - 1179) ศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของครู โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการบริหารงบประมาณ อยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับวิชุดา วังสะอาด (2562 : 672) ศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 พบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 2 ด้านการบริหารงบประมาณ อยู่ในระดับมากด้วยเช่นกัน

1.3 ด้านการบริหารงานบุคคล พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการบริหารงานบุคคล โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 มีบทบาทและมีการปฏิบัติหน้าที่ตามภาระงานด้านการบริหารงานบุคคล ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 และที่แก้ไขเพิ่มเติม และประกาศ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่อง การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาของเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปยังคณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาและสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2550 ได้แก่ กำกับ ดูแลการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายกฎระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์และวิธีการตามที่คณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัดกำหนด เสนอความต้องการและให้ความเห็นชอบการวางแผนอัตรากำลังของข้าราชการครูและ บุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาเพื่อเสนอคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัดพิจารณา ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา ต่อผู้บริหารสถานศึกษา และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการครูและ บุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2547 กฎหมายอื่น หรือตามที่คณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด มอบหมาย จึงทำให้ผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการบริหารงานบุคคล อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับวรวิทย์ ต๊ะคำวรรณ (2558 : 1219) ศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหา

น้อย คือ ด้านการบริหารทั่วไป ด้านการบริหารบุคลากร ด้านการบริหารงบประมาณ และด้านการบริหารวิชาการ ตามลำดับ

1.4 ด้านการบริหารทั่วไป พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการบริหารทั่วไป โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การบริหารทั่วไป เป็นงานที่มีบทบาทหลักในการประสานงาน ส่งเสริม สนับสนุน และอำนวยความสะดวกต่างๆ เพื่อให้การปฏิบัติงานอื่นๆ ของสถานศึกษาเป็นไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุผลตามมาตรฐาน คุณภาพและเป้าหมายที่กำหนด มุ่งพัฒนาสถานศึกษาให้ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการ บริหารจัดการศึกษา รวมทั้งการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและผลงานของ สถานศึกษา ซึ่งก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ เจตคติที่ดีต่อสาธารณชน (ศิรินารถนันท์วัฒนภิรมย์, 2547 : 37) และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 มีบทบาท รวมถึงมีการปฏิบัติหน้าที่ตามภาระงานด้านการบริหารทั่วไปที่ชัดเจน ได้แก่ ให้ความเห็นชอบการวางแผนการบริหารงานการศึกษา การรับนักเรียน การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา และเสนอความเห็นเกี่ยวกับเรื่องการจัดตั้ง ยุบ รวมหรือเลิกสถานศึกษา จึงทำให้ผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการบริหารทั่วไป อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ วรุฒิ ต๊ะคำวรรณ (2558 : 1219) ศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการบริหารทั่วไป ด้านการบริหารบุคลากร ด้านการบริหารงบประมาณ และด้านการบริหารวิชาการตามลำดับ และยังสอดคล้องกับดรัลรัตน์ ฮามพิทักษ์ (2562 : 118) ศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารและการจัดการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 19 ผลการศึกษาพบว่า สภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาด้านการบริหารทั่วไป พบว่า อยู่ในระดับมากเช่นกัน

2. ผลการเปรียบเทียบบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำแนกได้ดังนี้

2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาที่ขนาดของสถานศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านวิชาการ และด้านการบริหารงานบุคคลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สถานศึกษาที่มีขนาดใหญ่ จะมีนโยบายและ

แนวทางที่ชัดเจน และเน้นให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้ามามีบทบาท และมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา เพื่อช่วยให้การดำเนินงานต่างๆของสถานศึกษาเป็นไปด้วยความเรียบร้อย เกิดประสิทธิภาพ จึงถือเป็นความจำเป็นและภาระหน้าที่ของสถานศึกษาที่ต้องมีการจัดการศึกษาโดยเน้นให้ชุมชน และคณะกรรมการสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562 : 9) ซึ่งสอดคล้องกับอัจฉรา จงดี (2560 : 54) ศึกษาและเปรียบเทียบบทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัด จันทบุรี ระยอง และตราด จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาโดยรวมและรายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ไม่สอดคล้องกับเชชม มหิงสาเดช (2562 : 3) ศึกษาและเปรียบเทียบบทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.2 ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีสถานภาพแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษา ไม่ว่าจะจะมีประสบการณ์ในการทำงานมากหรือน้อยนั้น ต่างก็มีความต้องการที่จะเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้ามามีส่วนร่วมในการกำกับและส่งเสริม สนับสนุน กิจกรรมของสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562 : 17-18) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา อีกทั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 มีการตระหนักถึงบทบาทของตนเอง และปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ ฯลฯ กำหนดให้เป็นบทบาท หน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อย่างครบถ้วน ซึ่งสอดคล้องกับอัจฉรา จงดี (2560 : 6) ศึกษา บทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด ผลการเปรียบเทียบ พบว่า บทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ไม่สอดคล้องกับอดิศักดิ์ ทรนหมาน (2560 : 1178 - 1179) ศึกษา การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของครู โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 จำแนกตามอายุ ประสบการณ์ในการทำงานโดยภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1.1 ด้านวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานด้านวิชาการ ซึ่งถือเป็นหัวใจของสถานศึกษา ทำให้งานวิชาการมีมาตรฐานการปฏิบัติงานที่ครอบคลุมภาระงาน และมีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาตามระบบการประกันคุณภาพภายใน

1.2 ด้านงบประมาณ ผู้บริหารควรปรับแนวทางการบริหารจัดการกลุ่มงบประมาณ โดยเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการตรวจสอบ ติดตาม และประเมินการบริหารงบประมาณ เพื่อให้การบริหารงบประมาณของสถานศึกษามีความโปร่งใส ตรวจสอบได้

1.3 ด้านการบริหารงานบุคคล ผู้บริหารสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานของบุคลากรให้มีประสิทธิภาพ และมีส่วนร่วมในการประเมินประสิทธิภาพและผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษา

1.4 ด้านการบริหารทั่วไป ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดแนวทางการบริหารจัดการของสถานศึกษา ให้ชุมชนและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีส่วนร่วมในการส่งเสริม กำกับติดตามการใช้วิทยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่น และมีส่วนร่วมในการหารายได้ทรัพย์สิน และทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ที่เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากคณะกรรมการสถานศึกษาด้วย

2.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 เพื่อพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ
- เชชม มหิงสาเดช. (2562). *การศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.*
- ชูชาติ พ่วงสมจิตร. (2540). *การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียนประถมศึกษาในเขตปริมณฑล กรุงเทพมหานคร. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- ดรัลรัตน์ ฮามพิทักษ์. (2562). *แนวทางการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารและการจัดการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 16 (74). 118-130.*
- เทียมจิต คงอรุณ. (2561). *การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนในเขตอำเภอท่าเรือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. วารสารวิชาการบัณฑิตวิทยาลัยสวนดุสิต. 14 (2), 117-126.*
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). *หลักการวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่9).* กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์
- พุทธา โพธิ์มะฮาด. (2548). *สภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.*
- พรเทพ รุ่งแผน (2561). *การบริหารสถานศึกษาและพัฒนาชุมชน. พระนครศรีอยุธยา: คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.*
- พิกรี แก้วนวล. (2560). *การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ สงขลา.*
- วิชุดา วั่งสะอาด. (2562). *การมีส่วนในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2. การประชุมวิชาการระดับชาติ วิทยาลัยนครราชสีมา ประจำปี พ.ศ. 2562 (หน้า 673 - 674). นครราชสีมา: วิทยาลัยนครราชสีมา.*

- วรวิทย์ ต๊ะคำวรรณ. (2558). การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1. *การประชุมสัมมนาวิชาการนำเสนองานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ*. (หน้า 1219). มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ.
- สุนน อมรวิวัฒน์. (2554). *ครุศึกษากับความเปลี่ยนแปลงที่ท้าทาย*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์พัชรินทร์ พี.พี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562) *คู่มือการดำเนินงานของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2562*. กรุงเทพมหานคร: แมทซ์พอยท์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1. (2564). ข้อมูลสารสนเทศ. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 8 มกราคม 2565. แหล่งที่มา: https://data.bopp-obec.info/emis/index_area.php?Area_CODE=1301
- ศิรินารถ นันทวัฒน์ภิรมย์. (2547). *การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมาภิบาล อำเภอเมืองลำพูน*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อัจฉรา จงดี. (2560). *การศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยะยง และตราด*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จันทบุรี.
- อดิศักดิ์ หรณหมาน (2560). *การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุงเขต 2*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2542). *การศึกษางานแนวทางการบริหารและการจัดการการศึกษาของสถานศึกษาในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน* (รายงานการวิจัย). กรุงเทพมหานคร: ครุสภาลาดพร้าว.
- Cohen, L., Minion, L., & Morrison, K. (2011). *Research methods in education* (7th ed.). New York: Routledge

การใช้ถ่านชีวภาพเป็นวัสดุปลูกผักอินทรีย์ในกระบะเพื่อส่งเสริมสุขภาพ
และผลเชิงเศรษฐกิจในครัวเรือนของผู้สูงอายุ
**Using Biochar as Material for Growing Organic Vegetables in the Pickup
Truck to Promote Health and Economic Outcomes
in the Elderly's Households**

ธนชัย ฉลาดเฉลียว*

จันทร์เพ็ญ ชุมแสง และ พจนีย์ แสงมณี

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

Thanachai Chalatchaliao,

Chanphen Chumsang and Podjanee Sangmanee

Uttaradit Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: g57572660103@live.ur.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการใช้ถ่านชีวภาพร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ในการเป็นวัสดุปลูกผักอินทรีย์ในกระบะ เพื่อส่งเสริมสุขภาพ และผลเชิงเศรษฐกิจในครัวเรือนของผู้สูงอายุ เป็นวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) เก็บข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถาม กับกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้สูงอายุ (60-69 ปี) ตำบลคิ่งตะเกา อำเภอมะนัง จังหวัดอุดรดิตถ์ คัดเลือกแบบเจาะจง จำนวน 20 คน สถิติที่ใช้ คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมอบรมการผลิตถ่านชีวภาพ การใช้ถ่านชีวภาพร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์เป็นวัสดุปลูกผักอินทรีย์ในกระบะ ได้ดำเนินการปลูกผักอินทรีย์ในกระบะ จนได้ผลผลิตผักอินทรีย์แล้ว ผู้วิจัยสอบถามความพึงพอใจหลังการปลูกผักอินทรีย์ในกระบะ โดยใช้ถ่านชีวภาพร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ในการเป็นวัสดุปลูก พบว่า ผู้สูงอายุมีความพึงพอใจ ระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.80) ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้ถ่านชีวภาพร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์เป็นวัสดุปลูก การผลิตถ่านชีวภาพ การปลูกผักอินทรีย์ในกระบะ และระดับความคิดเห็นของผู้สูงอายุจากการใช้ถ่านชีวภาพร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ในการเป็นวัสดุปลูกผักอินทรีย์ในกระบะส่งผลต่อสุขภาพ ด้านร่างกาย ระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.54) และสุขภาพด้านสังคม จิตใจ สติปัญญา ระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.50, 4.47, 4.29) ตามลำดับ ส่งผลให้ผู้สูงอายุได้บริโภคผักอินทรีย์ปลอดสารพิษ มีจิตใจผ่อนคลาย ลดความเครียด เกิดการเรียนรู้ เทคนิค วิธีการใหม่ในการใช้ถ่านชีวภาพร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ ได้แลกเปลี่ยนความรู้กับคนในชุมชน และผลเชิงเศรษฐกิจในครัวเรือน ระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.61) สามารถลดรายจ่ายในการซื้อปุ๋ยเคมี จากการซื้อผักรับประทาน และได้ทานผักอินทรีย์ที่ปลูกเองส่งผลดีต่อสุขภาพ จะเห็นได้ว่าการปลูกผักอินทรีย์ในกระบะ

* วันที่รับบทความ: 2 มีนาคม 2565; วันที่แก้ไขบทความ 24 มีนาคม 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 31 มีนาคม 2565

โดยใช้ถ่านชีวภาพร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์เป็นวัสดุปลูก เป็นกิจกรรมที่เหมาะสมช่วยสร้างสุขภาวะทางกาย จิตใจ สังคม สติปัญญาของผู้สูงอายุได้เป็นอย่างดี

คำสำคัญ: ถ่านชีวภาพ; ปุ๋ยอินทรีย์; สุขภาวะ; ผู้สูงอายุ

Abstracts

The objective of this research is to study the use of biochar with organic fertilizer as a material for growing organic vegetables in the pick-up basket to promote health and household economic effect of the elderly It is a participatory action research (PAR) collecting qualitative research data and quantitative by using a questionnaire the sample consisted of specifically selected 20 elderly people (60-69 years), Khung Taphao Sub-district, Mueang District, Uttaradit Province. The statistics used were percentage, mean, standard deviation.

The results of the research revealed that the elderly who participated in the biochar production training using biochar and organic fertilizers as planting material for organic vegetables in the pickup truck has grown organic vegetables in the pick-up truck until the organic vegetables are produced. The researcher asked about the satisfaction after growing organic vegetables in the pickup truck. By using biochar and organic fertilizer as planting material, it was found that the elderly were satisfied. The highest level ($\bar{X}=4.80$) in terms of benefits obtained from the use of biochar and organic fertilizer as planting material. Biochar production growing organic vegetables in the container and the opinion level of the elderly from using biochar together with organic fertilizer as a material for growing organic vegetables in the pick-up tray affects their physical health At the highest level ($\bar{X}=4.54$) and social, mental and intellectual health at high level ($\bar{X}=4.50, 4.47, 4.29$) respectively results in the elderly to consume organic organic vegetables have a relaxed mind, reduce stress, learn new techniques and methods of using biochar with organic fertilizers. Exchanged knowledge with people in the community and economic results in the household the highest level ($\bar{X}=4.61$) can reduce the cost of purchasing chemical fertilizers from buying vegetables and eating organic vegetables that are grown by myself, which is good for health can be seen that growing organic vegetables in the pickup truck using biochar together with organic fertilizer as planting material It is an appropriate activity to help improve physical, mental, social and intellectual health of the elderly as well.

Keywords: Biochar; Organic Vegetables; Health; Elderly

บทนำ

ภายหลังจากการปฏิวัติเขียว ประเทศไทยมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการเกษตร จากการผลิตเพื่อยังชีพ สู่การผลิตเพื่อการค้า ผนวกกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม สภาพภูมิอากาศ (Climate Change) ทำให้เกิดปรากฏการณ์ภัยพิบัติ ภัยแล้งติดต่อกันนาน น้ำท่วมใหญ่ ตลอดจนไฟไหม้ป่าเป็นบริเวณกว้าง ก่อให้เกิดความเสียหายต่อพื้นที่การเกษตร สภาพดินเสื่อมโทรม มีปัญหาโรคและแมลงเพิ่มขึ้น ทำให้เกษตรกรหันมาใช้ปุ๋ยเคมี ยาปราบศัตรูพืช สารเคมีที่ใช้ในการปรับปรุงบำรุงดิน เพื่อเพิ่มผลผลิต การใช้สารเคมีและยาปราบศัตรูพืชในปริมาณสูง ก่อให้เกิดการปนเปื้อนสารเคมีใน ดิน น้ำ และบรรยากาศ สารพิษตกค้างในผลผลิตทางการเกษตร และต้นทุนการผลิตสูงขึ้น ตรงข้ามกับราคาผลผลิตทางการเกษตรกลับลดลง ทำให้เกษตรกรประสบปัญหาการขาดทุน มีหนี้สิน การปรับเปลี่ยนรูปแบบการผลิตการเกษตรมาเป็นระบบเกษตรอินทรีย์ จึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่ง สามารถช่วยลดต้นทุนการซื้อปุ๋ยเคมี และสารเคมีต่าง ๆ ได้ เนื่องจากการทำเกษตรอินทรีย์ยึดหลักการเกษตรตามวิถีธรรมชาติ ใช้สารอินทรีย์ ปุ๋ยอินทรีย์ ทดแทนการใช้ปุ๋ยเคมี สารเคมี ยาฆ่าแมลง ในกระบวนการเพาะปลูก หลีกเลี่ยงการปนเปื้อนสารเคมีทั้งทางดิน ทางน้ำ และทางอากาศ ทำให้ได้ผลผลิตทางการเกษตรที่มีคุณภาพ ปราศจากสารปนเปื้อน ส่งผลดีต่อสุขภาพของผู้บริโภค ผลผลิตจากการเกษตรแบบอินทรีย์จึงกำลังเป็นที่นิยมและมีความต้องการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะกลุ่มผู้รักสุขภาพ และผู้สูงอายุ

ปัจจุบันประเทศไทยได้เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2564 มีประชากรผู้สูงอายุมากกว่าร้อยละ 20 ของประชากรทั้งหมด สูงเป็นอันดับ 2 ของประเทศสมาชิกอาเซียน (กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2562 : 8) สาเหตุของการเพิ่มสัดส่วนประชากรผู้สูงอายุอย่างรวดเร็ว มาจากอัตราการเกิดลดน้อยลง นโยบายการวางแผนครอบครัวก่อนมีบุตร การเปลี่ยนแปลงเข้าสู่สังคมสูงวัย ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศ ความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ และคุณภาพชีวิต ภาครัฐจึงมีการกำหนดยุทธศาสตร์ชาติในการเตรียมความพร้อมของประชากรผู้สูงอายุ ในมิติสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม สภาพแวดล้อม ให้เป็นประชากรที่มีคุณภาพ ด้วยการส่งเสริมและพัฒนาผู้สูงอายุด้านสุขภาพ ป้องกันการเจ็บป่วย ควบคู่กับการส่งเสริมด้านกิจกรรม การทำงาน การหารายได้ของผู้สูงอายุ เพื่อให้สามารถพึ่งตนเองได้ โดยการนำเทคโนโลยี และนวัตกรรมที่ทันสมัย เข้ามาช่วยส่งเสริมและพัฒนาในทุก ๆ ด้าน ให้เข้าถึงการใช้ชีวิตของผู้สูงอายุ ส่วนใหญ่ผู้สูงอายุประสบปัญหาการขาดรายได้ ขาดกิจกรรมทางกาย ไม่มีโอกาสได้เข้าสังคม ส่งผลกระทบต่อสุขภาพกายและใจ ผู้สูงอายุจึงเป็นวัยที่มีความต้องการการดูแลด้านสุขภาพเป็นพิเศษ เนื่องจากอยู่ในภาวะเสี่ยงต่อโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง ความดันโลหิตสูง โรคเบาหวาน การทำงานของระบบประสาทจะด้อยลง ความดันโลหิตสูง มีปัญหาด้านการบดเคี้ยว และระบบการย่อยการดูดซึมในกระเพาะอาหาร (ฝ่ายโภชนาการ โรงพยาบาลศิริราช, 2549 : ออนไลน์) จากปัญหาด้านสุขภาพความเสื่อมโทรมของร่างกาย ผู้สูงอายุจึงต้องการอาหารที่ให้พลังงาน และสารอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการสูง การรับประทานผักที่อุดมด้วยวิตามิน แร่ธาตุ จะช่วยส่งเสริมสุขภาพทำให้อาการไม่กำเริบ สอดคล้องกับสำนักโภชนาการ

กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ที่กำหนดปริมาณสารอาหารที่ผู้สูงอายุ ควรรับประทานผักและผลไม้ วันละ 4-5 ส่วน โดยในกลุ่มอายุ 60 ปี ขึ้นไป ควรรับประทานผัก ผลไม้ในปริมาณ 600 ± 50 กรัมต่อคนต่อวัน (สถาบันโภชนาการ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2555 : 9) **แต่ปัจจุบันผักที่มีขายในท้องตลาด** ตรวจพบสารเคมีตกค้างมากเกินไป เกินเกณฑ์มาตรฐาน **ดังนั้น** ผักที่ผู้สูงอายุสามารถปลูกได้ด้วยตนเอง อายุสั้น ระยะเวลาการเก็บเกี่ยวเร็ว สามารถปลูกหมุนเวียนได้หลายครั้งในพื้นที่เดียว ปลูกได้โดยปราศจากสารเคมี ดูแลรักษาง่าย สามารถบริโภคได้ตลอดช่วงอายุการเจริญเติบโตของพืช (วสุ สันติมิตร, 2561 : 441-442) กระบวนการ และการจัดการผลผลิตผัก จึงมีความสำคัญต่อคุณค่าทางโภชนาการ การปลูกผักอินทรีย์จึงเป็นวิธีที่เหมาะสม เพราะเป็นวิธีที่คำนึงถึงสภาพแวดล้อมรักษาสมดุลของธรรมชาติ เน้นการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ เช่น ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก และปุ๋ยชีวภาพเป็นหลัก ร่วมกับการใช้ถ่านชีวภาพที่ได้จากการเผาเศษวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตรเป็นวัสดุปรับปรุงบำรุงดิน ด้วยคุณสมบัติของถ่านชีวภาพที่ผลิตจากสารอินทรีย์ที่ย่อยสลายได้จากธรรมชาติ และวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตร มีองค์ประกอบของคาร์บอน ไฮโดรเจน ออกซิเจน ไนโตรเจน ซัลเฟอร์ ซีลีเนียม มีพื้นที่ผิวภายในมาก ประมาณ 10-400 ตารางเมตรต่อกรัม มีความพรุนสูง มีความคงตัวสูง ค่า pH สภาพเป็นด่าง และธาตุอาหารที่มีประจุลบสูง (พินิจภณ ปิตุยะ, ไวยุฒิ ภูทอง, สายฝน สีนสมุทรไทย, นัยนา พรหมอุดม, และปัญญรัตน์ สิงห์พยัคฆ์, 2557 : 10-12) เมื่อนำมาใช้ในพื้นที่การเกษตร ถ่านชีวภาพช่วยปรับสภาพความเป็นกรด-ด่างของดิน สามารถดูดซับธาตุอาหารที่เป็นบวกได้ดี ทำให้ดินมีธาตุอาหารที่สมบูรณ์ ด้วยความคงตัวสูงของถ่านชีวภาพทำให้เกิดการย่อยสลายได้ช้า จากคุณสมบัติของถ่านชีวภาพดังกล่าวข้างต้น ถ่านชีวภาพจึงถูกนำมาใช้เป็นวัสดุปรับปรุงบำรุงดินอย่างหนึ่งที่มีประสิทธิภาพสูง ช่วยปรับปรุงโครงสร้างของดินที่เสื่อมโทรม ขาดธาตุอาหาร น้ำ อากาศ ดินจับตัวแน่น ดินเป็นกรด ซึ่งเป็นแนวทางที่เหมาะสม สามารถนำมาใช้ในพื้นที่การเกษตร (ทวีวงศ์ ศรีบุรี และเสาวนีย์ วิจิตรโกสม, 2558 : 7) ผลผลิตที่ได้จึงปลอดภัยจากอันตรายของสารพิษตกค้าง (กรมวิชาการเกษตร, 2543 อ้างถึงใน ภัสชญณ หมื่นแจ้ง, 2558 : 3) การปลูกผักอินทรีย์ของผู้สูงอายุไว้รับประทานในครัวเรือน ทำให้ได้ผักปลอดภัยไว้บริโภค จึงเป็นผลดีต่อสุขภาพของผู้สูงอายุ ที่เกิดจากการทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ส่งเสริมสุขภาพของตนเอง สร้างรายได้เพิ่มให้กับครอบครัว ยังส่งผลถึงความสุข ที่เกิดจากการมีคุณภาพชีวิตที่ดี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ การมีสุขภาพที่ดี ทั้งร่างกาย จิตใจ สังคม (ลัดดา ดำริการเลิศ, 2555 : 14-15)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีแนวคิดศึกษาการใช้ถ่านชีวภาพร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ ในการเป็นวัสดุปลูกผักอินทรีย์ในกระบะ เพื่อส่งเสริมสุขภาพ และผลเชิงเศรษฐกิจในครัวเรือนของผู้สูงอายุ โดยทำการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตถ่านชีวภาพ การใช้ถ่านชีวภาพ ร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ ในการเป็นวัสดุปลูกผักอินทรีย์ในกระบะ ร่วมกับการประเมินความพึงพอใจของผู้สูงอายุ ต่อการใช้ถ่านชีวภาพร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ ในการเป็นวัสดุปลูกผักอินทรีย์ในกระบะ ประเมินสุขภาพ 4 มิติ (ร่างกาย จิตใจ สังคม และสติปัญญา) และผลเชิงเศรษฐกิจในครัวเรือน ของผู้สูงอายุ ด้วยแนวคิดการสร้างองค์ความรู้ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม ลดการใช้สารเคมี และต้นทุนในการผลิต

รวมถึงการฟื้นฟูภูมิปัญญาท้องถิ่น พัฒนาการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง เพื่อความสามารถในการพึ่งตนเองของ เกษตรกรผู้สูงอายุ ทำให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และสิ่งแวดล้อม การส่งเสริมให้ ผู้สูงอายุทำกิจกรรมด้วยตนเองให้มากที่สุด ผสานกับการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการ พัฒนาการดูแลผู้สูงอายุ สร้างความตระหนักในการนำวัสดุเหลือทิ้งจากพื้นที่การเกษตรมาใช้ให้เกิดประโยชน์ สูงสุด เชื่อมโยงกับการดูแลสุขภาพตนเองให้แข็งแรง (สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข, 2561, น.45) และส่งเสริม คุณภาพชีวิต ให้เกิดการรักษาสถานะทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนสร้าง จิตสำนึก และความตระหนักเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการจัดการสิ่งแวดล้อมของผู้สูงอายุสู่ ชุมชนที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาการใช้ถ่านชีวภาพร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ในการเป็นวัสดุปลูกผักอินทรีย์ในกระบะ เพื่อส่งเสริม สุขภาพ และผลเชิงเศรษฐกิจในครัวเรือนของผู้สูงอายุ

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) เก็บข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้สูงอายุ (อายุ 60-69 ปี) ที่เป็นสมาชิกกลุ่มผู้สูงอายุ ในพื้นที่ตำบลคิ่งตะเกา อำเภอมือง จังหวัดอุดรธานี จำนวน 50 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้สูงอายุ ที่มีอายุตั้งแต่ 60 – 69 ปี เป็นช่วงวัยที่ยังช่วยเหลือตนเองได้ อาศัยอยู่ในเขต ตำบลคิ่งตะเกา อำเภอมือง จังหวัดอุดรธานี เป็นผู้สนใจรับการถ่ายทอดเทคโนโลยีใช้ถ่านชีวภาพ ร่วมกับปุ๋ย อินทรีย์ ในการเป็นวัสดุปลูกผักอินทรีย์ในกระบะ ทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จำนวน 20 คน

2. เครื่องมือการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือในการดำเนินการ ดังนี้

2.1 แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้สูงอายุ ต่อการใช้ถ่านชีวภาพ ร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ ในการเป็น วัสดุปลูกผักอินทรีย์ในกระบะ มีการกำหนดเนื้อหาแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูล พื้นฐานส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส การทำงานในปัจจุบัน โรคประจำตัว สถานะทางการเงิน การอยู่กับครอบครัว การมีส่วนร่วมกิจกรรมชุมชน เป็นลักษณะคำถามแบบสำรวจ รายการ (Check Lists) ตอนที่ 2 ความพึงพอใจต่อการใช้ถ่านชีวภาพ ร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ ในการเป็นวัสดุปลูก

ผักอินทรีย์ในกระบะ ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเพิ่มเติม มีลักษณะแบบปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระเกี่ยวกับการใช้ถ่านชีวภาพ ร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ ในการเป็นวัสดุปลูกผักอินทรีย์ แบบสอบถามเป็นการวัดด้วยแบบมาตราวัดลิเคิร์ตสเกล (Likert Scale) มีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ 5 หมายถึง ระดับความพึงพอใจมากที่สุด 4 หมายถึง ระดับความพึงพอใจมาก 3 หมายถึง ระดับความพึงพอใจปานกลาง 2 หมายถึง ระดับความพึงพอใจน้อย และ 1 หมายถึง ระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด (พัชรินทร์ ธนทรัพย์บุรโชติ และศศิธร สำราญจิต, 2559 : 59)

2.2 แบบสอบถามประเมินสุขภาวะ 4 มิติ (ร่างกาย จิตใจ สังคม และสติปัญญา) และผลเชิงเศรษฐกิจ ในครัวเรือน ของผู้สูงอายุ ที่เข้าร่วมปลูกผักอินทรีย์ในกระบะ โดยใช้ถ่านชีวภาพร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์เป็นวัสดุปลูก เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น มีลักษณะเป็นการประเมินตนเองของกลุ่มตัวอย่าง ในผู้สูงอายุ เขตตำบลคู้ตะเกา อำเภอมะนัง จังหวัดอุตรดิตถ์ โดยแบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ตอน คือตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล จำนวน 8 ข้อ และ ตอนที่ 2 ระดับความคิดเห็นที่ส่งผลต่อสุขภาวะใน 4 มิติ และผลเชิงเศรษฐกิจ ในครัวเรือนของผู้สูงอายุจากการเข้าร่วมการใช้ถ่านชีวภาพร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ในการเป็นวัสดุปลูกผักอินทรีย์ในกระบะ จำนวน 26 ข้อ แบ่งเป็นรายด้าน ดังนี้ 1. สุขภาวะด้านร่างกาย จำนวน 5 ข้อ 2. สุขภาวะด้าน จิตใจ จำนวน 6 ข้อ 3. สุขภาวะด้านสังคม จำนวน 4 ข้อ 4. สุขภาวะด้านสติปัญญา จำนวน 6 ข้อ 5. ผลเชิงเศรษฐกิจ ในครัวเรือน จำนวน 5 ข้อ สำหรับเกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถามนั้น ผู้วิจัยได้ใช้ แนวคิดของลิเคิร์ต (Likert) มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ดังนี้ มีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ 5 หมายถึง ระดับมากที่สุด 4 หมายถึง ระดับมาก 3 หมายถึง ระดับปานกลาง 2 หมายถึง ระดับน้อย และ 1 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด (สุวัฒน์ มหัตนรินทร์กุล และคณะ, 2540 : 2)

ผู้วิจัยดำเนินการร่างแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้สูงอายุ ต่อการใช้ถ่านชีวภาพ ร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ ในการเป็นวัสดุปลูกผักอินทรีย์ในกระบะ และแบบประเมินสุขภาวะใน 4 มิติ และผลเชิงเศรษฐกิจในครัวเรือน ออกแบบกิจกรรมการทดสอบให้มีความเหมาะสมกับผู้สูงอายุ สอดคล้องกับนิยามของตัวแปรสุขภาวะ 4 มิติของผู้สูงอายุ ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบประเมินตนเอง นำแบบสอบถามทั้ง 2 ฉบับ หาคความตรงเชิงเนื้อหา โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ จำนวน 3 ท่าน เป็นผู้พิจารณาตรวจสอบ ความถูกต้องครบถ้วนของเนื้อหา แล้วนำมาเพื่อหาค่าดัชนีที่บ่งบอกถึงความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาหรือดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Item-Objective Congruence Index : IOC) และพิจารณาความเหมาะสมของประเด็นคำถาม โดยเลือกข้อคำถามที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นพ้องกัน 2 ใน 3 หรือ มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60-1.00 (ไพศาล วรคำ, 2555 : 262-263)

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้กับ ผู้สูงอายุ ตำบลป่าเช่า อำเภอมะนัง จังหวัดอุตรดิตถ์ จำนวน 30 คน ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับประชากรที่ศึกษา ผู้วิจัยได้หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม นำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟ่าของครอนบาค

(Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.85 จากนั้นจึงนำแบบสอบถามไปใช้ในเก็บข้อมูลจริงต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตถ่านชีวภาพ และองค์ความรู้การใช้ถ่านชีวภาพ ร่วมกับผู้ป่วยอินทรี ในการเป็นวัสดุปลูกผักสลัดอินทรีย์ในกระบะให้กับผู้สูงอายุ ด้วยการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ ให้ผู้สูงอายุได้รับการฝึกปฏิบัติ เมื่อผ่านการอบรมสามารถนำไปปฏิบัติในพื้นที่ของตนเองได้

3.2 ประเมินความพึงพอใจของผู้สูงอายุ ต่อการใช้ถ่านชีวภาพ ร่วมกับผู้ป่วยอินทรี ในการเป็นวัสดุปลูกผักอินทรีย์ในกระบะ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น มีลักษณะเป็นการประเมินตนเองของกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมวิจัย ได้แก่ ผู้สูงอายุ ในเขตตำบลคังตะเภา อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

3.3 ประเมินสุขภาวะ 4 มิติ (ร่างกาย จิตใจ สังคม และสติปัญญา) และผลเชิงเศรษฐกิจในครัวเรือนของผู้สูงอายุ ที่เข้าร่วมปลูกผักอินทรีย์ในกระบะ โดยใช้ถ่านชีวภาพร่วมกับผู้ป่วยอินทรีเป็นวัสดุปลูก

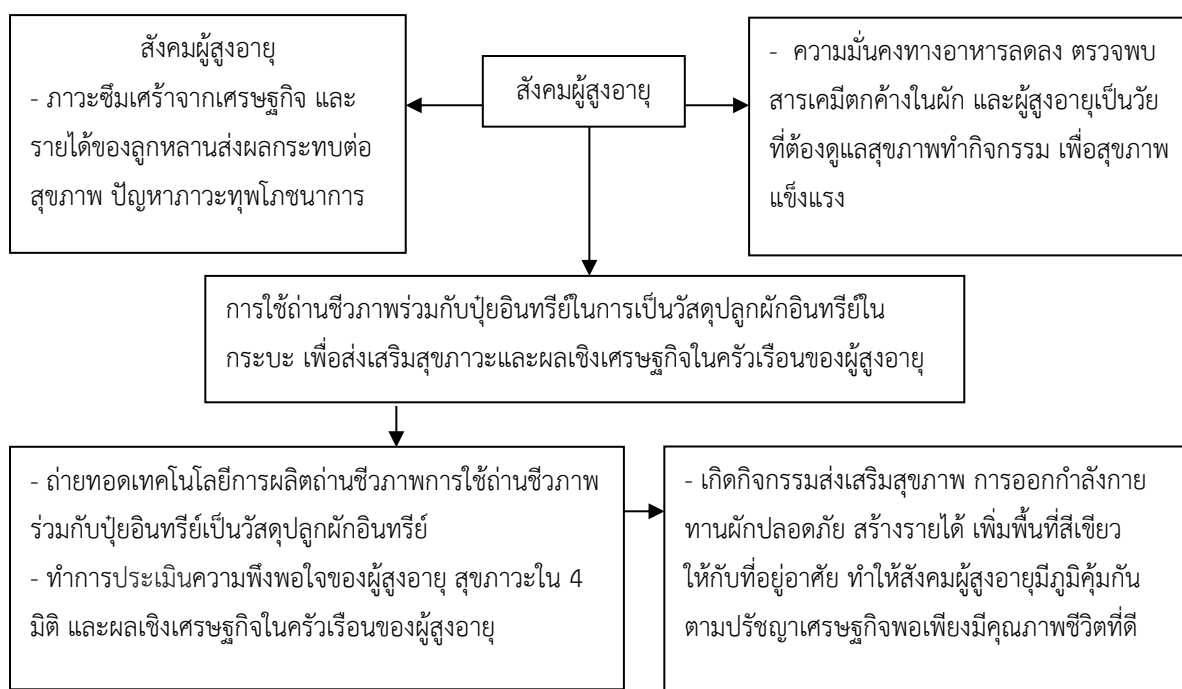
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้โปรแกรม SPSS สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาการใช้ถ่านชีวภาพร่วมกับผู้ป่วยอินทรีในการเป็นวัสดุปลูกผักอินทรีย์ในกระบะ เพื่อส่งเสริมสุขภาวะ และผลเชิงเศรษฐกิจในครัวเรือนของผู้สูงอายุ แนวคิดเกิดจากปัญหาของสังคมผู้สูงอายุ เกิดภาวะซึมเศร้าจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ รายได้ของลูกหลานลดลงส่งผลกระทบต่อสุขภาพ ปัญหาด้านโภชนาการของผู้สูงอายุ และปัญหาการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม สภาพภูมิอากาศ ก่อให้เกิดความเสียหายต่อพื้นที่การเกษตร ความมั่นคงทางอาหารลดลง สภาพดินเสื่อมโทรม มีปัญหาโรคและแมลงเพิ่มขึ้น ทำให้เกษตรกรหันมาใช้ปุ๋ยเคมี ยาปราบศัตรูพืช จึงพบสารเคมีตกค้างในผลผลิตทางการเกษตรมากเกินเกณฑ์มาตรฐาน ดังนั้นการใช้ถ่านชีวภาพ จากวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตรร่วมกับผู้ป่วยอินทรี ในการเป็นวัสดุปลูกผักอินทรีย์ในกระบะ เพื่อส่งเสริมสุขภาวะและผลเชิงเศรษฐกิจในครัวเรือนของผู้สูงอายุโดยการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตถ่านชีวภาพ การใช้ถ่านชีวภาพ ร่วมกับผู้ป่วยอินทรี ในการเป็นวัสดุปลูกผักอินทรีย์ในกระบะ ร่วมกับการประเมินความพึงพอใจของผู้สูงอายุ ประเมินสุขภาวะ 4 มิติ (ร่างกาย จิตใจ สังคม และสติปัญญา) และผลเชิงเศรษฐกิจในครัวเรือน ของผู้สูงอายุ เป็นการสร้างองค์ความรู้ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม ลดการใช้สารเคมี และต้นทุนในการผลิต เกิดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ การออกกำลังกาย ทานผักปลอดภัย สร้างรายได้ เพิ่มพื้นที่สีเขียวให้กับที่

อยู่อาศัย ทำให้สังคมผู้สูงอายุมีภูมิคุ้มกัน สามารถพึ่งตนเองตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทำให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. การอบรมเชิงปฏิบัติการ การถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตถ่านชีวภาพ และองค์ความรู้การใช้ถ่านชีวภาพ ร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ ในการเป็นวัสดุปลูกผักอินทรีย์ในกระบะให้ผู้สูงอายุ

หลังจากผู้วิจัยดำเนินการทดสอบ ประสิทธิภาพการใช้ถ่านชีวภาพร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ และดินปลูกใน อัตราส่วนต่าง ๆ ในการเป็นวัสดุปลูกผักกาดขาวดั่ง ผักกาดฮ่องเต้ และผักคะน้า พบว่า การใช้ถ่านชีวภาพ 30 % + ดินปลูก 40 % + ปุ๋ยมูลวัว 30 % ทำให้คุณสมบัติทางเคมี ปริมาณธาตุอาหารพืชในดิน และปริมาณ ผลผลิตผักทั้ง 3 ชนิด สูงกว่าตำรับการทดลองอื่น ๆ ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำองค์ความรู้ เรื่อง การใช้ถ่านชีวภาพ และ ปุ๋ยอินทรีย์ ในการเกษตร ใช้อัตราส่วนผสมของถ่านชีวภาพและปุ๋ยอินทรีย์ ในตำรับที่ 4 เทคโนโลยีการผลิต ถ่านชีวภาพ ประโยชน์ของถ่านชีวภาพ และปุ๋ยอินทรีย์ การผลิตและการใช้สารชีวภัณฑ์ป้องกันโรคแมลง มา อบรมเชิงปฏิบัติการให้ความรู้แก่ผู้สูงอายุ จัดอบรมด้านเนื้อหาภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติทดลองในพื้นที่ เกษตร ให้กับผู้สูงอายุที่เข้ารับการอบรม จำนวน 20 คน โดยแบ่งเป็น 3 กิจกรรม ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 การจัดอบรมภาคทฤษฎี

ผู้วิจัยดำเนินการแจกคู่มือการผลิตถ่านชีวภาพ การใช้ถ่านชีวภาพร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ในการเป็นวัสดุปลูกผักอินทรีย์ในกระบะสำหรับผู้สูงอายุ พร้อมทั้งบรรยายให้ความรู้เรื่อง การจัดการวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตร ความหมายของถ่านชีวภาพ ความแตกต่างระหว่างถ่านชีวภาพและถ่านทั่วไป คุณสมบัติของถ่านชีวภาพ ผลของถ่านชีวภาพต่อความอุดมสมบูรณ์ของดิน ประโยชน์ของถ่านชีวภาพ ขั้นตอนการผลิตถ่านชีวภาพ ปุ๋ยอินทรีย์ การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ปรับปรุงบำรุงดิน ผลของปุ๋ยอินทรีย์ต่อคุณสมบัติของดิน วิธีการประกอบกระบะ ขั้นตอนการใช้ถ่านชีวภาพร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์เป็นวัสดุปลูกผักอินทรีย์ในกระบะ

กิจกรรมที่ 2 การจัดอบรมภาคปฏิบัติ

ผู้วิจัยดำเนินการอธิบายวิธีการขั้นตอน การผลิตถ่านชีวภาพ การผลิตและการใช้สารชีวภัณฑ์ป้องกันโรคแมลง (ไตรโคเดอร์มา) การผลิตปุ๋ยชีวภาพ (จุลินทรีย์สังเคราะห์แสง) การปลูกผักอินทรีย์ในกระบะ ด้วยการใช้ถ่านชีวภาพร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์เป็นวัสดุปลูก ตามตำราการทดลองที่ให้ผลผลิตผักอินทรีย์ดีที่สุด หลังจากรับฟังการอธิบายวิธีการและขั้นตอนแล้ว ผู้วิจัยให้ผู้เข้ารับการอบรมลงมือปฏิบัติจริงด้วยตนเองตามขั้นตอนในแต่ละกิจกรรม แบ่งเป็น 3 ฐาน คือ ฐานที่ 1 การเผาถ่านชีวภาพ ฐานที่ 2 การผลิตสารชีวภัณฑ์ป้องกันโรคแมลง (เชื้อราไตรโคเดอร์มา) และการผลิตปุ๋ยชีวภาพ (จุลินทรีย์สังเคราะห์แสง) ฐานที่ 3 การปลูกผักอินทรีย์ในกระบะ ด้วยการใช้ถ่านชีวภาพร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์เป็นวัสดุปลูก จากการลงมือปฏิบัติการเผาถ่านชีวภาพ ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมอบรมสามารถดำเนินการเผาถ่านชีวภาพได้ถูกต้องตามขั้นตอน ดำเนินการตั้งแต่เตรียมวัตถุดิบเศษวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตร การประกอบถังกับถังนอกเตาเผาถ่านชีวภาพเข้าด้วยกัน ใส่เศษวัสดุลงในช่องว่างด้านข้างระหว่างถังในและถังนอก ให้เต็มเพื่อใช้เป็นเชื้อเพลิงให้พลังงานความร้อนในการอบไล่ความชื้น จุดไฟเศษวัสดุด้านบน เพื่อให้ไฟลุกไหม้โดยรอบ หลังจุดไฟด้านบนตัวเตาเผาไหม้สมบูรณ์แล้ว จะใช้เวลาประมาณ 2 ชั่วโมง ทั้งวันจนถึงเย็น เปิดเตาจะได้ถ่านชีวภาพ และได้ผลผลิตเป็นถ่านชีวภาพจากกิ่งไม้เหลือทิ้งในบริเวณบ้าน พร้อมนำไปใช้เป็นวัสดุปลูกผักอินทรีย์ร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ในกระบะ และนำไปปลูกในพื้นที่บ้านของตนเอง โดยใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มาและจุลินทรีย์สังเคราะห์ที่ผลิตขึ้นเอง ไปใช้ในการดูแลแปลงผักอินทรีย์

ผลการทดสอบความรู้ของผู้สูงอายุก่อนและหลังการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตถ่านชีวภาพ และองค์ความรู้การใช้ถ่านชีวภาพ ร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ ในการเป็นวัสดุปลูกผักอินทรีย์ในกระบะ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย สอบถามผู้สูงอายุ (60-69 ปี) จำนวน 20 คน ได้รับแบบสอบถามคืนมา 20 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 พบว่า ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมอบรม มีระดับความรู้ก่อนเข้ารับการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตถ่านชีวภาพ และองค์ความรู้การใช้ถ่านชีวภาพ ร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ ในการเป็นวัสดุปลูกผักอินทรีย์ในกระบะ อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 51.50 เมื่อได้รับการอบรมแล้ว ผู้สูงอายุมีระดับความรู้ เรื่องการผลิต

ถ่านชีวภาพ และองค์ความรู้การใช้ถ่านชีวภาพ ร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ ในการเป็นวัสดุปลูกผักอินทรีย์ในกระบะอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 73.50 ซึ่งเพิ่มขึ้นจากก่อนการทดลองร้อยละ 22.00

2. ความพึงพอใจของผู้สูงอายุ ต่อการใช้ถ่านชีวภาพร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ ในการเป็นวัสดุปลูกผักอินทรีย์ในกระบะ

ภายหลังจากผู้สูงอายุรับการอบรมถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตถ่านชีวภาพ และองค์ความรู้การใช้ถ่านชีวภาพ ร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ ในการเป็นวัสดุปลูกผักอินทรีย์ในกระบะแล้ว ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมวิจัยทั้ง 20 คน ได้ลงมือเผาถ่านชีวภาพ และปลูกผักอินทรีย์ในกระบะภายในบ้านของตนเอง ผู้วิจัยได้ทำการสอบถามความพึงพอใจของผู้สูงอายุ ต่อการใช้ถ่านชีวภาพร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ ในการเป็นวัสดุปลูกผักอินทรีย์ในกระบะ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย สอบถามผู้สูงอายุ (60-69 ปี) ที่เข้าร่วมวิจัย จำนวน 20 คน พบว่าผู้สูงอายุมีความพึงพอใจต่อการการใช้ถ่านชีวภาพร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ในการเป็นวัสดุปลูกผักอินทรีย์ในกระบะในภาพรวมทุกด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด เฉลี่ย 4.80 คิดเป็นร้อยละ 95.95 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าผู้สูงอายุมีความพึงพอใจต่อการการใช้ถ่านชีวภาพร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ในการเป็นวัสดุปลูกผักอินทรีย์ในกระบะ ทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการปลูกผักอินทรีย์ในกระบะโดยใช้ถ่านชีวภาพร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ เฉลี่ย 4.89 คิดเป็นร้อยละ 97.86 รองลงมา คือ ด้านการผลิตถ่านชีวภาพ และการปลูกผักอินทรีย์ในกระบะ เฉลี่ย 4.75 คิดเป็นร้อยละ 95.00

3. ผลการประเมินสุขภาวะใน 4 มิติ (ร่างกาย จิตใจ สังคม และสติปัญญา) และผลเชิงเศรษฐกิจในครัวเรือนของผู้สูงอายุ ที่เข้าร่วมปลูกผักอินทรีย์ในกระบะ โดยใช้ถ่านชีวภาพร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ในการเป็นวัสดุปลูก

หลังจากผู้สูงอายุได้ทำการปลูกผักอินทรีย์ในกระบะ โดยใช้ถ่านชีวภาพร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ในการเป็นวัสดุปลูกแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการประเมินระดับความคิดเห็นที่ส่งผลต่อสุขภาวะใน 4 มิติ (ร่างกาย จิตใจ สังคม และสติปัญญา) และผลเชิงเศรษฐกิจในครัวเรือนของผู้สูงอายุ ที่เข้าร่วมโครงการ ทั้ง 20 คน ผลการประเมินสามารถสรุปได้ดัง ตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการประเมินสุขภาวะใน 4 มิติ (ร่างกาย จิตใจ สังคม และสติปัญญา) และผลเชิงเศรษฐกิจในครัวเรือนของผู้สูงอายุ ที่เข้าร่วมปลูกผักอินทรีย์ในกระบะ (n=20)

ข้อที่	ข้อความคำถาม	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	S.D.	แปลผล
	มิติที่ 1 สุขภาวะด้านร่างกาย				
1	ท่านมีทางเลือกในการบริโภคผักอินทรีย์ปลอดสารพิษภายหลังจากเข้าร่วมโครงการฯ	4.70	94.00	0.46	มากที่สุด
2	หลังจากเข้าร่วมโครงการฯ ท่านได้รับประทานผักอินทรีย์ที่ปลูกเอง ในสภาพแวดล้อมดี ปราศจากมลพิษ ส่งผลดีต่อสุขภาพร่างกายแข็งแรง	4.60	92.00	0.49	มากที่สุด
3	กิจกรรมการปลูกผักอินทรีย์ในกระบะโดยใช้ถ่านชีวภาพร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ ช่วยให้ท่านได้ทำงานอดิเรกที่ดี ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ มากขึ้น	4.55	91.00	0.50	มากที่สุด
4	กิจกรรมการปลูกผักอินทรีย์ในกระบะโดยใช้ถ่านชีวภาพร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ ได้มีกิจกรรมทางกายที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ	4.40	88.00	0.49	มาก
5	กิจกรรมการปลูกผักอินทรีย์ในกระบะโดยใช้ถ่านชีวภาพร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ ช่วยให้ท่านไม่ได้สัมผัสกับสารเคมี	4.60	92.00	0.49	มากที่สุด
	เฉลี่ย	4.54	90.83	0.53	มากที่สุด
	มิติที่ 2 สุขภาวะด้านจิตใจ				
6	ท่านมีความภูมิใจในการปลูกผักอินทรีย์ในกระบะที่ปลอดภัยไว้รับประทานเองและสำหรับคนในครอบครัว	4.40	88.00	0.73	มาก
7	ท่านเห็นว่าโครงการนี้ ทำให้ท่านมั่นใจในการปลูกผักอินทรีย์ในกระบะโดยใช้ถ่านชีวภาพร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ ที่ปลอดภัยมากขึ้น	4.60	92.00	0.58	มากที่สุด

8	จากการเข้าร่วมโครงการทำให้ท่านมีความสุขในการปลูกผักมากยิ่งขึ้น	4.55	91.00	0.59	มากที่สุด
9	หลังจากปลูกผักอินทรีย์ในกระบะโดยใช้ถ่านชีวภาพร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ ช่วยให้ท่านมีจิตใจผ่อนคลาย ลดความเครียด	4.75	95.00	0.54	มากที่สุด
10	กิจกรรมการปลูกผักอินทรีย์ในกระบะโดยใช้ถ่านชีวภาพร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ช่วยให้ท่านมีสมาธิ มากขึ้น	4.25	85.00	0.54	มาก
11	ท่านมีความสุขในการแลกเปลี่ยนความรู้ และ ผลผลิตผักอินทรีย์กับเพื่อนสมาชิกในระหว่างเข้าร่วมโครงการ	4.25	85.00	0.83	มาก
เฉลี่ย		4.47	89.33	0.64	มาก
มิติที่ 3 สุขภาวะด้านสังคม					
12	ท่านรู้สึกภาคภูมิใจในการช่วยเหลือสังคมให้ได้รับประทานผักอินทรีย์ปลอดภัย	4.50	90.00	0.67	มาก
13	ท่านได้เรียนรู้ และแลกเปลี่ยนความรู้การผลิตถ่านชีวภาพ การใช้ถ่านชีวภาพร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์เป็นวัสดุปลูกผักอินทรีย์ กับ คนในชุมชนมากยิ่งขึ้น	4.65	93.00	0.57	มากที่สุด
14	กิจกรรมการปลูกผักอินทรีย์ในกระบะโดยใช้ถ่านชีวภาพร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ ได้ช่วยเหลือผู้สูงอายุให้สามารถปลูกผักได้ง่ายขึ้น	4.30	86.00	0.56	มาก
15	ท่านเห็นว่ากิจกรรมโครงการนี้เป็นประโยชน์ต่อชุมชนของท่าน	4.55	91.00	0.50	มากที่สุด
เฉลี่ย		4.50	90.00	0.58	มาก
มิติที่ 4 สุขภาวะด้านสติปัญญา					
16	ท่านมีความรู้ความเข้าใจในการใช้ถ่านชีวภาพร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์เป็นวัสดุปลูกผักอินทรีย์ในกระบะทุกขั้นตอน	4.40	88.00	0.66	มาก

17	ท่านได้รับความรู้มากขึ้นเกี่ยวกับการผลิตถ่านชีวภาพ สารชีวภัณฑ์ และการใช้ถ่านชีวภาพร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ในการเป็นวัสดุปลูกผักอินทรีย์ในกระบะ	4.30	86.00	0.56	มาก
18	การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับวิทยากร และผู้รู้ในชุมชนเป็นประโยชน์สำหรับการนำมาใช้ในการปลูกผักอินทรีย์ของท่าน	4.25	85.00	0.54	มาก
19	เทคนิคและวิธีการใหม่ในการใช้ถ่านชีวภาพร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์เป็นวัสดุปลูกผักอินทรีย์ในกระบะตรงตามความต้องการของท่าน	4.55	91.00	0.50	มากที่สุด
20	เทคนิคและวิธีการใหม่ในการใช้ถ่านชีวภาพร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์เป็นวัสดุปลูกผักอินทรีย์ในกระบะผู้สูงอายุสามารถนำไปปรับใช้ได้ง่าย ไม่ยุ่งยาก	4.20	84.00	0.68	มาก
21	ท่านสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากโครงการไปถ่ายทอดให้กับผู้อื่นได้	4.05	81.00	0.59	มาก
เฉลี่ย		4.29	85.83	0.59	มาก
ผลเชิงเศรษฐกิจในครัวเรือน					
22	ท่านสามารถลดรายจ่ายในการซื้อปุ๋ยเคมี และยากำจัดศัตรูพืชได้	4.65	93.00	0.57	มากที่สุด
23	ท่านมีทางเลือกในการนำวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตร เศษใบไม้ กิ่งไม้ภายในบ้านมาผลิตถ่านชีวภาพ ใช้เป็นวัสดุปลูกผักอินทรีย์ เพื่อลดรายจ่ายได้	4.65	93.00	0.48	มากที่สุด
24	การปลูกผักอินทรีย์ในกระบะไว้รับประทานเองช่วยให้ท่านลดรายจ่ายจากการซื้อผักในท้องตลาดมารับประทาน	4.65	93.00	0.57	มากที่สุด
25	ท่านมีรายได้เสริมจากการปลูกผักอินทรีย์ในกระบะหลังจากเข้าร่วมโครงการ	4.55	91.00	0.50	มากที่สุด
26	การปลูกผักอินทรีย์ในกระบะโดยใช้ถ่านชีวภาพร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ ช่วยลดค่าใช้จ่ายให้กับครอบครัวของท่านได้	4.55	91.00	0.59	มากที่สุด

เฉลี่ย	4.61	92.20	0.54	มากที่สุด
เฉลี่ยภาพรวม	4.48	89.58	0.57	มาก

จากตารางที่ 1 ผลการประเมินระดับความคิดเห็นของผู้สูงอายุ ที่มีต่อสุขภาวะใน 4 มิติ (ร่างกาย จิตใจ สังคม และสติปัญญา) และผลเชิงเศรษฐกิจในครัวเรือน สามารถสรุปได้ ดังนี้

มิติที่ 1 สุขภาวะด้านร่างกาย ผู้สูงอายุมีความคิดเห็นด้วยว่าการใช้ถ่านชีวภาพร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ในการเป็นวัสดุปลูกผักอินทรีย์ในกระบะ ส่งผลต่อสุขภาวะด้านร่างกายอยู่ในระดับมากที่สุด เฉลี่ย 4.54 คิดเป็นร้อยละ 90.83 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้สูงอายุมีทางเลือกในการบริโภคผักอินทรีย์ปลอดสารพิษ ภายหลังจากเข้าร่วมโครงการฯ อยู่ในระดับมากที่สุด เฉลี่ย 4.70 คิดเป็นร้อยละ 94.00 รองลงมา คือ หลังจากเข้าร่วมโครงการฯ ท่านได้รับประทานผักอินทรีย์ที่ปลูกเอง ในสภาพแวดล้อมดี ปราศจากมลพิษ ส่งผลดีต่อสุขภาพร่างกายแข็งแรง และกิจกรรมการปลูกผักอินทรีย์ในกระบะโดยใช้ถ่านชีวภาพร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ ช่วยให้ท่านไม่ได้สัมผัสกับสารเคมี เฉลี่ย 4.60 คิดเป็นร้อยละ 92.00 กิจกรรมการปลูกผักอินทรีย์ในกระบะโดยใช้ถ่านชีวภาพร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ ช่วยให้ท่านได้ทำงานอดิเรกที่ดี ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ มากขึ้น เฉลี่ย 4.55 คิดเป็นร้อยละ 91.00 ส่วนกิจกรรมการปลูกผักอินทรีย์ในกระบะโดยใช้ถ่านชีวภาพร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ ได้มีกิจกรรมทางกายที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ มีความคิดเห็นในระดับมาก เฉลี่ย 4.40 คิดเป็นร้อยละ 88.00 ตามลำดับ

มิติที่ 2 สุขภาวะด้านจิตใจ ผู้สูงอายุมีความคิดเห็นด้วยว่าการใช้ถ่านชีวภาพร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ในการเป็นวัสดุปลูกผักอินทรีย์ในกระบะ ส่งผลต่อสุขภาวะด้านจิตใจ อยู่ในระดับมาก เฉลี่ย 4.47 คิดเป็นร้อยละ 89.33 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้สูงอายุมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด ในเรื่อง หลังจากปลูกผักอินทรีย์ในกระบะโดยใช้ถ่านชีวภาพร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ ช่วยให้จิตใจผ่อนคลาย ลดความเครียด เฉลี่ย 4.75 คิดเป็นร้อยละ 95.00 รองลงมาคือ โครงการนี้ ทำให้ท่านมั่นใจในการปลูกผักอินทรีย์ในกระบะโดยใช้ถ่านชีวภาพร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ ที่ปลอดภัยมากขึ้น เฉลี่ย 4.60 คิดเป็นร้อยละ 92.00 จากการเข้าร่วมโครงการทำให้ท่านมีความสุขในการปลูกผักมากยิ่งขึ้น เฉลี่ย 4.55 คิดเป็นร้อยละ 91.00 ผู้สูงอายุมีความคิดเห็นในระดับมาก เรื่อง ความภูมิใจในการปลูกผักอินทรีย์ในกระบะที่ปลอดภัยไว้รับประทานเองและสำหรับคนในครอบครัว เฉลี่ย 4.40 คิดเป็นร้อยละ 88.00 กิจกรรมการปลูกผักอินทรีย์ในกระบะโดยใช้ถ่านชีวภาพร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ช่วยให้ท่านมีสมาธิมากขึ้น และมีความสุขในการแลกเปลี่ยนความรู้ และผลผลิตผักอินทรีย์กับเพื่อนสมาชิกในระหว่างเข้าร่วมโครงการ เฉลี่ย 4.25 คิดเป็นร้อยละ 85.00 ตามลำดับ

มิติที่ 3 สุขภาวะด้านสังคม ผู้สูงอายุมีความคิดเห็นด้วยว่าการใช้ถ่านชีวภาพร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ในการเป็นวัสดุปลูกผักอินทรีย์ในกระบะ ส่งผลต่อสุขภาวะด้านสังคมอยู่ในระดับมาก เฉลี่ย 4.50 คิดเป็นร้อยละ 90.00 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้สูงอายุมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด ต่อการได้เรียนรู้ แลกเปลี่ยน

ความรู้การผลิตถ่านชีวภาพ การใช้ถ่านชีวภาพร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์เป็นวัสดุปลูกผักอินทรีย์ กับคนในชุมชนมากยิ่งขึ้นเฉลี่ย 4.65 คิดเป็นร้อยละ 93.00 กิจกรรมโครงการนี้เป็นประโยชน์ต่อชุมชนของท่าน เฉลี่ย 4.55 คิดเป็นร้อยละ 91.00และผู้สูงอายุ ความคิดเห็นในระดับมาก เรื่องของความภาคภูมิใจในการช่วยเหลือสังคมให้ได้รับประทานผักอินทรีย์ปลอดภัย เฉลี่ย 4.50 คิดเป็นร้อยละ 90.00 กิจกรรมการปลูกผักอินทรีย์ในกระเบ โดยใช้อาถ่านชีวภาพร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ ได้ช่วยเหลือผู้สูงอายุให้สามารถปลูกผักได้ง่ายขึ้น เฉลี่ย 4.30 คิดเป็นร้อยละ 86.00 ตามลำดับ

มิติที่ 4 สุขภาวะด้านสติปัญญา ผู้สูงอายุมีความคิดเห็นด้วยว่าการใช้อาถ่านชีวภาพร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ในการเป็นวัสดุปลูกผักอินทรีย์ในกระเบ ส่งผลต่อสุขภาวะด้านสติปัญญา อยู่ในระดับมาก เฉลี่ย 4.50 คิดเป็นร้อยละ 90.00 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้สูงอายุมีระดับความคิดเห็นในระดับมากที่สุด ในเรื่องเทคนิคและวิธีการใหม่ในการใช้อาถ่านชีวภาพร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์เป็นวัสดุปลูกผักอินทรีย์ในกระเบตรงตามความต้องการ เฉลี่ย 4.55 คิดเป็นร้อยละ 91.00 รองลงมา คือ เรื่องความรู้ความเข้าใจในการใช้อาถ่านชีวภาพร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์เป็นวัสดุปลูกผักอินทรีย์ในกระเบทุกขั้นตอน อยู่ในระดับมาก เฉลี่ย 4.40 คิดเป็นร้อยละ 88.00 ได้รู้มากขึ้นเกี่ยวกับการผลิตถ่านชีวภาพ สารชีวภัณฑ์ และการใช้อาถ่านชีวภาพร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ในการเป็นวัสดุปลูกผักอินทรีย์ในกระเบ อยู่ในระดับมาก เฉลี่ย 4.30 คิดเป็นร้อยละ 86.00 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับวิทยากรและผู้รู้ในชุมชน เป็นประโยชน์สำหรับการนำมาใช้ในการปลูกผักอินทรีย์ อยู่ในระดับมาก เฉลี่ย 4.25 คิดเป็นร้อยละ 85.00 เทคนิคและวิธีการใหม่ในการใช้อาถ่านชีวภาพร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์เป็นวัสดุปลูกผักอินทรีย์ในกระเบ ผู้สูงอายุสามารถนำไปปรับใช้ได้่าย ไม่ยุ่งยาก อยู่ในระดับมาก เฉลี่ย 4.20 คิดเป็นร้อยละ 84.00 และสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากโครงการไปถ่ายทอดให้กับผู้อื่นได้ อยู่ในระดับมาก เฉลี่ย 4.05 คิดเป็นร้อยละ 81.00 ตามลำดับ

4. ผลเชิงเศรษฐกิจในครัวเรือน จากการสอบถามผู้สูงอายุ ถึงระดับความคิดเห็น เรื่อง การใช้ถ่านชีวภาพร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ในการเป็นวัสดุปลูกผักอินทรีย์ในกระเบ ส่งผลเชิงเศรษฐกิจในครัวเรือน อยู่ในระดับมากที่สุด เฉลี่ย 4.61 คิดเป็นร้อยละ 92.20 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การใช้ถ่านชีวภาพร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ในการเป็นวัสดุปลูกผักอินทรีย์ในกระเบ ส่งผลให้ผู้สูงอายุ สามารถลดรายจ่ายในการปุ๋ยเคมี และยากำจัดศัตรูพืชได้ มีทางเลือกในการนำวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตร เศษใบไม้ กิ่งไม้ภายในบ้านมาผลิตถ่านชีวภาพ ใช้เป็นวัสดุปลูกผักอินทรีย์ เพื่อลดรายจ่ายได้ การปลูกผักอินทรีย์ในกระเบไว้รับประทานเองช่วยให้ท่านลดรายจ่ายจากการซื้อผักในท้องตลาดมารับประทาน อยู่ในระดับมากที่สุด เฉลี่ย 4.65 คิดเป็นร้อยละ 93.00 รองลงมา คือ การที่ผู้สูงอายุมีรายได้เสริมจากการปลูกผักอินทรีย์ในกระเบ และช่วยลดค่าใช้จ่ายให้กับครอบครัว ได้หลังจากเข้าร่วมโครงการ เฉลี่ย 4.55 คิดเป็นร้อยละ 91.00 ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตถ่านชีวภาพ ประโยชน์ของถ่านชีวภาพ และปุ๋ยอินทรีย์ การผลิตและการใช้สารชีวภัณฑ์ป้องกันโรคแมลง การใช้ถ่านชีวภาพ และปุ๋ยอินทรีย์ ในการเกษตร ในอัตราส่วน ถ่านชีวภาพ 30 % + ดินปลูก 40 % + ปุ๋ยมูลวัว 30 % ให้กับผู้สูงอายุ ในพื้นที่ตำบลคิ่งตะเกา อำเภอมือง จังหวัดอุดรธานี จำนวน 20 คน พบว่าผู้สูงอายุมีระดับความรู้ เรื่องการผลิตถ่านชีวภาพ และองค์ความรู้การใช้ ถ่านชีวภาพ ร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ ในการเป็นวัสดุปลูกผักอินทรีย์ในกระเบอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 73.50 ซึ่ง เพิ่มขึ้นจากก่อนการทดลองร้อยละ 22.00 และผู้สูงอายุที่เข้าร่วมอบรมสามารถดำเนินการเผาถ่านชีวภาพจาก เศษวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตรภายในบ้านของตนเอง ได้ถูกต้องตามขั้นตอน และได้ผลผลิตถ่านชีวภาพที่มี คุณภาพ นำไปใช้ร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์เป็นวัสดุปลูกผักอินทรีย์ในกระเบ โดยใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มาและจุลินทรีย์ สังเคราะห์ที่ผลิตขึ้นเอง ไปใช้ในการดูแลแปลงผักอินทรีย์ ทดแทนการใช้ปุ๋ยเคมีและยาฆ่าแมลง

ผลการประเมินความพึงพอใจต่อการใช้อ่านชีวภาพร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ในการเป็นวัสดุปลูกผักอินทรีย์ ในกระเบที่ปลูกในพื้นที่บ้านของตนเอง พบว่า ผู้สูงอายุมีความพึงพอใจทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด เฉลี่ย 4.80 คิดเป็นร้อยละ 95.95 โดยมีความพึงพอใจด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการปลูกผักอินทรีย์ในกระเบโดยใช้ ถ่านชีวภาพร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ เฉลี่ย 4.89 คิดเป็นร้อยละ 97.86 รองลงมา คือ ด้านการผลิตถ่านชีวภาพ และ การปลูกผักอินทรีย์ในกระเบ เฉลี่ย 4.75 คิดเป็นร้อยละ 95.00 ตามลำดับ และ ผลการประเมินระดับความ คิดเห็นของผู้สูงอายุจากการใช้อ่านชีวภาพร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ในการเป็นวัสดุปลูกผักอินทรีย์ในกระเบที่ส่งผล ต่อสุขภาพใน 4 มิติ (ร่างกาย จิตใจ สังคม และสติปัญญา) และผลเชิงเศรษฐกิจในครัวเรือน พบว่า ผู้สูงอายุมี ความคิดเห็นด้วยว่าการใช้อ่านชีวภาพร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ในการเป็นวัสดุปลูกผักอินทรีย์ในกระเบ ส่งผลต่อสุข ภาวะด้านร่างกาย คือ ผู้สูงอายุมีทางเลือกในการบริโภคผักอินทรีย์ปลอดสารพิษภายหลังจากเข้าร่วม โครงการฯ อยู่ในระดับมากที่สุด เฉลี่ย 4.70 คิดเป็นร้อยละ 94.00 ส่งผลต่อสุขภาพด้านสติปัญญา ระดับมาก ที่สุด ในเรื่องเทคนิคและวิธีการใหม่ในการใช้อ่านชีวภาพร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์เป็นวัสดุปลูกผักอินทรีย์ในกระเบ ตรงตามความต้องการ เฉลี่ย 4.55 คิดเป็นร้อยละ 91.00 ส่งผลต่อสุขภาพด้านจิตใจ ภายหลังที่ผู้สูงอายุปลูก ผักอินทรีย์ในกระเบโดยใช้ถ่านชีวภาพร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ ช่วยให้จิตใจผ่อนคลาย ลดความเครียด อยู่ในระดับ มากที่สุด เฉลี่ย 4.75 คิดเป็นร้อยละ 95.00 ส่งผลต่อสุขภาพด้านสังคมอยู่ในระดับมากที่สุด จากการได้เรียนรู้ และแลกเปลี่ยนความรู้การผลิตถ่านชีวภาพ การใช้อ่านชีวภาพร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์เป็นวัสดุปลูกผักอินทรีย์ กับ คนในชุมชนมากยิ่งขึ้น เฉลี่ย 4.65 คิดเป็นร้อยละ 93.00 สอดคล้องกับการศึกษาของชุดิเดช เจียนดอน, นวรัตน์ สุวรรณผ่อง, ฉวีวรรณ บุญสุยา, นพพร ไหวธีระกุล (2554 : 3 ออนไลน์) ศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุใน ชนบทอำเภอน้ำเหียว จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ผู้สูงอายุมีความพอใจกับคุณภาพชีวิตด้านร่างกายร้อยละ 50.4 และพอใจ ด้านจิตใจร้อยละ 52.7 ปัจจัยที่สามารถทำนายคุณภาพชีวิตด้านร่างกาย 6 ปัจจัย ได้แก่ ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ภาวะสุขภาพ การเข้าร่วมกิจกรรมของชมรมการศึกษา อาชีพ และอายุ โดย

สามารถอธิบายคุณภาพชีวิตด้านร่างกายได้ร้อยละ 30.5 ปัจจัยที่สามารถทำนายคุณภาพชีวิตด้านจิตใจ 4 ปัจจัย ได้แก่ ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ภาวะสุขภาพ การเข้าร่วมกิจกรรมของชมรมและ สัมพันธภาพในครอบครัว สอดคล้องกับผลการศึกษาของนนทรีย์ วงษ์วิจารณ์ และสุภาณี สนธิรัตน์ (2556 : 77-78) พบว่า ทักษะทางสังคม ส่งผลต่อความผาสุกในชีวิตของผู้สูงอายุ สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) คือ “คนไทยมีสุขภาพะยังยืน หมายถึง คนไทยมีสุขภาพะดีครบทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ สุขภาพะทางกาย หมายถึง การที่ร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรง มีสิ่งแวดล้อมที่ดี ไม่มีอุบัติเหตุ สุขภาพะทางจิต หมายถึง จิตใจที่เป็นสุข ผ่อนคลาย ไม่เครียด คล่องแคล่ว มีความเมตตา กรุณา มีสติ มีสมาธิ สุขภาพะทางสังคม หมายถึง การอยู่ร่วมกันด้วยดีในครอบครัว ในชุมชน ในสังคม และสุขภาพะทางปัญญา (จิตวิญญาณ) หมายถึง สุขอันประเสริฐที่เกิดจากมีจิตใจสูง ส่วนการใช้ถ่านชีวภาพร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ในการเป็นวัสดุปลูกผักอินทรีย์ในกระบะ ส่งผลเชิงเศรษฐกิจในครัวเรือน อยู่ในระดับมากที่สุด เฉลี่ย 4.61 คิดเป็นร้อยละ 92.20 พบว่า การใช้ถ่านชีวภาพร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ในการเป็นวัสดุปลูกผักอินทรีย์ในกระบะ ส่งผลให้ผู้สูงอายุสามารถลดรายจ่ายในการปุ๋ยเคมี และยากำจัดศัตรูพืชได้ มีทางเลือกในการนำวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตร เศษใบไม้ กิ่งไม้ภายในบ้านมาผลิตถ่านชีวภาพ ใช้เป็นวัสดุปลูกผักอินทรีย์ เพื่อลดรายจ่ายได้ และการปลูกผักอินทรีย์ในกระบะไว้รับประทานเอง ช่วยลดรายจ่ายจากการซื้อผักในท้องตลาดมารับประทาน อยู่ในระดับมากที่สุด เฉลี่ย 4.65 คิดเป็นร้อยละ 93.00 สอดคล้องกับผลการศึกษาของวิไลลักษณ์ รัตนเพียรธัมมะ (2558 : 92-93) ศึกษา รูปแบบการทำเกษตรประณีตสำหรับผู้สูงอายุ พบว่า ผู้สูงอายุสามารถทำเกษตรประณีตโดยเริ่ม จากพื้นที่ เล็ก ๆ ใช้แรงงานต่อวัน 1-2 ชั่วโมง ลงทุนน้อยแต่ได้ผลคุ้มค่า เป็นการออกกำลังกายทำให้ร่างกายมีสุขภาพดี ได้บริโภคอาหารที่ปลอดภัย จิตใจเบิกบานแจ่มใส สามารถพึ่งตนเองได้ ไม่เป็นภาระแก่ลูกหลานซึ่งสอดคล้อง กับความต้องการของผู้สูงอายุที่มีความต้องการด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสังคมด้าน เศรษฐกิจ การได้รับการ ตอบสนองทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความรู้สึกถึงการมีคุณค่าสามารถช่วยเหลือครอบครัวหรือสมาชิกใน ครอบครัวได้เพราะการทำเกษตร ประณีตทำให้ได้อยู่กับบ้านมีงานทำ ช่วยลดรายจ่ายในด้านพืชผักที่เป็น อาหาร ผ่อนคลายและยังได้เพื่อน ได้ผลผลิตหรือมีรายได้เพิ่ม และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของสถาบันวิจัย ประชากรและสังคม (2553 : 105) ที่ทำการศึกษานักสูงอายุในพื้นที่ชนบท กับ การมีงานทำ พบว่า ผู้สูงอายุใน พื้นที่ชนบทส่วนใหญ่ ยังคง “ต้องการ” ที่จะทำงานหรือมีงานทำ เพื่อให้มี รายได้ พึ่งตนเองได้ ไม่เป็นภาระแก่ ลูกหลานหรือสามารถช่วยเหลือทางการเงินแก่ลูกหลานได้ นอกจากนี้ ยังเพื่อลดความเครียด ได้เข้าสังคมกับ เพื่อนและคลายเหงา ได้พบปะพูดคุยกับเพื่อนในวัยเดียวกันให้จิตแจ่มใส

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. จากผลการวิจัยพบว่า ผู้สูงอายุมีความคิดเห็นด้วยว่าการใช้ถ่านชีวภาพร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ในการเป็นวัสดุปลูกผักอินทรีย์ในกระบะ ส่งผลต่อสุขภาวะด้านจิตใจ สังคม และสติปัญญา อยู่ในระดับมาก ในการดำเนินกิจกรรมกับผู้สูงอายุควรเน้นกิจกรรมที่ให้ผู้สูงอายุมีการแลกเปลี่ยนความรู้ และผลผลิตผักอินทรีย์กับเพื่อนสมาชิก สร้างความภาคภูมิใจให้กับผู้สูงอายุที่สามารถช่วยเหลือสังคมด้วยการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการใช้ถ่านชีวภาพให้กับผู้อื่น

2. การเก็บข้อมูลผลเชิงเศรษฐกิจในครัวเรือนของผู้สูงอายุ สามารถเก็บข้อมูลเพิ่มเติมจากการวิจัยได้ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สามารถนำมาเปรียบเทียบการเพิ่มขึ้นของรายได้ และการลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือนของผู้สูงอายุได้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. สามารถทำถ่ายทอดเทคโนโลยีการใช้ถ่านชีวภาพในการปลูกผักอินทรีย์ในกระบะกับกลุ่มตัวอย่างอื่น

2. ควรมีการส่งเสริมการปลูกผักอินทรีย์ในกระบะโดยใช้ถ่านชีวภาพเป็นวัสดุปลูก เป็นอาชีพหลักของผู้สูงอายุ ช่วยเพิ่มรายได้ และลดรายจ่ายในครอบครัวได้

เอกสารอ้างอิง

กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2562). *มาตรการขับเคลื่อนระเบียบวาระแห่งชาติ เรื่อง สังคมสูงอายุ (ฉบับปรับปรุง)*. กรุงเทพมหานคร: บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง (มหาชน).

ชุตติเดช เจียนดอน, นวรัตน์ สุวรรณผ่อง, ฉวีวรรณบุญสุยา และ นพพร ไหวธีระกุล. (2554). คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชนบท อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 19 มีนาคม 2565. แหล่งที่มา: http://www.ph.mahidol.ac.th/phjournal/journal/41_3/03.pdf.

ทวิวงศ์ ศรีบุรี และเสาวนีย์ วิจิตรโกสม. (2558). *รายงานกิจกรรมส่งเสริม และสนับสนุนการวิจัยโครงการการปรับปรุงคุณภาพดิน และการเพิ่มผลผลิตด้วยถ่านชีวภาพ เพื่อความมั่นคงทางอาหาร และเกษตรกรรมอย่างยั่งยืน*. ศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- นนทรีย์ วงษ์วิจารณ์ และ สุปาณี สนธิรัตน์. (2556). พัฒนคติต่อการเป็นผู้สูงอายุ การดูแลตนเอง ทักษะทางสังคม และความผาสุกในชีวิต ของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุอำเภออินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี. *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*. 39 (2), 66-79.
- ฝ่ายโภชนาการ โรงพยาบาลศิริราช. (2549). อาหารผู้สูงอายุ. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 20 พฤศจิกายน 2562. แหล่งที่มา: <https://www.si.mahidol.ac.th/th/division/shnd/index.asp>.
- พินิจภณ ปิตุยะ และคณะ. (2557). องค์ความรู้เรื่อง ถ่านชีวภาพ. เพชรบุรี : ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ.
- พัชรนิธ ธนทรัพย์บุรโชติ และศศิธร สำราญจิต. (2559). การวิเคราะห์กระบวนการเก็บข้อมูลด้านการวิจัยกรณีศึกษาคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล. *Mahidol R2R e-Journal*. 3 (2), 56-69.
- ไพศาล วรคำ. (2555). *การวิจัยทางการศึกษา*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ภัสชญภณ หมื่นแจ้ง. (2558). *การวิจัยและพัฒนาเกษตรอินทรีย์*. กรุงเทพมหานคร : กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- ลัดดา ดำริการเลิศ. (2555). วิจัยมุ่งเป้าด้านสุขภาพช่วยเพิ่มคุณค่าการดูแลสุขภาพประชาชนได้อย่างไร. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย.
- วสุ สันติมิตร. (2561). การปลูกผักสลัดในวัสดุปลูกแทนดินโดยไม่ใช้สารเคมีสำหรับชุมชนเมือง. *วิทยาศาสตร์เกษตร*. 49 (2), 441-442.
- วิไลลักษณ์ รัตนเพียรธัมมะ. (2558). รูปแบบการทำการเกษตรประณีตสำหรับผู้สูงอายุ. *วารสารร่วมพฤษภ มหาวิทยาลัยเกริก*. 33 (3), 76-96.
- สถาบันโภชนาการ มหาวิทยาลัยมหิดล. (2555). *การเพิ่มการบริโภคพืช ผัก ผลไม้*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกในพระบรมราชูปถัมภ์.
- สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข. (2551). *รายงานการสำรวจสุขภาพประชาชนไทยโดยการตรวจร่างกาย ครั้งที่ 4 พ.ศ. 2551*. สืบค้นเมื่อ 24 เมษายน 2563. แหล่งที่มา: https://www.hiso.or.th/hiso/picture/reportHealth/report/report1_8.pdf
- สถาบันวิจัยประชากรและสังคม. (2553). *โครงการศึกษาเพื่อหารูปแบบการส่งเสริมการมีงานทำแก่ผู้สูงอายุในพื้นที่ชนบท*. นครปฐม : สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุวัฒน์ มหัตนิรันดร์กุล และคณะ. (2540). *เปรียบเทียบแบบวัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุด 100 ตัวชี้วัดและ 26 ตัวชี้วัด*. เชียงใหม่ : โรงพยาบาลสวนปรุง กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการคัดแยกขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่ตำบลไกรนอก
อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย
**Factors Affecting Waste Separation in Krai Nok Subdistrict
Area Kong Krailas District Sukhothai**

จตุพร ไกรกิจราษฎร์ และ โชติ บดีรัฐ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

Jatuphon Kraiktrat and Chot Bodeerat

Pibulsongkram Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author, E-mail : Jatuphon.k@psru.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา คือ 1) ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการคัดแยกขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่ตำบลไกรนอก 2) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการคัดแยกขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่ตำบลไกรนอก และ 3) แนวทางการส่งเสริมการคัดแยกขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่ตำบลไกรนอก เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ เจ้าบ้านหรือตัวแทนเจ้าบ้าน จำนวน 324 ครั้วเรือน จากการแทนค่าในสูตรของยามานะ ใช้สถิติในการวิเคราะห์ คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า 1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการคัดแยกขยะมูลฝอย พบว่า 1) ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในการคัดแยกขยะมูลฝอยอยู่ในระดับสูง 2) ทักษะในการคัดแยกขยะมูลฝอย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และ 3) พฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการคัดแยกขยะมูลฝอย พบว่า ทักษะการคัดแยกขยะมูลฝอยมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลางกับพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่ตำบลไกรนอก โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ($r = 0.465$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 3. แนวทางการส่งเสริมการคัดแยกขยะมูลฝอย พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลจัดให้มีระบบคัดแยกและรวบรวมขยะมูลฝอยแบบแยกประเภท และให้ทุกชุมชนมีการใช้สินค้าที่มีส่วนประกอบจากวัสดุรีไซเคิลและวัสดุที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ควรสร้างเครือข่ายรวมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อสร้างศูนย์จัดการขยะมูลฝอยแบบผสมผสานโดยเน้นการนำขยะมูลฝอยมาใช้ประโยชน์ในรูปของปุ๋ย และการผลิตพลังงานทดแทนหรือเทคโนโลยีอื่นที่เหมาะสม โดยให้มีธุรกิจรับซื้อขยะรีไซเคิลที่คัดแยกจากแต่ละครัวเรือนและส่งต่อไปยังโรงงานแปรรูปกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ หรือนำไปใช้เป็น

* วันที่รับบทความ: 16 มีนาคม 2565; วันที่แก้ไขบทความ 13 พฤษภาคม 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 18 พฤษภาคม 2565

Received: March 16, 2022; Revised: May 13, 2022; Accepted: May 18, 2022

เชื้อเพลิงสำหรับผลิตกระแสไฟฟ้าใช้ในระบบบำบัดและกำจัดขยะมูลฝอยหรือระบบสาธารณูปโภคอื่น ๆ เพื่อลดค่าใช้จ่ายในการเดินระบบ

คำสำคัญ : ปัจจัยที่ส่งผล; การคัดแยกขยะมูลฝอย; พื้นที่ตำบลไทรนอก

Abstracts

The objectives of this study were to study the level of: 1) the factors affecting the waste separation in Krai Nok Subdistrict, 2) to study the relationship between the factors affecting the waste separation in Krai Nok Subdistrict, and 3) to study the guidelines for the promotion of the waste separation in Krai Nok Subdistrict. This research applied the Quantitative Research. The sample was 324 people from the calculation formula of Taro Yamane. The research instrument was the questionnaire. The statistics used frequency, percentage, mean, standard deviation, and Pearson Product Moment Correlation Coefficient.

Results of the Research 1. The factors affecting the waste separation in Krai Nok Subdistrict, found that 1) people having the knowledge and understanding in the waste separation was at the high level. 2) Overall, the attitude in the waste separation was at the highest level. When considering each aspect, it was found that understanding in the waste separation was at the highest level. Then, it was the feeling in the waste separation and the performance in the waste separation. 3) Overall, the behavior in the waste separation was at the high level. When considering each aspect, it was found that the waste separation was at the highest level. Then, it was transporting the waste, the waste disposal, and collecting the waste. 2. The relationship between the factors affecting the waste separation in Krai Nok Subdistrict, found that the attitude on the waste separation had the positive relationship to the behavior on the waste separation in Tha Yiem Subdistrict, Saklek District, Phichit Province at the middle level ($r = 0.465$) and at 0.01 of statistical significance. Therefore, the hypothesis was denied. 3. The guidelines for the promotion of the waste separation in Krai Nok Subdistrict, were that the Subdistrict Administrative organization should provide the system of the waste separation and collection in each kind, and the communities should use the goods made from the recycled components and make the network to the Subdistrict Administrative organization for setting the center for the integrated waste separation by using the waste for the fertilizer and the alternative energy. Moreover, the Subdistrict Administrative organization should provide the business for buying the waste and transferring the waste to the waste processing plant.

Keywords : Factors Affecting; Waste Separation; Krai Nok sub-district

บทนำ

การพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าและมีความทัดเทียมกับนานาประเทศ ไม่ว่าจะเป็นการเร่งพัฒนาเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมของประเทศแล้ว รวมทั้งมีอัตราการเพิ่มของประชาชนอย่างรวดเร็ว มีการใช้ที่ดินเพิ่มขึ้นเพื่อผลิตเครื่องอุปโภค บริโภค อาหาร ที่อยู่อาศัย ซึ่งเป็นเหตุให้สิ่งเหลือใช้มีปริมาณมากขึ้น รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจจากภาคเกษตรกรรมไปสู่ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการที่เข้ามามีบทบาทเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ การบริโภคของประชากรมีแนวโน้มที่เปลี่ยนแปลงไปตามสภาพของสังคมและเศรษฐกิจ จึงก่อให้เกิดปัญหาขยะมูลฝอยที่มีปริมาณเพิ่มมากขึ้นทุกปีส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนได้ในที่สุด ขยะมูลฝอยนั้นนับวันจะเพิ่มมากขึ้นตามกลไกการเปลี่ยนแปลงของโลก ถ้าหากไม่มีการกำจัดขยะมูลฝอยให้ถูกต้องและเหมาะสมแล้ว ปัญหาความสกปรกต่าง ๆ ที่เกิดจากขยะมูลฝอย จะต้องเกิดขึ้นอย่างแน่นอน ขยะมูลฝอยที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนโดยตรง ทั้งในชุมชนเมืองและชนบท ทำให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมีความตระหนักในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย โดยอาศัยความร่วมมือของหน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่นในการจัดการขยะมูลฝอย และการปลูกฝังจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมให้แก่ชุมชน โดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนในแต่ละชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการจัดการขยะ เพื่อให้ประชาชนเกิดการเรียนรู้และเกิดจิตสำนึกที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอย ซึ่งประชาชนในชุมชนมีอิทธิพลในการกระตุ้นจิตสำนึกต่อความรับผิดชอบร่วมกันแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมเรื่องขยะมูลฝอยในชุมชน โดยเริ่มจากการให้ประชาชนในชุมชนได้เรียนรู้ เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยอย่างเป็นระบบ เพื่อรองรับปัญหาขยะมูลฝอยที่เพิ่มมากขึ้นทุกวัน แต่การจัดการขยะมูลฝอยที่ครบวงจรนั้นมีต้นทุนที่สูงมาก (กิตติ ชยางคกุล, 2553 : 4)

จากการที่ตำบลไกรนอกมีการจัดการขยะโดยการซื้อรถเก็บขยะโดยเลือกใช้รถบรรทุก 6 ล้อ เก็บขยะแบบอัดท้าย เพื่อที่จะนำขยะมูลฝอยของตำบลไกรนอกไปดำเนินการทิ้งที่บ่อทิ้งขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองสุโขทัยธานี จังหวัดสุโขทัย ตำบลไกรนอกได้ลงนามในบันทึกข้อตกลงความร่วมมือในการกำจัดขยะมูลฝอยกับเทศบาลเมืองสุโขทัยธานี ตั้งแต่วันที่ 21 ธันวาคม 2554 เป็นต้นมา ศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยแบบถูกหลักสุขาภิบาลของเทศบาลเมืองสุโขทัยธานีจะทำการจัดเก็บและกำจัดขยะโดยใช้วิธีการฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล (Sanitary Landfill) แม้ว่าตำบลไกรนอกจะมีการจัดเก็บและกำจัดขยะโดยเทศบาลเมืองสุโขทัยธานีดังที่ได้กล่าวมา แต่ปัญหาขยะมูลฝอยก็ยังเป็นปัญหาหนึ่งของตำบลไกรนอกที่สามารถวัดได้จากข้อมูลที่รถเก็บขยะเก็บขนไปกำจัดในแต่ละเดือน เพราะยอดน้ำหนักขยะมูลฝอยและยอดค่าทิ้งขยะมูลฝอยในแต่ละเดือนทางเทศบาลเมืองสุโขทัยธานี จะส่งบิลเรียกเก็บค่าทิ้งขยะกับทางองค์การบริหารส่วนตำบลไกรนอกทุกเดือน และค่าใช้จ่ายเหล่านี้จะต้องส่งรายงานกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นในระบบสารสนเทศด้านการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่แบบสำรวจรายเดือน (มผ.2) ปัญหาเหล่านี้ของตำบลไกรนอกจึงจัดอยู่ในกลุ่มปัญหาเร่งด่วนที่ต้องการแก้ไข เพื่อร่วมสร้าง “ชุมชนท้องถิ่นน่าอยู่” การจัดการขยะที่ไม่ถูกวิธี

อาจทำให้เกิดปัญหาขยะล้นชุมชน ก่อให้เกิดปัญหามลพิษทางอากาศ น้ำเสีย เป็นแหล่งพาหะนำโรคและยังเป็น
เหตุรำคาญและความไม่น่าดูของชุมชน ซึ่งส่งผลเสียต่อสุขภาพของคนในชุมชน รวมถึงสภาพแวดล้อมที่เสื่อม
โทรมจากปัญหาขยะการจัดการขยะมูลฝอยจากต้นทางฟังดูเหมือนเป็นโครงการในฝัน ขยะล้นเมืองกลายเป็น
ปัญหาที่หลาย ๆ ประเทศกำลังเผชิญ และต้นเหตุของปัญหานี้ก็คือ พวกเราทุกคน ลองสังเกตดูว่าตั้งแต่เช้าที่
เราตื่นนอนจรดค่านั้น เราได้อุปโภคบริโภคสินค้าต่างๆไปมากเพียงใด และที่สำคัญสิ่งเหล่านั้นกลายมาเป็นเศษ
ขยะที่เราสร้างขึ้นเองได้ในเวลาไม่นานนัก เช่น อาหารเข้าจากในครัว ไม่ว่าจะเศษผักหรือเศษอาหาร ตลอดจน
ถุงพลาสติก มือเหยียงกล่องโฟม และขวดพลาสติกของเราจากที่ทำงานเป็นต้นอาจจะมีของใช้ในแต่ละวันที่ต้อง
กลายเป็นขยะ เช่น เศษกระดาษ กระป๋องสเปรย์ หลอดไฟฟ้า และแบตเตอรี่มือถือที่พัง เป็นต้น การจัดการ
ขยะมูลฝอยคนส่วนใหญ่ต่างมองว่าเป็นหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีหน้าที่ใน
การเก็บรวบรวม ขนส่ง และนำไปกำจัด แต่ในหลักความเป็นจริง การจัดการขยะมูลฝอยควรจะเป็นหน้าที่ของ
ทุกคนที่เป็นผู้ก่อขยะมูลฝอยเหล่านี้จึงจะเป็นการแก้ไขปัญหaxyอย่างยั่งยืน (องค์การบริหารส่วนตำบลไกร
นอก, 2564 : 2) จะเห็นได้ว่าการคัดแยกขยะมูลฝอยถือเป็นวิธีการจัดการขยะมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิด และม
ีความสำคัญในการลดปริมาณ ขยะมูลฝอยที่ต้องส่งไปกำจัดตามระบบน้อยลง ประหยัดงบประมาณ ลดการใช้
ทรัพยากรต่างๆ อีกทั้งยังลดผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากปัญหาขยะมูลฝอยได้ หากมีการคัดแยกขยะก่อน
ทิ้งขยะมูลฝอย สามารถนำกลับมาใช้ซ้ำหรือแปรรูปใหม่ได้ง่ายหรือนำไปทำประโยชน์อย่างอื่นต่อไปได้ ดังนั้น
ผู้วิจัยจึงมีสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการคัดแยกขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่ตำบลไกรนอก อำเภ
อไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย ว่าประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลไกรมีความรู้ มีทัศนคติ และมีพฤติกรรมในการคัดแยก
ขยะมูลฝอยอย่างไร เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาไปเป็นแนวทางการส่งเสริมการคัดแยกขยะมูลฝอยของ
ประชาชนในพื้นที่ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการคัดแยกขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่ตำบลไกรนอก
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการคัดแยกขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่ตำบลไกรนอก
3. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการคัดแยกขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่ตำบลไกรนอก

ระเบียบวิธีวิจัย

การดำเนินการวิจัยเรื่องนี้ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ จากการแจกแบบสอบถาม โดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม มีทั้งหมด 5 ตอน คือ **ตอนที่ 1** ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามประเภทตรวจสอบรายการ **ตอนที่ 2** ความรู้ความเข้าใจในการคัดแยกขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่ตำบลไกรนอก ซึ่งเป็นคำถามที่ทดสอบความรู้และเข้าใจในการคัดแยกขยะมูลฝอย **ตอนที่ 3** ทักษะในการคัดแยกขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่ตำบลไกรนอก เป็นแบบสอบถามประเภทมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ **ตอนที่ 4** แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่ตำบลไกรนอก เป็นแบบสอบถามประเภทมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ **ตอนที่ 5** แนวทางการส่งเสริมการคัดแยกขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่ตำบลไกรนอก ซึ่งเป็นแบบสอบถามปลายเปิด

2.2 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ คือ ศึกษาเอกสาร แนวคิด หลักการ และทฤษฎี กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือการวิจัย ดำเนินการสร้างและปรับแบบสอบถาม นำแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาคุณภาพความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.948

3. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ขอบหนังสือจากคณะสังคมศาสตร์และการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยนายกองค้การบริหารส่วนตำบลไกรนอก เพื่อเก็บข้อมูลกับประชาชนในพื้นที่ต่อไป

3.2 นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปสำรวจกับประชาชนในตำบลไกรนอก ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 324 หลังคาเรือน ชี้แจงให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3.3 นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ต่อไป

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

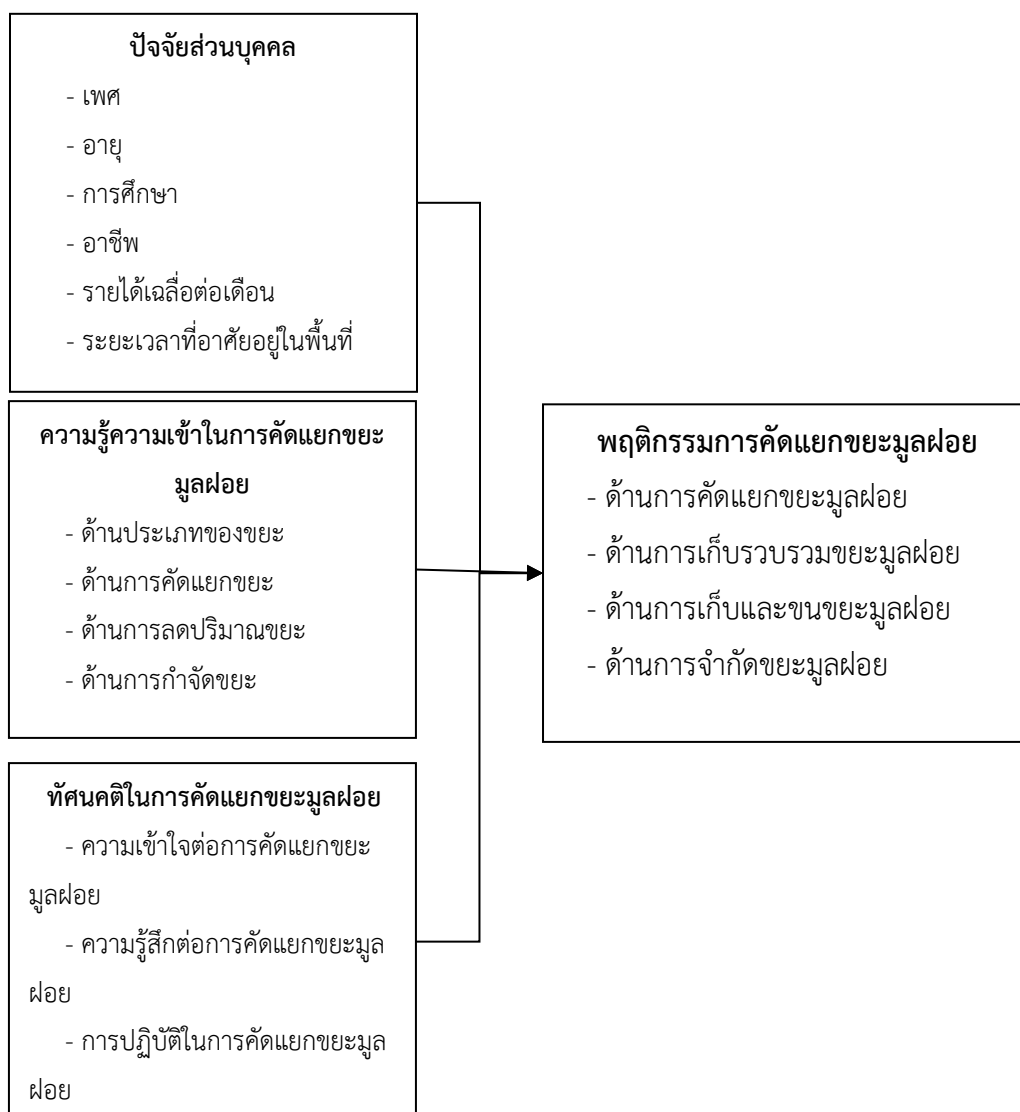
4.1 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) คือ นำมาแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4.2 สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) สำหรับทดสอบสมมติฐาน โดยใช้การทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) เพื่อหาค่าความสัมพันธ์ของตัวแปรสองตัวที่อิสระต่อกัน หรือหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูล 2 ชุด

4.3 การวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท นำเสนอเป็นความเรียงประกอบตาราง โดยการแจกแจงความถี่ของผู้ตอบคำถามปลายเปิด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยใช้เป็นแนวทางกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ผลการวิเคราะห์ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการคัดแยกขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่ตำบลไทรนอก

1. ความรู้ความเข้าใจในการคัดแยกขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่ตำบลไทรนอก

ตาราง 1 จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับความรู้ความเข้าใจในการคัดแยกขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่ตำบลไทรนอก

ความรู้ความเข้าใจในการคัดแยกขยะมูลฝอย	จำนวน	ร้อยละ
มีความรู้อยู่ในระดับสูง (11-15)	323	99.69
มีความรู้อยู่ในระดับปานกลาง (6-10)	1	0.31
มีความรู้อยู่ในระดับต่ำ (0-5)	0	0
รวม	324	100.00

จากตาราง 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความรู้ความเข้าใจในการคัดแยกขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่ตำบลไทรนอก อยู่ในระดับสูง จำนวน 323 คน คิดเป็นร้อยละ 99.69 รองลงมา มีความรู้อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.31

2. ทักษะคติในการคัดแยกขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่ตำบลไทรนอก อำเภอองไทรสาธ จังหวัดสุโขทัย

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทักษะคติในการคัดแยกขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่ตำบลไทรนอก โดยภาพรวม

ลำดับ	ทักษะคติในการคัดแยกขยะมูลฝอย	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ความเข้าใจต่อการคัดแยกขยะมูลฝอย	4.60	0.382	มากที่สุด
2	ความรู้สึต่อการคัดแยกขยะมูลฝอย	4.55	0.347	มากที่สุด
3	การปฏิบัติในการคัดแยกขยะ	4.55	0.381	มากที่สุด
ภาพรวม		4.57	0.266	มากที่สุด

จากตาราง 2 พบว่า ทักษะคติในการคัดแยกขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่ตำบลไทรนอก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.266) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความเข้าใจต่อการคัดแยกขยะมูลฝอย รองลงมา คือ ความรู้สึต่อการคัดแยกขยะมูลฝอย และการปฏิบัติในการคัดแยกขยะ ตามลำดับ

3. พฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่ตำบลไกรนอก

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน พฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่ตำบลไกรนอก โดยภาพรวม

ลำดับ	พฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอย	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ด้านการคัดแยกขยะมูลฝอย	4.54	0.385	มากที่สุด
2	ด้านการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย	4.41	0.324	มาก
3	ด้านการเก็บและขนขยะมูลฝอย	4.53	0.373	มากที่สุด
4	ด้านการกำจัดขยะมูลฝอย	4.44	0.362	มาก
ภาพรวม		4.48	0.237	มาก

จากตาราง 3 พบว่า พฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่ตำบลไกรนอก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.237) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการคัดแยกขยะมูลฝอย รองลงมา คือ ด้านการเก็บและขนขยะมูลฝอย ด้านการกำจัดขยะมูลฝอย และด้านการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการคัดแยกขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่ตำบลไกรนอก

ตาราง 4 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติการคัดแยกขยะมูลฝอยกับพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่ตำบลไกรนอก

	X_1	X_2	X_3	Y_1	Y_2	Y_3	Y_4	X รวม	Y รวม
X_1	1								
X_2	.369**	1							
X_3	.240**	.222**	1						
Y_1	.328**	.360**	.255**	1					
Y_2	.219**	.242**	.174**	.161**	1				
Y_3	.108	.151**	.295**	.137*	.337**	1			
Y_4	.247**	.233**	.018	.372**	.237**	.213**	1		
X รวม	.753**	.717**	.688**	.435**	.293**	.258**	.228**	1	
Y รวม	.344**	.377**	.286**	.656**	.630**	.645**	.696**	.465**	1

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .0.05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตาราง 4 พบว่า ทักษะการคัดแยกขยะมูลฝอยมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลางกับพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่ตำบลไกรนอก โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ($r = 0.465$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของทักษะการคัดแยกขยะมูลฝอยกับพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่ตำบลไกรนอก รายด้านทุกด้าน พบว่า มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวก โดยมีค่าความสัมพันธ์ (r) ระหว่าง 0.369 - 0.018 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 แนวทางการส่งเสริมการคัดแยกขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่ตำบลไกรนอก

ตาราง 5 แนวทางการส่งเสริมการคัดแยกขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่ตำบลไกรนอก

ที่	แนวทางในการส่งเสริม	ความถี่ (f)
1	องค์การบริหารส่วนตำบลจัดให้มีระบบคัดแยกและรวบรวมขยะมูลฝอยแบบแยกประเภท และสนับสนุนให้ทุกชุมชนมีการใช้สินค้าที่มีส่วนประกอบจากวัสดุรีไซเคิลและวัสดุที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	112
2	องค์การบริหารส่วนตำบลควรสร้างเครือข่ายรวมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อสร้างศูนย์จัดการขยะมูลฝอยแบบผสมผสานโดยเน้นการนำขยะมูลฝอยมาใช้ประโยชน์ในรูปของปุ๋ย และการผลิตพลังงานทดแทนหรือเทคโนโลยีอื่นที่เหมาะสม	79
3	องค์การบริหารส่วนตำบลควรส่งเสริมและสนับสนุนให้มีธุรกิจรับซื้อขยะรีไซเคิลที่คัดแยกจากแต่ละครัวเรือนและส่งต่อไปยังโรงงานแปรรูปกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่	45
4	องค์การบริหารส่วนตำบลควรสนับสนุนให้มีการนำขยะมูลฝอยที่เหลือจากการคัดแยกจากการนำไปใช้ประโยชน์แล้ว นำไปใช้เป็นเชื้อเพลิงสำหรับผลิตกระแสไฟฟ้าใช้ในระบบบำบัดและกำจัดขยะมูลฝอยหรือระบบสาธารณูปโภคอื่นๆ เพื่อลดค่าใช้จ่ายในการเดินระบบ	30

จากตาราง 5 พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลจัดให้มีระบบคัดแยกและรวบรวมขยะมูลฝอยแบบแยกประเภท และให้ทุกชุมชนมีการใช้สินค้าที่มีส่วนประกอบจากวัสดุรีไซเคิลและวัสดุที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ควรสร้างเครือข่ายรวมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อสร้างศูนย์จัดการขยะมูลฝอยแบบผสมผสานโดยเน้น

การนำขยะมูลฝอยมาใช้ประโยชน์ในรูปของปุ๋ย และการผลิตพลังงานทดแทนหรือเทคโนโลยีอื่นที่เหมาะสม โดยให้มีธุรกิจรับซื้อขยะรีไซเคิลที่คัดแยกจากแต่ละครัวเรือนและส่งต่อไปยังโรงงานแปรรูปกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ หรือนำไปใช้เป็นเชื้อเพลิงสำหรับผลิตกระแสไฟฟ้าใช้ในระบบบำบัดและกำจัดขยะมูลฝอยหรือระบบสาธารณูปโภคอื่น ๆ เพื่อลดค่าใช้จ่ายในการเดินระบบ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการคัดแยกขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่ตำบลไกรนอก อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย” ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัยดังต่อไปนี้

ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการคัดแยกขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่ตำบลไกรนอก พบว่า ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในการคัดแยกขยะมูลฝอยอยู่ในระดับสูง ทั้งนี้เป็นเพราะว่าองค์การบริหารส่วนตำบลได้จัดโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจต่อการดำเนินการเกี่ยวกับขยะมูลฝอยในชุมชน ตั้งแต่ปี 2560 จนถึงปัจจุบัน ยกตัวอย่างเช่น โครงการเดินรณรงค์เก็บและคัดแยกขยะพร้อมกันทั้งตำบลทุกศุกร์แรกของเดือน โครงการมีถังขยะเปียกทุกครัวเรือนอย่างน้อย 1 ถัง โครงการคัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทาง (ครัวเรือน) กิจกรรมให้ความรู้ในการนำขยะเปียกมาทำเป็นปุ๋ย กิจกรรมการให้ความรู้การทำถัง/หลุมขยะเปียกทุกครัวเรือน กิจกรรมการให้ความรู้ในแยกขยะจากต้นทาง/ครัวเรือน ฯลฯ ซึ่งโครงการเหล่านี้ส่งผลโดยตรงต่อการคัดแยกขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่ตำบลไกรนอก อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิภาณี อุซูปัจ (2561 : 3) ความรู้พฤติกรรมในการจัดการขยะของประชาชนและคุณภาพการบริการในการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่ายาวอำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีความรู้ในการจัดการขยะโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีความรู้ด้านประเภทของขยะในเรื่องใบไม้ กิ่งไม้ เป็นขยะมูลฝอยที่ย่อยสลายได้มากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการลดปริมาณขยะ ในเรื่องการใช้น้ำอย่างประหยัด โฟม พฤติกรรมการจัดการขยะของประชาชนโดยรวมปฏิบัติเป็นบางครั้ง โดยมีพฤติกรรมในด้านการนำขยะมูลฝอย เศษวัสดุหมุนเวียนกลับมาใช้หรือแปรรูปสูงที่สุด รองลงมาคือ ด้านการลดการเกิดขยะมูลฝอย ขยะส่วนใหญ่ของประชาชนภายในตำบลเหล่ายาวมีแหล่งกำเนิดมาจากเศษอาหารภายในครัวเรือน รองลงมาคือ ขวดพลาสติกหรือขยะรีไซเคิล ประเภทของขยะทั่วไปมีการนำมาทิ้งมากที่สุด รองลงมาคือ ประเภทขยะอันตราย ประชาชนกำจัดขยะในครัวเรือนโดยนำมาทิ้งไว้ในจุดที่องค์การบริหารส่วนตำบลเหล่ายาวกำหนดรองลงมาคือ นำไปฝังกลบ

ทัศนคติในการคัดแยกขยะมูลฝอย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความเข้าใจต่อการคัดแยกขยะมูลฝอย รองลงมา คือ ความรู้เกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอย และการปฏิบัติในการคัดแยกขยะ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าประชาชนให้ความสนใจและเข้าใจต่อการคัดแยกขยะมูลฝอย เพื่อเป็นการลดปริมาณขยะในชุมชน มีความรู้ว่าการลดปริมาณขยะมูลฝอยนั้น ทำ

ได้หลายวิธี เช่น การคัดแยกขยะก่อนนำไปทิ้ง เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจอมขวัญ อาคมนนท์ และ นาวาอากาศเอก ปัญญา ศรีสิงห์ (2563 : 5) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความรู้และการรับรู้ที่มีต่อพฤติกรรมในการจัดการขยะพลาสติกของคนกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการจัดการขยะพลาสติกของคนกรุงเทพฯ เมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้าน พบว่าพฤติกรรมด้านการลดปริมาณพลาสติก และด้านการคัดแยกขยะพลาสติกอยู่ในระดับน้อยมาก พฤติกรรมด้านการนำพลาสติกมาใช้ ประโยชน์อยู่ในระดับบางครั้ง ด้านการกำจัดขยะพลาสติกส่วนใหญ่ กำจัดขยะพลาสติกโดยทิ้งลงถังขยะ ส่วนกำจัด ขยะพลาสติกโดยการเผากลางแจ้ง และฝังกลบนั้น แทบไม่เคยเลย

พฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการคัดแยกขยะมูลฝอย รองลงมา คือ ด้านการเก็บและขนขยะมูลฝอย ด้านการกำจัดขยะมูลฝอย และด้านการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าประชาชนมีความรู้และให้ความสำคัญต่อการจัดการขยะอย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพเพื่อสะดวกต่อการนำไปกำจัด ประชาชนได้จัดเก็บขยะมูลฝอยไปใส่ไว้ในภาชนะรองรับขยะในสถานที่ต่าง ๆ เพื่อนำมารวบรวมไว้ยังจุดพักขยะก่อนแล้วจึงรอนักงานมาเก็บขนขยะ ทำการขนถ่ายใส่รถเก็บขยะ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวีรวัลย์ แก้วบุญชู, วนิพพล มหาอาษา, เสรี วรพงษ์ และธเนศ เกษศิลป์ (2562 : 6) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือน กรณีศึกษา เขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยในปานกลาง มีความรู้เกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอยในระดับปานกลาง มีทัศนคติเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอยในระดับสูง การรับรู้ข้อมูลข่าวสารในระดับมาก และมีพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยในระดับน้อย

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการคัดแยกขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่ตำบลไกรนอก พบว่าทัศนคติการคัดแยกขยะมูลฝอยมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลางกับพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่ตำบลไกรนอก โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ($r = 0.465$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของทัศนคติการคัดแยกขยะมูลฝอยกับพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอย ในเขตพื้นที่ตำบลไกรนอก รายด้านทุกด้าน พบว่า มีความสัมพันธ์กันเชิงบวก โดยมีค่าความสัมพันธ์ (r) ระหว่าง 0.369 - 0.018 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศรินทร์ทิพย์ บุญจันทร์ และจักรพันธ์ เพ็ชรภูมิ (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการคัดแยกขยะของแม่บ้านในตำบลบึงพระ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ผลการวิจัยพบว่า แม่บ้านมีพฤติกรรมการคัดแยกขยะอยู่ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 66.33 ($\bar{x} = 24.26$, S.D. = 3.020) โดยทั้งหมดสามารถทำนายพฤติกรรมการคัดแยกขยะของแม่บ้าน ได้ร้อยละ 32.70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

แนวทางการส่งเสริมการค้าแยกขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่ตำบลไกรนอก อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลจัดให้มีระบบคัดแยกและรวบรวมขยะมูลฝอยแบบแยกประเภท และให้ทุกชุมชนมีการใช้สินค้าที่มีส่วนประกอบจากวัสดุรีไซเคิลและวัสดุที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ควรสร้างเครือข่ายร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อสร้างศูนย์จัดการขยะมูลฝอยแบบผสมผสานโดยเน้นการนำขยะมูลฝอยมาใช้ประโยชน์ในรูปของปุ๋ย และการผลิตพลังงานทดแทนหรือเทคโนโลยีอื่นที่เหมาะสม โดยให้มีธุรกิจรับซื้อขยะรีไซเคิลที่คัดแยกจากแต่ละครัวเรือนและส่งต่อไปยังโรงงานแปรรูปกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ หรือนำไปใช้เป็นเชื้อเพลิงสำหรับผลิตกระแสไฟฟ้าใช้ในระบบบำบัดและกำจัดขยะมูลฝอยหรือระบบสาธารณูปโภคอื่น ๆ เพื่อลดค่าใช้จ่ายในการเดินระบบซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอรณันท์ คำยั้ง (2564

: 2) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางในการจัดการมูลฝอยของชุมชนแคมป์สน อำเภอลำปาง จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน ผลการวิจัยพบว่า แนวทางในการจัดการมูลฝอยของชุมชนแคมป์สน อำเภอลำปาง จังหวัดเพชรบูรณ์ มีดังนี้ 1) การจัดทำข้อมูลพื้นฐานของชุมชนและสำรวจแหล่งกำเนิดขยะมูลฝอย 2) วิเคราะห์องค์ประกอบมูลฝอยเพื่อได้ข้อมูลด้านลักษณะขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในชุมชน 3) สร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน สร้างเครือข่ายชุมชน โดยเน้นการให้ชุมชน มีส่วนร่วมในการเสนอแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่ต้องการดำเนินงานในพื้นที่ 4) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินงานร่วมกับชุมชน ในการจัดทำแผนงาน/โครงการและดำเนินกิจกรรมตามแผนงาน/โครงการฯ 5) ติดตามและประเมินผลในการดำเนินแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม 6) การสรุปผลการดำเนินงาน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. องค์การบริหารส่วนตำบลควรสร้างหรือจัดหาแหล่งกำจัดขยะมูลฝอยที่ถูกต้องตามสุขลักษณะให้กับชุมชน
2. องค์การบริหารส่วนตำบลจัดเก็บขยะมูลฝอยในชุมชนทุกวันไม่เว้นวันหยุดราชการ
3. องค์การบริหารส่วนตำบลควรจัดซื้อรถจัดเก็บขยะเพิ่มเติมให้เพียงพอต่อการจัดเก็บขยะมูลฝอยในชุมชน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลไกรนอก และตำบลอื่นต่อไป
2. ควรศึกษารูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลไกรนอก และ ตำบลอื่นต่อไป

3. ควรศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลไกรนอก และตำบลอื่นต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กิตติ ชยางคกุล (2553). ผลกระทบด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อมจากการจัดการขยะมูลฝอย: ศึกษากรณีการจัดการขยะ มูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี. รายงานวิจัย. ปทุมธานี : คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย.
- จอมขวัญ อากานนท์ และ นาวาอากาศเอก ปัญญา ศรีสิงห์. (2563). ความรู้และการรับรู้ที่มีต่อพฤติกรรมในการจัดการขยะพลาสติก ของคนกรุงเทพมหานคร. วารสารสมาคมนักวิจัย. 25 (3), 171-185.
- องค์การบริหารส่วนตำบลไกรนอก. (2564). แผนพัฒนาท้องถิ่น (2561-2565). สุโขทัย: องค์การบริหารส่วนตำบลไกรนอก.
- วิภาณี อุชุปัจ. (2561). ความรู้ พฤติกรรมในการจัดการขยะของประชาชนและคุณภาพการบริการในการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่ายาว อำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน. วิทยานิพนธ์ สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- วีรวัลย์ แก้วบุญชู, วนิพพล มหาอาษา, เสรี วรพงษ์ และ ธเนศ เกษศิศิลป์. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือน กรณีศึกษา เขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร. การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 20 ณ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 1561-1570.
- ศรินทร์ทิพย์ บุญจันทร์ และจักรพันธ์ เพ็ชรภูมิ. (2561). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการคัดแยกขยะของแม่บ้านในตำบลบึงพระ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. 12 (1), 180-190.
- อรธนันท์ คำยิ่ง. (2564). แนวทางในการจัดการมูลฝอยของชุมชนแคมป์สน อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน. วิทยานิพนธ์นี้รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. การจัดการและพัฒนาท้องถิ่น. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.

แนวทางการส่งเสริมการพัฒนาสุขภาพของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหาร
ส่วนตำบลหนองกะท้าว อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก
**Guidelines for Promoting Health Development for the Elderly in
Nongkatao Sub-District Administrative Organization
NakhonThai District Phitsanulok Province**

บุญชื้อ เพชรไทย และ ธนัสถา โรจนตรากุล

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

Boonsue Peachthai and Tanastha Rojanatrakul
Pibulsongkram Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author, E-mail : boonsue.p@psru.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สุขภาวะของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองกะท้าว 2) เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับสุขภาวะของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองกะท้าว และ 3) ข้อเสนอแนะและแนวทางการส่งเสริมการพัฒนาสุขภาพของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองกะท้าว ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ จากการวิจัยเชิงสำรวจ ด้วยการแจกแบบสอบถามกับผู้สูงอายุ จำนวน 355 คน จากการแทนค่าในสูตรของยามานะ (Yamane) สถิติที่ใช้ใน คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่า t-test และ F-test

ผลการวิจัยพบว่า 1) สุขภาวะของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองกะท้าว โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบ พบว่า ผู้สูงอายุที่มี เพศ อายุ สถานภาพสมรส การศึกษา ลักษณะการพักอาศัย และลักษณะของครอบครัว ที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการพัฒนาสุขภาพของผู้สูงอายุ ไม่แตกต่างกันทุกด้าน 3) แนวทางการส่งเสริมการพัฒนาสุขภาพของผู้สูงอายุ พบว่า การเข้าส่งเสริมการรวมกลุ่มประกอบอาชีพ เพื่อส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจของผู้สูงอายุ การส่งเสริมสวัสดิการผู้สูงอายุ ด้วยการปรับปรุงระเบียบการรับสมาชิกจากอายุ 60 ปีขึ้นไปเป็นตั้งแต่อายุ 55 ปีขึ้นไป การส่งเสริมสุขภาพทางกาย ด้วยการตัดกิจกรรมการออกกำลังกายให้หลากหลายขึ้น การสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อเป็นกิจกรรมถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์การพัฒนาสุขภาพผู้สูงอายุแก่ประชาชนในพื้นที่ รวมทั้งการออกไปเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุให้ครบถ้วนครอบคลุม

คำสำคัญ : แนวทาง; การส่งเสริมการพัฒนา; สุขภาวะ; ผู้สูงอายุ

* วันรับบทความ: 16 มีนาคม 2565; วันแก้ไขบทความ 13 พฤษภาคม 2565; วันตอบรับบทความ: 18 พฤษภาคม 2565

Received: March 16, 2022; Revised: May 13, 2022; Accepted: May 18, 2022

Abstracts

The objectives of this research were 1) to study the health of the elderly in Nong Ka Thao Subdistrict Administrative Organization; 2) to compare personal factors and the health of the elderly in Nong Ka Thao Subdistrict Administrative Organization; and 3) To propose guidelines for promoting the health development of the elderly in Nong Ka Thao Subdistrict Administrative Organization Use a quantitative research methodology. from survey research The questionnaire was distributed among 355 elderly people by substituting values in the Yamane formula. The statistics used were frequency, percentage, mean, standard deviation. and t-test and F-test. The results showed that 1) the health of the elderly in Nong Ka Thao Subdistrict Administrative Organization area 2) The comparison results showed that the elderly with sex, age, marital status, education, residence and family characteristics There are different opinions on promoting the health development of the elderly. It was not different in all aspects. 3) The suggestion and guidelines for promoting the health development of the elderly found that the participation in the promotion of occupational group To encourage the elderly to have activities according to their needs aptitudes and interests of the elderly promotion of welfare for the elderly By improving the rules for accepting members from 60 years old and older from 55 years old, promoting physical well-being The thread of cutting exercise activities to be more diverse. building a network to exchange knowledge To be an activity to transfer knowledge and experiences to improve the health of the elderly to people in the area including going out to visit the elderly's home to cover

Keywords : Guidelines; Promotion of Development; Well-Being; The Elderly

บทนำ

สังคมผู้สูงอายุเป็นสังคมที่มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปที่อยู่จริงในพื้นที่ต่อประชากรทุกช่วงอายุในพื้นที่เดียวกัน และมีอัตราเท่ากับหรือมากกว่าร้อยละ 10 ขึ้นไป หรือมีประชากรอายุ 65 ปีขึ้นไปที่อยู่จริงในพื้นที่ต่อประชากรทุกช่วงอายุในพื้นที่เดียวกัน อัตราเท่ากับหรือมากกว่าร้อยละ 7 ขึ้นไป ได้เพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ ขณะที่สัดส่วนของอัตราการเกิด และจำนวนประชากรในวัยทำงานลดน้อยลง ประเทศต่างๆ รอบข้างเราได้มีปัญหาระบบนี้แล้ว เช่น ที่สิงคโปร์มีสัดส่วนของผู้สูงอายุใกล้เคียงกับไทย และเป็นสังคมผู้สูงอายุ (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2563 : 3) ผู้สูงอายุเป็นบุคคลที่สร้างคุณประโยชน์มาอย่างมากมายทั้งแก่ลูกหลานและประเทศชาติท่านจึงเป็นทรัพยากรที่ทรงคุณค่าเพราะประสบการณ์จากชีวิตของท่าน ดังนั้นผู้สูงอายุจึงควรได้รับการยกย่องจากคนในสังคม จากการสำรวจพบว่าผู้สูงอายุป่วยเป็นโรคเรื้อรังมากกว่าร้อยละ 54.90 โรคเรื้อรังที่ผู้สูงอายุมักจะเป็นโดยมากคือ โรคหัวใจและหลอดเลือด โรคของต่อมไร้ท่อ โรคระบบกล้ามเนื้อ กระดูกและข้อ โดยโรคหัวใจและหลอดเลือด โรคของต่อมไร้ท่อมีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2563 : 6)

สุขภาวะเป็นเรื่องที่สำคัญเพราะเป็นภาวะที่บุคคลสามารถแสดงออกได้เหมาะสมตามบทบาททางสังคม สามารถทำงานได้ตามบทบาทอย่างเต็มประสิทธิภาพ สามารถปรับตัวกับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมได้เป็น ภาวะที่แต่ละบุคคลรับรู้ต่อสภาวะการณ์ที่เป็นอยู่รู้สึกมีความสุข มีคุณภาพชีวิต มองโลกในแง่ดี มีความพึงพอใจ ต่อการดำเนินชีวิต คือ สุขภาวะทางกาย สุขภาวะทางจิตใจ สุขภาวะทางสังคม สุขภาวะทางปัญญา (พระครู ประภากรสิริธรรม เกษม สุวณฺโณ), 2560 : 3) จะเห็นได้ว่าสุขภาวะเป็นปัจจัยพื้นฐานที่จะทำให้ผู้สูงอายุได้มี ความสุข ความสบาย มีความสงบร่มเย็นแล้ว ยังจะเป็นพลังขับเคลื่อนที่สำคัญทำให้สังคมของผู้สูงอายุมีความ อยู่เย็นเป็นสุข การส่งเสริมและพัฒนาสุขภาวะของผู้สูงอายุจึงควรดำเนินการควบคู่กับมาตรการอื่นๆ ของรัฐ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับการดูแลอย่างทั่วถึงซึ่งผู้มีบทบาทสำคัญ ได้แก่ สมาชิกในครอบครัว ชุมชน และท้องถิ่น โดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบลหนองกะท้าว อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก (2561 : 52) ได้จัด โครงการและกิจกรรมต่างเพื่อส่งเสริมสุขภาวะของผู้สูงอายุ แต่ก็ยังประสบปัญหาเกิดขึ้นเนื่องจากผู้สูงอายุนั้นมี สุขภาพร่างกายไม่แข็งแรงประสบปัญหาด้านสุขภาพมีโรคภัยไข้เจ็บ บางคนมีโรคประจำตัวหลายโรค ปัญหาเหล่านี้ ส่งผลให้ผู้สูงอายุมีจิตใจไม่ค่อยดี มีความทุกข์ มีเครียด รวมทั้งผู้สูงอายุบางคนไม่มีลูกหลานอยู่ด้วย ผู้สูงอายุ ประสบปัญหาเรื่องการเดินทางมาร่วมโครงการ กิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางองค์การบริหารส่วนตำบล จึงส่งผลให้มี ปัญหาทางสังคม ซึ่งปัญหาเหล่านี้ทำให้ผู้สูงอายุมีปัญหาชีวิตเกิดความเครียดในการดำเนินชีวิต จะเห็นได้ว่า ปัญหาเหล่านี้ส่งผลต่อผู้สูงอายุ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการส่งเสริมการพัฒนาสุขภาวะของ ผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองกะท้าว อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก ว่ามีผู้สูงอายุมีปัญหา ด้านสุขภาวะอยู่ในระดับใด และทางองค์การบริหารส่วนตำบลควรมีแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาอย่างไร เพื่อให้ผู้สูงอายุมีสุขภาวะที่ดีขึ้น สามารถดำรงชีวิตได้อย่างปกติสุขในสังคมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสุขภาวะของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองกะท้าว อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับสุขภาวะของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล หนองกะท้าว อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะและแนวทางการส่งเสริมการพัฒนาสุขภาวะของผู้สูงอายุในเขตองค์การ บริหารส่วนตำบลหนองกะท้าว อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก

ระเบียบวิธีวิจัย

การดำเนินการวิจัยเรื่องนี้ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ จากการแจกแบบสอบถาม โดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือ ผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองกะท้าว อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 3,145 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลหนองกะท้าว, 2564)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองกะท้าว อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 355 คน ที่ได้จากการแทนค่าในสูตรของยามาเน่ (Yamane)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามประเภทตรวจสอบรายการ ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสุขภาวะของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองกะท้าว อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะและแนวทางการส่งเสริมการพัฒนาสุขภาวะของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองกะท้าว อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งเป็นแบบสอบถามปลายเปิด

2.2 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ คือ ศึกษาเอกสาร แนวคิด หลักการ และทฤษฎี กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือการวิจัย ดำเนินการสร้างและปรับแบบสอบถาม นำแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาคุณภาพความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.922

3. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ขอนหนังสือจากคณะสังคมศาสตร์และการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยกับนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองกะท้าว อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก

3.2 นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปสำรวจกับผู้สูงอายุที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 355 ชุด ชี้แจงให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3.3 นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ต่อไป

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

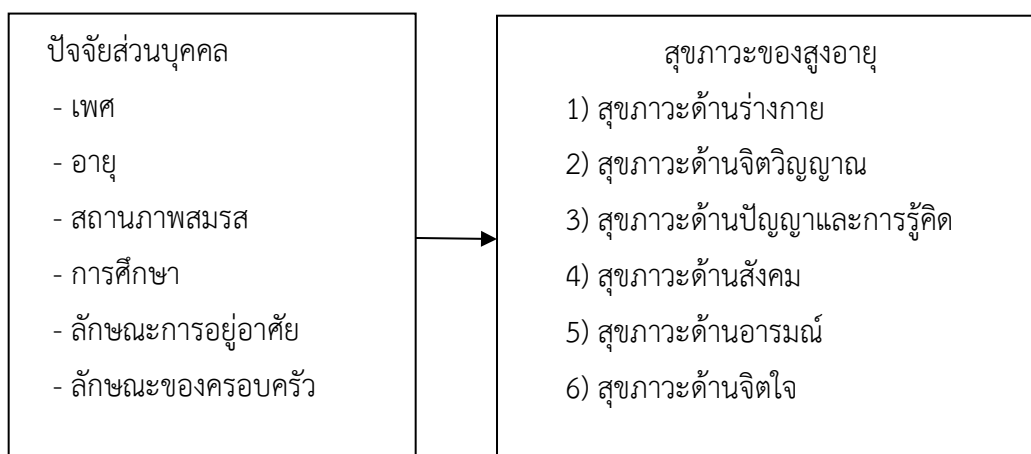
4.1 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าร้อยละ (%), ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4.2 สถิติเชิงอนุมาน (Inference Statistics) ได้แก่ ค่าสถิติทดสอบ t-test ค่าสถิติทดสอบ F-test (One-Way Analysis of Variance)

4.3 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิด วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา ประกอบบริบท นำเสนอเป็นความเรียงประกอบตาราง โดยการแจกแจงความถี่ของผู้ตอบคำถามปลายเปิด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยใช้เป็นแนวทางกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้
วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ระดับสุขภาวะของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองกะท้าว อำเภอหนองไทย จังหวัดพิษณุโลก

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สุขภาวะของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองกะท้าว อำเภอหนองไทย จังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวม

(n=355)

ลำดับ	การส่งเสริมการพัฒนาสุขภาวะของผู้สูงอายุ	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	สุขภาวะด้านร่างกาย	3.67	0.627	มาก
2	สุขภาวะด้านจิตวิญญาณ	3.70	0.537	มาก
3	สุขภาวะด้านปัญญาและการรู้คิด	3.66	0.552	มาก
4	สุขภาวะด้านสังคม	3.66	0.564	มาก
5	สุขภาวะด้านอารมณ์	3.62	0.589	มาก
6	สุขภาวะด้านจิตใจ	3.70	0.575	มาก
ภาพรวม		3.67	0.403	มาก

จากตาราง 1 พบว่า สุขภาวะของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองกะท้าว อำเภอหนองไทย จังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.67$, S.D. = 0.403) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า สุขภาวะด้านจิตวิญญาณ สุขภาวะด้านจิตใจ รองลงมา คือ สุขภาวะด้านร่างกาย สุขภาวะด้านปัญญาและการรู้คิด สุขภาวะด้านสังคม และสุขภาวะด้านอารมณ์ ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการส่งเสริมการพัฒนาสุขภาวะของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองกะท้าว อำเภอหนองไทย จังหวัดพิษณุโลก

ตาราง 2 การเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการส่งเสริมการพัฒนาสุขภาวะของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองกะท้าว อำเภอหนองไทย จังหวัดพิษณุโลก

ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม	ค่า t	ค่า F	Sig	ผลการศึกษา	
					ยอมรับ	ปฏิเสธ
เพศ	การส่งเสริมการพัฒนาสุขภาวะ	-0.033	-	0.973	-	✓

อายุ	การส่งเสริมการ พัฒนาสุขภาพ	-	0.747	0.524	-	✓
สถานภาพสมรส	การส่งเสริมการ พัฒนาสุขภาพ	-	1.822	0.163	-	✓
การศึกษา	การส่งเสริมการ พัฒนาสุขภาพ	-	0.984	0.427	-	✓
ลักษณะการพักอาศัย	การส่งเสริมการ พัฒนาสุขภาพ	-	0.096	0.757	-	✓
ลักษณะของครอบครัว	การส่งเสริมการ พัฒนาสุขภาพ	-0.061	-	0.951	-	✓

จากตาราง 2 พบว่า การทดสอบสมมติฐาน พบว่า ผู้สูงอายุที่มี เพศ อายุ สถานภาพสมรส การศึกษา ลักษณะการพักอาศัย และลักษณะของครอบครัว ที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการพัฒนาสุขภาพของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองกะท้าว อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก ไม่แตกต่างกันทุกด้าน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ข้อเสนอแนะและแนวทางการส่งเสริมการพัฒนาสุขภาพของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองกะท้าว อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก

ตาราง 3 ข้อเสนอแนะและแนวทางการส่งเสริมการพัฒนาสุขภาพของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองกะท้าว อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก

ที่	ข้อเสนอแนะและแนวทางการส่งเสริม	ความถี่ (f)
1	การส่งเสริมการรวมกลุ่มประกอบอาชีพ เพื่อส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีกิจกรรมตามความ ถนัดและความสนใจของผู้สูงอายุ เช่น การทำดอกไม้ประดิษฐ์จากถุงน่อง การทำกระเป๋าทำมือ เป็นต้น	50
2	การส่งเสริมสวัสดิการผู้สูงอายุ ด้วยการปรับปรุงระเบียบการรับสมาชิก จากอายุ 60 ปีขึ้นไปเป็นตั้งแต่อายุ 55 ปีขึ้นไป ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ที่เตรียมเข้าสู่วัยสูงอายุได้เข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมต่าง ๆ ก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ	32

3	การส่งเสริมสุขภาวะทางกาย ด้วยการตัดกิจกรรมการออกกำลังกายให้หลากหลายขึ้น โดยองค์การบริหารส่วนตำบลควรเข้าไปสนับสนุนงบประมาณในการจัดหาเครื่องออกกำลังกายสำหรับผู้สูงอายุให้มากขึ้น	25
4	การสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การพัฒนาสุขภาวะผู้สูงอายุ เป็นกิจกรรมที่พัฒนาในการดำเนินการกิจกรรมถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์การพัฒนาสุขภาวะผู้สูงอายุแก่ประชาชนในพื้นที่	22
5	การส่งเสริมการออกไปเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุ ด้วยการวางแผนการเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุให้ครบถ้วน ครอบคลุม เช่น กลุ่มติดเตียง ติดบ้าน ติดสังคม และการพิจารณาตามสถานะสุขภาพทางกาย	13

จากตาราง 3 ข้อเสนอแนะและแนวทางการส่งเสริมการพัฒนาสุขภาวะของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองกะท้าว อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก พบว่า การเข้าส่งเสริมการรวมกลุ่มประกอบอาชีพ เพื่อส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจของผู้สูงอายุ การส่งเสริมสวัสดิการผู้สูงอายุ ด้วยการปรับปรุงระเบียบการรับสมาชิกจากอายุ 60 ปีขึ้นไปเป็นตั้งแต่อายุ 55 ปีขึ้นไป การส่งเสริมสุขภาวะทางกาย ด้วยการตัดกิจกรรมการออกกำลังกายให้หลากหลายขึ้น การสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อเป็นกิจกรรมถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์การพัฒนาสุขภาวะผู้สูงอายุแก่ประชาชนในพื้นที่ รวมทั้งการออกไปเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุให้ครบถ้วนครอบคลุม

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องแนวทางการส่งเสริมการพัฒนาสุขภาวะของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองกะท้าว อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก ผู้วิจัยมีประเด็นที่สำคัญและน่าสนใจ นำมาอภิปรายผล ดังนี้

การส่งเสริมการพัฒนาสุขภาวะของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองกะท้าว อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า สุขภาวะด้านจิตวิญญาณ สุขภาวะด้านจิตใจ รองลงมา คือ สุขภาวะด้านร่างกาย สุขภาวะด้านปัญญาและการรู้คิด สุขภาวะด้านสังคม และสุขภาวะด้านอารมณ์ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้สูงอายุในพื้นที่ได้ออกกำลังกายเป็นประจำภายใต้การดูแลและคำแนะนำของแพทย์ พร้อมทั้งได้รับการตรวจสมรรถภาพทางกายด้วย มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตประจำวัน สามารถวางแผน วางใจได้อย่างถูกต้องและมั่นคง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูประกาศสิริธรรม (เกษม สุวณโณ) (2560 : 3) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาสุขภาวะของผู้สูงอายุในเขตชุมชนท่าอิฐ วัดแสงสิริธรรมตำบลท่าอิฐ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี” ผลการศึกษาพบว่า สุขภาวะ

ทางปัญญา และสุขภาวะทางสังคม อยู่ในระดับมาก ส่วนสุขภาวะทางกาย) สุขภาวะทางจิตใจ อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ พิจารณารายด้าน พบว่า สุขภาวะทางกาย รู้สึกพอใจกับสุขภาพในขณะนี้ อยู่ในระดับมากที่สุด สุขภาวะทางจิตใจ รู้สึกพึงพอใจในชีวิต (เช่น มีความสุข ความสงบ ความหวัง) อยู่ในระดับมากที่สุด สุขภาวะทางสังคม รู้สึกพอใจกับการช่วยเหลือที่เคยได้รับจากเพื่อน ๆ อยู่ในระดับมาก สุขภาวะทางปัญญา คือ เข้าใจได้ว่าทุกสิ่งทุกอย่างมีความไม่เที่ยงแท้และแน่นอน ย่อมมีการเปลี่ยนแปลงเสมอ อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของรัตนติกานต์ อินทร์สุข (2564: 3) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงดิน อำเภอสามง่าม จังหวัดพิจิตร ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อการจัดสวัสดิการสังคมในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงดิน อำเภอสามง่าม จังหวัดพิจิตร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านประกันสังคม ด้านสุขภาพอนามัย อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการบริการสังคมทั่วไป ด้านนันทนาการและกีฬา ด้านที่อยู่อาศัย อยู่ในระดับมาก และด้านการศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง

การเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับสุขภาวะของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองกะท้าว อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก พบว่า ผู้สูงอายุที่มี เพศ อายุ สถานภาพสมรส การศึกษา ลักษณะการพักอาศัย และลักษณะของครอบครัว ที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการพัฒนาสุขภาวะของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองกะท้าว อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก ไม่แตกต่างกันทุกด้าน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้สูงอายุทุกคนต่างก็ได้รับการส่งเสริมและการพัฒนาสุขภาวะของผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองกะท้าวที่ได้ดำเนินโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมความเป็นอยู่ให้กับผู้สูงอายุโดยผ่านการจัดกิจกรรม โครงการต่างๆ เช่น โครงการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ กิจกรรมเครือข่ายผู้สูงอายุ โครงการส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ โครงการเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ โครงการผู้สูงอายุสุขภาพดีชีวิมีความสุข เป็นต้นซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรัตนติกานต์ อินทร์สุข (2564 : 4) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงดิน อำเภอสามง่าม จังหวัดพิจิตร ผลการวิจัยพบว่า เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้สูงอายุที่มีต่อระบบการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงดิน อำเภอสามง่าม จังหวัดพิจิตร โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ผู้สูงอายุของที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน ส่งผลต่อระบบการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงดิน อำเภอสามง่าม จังหวัดพิจิตร ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะและแนวทางการส่งเสริมการพัฒนาสุขภาวะของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองกะท้าว อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก พบว่า การเข้าส่งเสริมการรวมกลุ่มประกอบอาชีพ เพื่อส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีกิจกรรมตามความ ถนัดและความสนใจของผู้สูงอายุ การส่งเสริมสวัสดิการผู้สูงอายุ ด้วยการปรับปรุงระเบียบการรับสมาชิกจากอายุ 60 ปีขึ้นไปเป็นตั้งแต่อายุ 55 ปีขึ้นไป การส่งเสริมสุขภาวะทาง

กาย ด้ายการตัดกิจกรรมการออกกำลังกายให้หลากหลายขึ้น การสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อเป็นกิจกรรมถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์การพัฒนาสุขภาพของผู้สูงอายุแก่ประชาชนในพื้นที่ รวมทั้งการออกไปเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุให้ครบถ้วนครอบคลุมซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฏฐจิตตา เทวเลิศสกุล, วณิภา ศิริวรสกุล, และชัชสรณ์ รอดยิ้ม (2559 : 5, มกราคม-เมษายน) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาผู้สูงอายุจากภาระให้เป็นพลัง กรณีศึกษาเทศบาลนครรังสิต ผลการศึกษวิจัย พบว่า แนวทางการพัฒนาผู้สูงอายุจากภาระให้เป็นพลัง (1) ด้านการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุ คือ การจัด กิจกรรมสันทนาการให้กับผู้สูงอายุ (2) ด้านอาชีพ คือ การเชิญวิทยากร อาจารย์สอนอาชีพที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ และ (3) ด้านการบริหารจัดการ คือ การจัดตั้งชมรม 11 ชมรม มีประธานชมรมเป็นตัวแทนประสานงาน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1) องค์การบริหารส่วนตำบลหนองกะท้าวควรเข้าไปให้ส่งเสริมสนับสนุนการรวมกลุ่มของผู้สูงอายุ เพื่อส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีอาชีพตามความถนัด เช่น การทำดอกไม้ประดิษฐ์จากถุงนอน การทำกระเป๋าทำมือ เป็นต้น
- 2) องค์การบริหารส่วนตำบลหนองกะท้าวควรเข้าไปสนับสนุนงบประมาณในการจัดหาเครื่องออกกำลังกาย สำหรับผู้สูงอายุให้มีมากขึ้น
- 3) องค์การบริหารส่วนตำบลหนองกะท้าวควรสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการพัฒนาสุขภาพผู้สูงอายุ โดยการดำเนินกิจกรรมถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์การพัฒนาสุขภาพผู้สูงอายุแก่ประชาชนในพื้นที่

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรมีการลงพื้นที่ศึกษาและวิจัยต่อการดำเนินการของโรงเรียนผู้สูงอายุในแต่ละบริบท พื้นที่ที่แตกต่างกันเพื่อศึกษาเปรียบเทียบความสำเร็จ
- 2) ควรศึกษาการวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง อุปสรรค และโอกาส เพื่อพัฒนาศักยภาพโรงเรียนผู้สูงอายุในพื้นที่ ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
- 3) ควรศึกษาถึงผลสัมฤทธิ์จากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นของนักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุ ในทุกๆ มิติ สุขภาวะ เช่น สุขภาพทางกาย ทางจิตใจ สุขภาพทางสังคม และสุขภาพทางจิตวิญญาณ

เอกสารอ้างอิง

- กรมกิจการผู้สูงอายุ. (2563). สถิติผู้สูงอายุของประเทศไทย 77 จังหวัด ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2563. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 1 กรกฎาคม 2564. แหล่งที่มา: <https://www.dop.go.th/th/know/side/1/1/335>.
- ณัฐฐิตตา เทวเลิศสกุล, วณิภา ศิริวรสกุล, และ ชัชสรัญ รอดยิ้ม. (2559). แนวทางการพัฒนาผู้สูงอายุจากภาระให้เป็นพลัง กรณีศึกษาเทศบาลนครรังสิต. *Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*. 9 (1), 529-545.
- พระครูประภากรสิริธรรม (เกษม สุวณโณ). (2560). การศึกษาสุขภาวะของผู้สูงอายุในเขตชุมชนท่าอิฐ วัดแสงสิริธรรมตำบลท่าอิฐ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย (มส.ผส.). (2563). สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2562. นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- รัตนติกานต์ อินทร์สุข. (2564). การศึกษาการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงดิน อำเภอสว่างวีระ จังหวัดพิจิตร. การค้นคว้าอิสระ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. วิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
- องค์การบริหารส่วนตำบลหนองกะท้าว. (2561). แผนพัฒนาท้องถิ่น พ.ศ.2561 – 2565. พิษณุโลก: องค์การบริหารส่วนตำบลหนองกะท้าว.
- องค์การบริหารส่วนตำบลหนองกะท้าว. (2564). จำนวนผู้สูงอายุ ข้อมูล ณ วันที่ 31 มกราคม 2564. พิษณุโลก : องค์การบริหารส่วนตำบลหนองกะท้าว.

แรงจูงใจในการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

กลุ่มเขตกรุงเทพใต้

The Motivation for Teamwork of Teachers in Schools Affiliated with Bangkok Metropolis South Bangkok Area

อุมพร พันธุ์ศรี และ อุไร สุทธิรัมย์

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Aumaporn Punsri and Urai Sutthiyam

Ramkhamhaeng University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: auma.joy21@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบแรงจูงใจในการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงเทพใต้ กลุ่มตัวอย่างคือ ครูสังกัดในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงเทพใต้ จำนวน 183 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบง่ายและเทียบสัดส่วนจากการเปิดตาราง Cohen, Manion and Morrison จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และวิทยฐานะ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความตรงเชิงเนื้อหา 0.98 และมีค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้เท่ากับ 0.978 สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัยพบว่า 1) ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับแรงจูงใจในการทำงานเป็นทีมในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงเทพใต้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ระดับมากที่สุดและมาก โดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย สามลำดับแรก คือ ด้านการมีเป้าหมายเดียวกัน ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ด้านการมีส่วนร่วมในการทำงานตามลำดับ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 2) ครูที่มีระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงานแตกต่างกัน มีแรงจูงใจในการทำงานเป็นทีมในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงเทพใต้ โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน 3) ครูที่มีวิทยฐานะแตกต่างกันมีแรงจูงใจในการทำงานเป็นทีมในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงเทพใต้ โดยภาพรวมและรายด้านการได้รับการยอมรับนับถือ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ส่วนในรายด้านอื่นๆไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: แรงจูงใจ; การทำงานเป็นทีม

Abstracts

The purposes of this research were to study and compare the teachers' teamwork motivation in schools affiliated with Bangkok Metropolis South Bangkok Area. These objectives of conducting research were classified into education degrees, academic standing and work experiences. The sample group was teachers affiliated with schools affiliated with Bangkok Metropolis South Bangkok Area, by simple random sampling, and comparative ratio. The sample sizes were determined with the formula of Cohen, Manion and Morrison. The total number of the group were 183 teachers. The instrument in the research was the questionnaire with 5 degrees of rating scales. The content validity overall is 0.98. Furthermore, the reliability values with the Cronbach's Alpha Coefficient were 0.978. The statistical methods used to analyze the data were frequency, percentage, mean, the standard deviation, t-test, and One-way analysis of variance. The results were discovered that 1) teacher's opinions on the overall teamwork motivation were at the highest level. Sort the mean in descending order, i.e. the sides having the same goal. The aspect of being respected In terms of participation in work and interpersonal relations. 2) The teachers with different educational levels and work experiences were motivated to work in teams in schools affiliated with Bangkok. South Bangkok Area Overall and in every aspect, no differences were found. 3) The teachers with different academic standings had motivation to work as a team in schools affiliated with Bangkok. South Bangkok Area Overall and aspects of being respected statistically significantly different .05 As for interpersonal relationships. In terms of participation in work and in terms of having the same goals, no differences were found.

Keyword: Motivation; Teamwork

บทนำ

การศึกษาถือเป็นรากฐานสำคัญที่ดีที่สุดต่อการสร้างความเจริญก้าวหน้าทางสังคมให้เป็นที่ไปในทิศทางที่เราต้องการหรือปรารถนาช่วยให้ทุกคนได้รับการพัฒนาศักยภาพ ความสามารถของตนเองในด้านต่างๆ ที่ช่วยในการเสริมสร้างความถนัดเฉพาะตัว มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์สามารถนำไปใช้ ในการดำรงชีวิตและประกอบอาชีพ รู้เท่าทันและปรับตัวให้ทันกับโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วเปรียบเสมือนเป็นพลังสร้างสรรค์ในการพัฒนาประเทศต่อไป ในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพ จึงเป็นเรื่องที่สำคัญจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ทำให้ศักยภาพที่มีอยู่ในตนเองได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ รู้จักปรับตัวในการแก้ไขปัญหาให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงใน ยุคปัจจุบันที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว มีคุณธรรม จริยธรรมและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขกระทรวงศึกษาธิการ จึงได้มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป ไปยังคณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาจึงเป็นการกระจายอำนาจในการบริหารจัดการสู่ส่วนภูมิภาคหรือท้องถิ่น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550 : 3)

ดังนั้นแรงจูงใจในการทำงานถือเป็นความสำคัญที่เกิดขึ้นควบคู่ไปกับการทำงานเป็นทีมในแต่ละกลุ่มงานทั้งนี้เพื่อให้บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่มีความสุขพร้อมทั้งร่วมมือกันทำงานให้ได้งานที่ดีมีประสิทธิภาพและยังสอดคล้องกับเป้าหมาย นโยบายที่ต้นสังกัดได้กำหนด สอดคล้องกับทฤษฎีแรงจูงใจของเฮอซเบิร์ก (Herzberg, 1975 : 113-115 อ้างอิงใน กขพรพรรณ สุทธิศิริพงษ์, 2562 : 22-23) ที่ได้กล่าวถึง ปัจจัยจูงใจและปัจจัยค้ำจุนเมื่อนำมาประยุกต์ใช้ร่วมกันจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารจะต้องการสร้างแรงจูงใจ ความพึงพอใจให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา สร้างขวัญและกำลังใจให้กับบุคลากรทำงานอย่างมีประสิทธิภาพเพราะมุ่งหวังถึงความก้าวหน้า รายได้ ความมั่นคงในอาชีพที่รับผิดชอบ ซึ่งเป็นความต้องการที่มีอยู่ในตัวของทุกคนเพื่อให้เกิดการร่วมกันทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและทำให้องค์กรเจริญเติบโตพัฒนาไปในทิศทางที่ดี (วัชรวิศ เจริญกุล, 2563: 32-33) การทำงานเป็นทีมจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่บุคคลเข้ามามีอิทธิพลเพื่อหลอมให้องค์ประกอบต่างๆ ของทีมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ทำงานด้วยความราบรื่นร่วมกันภายใต้กฎกติกา กรอบการทำงานเดียวกัน มีการสื่อสารที่มีความเข้าใจที่ตรงกัน ตัดสินใจร่วมกันและร่วมรับผิดชอบผลของการทำงานร่วมกันยังเชื่อมโยงถึงองค์ประกอบของการทำงานเป็นทีมที่ประกอบไปด้วยบุคคลที่เป็นสมาชิกเข้าใจวัตถุประสงค์เป้าหมายในการดำเนินงานที่ชัดเจนและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งบุคคลที่เป็นสมาชิกในทีมทำงานอย่างจริงจัง มุ่งมั่นที่จะผลักดันให้งานบรรลุตามเป้าหมาย มีการวิพากษ์วิจารณ์อย่างตรงไปตรงมา ยอมรับฟังเหตุผลซึ่งกันและกัน ทั้งยังเป็นบรรยากาศแบบประชาธิปไตย การตัดสินใจอาศัยความเห็นพ้องต้องกันเป็นส่วนใหญ่และบุคคลที่เป็นสมาชิกเต็มใจปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายตามวิธี ขั้นตอนที่ถูกต้อง และยังพร้อมรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้นมีความตระหนักในภาระกิจที่ได้รับมอบหมายพร้อมทั้งรับการตรวจสอบถึงความก้าวหน้าของผลงาน การส่งเสริมให้บุคคลที่มีความสามารถคล้ายคลึงกันมาทำงานเป็นทีมเดียวกันและมีการเสริมแรงทีมงานด้วยการยกย่องชมเชยให้เกียรติซึ่งกันและกัน (ณัฐพล สีจาด, 2563 : 20)

โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงเทพใต้ ซึ่งครูส่วนใหญ่เป็นคนจากต่างภูมิลำเนาหรือต่างจังหวัดส่งผลให้มีทัศนคติ ค่านิยม ตลอดจนวัฒนธรรมที่หลากหลายและแตกต่างกันไปประกอบกับภาระหน้าที่และความรับผิดชอบในการทำงานที่เพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้นอกจากงานสอนที่เป็นงานหลักแล้วยังมีภาระงานอื่นๆที่ต้องรับผิดชอบ อาทิเช่น งานวิชาการ งานธุรการ งานพัสดุการเงิน รวมทั้งกิจกรรม โครงการ และงานอื่นๆอีกมากมายทำให้ครูมีภาระงานเพิ่มมากขึ้นจนไม่มีเวลาในการจัดเตรียมการเรียนการสอนได้เต็มที่ภาระงานเหล่านี้ส่งผลให้ครูขาดความกระตือรือร้นในการทำงาน ทั้งนี้ยังขาดปฏิสัมพันธ์ที่ดีในการทำงาน จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้ครูทำงานได้ไม่เต็มศักยภาพ ผลของการปฏิบัติงานจึงไม่ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ อีกทั้งยังมีสาเหตุอื่นอีกหลายประการที่เป็นปัญหาที่ทำให้ครูขาดแรงจูงใจในการทำงานเป็นทีม รวมทั้งยังทำให้งานไม่มีประสิทธิภาพ (สำนักการศึกษา, 2563 : 2) จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะทำวิจัยเพื่อค้นหาความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับแรงจูงใจในการทำงานเป็นทีม ที่มีปัจจัยสำคัญ 4 ประการได้แก่ ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ด้านการมีส่วนร่วมในการทำงาน ด้านการมีเป้าหมายเดียวกัน เพื่อที่จะนำ

ผลการวิจัยไปเป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและบริหารสถานศึกษาให้โรงเรียนหรือสถานศึกษามีการบริหารจัดการภายในองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับแรงจูงใจในการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงเทพใต้
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับแรงจูงใจในการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงเทพใต้ โดยจำแนกตาม ระดับการศึกษา วิทยฐานะ และประสบการณ์การทำงาน

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางนา จำนวน 7 โรงเรียน ในปีการศึกษา 2564 จำนวน 338 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางนา จำนวน 7 โรงเรียน ในปีการศึกษา 2564 กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Cohen (Cohen, Manion and Morrison, 2011 p.147) ได้จำนวน 183 คน ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) และเทียบสัดส่วนจากขนาดของโรงเรียน 2. เครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check-list) เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ แบบสอบถามประกอบด้วย ระดับการศึกษา วิทยฐานะ และประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับแรงจูงใจในการทำงานเป็นทีมในโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงเทพใต้ โดยแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ 2) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการทำงาน 4) ด้านการมีเป้าหมายเดียวกัน มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ตามรูปแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5ระดับ ดังนี้ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว ไปตรวจสอบคุณภาพ หาค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เพื่อประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อความกับนิยามศัพท์เฉพาะ ตรวจสอบความถูกต้องโดยหาค่าดัชนีความ

สอดคล้อง (Item-Objective Congruency : IOC) ซึ่งพบว่าค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.8 – 1.0 โดยภาพรวมทั้งฉบับเท่ากับ 0.98 แล้วนำไปหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบาค (Cronbach' alpha coefficient) พบว่าค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยรวมทั้งฉบับ เท่ากับ 0.978

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยนำหนังสือจากบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ติดต่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลถึงผู้อำนวยการโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางนา จำนวน 7 โรงเรียน เพื่อขออนุญาตจัดเก็บข้อมูลโดยส่งแบบสอบถาม ไปยังกลุ่มตัวอย่างการวิจัยจำนวน 183 คน

3.2 ผู้วิจัยดำเนินการส่งขอความอนุเคราะห์ให้ครูตอบแบบสอบถามกลับให้ผู้วิจัยเพื่อนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลในลำดับต่อไป

3.3 รวบรวมแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้รับแบบสอบถามคืนทั้งหมด 183 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 แล้วนำแบบสอบถามที่ได้รับมาตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้อง

3.4 นำข้อมูลที่ได้ไปประมวลผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์แบบสำเร็จรูป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ระดับการศึกษา วิทยฐานะ และ ประสบการณ์การทำงาน โดยแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

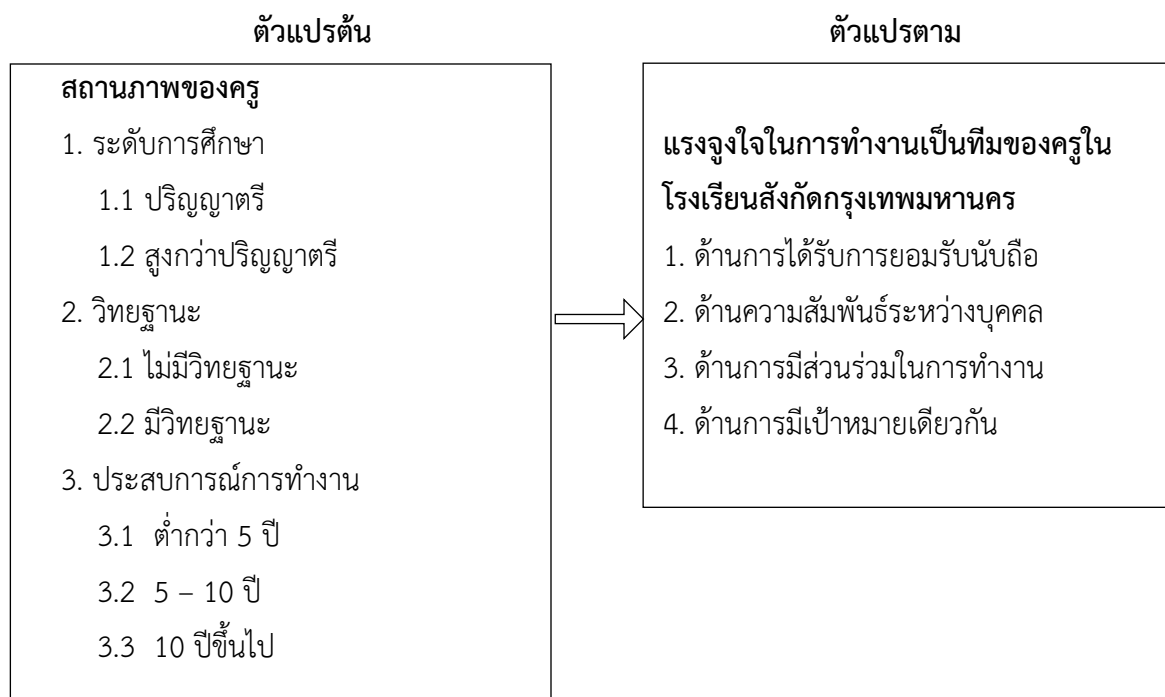
4.4 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับแรงจูงใจในการทำงานเป็นทีมในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงเทพใต้ โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เป็นรายข้อ รายด้านและโดยรวม แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยายเกณฑ์ในการแปลค่าของคะแนน ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตค่าเฉลี่ย ตามเกณฑ์กำหนดของ ลิเคิร์ต (LinkertRating Scale)

4.5 วิเคราะห์เปรียบเทียบแรงจูงใจในการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงเทพใต้ จำแนกตามระดับการศึกษา ได้แก่ 1) ปริญญาตรี 2) สูงกว่าปริญญาตรี และวิทยฐานะ ได้แก่ 1) ไม่มีวิทยฐานะ 2) มีวิทยฐานะ วิเคราะห์โดยการทดสอบค่าที (t test for independent-sample)

4.6 วิเคราะห์เปรียบเทียบแรงจูงใจในการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงเทพใต้ จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ได้แก่ 1) ต่ำกว่า 5 ปี 2) 5 – 10 ปี และ 3) 10 ปีขึ้นไป วิเคราะห์โดยค่า One Way Analysis of Variance

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาเรื่อง แรงจูงใจในการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงเทพใต้ มีกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล นำเสนอผลการวิจัย และแปลความหมายตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ ดังตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนร้อยละของสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
วุฒิการศึกษา		
ปริญญาตรี	107	58.50
สูงกว่าปริญญาตรี	76	41.50
รวม	183	100.00
วิทยฐานะ		

ไม่มีวิทยฐานะ	80	43.70
มีวิทยฐานะ	103	56.30
รวม	183	100.00
ประสบการณ์การทำงาน		
ต่ำกว่า 5 ปี	44	24.10
5-10 ปี	67	36.60
10 ปีขึ้นไป	72	39.30
รวม	183	100.00

จากตาราง 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีจำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 58.50 วิทยฐานะ ครูที่มีวิทยฐานะ จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 56.30 ประสบการณ์การทำงาน ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 10 ปีขึ้นไป มีจำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 39.30

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์แรงจูงใจในการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงเทพใต้

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แรงจูงใจในการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงเทพใต้ ในภาพรวมและรายด้าน

ด้านที่	แรงจูงใจในการทำงานเป็นทีมของครู	ระดับความคิดเห็นของครู			ลำดับ
		$\bar{X}$	SD	ระดับ	
1	ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ	4.40	.67	มาก	2
2	ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล	4.07	.43	มาก	4
3	ด้านการมีส่วนร่วมในการทำงาน	4.10	.47	มาก	3
4	ด้านการมีเป้าหมายเดียวกัน	4.58	.52	มากที่สุด	1
รวม		4.52	.45	มากที่สุด	

จากตาราง 2 พบว่า แรงจูงใจในการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครกลุ่มเขตกรุงเทพใต้ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ระดับมากที่สุด และมาก โดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย สามลำดับแรก คือ ด้านการมีเป้าหมายเดียวกัน ($\bar{X} = 4.58$) ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ($\bar{X} = 4.40$) ด้านการมีส่วนร่วมในการทำงาน ($\bar{X} = 4.44$) ตามลำดับ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ($\bar{X} = 4.07$)

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบแรงจูงใจในการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนสังกัด

กรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงเทพใต้ จำแนกตามระดับการศึกษา วิทยฐานะ และประสบการณ์การทำงาน
ตาราง 3 ผลการเปรียบเทียบแรงจูงใจในการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขต
กรุงเทพใต้ จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้านที่	แรงจูงใจในการทำงานเป็น ทีมของครู	ระดับการศึกษา				t	p
		ปริญญาตรี		สูงกว่า ปริญญาตรี			
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
1	ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ	4.45	.61	4.31	.74	1.411	.160
2	ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล	4.10	.42	4.01	.45	1.284	.201
3	ด้านการมีส่วนร่วมในการทำงาน	4.12	.51	4.07	.40	.601	.549
4	ด้านการมีเป้าหมายเดียวกัน	4.59	.52	4.55	.51	.625	.533
รวม		4.55	.44	4.67	.46	1.189	.236

จากตาราง 3 พบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีแรงจูงใจในการทำงานเป็นทีมของครูใน
โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงเทพใต้ โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน
ตาราง 4 ผลการเปรียบเทียบแรงจูงใจในการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่ม
เขตกรุงเทพใต้ จำแนกตามวิทยฐานะ โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้านที่	แรงจูงใจในการทำงานเป็น ทีมของครู	วิทยฐานะ				t	p
		ไม่มีวิทยฐานะ		มีวิทยฐานะ			
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
1	ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ	4.24	.80	4.52	.51	-2.750	.007*
2	ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล	4.04	.47	4.07	.40	-.442	.659
3	ด้านการมีส่วนร่วมในการทำงาน	4.06	.52	4.13	.42	-1.014	.312
4	ด้านการมีเป้าหมายเดียวกัน	4.50	.57	4.63	.47	-1.624	.106
	รวม	4.44	.48	4.57	.41	-1.978	.049*

จากตาราง 4 พบว่า ครูที่มีวิทยฐานะแตกต่างกัน มีแรงจูงใจในการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงเทพใต้ โดยภาพรวมและรายด้านการได้รับการยอมรับนับถือ แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณารายด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 5 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของค่าเฉลี่ย แรงจูงใจในการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงเทพใต้ จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

ด้านที่	แรงจูงใจในการทำงาน เป็นทีมของครู	ประสบการณ์การทำงาน						F	p
		ต่ำกว่า 5 ปี		5-10 ปี		10 ปีขึ้นไป			
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
1	ด้านการได้รับการยอมรับนับ ถือ	4.27	.74	4.47	.71	4.49	.57	1.511	.224
2	ด้านความสัมพันธ์ระหว่าง บุคคล	3.96	.50	4.46	.43	4.12	.39	1.846	.161
3	ด้านการมีส่วนร่วมในการ ทำงาน	4.05	.49	4.51	.47	4.13	.45	.391	.677
4	ด้านการมีเป้าหมายเดียวกัน	4.44	.64	4.50	.45	4.65	.48	2.200	.114
	รวม	4.41	.52	4.49	.44	4.58	.39	2.075	.129

จากตาราง 5 พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกัน มีแรงจูงใจในการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงเทพใต้ โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาและเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย แรงจูงใจในการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงเทพใต้ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. แรงจูงใจในการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงเทพใต้ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการมีเป้าหมายเดียวกัน ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ด้านการมีส่วนร่วมในการทำงาน และด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูเป็นบุคคลสำคัญในด้านการศึกษาก่อนการศึกษานั้นเป็นพื้นฐานที่จะนำไปสู่ความก้าวหน้าและสร้างรากฐานที่มั่นคงให้กับประเทศชาติและสังคมไทย ดังนั้นเมื่อการศึกษากลายเป็นสิ่งสำคัญการสร้างแรงจูงใจในการทำงานเพื่อให้ประสบความสำเร็จจึงเป็นเรื่องที่สำคัญสำหรับครูที่เป็นผู้ปฏิบัติงานต้องทุ่มเท มุ่งมั่นในการ

ทำงานมีความพึงพอใจภาคภูมิใจในการทำงานให้ความสำคัญในเรื่องของความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมายการได้รับการชื่นชมจากหัวหน้างานของตน ซึ่งถือเป็นแรงจูงใจในการทำงานไม่ว่างานที่ได้รับมอบหมายจะยากเพียงไหนก็สามารถผ่านพ้นไปได้ด้วยดี การยอมรับนับถือและความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเพื่อนร่วมงานผู้บังคับบัญชาที่ดีก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่เป็นแรงขับเคลื่อนในการทำงานตลอดจนนโยบายในหน่วยงานมีการจัดอบรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานส่งครูเข้าร่วมรับการอบรมต่างๆเสริมสร้างความสามารถรอบด้านและสร้างโอกาสความก้าวหน้าในการทำงานหรือแม้แต่การจัดอบรมภายในองค์กรเพื่อกระชับความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงานและผู้บริหารถือเป็นการเสริมสร้างการทำงานร่วมกันในระยะยาวเพื่อลดการมีปัญหาด้านความสัมพันธ์และส่งผลกระทบต่อแรงจูงใจในการทำงานอีกด้วยเพราะถ้าครูต่างมีแรงจูงใจในการทำงานที่ดีก็ย่อมส่งผลให้มาตรฐานทางการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครมีประสิทธิภาพมากขึ้น ทั้งนี้สอดคล้องกับทฤษฎีของเฮิร์ซเบิร์ก (Herzberg, 1975, pp.113-115 อ้างอิงใน กชพรพรรณ สุทธิหิรัญพงศ์, 2562 : 22-23) กล่าวถึง ปัจจัยจูงใจเป็นปัจจัยที่นำไปสู่ทัศนคติในทางบวกที่ทำให้เกิดแรงจูงใจในการทำงาน ส่วนปัจจัยค้ำจุนเป็นปัจจัยป้องกันไม่ให้เกิดความไม่พอใจ ซึ่งทั้งปัจจัยจูงใจและปัจจัยค้ำจุนเมื่อนำมาปรับใช้ควบคู่กันจะนำไปสู่ความสำเร็จขององค์กรและสอดคล้องกับพระราชบัญญัติระเบียบการบริการราชการกระทรวงศึกษาธิการพ.ศ. 2546 ในมาตรา 35 พระราชบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา39 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550) กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารไปยังโรงเรียนทำให้โรงเรียนมีการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School based management: SBM) ครูจึงต้องร่วมคิดร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมีความสัมพันธ์ไมตรีที่ดีต่อกัน ซึ่งสอดคล้องกับ กาญจนา ช้างเยาว์ (2561 : 74) ศึกษาการทำงานเป็นทีมของข้าราชการครูในโรงเรียนระยองวิทยาคมอำเภอเมืองจังหวัดระยองสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต18 พบว่า ครูมีแรงจูงใจในการทำงานเป็นทีมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการมีส่วนร่วมด้านการมีเป้าหมายเดียวกัน ด้านการมีปฏิสัมพันธ์ ด้านการยอมรับนับถืออยู่ในระดับมากทุกด้าน และยังสอดคล้องกับณิชาพร คำเถียร (2559 : 105) ศึกษาแรงจูงใจกับการทำงานเป็นทีมของข้าราชการครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า แรงจูงใจของข้าราชการครูโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน การยอมรับนับถือ ความสัมพันธ์กับลูกน้อง ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชาโดยภาพอยู่ในระดับมากทุกด้าน และ การทำงานเป็นทีมของข้าราชการครูโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นกัน

2. ผลการเปรียบเทียบแรงจูงใจในการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงเทพใต้ จำแนกตามระดับการศึกษา วิทยฐานะ และประสบการณ์การทำงาน ซึ่งสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 ครูที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีแรงจูงใจในการทำงานเป็นทีมในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงเทพใต้ โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ ครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงเทพใต้ มีความรู้ความสามารถและทักษะในการทำงานร่วมกันเป็นอย่างดีทางโรงเรียนได้มีการเปิดโอกาสให้ความรู้กับครูในเรื่องการทำงานเป็นทีมอย่างสม่ำเสมอและส่งเสริมให้ครูกล้าคิด กล้าพูด รวมทั้งการยอมรับในการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม ครูมีการประชุมร่วมปรึกษาหารือพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เพื่อให้การดำเนินงานต่างๆบรรลุตามวัตถุประสงค์ยังมีการวางแผนในการทำงานที่เป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับ ญัฐพล สีจาด (2563 : 81) ศึกษา การทำงานเป็นทีมของครูในการดำเนินงานกลุ่มบริหารวิชาการสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต2 สหวิทยาเขตเสรีไทยพบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการทำงานเป็นทีมโดยภาพรวมและรายด้านไม่พบความแตกต่างกัน และสอดคล้องกับ พระพงษ์ศักดิ์สันตมโน (เกษงศ์รอด) (2561 : 136) ศึกษา แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาลเมืองสระแก้วจังหวัดสระแก้ว พบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานโดยภาพรวมและรายด้านไม่พบความแตกต่างกัน ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับ ปิ่นทอง ศรีสวัสดิ์ (2560 : 75) ศึกษาการทำงานเป็นทีมของครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต17 พบว่าครูที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีการทำงานเป็นทีม โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

2.2 ครูที่วิทยฐานะแตกต่างกัน มีแรงจูงใจในการทำงานเป็นทีมในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงเทพใต้ โดยภาพรวมและรายด้านการได้รับการยอมรับนับถือ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆไม่พบความแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูที่มีวิทยฐานะมีแรงจูงใจสูงกว่าครูที่ไม่มีวิทยฐานะเพราะครูที่มีวิทยฐานะได้รับค่าตอบแทนตามวิทยฐานะของตนและยังรู้สึกเกิดความภาคภูมิใจในศักดิ์ศรีและอาชีพของความเป็นครูซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ Maslow (1987, pp.122-144 อ้างอิงใน ฉัตรชัย แทนทอง : 25-27) ได้ศึกษาความต้องการของมนุษย์ที่เป็นลำดับขั้นความต้องการจนถึงความต้องการขั้นสูงสุดคือเกิดความภาคภูมิใจในตนเองและยังสอดคล้องกับ กษพรพรรณสุทธิหิรัญพงศ์ (2562 : 64) ศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้4 อำเภอของจังหวัดสงขลาพบว่าครูที่มีวิทยฐานะต่างกันโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 เช่นกันเดียวกัน

2.3 ครูที่มีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกัน มีแรงจูงใจในการทำงานเป็นทีมในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงเทพใต้ โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ครูที่มีประสบการณ์น้อย

หรือประสบการณ์มากทุกคนนั้นได้มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องและจริงจังให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงตามสภาพสังคมอีกทั้งระบบการบริหารโรงเรียนในปัจจุบันเน้นการกระจายอำนาจไปยังส่วนต่างๆของหน่วยงาน สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ.2545 มีการแบ่งภาระหน้าที่ให้กับครูทุกคนอย่างทั่วถึงซึ่งเปิดโอกาสให้ครูได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดแผนงาน วัตถุประสงค์เป้าหมายและแนวทางในการดำเนินการกิจกรรมหรืองานต่างๆของโรงเรียน ครูทุกคนร่วมแรงร่วมใจ ในการพัฒนาองค์กรให้เจริญก้าวหน้าและบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับ ปิ่นทอง ศรีสวัสดิ์ (2560 : 76) ศึกษาการทำงานเป็นทีมของครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต17 พบว่าครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้านไม่พบความแตกต่างกัน และสอดคล้องกับ อริศษรา อุ่มสิน (2560 : 56) ศึกษา การทำงานเป็นทีมของครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต17 พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันโดยภาพรวมไม่พบความแตกต่างกัน ทั้งนี้ยังสอดคล้อง ฉัตรชัย แทนทอง (2561 : 76) ศึกษา แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนอนุบาลเมืองใหม่ชลบุรีสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันทางสถิติเช่นกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1.1 ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ครูควรได้รับการยอมรับนับถือ คำชมเชย ยกย่องไว้วางใจจากผู้บังคับบัญชาเพื่อนร่วมงานและเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติงานในองค์กร ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรบริหารงานบุคคลโดยเน้นการสร้างแรงจูงใจในการทำงานของครู

1.2 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ครูควรได้รับโอกาสในการเลื่อนขั้น เลื่อนตำแหน่ง ตามความเหมาะสมและได้รับการเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถของตนเอง ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้การสนับสนุนส่งเสริมครูให้มีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอพร้อมทั้งสร้างประสบการณ์ในการทำงานให้เพิ่มมากขึ้น

1.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการทำงาน ครูควรมีส่วนร่วมในการทำงาน วางแผนการบริหารงานของโรงเรียนและมีส่วนร่วมในการตรวจสอบข้อบกพร่องในการทำงาน ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดให้มีการประชุมหรือปรึกษาหารือเพื่อแสวงหาแนวทางในการทำงานร่วมกัน

1.4 ด้านการมีเป้าหมายเดียวกัน ควรเปิดโอกาสให้ครูทุกคนได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารตลอดจนปัญหาและเข้าใจเป้าหมายในทิศทางการทำงานของโรงเรียนในทางเดียวกัน ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดประชุมครูเพื่อทำความเข้าใจการวางแผนในการทำงาน การแบ่งภาระหน้าที่ ตามความรับผิดชอบและตามความเหมาะสม

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ศึกษาการมีแรงจูงใจในการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงเทพใต้ และทุกโรงเรียนในกลุ่มเขตกรุงเทพใต้ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพหรือปรับเปลี่ยนตัวแปรอื่นๆที่คาดว่าจะส่งผลต่อแรงจูงใจในการทำงานเป็นทีม

2.2 ศึกษาแนวทางการสร้างแรงจูงใจในการทำงานเป็นทีมโดยการใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กชพรพรรณ สุทธิหิรัญพงศ์. (2562). *บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัด ชายแดนภาคใต้ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา*. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). *แนวทางปฏิบัติการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ*. กรุงเทพมหานคร: ที.เอส.บี.โปรดักส์.
- กาญจนา ช้างเยาว์. (2561). *การทำงานเป็นทีมของข้าราชการครูในโรงเรียนระยองวิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18*. งานนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ฉัตรชัย แทนทอง. (2561). *การศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนอนุบาลเมืองใหม่ชลบุรี สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี*. งานนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ณิขพร คำเถียร. (2559). *แรงจูงใจกับการทำงานเป็นทีมของข้าราชการครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ณัฐพล สีจาด. (2563). *การทำงานเป็นทีมของครูในการดำเนินงานกลุ่มบริหารวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 สหวิทยาเขตเสรีไทย*. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ปิ่นทอง ศรีสวัสดิ์. (2560). *การทำงานเป็นทีมของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 17*. งานนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พระพงษ์ศักดิ์ สนตมโน (เกษงศ์รอด). (2561). *แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาลเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว*. สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วัชรศ เจริญกุล. (2563). *แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนบ้านยางสูง*. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร. (2564). ออนไลน์. สืบค้น 10 มกราคม 2565. แหล่งที่มา
<https://webportal.bangkok.go.th/bangkokeducation>.

อริศขรา อุ่มสิน. (2560). การศึกษาการทำงานเป็นทีมของครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษาเขต 17. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สืบค้น 10 มกราคม 2565
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

Cohen, Louis.; Manion, Lawrence; & Morrison, Keith. (2011). *Research Method in Education*.
(7th ed.). New York : Morrison.

Herzberg, Frederick and others. (1959). *The motivation to work* : New York : John Wiley and
Sons.

Maslow, A. H. (1987). *Motivation and personality* (3rd ed.). New York: Harper and Row.

A Framework for Developing an Information Policy for Promoting WBLS Adoption and Continuous Use by Experienced and Technical Instructors in Thai Universities

Patravadee Vongsumedh and Nattapong Sanchan

School of Information Technology and Innovation, Bangkok University,
Pathumthani, Thailand

Corresponding Author, E-mail: patravadee.v@bu.ac.th

Abstracts

This qualitative research aims to establish the framework for developing an information policy for promoting the WBLS adoption and increasing the continuous use by experienced and technical instructors in Thai universities. According to the findings of a previous quantitative research which collected survey data from 295 Computer and IT (CIT) instructors in Thai universities, the 8 identified factors affecting the WBLS adoption by experienced and technical instructors (e.g., intention to use, system quality, information quality, perceived usefulness, perceived ease of use, compatibility, service quality, and computer self-efficacy) were used as the guidelines for establishing the framework for developing an information policy for promoting the WBLS adoption and continuous use in Thai universities. The population of this qualitative research are the information policy makers and the WBLS stakeholders in Thai universities. 12 representatives (i.e., the information policy makers, the instructors, and the software developers or technical supporters) from national universities, state universities, private universities, and software development organizations were purposively sampled to join the focus group discussions. A semi-structured interview form, which was developed and validated by 3 experts from the area of educational technology and software development, was used during the focus group discussions.

The results of this qualitative research were summarized into two-key frameworks: 1) the framework for supporting the positive-effect factors and 2) the framework for decreasing the negative impacts of the negative-effect factors. In order to promote the WBLS adoption and continuous use, a variety of actions can be performed by the different stakeholders along with the different phases of the systems development life cycle. The purposes of these actions are to support the positive-effect factors and to decrease or to prevent the negative impacts of the negative-effect factor. Additionally, the factors with the great statistical effects (e.g., intention to use, system quality, and information quality) or the actions found to support several factors simultaneously (e.g., manpower development and planning, instruction compatibility, and instructors' involvement during system implementation) should be concerned in order to effectively promote the WBLS adoption and continuous use.

Keywords: WBLS Adoption; Information Policy; Experienced and Technical Users of WBLS; E-learning; Learning Management System

Introduction

In the digital era, the Web-based Learning System (WBLS), an e-learning system working through web-based components, enables flexible and effective communication, collaboration, learning, and knowledge transfer. This system is currently being used not only to support traditional teaching (Addah, 2012 : 2; Krevskiy, Bershadsky, & Glotova, 2018 : 3) but also to enhance distance learning (Iqbal & Ahmad, 2010; Krevskiy et al., 2018 : 3; Mkrttchian et al., 2019 : 4; Zakharova & Yudinseva, 2019 : 2; Zawacki-Richter et al., 2015 : 6), which is necessary for the teaching-learning situations during the spread of the COVID-19 pandemic. Before the COVID-19 pandemic in 2020, although the WBLSs were widely used in many Thai institutions during the past few decades, the main problems which the institutions are currently facing are the slow growth of complete e-learning courses and dropping out of the system use (Laohajaratsang, 2010 : 5; Ngampornchai & Adams, 2016 : 5; Saekow & Samson, 2011 : 4). The success of WBLS depends not only on the technologies but also on the effective strategic plans made by the policy makers during system implementation. The policy makers must concern about how to promote the WBLS adoption and how to promote the system's continuous use until the situation of the COVID-19 pandemic is unfolded. In Thai higher education, Computer and IT (CIT) instructors are the users who extensively use the WBLS. Consequently, the identified factors affecting the WBLS adoption of CIT instructors in Thai universities (Vongsumedh, 2018 : 2) were used as the guidelines to establish the strategies for promoting the WBLS adoption and WBLS continuous use in Thai institutions.

In this paper, we propose a framework for developing an information policy for promoting the WBLS adoption and increasing the WBLS continuous use by experienced and technical instructors in Thai universities. We conducted two rounds of focus group discussion, during the first quarter of 2021 and the last quarter of 2021. The aim of the interview was primarily to establish and review the framework for developing an information policy for supporting and promoting WBLS adoption in accordance with the situation of online teaching and learning during the COVID-19 pandemic. The WBLS stakeholders (i.e., the information policy makers, the instructors, the software developers, and the technical supporters) from 7 universities and 3 software development organizations were purposively invited to join the focus group discussion. The findings from the focus group discussion were summarized into 2 categories: 1) the framework for supporting the positive-effect factors and 2) the framework for decreasing the negative impacts of the negative-effect factors. Additionally, the factors with great statistical effect and the guidelines or plans which support several factors simultaneously were pointed out urgently.

Literature Review

Information policy is a combination of policies and actions created at a regional or institutional level to meet people's information requirements and achieve development goals (Mêgnigbêto, 2010 : 5). Information policy plays important roles in several areas to guideline actions and responsibilities and makes information a resource that everyone can access through information services and systems. To ensure that the information services and systems are implemented, deployed, and used the most efficiently, a variety of information policies must be well defined. For instance, an information policy matrix is proposed to shape the transmission of economical information within and outside China. The matrix covers the consideration of human resources, laws, information technology, information markets, and information engineering which each is considered under the industrial, organizational, and

social levels (Moore, 1993 : 9). Additionally, in public health, policy makers need to consider regulations for the security, privacy, and confidentiality of medical records (Pasquale, 2014 : 8). As well as for government, especially in the big data era, information policy should be carefully defined for the information production such as document conduction (write), public sectors' activity reports (publish), internal information use (manage), information statistics creation (research), and information disclosure regulation (regulate) (Washington, 2014 : 7). Moreover, in the educational perspective, where this paper focuses on, information policies can have an impact on how instruction is designed and delivered. For example, the teaching materials should be designed and created with respect to copyright policies, intellectual properties, academic freedom, and library guidelines. In the view of learners, information policy can affect students by the choice of the learning management systems used in the universities enforced by the institutional policy (Walster, 2018 : 1). Additionally, an information policy can be defined to assist distance-learning students who are unable to access the library's learning resources, content in an online database, and library service and cost remedy (Heron & Dugan, 1997 : 5).

As the aforementioned, the definition of information policy depends on persons, stakeholders' responsibilities, roles, and situations which the policy is applied to. In general, information policy refers to a formal or informal set of rules which controls or supports the flow of information (Walster, 2018 : 6). Its definition also includes laws, regulations, and guidelines that have an impact on how persons and organizations gather, create, access, distribute, transmit, or demolish the information while operating within the organizations or departments. In addition, information policy definitions differ depending on the organization that creates them as well as the functions or situations in which they will be employed (Walster, 2018 : 6). Regarding the education which this paper focuses on, such information policy is defined as that relating to the management of the e-learning environment, including the preparation and distributed WBLS (or e-learning system), the individual's private information, educational contents and materials shared through the environment, the data occurred as the consequence of the e-learning process, the work or intellectual property accessed through e-learning systems, and the readiness of system infrastructure.

To develop an information policy for educational institutions, four types of information policy are important concern including 1) the information policy developed by external agencies (i.e., public sectors) that have the authority to define regulations for e-learning in organizations; 2) the policy developed by organizations themselves aiming to internally administer the e-learning environment; 3) the policy developed on behalf of business entities who provide WBLS access and services and 4) the personal information policy which is defined by an individual aiming to share personal data or intellectual properties to others (Walster, 2018 : 3).

However, this research focuses on the second type of information policy where the educational institutions develop the policy for themselves. The development of the information policy within the institutions needs to consider different factors which can advocate the online teaching and learning process, promote WBLS adoption, and increase WBLS continuous use in Thai universities. Note that we exclude the consideration of the learners' roles in the development of the information policy since the learners significantly play minor roles in the choices of WBLS, the development of the policy, and the enforcement of the policies in the institutions. Furthermore, recent studies demonstrate that instructors are the key users of the

WBLS. If the instructors adopt and decide to use the WBLS for supporting the teaching-learning process, the learners must use it (Deerajviset & Harbon, 2014 : 8; Selim, 2007 : 2).

Research Objective

The objective of this qualitative research is to establish the framework for developing an information policy for promoting the WBLS adoption and continuous use by experienced and technical instructors in Thai universities.

Research Methodology

1. The Quantitative Research

Before explaining the methodology of this qualitative research, background and results of the previous quantitative research must be clearly stated. By incorporating 4 existing models and theories (e.g., Technology Acceptance Model – TAM (Davis, Bagozzi, & Warshaw, 1989 : 3), Diffusion of Innovations Theory – DOI (Rogers, 2003 : 1), Delone and Mclean IS success model – D & M IS Success Model (DeLone & McLean, 2003), and theory of planned behavior – TPB (Motaghian, Hassanzadeh, & Moghadam, 2013 : 8; Wang & Wang 2009 : 4), the research model was proposed. The questionnaire, a quantitative research instrument, was validated by 5 domain experts in the areas of educational technologies and ICT, and then, pilot tested. The overall Cronbach's alpha coefficient is 0.991. This result confirmed that all items were highly reliable (Pallant, 2020). Afterward, the process of data collection started. The validated questionnaires were sent to Computer and IT instructors, the experienced and technical instructors, of 24 Thai universities. These universities were categorized into 3 groups, which are national or autonomous university, state university, and private university. 295 questionnaires were, then, collected. Afterward, all statistical criteria (e.g., correlation coefficient, and multicollinearity) were analyzed before examining the research model by using Structural Equation Model (SEM). The model examination results indicated 8 factors affecting the WBLS adoption by CIT instructors, experienced and technical instructors, in Thai universities (Figure 1). These factors are intended to use (IU), system quality (SQ), information quality (IQ), perceived usefulness (PU), perceived ease of use (PEOU), compatibility (COM), service quality (SeQ), and computer self-efficacy (CSE). By considering the effect direction (Table 1), the factors were grouped into 2 categories which are 1) the factors positively influenced the WBLS use (i.e., IU, SQ, IQ, PU, PEOU, COM, and CSE) and 2) the factor negatively influenced the WBLS use (i.e., SeQ). Based on the total effect sizes shown in Table 1, the most three important factors affecting the WBLS adoption were intention to use (IU), system quality (SQ), information quality (IQ). The following subsections discuss the conceptual framework of qualitative research, research instrument, and research population and sampling used in detail.

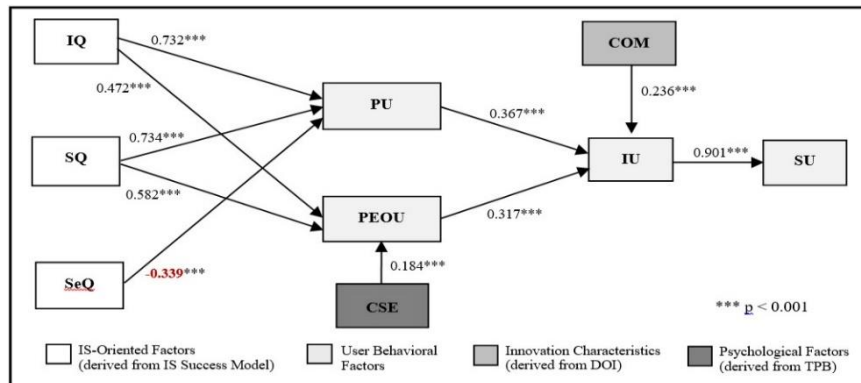

Figure 1 The parsimonious model of WBLS adoption by experienced and technical instructors in Thai universities.

Table 1 Factors affecting the WBLS adoption by experienced and technical instructors in Thai universities.

Factors Affecting WBLS Adoption	Total Effect Size	Types of Effect		Directions of Effect		Mediators
		Direct	Indirect	Positive	Negative	
IU	0.901	✓		✓		-
SQ	0.409		✓	✓		PEOU, PU, IU
IQ	0.377		✓	✓		PEOU, PU, IU
PU	0.331		✓	✓		IU
PEOU	0.286		✓	✓		IU
COM	0.212		✓	✓		IU
SeQ	0.142		✓		✓	PU, IU
CSE	0.053		✓	✓		PEOU, IU

2. Research Instrument

The instrument of this qualitative research is a semi-structured interview form, which was developed and validated by 3 experts from the area of educational technology and software development. The validated research instrument was, then, used for gathering information and opinions from 12 domain experts, who are the WBLS stakeholders, in the 2 rounds of the focus group discussion (i.e., round 1: Quarter 1 of 2021, and round 2: Quarter 4 of 2021). The questions in a semi-structured interview form were classified into two groups: 1) What are the directions or suggestions for supporting the positive-effect factors? And 2) What are the directions or suggestions for decreasing the dramatic negative impacts of the negative-effect factor?

3. Research Population and Sampling

As aforementioned, the development of information policy was unable to be succeeded by only one party. Thus, the population of this qualitative research are the information policy makers and the WBLS stakeholders in Thai universities. 5 CIT instructors,

2 educational instructors, 2 information policy makers, and 3 software developers or technical supporters from 3 software development organizations, were purposively sampled to participate in the focus group discussions. These invited participants had over 15 years of working experience in the related fields. Additionally, instructors and information policy makers are the representatives from national universities, state universities, and private universities in Thailand. Afterward, the list of interview questions was sent to the target participants one month before the start of the focus group discussion.

Research Conceptual Framework

Based on the quantitative research results as shown in Table 1, the conceptual framework of this qualitative research was illustrated as in Figure 2.

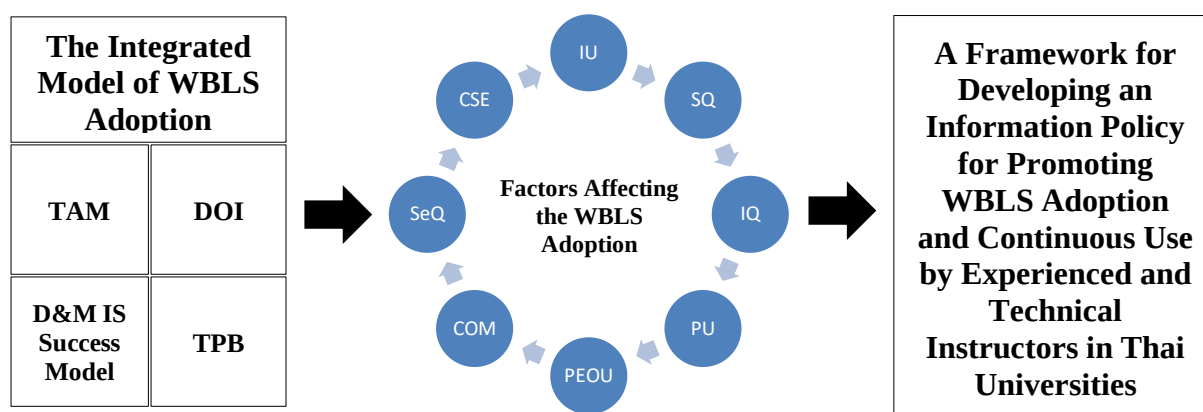

Figure 2: The Conceptual Framework

Research Results

According to effect directions (i.e., positive and negative) of the factors affecting the WBLS adoption, the results of the focus group discussion were summarized into 2 categories. The frameworks for supporting the positive-effect factors and decreasing the impacts of the negative-effect factor affecting WBLS adoption and continuous use are as follows.

1. The framework or supporting the positive-effect factors of WBLS adoption and continuous use:

- **Intention to Use (IU):** The instructors should be encouraged in using WBLS by pointing out how effective and efficient the teaching-learning process through the web is. The technical supporters, who oversee the WBLS implementation, may offer the training courses in accordance with the instructors' requirements. A survey of training requirements can be launched in this process. Additionally, the clear directions or plans of WBLS use, financial and technical support, and incentives to use WBLS should be clarified in the institutional policies.

- **System Quality (SQ):** The team in charge of system development and support must ensure the WBLS security and effectiveness. Both of personal data and courses' contents, which are the intellectual properties of the instructors, must be protected and published carefully. Furthermore, the system infrastructure must be checked periodically to ensure that

the WBLS is available anytime and anywhere. Thus, sufficient technical staff must be well prepared for this process.

- **Information Quality (IQ):** During the WBLS analysis and design phase, the instructors, as the target users of WBLS, should be involved with the system development team. The user involvement guarantees that the WBLS operations and the information provided by the system are consistent with the teaching processes of instructors. Moreover, before the launch of WBLS, the User Acceptance Test (UAT) and the system training are required. The system developers (or technical supporters), additionally, should inform the instructors about the system limitations to avoid unexpected results.

- **Perceived Usefulness (PU):** The related departments in charge of WBLS implementation (e.g., faculty, computer center, and educational technology department) should provide useful information of the WBLS use to the instructors. The identified benefits of WBLS use, and the system capabilities (or features), which enable a more effective teaching process and learning outcome, may increase the instructors' perception of the system's usefulness. The qualified and sufficient technical staff must be prepared for this activity.

- **Perceived Ease of Use (PEOU):** To properly reveal the instructors' requirements and effectively design the system components, the involvement of instructors, as the WBLS target users, is still significant throughout the WBLS development processes. The instructor involvement leads to a clear direction on how to design or to customize the user interfaces proper to various technical skills of the users. This is an important concern that the WBLS should provide a multi-level user interface to support not only the technical users but the novice users as well. Additionally, the technical service department must prepare enough skillful staff to provide quality technical support when assistance is required. Furthermore, various communication channels (e.g., help desk, hotline, or online assistance) for requesting technical support should be provided to the instructors.

- **Compatibility (COM):** During the system analysis and design phase, the requirements of all groups of instructors must be pointed out. The clarified teaching-learning-grading procedures and instructors' requirements lead to the properly designed system scopes and operations in accordance with the instructor's requirements. Before the WBLS launching, the instructors should be invited to test working with the system in order to allow the system developers to get early feedback. The feedback allows the system developers to customize the WBLS to be more suitable for the instructors' requirements. More importantly, during the system operation and support phase, the system operations should be evaluated periodically to ensure that they still work properly and consistently on the instructors' requirements.

- **Computer Self-Efficacy (CSE):** During the WBLS implementation phase, the capability of the system control, and the instructors' satisfaction of working with the WBLS must be significantly concerned. Offering the specific WBLS training corresponding to the requirements and technical skills of the instructor leads to the increasing perception of controlling the WBLS. The training should be set up periodically. Moreover, the instructors are allowed to identify what training topics they want to be trained in.

2. The framework for decreasing the negative impacts of the negative-effect factor of WBLS adoption and continuous use:

Service quality (SeQ): The results represented in Table 1 indicated that SeQ was the only IS-oriented factor that had the indirect negative effect on the intention to WBLS use (IU) through perceived usefulness (PU). And, finally, the perceived usefulness (PU) and the intention to use (IU) acted as mediators between service quality (SeQ) and WBLS use (SU).

This situation concludes that the CIT instructors, as the experienced and technical users of WBLS, believed that the quality of technical support was important to the WBLS adoption of the users. Nevertheless, at the present, the technical services and supports offered by the office in charge failed to satisfy the CIT instructors. The causes of this problem are: (1) the unclear service directions of the office/department in charge, (2) the unqualified technical supporters, and (3) the duplication of instructors' work procedures caused by scattered functions across academic information systems. In such a case, the guidelines for reducing negative impacts of the service quality are: (1) to identify the cleared direction and responsibility for the technical service department in order to provide the proper and right-in-time technical support to the instructors, (2) to offer the up-to-date training to the technical supporters in order to boost up their technical skills, and (3) to integrate the WBLS to the other academic systems (e.g., student's record system, course enrollment system, and grading system) in order to reduce the duplicated tasks occurred during teaching-learning-grading processes.

In summary, the framework for promoting the WBLS adoption and continuous use by experienced and technical instructors in Thai universities were depicted in Figure 3. The factors affecting WBLS adoption were sorted descendingly by the total effect size, and the guiding activities/actions for supporting each factor were listed. To promote WBLS use and continuous use, the information policy makers of the institution should pay more attention to factors found to have the greater statistical effect (e.g., intention to use, system quality, and information quality) as well as guidelines found to support more than one factor simultaneously.

Based on Figure 3, the proposed framework for handling each factor was rearranged to easily point out the related stakeholders, phases of software development, and the actions were found to support several factors simultaneously (as shown in Table 2).

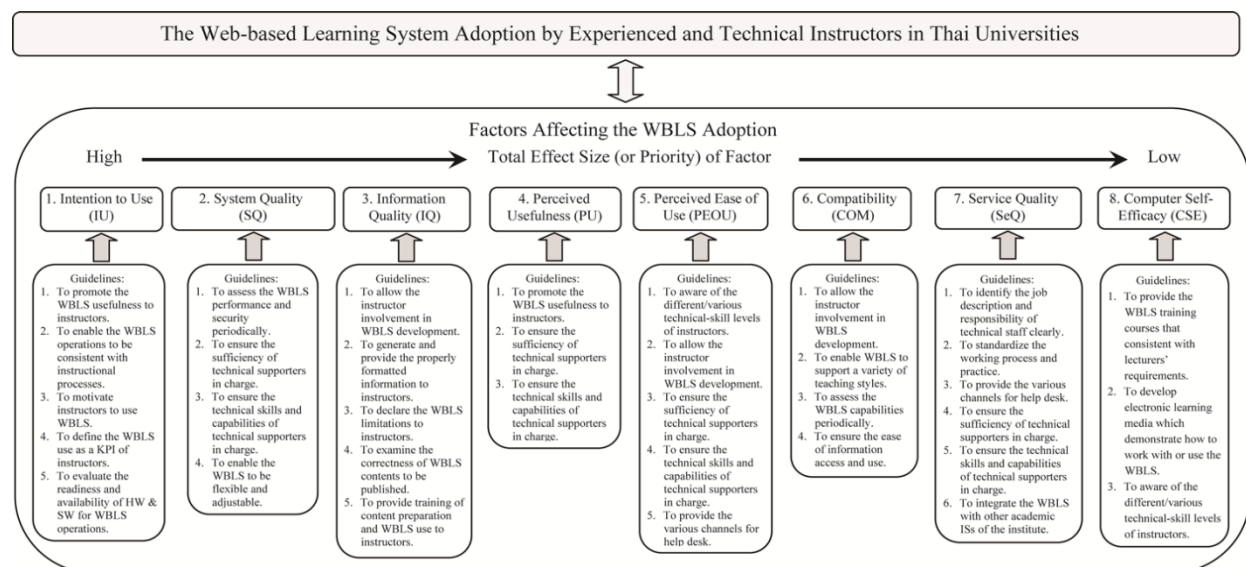

Figure 3: The framework for promoting the WBLS adoption by experienced and technical instructors in Thai universities.

Table 2: The related stakeholders, phases of software development, and actions on how to support factors affecting the WBLS adoption and continuous use by experienced and technical instructors in Thai universities.

Actions	Phases of System Development Life Cycle				Related Stakeholders					Factors Affecting WBLS Adoption & Continuous Use							
	Planning	Analysis & Design	Implementation	Operation & Support	Faculty / Department	Software Developer	Technical Supporter	Educational Tech. Dept.	Information Policy Maker	IU	SQ	IQ	PU	PEOU	COM	SeQ	CSE
1. To promote the WBLS usefulness to instructors (IU.1, PU.1)	✓			✓	✓	✓	✓	✓		✓			✓				
2. To enable the WBLS operations to be consistent with instructional processes. The system functions could be flexible and adjustable in order to support a variety of teaching styles. (IU.2, SQ.3, COM.2)		✓	✓	✓		✓	✓			✓	✓				✓		
3. To motivate instructors to use WBLS. The special training courses of WBLS may be offered to the instructors who plan/intend to use it. (IU.3)	✓			✓	✓				✓	✓							
4. To define the WBLS use as a KPI of instructors. (IU.4)	✓				✓				✓	✓							
5. To evaluate the readiness and availability of HW & SW for WBLS operations. (IU.5)	✓					✓	✓			✓							
6. To assess the WBLS performance and security periodically in order to guarantee the system quality. (SQ.1)				✓		✓	✓				✓						
7. To provide sufficient technical supporters and to develop the technical skills of the technical supporters in charge in order to be consistent with the deliverable innovations. (SQ.2, SQ.3, PU.2, PU.3, PEOU.3, PEOU.4, SeQ.4, SeQ.5)	✓			✓			✓				✓		✓	✓		✓	
8. To allow instructor involvement in WBLS development. In the fact-finding process, instructors are interviewed to gather systems’ requirements. Moreover, they are invited to evaluate the user interface design and to test the WBLS		✓	✓			✓						✓		✓	✓		

Actions	Phases of System Development Life Cycle				Related Stakeholders				Factors Affecting WBLS Adoption & Continuous Use								
	Planning	Analysis & Design	Implementation	Operation & Support	Faculty / Department	Software Developer	Technical Supporter	Educational Tech. Dept.	Information Policy Maker	IU	SQ	IQ	PU	PEOU	COM	SeQ	CSE
before launching. (IQ.1, PEOU.2, COM.1)																	
9. To prepare the WBLS for generating and providing properly formatted information to instructors. The deliverable information can be suddenly used to support teaching-learning processes. Moreover, the system must ensure ease of information access and use. (IQ.2, COM.4)		✓	✓			✓					✓			✓			
10. The software developer and technical supporter have to inform the capabilities and limitations (both hardware and software) of the WBLS to instructors. (IQ.3)			✓	✓		✓	✓				✓						
11. To examine the correctness of WBLS contents to be published. The copyrights of all WBLS contents must be concerned. (IQ.4)				✓			✓	✓			✓						
12. To provide training of course contents preparation, educational media development, and WBLS use to instructors. (IQ.5)				✓			✓	✓			✓						
13. The software developers/designers must be aware of the different/various technical-skill levels of instructors. System usability must be concerned. (PEOU.1, CSE.3)		✓	✓			✓								✓			✓
14. The technical support department or computer center must provide various channels for the help desk to instructors. These channels must enable instructors to access and to submit their technical requests easily. (PEOU.5, SeQ.3)				✓			✓							✓		✓	
15. To avoid the ambiguity in the job responsibility of the technical supporter in charge, the related stakeholders have to	✓			✓	✓		✓	✓	✓							✓	

Actions	Phases of System Development Life Cycle				Related Stakeholders				Factors Affecting WBLS Adoption & Continuous Use								
	Planning	Analysis & Design	Implementation	Operation & Support	Faculty / Department	Software Developer	Technical Supporter	Educational Tech. Dept.	Information Policy Maker	IU	SQ	IQ	PU	PEOU	COM	SeQ	CSE
identify the job description, responsibility, and practical procedures of the technical staff in charge clearly. The problem scope of hardware, software, and network infrastructure must be identified and discussed. (SeQ.1)																	
16. The computer center/department, which oversees software development and technical support, must standardize the working process and practice. The ISO or CMMI can be used. (SeQ.2)		✓	✓	✓		✓	✓									✓	
17. To avoid duplication of working processes done by instructors, the WBLS has to integrate with other existing academic information systems of the institute (e.g., grading system, student records system). The integrated system enables instructors to access and transfer the necessary information across the distributed systems easily. (SeQ.6)		✓	✓			✓	✓									✓	
18. To develop the skills of instructors by offering the WBLS training courses that are consistent with lecturers’ requirements. The instructors can be allowed to identify the required training topics and preferred training time by themselves. (CSE.1)				✓		✓	✓	✓									✓
19. To develop electronic learning media or user manuals which demonstrate how to work with or use the proposed WBLS. (CSE.2)			✓			✓	✓	✓									✓

Note: The value in () depicts an abbreviation of the factor affecting the WBLS adoption and continuous use and the sequence number of guideline supporting it.

In order to promote the WBLS adoption and continuous use, it can be concluded that a variety of actions can be performed by the different stakeholders along with the different phases of the WBLS development life cycle. The purposes of these actions are to support the positive-effect factors and to decrease or to prevent the negative impacts of the negative-effect factor. Additionally, the factors with the great statistical effects (e.g., intention to use, system quality, and information quality) or the actions found to support several factors simultaneously (e.g., manpower development and planning, instruction compatibility, and instructors' involvement during system implementation) should be concerned in order to effectively promote the WBLS adoption and continuous use.

Discussion

The framework proposed in this study emphasized supporting the positive-effect factors and decreasing impacts of the negative-effect factor of the WBLS adoption by the experienced and technical instructors in Thai universities. According to the findings of the previous studies (Almaiah, Al-Khasawneh, & Althunibat, 2020 : 3; Boondao, Komlayut, & Punanakan, 2009 : 4 ; Saekow & Samson, 2011 : 6; Walster, 2018 : 6), the framework for developing an information policy indicated that the successful WBLS implementation requires the cooperation of several stakeholders (i.e., instructors, faculties, WBLS developers, technical service department, and educational technology department). Moreover, to develop an effective and efficient information policy, the strategies for promoting adoption and use must be concerned in all dimensions from creation to use (Namdarian, Alidousti, & Rasuli, 2021; Pasek, 2015 : 6). Consequently, after identifying the institutional goal of WBLS implementation, the institutional policy makers must clearly identify the dramatic plans, stakeholders' responsibilities, and directions on how each stakeholder deals with each stage of WBLS implementation. In order to support the WBLS adoption and continuous use by the experienced and technical instructors, the information policy makers should pay more attention to the framework which supports the high-statistical level factors (i.e., intention to use (IU), system quality (SQ), and information quality (IQ)) (Vongsumedh, 2018 : 6). In addition, the practical guidelines found to support several factors simultaneously (i.e., practical guideline number 2, 7, and 8 shown in Table 2) should be concerned first. For example, the manpower planning and development (the guideline number 7) which supports the system quality, the service quality, and the instructors' perception of system usefulness and ease of use should be early considered. The user involvement, moreover, must be performed throughout the WBLS development process to guarantee the instructors' satisfaction, and to ensure that the implemented system provides the right information with the right operations at the right time to the instructors.

Recommendation

Before the year 2020, in Thai universities, the WBLSs were used as supplementary tools for supporting classes. However, the spread of the COVID-19 pandemic causes the change of WBLS use's context. All institutions were forced by the pandemic situation to use the WBLS highly and urgently for the fulfillment of online classes. Although the findings of this research were the framework for promoting the WBLS adoption and continuous use which covered the normal situation of WBLS use, during the spread of the COVID-19 pandemic, the policy makers can focus urgently on the actions which relate to the phase of system implementation, and system operation and support in order to satisfy instructors, and to prepare

them for handling the full online-classes effectively. When the situation is unfolded, all proposed actions can be revised and re-applied for developing an information policy for promoting the WBLS adoption and continuous use. After launching the policy, the instructors' satisfaction, and the factors influencing WBLS adoption and continuous use would be evaluated again. Moreover, both organization-level adoption and individual-level adoption (e.g., WBLS adoption of instructors, and WBLS adoption of learners) must be considered at this stage. This evaluation may lead to adjusting more appropriate strategies for promoting WBLS adoption and increasing continuous use.

References

- Addah, J. (2012). Computer literacy and E-learning: Attitudes among first year students in a Ghanaian medical school. *International Journal of Computer Applications*, 51 (22), 21-25.
- Almaiah, M. A., Al-Khasawneh, A., & Althunibat, A. (2020). Exploring the critical challenges and factors influencing the E-learning system usage during COVID-19 pandemic. *Education and Information Technologies*, 25, 5261-5280.
- Boondao, S., Komlayut, S., & Punnakan, W. (2009). Factors in e-Learning in Universities in Thailand. *Special Issue of the International Journal of the Computer, the Internet and Management*, 17 (SP1), 31.1-31.4.
- Davis, F. D., Bagozzi, R. P., & Warshaw, P. R. (1989). User acceptance of computer technology – A comparison of two theoretical models. *Management Science*, 35 (8), 982-1003.
- Deerajviset, P., & Harbon, L. (2014). E-learning in EFL education in Thailand's higher education: The role for lecturers making it work. *University of Sydney Papers in TESOL*, 9, 37-63.
- DeLone, W. H. , & McLean, E. R. (2003). The DeLone and McLean model of information systems success: A 10-year update. *Journal of Management Information Systems*, 19 (4), 9-30.
- Fish, W. W., & Gill, P. B. (2009). Perceptions of Online Instruction. *Turkish Online Journal of Educational Technology*, 8 (1), 53-64.
- Heron, P., & Dugan, R. E. (1997). Information Policy--Distance Education: Provider and Victim Libraries. *Journal of Academic Librarianship*, 23 (4), 315-318.
- Iqbal, M. J., & Ahmad, M. (2010). Enhancing quality of education through e-learning: the case study of Allama Iqbal Open University. *The Turkish Online Journal of Distance Education*, 11 (1), 84-97.
- Krevskiy, I. G., Bershadsky, A., & Glotova, T. (2018). *Research Competence for Development of Distance Education in Russian Universities*. In Handbook of Research on Students' Research Competence in Modern Educational Contexts (pp. 385-408): IGI Global.
- Laohajarsang, T. (2010). e-Education in Thailand: Equity, quality and sensitivity for learners and teachers. *Global Learn Asia Pacific 2010*. 17-20 May 2010. Penang, Malaysia, 694-700.
- Mêgnigbêto, E. (2010). Information policy: Content and challenges for an effective knowledge society. *International Information & Library Review*, 42 (3), 144-148.

- Mkrttchian, V., Krevskiy, I., Bershadsky, A., Glotova, T., Gamidullaeva, L., & Vasin, S. (2019). Web-Based Learning and Development of University's Electronic Informational Educational Environment. *International Journal of Web-Based Learning and Teaching Technologies (IJWLTT)*, 14 (1), 32-53.
- Moore, N. (1993). Information policy and strategic development: a framework for the analysis of policy objectives. *Aslib Proceedings*, 45 (11), 281-285.
- Motaghian, H., Hassanzadeh, A., & Moghadam, D. K. (2013). Factors affecting university instructors' adoption of web-based learning systems: Case study of Iran. *Computers and Education*, 61 (1), 158-167.
- Namdarian, L., Alidousti, S., & Rasuli, B. (2021). Developing a comprehensive framework for analyzing national scientific and technical information policy: application of HeLICAM in Iran. *Online Information Review*, 45 (7), 1381-1403.
- Ngampornchai, A., & Adams, J. (2016). Students' acceptance and readiness for E-learning in Northeastern Thailand. *International Journal of Educational Technology in Higher Education*, 13 (1), 1-13.
- Pallant, J. (2020). *SPSS survival manual: A step by step guide to data analysis using IBM SPSS*. (7th ed.). London: McGraw Hill Education.
- Pasek, J. E. (2015). Defining of information policy: relating issues to the information cycle. *New Review of Academic Librarianship*, 21 (3), 286-303.
- Pasquale, F. (2014). Redescribing health privacy: the importance of information policy. *Houston Journal of Health Law and Policy*, 14, 95-128.
- Rogers, E. M. (2003). *Diffusion of innovations*. (5th ed.). New York: Free Press.
- Saekow, A., & Samson, D. (2011). E-learning Readiness of Thailand's Universities Comparing to the USA's Cases. *International Journal of e-Education, e-Business, e-Management and e-Learning*, 1 (2), 126-131.
- Selim, H. M. (2007). Critical success factors for e-learning acceptance: Confirmatory factor models. *Computers & Education*, 49 (2), 396-413.
- Vongsumedh, P. (2018). The Web-based Learning System Adoption by Computer and Information Technology Instructors in Thai Universities. *SNRU Journal of Science and Technology*, 10 (3), 138-147.
- Walster, D. (2018). *Information policy and e-Learning*. In *Leading and Managing e-Learning* (pp. 141-154): Springer.
- Wang, W., & Wang, C. (2009). An empirical study of instructor adoption of web-based learning systems. *Computers & Education*, 53 (3), 761-774.
- Washington, A. L. (2014). Government information policy in the era of big data. *Review of Policy Research*, 31 (4), 319-325.
- Zakharova, N. A., & Yudintseva, A. F. (2019). Online education: Prospects of development in Russia. *Universal Journal of Educational Research*, 7 (10B), 11-15.
- Zawacki-Richter, O., Kondakci, Y., Bedenlier, S., Alturki, U., Aldraiweesh, A., & Pülplichhuysen, D. (2015). The Development of Distance Education Systems in Turkey, the Russian Federation and Saudi Arabia. *European Journal of Open, Distance and E-learning*, 18 (2), 112-128.

แนวทางการขับเคลื่อนการยุติความรุนแรงต่อผู้หญิง เด็ก และบุคคลในครอบครัว
ในพื้นที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

**Driving the Prevention of Violence Against Women, Children and Family
Members in Mae Sot District Tak Province**

ศิริปรียา ศิริสุนทร และ ธนัสถา โรจนตระกูล

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

Siripreeya Sirisoonthon and Tanastha Rojanatrakul

Pibulsongkram Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author, E-mail : siripreeya.s@psru.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาสถานการณ์ความเสี่ยงต่อความรุนแรงต่อผู้หญิง เด็ก และบุคคลในครอบครัว 2) เพื่อศึกษาระบบและกลไกการขับเคลื่อนการยุติความรุนแรงต่อผู้หญิง เด็ก และบุคคลในครอบครัว และ3) เพื่อศึกษาแนวทางการขับเคลื่อนการยุติความรุนแรงต่อผู้หญิง เด็ก และบุคคลในครอบครัว เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ จากการแจกแบบสอบถามกับประชาชน จำนวน 400 คน ที่ได้จากสูตรของยามาเน่ (Yamane) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิจัยเชิงคุณภาพ จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 8 คน โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์โดยการสร้างข้อสรุป

ผลการวิจัยพบว่า 1. สถานการณ์ความเสี่ยงต่อความรุนแรงต่อผู้หญิง เด็ก และบุคคลในครอบครัว พบว่า 1) ปัญหาการขัดแย้งทางสังคมของครอบครัว 2) ปัญหาเศรษฐกิจของครัวเรือน 3) ปัญหาที่จากการดื่มสุราหรือใช้สารเสพติด 4) ปัญหาจากบุคคลที่มาจากหลายเผ่าพันธุ์ หลายเชื้อชาติ 2. ระบบและกลไกการขับเคลื่อนการยุติความรุนแรงต่อผู้หญิง เด็ก และบุคคลในครอบครัว พบว่า 1) จากการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550 2) จากการดำเนินงานของศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันการกระทำความรุนแรงในครอบครัว (ศปก.ต.) หรือศูนย์พัฒนาครอบครัว (ศพค.) และ 3) จากการจัดรณรงค์ยุติความรุนแรงต่อผู้หญิง เด็กและบุคคลในครอบครัว จากหน่วยงานในจังหวัดตาก 3. แนวทางการขับเคลื่อนการยุติความรุนแรงต่อผู้หญิง เด็ก และบุคคลในครอบครัว พบว่า 1) สร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับปัญหาความรุนแรงต่อผู้หญิง เด็ก และบุคคลในครอบครัว 2) สร้างเครือข่ายอาสาสมัครในพื้นที่ 3) ประชุมเครือข่ายความร่วมมือ และหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องตามกฎหมาย และ4) ให้ความช่วยเหลือ บำบัดผู้กระทำด้วยความรุนแรง

คำสำคัญ : แนวทาง; การขับเคลื่อน; การยุติความรุนแรง; ผู้หญิง เด็ก และบุคคลในครอบครัว

* วันที่รับบทความ: 16 มีนาคม 2565; วันที่แก้ไขบทความ 13 พฤษภาคม 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 18 พฤษภาคม 2565

Received: March 16, 2022; Revised: May 13, 2022; Accepted: May 18, 2022

Abstracts

The objectives of this research were 1) to study the situation of risk of violence against women, children and family members; 2) to study the system and mechanisms driving the cessation of violence against women, children and family members; and 3) to study. Approaches to driving ending violence against women, children and family members It is a combined research method. during quantitative research The questionnaire was distributed among 400 people obtained from the Yamane formula. Data were analyzed using statistics, frequency, percentage, mean, standard deviation. and qualitative research Based on in-depth interviews with 8 key informants using inference analysis techniques. The results of the research were as follows: 1. The situation of risk of violence against women, children and family members found that 1) problems in family socialization 2) problems in households' economy 3) problems arising from alcohol or drug use. 4) Problems from people from different races 2. Systems and mechanisms for ending violence against women, children and family members found that 1) from the enforcement of the Domestic Violence Victims Protection Act 2007; 2) from the implementation of the Center Actions to prevent acts of domestic violence (Sor. Kor. Tor.) or Family Development Center (Kor. Kor.) and 3) from organizing campaigns to end violence against women. children and family members from agencies in Tak Province. 3. Guidelines for driving the ending of violence against women, children and family members found that 1) Raise awareness about the problem of violence against women, children and family members; 2) Build a network of volunteers in Area 3) Cooperation Network Meeting and relevant government agencies under the law; and 4) to provide assistance. treatment of violent offenders

Keywords : Guidelines; Movements; Ending Violence; Women; Children and Families.

บทนำ

"ครอบครัว" เป็นสถาบันพื้นฐานที่สำคัญที่สุดของมนุษย์ หากประเทศชาติใดประชากรมีคุณภาพ ประเทศชาติย่อมมีความเจริญก้าวหน้า ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่ขาดไม่ได้คือต้องมี "สถาบันครอบครัวที่เข้มแข็ง" ครอบครัวที่ดีเป็นพื้นฐานการหล่อหลอมให้เกิดประชากรของสังคมที่ดีมีคุณภาพ สำหรับปัญหาความรุนแรงในครอบครัว เป็นทั้งปัญหาสังคมและอาชญากรรมที่นับวันยิ่งรุนแรง มีรูปแบบที่ซับซ้อน และมีจำนวนมากขึ้น ทั้งที่มีให้เห็นตามข่าวในช่องทางต่าง ๆ หรือที่ไม่ได้รับการเปิดเผยอีกเป็นจำนวนมาก ปัจจุบันมีหน่วยงานและความร่วมมือจากหลายฝ่าย ในการพยายามแก้ไขและให้ความช่วยเหลือผู้ประสบเหตุมากขึ้นและมีรูปแบบที่ชัดเจนมากขึ้น ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวไม่ได้มีผลกระทบแค่ด้านร่างกายและจิตใจของผู้เป็นเหยื่อโดยตรงเท่านั้น แต่ยังส่งผลกระทบถึงปัญหาโรคทางจิตเวชในอนาคตอีกด้วยไม่ว่าเหตุการณ์รุนแรงนั้นจะผ่านไปเป็นระยะเวลาานานเท่าใดก็ตาม นอกจากนี้ยังส่งผลกระทบถึงสมาชิกคนอื่น ๆ ในครอบครัวด้วย (สุภาวดี น้อยมณี, 2558 : 2)

ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวถือว่าเป็นปัญหาที่อยู่กับสังคมไทยมาตั้งแต่อดีต และทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และด้วยการพัฒนาประเทศทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจสังคม ประเพณี และวัฒนธรรม มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ส่งผลให้สถาบันครอบครัวของประเทศไทยเกิดการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ทั้งรูปแบบวิถีชีวิต และโครงสร้างของครอบครัวซึ่งลักษณะครอบครัวที่เป็นครอบครัว

เลี้ยงเดี่ยวมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น เมื่อเกิดปัญหาในครอบครัว สมาชิกในครอบครัวต้องเผชิญปัญหาด้วยตนเอง ขาดคนคอยให้คำปรึกษาหรือไกล่เกลี่ย ประกอบกับต้องดำเนินชีวิตท่ามกลางระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ส่งผลให้สมาชิกในครอบครัวได้รับความกดดันด้านต่างๆ โดยเฉพาะทางด้านจิตใจ ทั้งการควบคุมอารมณ์และทักษะในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์ ก่อให้เกิดความขัดแย้งมากมายหากสะสมเป็นระยะเวลานาน จะกลายเป็นปัญหาสะสมที่แก้ไขได้ยาก และความขัดแย้งนั้นอาจขยายเป็นความรุนแรงในครอบครัว ในที่สุด ส่งผลให้เกิดการหย่าร้างตามมา ภายหลังได้มีการบังคับใช้ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 โดยมีเจตนารมณ์ของกฎหมาย 3 ประการด้วยกัน ประการที่ 1 เจตนารมณ์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการใช้ความรุนแรงในครอบครัว ประการที่ 2 เจตนารมณ์เพื่อปกป้องคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ประการที่ 3 เจตนารมณ์เพื่อรักษาความสัมพันธ์ในครอบครัว พร้อมทั้งมีการจัดทำคู่มือในการดำเนินการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ในการแจ้งเหตุกระทำ ความรุนแรงในครอบครัว การคุ้มครองความเสียหาย การบรรเทาทุกข์ให้แก่ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว การพิจารณาพิพากษาคดีความรุนแรงในครอบครัว ตลอดจนการตั้งผู้ไกล่เกลี่ยประนีประนอมไว้อย่างชัดเจน (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2550 : 3)

สำนักงานอัยการคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายและการบังคับคดีจังหวัดตาก (สาขาแม่สอด) เป็นหนึ่งในคณะทำงานของศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันการกระทำความรุนแรงในครอบครัวตำบล (ศปก.ต.) ในพื้นที่ 5 อำเภอ ฝั่งตะวันตกของจังหวัดตาก ได้แก่ อำเภอแม่สอด อำเภอแม่ระมาด อำเภอท่าสองยาง อำเภอพบพระ และอำเภออุ้มผาง ปัจจุบันผู้ศึกษาได้ปฏิบัติงานในตำแหน่งนักจัดการงานทั่วไป สำนักงานอัยการคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายและการบังคับคดีจังหวัดตาก (สาขาแม่สอด) ได้รับมอบหน้าที่ในดำเนินการตามแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ “โครงการอบรมเพื่อมุ่งเน้นการยุติความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็ก” และมีหน้าที่สนับสนุน “โครงการจัดตั้งศูนย์ประสานงานอัยการคุ้มครองสิทธิเด็ก เยาวชน และสถาบันครอบครัวประจำตำบล” ซึ่งเป็นกิจกรรมที่อยู่ในแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ จึงมีความสนใจในการยุติความรุนแรงต่อผู้หญิง เด็ก และบุคคลในครอบครัว ประกอบกับผู้ศึกษาเห็นว่างานวิจัยส่วนใหญ่ เป็นงานวิจัยจำนวนมากที่เก็บข้อมูลเชิงปริมาณ เพื่อศึกษาถึงปัจจัย สาเหตุ อัตราชุกของปัญหา การศึกษามุ่งเน้นที่ผู้ถูกกระทำการรุนแรง มีงานวิจัยเพียงส่วนน้อยที่มุ่งเน้นการศึกษาแนวทาง หรือปัญหาจากการปฏิบัติตามแนวทางต่าง ๆ และเห็นว่าการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาความรุนแรงในรูปแบบต่าง ๆ ในประเทศไทย ยังไม่มีการรวบรวมและจัดเก็บอย่างเป็นระบบ ผลการศึกษาวิจัยอยู่อย่างกระจัดกระจาย ทำให้ยากแก่การนำไปใช้ประโยชน์อย่างจริงจัง อีกทั้งสถานการณ์ของปัญหาย่อมแตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่

โดยการศึกษาในครั้งนี้ผู้ศึกษาจกมุ่งเน้นศึกษาแนวทางการขับเคลื่อนการยุติความรุนแรงต่อผู้หญิง เด็ก และบุคคลในครอบครัว ในพื้นที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ซึ่งเป็นส่วนย่อยที่ใกล้ชิดกับหน่วยครอบครัวมากที่สุด ผู้ศึกษาจึงจัดทำกรวิจัยในครั้งนี้ขึ้น หากผู้ศึกษาได้ทราบถึงระบบและกลไก สถานการณ์ความเสี่ยงต่อความรุนแรง และแนวทางการขับเคลื่อนการยุติความรุนแรงต่อผู้หญิง เด็ก และบุคคลในครอบครัวในพื้นที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก จะทำให้เกิดองค์ความรู้เพื่อหาแนวทางปฏิบัติในการปฏิบัติงานในพื้นที่ให้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสถานการณ์ความเสี่ยงต่อความรุนแรงต่อผู้หญิง เด็ก และบุคคลในครอบครัวในพื้นที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก
2. เพื่อศึกษาระบบและกลไกการขับเคลื่อนการยุติความรุนแรงต่อผู้หญิง เด็ก และบุคคลในครอบครัวในพื้นที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก
3. เพื่อศึกษาแนวทางการขับเคลื่อนการยุติความรุนแรงต่อผู้หญิง เด็ก และบุคคลในครอบครัว ในพื้นที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

ระเบียบวิธีวิจัย

การดำเนินการวิจัยเรื่องนี้ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีแบบผสมวิธี ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้การศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ จากแบบสอบถาม และการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ มีวิธีการดำเนินดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1.1 ประชากร คือ ประชาชนในพื้นที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ทั้งหมด 10 ตำบล รวม 134,417 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ

1) แบบสอบถาม ประกอบด้วย ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับตัวบ่งชี้สถานการณ์ความรุนแรงต่อ 5 ระดับ ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นและ ข้อเสนอแนะต่อแนวทางการขับเคลื่อนการยุติความรุนแรงต่อผู้หญิง เด็ก และบุคคลในครอบครัว ในพื้นที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

2) แบบสัมภาษณ์ คือ สร้างแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อสัมภาษณ์เกี่ยวกับ สถานการณ์ความเสี่ยงต่อความรุนแรงต่อผู้หญิง เด็ก และบุคคลในครอบครัว

ระบบและกลไกการขับเคลื่อนการยุติความรุนแรงต่อผู้หญิง เด็ก และบุคคลในครอบครัว และแนวทางการขับเคลื่อนการยุติความรุนแรงต่อผู้หญิง เด็ก และบุคคลในครอบครัว

2.2 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ คือ ศึกษาเอกสาร แนวคิด หลักการ และทฤษฎี กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือการวิจัย ดำเนินการสร้างและปรับแบบสอบถาม นำแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาคุณภาพความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ = 0.829

3. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 แบบสอบถาม

1) ขอนหนังสือจากคณะสังคมศาสตร์และการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยต่อนายอำเภอแม่สอด เพื่อขอเก็บข้อมูลกับประชาชนในพื้นที่

2) นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปสำรวจกับประชาชนในพื้นที่ รวมทั้งสิ้น 400 คนชี้แจงให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3) นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ต่อไป

3.2 แบบสัมภาษณ์

1) ขอนหนังสือจากคณะสังคมศาสตร์และการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์

2) ทำการนัดวัน เวลา และสถานที่กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เพื่อสัมภาษณ์ตามที่กำหนดไว้

3) ดำเนินการสัมภาษณ์ตามวัน เวลาและสถานที่ที่กำหนดนัดไว้ จนครบทุกประเด็น โดยขออนุญาตใช้วิธีการจดบันทึกและการบันทึกเสียงประกอบการสัมภาษณ์

4) นำข้อมูลดิบที่ได้มารวบรวมเพื่อวิเคราะห์โดยวิธีการที่เหมาะสมและนำเสนอต่อไป

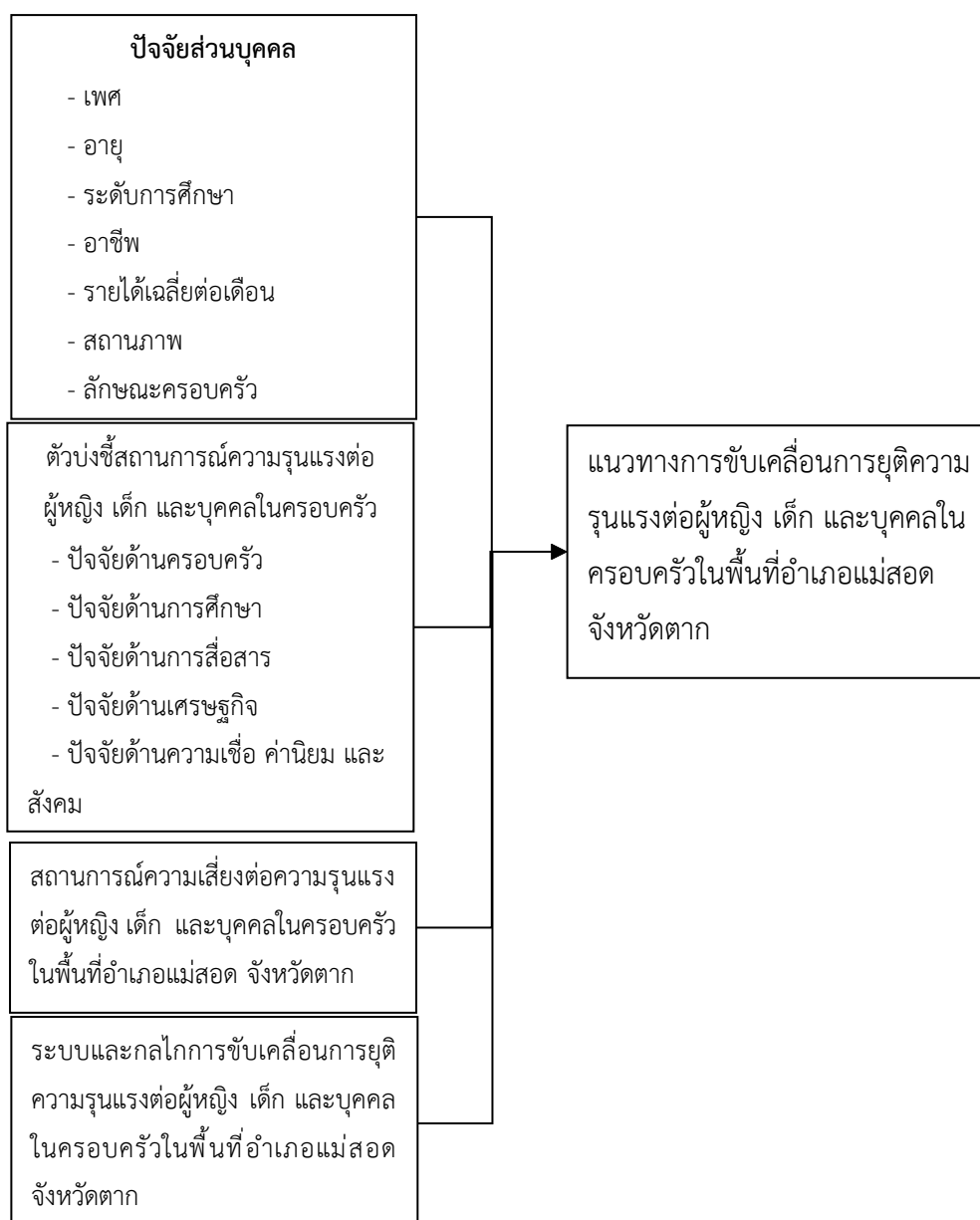
4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) คือ ค่าร้อยละ (%), ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2. ข้อมูลปฐมภูมิที่ได้จากการศึกษาเอกสาร (Documentary Research) โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ข้อมูลปฐมภูมิที่ได้จากภาคสนามเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์โดยการสร้างข้อสรุป (Analysis Induction)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

สถานการณ์ความเสี่ยงต่อความรุนแรงต่อผู้หญิง เด็ก และบุคคลในครอบครัวในพื้นที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

การวิเคราะห์สถานการณ์ความเสี่ยงต่อความรุนแรงต่อผู้หญิง เด็ก และบุคคลในครอบครัวในพื้นที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล 2 ประเด็น ดังนี้

1.1 ผลการวิเคราะห์ตัวบ่งชี้สถานการณ์ความเสี่ยงต่อความรุนแรงต่อผู้หญิง เด็ก และบุคคลในครอบครัว ในพื้นที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

การวิเคราะห์สถานการณ์ตัวบ่งชี้ความเสี่ยงต่อความรุนแรงต่อผู้หญิง เด็ก และบุคคลในครอบครัว ในพื้นที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล 2 ประเด็น ดังนี้

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานตัวบ่งชี้สถานการณ์ความเสี่ยงต่อความรุนแรงต่อผู้หญิง เด็ก และบุคคลในครอบครัวในพื้นที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก โดยภาพรวม

(n=400)

ลำดับ	ตัวบ่งชี้สถานการณ์ความเสี่ยงต่อความรุนแรงต่อผู้หญิง เด็ก และบุคคลในครอบครัว	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ปัจจัยด้านครอบครัว	2.57	0.707	ปานกลาง
2	ปัจจัยด้านการศึกษา	2.47	0.914	น้อย
3	ปัจจัยด้านการสื่อสาร	2.57	0.533	ปานกลาง
4	ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ	3.05	0.748	ปานกลาง
5	ปัจจัยด้านความเชื่อ	2.72	0.840	ปานกลาง
ภาพรวม		2.68	0.452	ปานกลาง

จากตาราง 1 พบว่า ตัวบ่งชี้สถานการณ์ความเสี่ยงต่อความรุนแรงต่อผู้หญิง เด็ก และบุคคลในครอบครัวในพื้นที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.68$, S.D. = 0.452) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ รองลงมา คือ ปัจจัยด้านความเชื่อ ปัจจัยด้านการสื่อสาร ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านการศึกษา ตามลำดับ

1.2 ผลการวิเคราะห์สถานการณ์ความเสี่ยงต่อความรุนแรงต่อผู้หญิง เด็ก และบุคคลในครอบครัว ในพื้นที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 8 คน ผู้วิจัยสรุปสถานการณ์ความเสี่ยงต่อความรุนแรงต่อผู้หญิง เด็ก และบุคคลในครอบครัว ในพื้นที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก พบว่าปัญหาความรุนแรงต่อผู้หญิง เด็ก และบุคคลในครอบครัว เป็นปัญหาที่ทุกพื้นที่ทุกสังคมรวมทั้งในระดับประเทศ และพื้นที่อำเภอแม่สอดที่

เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและมีแนวโน้มสูงขึ้น ผู้วิจัยสรุปปัญหาได้ ดังนี้ 1) ปัญหาการขัดเกลาทางสังคมของครอบครัว 2) ปัญหาเศรษฐกิจของครัวเรือน 3) ปัญหาที่จากการดื่มสุราหรือใช้สารเสพติด 4) ปัญหาจากบุคคลที่มาจากหลายเผ่าพันธุ์ หลายเชื้อชาติ

ผลการวิเคราะห์ระบบและกลไกการขับเคลื่อนการยุติความรุนแรงต่อผู้หญิง เด็ก และบุคคลในครอบครัว ในพื้นที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 8 คน ผู้วิจัยสรุประบบและกลไกการขับเคลื่อนการยุติความรุนแรงต่อผู้หญิง เด็ก และบุคคลในครอบครัว นั้นแบ่งออกเป็น 3 ประเด็น คือ

1. จากการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550

การดำเนินการให้ความช่วยเหลือผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ได้นำเอาพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550 มาใช้ในการดำเนินการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบปัญหา ทั้งการแจ้งสิทธิและสวัสดิการของผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว นอกจากนี้พระราชบัญญัตินี้ กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่และศาลมีอำนาจในการออกคำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพชั่วคราว เพื่อเป็นการคุ้มครองช่วยเหลือ เยียวยาผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการกระทำผิดซ้ำ ซึ่งการดำเนินงานเมื่อรับแจ้งผู้ประสบปัญหา กรณีความรุนแรงในครอบครัว จะมีการสอบข้อเท็จจริง เพื่อวางแผนหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา แต่ในบางกรณีถ้าหากผู้ถูกระทำ มีความประสงค์ที่จะแจ้งความร้องทุกข์เพื่อดำเนินคดีตามกฎหมายกับผู้กระทำ ทางเจ้าหน้าที่จะอำนวยความสะดวกในการพาผู้ถูกระทำ ไปร้องทุกข์ ณ สถานีตำรวจในพื้นที่ หากในบางกรณีประเมินว่าผู้ถูกระทำ และบุคคลในครอบครัวอื่น จะได้รับผลกระทบหรืออาจถูกข่มขู่ หรือถูกระทำด้วยความรุนแรงซ้ำ จะอำนวยความสะดวกในการพาผู้ถูกระทำ ยื่นคำร้องขอรับการคุ้มครองสวัสดิภาพตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 เพื่อให้ได้ให้ความคุ้มครองผู้ที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว

2. จากการดำเนินงานของศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันการกระทำรุนแรงในครอบครัว

(ศปก.ต.) หรือศูนย์พัฒนาครอบครัว (ศพค.) คณะทำงาน ศพค. ศปก.ต. ทีมสหวิชาชีพเป็นองค์กรภาคประชาชนเป็นศูนย์กลางและกลไกในการเฝ้าระวัง ป้องกัน แก้ไขปัญหา ให้คำแนะนำและส่งเสริมการเรียนรู้ให้แก่ครอบครัว โดยมีการบริหารจัดการในรูปของคณะทำงานศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน ซึ่งประกอบด้วยตัวแทนองค์กร กลุ่ม เครือข่ายครอบครัวในชุมชนเป็นสมาชิกโดยการส่งเสริมและสนับสนุนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านต่างๆ อาทิ บุคลากร งบประมาณ เป็นต้น โดยใช้กระบวนการประชาคมขับเคลื่อนกิจกรรมในชุมชน ซึ่งศูนย์พัฒนาครอบครัว (ศพค.) มีหน้าที่จัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อพัฒนา ป้องกัน และแก้ไขปัญหาครอบครัวทุกช่วงวัย ผลักดันกิจกรรมและโครงการของ ศพค. ให้เป็นแผนครอบครัวในข้อบัญญัติหรือเทศบัญญัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สนับสนุนและส่งเสริมการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของครอบครัวในชุมชน รวมถึงประสานความช่วยเหลือครอบครัวที่ประสบปัญหาครอบครัวและปัญหา

ทางสังคมได้อย่างเหมาะสม ประสานเครือข่ายและหน่วยงานต่าง ๆ ในการส่งเสริมและพัฒนาครอบครัว รวมถึงรับเรื่องราวร้องทุกข์ที่เกี่ยวกับด้านครอบครัว เพื่อประสานส่งต่อหน่วยงานในการให้ความช่วยเหลือต่อไป

3. จากระบบและกลไกการขับเคลื่อนการยุติความรุนแรงต่อผู้หญิง เด็ก และบุคคลในครอบครัวในพื้นที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก มีสำนักงานต่าง ๆ มีการจัดรณรงค์ยุติความรุนแรงต่อผู้หญิง เด็กและบุคคลในครอบครัว โดยสร้างความตระหนักในการให้ความสำคัญถึงปัญหาความรุนแรงที่ไม่ใช่เป็นเพียงเรื่องของครอบครัวเท่านั้น แต่เป็นปัญหาที่จะต้องได้รับการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าว ซึ่งที่ผ่านมาจะมีการรณรงค์ที่แสดงออกทางสัญลักษณ์ถึงการ “ไม่ยอมรับ ไม่นิ่งเฉย ไม่กระทำความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และบุคคลในครอบครัว” นอกจากนี้ได้มีการดำเนินงานร่วมกับทีมสหวิชาชีพและภาคีเครือข่าย ในการมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวัง ป้องกัน ไม่ให้เกิดการกระทำความรุนแรงซ้ำ รวมถึงเป็นการสร้างช่องทางในการแจ้งเหตุ นอกจากนี้หน่วยงานระดับต้นที่ที่อยู่ใกล้ชิดกับบุคคล ครอบครัวในระดับชุมชนมากที่สุด ที่จะสามารถให้ความช่วยเหลือผู้ถูกกระทำและประสานส่งต่อหน่วยงานที่จะให้ความช่วยเหลือต่อไป

ผลการวิเคราะห์แนวทางการขับเคลื่อนการยุติความรุนแรงต่อผู้หญิง เด็ก และบุคคลในครอบครัวในพื้นที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 8 คน ผู้วิจัยสรุป แนวทางการขับเคลื่อนการยุติความรุนแรงต่อผู้หญิง เด็ก และบุคคลในครอบครัวในพื้นที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ควรมีแนวทางการดำเนินงานดังนี้

1. สร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับปัญหาความรุนแรงต่อผู้หญิง เด็ก และบุคคลในครอบครัว คือ สร้างความตระหนักต่อพนักงาน เจ้าหน้าที่ ผู้นำท้องถิ่นและประชาชน ในการขับเคลื่อนการยุติความรุนแรงต่อผู้หญิง เด็ก และบุคคลในครอบครัว ว่าไม่ใช่หน้าที่ของหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง แต่เป็นหน้าที่ของทุกคนด้วยการรณรงค์ อบรม เผยแพร่ให้ความรู้

2. มุ่งเน้นการสร้างเครือข่ายอาสาสมัครในพื้นที่ เช่น อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน (อผส.) อาสาสมัครพัฒนาสังคมช่วยเหลือคนพิการ (อพมก.) เป็นต้น โดยมีหน่วยงานภาครัฐเป็นพี่เลี้ยงในการฝึกอบรมความรู้ทางกฎหมาย การประสานงาน สนับสนุนงบประมาณ ตลอดจนผลักดันให้ระบบทางการขับเคลื่อนการยุติความรุนแรงต่อผู้หญิง เด็ก และบุคคลในครอบครัวในพื้นที่ให้เกิดความยั่งยืน

3. ประชุมเครือข่ายความร่วมมือ และหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องตามกฎหมาย เพื่อประสานงานความร่วมมือในการขับเคลื่อนการยุติความรุนแรงต่อผู้หญิง เด็ก และบุคคลในครอบครัวให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลเพิ่มมากขึ้น โดยเจ้าหน้าที่ ๆ มีอำนาจหน้าที่รับแจ้ง และให้ความช่วยเหลือตามกฎหมายควรมี

ความเข้าใจในอำนาจหน้าที่ และมีทัศนคติต่อความรุนแรงต่อผู้หญิง เด็ก และบุคคลในครอบครัวที่ถูกต้อง โดยจัดให้มีการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่โดยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ

4. ให้ความช่วยเหลือ บำบัดผู้กระทำด้วยความรุนแรง เพราะถือว่าเป็นผู้เปราะบางกลุ่มหนึ่ง หากไม่แก้ปัญหาที่ผู้กระทำ ก็จะมีการกระทำความรุนแรงซ้ำอีก

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการขับเคลื่อนการยุติความรุนแรงต่อผู้หญิง เด็ก และบุคคลในครอบครัวในพื้นที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก” ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยดังต่อไปนี้

สถานการณ์ความเสี่ยงต่อความรุนแรงต่อผู้หญิง เด็ก และบุคคลในครอบครัว ในพื้นที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก พบว่า ตัวบ่งชี้สถานการณ์ความเสี่ยงต่อความรุนแรงต่อผู้หญิง เด็ก และบุคคลในครอบครัว ในพื้นที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ รองลงมา คือ ปัจจัยด้านความเชื่อ ปัจจัยด้านการสื่อสาร ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านการศึกษา ตามลำดับทั้งนี้เป็นเพราะว่าสมาชิกในครอบครัวมีการแสดงออกถึงการแก้ไขปัญหาโดยไม่มีเหตุผล และใช้อารมณ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนงา พรหมพันธ์ (2560 : 2) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ทนายความความรุนแรง : แนวคิดการประกอบสร้างทางสังคมต่อการจัดการประสบการณ์ความรุนแรง” จากการศึกษาวิจัย มีข้อค้นพบดังต่อไปนี้ 1) กรอบแนวคิดทนายความความรุนแรง อธิบายปัจเจกบุคคลที่มีประสบการณ์ความรุนแรงในครอบครัวซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับ "พิษ" "ความรุนแรง" หรือ "ผลกระทบในเชิงลบ" อันเนื่องมาจากประสบการณ์ดังกล่าว ซึ่งอาจสะท้อนผ่านทัศนคติที่รุนแรง อารมณ์ที่รุนแรง จนอาจนำไปสู่พฤติกรรมที่รุนแรงต่าง ๆ ต่อไปได้ 2) แนวคิดการประกอบสร้างทางสังคมเป็นการอธิบายกลไกทางสังคม 4 ระดับ ประกอบด้วย ความรุนแรงที่แฝงอยู่ในระดับความคิดความเชื่อหรือวัฒนธรรมที่รุนแรง (Toxic Root) สภาพแวดล้อมทางสังคมที่รุนแรง (Toxic Environment) ความสัมพันธ์ที่รุนแรง (Toxic Relationships) และปัจเจกบุคคลในฐานะทนายความความรุนแรง (Toxic Fruits) ซึ่งทั้งหมดถือเป็นปัจจัยที่มีส่วนสำคัญทำให้ความรุนแรงในฐานะโครงสร้างทางสังคมสามารถถูกสืบทอดและถ่ายทอดมาอย่างยาวนานรุ่นแล้วรุ่นเล่า 3) ทนายความความรุนแรงสามารถเลือกจัดการกับประสบการณ์ความรุนแรงได้ 2 แนวทาง ได้แก่ การจัดการด้วยวิถีทางที่รุนแรงและการจัดการด้วยวิถีทางที่ไม่รุนแรง 4) ปัจเจกบุคคลที่เติบโตมาจากพื้นฐานครอบครัวดั้งเดิมที่รุนแรงมีแนวโน้มที่จะสืบทอดหรือผลิตซ้ำความรุนแรงต่อไป แต่อย่างไรก็ตาม บุคคลนั้นก็สามารถเสริมสร้างพลังแห่งตนและเรียนรู้ที่จะจัดการประสบการณ์ความรุนแรงเหล่านั้นด้วยวิถีทางที่ไม่รุนแรงได้เช่นกัน 5) ในกรณีทนายความความรุนแรงในครอบครัวจำเป็นต้องอาศัย 2 พลังสำคัญ ทั้งพลังภายในของปัจเจกบุคคลเองและพลังภายนอกจากสังคมทุกภาคส่วนที่จะเข้ามามีส่วนในการแก้ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวร่วมกัน

เพราะฉะนั้นการเสริมสร้างพลังแห่งตนจึงต้องพัฒนาควบคู่ไปกับการเสริมสร้างพลังทางสังคมเพื่อยุติโครงสร้าง
ความรุนแรง

ปัญหาความรุนแรงต่อผู้หญิง เด็ก และบุคคลในครอบครัว เป็นปัญหาที่ทุกพื้นที่ทุกสังคมรวมทั้งใน
ระดับประเทศ และพื้นที่นครแม่สอดที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและมีแนวโน้มสูงขึ้น ผู้วิจัยสรุปปัญหาได้ ดังนี้ 1)
ปัญหาการขัดเกลาทางสังคมของครอบครัว 2) ปัญหาเศรษฐกิจของครัวเรือน 3) ปัญหาที่จากการดื่มสุราหรือ
ใช้สารเสพติด 4) ปัญหาจากบุคคลที่มาจากหลายเผ่าพันธุ์ หลายเชื้อชาติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรัฐวิชัย
อริยพัชฌ์พล และพัสสรณ์ วรภัทร์ธีระกุล (2563 : 6) ศึกษาเรื่อง การแก้ปัญหาความรุนแรงในครอบครัว
ของไทย พบว่า ปัญหาและการแก้ปัญหาความรุนแรงในครอบครัว 1) ด้านกายภาพ การที่ผู้ชายทำร้ายผู้หญิง
เนื่องจากโครงสร้างอำนาจ ควรแก้ปัญหาโดยการณรงค์เพิ่มความรู้เกี่ยวกับความรุนแรงเริ่มตั้งแต่ในครอบครัว
2) ด้านเพศ การล่วงละเมิดต่อร่างกาย การล่วงละเมิดทางเพศสภาพ ควรแก้ปัญหาโดยการให้ความรู้แก่เด็ก ใน
เรื่องสำคัญที่ละเอียดอ่อน เช่น เพศ และควรปรับเปลี่ยนกฎหมายให้มีความสอดคล้องกับสถานการณ์ทางสังคม
3) ด้านจิตใจ การดูต่ำใช้อำนาจทำร้ายจิตใจ ควรแก้ปัญหาโดยการสร้างค่านิยมที่ดีตั้งแต่เด็ก ปลูกฝังการทำ
ความดีให้เด็กตั้งแต่ในโรงเรียน 4) ด้านสภาพการเงิน เกิดจากครอบครัวที่ยากจน การไม่ได้รับการเลี้ยงดูตาม
อัตภาพ

ระบบและกลไกการขับเคลื่อนการยุติความรุนแรงต่อผู้หญิง เด็ก และบุคคลในครอบครัว ในพื้นที่
อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก พบว่า ระบบและกลไกการขับเคลื่อนการยุติความรุนแรงต่อผู้หญิง เด็ก และบุคคล
ในครอบครัวมี 3 อย่างคือ 1) จากการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงใน
ครอบครัว พ.ศ.2550 2) จากการดำเนินงานของศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันการกระทำความรุนแรงใน
ครอบครัว (ศปก.ต.) หรือศูนย์พัฒนาครอบครัว (ศพค.) 3) จากระบบและกลไกการขับเคลื่อนการยุติความ
รุนแรงต่อผู้หญิง เด็ก และบุคคลในครอบครัวในพื้นที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย
ของฐานา วิบูลย์ภานุเวช (2562 : 4) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความ
รุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 : จากเจตนารมณ์สู่การปฏิบัติ” ผลการวิจัยพบว่าเจตนารมณ์ในการออก
กฎหมาย คือ 1) เพื่อเปิดโอกาสให้รัฐและประชาชนเข้ามามีส่วนในการรักษาสันติต่อเด็ก เยาวชน และบุคคลใน
ครอบครัวได้รับความคุ้มครองจากการใช้ความรุนแรงและการปฏิบัติอันไม่เป็นธรรม 2) เพื่อใช้กฎหมาย
คุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวแทนการใช้กฎหมายอาญา กรณีการกระทำความรุนแรงใน
ครอบครัว 3) เพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด และปกป้องคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรง 4) เพื่อรักษา
สถานภาพความเป็นครอบครัวเมื่อนำพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.
2550 ไปใช้บังคับ พบว่ามีปัญหาหลัก 5 ประการ ดังนี้ 1) ในมาตรา 5 ต้องให้มีการร้องทุกข์ให้เป็นคดีก่อนแล้ว
จึงมีกลไกในการคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว การฟื้นฟูและปรับปรุงพฤติกรรม 2) เปิด
โอกาสให้ยอมความได้ในทุกชั้นของกระบวนการยุติธรรม 3) เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานที่ประสานกันระหว่าง

หน่วยงานเป็นไปด้วยความยากลำบาก 4) ความไม่รู้กฎหมายของประชาชน และ 5) มีงบประมาณไม่เพียงพอสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการ สิ่งเหล่านี้ควรเร่งแก้ไขปรับปรุงให้กฎหมายมีความชัดเจน สร้างแนวทางการปฏิบัติงานให้เจ้าหน้าที่ ตลอดจนสร้างความรู้เรื่องกฎหมายให้ประชาชนทุกกลุ่มเข้าถึงได้ เพื่อให้ประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงสามารถใช้กฎหมายดังกล่าวเพื่อปกป้องสิทธิของตนเองได้

แนวทางการขับเคลื่อนการยุติความรุนแรงต่อผู้หญิง เด็ก และบุคคลในครอบครัว ในพื้นที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก พบว่า แนวทางการขับเคลื่อนการยุติความรุนแรงต่อผู้หญิง เด็ก และบุคคลในครอบครัว ในพื้นที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ควรมีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้ 1) สร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับปัญหาความรุนแรงต่อผู้หญิง เด็ก และบุคคลในครอบครัว 2) มุ่งเน้นการสร้างเครือข่ายอาสาสมัครในพื้นที่ 3) ประชุมเครือข่ายความร่วมมือ และหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องตามกฎหมาย และ 4) ให้ความช่วยเหลือ บำบัดผู้กระทำด้วยความรุนแรง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเกศินี วีรศิลป์ และบงกชมาศ เอกเอี่ยม (2559 : 5) ศึกษาเรื่อง “การเสริมสร้างความเข้มแข็งในการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน (ศพค.) เพื่อป้องกันการกระทำความรุนแรงในครอบครัวต่อสตรีกรณีศึกษา ภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย” ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการเสริมสร้างความเข้มแข็งในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของ ศพค. เพื่อป้องกันการกระทำความรุนแรงในครอบครัวต่อสตรี แนวทางแรก ภาครัฐควรให้ความช่วยเหลือทางด้านงบประมาณ/บุคลากรให้เพียงพอ แนวทางที่สอง ท้องถิ่นควรให้ความรู้บุคลากรหรือคนในชุมชนเกี่ยวกับ ศพค. มากขึ้นโดยเน้นการส่งเสริมการใช้สื่อในการติดต่อสื่อสารที่เหมาะสม แนวทางที่สาม ผู้นำชุมชน และเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบจะต้องมีการจัดกิจกรรมร่วมกับ ศพค. ให้มากขึ้น พร้อมสร้างค่านิยมให้คนในชุมชนเกี่ยวกับไม่ยอมรับการกระทำความรุนแรงในครอบครัวในทุกรูปแบบ แนวทางที่สี่ คณะทำงานศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน ควรมีการทบทวนความรู้ในเรื่องบทบาทของตนเองที่มีต่อชุมชนอย่างสม่ำเสมอ ไม่ละเลยและส่งเสริมการเรียนรู้อย่างไม่สิ้นสุด แนวทางที่ห้า ครอบครัวควรรับรู้บทบาทของตนเองในการเป็นสมาชิกของคนในครอบครัว ร่วมกันทำกิจกรรม และสร้างความตระหนักในการร่วมแก้ไขปัญหาในทุกด้าน แนวทางที่หก ผู้ถูกระทำความรุนแรงเมื่อเกิดปัญหาต้องกล้าที่จะเปิดเผย และหากมีปัญหาเกี่ยวกับการกระทำความรุนแรงในครอบครัวที่อาจจะเกิดขึ้นขอให้เข้ามาที่ศูนย์เพื่อปรึกษาพูดคุยหาทางออก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. หน่วยงานภาครัฐควรสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับปัญหาความรุนแรงต่อผู้หญิง เด็ก และบุคคลในครอบครัว
2. หน่วยงานภาครัฐควรมุ่งเน้นการสร้างเครือข่ายอาสาสมัครในพื้นที่ โดยมีหน่วยงานภาครัฐเป็นพี่เลี้ยงในการฝึกอบรมความรู้ทางกฎหมาย การประสานงาน สนับสนุนงบประมาณ ตลอดจนผลักดันให้ระบบทางการขับเคลื่อนการยุติความรุนแรงต่อผู้หญิง เด็ก และบุคคลในครอบครัวในพื้นที่ให้เกิดความยั่งยืน
3. หน่วยงานภาครัฐควรประชุมเครือข่ายความร่วมมือ และหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องตามกฎหมาย เพื่อประสานงานความร่วมมือในการขับเคลื่อนการยุติความรุนแรงต่อผู้หญิง เด็ก และบุคคลในครอบครัวให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
4. หน่วยงานภาครัฐควรให้ความช่วยเหลือ บำบัด และติดตามพฤติกรรมผู้กระทำความรุนแรงเพื่อให้อยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุขต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาแนวทางการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนเพื่อป้องกันความรุนแรงในครอบครัวในพื้นที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก และจังหวัดอื่นต่อไป
2. ควรศึกษาความรู้ ความเข้าใจของประชาชนต่อการยุติความรุนแรงต่อผู้หญิง เด็ก และบุคคลในครอบครัวในพื้นที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตากและจังหวัดอื่นต่อไป
3. ควรศึกษารูปแบบการสร้างเครือข่ายการยุติความรุนแรงต่อผู้หญิง เด็ก และบุคคลในครอบครัวในพื้นที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตากและจังหวัดอื่นต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- สุภาวดี น้อยมณี. (2558). การสำรวจสถานการณ์เสี่ยงต่อความรุนแรงในครอบครัวในตำบลแม่ยาวฮ่ออำเภอ ร้องกวาง จังหวัดแพร่. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม ภาควิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นญา พรหมพันธุ์. (2560). ทายาทความรุนแรง : แนวคิดการประกอบสร้างทางสังคมต่อการจัดการ ประสพการณ์ความรุนแรง. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอาชญวิทยาและงานยุติธรรม คณะรัฐศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฐานา วิบูลย์ภาณุเวช. (2562). พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัวพ.ศ.2550 จากเจตนารมณ์สู่การปฏิบัติ. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอาชญวิทยาและ

งานยุติธรรม ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เกศินี วีรศิลป์ และบงกชมาศ เอกเอี่ยม. (2559). การเสริมสร้างความเข้มแข็งในการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน (ศพค.) เพื่อป้องกันการกระทำความรุนแรงในครอบครัวต่อสตรีกรณศึกษา ภาคนี้อตอนบน ประเทศไทย. การประชุมวิชาการเสนอผลงานระดับบัณฑิตศึกษา แห่งชาติ ครั้งที่ 37 วันที่ 17-18 ธันวาคม 2558 ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

คณะกรรมการกฤษฎีกา, สำนักงาน. (2550, 14 สิงหาคม). พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวพุทธศักราช 2550. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 7 กรกฎาคม 2564. แหล่งที่มา: <http://web.krisdika.go.th>.

รัฐวิชัย อริยพัชฌ์พล และ พงษ์สรณ์ วรภัทรธีระกุล. (2563, เมษายน). การแก้ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวของไทย. วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ. 5 (4), 321-335.

แนวทางการบูรณาการจัดทำแผนพัฒนาในระดับพื้นที่อำเภอ

กรณีศึกษาอำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร

Guidelines for Integrating Development Plans at the District Level : A Case Study of Pho Thale District, Phichit Province

สันติ ปัญญา และ กัมปนาท วงษ์วัฒนพงษ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

Santi Panya and Kampanart Wongwatthanaphong

Pibulsongkram Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author, E-mail : santi.pa@psru.oc.th

บทคัดย่อ

การค้นคว้าอิสระเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาการบูรณาการจัดทำแผนพัฒนาแบบมีส่วนร่วมในระดับพื้นที่อำเภอ 2) เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการบูรณาการจัดทำแผนพัฒนาแบบมีส่วนร่วมในระดับพื้นที่อำเภอ และ 3) เพื่อศึกษาแนวทางการบูรณาการจัดทำแผนพัฒนาในระดับพื้นที่อำเภอ การศึกษาวิจัยครั้งนี้ดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ จากการแจกแบบสอบถามกับคณะกรรมการดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาระดับอำเภอ จำนวน 126 คน โดยเก็บข้อมูลจากประชากรทั้งหมด วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ เพื่อหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่า t-test และ F-test

ผลการวิจัยพบว่า 1. การบูรณาการจัดทำแผนพัฒนาแบบมีส่วนร่วม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2. การเปรียบเทียบ พบว่า คณะกรรมการบริหารงานอำเภอแบบบูรณาการที่มี เพศ อายุ การศึกษา ความเกี่ยวข้องกับ การบูรณาการจัดทำแผนพัฒนา และระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบูรณาการจัดทำแผนพัฒนาแบบมีส่วนร่วมในระดับพื้นที่อำเภอ ไม่แตกต่างกัน 3. แนวทางการบูรณาการจัดทำแผนพัฒนาในระดับพื้นที่อำเภอ คือ 1) การเตรียมความรู้ข้อมูลข่าวสาร 2) การศึกษาชุมชนโดยใช้กระบวนการ PRA 3) การวิเคราะห์เพื่อทำแผนแบบรู้เขารู้เรา (SWOT Analysis) 4) การจัดกระบวนการหมุนเวียนเรียนรู้ 5) การประเมินผล

คำสำคัญ : แนวทาง; การบูรณาการ; แผนพัฒนา

Abstracts

The objectives of this study were: 1) to study the integration of making the participatory development plans at the District level 2) to compare the personal factors to the integration of making the participatory development plans at the District level and 3) to study the guidelines for the integration of making the participatory development plans at the District level. This research applied the Quantitative Research with the Survey Research. The research instruments were the questionnaire. The sample of the research was 216 committees for making the development plans at the District level from the Statistical Package for the Social Science. The statistics used frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test and F-test.

Results of the Research. 1. Overall, the integration of the participatory development plans at the District level was at the high level. 2. The comparison of the personal factors found that the committees having the different gender, age, degree of education, relation to the integration of making the development plans and period in working had no the different opinion to the integration of making the participatory development plans at the District level: A case study of Pho Thale District, Phichit Province. Therefore, the hypothesis was denied. 3. Approaches for integrating development plans at the district level are 1) preparing knowledge and information 2) community education using the PRA process 3) analyzing the SWOT model. Analysis) 4) Organizing the learning rotation process 5) Evaluation

Keywords : Guidelines; Integration; Development plans

บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่เป็นแผนหลักในการพัฒนาประเทศแล้ว ยังมียุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ซึ่งเป็นแผนการพัฒนาประเทศ ที่กำหนดกรอบและแนวทางการพัฒนาให้หน่วยงานของรัฐทุกภาคส่วนต้องทำตาม เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ประเทศไทยที่ว่า “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” หรือเป็นคติพจน์ประจำชาติว่า “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” เพื่อสนองตอบต่อผลประโยชน์แห่งชาติ โดยที่รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 65 กำหนดให้รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่างๆให้สอดคล้องและบูรณาการกัน เพื่อให้เกิดพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าว ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) เป็นยุทธศาสตร์ชาติฉบับแรกของประเทศไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งจะต้องนำไปสู่ การปฏิบัติเพื่อให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง” เพื่อความสุขของคนไทยทุกคนโดยกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศระยะยาวที่มุ่งเน้นการสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนา ความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2563 : 4) นอกจากนี้ยังมีแผนพัฒนาในระดับต่าง ๆ ที่เป็นแผนการพัฒนาในส่วนระดับภูมิภาค กลุ่มจังหวัด จังหวัด และในระดับพื้นที่ อำเภอ ตำบล หมู่บ้านอาทิแผนพัฒนาภาค/ยุทธศาสตร์จังหวัด / กลุ่มจังหวัด / เขตเศรษฐกิจพิเศษแผนพัฒนาท้องถิ่น แผนพัฒนาอำเภอ ตำบล และ

หมู่บ้าน ซึ่งแผนพัฒนาในทุกระดับแล้วแต่มีความสำคัญ เป็นแผนพัฒนาที่ต้องผ่านกระบวนการจัดทำตามขั้นตอนระเบียบ กฎหมาย โดยหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องจะเป็นผู้ดำเนินการในกระบวนการจัดทำ แผนพัฒนามีการประสานความร่วมมือกับภาคเอกชน ภาคประชาชนในทุกระดับ เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมและ ยึดโยงกับประชาชนมากที่สุด (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2563 : 4)

จะเห็นได้ว่าการจัดทำแผนพัฒนานั้นมีหลายระดับ ตั้งแต่ในระดับประเทศ ภูมิภาค กลุ่มจังหวัด จังหวัด อำเภอ ท้องถิ่น ตำบลและหมู่บ้าน ดังนั้นในที่นี้จะขอศึกษาเฉพาะในส่วนของการบูรณาการแผนพัฒนา ระดับอำเภอ ซึ่งจะประกอบไปด้วยแผนพัฒนาท้องถิ่น แผนพัฒนาตำบล หมู่บ้าน และแผนที่ดำเนินการ ในพื้นที่อำเภอโดยหน่วยงานอื่นๆตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนและประสาน แผนพัฒนาพื้นที่ในระดับอำเภอและตำบล พ.ศ. 2562 ซึ่งมุ่งเน้นให้มีการบูรณาการการจัดทำแผนในระดับ พื้นที่อำเภอ ให้มีลักษณะเป็นแผนเดียวตามความต้องการของประชาชนในพื้นที่เป็นสำคัญ สามารถที่จะนำ แผนงานโครงการของงบประมาณเพื่อพัฒนาพื้นที่อำเภอให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ลดปัญหาความซ้ำซ้อนใน การทำงาน และทำให้การพัฒนาพื้นที่มีความเชื่อมโยงอันเกิดจากการบูรณาการการจัดทำแผนร่วมกัน โดยมี อำเภอเป็นกลไกในการบูรณาการรวบรวมข้อมูลและประสานแผนงาน/โครงการของแต่ละหน่วยงานในรูปของ แผนพัฒนาอำเภอ แต่เนื่องจากในทางปฏิบัติยังมีการบูรณาการข้อมูลการจัดแผนพัฒนาในระดับพื้นที่อำเภอ น้อยมาก หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและบุคลากรผู้ปฏิบัติยังเชื่อมโยงแผนงาน/โครงการ ระหว่างหน่วยงานยังไม่ เป็นไปในทิศทางเดียวกัน อาจด้วยหลายปัจจัยที่มีผลให้การบูรณาการการจัดทำแผนและประสานแผนในระดับ พื้นที่อำเภอยังไม่ประสบความสำเร็จ

ผู้ศึกษาจึงได้ทำการศึกษา แนวทางการบูรณาการแผนพัฒนาในระดับพื้นที่อำเภอ กรณีศึกษาอำเภอ โพทะเล จังหวัดพิจิตร เพื่อศึกษาการจัดทำแผน ความรู้ความเข้าใจของบุคลากรในการจัดทำแผนและประสาน แผนพัฒนาระดับพื้นที่อำเภอ เพื่อหาแนวทางวิธีการพัฒนาการจัดทำแผนและประสานแผนพัฒนาในระดับ พื้นที่อำเภอ ให้เป็นไปตามแนวทางลักษณะของแผนเดียว (One Plan) เพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงและต่อเนื่อง ในการพัฒนาพื้นที่อำเภอโพทะเลต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบูรณาการการจัดทำแผนพัฒนาในระดับพื้นที่อำเภอ
2. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการบูรณาการการจัดทำแผนพัฒนาในระดับพื้นที่อำเภอ
3. เพื่อศึกษาแนวทางการบูรณาการการจัดทำแผนพัฒนาในระดับพื้นที่อำเภอ

ระเบียบวิธีวิจัย

การดำเนินการวิจัยเรื่องนี้ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ จากการแจกแบบสอบถาม โดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ประชากร

ประชากร คือ คณะกรรมการดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาระดับอำเภอ ประกอบด้วย ประธานคณะกรรมการหมู่บ้านในอำเภอโพทะเล หัวหน้าส่วนราชการระดับอำเภอ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอโพทะเลรวม และปลัดอำเภอโพทะเล และพัฒนากร จำนวน 126 คน โดยเก็บจากประชากรทั้งหมด

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล เป็นแบบสอบถามประเภทตรวจสอบรายการ ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบูรณาการจัดทำแผนพัฒนาในระดับพื้นที่อำเภอ เป็นแบบสอบถามประเภทมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตอนที่ 3 แนวทางการบูรณาการจัดทำแผนพัฒนาในระดับพื้นที่อำเภอ ซึ่งเป็นแบบสอบถามปลายเปิด

2.2 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ คือ ศึกษาเอกสาร แนวคิด หลักการ และทฤษฎี กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือการวิจัย ดำเนินการสร้างและปรับแบบสอบถาม นำแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาคุณภาพความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.865

3. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

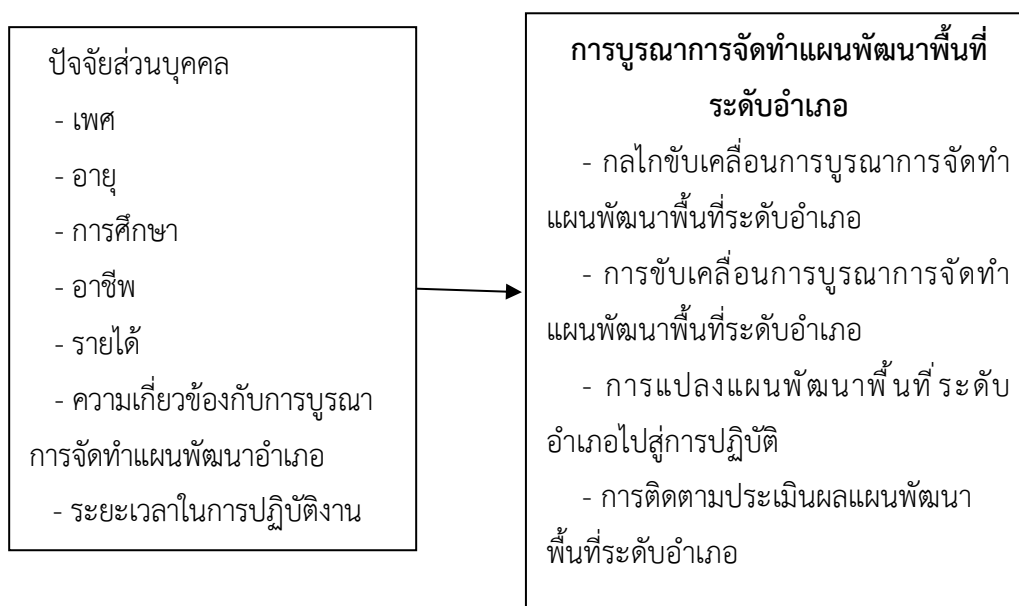
ขอหนังสือจากคณะสังคมศาสตร์และการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยนายอำเภอโพทะเล กับคณะกรรมการดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาระดับอำเภอ จำนวน 126 ชุด ชี้แจงให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ต่อไป

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ (%), ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ ค่าสถิติทดสอบ t-test (Two-Independent Sample Test) ค่าสถิติทดสอบ F-test (One-Way Analysis of Variance) จากการทดสอบรายคู่ (Least Significant Difference : LSD.) และการวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา ประกอบบริบท โดยการแจกแจงความถี่

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยใช้เป็นแนวทางกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การบูรณาการจัดทำแผนพัฒนาในระดับพื้นที่อำเภอ

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานการบูรณาการจัดทำแผนพัฒนาในระดับพื้นที่อำเภอ โดยภาพรวม

ลำดับ	การบูรณาการจัดทำแผนพัฒนาแบบมีส่วนร่วม	ระดับความคิดเห็น		
		μ	σ	แปลผล
1.	กลไกขับเคลื่อนการบูรณาการจัดทำแผนพัฒนาพื้นที่ระดับอำเภอ	3.90	0.859	มาก
2.	การขับเคลื่อนการบูรณาการจัดทำแผนพัฒนาพื้นที่ระดับอำเภอ	3.94	0.691	มาก
3.	การแปลงแผนพัฒนาพื้นที่ระดับอำเภอไปสู่การปฏิบัติ	4.00	0.724	มาก

4. การติดตามประเมินผลแผนพัฒนาพื้นที่ระดับ

อำเภอ	4.15	0.725	มาก
ภาพรวม	4.00	0.591	มาก

จากตาราง 1 พบว่า การบูรณาการจัดทำแผนพัฒนาในระดับพื้นที่อำเภอ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.00$, $\sigma = 0.591$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การติดตามประเมินผลแผนพัฒนาพื้นที่ระดับอำเภอ รองลงมา คือ การแปลงแผนพัฒนาพื้นที่ระดับอำเภอไปสู่การปฏิบัติ การขับเคลื่อนการบูรณาการจัดทำแผนพัฒนาพื้นที่ระดับอำเภอ และกลไกขับเคลื่อนการบูรณาการจัดทำแผนพัฒนาพื้นที่ระดับอำเภอ ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การทดสอบการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการบูรณาการจัดทำแผนพัฒนาในระดับพื้นที่อำเภอ

ตาราง 2 การเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการบูรณาการจัดทำแผนพัฒนาในระดับพื้นที่อำเภอ

ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม	ค่า t	ค่า F	Sig	ผลการศึกษา	
					ยอมรับ	ปฏิเสธ
เพศ	การมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาคประชาชน	-0.702	-	0.484	-	✓
อายุ	การมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาคประชาชน	-	2.306	0.080	-	✓
การศึกษา	การมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาคประชาชน	-	0.205	0.815	-	✓
ความเกี่ยวข้องกับการบูรณาการจัดทำแผนพัฒนา	การมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาคประชาชน	-	0.491	0.613	-	✓
ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน	การมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาคประชาชน	-	2.201	0.091	-	✓

จากตาราง 2 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า คณะกรรมการบริหารงานอำเภอแบบบูรณาการที่มี เพศ อายุ การศึกษา ความเกี่ยวข้องกับการบูรณาการจัดทำแผนพัฒนา และระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบูรณาการจัดทำแผนพัฒนาแบบมีส่วนร่วมในระดับพื้นที่อำเภอ ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 แนวทางการบูรณาการจัดทำแผนพัฒนาในระดับพื้นที่อำเภอ

ตาราง 3 แนวทางการบูรณาการจัดทำแผนพัฒนาในระดับพื้นที่อำเภอ

ที่	แนวทางการบูรณาการ	ความถี่ (f)
1	การเตรียมความรู้ข้อมูลข่าวสาร ควรมีการเตรียมข้อมูลเบื้องต้น แผนงาน โครงการ หลักฐาน หรือข่าวสารที่ต้องนำไปพูดคุย เกริ่นนำ โครงการกับสมาชิกในชุมชน จะช่วยสร้างความตระหนักความต้องการ และความจำเป็นของชุมชน	57
2	การศึกษาชุมชน โดยใช้กระบวนการ PRA เป็นการเก็บข้อมูลที่เปิดให้ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วม ในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อนำไปเป็นแนวทาง ในการจัดทำแผนพัฒนาต่อไป	55
3	การสร้างแผนชุมชน มีจุดสำคัญอยู่ที่ ความเป็นแผนชุมชน และ การมีส่วนร่วมของชุมชน การสร้างการมีส่วนร่วมจึงจำเป็นต้องอาศัย บรรยากาศ เครื่องมือและเทคนิคต่างๆ มาใช้เพื่อสร้างการมีส่วนร่วม ด้วยกระบวนการ เอ-ไอ-ซี (AIC) และการวิเคราะห์เพื่อทำแผนแบบรู้ เชาว์เรา (SWOT Analysis)	51
4	การนำแผนชุมชนนำไปสู่การปฏิบัติ ด้วยกระบวนการประชาพิจารณ์ ก่อน นำแผนไปเสนอให้คนส่วนใหญ่ รับรู้และให้ข้อคิดเห็น เพื่อที่จะ สร้างความเป็นเจ้าของแผนชุมชนในวงกว้าง ด้วยเทคนิค การจัดเวที ประชาคม และการจัดกระบวนการหมุนเวียนเรียนรู้	45
5	การประเมินผลพยายามชี้ให้เห็นสิ่งที่ชุมชนได้รับ มีส่วนร่วมในการรับ ประโยชน์ หรือรับผลกระทบ เพื่อเป็นการสร้างการมีส่วนร่วมอย่าง ครบถ้วนตอน	39

จากตาราง 3 แนวทางการบูรณาการจัดทำแผนพัฒนาในระดับพื้นที่อำเภอ พบว่า แนวทางการบูรณาการจัดทำแผนพัฒนานั้น ต้องมีการเตรียมความรู้ข้อมูลข่าวสาร การศึกษาชุมชน โดยใช้กระบวนการ PRA เป็นการเก็บข้อมูลที่เปิดให้ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วม ในการสร้างแผนชุมชน โดยนำ เครื่องมือและเทคนิคต่างๆ มาใช้เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมด้วยกระบวนการ เอ-ไอ-ซี (AIC) และการวิเคราะห์เพื่อทำแผนแบบรู้เขารู้เรา (SWOT Analysis) จนนำแผนชุมชนนำไปสู่การปฏิบัติ ด้วยกระบวนการประชาพิจารณ์ก่อน นำแผนไปเสนอให้คนส่วนใหญ่ รับรู้และให้ข้อคิดเห็น เพื่อที่จะสร้างความเป็นเจ้าของแผนชุมชนในวงกว้าง ด้วยเทคนิค การจัดเวทีประชาคม และการจัดกระบวนการหมุนเวียนเรียนรู้ และการประเมินผล เพื่อพยายามชี้ให้เห็นสิ่งที่ชุมชนได้รับ มีส่วนร่วมในการรับประโยชน์ หรือรับผลกระทบ เพื่อเป็นการสร้างการมีส่วนร่วมอย่างครบขั้นตอน

อภิปรายผลการวิจัย

การบูรณาการจัดทำแผนพัฒนาในระดับพื้นที่อำเภอ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า

1) กลไกขับเคลื่อนการบูรณาการจัดทำแผนพัฒนาพื้นที่ระดับอำเภอ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการจัดระบบกำกับ ติดตาม ประเมินผลแผนพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ามีระบบกลไกที่ให้คณะกรรมการบริหารงานตำบลแบบบูรณาการ (ก.บ.ต.) ขับเคลื่อนการจัดทำแผน มีการชี้แจงรายละเอียด สร้างความเข้าใจในการประชุม ประชาคม เพื่อเสนอปัญหาความต้องการ จัดลำดับความสำคัญ ในการจัดทำแผนพัฒนาซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจำลอง บุตรจันทร์ (2559 : 5) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลพุสวรรค์ อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในแผนพัฒนาสามปี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ การมีส่วนร่วมรับประโยชน์ การมีส่วนร่วมตัดสินใจ การมีส่วนร่วมปฏิบัติและการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการมองเห็นปัญหา ด้านข้อมูลข่าวสาร ด้านบุคลิกลักษณะประจำตัวบุคคลด้านอำนาจตามกฎหมาย ด้านการได้รับผลประโยชน์ ด้านค่านิยมส่วนบุคคล ด้านแรงกดดันทางสังคม และด้านผู้นำชุมชนตามลำดับ

2) การขับเคลื่อนการบูรณาการจัดทำแผนพัฒนาพื้นที่ระดับอำเภอ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ บูรณาการข้อมูลจากทุกหน่วยงานในการวิเคราะห์กำหนดแผนงาน/โครงการ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ามีการเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนในพื้นที่ร่วมเสนอปัญหา ความต้องการ สร้างความรู้ความเข้าใจในกระบวนการจัดทำแผนระดับตำบลซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุนติลักษณ์ ยกเทพ และ ยุภาพร ยุภาศ (2560 : 2, พฤษภาคม) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนใน

การจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลบ้านเตื่อ อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลบ้านเตื่อ อำเภอเมือง หนองคาย จังหวัด หนองคาย โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก 2 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล

3) การแปลงแผนพัฒนาพื้นที่ระดับอำเภอไปสู่การปฏิบัติ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมายหลัก หรือแผนงาน/โครงการที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ามีแผนงาน/โครงการ ตามแผนพัฒนาฯ ได้รับการสนับสนุนงบประมาณ และสอดคล้องกับกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และทิศทางในการพัฒนาพื้นที่ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจุฬาลักษณ์ กอบัวกลาง (2560 : 5) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลเมืองเก่า อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลเมืองเก่า อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ส่วนด้านอื่นๆ อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์ รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลตามลำดับ

4) การติดตามประเมินผลแผนพัฒนาพื้นที่ระดับอำเภอ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีส่วนร่วมในการพิจารณาตรวจสอบ ติดตามผลการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า คณะกรรมการมีส่วนร่วมตรวจสอบความถูกต้องของการดำเนินงานแผนงาน โครงการก่อนลงมือปฏิบัติงาน และมีการติดตาม ประเมินผล ร่วมปฏิบัติงานรับทราบความก้าวหน้าของแผนงาน/โครงการซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอัศวินท์ ศาสนพิทักษ์ และวิมลรัตน์ ยิ้มละมัย (2561 : 3, สิงหาคม) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลวิเศษไชยชาญ อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง ผลการวิจัยพบว่าระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลวิเศษไชยชาญ มีระดับการมีส่วนร่วมในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงตามลำดับคือ 1) การวางแผนพัฒนาท้องถิ่น 2) การนำแผนพัฒนาท้องถิ่นไปปฏิบัติ และ 3) การติดตาม ประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่น

การเปรียบเทียบเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการบูรณาการจัดทำแผนพัฒนาแบบมีส่วนร่วมในระดับพื้นที่อำเภอ พบว่า คณะกรรมการบริหารงานอำเภอแบบบูรณาการที่มี เพศ อายุ การศึกษา ความเกี่ยวข้องกับการบูรณาการจัดทำแผนพัฒนา และระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบูรณาการจัดทำแผนพัฒนาแบบมีส่วนร่วมในระดับพื้นที่อำเภอ กรณีศึกษาอำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร

ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้สอดคล้องกับงานวิจัยของกุสุมา เขียวเพกา (2560 : 8) การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลร่อนทอง อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์มากที่สุด รองลงมาคือ มีส่วนร่วมในการปฏิบัติมีส่วนร่วมในการประเมินและมีส่วนร่วมในการวางแผนตามลำดับ และมีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนาท้องถิ่นในระดับปานกลาง สำหรับผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพต่างกันมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้แต่กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศอายุ ระดับ การศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่ต่างกันมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นไม่แตกต่างกันซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้นอกจากนั้นยังพบว่า การรับรู้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลางกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลร่อนทอง อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

แนวทางการบูรณาการจัดทำแผนพัฒนาในระดับพื้นที่อำเภอ พบว่า แนวทางการบูรณาการจัดทำแผนพัฒนานั้น ต้องมีการเตรียมความรู้ข้อมูลข่าวสาร การศึกษาชุมชน โดยใช้กระบวนการ PRA เป็นการเก็บข้อมูลที่เปิดให้ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วม ในการสร้างแผนชุมชน โดยนำเครื่องมือและเทคนิคต่างๆ มาใช้เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมด้วยกระบวนการ เอ-ไอ-ซี (AIC) และการวิเคราะห์เพื่อทำแผนแบบรู้เขารู้เรา (SWOT Analysis) จนนำแผนชุมชนนำไปสู่การปฏิบัติ ด้วยกระบวนการประชาพิจารณ์ก่อน นำแผนไปเสนอให้คนส่วนใหญ่ รับรู้และให้ข้อคิดเห็น เพื่อที่จะสร้างความเป็นเจ้าของแผนชุมชนในวงกว้าง ด้วยเทคนิค การจัดเวทีประชาคม และการจัดกระบวนการหมุนเวียนเรียนรู้ และการประเมินผล เพื่อพยายามชี้ให้เห็นสิ่งที่ชุมชนได้รับมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์ หรือรับผลกระทบ เพื่อเป็นการสร้างการมีส่วนร่วมอย่างครบขั้นตอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปัญญา เฉลียวชาติ (2560 : 6) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลนครสวรรค์ออก อำเภอมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลนครสวรรค์ออก อำเภอมืองนครสวรรค์จังหวัดนครสวรรค์พบว่า ประชาชนไม่มีเวลาเข้าร่วมในกระบวนการวางแผนพัฒนาตำบล รวมถึงไม่มีความรู้เกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาตำบล เนื่องจากขาดการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบ ขาดการประสานงานกับหน่วยงานภาคส่วนต่าง ๆ อีกทั้งโครงการหรือกิจกรรมยังไม่ได้มาจากปัญหาหรือความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลนครสวรรค์ออก อำเภอมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ควรให้ความรู้แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

ควรให้ความสำคัญกับปัญหาและความต้องการของประชาชน มีการติดต่อประสานงานขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานทุกระดับ และมีการประชาสัมพันธ์เปิดเผยข้อมูลข่าวสารให้แก่ประชาชนอย่างทั่วถึง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. อำเภโพนทะเลควรสร้างแรงจูงใจ จัดกิจกรรม หรือโครงการที่เสริมอำนาจของประชาชน เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีความต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นมากขึ้น
2. อำเภโพนทะเลควรมีการวิเคราะห์ข้อมูลรอบด้านทั้งด้านในบริบทของชุมชน และนโยบายต่างๆ ของรัฐ เพื่อให้การจัดทำแผนพัฒนา มีความสอดคล้องกับเป้าหมาย การจัดทำแผนพัฒนา
3. อำเภโพนทะเลควรอยู่บนพื้นฐานของการบูรณาการปัญหา และความต้องการของทุกฝ่ายเข้าด้วยกัน
4. หน่วยงานภาครัฐ และบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนควรจะต้องศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ ทั้งในเรื่องของระเบียบวิธีปฏิบัติ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวมไปถึงศึกษาบริบทของพื้นที่ให้มีความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาในระดับพื้นที่อำเภ กรณีศึกษาอำเภโพนทะเล จังหวัดพิจิตร
2. ควรศึกษาการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของอำเภโพนทะเล จังหวัดพิจิตรในการจัดทำแผนพัฒนาในระดับพื้นที่
3. ควรศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาคประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาในระดับพื้นที่อำเภ กรณีศึกษาอำเภโพนทะเล จังหวัดพิจิตร

เอกสารอ้างอิง

- กฤษมา เขียวเพกา. (2560). การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในองค์การ บริหารส่วนตำบล ร่อนทอง อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา รัฐศาสตร์ ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จำลอง บุตรจันทร์. (2559). การมีส่วนร่วมของประชาชนในแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลพุ สวรรค์ อำเภอกำแพงกระเจาน จังหวัดเพชรบุรี. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด.

- จุฬาลักษณ์ กอบัวกลาง. (2560). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลเมืองเก่า อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ปัญญา เกลียวชาติ. (2560). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลนครสวรรค์ออก อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- สภาพพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. (2563). ความปั่นป่วนอินเทอร์เน็ต. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 8 กรกฎาคม 2564. แหล่งที่มา: https://www.nesdc.go.th/ewt_news.php?nid=2943.
- สุนติลักษณ์ ยกเทพ และ ยุภาพร ยุภาศ. (2560, พฤษภาคม). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา เทศบาลตำบลบ้านเตื่อ อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร 5 (ฉบับพิเศษ), 182-191.
- อัศวินท์ ศาสนพิทักษ์ และ วิมลรัตน์ ยิ้มละมัย. (2561). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลวิเศษไชยชาญ อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง. การประชุมวิชาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ระดับชาติ ครั้งที่ 1 “มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ : พลังปัญญาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน” ณ หอประชุมเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษาฯ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา, 135-145.

การบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาตามการรับรู้ของครู
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2

**Administration of Administrator in Educational Opportunity Expansion
School from Teacher's Perception Under Pathumthani Primary
Education Service Area Office 2**

บุษวรรณ มลทป และ อุไร สุทธิแย้ม

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Butsawan Moldop and Urai Sutthiyam

Ramkhamhaeng University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: butsawan.m@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 กลุ่มตัวอย่างคือ ครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จำนวน 269 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบง่ายและเทียบสัดส่วน จากการเปิดตาราง Cohen, Manion and Morrison จำแนกตามวุฒิการศึกษา ขนาดของโรงเรียน และประสบการณ์การทำงาน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความตรงเชิงเนื้อหา 0.94 และมีค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้เท่ากับ 0.986 สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปทุมธานี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ระดับมาก โดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย สามลำดับแรก คือ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารทั่วไป ด้านการบริหารวิชาการตามลำดับ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการบริหารงบประมาณ 2) ครูที่มีวุฒิ การศึกษาขนาดของโรงเรียนและประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีการรับรู้ต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปทุมธานี เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: การบริหารงาน; ผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา; การรับรู้

Abstracts

The purposes of this research were to study and compare administration of administrator in educational opportunity expansion school from teacher's perception under Pathumthani primary education service area office 2. These objectives of conducting research were classified into education degrees, school size and work experiences. The sample group was teachers in educational opportunity expansion school under Pathumthani primary education service area office 2, by simple random sampling, and comparative ratio. The sample sizes were determined with the formula of Cohen, Manion and Morrison. The total number of the group were 269 teachers. The instrument in the research was the questionnaire with 5 degrees of rating scales. The content validity overall is 0.94. Furthermore, the reliability values with the Cronbach's Alpha Coefficient were 0.986. The statistical methods used to analyze the data were frequency, percentage, mean, the standard deviation, t-test, and One-way analysis of variance. The results were discovered that 1) teacher's perception, both overall and in-detail departments, in administration of administrator in educational opportunity expansion school under Pathumthani primary education service area office 2 is at the most satisfied. The satisfaction values to each department from the maximum to the minimum are ordered as following: Personnel, General, Academy, and Budgetary administration departments. 2) The teachers with different education levels school size and work experiences have perception in administration of administrator in educational opportunity expansion school under Pathumthani primary education service area office 2 in an overall and each dimension were not different.

Keyword: Administration; Administrator in educational opportunity expansion school; perception

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพคนในมาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญาความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553 : 2) โรงเรียนจึงเป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่สำคัญที่สุดเพราะโรงเรียนมีหน้าที่โดยตรงในการพัฒนาเยาวชนหรือพัฒนาคนที่อยู่ในความรับผิดชอบให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์จึงต้องมีการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้นักเรียนบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 โรงเรียนจึงต้องจัดให้มีการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารงานทั่วไป (ศรีธัญญา ดอเลาะห์, 2560, 2-3)

ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีหน้าที่ในการบริหารจัดการงานในด้านต่าง ๆ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดอย่างมีประสิทธิภาพและก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการศึกษา ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจของครูและบุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษา โดยผู้บริหารจะต้องบริหารจัดการงานให้ได้ผลงานที่ได้ออกมาเป็นไปอย่าง

สมบูรณ์และมีประสิทธิภาพ องค์กรจะบรรลุถึงความสำเร็จตามเป้าหมาย (พีรณันต์ สุขสมบูรณ์, 2553 : 5) และเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับโรงเรียนในฐานะเป็นการปฏิรูประบบราชการในการจัดการศึกษาคือทำให้ผู้เรียนเป็นคนดีเก่งและมีความสุข มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เป็นเยาวชนที่ดีมีคุณภาพ เพื่อการพัฒนาสังคมประเทศชาติให้ยั่งยืน (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553 : 2)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ได้ดำเนินการขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ ทั้งในด้านคุณภาพการจัดการศึกษา ด้านโอกาสทางการศึกษา ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษาและด้านการบริหารจัดการ แต่การทำงานของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2 พบว่า ยังขาดความคล่องตัวในการปฏิบัติงานเท่าที่ควรเพราะอัตรากำลังจำกัด ทรัพยากรและงบประมาณไม่เพียงพอ ทั้งนี้งานในหน้าที่ประจำของครูมีเป็นจำนวนมากและยังต้องรับผิดชอบงานอื่นๆ ที่ผู้บริหารมอบหมายนอกจากการจัดการเรียนการสอน ปัญหาเหล่านี้ล้วนส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครู ความรับผิดชอบต่อการเรียนการสอนจึงไม่มีประสิทธิภาพตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ อีกทั้งมีการเปลี่ยนแปลงโยกย้ายสายงานของข้าราชการครูบ่อยครั้ง ส่วนหนึ่งมาจากการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการรับรู้ของครูในประสิทธิภาพการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา จากข้อมูลและสภาพปัญหาดังที่กล่าวมา จึงเป็นเหตุให้ผู้วิจัยสนใจที่จะทำการศึกษาเรื่อง การบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาตามการรับรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 เพื่อให้ผู้บริหารหรือผู้ที่เกี่ยวข้องทราบถึงระดับการรับรู้ของครูที่มีต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารทั่วไป ซึ่งข้อมูลการวิจัยจะใช้เพื่อการวางแผน ปรับปรุง พัฒนาการบริหารงานของผู้บริหารในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา รวมถึงเป็นแนวทางกำหนดนโยบาย สร้างบรรยากาศในการบริหารงานของผู้บริหารระดับสูงในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาตามการรับรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาตามการรับรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ขนาดของโรงเรียน และประสบการณ์การทำงาน

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ในปีการศึกษา 2564 จำนวน 853 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ในปีการศึกษา 2564 กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Cohen (Cohen, Manion and Morrison, 2011 p.147) ได้จำนวน 269 คน ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) และเทียบสัดส่วนจากขนาดของโรงเรียน

2. เครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check-list) เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ แบบสอบถามประกอบด้วย วุฒิการศึกษา ขนาดของโรงเรียน และประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการบริหารวิชาการ 2) ด้านการบริหารงบประมาณ 3) ด้านการบริหารงานบุคคล 4) ด้านการบริหารทั่วไป มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ตามรูปแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ดังนี้ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว ไปตรวจสอบคุณภาพ หาค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เพื่อประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อความกับนิยามศัพท์เฉพาะ ตรวจสอบความถูกต้องโดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item-Objective Congruency : IOC) ซึ่งพบว่าค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.6 – 1.0 โดยภาพรวมทั้งฉบับเท่ากับ 0.94 แล้วนำไปหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบาค (Cronbach' alpha coefficient) พบว่าค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยรวมทั้งฉบับ เท่ากับ 0.985

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยนำหนังสือจากบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ติดต่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลถึงผู้อำนวยการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จำนวน 21 โรงเรียน เพื่อขออนุญาตจัดเก็บข้อมูลโดยส่งแบบสอบถามในรูปแบบออนไลน์ โดยใช้ Google Form ไปยังกลุ่มตัวอย่างการวิจัยจำนวน 269 คน

3.2. ผู้วิจัยดำเนินการส่ขอความอนุเคราะห์ให้ครูตอบแบบสอบถามกลับให้ผู้วิจัยเพื่อนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลในลำดับต่อไป

3.3 รวบรวมแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้รับแบบสอบถามคืนทั้งหมด 269 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 แล้วนำแบบสอบถามที่ได้รับมาตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้อง

3.4 นำข้อมูลที่ได้ไปประมวลผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์แบบสำเร็จรูป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ วุฒิการศึกษา ขนาดของโรงเรียน และประสบการณ์การทำงาน โดยแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ (Percentage)

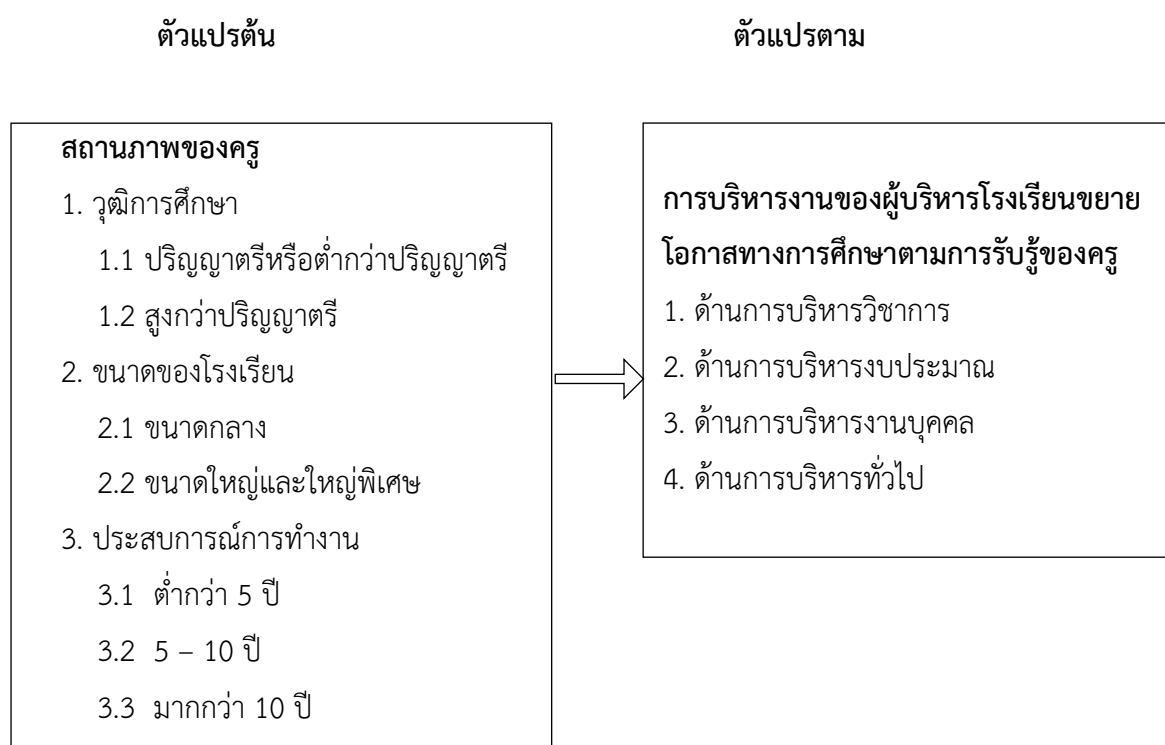
4.4 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการรับรู้ของครูต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เป็นรายข้อ รายด้านและโดยรวม แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยายเกณฑ์ในการแปลค่าของคะแนน ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตค่าเฉลี่ย ตามเกณฑ์กำหนดของลิเคิร์ท (LinkertRating Scale)

4.5 วิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ได้แก่ 1) ปริญญาตรีหรือต่ำกว่าปริญญาตรี 2) สูงกว่าปริญญาตรีและขนาดของโรงเรียน ได้แก่ 1) ขนาดกลาง 2) ขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษ วิเคราะห์โดยการทดสอบค่าที (t test for independent-sample)

4.6 วิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ได้แก่ 1) ต่ำกว่า 5 ปี 2) 5 – 10 ปี และ 3) มากกว่า 10 ปี วิเคราะห์โดยค่า One Way Analysis Of Variance

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 มีกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล นำเสนอผลการวิจัย และแปลความหมายตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ ดังตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนร้อยละของสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
วุฒิการศึกษา		
ปริญญาตรีหรือต่ำกว่าปริญญาตรี	169	62.83
สูงกว่าปริญญาตรี	100	37.17

รวม	269	100.00
ขนาดของโรงเรียน		
ขนาดกลาง	93	34.57
ขนาดใหญ่หรือใหญ่พิเศษ	176	65.43
รวม	269	100.00
ประสบการณ์การทำงาน		
ต่ำกว่า 5 ปี	75	27.88
5-10 ปี	102	37.92
10 ปีขึ้นไป	92	34.20
รวม	269	100.00

จากตาราง 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีหรือต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 169 คน คิดเป็นร้อยละ 62.83 ขนาดของโรงเรียน ครูปฏิบัติหน้าที่การสอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษานานาชาติใหญ่หรือใหญ่พิเศษ จำนวน 176 คน คิดเป็นร้อยละ 65.43 ประสบการณ์การทำงาน ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 5-10 ปี มีจำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 37.92

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม ศึกษาปทุมธานี เขต 2

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ในภาพรวม และรายด้าน

ด้านที่	การบริหารงานของผู้บริหาร โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา	ระดับการรับรู้ของครู			ลำดับ
		$\bar{X}$	SD	ระดับ	
1	ด้านการบริหารวิชาการ	4.44	.44	มาก	3
2	ด้านการบริหารงบประมาณ	4.43	.46	มาก	4
3	ด้านการบริหารงานบุคคล	4.47	.47	มาก	1
4	ด้านการบริหารทั่วไป	4.46	.48	มาก	2
	รวม	4.45	.43	มาก	

จากตาราง 2 พบว่า การบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ระดับ มาก โดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย สามลำดับแรก คือ ด้านการบริหารงานบุคคล ($\bar{X} = 4.47$) ด้านการบริหารทั่วไป ($\bar{X} = 4.46$) ด้านการบริหารวิชาการ ($\bar{X} = 4.44$) ตามลำดับ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการบริหารงบประมาณ ($\bar{X} = 3.43$)

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา การศึกษา ขนาดของโรงเรียน และประสบการณ์การทำงาน

ตาราง 3 ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้านที่	การบริหารงานของผู้บริหาร โรงเรียนขยายโอกาสทาง การศึกษา	วุฒิการศึกษา					
		ปริญญาตรี หรือต่ำกว่า ปริญญาตรี		สูงกว่า ปริญญาตรี		t	p
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
1	ด้านการบริหารวิชาการ	4.41	.43	4.49	.45	-1.452	.148
2	ด้านการบริหารงบประมาณ	4.42	.45	4.45	.50	-.504	.615
3	ด้านการบริหารงานบุคคล	4.46	.45	4.49	.50	-.527	.599
4	ด้านการบริหารทั่วไป	4.47	.47	4.46	.51	.063	.950
รวม		4.44	.41	4.47	.46	-.625	.532

จากตาราง 3 พบว่า ครูที่มีวุฒิปริญญาแตกต่างกันมีการรับรู้ต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4 ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้านที่	การบริหารงานของผู้บริหาร โรงเรียนขยายโอกาสทาง การศึกษา	ขนาดของโรงเรียน				t	p
		ขนาดกลาง		ขนาดใหญ่หรือ ใหญ่พิเศษ			
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
1	ด้านการบริหารวิชาการ	4.44	.42	4.44	.45	.047	.963
2	ด้านการบริหารงบประมาณ	4.46	.44	4.41	.48	.803	.423
3	ด้านการบริหารงานบุคคล	4.50	.46	4.46	.47	.770	.442
4	ด้านการบริหารทั่วไป	4.48	.46	4.46	.50	.284	.777
รวม		4.47	.41	4.44	.45	.514	.608

จากตาราง 4 พบว่า ครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในขนาดของโรงเรียนแตกต่างกัน มีการรับรู้ต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปทุมธานี เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 5 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของค่าเฉลี่ย การบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

ด้านที่	การบริหารงานของ ผู้บริหารโรงเรียนขยาย โอกาสทางการศึกษา	ประสบการณ์การทำงาน						F	p
		ต่ำกว่า 5 ปี		5-10 ปี		10 ปีขึ้นไป			
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
1	ด้านการบริหารวิชาการ	4.34	.46	4.47	.44	4.49	.41	2.870	.058
2	ด้านการบริหารงบประมาณ	4.35	.49	4.46	.45	4.45	.45	1.429	.241
3	ด้านการบริหารงานบุคคล	4.38	.50	4.51	.47	4.51	.42	2.323	.100
4	ด้านการบริหารทั่วไป	4.37	.53	4.50	.46	4.50	.46	1.962	.143
รวม		4.36	.46	4.49	.43	4.49	.41	2.387	.094

จากตาราง 5 พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกัน มีการรับรู้ต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปทุมธานี เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาและเปรียบเทียบการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปทุมธานี เขต 2 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปทุมธานี เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารทั่วไป ด้านการบริหารวิชาการ และด้านการบริหารงบประมาณ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการบริหารจัดการสถานศึกษาของกระทรวง ศึกษาธิการในยุคปัจจุบันภายใต้บทบัญญัติแห่งกฎหมายการศึกษาที่เรียกว่า พระราชบัญญัติการศึกษาพุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติมพุทธศักราช 2545 ตามมาตรา 39 และกำหนดให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ไปยังเขตพื้นที่การศึกษาหรือสถานศึกษาโดยยึดหลักการการจัดระบบโครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษาให้มีความเป็นเอกภาพในด้านนโยบายและมีความหลากหลายในการปฏิบัติ ทางด้านวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป เพื่อให้เกิดความคล่องตัวและมีอิสระในการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลซึ่งเป็นรากฐานและความเข้มแข็งให้กับสถานศึกษาที่จะสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพได้มาตรฐานสามารถพัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2550 : 3) สอดคล้องกับ จุฑามณี สุขใส (2560 : 3) ศึกษาความคิดเห็นในการบริหารงานของครูโรงเรียนขยายโอกาสเครือข่ายไร่เชิงพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐมเขต 2 พบว่าครูมีความคิดเห็นในการบริหารงานโรงเรียนขยายโอกาสเครือข่ายไร่เชิงพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐมเขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับ พิณชุดา ชี้อมีชัย (2560 : 5) ศึกษาความพึงพอใจของครู ต่อการบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนสตรีสมุทรปราการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 6 พบว่า ครูโรงเรียนสตรีสมุทรปราการมีความพึงพอใจของครูต่อการบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนสตรี สมุทรปราการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 6 ในภาพรวมอยู่ในระดับ มาก เช่นกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับ คือ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานทั่วไปและด้านการบริหารงานงบประมาณ ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ขนาดของโรงเรียนและประสบการณ์การทำงาน ซึ่งสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

2.1 ครูที่มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกันมีการรับรู้ต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มุ่งกระจายอำนาจในการบริหารจัดการให้สถานศึกษามากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็วผู้บริหารสามารถบริหารงาน วิเคราะห์และวางแผนเกี่ยวกับอัตรากำลัง จัดสรรอัตรากำลังข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ได้รับการอบรม ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจ เป็นไปในแนวทางเดียวกันในระบบการบริหารงานของสถานศึกษา ดังนั้นครูที่มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกันจึงรับรู้การบริหารงานของผู้บริหารไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ รุ่งทิพย์ มีเพชร (2560, หน้า 4) ศึกษาความพึงพอใจของครูต่อการบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนเครือข่ายทวารวดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 7 จังหวัดปราจีนบุรี พบว่า ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของครูต่อการบริหารจัดการ ศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนเครือข่ายทวารวดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 จังหวัดปราจีนบุรี จำแนกตามวุฒิการศึกษาพบว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการความพึงพอใจของครูต่อการบริหารจัดการโรงเรียนเครือข่ายทวารวดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 จังหวัดปราจีนบุรี โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน และยังสอดคล้องกับ รจนาพร เอื้อสลง (2560 : 4) ศึกษาความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนระดับประถมศึกษาขนาดใหญ่ในสำนักงานเขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารงานผู้บริหารสถาน ศึกษาโรงเรียนระดับประถมศึกษาขนาดใหญ่ในสำนักงานเขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพ มหานคร ที่มีวุฒิการศึกษา ต่างกันมีความพึงพอใจต่อการบริหารงานผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนระดับประถมศึกษาขนาดใหญ่ในสำนักงานเขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

2.2 ครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในขนาดของโรงเรียนแตกต่างกัน มีการรับรู้ต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปทุมธานี เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 47 ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก ระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ทุกสถานศึกษาจึงต้องมีการบริหารสถานศึกษาให้เป็นไปตาม

แนวทางของระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นไปตามแนวคิดของ ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ (2550 : 3) ที่กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารงานหรือดำเนินงานทุกชนิดในสถานศึกษา เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลสูงสุด โรงเรียนเป็นหน่วยปฏิบัติการที่มีหน้าที่และภารกิจโดยตรงในการจัดการศึกษามีหน้าที่พัฒนานักเรียนให้มีความรู้ความสามารถ นำไปใช้ในการดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณค่าและมีศักดิ์ศรี สอดคล้องกับกัลยารัตน์ รอดพิเศษ (2555 : 90) ศึกษาการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูโรงเรียน เทศบาลในจังหวัดตราด จันทบุรีและระยอง พบว่าการจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนเทศบาลในจังหวัดตราด จันทบุรี และระยอง จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยรวมแล้วไม่แตกต่างกันและยังสอดคล้องกับ ทัดดาว อันประนิตย์ (2557 : 6) ศึกษาการบริหารผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของผู้บริหารและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่ 4 ของโรงเรียน พบว่าทัศนะของผู้บริหารและครูต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์การทำงานและขนาดของสถานศึกษา โดยรวมและแต่ละด้านไม่แตกต่างกันเช่นเดียวกัน

2.3 ครูที่มีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกัน มีการรับรู้ต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปทุมธานี เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ครูในสถานศึกษาจึงมีกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสื่อสารในการปฏิบัติงาน มีความชัดเจน เช่น มีการประชุมคณะดำเนินงาน เพื่อวางแผนการทำงาน และระหว่างปฏิบัติงานบุคลากรมีความไว้วางใจเพื่อนร่วมงาน สอดคล้องกับ พิณชุตา ช้อมิชัย (2560 : 4) ศึกษาความพึงพอใจของครู ต่อการบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหาร โรงเรียนสตรีสมุทรปราการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 6 พบว่า ครูโรงเรียนสตรีสมุทรปราการที่มีระดับการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงานต่างก็มีความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนสตรีสมุทรปราการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 6 ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันทางสถิติ และยังสอดคล้องกับ จุฑามณี สุขใส (2560 : 4) ศึกษาความคิดเห็นในการบริหารงานของครูโรงเรียนขยายโอกาสเครือข่ายไร่เชิงพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐมเขต 2 พบว่า ครูโรงเรียนขยายโอกาสเครือข่ายไร่เชิงพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐมเขต 2 ที่มีประสบการณ์การสอนต่างก็มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันทางสถิติเช่นกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1.1 ด้านการบริหารวิชาการ ผู้บริหารควรมีการพัฒนากระบวนการวัดผลประเมินผลและการดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน เพื่อให้สถานศึกษามีการใช้เครื่องมือวัดและการประเมินผลการเรียนที่มีคุณภาพและหลากหลาย ครอบคลุมการประเมินพฤติกรรมของนักเรียนทุกด้าน ที่ช่วยยกระดับคุณภาพนักเรียน มีระบบการรายงานผลการเรียนต่อนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนที่ชัดเจนและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งนำผลการเรียนไปพัฒนานักเรียน การสอนและพัฒนาหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ด้านการบริหารงบประมาณ ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้มีการขอโอนและการขอเปลี่ยนแปลงงบประมาณตามความจำเป็น เพื่อให้สามารถดำเนินงานได้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปได้ สามารถแก้ไขปัญหาในการดำเนินการ เพิ่มประสิทธิภาพ คุณภาพการให้บริการ พัฒนาบุคลากร พัฒนาเทคโนโลยี เพื่อสนับสนุนการบริหารงานตามแผนยุทธศาสตร์ได้อย่างเหมาะสม

1.3 ด้านการบริหารงานบุคคล ผู้บริหารควรมีแนวทางปฏิบัติการการจัดทำรายงานการดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ การอุทธรณ์และการร้องทุกข์ การออกจากราชการที่ชัดเจน เพื่อให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้ทราบเป็นไปในทิศทางเดียวกันถึงแนวทางการปฏิบัติตนตามระเบียบของการดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ การอุทธรณ์และการร้องทุกข์ การออกจากราชการ

1.4 ด้านการบริหารทั่วไป ผู้บริหารควรมีการวางแผนเกี่ยวกับงานวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายและแผน เพื่อเป็นการกำหนดทิศทางหรือเป้าหมายในการดำเนินการโครงการ กิจกรรมต่างๆ ในสถานศึกษาให้เป็นไปตามนโยบายและแผน บรรลุตามเป้าประสงค์ พันธกิจ และวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2

2.2 ศึกษาการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในสังกัดอื่นๆ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาเปรียบเทียบผลการบริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาและใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศในการกำหนดรูปแบบการบริหารในโอกาสต่อไป

2.3 ควรศึกษาการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 รายด้านอย่างละเอียด เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และทำให้ทราบข้อมูลสำหรับการกำหนดรูปแบบการบริหารรายด้านของสถานศึกษาที่เหมาะสมต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุม สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.จำกัด.
- กัลยารัตน์ รอดพิเศษ (2555). *การบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนเทศบาลในจังหวัดตราด จันทบุรีและระยอง*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- จุฑามณี สุขไสว. (2560). *ความคิดเห็นในการบริหารงานของครูโรงเรียนขยายโอกาสเครือข่ายไร่จึงพัฒนาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐมเขต 2*.งานวิทยานิพนธ์การศึกษา มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- หัตตดาว อันประนิตย์. (2557). *การบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2542). *จิตวิทยาการบริหารงานบุคคล*. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สื่อเสริมวิชาการ.
- พินชดา ชื้อมีชัย. (2560). *การศึกษาความพึงพอใจของครูต่อการบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนสตรีสมุทรปราการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6*. งานวิทยานิพนธ์การศึกษา มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พีรณันต์ สุขสมบูรณ์. (2553). *ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนวัดราชบุรกีรังสรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา.บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ. (2550). *การจัดและการบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ลัยรามคำแหง.
- รจนพร เอื้อสูง. (2560). *การศึกษาความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนระดับประถมศึกษาขนาดใหญ่ในสำนักงานเขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร*.งานวิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- รุ่งทิพย์ มีเพ็ชร. (2560). *การศึกษาความพึงพอใจของครูต่อการบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนเครือข่ายทวารวดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 จังหวัดปราจีนบุรี*. งานวิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- ศรีัญญา ดอเลาะห์. (2560).ความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารจัดการศึกษา โรงเรียนพิทยพัฒน์
ศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนกรุงเทพมหานคร. งานวิทยานิพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2550). กฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการ
บริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2560 – 2579. กรุงเทพมหานคร:
บริษัท พรินทวามกราฟฟิค จำกัด.
- Cohen, Louis.; Manion, Lawrence; & Morrison, Keith. (2011). *Research Method in Education*.
(7th ed). New York : Morrison.

การพัฒนาทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1
โดยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดสมองเป็นฐาน
**Developing Mathematical Basic Skills of Young Children Through
Brain-Based Learning**

เจนจิรา เหมหัท¹,

ธิติกานจน์ ฐิติโสภณศักดิ์² และ สุพิชา พิทยะภัทร์³

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา^{1,2}, โรงเรียนอนุบาลวัดนางนอง³

Jenjira Hermhak¹,

Thitikan Thitissophonsak² and Supicha Pittayapath³

Suan Sunandha Rajabhat University, Thailand^{1,2}

Anubanwatnangnog School³

Corresponding Author, E-mail: thitikan.th@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 โดยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดสมองเป็นฐานกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1/3 โรงเรียนอนุบาลวัดนางนองที่กำลังศึกษาใน ปีการศึกษา 2564 จำนวน 10 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวคิดสมองเป็นฐาน ในภาพรวมมีคุณภาพความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และแบบประเมินทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ การรู้ค่าจำนวนและตัวเลข 1-5 มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและจุดประสงค์อยู่ในระดับ 1.00 ทุกข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่และร้อยละ ผลการวิจัย พบว่านักเรียนมีทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ การรู้ค่าจำนวนและตัวเลข 1-5 อยู่ในระดับดีทุกคน คิดเป็นร้อยละ 80-100 และนักเรียนมีทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ การรู้ค่าจำนวน 1-5 หลังได้รับประสบการณ์สูงขึ้นกว่าก่อนได้รับการจัดประสบการณ์ทุกคน

คำสำคัญ: ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์; ปฐมวัย; สมองเป็นฐาน

* วันที่รับบทความ: 4 มีนาคม 2565; วันที่แก้ไขบทความ 22 เมษายน 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 25 เมษายน 2565

Received: March 4, 2022; Revised: April 22, 2022; Accepted: April 25, 2022

Abstracts

The aims of this classroom action research was to develop mathematical basic skills of young children through brain-based learning. Target group were students in Kindergarten Year 1/3 of Anuban Wat Nang- Nong School who were studying in the second semester, academic year 2021 Kindergarten room 1/3, 10 people by using a specific selection method since activity plans of research were the. The research instruments used in this research were mathematics learning management plans according to the principles of brain development have quality at the highest level and the assessment form for basic math skills knowing numbers and numbers 1-5 which have index of IOC equal to 1.00 for all items. The data was analyzed using frequency and percentage. The results showed that students had good level the ability of knowing number 1- 5 after using mathematics learning management according to brain-based learning. Accounted for 80- 100 percentage and students after using with mathematics learning management according to the principles of brain development (Brain-Based Learning) had higher ability on knowing number 1-5 than before the activity providing.

Keywords: Mathematical Basic Skills; Early Childhood Education; Brain-Based Learning

บทนำ

คณิตศาสตร์มีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาความคิด ทำให้มนุษย์มีความคิดอย่างมีเหตุผลเป็นระเบียบ มีแบบแผน ตลอดจนการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และสามารถวิเคราะห์ ปัญหาหรือสถานการณ์ได้อย่าง รอบคอบช่วยให้คาดการณ์วางแผนแก้ปัญหาและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม และคณิตศาสตร์ ยังเป็นเครื่องมือในการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี (สถาบันส่งเสริมการวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2551) หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 สำหรับเด็กอายุ 3 – 6 ปี กล่าวถึงประสบการณ์สำคัญที่ ส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาว่าเป็นการสนับสนุนให้เด็กได้รับรู้และเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัวผ่านการมี ปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม บุคคลและสื่อต่าง ๆ ด้วยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อเปิดโอกาสให้เด็ก พัฒนาการคิดเชิงเหตุผล การคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ รอบตัว และมีความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์ที่ เป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ เช่น การนับและแสดงจำนวนของสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน การเปรียบเทียบและ เรียงลำดับจำนวนของสิ่งต่าง ๆ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560: 38-39)

การพัฒนาความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์ให้กับเด็กปฐมวัยต้องเริ่มจากการพัฒนาความคิดรวบ ยอดพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ให้กับเด็กก่อน จากนั้นจึงจัดลำดับหัวข้อการเรียนรู้โดยควรคำนึงถึงลำดับความ ซับซ้อนของสาระสำคัญทางคณิตศาสตร์ในแต่ละสาระ และควรเริ่มจากสาระสำคัญทางคณิตศาสตร์ที่เป็น พื้นฐานไปสู่สาระสำคัญทางคณิตศาสตร์ที่ซับซ้อนขึ้นตามลำดับ ในการจัดประสบการณ์ต้องมีการตรวจสอบ ความรู้พื้นฐานและจัดกิจกรรมพัฒนาความรู้พื้นฐานนั้นให้กับเด็กก่อนที่จะพัฒนาความคิดรวบยอดใหม่ สาระสำคัญเกี่ยวกับจำนวน เด็กควรเรียนรู้เกี่ยวกับความหลากหลายของการแสดงจำนวน ซึ่งสอดคล้องกับ สมรรถนะของเด็กปฐมวัยในการพัฒนาตามวัย 3-5 ปี ส่วนหลักที่ 4 พัฒนาด้านการคิดและสติปัญญา ส่วนย่อย

4.6 การคิดด้านคณิตศาสตร์ หัวข้อที่ 21 เด็กสามารถอ่านตัวเลข นับเลข และรู้จำนวน พฤติกรรมบ่งชี้ เช่น เด็กสามารถหยิบของตามจำนวน 1 ถึง 5 ได้อย่างถูกต้อง สามารถบอกจำนวนสิ่งของหรือจำนวนครั้งของกิจกรรมในชีวิตประจำวันของตนได้ เรียงลำดับตัวเลขอารบิกจาก 1 ถึง 5 ได้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561: 50)

เด็กปฐมวัยเป็นวัยที่เริ่มต้นแห่งการเรียนรู้ มีความอยากรู้อยากเห็น ช่างสังเกตชอบเล่นและสำรวจสิ่งต่าง ๆ รอบตัว ซึ่งคณิตศาสตร์สามารถพัฒนาเสริมสร้างให้เด็กมีความรู้ความเข้าใจธรรมชาติรอบตัวและสิ่งต่าง ๆ รอบตัวได้ดี การที่เด็กมีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ และมีเจตคติที่ดีต่อคณิตศาสตร์ไม่เพียงส่งผลให้เด็กประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ทางคณิตศาสตร์เท่านั้น แต่จะส่งผลต่อการเรียนรู้ในศาสตร์อื่น ๆ คณิตศาสตร์จึงมีบทบาทสำคัญทั้งในการเรียนรู้และมีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต

โรงเรียนอนุบาลวัดนางนอง เป็นโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร โดยเปิดสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาล 3 ขวบ จนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีนักเรียน ซึ่งในระดับชั้นอนุบาล 1/3 มีนักเรียนทั้งหมด 23 คน เป็นโรงเรียนที่เน้นการจัดการเรียนการสอนกิจกรรมหลัก 6 กิจกรรมครอบคลุมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญาของเด็กปฐมวัย จากการเข้าฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1/3 พบว่า นักเรียนจำนวน 10 คน โดยมีปัญหา ดังนี้ ไม่สามารถนับปากเปล่าตามลำดับ 1-10 ได้ ไม่สามารถนับและบอกจำนวนของสิ่งต่างๆ 1-5 ไม่สามารถแสดงสิ่งของตามจำนวนที่กำหนดตั้งแต่ 1-5 ได้ ไม่สามารถอ่านตัวเลขฮินดูอารบิกได้ ไม่สามารถการใช้ตัวเลขฮินดูอารบิกแสดงจำนวนได้ ซึ่งการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันจะเน้นไปที่การสื่อสาร ซึ่งทักษะทางคณิตศาสตร์เป็นสิ่งที่ต้องการทำความเข้าใจและเป็นวิชาที่มีเนื้อหาเป็นนามธรรม ทำให้ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กไม่ได้ประสิทธิภาพเท่าที่ควร เนื่องจากไม่ได้มีการเน้นย้ำ ทำให้เด็กยังไม่มีความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์เกี่ยวกับจำนวนและตัวเลข ทำให้ไม่สามารถบอกจำนวน และแสดงสิ่งของแทนจำนวนได้อย่างคล่องแคล่ว

จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงศึกษาแนวทางการแก้ปัญหาและพบว่า การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสมองเป็นฐาน (Brain-Based Learning) เป็นแนวทางหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ให้กับเด็กอนุบาลได้ เนื่องจากการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวคิดสมองเป็นฐาน (Brain-Based Learning) เป็นการสอนคณิตศาสตร์โดยให้เด็กได้จับต้อง สัมผัส หรือทดลองเนื่องจากสมองเด็กอนุบาลนั้น อยู่ในระยะที่ส่วนรับสัมผัส (sensory) และส่วนควบคุมการเคลื่อนไหว (motor) กำลังพัฒนาไม่ว่าจะเรียนรู้สิ่งใดจำเป็นต้องกระตุ้นใช้สมองส่วนบริเวณนี้ ซึ่งการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้ระบบเคลื่อนไหวระบบสัมผัส เพราะระบบเคลื่อนไหวเป็นตัวขับเคลื่อนพฤติกรรมและรับรู้สัมผัสอีกทีหนึ่งเมื่อเคลื่อนไหวและจะเกิดการรับรู้ตามมาต่อเนื่องกัน ซึ่งขณะสัมผัสเรียนรู้คณิตศาสตร์ สมองส่วนสัมผัสและเคลื่อนไหวถูกกระตุ้น

พร้อม ๆ กัน ซึ่งเป็นวิธีการเรียนรู้ที่ดีที่สุดของสมองเด็กอนุบาล (สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552: 34-35)

รายงานการวิจัยเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดสมองเป็นฐาน อาทิ วิจิตตรา จันทศิริ (2559: 6) ได้ทำการศึกษาการพัฒนา รูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย พบว่า 1) รูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยประกอบด้วย 6 ขั้นตอน โดยทุกประเด็นมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมระหว่าง 3.75-4.25 2) เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานมีทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) เจตคติของเด็กปฐมวัยที่มีต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน อยู่ในระดับดี และพรพรรณ บุญเนตร (2561: 108-109) ได้ทำการศึกษาการพัฒนากิจกรรมการจัดประสบการณ์โดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อเสริมทักษะทางคณิตศาสตร์ สำหรับเด็กปฐมวัย พบว่า 1) ทักษะทางคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัยในแต่ละทักษะที่ได้รับการจัดกิจกรรมการจัดประสบการณ์โดยใช้สมองเป็นฐานมีคะแนนเฉลี่ยของแต่ละทักษะสูงกว่าร้อยละ 75 2) ทักษะทางคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมการจัดประสบการณ์โดยใช้สมองเป็นฐานสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจจะศึกษาการพัฒนาทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ การรู้ค่าจำนวนและตัวเลข 1-5 ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1/3 โรงเรียนอนุบาลวัดนางนอง โดยใช้การจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวคิดสมองเป็นฐาน ว่าสามารถช่วยพัฒนาทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ การรู้ค่าจำนวนและตัวเลข 1-5 ได้หรือไม่อย่างไร ทั้งนี้เพื่อให้ นักเรียนชั้นอนุบาลเกิดการเรียนรู้และมีพัฒนาการเป็นไปตามมาตรฐาน และตัวบ่งชี้ที่หลักสูตรกำหนดไว้ โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ และเปรียบเทียบทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 ตามแนวคิดสมองเป็นฐาน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ การรู้ค่าจำนวนและตัวเลข 1-5 ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1/3 โรงเรียนอนุบาลวัดนางนอง โดยใช้การจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามหลักการพัฒนาสมอง (Brain Based Learning)
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ การรู้ค่าจำนวนและตัวเลข 1-5 ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1/3 โรงเรียนอนุบาลวัดนางนอง ก่อนและหลังใช้การจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามหลักการพัฒนาสมอง (Brain Based Learning)

ระเบียบวิธีวิจัย

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1/3 โรงเรียนอนุบาลวัดนางนอง ปีการศึกษา 2564 จำนวน 10 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง เนื่องจากนักเรียนมีปัญหาเกี่ยวกับทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ การรู้ค่าจำนวนและตัวเลข 1-5

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวคิดสมองเป็นฐานและแบบประเมินทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ การรู้ค่าจำนวนและตัวเลข 1-5 ซึ่งมีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพ ดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวคิดสมองเป็นฐาน

1.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวคิดสมองเป็นฐาน

1.2 สร้างแผนการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวคิดสมองเป็นฐาน จำนวน 18 แผน โดยมีรายละเอียด ดังนี้ชื่อกิจกรรม จุดประสงค์ เนื้อหาสาระ การดำเนินกิจกรรม สื่อ/อุปกรณ์ การประเมิน และบันทึกหลังการสอน

1.3 นำแผนการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวคิดสมองเป็นฐานที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวคิดสมองเป็นฐาน ด้วยแบบประเมินที่มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) โดยมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

1.4 นำแผนการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวคิดสมองเป็นฐานที่ได้รับการตรวจสอบแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

1.5 นำแผนการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวคิดสมองเป็นฐานที่แก้ไขแล้วไปดำเนินการทดลองกับกลุ่มเป้าหมาย

2. แบบประเมินทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ การรู้ค่าจำนวนและตัวเลข 1-5

2.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบประเมินทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบประเมินทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ การรู้ค่าจำนวนและตัวเลข 1-5

2.2 สร้างแบบประเมินทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ การรู้ค่าจำนวนและตัวเลข 1-5 โดยมีลักษณะเป็นมาตรฐานประมาณค่า 2 ระดับ ประกอบไปด้วย 5 ทักษะ ได้แก่ 1) นับปากเปล่าตามลำดับ 1-10 2) นับและบอกจำนวนของสิ่งต่าง ๆ 1-5 3) แสดงสิ่งของตามจำนวนที่กำหนดตั้งแต่ 1-5 4) อ่านตัวเลขฮินดู

อารบิก 5) การใช้ตัวเลขฮินดูอารบิกแสดงจำนวน โดยแต่ละทักษะมีจำนวน 2 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน รวมจำนวน 10 ข้อ 10 คะแนน โดยมีเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

ร้อยละ 75 – 100 หมายถึง ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ การรู้ค่าจำนวนและตัวเลข 1-5 อยู่ในระดับดี

ร้อยละ 50 – 74 หมายถึง ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ การรู้ค่าจำนวนและตัวเลข 1-5 อยู่ในระดับพอใช้

ร้อยละ 0 – 49 หมายถึง ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ การรู้ค่าจำนวนและตัวเลข 1-5 อยู่ในระดับปรับปรุง

2.3 นำแบบประเมินทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ การรู้ค่าจำนวนและตัวเลข 1-5 ที่สร้างขึ้น ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบคุณภาพความถูกต้องและความครอบคลุมเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ (IOC) โดยมีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ อยู่ในระดับ 1.00 ทุกข้อ

2.4 นำแบบประเมินทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ การรู้ค่าจำนวนและตัวเลข 1-5 ที่ได้รับการตรวจสอบคุณภาพมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

2.5 นำแบบประเมินทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ การรู้ค่าจำนวนและตัวเลข 1-5 ไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมาย

แบบแผนการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยทดลอง โดยผู้วิจัยได้เลือกแบบแผนการทดลองแบบหนึ่งกลุ่มสอบก่อน-สอบหลัง (One Group Pretest – Posttest Design) (พิสนุ พงศ์ศรี, 2558: 128) เขียนเป็นสัญลักษณ์ดังนี้

ตารางที่ 1 แบบแผนการทดลอง

Pre – test	Treatment	Post – test
O ₁	X	O ₂

เมื่อ O₁ หมายถึง ประเมินก่อนทำกิจกรรม

X หมายถึง การจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวคิดสมองเป็นฐาน

O₂ หมายถึง ประเมินหลังจัดกิจกรรม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลการวิจัยดังนี้

1. ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมายโดยใช้แบบประเมินทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ การรู้ค่าจำนวนและตัวเลข 1-5 ก่อนการจัดกิจกรรม

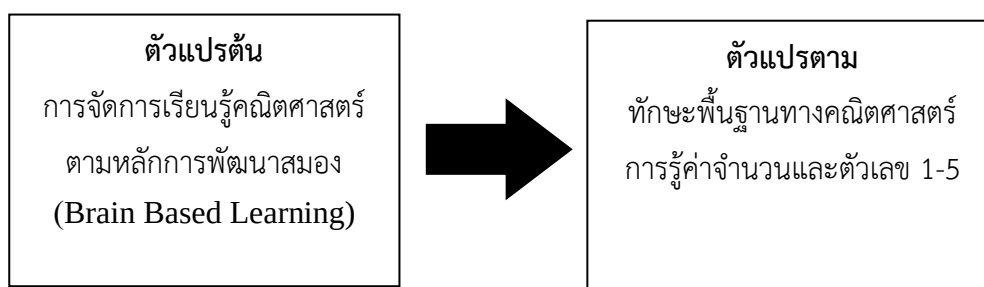
2. ผู้วิจัยดำเนินการทดลองจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวคิดสมองเป็นฐาน ระหว่างเดือนพฤศจิกายนถึง ธันวาคม 2564 ใช้เวลาในการทดลอง 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน คือ ในวันจันทร์ วันพุธ และวันศุกร์ เวลา 14.00 – 14.30 น. รวมทั้งสิ้น 18 ครั้ง

3. หลังการทดลองจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวคิดสมองเป็นฐานเสร็จครบ 6 สัปดาห์ ผู้วิจัยนำแบบประเมินทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ การรู้ค่าจำนวนและตัวเลข 1-5 ฉบับเดียวกับก่อนทดลองไปประเมินทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ การรู้ค่าจำนวนและตัวเลข 1-5 กับกลุ่มเป้าหมาย
4. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติและสรุปผลการทดลอง

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่และค่าร้อยละ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาการพัฒนาทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ การรู้ค่าจำนวนและตัวเลข 1-5 ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 โรงเรียนอนุบาลวัดนางนอง โดยใช้การจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวคิดสมองเป็นฐานปรากฏดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ร้อยละของคะแนนความสามารถในการรู้ค่าจำนวนและตัวเลข 1-5

คนที่	แบบทดสอบ 10 ข้อ (10 คะแนน)	รวมคะแนน (10 คะแนน)	ร้อยละ	ระดับ
คนที่ 1	10	10	100	ดี
คนที่ 2	10	9	90	ดี
คนที่ 3	10	10	100	ดี
คนที่ 4	10	9	90	ดี
คนที่ 5	10	10	100	ดี
คนที่ 6	10	10	100	ดี

คนที่ 7	10	9	90	ดี
คนที่ 8	10	10	100	ดี
คนที่ 9	10	8	80	ดี
คนที่ 10	10	10	100	ดี

จากตารางที่ 2 พบว่า นักเรียนมีทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ การรู้ค่าจำนวนและตัวเลข 1-5 หลังการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวคิดสมองเป็นฐานในภาพรวมอยู่ในระดับดีทุกคน ร้อยละ 80-100

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบคะแนนและร้อยละทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ การรู้ค่าจำนวนและตัวเลข 1-5

คนที่	ก่อนทดลอง			หลังทดลอง			ผลต่าง		
	คะแนน (10 คะแนน)	ร้อยละ	ระดับ	คะแนน (10 คะแนน)	ร้อยละ	ระดับ	คะแนน	ร้อยละ	พัฒนาการ
คนที่ 1	3	30	ปรับปรุง	10	100	ดี	7	70	สูงขึ้น
คนที่ 2	3	30	ปรับปรุง	9	90	ดี	6	60	สูงขึ้น
คนที่ 3	4	40	ปรับปรุง	10	100	ดี	6	60	สูงขึ้น
คนที่ 4	3	30	ปรับปรุง	9	90	ดี	6	60	สูงขึ้น
คนที่ 5	4	40	ปรับปรุง	10	100	ดี	6	60	สูงขึ้น
คนที่ 6	4	40	ปรับปรุง	10	100	ดี	6	60	สูงขึ้น
คนที่ 7	4	40	ปรับปรุง	9	90	ดี	5	50	สูงขึ้น
คนที่ 8	4	40	ปรับปรุง	10	100	ดี	6	60	สูงขึ้น
คนที่ 9	3	30	ปรับปรุง	8	80	ดี	5	50	สูงขึ้น
คนที่ 10	4	40	ปรับปรุง	10	100	ดี	6	60	สูงขึ้น

จากตารางที่ 3 พบว่า ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ การรู้ค่าจำนวนและตัวเลข 1-5 ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 โรงเรียนอนุบาลวัดนางนอง หลังได้รับการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวคิดสมองเป็นฐาน (Brain Based Learning) สูงขึ้นกว่าก่อนได้รับการจัดกิจกรรมทุกคน โดยในภาพรวมมีทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ การรู้ค่าจำนวนและตัวเลข 1-5 อยู่ในระดับผ่านเกณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 80 - 100 และก่อนการทดลองอยู่ในระดับไม่ผ่านเกณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 30 - 40

อภิปรายผลการวิจัย

การพัฒนาทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ การรู้ค่าจำนวน 1-5 ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 โดยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวคิดสมองเป็นฐาน สรุปผลและอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ การรู้ค่าจำนวน 1-5 ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1/3 โรงเรียนอนุบาลวัดนางนอง โดยใช้การจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวคิดสมองเป็นฐาน พบว่า นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1/3 โรงเรียนอนุบาลวัดนางนอง มีทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ การรู้ค่าจำนวน 1-5 อยู่ในระดับดีทุกคน คิดเป็นร้อยละ 80-100 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวคิดสมองเป็นฐาน เป็นการจัดการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้เด็กอยากเรียนรู้และส่งเสริมให้เด็กให้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองโดยผ่านการใช้ประสาทสัมผัส ตลอดจนฝึกให้เด็กมีสมาธิพร้อมที่จะเรียนรู้ ทำให้เด็กเกิดความสุขสนุกสนานในการเรียน ส่งผลให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้ดีและยังส่งเสริมพัฒนาการของเด็กได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของเพียเจต์ เด็กเรียนรู้การนับโดยผ่านระบบประสาทสัมผัส เช่น การหยิบจับและเด็กจะเกิดการเรียนรู้ได้จากการลงมือทำด้วยตนเอง (สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552: 34-35) สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พรพรรณ บุญเนตร (2561: 108-109) ได้ทำการศึกษาการพัฒนากิจกรรมการจัดประสบการณ์โดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อเสริมทักษะทางคณิตศาสตร์ สำหรับเด็กปฐมวัย พบว่า 1) ทักษะทางคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัยในแต่ละทักษะที่ได้รับการจัดกิจกรรมการจัดประสบการณ์โดยใช้สมองเป็นฐานมีคะแนนเฉลี่ยของแต่ละทักษะสูงกว่าร้อยละ 75 2) ทักษะทางคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมการจัดประสบการณ์โดยใช้สมองเป็นฐานสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 และสอดคล้องกับ เพ็ญพิไล พรหมมี จุฑารัตน์ ศุภรัตน์ และชุตินา ศโร (2563: 1094-1095) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาความสามารถทางคณิตศาสตร์ด้านการรู้ค่าจำนวนตัวเลขโดยใช้ชุดกิจกรรมเกมการศึกษาประเภทตัวเลข สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 โรงเรียนขนาดใหญ่ในอำเภอละงู จังหวัดสตูล พบว่า คะแนนเฉลี่ยของความสามารถทางการเรียนคณิตศาสตร์หลังเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมเกมการศึกษาประเภทตัวเลขสำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 สูงกว่า ก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยก่อนการใช้แผนการจัดประสบการณ์การจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวคิดสมองเป็นฐาน นักเรียนไม่สามารถนับปากเปล่าตามลำดับ 1-10 นับและบอกจำนวนของสิ่งต่าง ๆ ไม่ได้ ไม่สามารถแสดงสิ่งของตามจำนวนที่ครูกำหนดได้ ไม่สามารถอ่านตัวเลขฮินดูอารบิก และใช้ตัวเลขฮินดูอารบิกแสดงจำนวนไม่ได้ ดังนั้นเมื่อนักเรียนได้รับการพัฒนาความสามารถในการรู้ค่าจำนวน 1-5 นักเรียนสามารถนับปากเปล่าตามลำดับ 1-10 ได้ นับและบอกจำนวนของสิ่งต่าง ๆ ได้ สามารถแสดงสิ่งของตามจำนวนที่ครูกำหนดได้ สามารถอ่านตัวเลขฮินดูอารบิกได้ และใช้ตัวเลขฮินดูอารบิกแสดงจำนวนได้

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ การรู้ค่าจำนวน 1-5 ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1/3 โรงเรียนอนุบาลวัดนางนอง ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวคิดสมองเป็น

ฐาน พบว่า ก่อนการจัดกิจกรรมนักเรียนมีปัญหาเกี่ยวกับทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ การรู้ค่าจำนวนและตัวเลข 1-5 โดยพบว่า ไม่สามารถนับปากเปล่าตามลำดับ 1-10 ได้ ไม่สามารถนับและบอกจำนวนของสิ่งต่าง ๆ 1-5 ไม่สามารถแสดงสิ่งของตามจำนวนที่กำหนดตั้งแต่ 1-5 ได้ ไม่สามารถอ่านตัวเลขฮินดูอารบิกได้ ไม่สามารถการใช้ตัวเลขฮินดูอารบิกแสดงจำนวนได้ เมื่อนักเรียนได้รับการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวคิดสมองเป็นฐาน พบว่านักเรียนมีทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ การรู้ค่าจำนวน 1-5 สูงขึ้น แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวคิดสมองเป็นฐาน ส่งผลต่อการพัฒนาความสามารถในการรู้ค่าจำนวน 1-5 เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ มาลินี วิชัยโน (2558: 95) ได้ทำการศึกษาการจัดประสบการณ์เกมการศึกษาตามแนวคิดสมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 พบว่า ผลการเปรียบเทียบทักษะคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 โดยการจัดประสบการณ์เกมการศึกษาตามแนวคิดสมองเป็นฐานมีคะแนนหลังการจัดประสบการณ์เฉลี่ยร้อยละ 89.42 ซึ่งสูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์ มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 85.42 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิจิตตรา จันทรศิริ (2559 : 6) ได้ทำการศึกษาการพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานมีทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับ นันทน์ภัส เพชรมะดัน และคณะ (2560 : 95) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมการเล่นิทาน พบว่า 1) เด็กปฐมวัยที่ได้รับการพัฒนาทักษะพื้นฐานด้านคณิตศาสตร์โดยใช้นิทานเป็นสื่อเด็ก มีความสามารถด้านการนับหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทาง 2) จากผลการสังเกตพฤติกรรม พบว่า เด็กที่ได้รับการสอนโดยใช้นิทานเป็นสื่อในการเรียนรู้มีพัฒนาการด้านทักษะทางพื้นฐาน ด้านคณิตศาสตร์เพิ่มขึ้นทุกระยะตลอดการทดลอง สอดคล้องกับ เนตรนภา ช่องงาม (2560: 32) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาทักษะทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยโดยใช้นิทานและวรรณกรรม พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมโดยใช้นิทานและวรรณกรรมมีพัฒนาการทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ในทุกทักษะสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองซึ่งมีคะแนนความก้าวหน้าอยู่ระหว่าง 2-4 คะแนน สอดคล้องกับ สอดคล้องกับ กาญจนา โยยิ่ง และจุฑาพร รัตนมุสิก (2563 : 284-290) ได้ทำการศึกษาผลของการสอนโดยใช้นิทานร่วมกับแบบฝึกที่มีต่อทักษะคณิตศาสตร์การรู้ค่าจำนวน 1-5 ของเด็กปฐมวัยชั้นปีที่ 1 ในจังหวัดตรัง พบว่า ผลของการสอนโดยใช้นิทานร่วมกับแบบฝึก พบว่า คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ สอดคล้องกับ ริสไกนิงทียัส และคณะ (Riskiningtyas, et al., 2017 : 38) ได้ทำการศึกษาการประยุกต์ใช้การเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาความสามารถของนักเรียนในวิชาคณิตศาสตร์ พบว่า การเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานสามารถพัฒนาความสามารถของนักเรียนในวิชาคณิตศาสตร์ได้ และสามารถเพิ่มแรงจูงใจในการเรียนให้กับนักเรียนได้ด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ครูควรศึกษาแผนการจัดประสบการณ์การจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวคิดสมองเป็นฐาน ให้มีความเข้าใจ และสร้างสื่อการเรียนรู้ให้มีสีสันที่น่าสนใจ ที่สามารถดึงดูดความสนใจของนักเรียน และควรมีการปรับนวัตกรรมให้เข้ากับบริบทของนักเรียนและโรงเรียน

1.2 ครูควรปรับแผนและกิจกรรมให้เข้ากับสถานการณ์ในการจัดการเรียนการสอนทั้งในรูปแบบออนไลน์ (Online) และออนไซต์ (Onsite)

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาการพัฒนาทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้การจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวคิดสมองเป็นฐานควบคู่กับกิจกรรมอื่น ๆ

2.2 ควรมีการศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสมองเป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะด้านอื่น ๆ ของเด็กปฐมวัย เช่น การพัฒนาทักษะทางภาษา การพัฒนาทักษะทางวิทยาศาสตร์ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2560*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

กาญจนา โยยิ่ง และ จุฑาพร รัตนมุสิก. (2563). ผลของการสอนโดยใช้นิทานร่วมกับแบบฝึกที่มีต่อทักษะคณิตศาสตร์การรู้ค่าจำนวน 1-5 ของเด็กปฐมวัยชั้นปีที่ 1 ในจังหวัดตรัง. เอกสารประกอบการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 11 Community-led Social Innovation in the Era of Global Changes amidst Covid-19 Crisis: นวัตกรรมทางสังคมของชุมชนในยุคของการเปลี่ยนแปลงโลกท่ามกลางวิกฤตโควิด-19. วันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2564. อาคารอเนกประสงค์ วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้ อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช.

เจียร พานิช. 2544. *4 MAT การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับธรรมชาติการเรียนรู้ของผู้เรียน*. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.

นันทน์ภัส เพชรมะดัน และคณะ. (2560). *การพัฒนาทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมการเล่านิทาน*. วิจัยในชั้นเรียนศึกษาศาสตร์บัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสวนดุสิต.

เนตรนภา ชื่องาม. (2560). *การพัฒนาทักษะทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยโดยใช้นิทาน และวรรณกรรม*. วิจัยในชั้นเรียนศึกษาศาสตร์บัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสวนดุสิต.

- เพ็ญพิไล พรหมมี จุฑารัตน์ คชรัตน์ และชุติมา ทศโร. (2563). *การพัฒนาความสามารถทางคณิตศาสตร์ด้านการรู้ค่าจำนวนตัวเลข โดยใช้ชุดกิจกรรมเกมการศึกษาประเภทตัวเลข สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 โรงเรียนขนาดใหญ่ใน อำเภอละงู จังหวัดสตูล*, เอกสารประกอบการประชุมหาญวิชาการระดับชาติและนานาชาติครั้งที่ 12. 25 มิถุนายน 2564.
- พรพรรณ บุญเนตร. (2561). *การพัฒนากิจกรรมการจัดประสบการณ์โดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อเสริมทักษะทางคณิตศาสตร์ สำหรับเด็กปฐมวัย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาหลักสูตรและการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- โรงเรียนอนุบาลวัดนางนอง. (2564). *ประกาศโรงเรียนอนุบาลวัดนางนองเรื่อง การจัดการเรียน การสอน ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID -19) ฉบับที่ 2 ลง วันที่ 26 มิถุนายน 2564*. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 5 สิงหาคม 2564. แหล่งที่มา: https://m.facebook.com/watnangnong.school/photos/a.445649678827271/4312783312113869/?type=3&source=54&ref=page_internal.
- วิจิตตรา จันทร์ศิริ. (2559). *การพัฒนาแบบแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย*. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ศูนย์บริหารสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019. (2564). *รายงานสถานการณ์จำนวนผู้ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19)*. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 16 สิงหาคม 2564. แหล่งที่มา: <https://r8way.moph.go.th/8way/covid-19>.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2551). *คู่มือกรอบมาตรฐานการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ปฐมวัย ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย 2546*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ สกสค. ลาดพร้าว.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2560). *กรอบการเรียนรู้และแนวทางการจัดการเรียนรู้ บูรณาการวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และคณิตศาสตร์ ในระดับปฐมวัย ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560*. กรุงเทพมหานคร: โกโก้พริ้นท์ (ไทยแลนด์) จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). *สอนคณิตศาสตร์ตามแนวคิด Brain-Based Learning*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์ การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). *แนวแนะวิธีการเลี้ยงดู ดูแลและพัฒนาเด็กปฐมวัย ตามสมรรถนะ เพื่อเพิ่มคุณภาพเด็กตามวัย 0-5 ปี*. กรุงเทพมหานคร: บริษัท พรักหวานกราฟฟิค จำกัด.
- Riskiningtyas, et al. (2017). *Improving Students' Self-Efficacy Used Brain-Based Learning in Mathematics*, In Proceedings of Ahmad Dahlan International Conference on Mathematics and Mathematics Education Universitas Ahmad Dahlan. [12 August 2021] Retrieved from <http://seminar.uad.ac.id/index.php/adintercomm/article/view/39>.

แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลลาดแค
อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์
**Guidelines for Developing the Operation of Elderly School in Ladkhae
Sub-District, Chondaen District, Phetchabun Province**

กุลวดี กุลสุนทร และ โชติ บดีรัฐ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

Kulwadee Kulsoontorn and Chot Bodeerat
Pibulsongkram Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author, E-mail : kulwadee29@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาผลการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุ 2) เพื่อศึกษาความคาดหวังของผู้สูงอายุต่อการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุ และ 3) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุ ดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ จากการแจกแบบสอบถามกับผู้สูงอายุ 2 กลุ่ม คือ ผู้สูงอายุเข้าเรียน จำนวน 100 คน โดยใช้ประชากรทั้งหมด และผู้สูงอายุในตำบล จำนวน 325 คน จากการแทนค่าในสูตรของยามาเน (Yamane) ใช้สถิติที่ คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิจัยเชิงคุณภาพ จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 12 คน วิเคราะห์โดยการสร้างข้อสรุป ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุ พบว่า ผลการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2. ความคาดหวังของผู้สูงอายุต่อการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุ พบว่า ความคาดหวังของผู้สูงอายุต่อการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3. ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุ พบว่า 1) ปัญหา อุปสรรค และความต้องการ คือ ต้องให้หน่วยงานหรือองค์กรภาครัฐต่าง ๆ จัดสรรงบประมาณสนับสนุนในการจัดกิจกรรม ให้มีกิจกรรมนันทนาการ ร้องรำ ทำเพลง การเล่นดนตรี เต้นรำและการแสดง เป็นแหล่งชุมชนพบปะสังสรรค์ของผู้สูงอายุ 3. ปัญหา อุปสรรค และความต้องการ คือ ต้องให้หน่วยงานหรือองค์กรภาครัฐต่าง ๆ จัดสรรงบประมาณสนับสนุนในการจัดกิจกรรมของโรงเรียน ต้องการให้มีกิจกรรมนันทนาการ ร้องรำ ทำเพลง การเล่นดนตรี เต้นรำและการแสดง ต้องการให้เป็นแหล่งชุมชนพบปะสังสรรค์ของผู้สูงอายุ แนวทางการพัฒนาโรงเรียนผู้สูงอายุ คือ การมีแกนนำหรือทีมงานที่เข้มแข็ง ทุ่มเท เสียสละ และมีความมุ่งมั่นที่จะสร้างสรรค์กิจกรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุ มีการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องเป็นประจำ พยายามผลักดันให้ผู้สูงอายุ

* วันที่รับบทความ: 16 มีนาคม 2565; วันที่แก้ไขบทความ 13 พฤษภาคม 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 18 พฤษภาคม 2565

Received: March 16, 2022; Revised: May 13, 2022; Accepted: May 18, 2022

ทุกคนมีตัวตน สร้างเครือข่ายผู้นำที่เข้มแข็งทั้งผู้นำในชุมชนและเครือข่ายในหมู่สมาชิกของโรงเรียนผู้สูงอายุด้วยกัน ให้ความสำคัญกับภาคีเครือข่ายหน่วยงานภายนอกต่างๆ มีการเรียนรู้และพัฒนาการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง มีการประเมินผลการดำเนินงานเป็นระยะ เรียนรู้จุดแข็ง จุดอ่อนของโรงเรียน และพัฒนา ปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่บกพร่องให้ดีขึ้น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้การสนับสนุน ด้านงบประมาณ บุคลากร การประสานเครือข่าย ในการขับเคลื่อนงานโรงเรียนผู้สูงอายุให้สามารถดำเนินงานได้อย่างราบรื่น

คำสำคัญ : แนวทางการพัฒนา; การดำเนินงาน; โรงเรียนผู้สูงอายุ

Abstracts

The objectives of this research were 1) to study the performance of the elderly school, 2) to study the expectations of the elderly towards the operation of the elderly school, and 3) to study the problems, obstacles and guidelines for the school operation. elderly proceed according to the integrated research methodology during quantitative research is an exploratory research From distributing questionnaires to 2 groups of elderly people, 100 attending school by using the whole population. and the elderly in the sub-district of 325 people. The values were substituted in the Yamane formula using statistics that were frequency, percentage, mean, standard deviation. and qualitative research Based on in-depth interviews with 12 key informants, conclusions were analyzed. The results of the research were as follows: 1. School results for the elderly found that school results for the elderly The overall picture was at a high level. 2. Expectations of the elderly towards school operation for the elderly found that the expectation of the elderly towards school operation for the elderly The overall picture was at a high level. 3. the problems, obstacles, and demand were that the organization should allocate the budget to support the activities of the school, and provide the activity in the recreation to get together in the communities, and the guidelines for the operation of elderly school were that the school should have the strong leaders, provide the activities continuously, make the network of the leaders in the communities and the network of the elderly, give the importance to the network partners, learn and develop the operation continuously, evaluate the operation intermittently, and learn and develop the strength and the weakness of the school. Moreover, the local government should support the budget, personnel, and the coordination of the network in driving the operation of the elderly school.

Keywords : Development Guidelines; Operations; Schools for the Elderly

บทนำ

ประเทศไทยได้เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุมาตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2548 มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปเกินกว่าร้อยละ 1 ของประชากรทั้งประเทศ อันเป็นผลมาจากอัตราการเกิดที่ลดลงและความเจริญก้าวหน้าทางการแพทย์ ทำให้ผู้สูงอายุมีอายุยืนยาวขึ้น การที่ประชากรวัยสูงอายุมีแนวโน้มเพิ่มจำนวนขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้ประเทศต้องมีรายจ่ายด้านสวัสดิการเพื่อผู้สูงอายุเพิ่มสูงขึ้นครอบครัวต้องแบกรับภาระในการดูแลผู้สูงอายุมากขึ้น ขณะที่ผู้สูงอายุเองเมื่อมีอายุยืนยาวขึ้นก็ยิ่งต้องเผชิญกับปัญหาการขาดแคลนรายได้หรือมีรายได้ไม่เพียงพอแก่การดำรงชีพ รวมถึงความเสี่ยงจากการเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรังต่างๆ ความพิการหรือทุพพลภาพ(กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2559 : 2) ในปีพ.ศ. 2563 ประเทศไทยมีจำนวนประชากรผู้สูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) จำนวน 11,627,130 ล้านคน คิดเป็น 17.57% ประชากรผู้สูงอายุมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเช่นเดียวกับการศึกษาสถานการณ์ผู้สูงอายุของประเทศไทยและการคาดประมาณการเปลี่ยนแปลงในขนาดและสัดส่วนของประชากรสูงอายุในอนาคตชี้ชัดว่าปัจจุบันประเทศไทยมีจำนวนและสัดส่วนของประชากรสูงอายุในระดับสูงกว่าในอดีตอย่างชัดเจนถึงแม้ว่าสัดส่วนและขนาดของประชากรสูงอายุในปัจจุบันจะยังไม่สูงและใหญ่มากนักแต่ในอนาคตไม่ไกลอีกเพียง 10 ปีข้างหน้าประเทศไทยจะได้ชื่อว่าเป็นสังคมผู้สูงอายุ (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2563 : 3)

การก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุไม่ได้หมายความว่าผู้สูงอายุไม่สามารถทำงานได้ เนื่องจากผู้สูงอายุหลายคนมีศักยภาพทั้งในด้านสติปัญญาและมีสุขภาพแข็งแรง ดังนั้นจึงเป็นประเด็นที่ท้าทายสำหรับประเทศไทยที่จะรับมือและพัฒนาให้ผู้สูงอายุพัฒนาและดึงศักยภาพมาให้อุตสาหกรรมการพัฒนาประเทศ และควรสนับสนุนส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีโอกาสทางการศึกษา โดยได้รับการศึกษาที่ตรงกับความต้องการของผู้สูงอายุ ซึ่งจะช่วยให้ผู้สูงอายุมีโอกาสเรียนรู้และร่วมกิจกรรมกับชุมชน ไม่ว่าจะเป็นการพบปะพูดคุย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถ่ายทอดภูมิปัญญา รวมถึงการพัฒนาตนเองในทุกๆ ด้าน ทั้งด้านการสร้างเสริมสุขภาพกายและใจ ช่วยเพิ่มพูนทักษะชีวิตที่จำเป็น และเป็นพื้นที่ให้ผู้สูงอายุได้แสดงศักยภาพ โดยการถ่ายทอดภูมิความรู้ ประสบการณ์ที่สั่งสมมาแก่บุคคลอื่น เป็นการสืบสานภูมิปัญญาให้คงคุณค่าคู่กับชุมชนโดยผ่านโรงเรียนผู้สูงอายุ (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2559 : 3-7) ซึ่งถือเป็นอีกหนึ่งเครื่องมือที่ใช้พัฒนาศักยภาพของผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นการถ่ายทอดความรู้อย่างเป็นระบบแก่ผู้สูงอายุ เกิดทักษะด้านการดูแลตัวเองและพึ่งพาตัวเองได้ในระดับสูง เพื่อให้เป็นผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ โดยเกิดจากการพัฒนาจากการรวมกลุ่มของชุมชนผู้สูงอายุในชุมชนเป็นหลักดำเนินกิจกรรมที่หลากหลายโดยไม่มีรูปแบบที่ตายตัวขึ้นอยู่กับบริบทพื้นที่ ความต้องการของผู้สูงอายุ และเกิดจากความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนร่วมกัน(สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.), 2564 : 4)

โรงเรียนผู้สูงอายุตำบลลาดแค อำเภอนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี ได้ก่อตั้งขึ้นเนื่องจาก ผู้สูงอายุให้ความสนใจ และต้องการให้มีโรงเรียนผู้สูงอายุในพื้นที่ ดังนั้นในปีงบประมาณ 2561 กองสวัสดิการสังคม องค์การบริหารส่วนตำบลลาดแคจึงได้จัดตั้ง “โรงเรียนผู้สูงอายุตำบลลาดแค” ขึ้น โดยมีนายกองค์การบริหาร

ส่วนตำบลลาดแคในขณะนั้นเป็นผู้อำนวยการโรงเรียน และมีข้าราชการ พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลลาดแค และผู้สูงอายุ เป็นคณะกรรมการบริหารโรงเรียน จากการดำเนินงานของโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลลาดแค ที่ผ่านมานั้นโรงเรียนผู้สูงอายุไม่มีงบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ และใช้งบดำเนินงานจากการบริจาคตามจิตศรัทธาของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลผู้มีจิตศรัทธาทั่วไป และวิทยากรจิตอาสา ซึ่งโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลลาดแคไม่มีอาคารสถานที่ในการจัดตั้งเป็นโรงเรียนผู้สูงอายุ ที่ผ่านมานั้นขอความอนุเคราะห์ด้านสถานที่จาก “วัดลาดแค” ในการเปิดการเรียนการสอนโรงเรียนผู้สูงอายุ และบ่อยครั้งที่ไม่สามารถมีการเรียนการสอนได้เนื่องจากวัดได้มีการจัดกิจกรรมทางศาสนา และเนื่องจากโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลลาดแคนั้นยังไม่ได้ดำเนินการจัดตั้งให้ถูกต้องตามระเบียบ ข้อบังคับ จึงไม่สามารถของบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐได้(โรงเรียนผู้สูงอายุตำบลลาดแค, 2563) จากปัญหาดังกล่าวมาผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลลาดแค อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ ว่าสภาพการดำเนินงานของโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลลาดแค มีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับใด ผู้สูงอายุมีความคาดหวังของผู้สูงอายุอย่างไร รวมทั้งมีปัญหา อุปสรรคอย่างไรในการดำเนินงาน ทั้งนี้เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลลาดแค อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อให้สามารถนำไปเป็นแนวทางในการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลลาดแคอย่างเป็นรูปธรรม เป็นไปตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ ต่างๆ และจะเป็นประโยชน์ต่อผู้สูงอายุในพื้นที่ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลลาดแค
2. เพื่อศึกษาความคาดหวังของผู้สูงอายุต่อการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลลาดแค
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลลาดแค

ระเบียบวิธีวิจัย

การดำเนินการวิจัยเรื่องนี้ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีแบบผสมวิธี ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้การศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ จากแบบสอบถาม และการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบการสัมภาษณ์เชิงลึก กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 12 คน มีวิธีการดำเนินดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1.1 ประชากร คือ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มคือ

- 1) ผู้สูงอายุเข้าเรียนกับโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลลาดแค อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์

จำนวน 100 คน โดยจะสอบถามเกี่ยวกับผลการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุที่ผ่านมา และความคาดหวังของผู้สูงอายุต่อการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุ

2) ผู้สูงอายุในเขตพื้นที่ตำบลลาดแค อำเภอนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี จำนวน 1,726 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลลาดแค, 2564) โดยจะสอบถามเกี่ยวกับความคาดหวังของผู้สูงอายุต่อการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุ

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มคือ

1) ผู้สูงอายุเข้าเรียนกับโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลลาดแค อำเภอนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี จำนวน 100 คน

2) ผู้สูงอายุในเขตพื้นที่ตำบลลาดแค อำเภอนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี จำนวน 325 คน ที่ได้จากสูตรของยามาเน่ (Yamane) ซึ่งใช้ระดับความเชื่อมั่นที่ 0.05

1.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้วิจัยเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม คือ กลุ่มส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง กลุ่มผู้นำท้องถิ่นและผู้นำท้องที่ กลุ่มโรงเรียนผู้สูงอายุกลุ่มผู้สูงอายุ จำนวน 12 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ

1) แบบสอบถาม ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบสอบถามประเภทตรวจสอบรายการ ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับผลการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุ ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคาดหวังของผู้สูงอายุต่อการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุ ทั้งตอนที่ 2 และตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามประเภทมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตอนที่ 4 ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลลาดแค ซึ่งเป็นแบบสอบถามปลายเปิด

2) แบบสัมภาษณ์ คือ สร้างแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลลาดแค ซึ่งเป็นแบบสอบถามปลายเปิด

2.2 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ คือ ศึกษาเอกสาร แนวคิด หลักการ และทฤษฎี กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือการวิจัย ดำเนินการสร้างและปรับแบบสอบถาม นำแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาคุณภาพความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ $= 0.866$

3. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 แบบสอบถาม ขอหนังสือจากคณะสังคมศาสตร์และการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยต่อนายกองคการบริหารส่วนตำบลลาดแค เพื่อขอเก็บข้อมูลกับผู้สูงอายุในพื้นที่ นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปสำรวจกับผู้สูงอายุ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 325 ชุด ชี้แจงให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ต่อไป

3.2 แบบสัมภาษณ์ ขอหนังสือจากคณะสังคมศาสตร์และการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์ ทำการนัดวัน เวลา และสถานที่กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เพื่อสัมภาษณ์ตามที่กำหนดไว้ ดำเนินการสัมภาษณ์ตามวัน เวลาและสถานที่ที่กำหนดนัดไว้จนครบทุกประเด็น โดยขออนุญาตใช้วิธีการจดบันทึกและการบันทึกเสียงประกอบการสัมภาษณ์ นำข้อมูลดิบที่ได้มารวบรวมเพื่อวิเคราะห์โดยวิธีการที่เหมาะสมและนำเสนอต่อไป

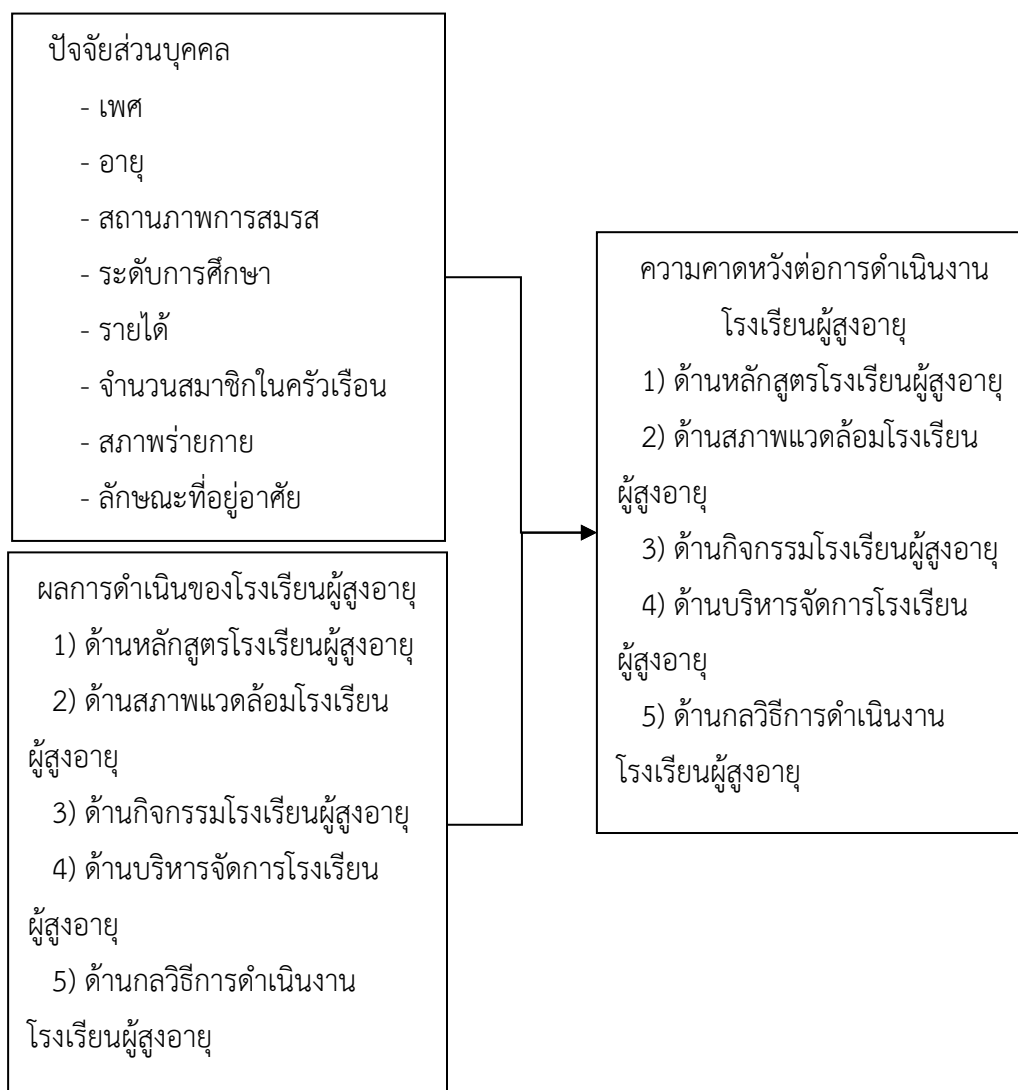
4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) คือ ค่าร้อยละ (%), ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2. ข้อมูลปฐมภูมิที่ได้จากการศึกษาเอกสาร (Documentary Research) โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ข้อมูลปฐมภูมิที่ได้จากภาคสนามเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์โดยการสร้างข้อสรุป (Analysis Induction)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ผลการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลลาดแค

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลลาดแค โดยภาพรวม

(N=100)

ลำดับ	ผลการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุ	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ด้านหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุ	4.56	0.434	มากที่สุด
2	ด้านสภาพแวดล้อมโรงเรียนผู้สูงอายุ	3.44	0.507	มาก
3	ด้านกิจกรรมโรงเรียนผู้สูงอายุ	3.85	0.534	มาก
4	ด้านบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ	3.80	0.551	มาก
5	ด้านกลวิธีการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุ	3.67	0.508	มาก
ภาพรวม		3.86	0.330	มาก

จากตาราง 4 พบว่า ผลการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลลาดแค โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 0.330) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุ รองลงมา คือ ด้านกิจกรรมโรงเรียนผู้สูงอายุ ด้านบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ ด้านกลวิธีการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุ และด้านสภาพแวดล้อมโรงเรียนผู้สูงอายุ ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ความคาดหวังของผู้สูงอายุต่อการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลลาดแค

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคาดหวังของผู้สูงอายุต่อการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลลาดแค

(n=325)

ลำดับ	ความคาดหวังของผู้สูงอายุต่อการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุ	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ด้านหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุ	4.34	0.599	มาก
2	ด้านสภาพแวดล้อมโรงเรียนผู้สูงอายุ	4.35	0.469	มาก
3	ด้านกิจกรรมโรงเรียนผู้สูงอายุ	4.37	0.487	มาก
4	ด้านบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ	4.54	0.397	มากที่สุด

5	ด้านกลวิธีการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุ	4.39	0.479	มาก
ภาพรวม		4.40	0.391	มาก

จากตาราง 2 พบว่า ความคาดหวังของผู้สูงอายุต่อการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลลาดแค โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.391) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ รองลงมา คือ ด้านกลวิธีการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุ ด้านกิจกรรมโรงเรียนผู้สูงอายุ ด้านสภาพแวดล้อมโรงเรียนผู้สูงอายุ และด้านหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุ ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลลาดแค

1. ปัญหา อุปสรรค และความต้องการในการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลลาดแค

ตาราง 3 ความต้องการให้หน่วยงานหรือองค์กรภาครัฐต่าง ๆ สนับสนุนโรงเรียนผู้สูงอายุ

ที่	ความต้องการ	จำนวน
1	จัดสรรงบประมาณสนับสนุนในการจัดกิจกรรมของโรงเรียน	354
2	จัดสวัสดิการด้านสุขภาพ	180
3	จัดบริการให้คำแนะนำปรึกษาในด้านต่างๆ	112
4	จัดรถบริการรับส่งมาโรงเรียน	312
5	จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมและฝึกอบรมด้านอาชีพ	284
6	จัดสถานที่ในการดำเนินกิจกรรมให้ชัดเจนยิ่งขึ้น	241

จากตาราง 3 พบว่า ผู้สูงอายุมีความต้องการให้หน่วยงานหรือองค์กรภาครัฐต่าง ๆ จัดสรรงบประมาณสนับสนุนในการจัดกิจกรรมของโรงเรียน รองลงมา คือ จัดรถบริการรับส่งมาโรงเรียน จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมและฝึกอบรมด้านอาชีพ จัดสถานที่ในการดำเนินกิจกรรมให้ชัดเจนยิ่งขึ้น จัดสวัสดิการด้านสุขภาพ และจัดบริการให้คำแนะนำปรึกษาในด้านต่างๆ ตามลำดับ

ตาราง 4 กิจกรรมที่ชอบในโรงเรียนผู้สูงอายุ

ที่	กิจกรรม	จำนวน
1	การตรวจสุขภาพ การให้ความรู้ในการดูแลสุขภาพอนามัยและการออกกำลังกาย	198
2	การอบรมพัฒนาอาชีพ เช่น การซ่อมแซมเครื่องใช้ เป็นต้น และการหารายได้	215
3	นันทนาการ ร้องรำ ทำเพลง การเล่นดนตรี เต้นรำและการแสดง	310
4	กิจกรรมด้านศาสนา ประเพณีและวัฒนธรรม	112
5	กิจกรรมการท่องเที่ยวละทัศนศึกษานอกสถานที่	150

จากตาราง 4 พบว่า ผู้สูงอายุชอบกิจกรรมมากที่สุด คือ นันทนาการ ร้องรำ ทำเพลง การเล่นดนตรี เต้นรำและการแสดง รองลงมา คือ การอบรมพัฒนาอาชีพ เช่น การซ่อมแซมเครื่องใช้ เป็นต้น และการหารายได้ การตรวจสุขภาพ การให้ความรู้ในการดูแลสุขภาพอนามัยและการออกกำลังกาย กิจกรรมการท่องเที่ยวละทัศนศึกษาสถานที่ และกิจกรรมด้านศาสนา ประเพณีและวัฒนธรรม ตามลำดับ

ตาราง 5 ความต้องการด้านโรงเรียนผู้สูงอายุ

ที่	ความต้องการด้านโรงเรียนผู้สูงอายุ	จำนวน
1	มีสถานที่กว้างขวาง ร่มรื่น สวยงาม	154
2	เป็นแหล่งชุมชนพบปะสังสรรค์ของผู้สูงอายุ	295
3	มีกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุอย่างหลากหลาย	251
4	มีจิตอาสาช่วยนำจัดกิจกรรมจำนวนมาก	120
5	มีงบประมาณสนับสนุนอย่างชัดเจน	199
6	เป็นศูนย์กลางในการพัฒนาผู้สูงอายุต้นแบบ	99

จากตาราง 5 พบว่า ผู้สูงอายุมีความต้องการมากที่สุด คือ เป็นแหล่งชุมชนพบปะสังสรรค์ของผู้สูงอายุ รองลงมา คือ มีกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุอย่างหลากหลาย มีงบประมาณสนับสนุนอย่างชัดเจน มีสถานที่กว้างขวาง ร่มรื่น สวยงาม มีจิตอาสาช่วยนำจัดกิจกรรมจำนวนมาก และเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาผู้สูงอายุต้นแบบ ตามลำดับ

2. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลลาดแค

จากการสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยสรุปแนวทางการพัฒนาโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลลาดแค ได้ 7 แนวทาง คือ

1. มีแกนนำหรือทีมงานที่เข้มแข็ง ทุ่มเท เสียสละ และมีความมุ่งมั่นที่จะสร้างสรรค์กิจกรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุ มีหน่วยงานและองค์กรต่างๆ ที่พร้อมให้ความร่วมมือและให้การสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียนผู้สูงอายุ
2. มีการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องเป็นประจำ ซึ่งจะก่อให้เกิดการรวมกลุ่มที่เข้มแข็งเกิดความร่วมมือร่วมใจในการขับเคลื่อนโรงเรียนผู้สูงอายุให้ประสบผลสำเร็จสูงสุด
3. พยายามผลักดันให้ผู้สูงอายุทุกคนมีตัวตน ได้แสดงออก มีส่วนร่วมกับทุกๆ กิจกรรม และดึงศักยภาพของผู้สูงอายุออกมาให้ได้มากที่สุด หรือสร้างเวทีในการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันอยู่เสมอ ซึ่งจะก่อให้เกิดความผูกพันและมีความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน
4. สร้างเครือข่ายผู้นำที่เข้มแข็งทั้งผู้นำในชุมชนและเครือข่ายในหมู่สมาชิกของโรงเรียนผู้สูงอายุด้วยกัน
5. ให้ความสำคัญกับภาคีเครือข่ายหน่วยงานภายนอกต่างๆ เพื่อประสานพลังในการทำงานร่วมกัน
6. มีการเรียนรู้และพัฒนาการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง มีการประเมินผลการดำเนินงานเป็นระยะ เรียนรู้จุดแข็ง จุดอ่อนของโรงเรียน และพัฒนา ปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่บกพร่องให้ดีขึ้น
7. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้การสนับสนุน ด้านงบประมาณ บุคลากร การประสานเครือข่าย ซึ่งถือเป็นหน่วยงานที่มีบทบาทในการขับเคลื่อนงานโรงเรียนผู้สูงอายุให้สามารถดำเนินงานได้อย่างราบรื่น

อภิปรายผลการวิจัย

แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลลาดแค อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ ผู้วิจัยมีประเด็นที่สำคัญและน่าสนใจ นำมาอภิปรายผล ดังนี้

การดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลลาดแค โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุ รองลงมา คือ ด้านกิจกรรมโรงเรียนผู้สูงอายุ ด้านบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ ด้านกลวิธีการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุ และด้านสภาพแวดล้อมโรงเรียนผู้สูงอายุ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้สูงอายุได้รับประโยชน์จากการเข้าเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุ เช่น ความรู้ด้านการดูแลสุขภาพ ความรู้ด้านการฝึกทักษะอาชีพ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณรงค์ ปัดแก้ว, พระครูสุตยาภรณ์, และดิลก บุญอิม (2561 : 6) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบและกระบวนการจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุในจังหวัดลำปาง ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุในจังหวัดลำปาง มีขั้นตอนการวางแผน รายละเอียดกิจกรรม และจัดทำโครงการพร้อมรายละเอียดต่าง ๆ ประชุมผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อ

วางแผนใน การดำเนินงาน ด้านเจ้าหน้าที่ บุคลากร ที่รับผิดชอบภาระหน้าที่การดำเนินงานของโรงเรียนผู้สูงอายุ มีเจ้าหน้าที่ของเทศบาลคอยดูแล และวางแผนในการเรียนของผู้สูงอายุ มีการเตรียมบุคลากร ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้มีประสบการณ์ในการสอนแต่ละวิชา กำหนดไว้ในตารางสอน มีการจัดเตรียมอุปกรณ์ ด้านความพร้อมในการปฏิบัติงาน ด้านความรู้ ความเข้าใจในหลักเกณฑ์ ขั้นตอน ระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน เกิดจากมติที่ประชุมของคณะกรรมการ เครือข่ายที่ร่วมทำบันทึกข้อตกลงร่วมกัน และคณะกรรมการผู้สูงอายุระดับเทศบาล ที่ร่วมกันพิจารณากำหนดขึ้นมา ด้านภาระหน้าที่ความรับผิดชอบ คณะผู้บริหารเทศบาลได้มอบหมายให้กองสวัสดิการสังคม เป็นหน่วยงานรับผิดชอบ ดำเนินการจัดตั้งวางรูปแบบ แนวทางและศึกษาข้อมูล มอบหมายงาน จัดหาบุคลากร และงบประมาณในการดำเนินงาน การดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุ สามารถแก้ไขปัญหาภาวะซึมเศร้าของผู้สูงอายุที่เข้ารับการอบรมได้ และผู้สูงอายุมีภาวะสุขภาพจิตดีขึ้น จนออกมาร่วมกิจกรรมในโรงเรียนหรือในหมู่บ้านได้ ด้านการจัดกิจกรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุ มีกิจกรรมอบรมให้ความรู้แก่ผู้สูงอายุ ด้านพระพุทธศาสนา กิจกรรมการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ การส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น และกิจกรรมนันทนาการ การจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุประสบผลสำเร็จ จากการได้รับความร่วมมือของหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งการเข้าประชุมร่วมกัน การระดมความคิดเห็น การให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ มีการกำหนดหลักสูตรในแต่ละชั้นปี ทำให้ทั้งผู้เรียนและผู้สอนมีความชัดเจนในการรับรู้ข้อมูล

ความคาดหวังของผู้สูงอายุต่อการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลลาดแค โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ รองลงมา คือ ด้านกลวิธีการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุ ด้านกิจกรรมโรงเรียนผู้สูงอายุ ด้านสภาพแวดล้อมโรงเรียนผู้สูงอายุ และด้านหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าต้องการให้โรงเรียนผู้สูงอายุใช้หลักสูตรที่เน้นกิจกรรม นันทนาการ เพื่อสร้างความสุขให้กับผู้สูงอายุซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูโสภณพุทธิศาสตร์, พระปลัดบุญเจิด สุจิตโต (สุนทรสุข), พระเทิดศักดิ์ สดดินธโร (ศรีวิรัตน์), นพดล ดีไทยสงค์, และเกษม แสงนนท์ (2562 : 2) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง โรงเรียนผู้สูงอายุ : การจัดการสุขภาวะและสวัสดิการผู้สูงอายุในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินการของโรงเรียนผู้สูงอายุในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อส่งเสริมสุขภาวะผู้สูงอายุและเกิดจากพฤติกรรมในการใช้ชีวิต การบริโภคอาหารและมีกิจกรรมร่วมกันใน ชุมชนปราศจากความเครียด ส่งผลต่อสุขภาวะทางด้านร่างกายและจิตใจ ผู้สูงอายุใน ชุมชนชน จะมีอายุที่ยืนยาวกว่าผู้สูงอายุใน

ปัญหา อุปสรรค และความต้องการในการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลลาดแค พบว่า ผู้สูงอายุมีความต้องการให้หน่วยงานหรือองค์กรภาครัฐต่าง ๆ จัดสรรงบประมาณสนับสนุนในการจัดกิจกรรมของโรงเรียน ขอบกิจกรรมมากที่สุด คือ นันทนาการ ร้องรำ ทำเพลง การเล่นดนตรี เต้นรำและการแสดง และมีความต้องการมากที่สุด คือ เป็นแหล่งชุมชนพบปะสังสรรค์ของผู้สูงอายุ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของโกสินทร์ ชี้ทางดี (2562 : 3) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุในจังหวัด

ลพบุรี ผลการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุในจังหวัดลพบุรี พบว่า ผู้นำหรือนายกองค์การบริหารส่วนตำบลไม่ให้ความสำคัญ มีผู้สูงอายุเข้าร่วมกิจกรรมน้อย วิทยากรไม่เพียงพอไม่มีสถานที่ในการจัดตั้งโรงเรียนอย่างเป็นทางการ ต้องอาศัยอาคารเรียนในวัดหรืออาคารขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นการชั่วคราว ผู้สูงอายุบางส่วนเรียนไม่ครบหลักสูตร มีปัญหาด้านสุขภาพ ปัญหาและอุปสรรคต่อการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุในจังหวัดลพบุรีพบว่า งบประมาณไม่เพียงพอเป้าหมายไม่ชัดเจน ผู้สูงอายุเข้าร่วมกิจกรรมน้อยเพราะเดินทางไม่สะดวกมีปัญหาสุขภาพ บางคนไม่สามารถเรียนจนครบหลักสูตรขาดวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญ ไม่มีสถานที่เหมาะสมในการจัดตั้งโรงเรียน แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุในจังหวัดลพบุรีประกอบด้วย การสร้างการมีส่วนร่วมของทุกหน่วยงานหรือทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรม เช่น หาสถานที่จัดกิจกรรมที่เหมาะสมที่ผู้สูงอายุ สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ง่าย ต้องเลือกเป้าหมายที่เป็นผู้สูงอายุที่สมควรได้รับความช่วยเหลือในการพัฒนาที่ชัดเจน มีการสื่อสารที่เหมาะสม มีการกำหนดระยะเวลา การสร้างแกนนำและเนื้อหาหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการ ควรมีการสร้างความมั่นใจด้วยการจัดหาที่อยู่อาศัย ที่ปลอดภัยให้กับกลุ่มด้อยโอกาสรวมทั้งเสริมเบี้ยยังชีพให้พอเพียงกับการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุด้วยจึงจะทำให้การดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุเกิดความยั่งยืน

แนวทางการพัฒนาโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลลาดแค คือ การมีแกนนำหรือทีมงานที่เข้มแข็ง ทุ่มเท เสียสละ และมีความมุ่งมั่นที่จะสร้างสรรค์กิจกรรม มีการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง พยายามผลักดันให้ผู้สูงอายุทุกคนมีตัวตน สร้างเครือข่าย ให้ความสำคัญกับภาคีเครือข่าย มีการเรียนรู้และพัฒนาการดำเนินงาน มีการประเมินผลการดำเนินงาน รู้จุดแข็ง จุดอ่อนของโรงเรียน และพัฒนาปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่บกพร่องให้ดีขึ้น และให้การสนับสนุน ด้านงบประมาณ บุคลากร การประสานเครือข่าย ในการขับเคลื่อนงานโรงเรียนผู้สูงอายุให้สามารถดำเนินงานได้อย่างราบรื่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณรงค์ ปัดแก้ว, พระครูสุตขยาภรณ์, และดิลก บุญอัม (2561 : 3) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบและกระบวนการจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุในจังหวัดลำปาง ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบและกระบวนการจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุจังหวัดลำปาง 1) มีการวางแผนรายละเอียดกิจกรรม ค่าใช้จ่าย สถานที่อบรม และจัดทำโครงการพร้อม 2) มีกิจกรรมอบรมให้ความรู้แก่ผู้สูงอายุ 3) มีการดำเนินการประสานขอความร่วมมือและสนับสนุน จากหน่วยงานราชการอื่น และภาคเอกชน หรือชุมชน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรส่งเสริมให้มีแกนนำหรือทีมงานที่เข้มแข็ง ทุ่มเท เสียสละ และมีความมุ่งมั่นที่จะสร้างสรรค์กิจกรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุ
- 2) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรพยายามผลักดันให้ผู้สูงอายุทุกคนมีตัวตน ได้แสดงออก มีส่วนร่วมกับทุกๆ กิจกรรม และดึงศักยภาพของผู้สูงอายุออกมาให้ได้มากที่สุด

3) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นควรสร้างเครือข่ายผู้นำที่เข้มแข็งทั้งผู้นำในชุมชนและเครือข่ายในหมู่สมาชิกของโรงเรียนผู้สูงอายุด้วยกัน

4) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นให้การสนับสนุน ด้านงบประมาณ บุคลากร การประสานเครือข่าย ซึ่งถือเป็นหน่วยงานที่มีบทบาทในการขับเคลื่อนงานโรงเรียนผู้สูงอายุให้สามารถดำเนินงานได้อย่างราบรื่น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาความต้องการต่อการดำเนินการของโรงเรียนผู้สูงอายุในแต่ละบริบทโรงเรียนผู้สูงอายุ ตำบลลาดแค อำเภอนนทบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์

2) ควรศึกษาการวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง อุปสรรค และโอกาส เพื่อพัฒนาศักยภาพโรงเรียนผู้สูงอายุในพื้นที่ ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

3) ควรศึกษาถึงผลสัมฤทธิ์จากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นของนักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลลาดแค อำเภอนนทบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์

เอกสารอ้างอิง

กรมกิจการผู้สูงอายุ. (2563). สถิติผู้สูงอายุของประเทศไทย 77 จังหวัด ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2563. ออนไลน์.

สืบค้นเมื่อ 1 กรกฎาคม 2564. แหล่งที่มา: <https://www.dop.go.th/th/know/side/1/1/335>.

โกสินทร์ ชัยทางดี. (2562). แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุในจังหวัดลพบุรี. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยปทุมธานี. 11 (2), 325-336.

ณรงค์ ปัดแก้ว, พระครูสุตชยาภรณ์, และติลก บุญอิม. (2561). รูปแบบและกระบวนการจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุในจังหวัดลำปาง. รายงานการวิจัย. ลำปาง: วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระครูโสภณพุทธิศาสตร์ และคณะ. (2562). โรงเรียนผู้สูงอายุ : การจัดการสุขภาวะและสวัสดิการผู้สูงอายุในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์. 6 (2), 960-972.

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.). (2564). การจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 1 กรกฎาคม 2564. แหล่งที่มา: <https://resourcecenter.thaihealth.or.th/health-literacy/>.

รูปแบบการบริหารจัดการอาชีวศึกษาเกษตรเพื่อการสร้างเกษตรกรยุคใหม่ของ
สถานศึกษาอาชีวศึกษาเกษตร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
**The Model for the Administration of Vocational Education in Agriculture
to Create Young Smart Farmers of Vocational Education Institute of
Agriculture under Office of the Vocational Education Commission**

ชาติชาย เกตุพรหม¹, เอกราช โสมิตพิมานเวช²,
ยุทธศาสตร์ กงเพชร³, อุดลย์ พิมพ์ทอง⁴ และ สัมฤทธิ์ กางเพ็ง⁵
สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา¹
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น^{2,5}
มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ^{3,4}

**Chartchai Getprom¹, Ekkarach Kositpimanwet²,
Yutthasat Kongpet³, Adul Pimthong⁴ and Samrit Kangpheng⁵**
Office of Vocational Education Commission Ministry of Education¹
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Khon Kaen Campus^{2,5}
North Eastern University^{3,4}
Corresponding Author, E-mail: karuns@kku.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและแนวทางการบริหารจัดการอาชีวศึกษาเกษตรเพื่อการสร้างเกษตรกรยุคใหม่ของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเกษตร 2) สร้างและทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการอาชีวศึกษาเกษตรเพื่อการสร้างเกษตรกรยุคใหม่ของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเกษตร 3) ประเมินผลการใช้รูปแบบและจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายในการบริหารจัดการอาชีวศึกษาเกษตรเพื่อการสร้างเกษตรกรยุคใหม่ของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเกษตร กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษา และครู 434 คน และเกษตรกรและผู้ประกอบการ 272 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า (1) โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันการบริหารจัดการอยู่ในระดับปานกลาง และมีแนวทางการบริหารจัดการ คือ ควรกำหนดเป้าหมาย คณะกรรมการ กระบวนการ และคุณสมบัติหรือคุณภาพของเกษตรกรยุคใหม่ (2) รูปแบบการบริหารจัดการอาชีวศึกษาเกษตรเพื่อการสร้างเกษตรกรยุคใหม่ของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเกษตรมี 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) กลไกการขับเคลื่อนการบริหารจัดการ 2) คณะกรรมการร่วมเพื่อการสร้างเกษตรกรยุคใหม่ 3) กระบวนการบริหารจัดการ และ 4) คุณภาพเกษตรกรยุคใหม่ หลังทดลองใช้รูปแบบโดย

* วันที่รับบทความ: 28 กรกฎาคม 2565; วันที่แก้ไขบทความ: 29 กรกฎาคม 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 30 กรกฎาคม 2565

Received: July 28, 2022; Revised: July 29, 2022; Accepted: July 30, 2022

ภาพรวมความพึงพอใจของเกษตรกรยุคใหม่ที่มีต่อการดำเนินงานตามโครงการมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด และเกษตรกรยุคใหม่ที่ได้รับการพัฒนาผ่านกระบวนการเรียนหรือการฝึกอบรมแล้วประสบความสำเร็จมีผลผลิตและรายได้เป็นที่ปรากฏในระดับการพึ่งพาตนเองมีจำนวนเพิ่มขึ้น และ(3) ผลการประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารจัดการอาชีวศึกษาเกษตรเพื่อการสร้างเกษตรกรยุคใหม่ของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเกษตร

คำสำคัญ : รูปแบบ; เกษตรกรยุคใหม่; สถานศึกษาอาชีวศึกษาเกษตร

Abstracts

The purposes this research were 1) to study the condition and the guidelines for the administration of vocational education in agriculture to create young smart farmers of Vocational Education Institute of Agriculture, 2) to set and try out the model for the administration of vocational education in agriculture to create young smart farmers of Vocational Education Institute of Agriculture, 3) to evaluation the model and set the proposed policy for the administration of vocational education in agriculture to create young smart farmers. The sample consisted of 434 school administrators and teachers, and 272 farmers and entrepreneurs. Data were collected by questionnaires, interview forms, and focus group discussions. The data were analyzed using percentage, means, standard deviation and content analysis. The research findings were as follows: (1) In general, the conditions for the administration of vocational education in agriculture to create young smart farmers was at the moderate level. There is a management approach which is to set goals, committees, processes and qualifications or quality of young smart farmers. (2) The model for the administration of vocational education in agriculture to create young smart farmers of Vocational Education Institute of Agriculture consisted of 4 main principles as follows: 1) the goals, 2) the committee, 3) the process for the administration and 4) the quality of young smart farmers. After trying out the model it was found that the opinion towards the model was at the high level. Beside, the farmers' satisfactions towards the operation through the model was at the highest level and the amounts of successful young smart farmers were increasing. (3) The evaluation of the model for the administration of vocational education in agriculture to create young smart farmers were as follows: Overall, the average is at a high level. It is possibility and utility.

Keywords: Model; Young Smart Farmers; Vocational Education Institute Of Agriculture.

บทนำ

แผนพัฒนาการเกษตรในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) เป็นส่วนหนึ่งของแผนยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) ถือเป็นกรอบแนวทางสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาภาคการเกษตรในระยะ 5 ปีแรก (พ.ศ. 2560 – 2564) และนโยบายรัฐบาลภายใต้วิสัยทัศน์ “ภาคการเกษตรก้าวไกลด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม ตลาดนำการผลิต ชีวितเกษตรกรรมคุณภาพ ทรัพยากรการเกษตรมีความสมดุลและยั่งยืน” ครอบคลุมการพัฒนาภาคการเกษตรใน 5 ด้าน ประกอบด้วย การสร้างความ

เข้มแข็งให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกร การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสินค้าเกษตร การเพิ่มความสามารถในการแข่งขันด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม การบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน และการพัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ โดยมีกระบวนการขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติผ่านกลไกขับเคลื่อนในระดับนโยบาย ยุทธศาสตร์ และหน่วยปฏิบัติ ที่จะช่วยกำกับให้ทุกหน่วยงานจัดทำแผนงานโครงการสำคัญที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนา ภายใต้แผนพัฒนาการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) รวมทั้งติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนงาน โครงการสำคัญดังกล่าวให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ ซึ่งจะเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืนได้ในท้ายที่สุด (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2560 : 5)

อย่างไรก็ตาม การพัฒนาประเทศชาติจำเป็นต้องอาศัยทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ เครื่องมือในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์คือการศึกษ และส่วนสำคัญต้องได้รับการสนับสนุนจากต้นสังกัดสนับสนุนส่งเสริมการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล เนื่องจากอาชีพเกษตรกรรมในประเทศไทยมีประชาชนจำนวนมากที่สุดที่ยึดเป็นอาชีพหลัก สถานศึกษาอาชีวศึกษาเกษตร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจำเป็นต้องพัฒนาผู้สำเร็จการศึกษาให้มีความรู้และประสบการณ์ เพื่อยกระดับผู้ประกอบการเกษตรรุ่นใหม่สู่ความเป็นมืออาชีพในระดับสากล ซึ่งเป็นการรวมเอาเทคโนโลยีนวัตกรรมใหม่ๆทางเกษตรผนวกกำลังสร้างนวัตกรรมเศรษฐกิจใหม่ให้ไทยเป็นพื้นที่หนึ่งด้านเทคโนโลยีเกษตรระดับโลกได้ ซึ่งผู้ประกอบการรุ่นใหม่ที่ผ่านการอบรมเกษตรกรจะต้องพัฒนาการอุตสาหกรรมเกษตรของไทยให้แข่งขันในระดับสากลได้ (เอกราช โฆษิตพิมานเวช, 2562 : 3)

แนวคิด “สมาร์ทฟาร์มเมอร์ (Smart Farmer)” เป็นวัตถุประสงค์ของยุทธศาสตร์ที่ 1 จาก 4 ประเด็นยุทธศาสตร์ของ แผนพัฒนาการเกษตร ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 แนวคิดนี้เน้นการพัฒนาเกษตรกรให้มีความสามารถในการพึ่งพาตนเองได้ มีภูมิคุ้มกันพร้อมรับความเสี่ยงในมิติของการผลิตและการตลาด รวมทั้งมีความสามารถในการผลิตและการตลาดในระดับที่พร้อมก้าวสู่การเป็นผู้จัดการฟาร์มมืออาชีพที่ทำการเกษตรได้จนประสบความสำเร็จเกษตรกรรมในประเทศไทยยังประสบปัญหาหลายด้าน โดยเฉพาะในมิติของผลิตภาพ (Productivity) ยังอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่สูงและรายได้เกษตรกรมีอัตราเฉลี่ยต่ำ เนื่องจากเกษตรกรไม่มีความรู้เพียงพอ ขาดข้อมูลเชิงลึกด้านการตลาดสำหรับวางแผนการผลิต รวมทั้งความรู้ในการผลิตสินค้าเกษตรคุณภาพสูงที่มีความปลอดภัยต่อผู้บริโภคและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ประเด็นปัญหาดังกล่าวสะท้อนว่าอาชีพเกษตรกรยังขาดการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะการสร้างความสามารถพึ่งพาตนเองได้ในระยะยาว ซึ่งจะทำให้ภาครัฐไม่จำเป็นต้องกำหนดนโยบายเพื่อแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าและโอบอุ้มเกษตรกร แนวคิด “สมาร์ทฟาร์มเมอร์” จึงเป็นกลไกสำคัญในการตอบโจทย์การพัฒนาดังกล่าว ในมุมมองของศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติซึ่งได้นำเสนอ Smart Farm Flagship ในภาคการเกษตร แนวคิดหลักของสมาร์ทฟาร์มเมอร์คือการใช้เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์ รวมถึงเทคโนโลยีสารสนเทศ ในการพัฒนาห่วงโซ่อุปทานสินค้าเกษตรเพื่อยกระดับผลิตภาพ มาตรฐานสินค้าและลดต้นทุน โดยการพัฒนาเกษตรกรรมใน 4 ด้าน ได้แก่ 1)

ลดต้นทุน 2) เพิ่มคุณภาพการผลิตและมาตรฐานสินค้า 3) ลดความเสี่ยงจากศัตรูพืชและภัยธรรมชาติและ 4) การจัดการและส่งผ่านความรู้

จากความสำคัญและสภาพปัญหาเกี่ยวกับการประกอบอาชีพเกษตรกรรมของประเทศไทยดังกล่าว โดยเฉพาะการบริหารจัดการอาชีวศึกษาเกษตรเพื่อสร้างเกษตรกรยุคใหม่ ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาเกษตร จึงได้ตระหนักและให้ความสำคัญ ในการแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพผู้เรียนหรือเกษตรกรยุคใหม่ ประกอบกับปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ยังไม่มีรูปแบบการบริหารจัดการอาชีวศึกษาเกษตรเพื่อการสร้างเกษตรกรยุคใหม่ (Young Smart Farmers) ของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเกษตร ที่เกิดจากการศึกษาวิจัยอย่างเป็นระบบ ผู้วิจัยจึงสนใจและมีความต้องการจำเป็นเร่งด่วนในการแก้ปัญหาและพัฒนา จึงได้จัดทำวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการอาชีวศึกษาเกษตรเพื่อการสร้างเกษตรกรยุคใหม่ (Young Smart Farmers) ของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเกษตร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา อันจะเป็นประโยชน์ทั้งต่อผู้เรียนและเกษตรกรในชุมชนเพื่อสร้างเกษตรกรยุคใหม่ (Young Smart Farmers) ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและแนวทางการบริหารจัดการอาชีวศึกษาเกษตรเพื่อการสร้างเกษตรกรยุคใหม่ของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเกษตร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
2. เพื่อสร้างและทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการอาชีวศึกษาเกษตรเพื่อการสร้างเกษตรกรยุคใหม่ของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเกษตร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
3. เพื่อประเมินผลการใช้รูปแบบและจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายการบริหารจัดการอาชีวศึกษาเกษตรเพื่อการสร้างเกษตรกรยุคใหม่ของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเกษตร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) โดยมีขั้นตอนการดำเนินการตามวัตถุประสงค์การวิจัย 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาสภาพปัจจุบันและแนวทางการบริหารจัดการอาชีวศึกษาเกษตรเพื่อการสร้างเกษตรกรยุคใหม่ของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเกษตร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยการวิเคราะห์เอกสาร การสอบถามผู้บริหารสถานศึกษา 119 คน ครูผู้สอน 315 คน และเกษตรกรและผู้ประกอบการ จำนวน 272 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) และศึกษาแนวทางการบริหารจัดการอาชีวศึกษาเกษตรเพื่อการสร้างเกษตรกรยุคใหม่ โดยการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 12 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และประเมินความเหมาะสมของแนวทางการบริหาร

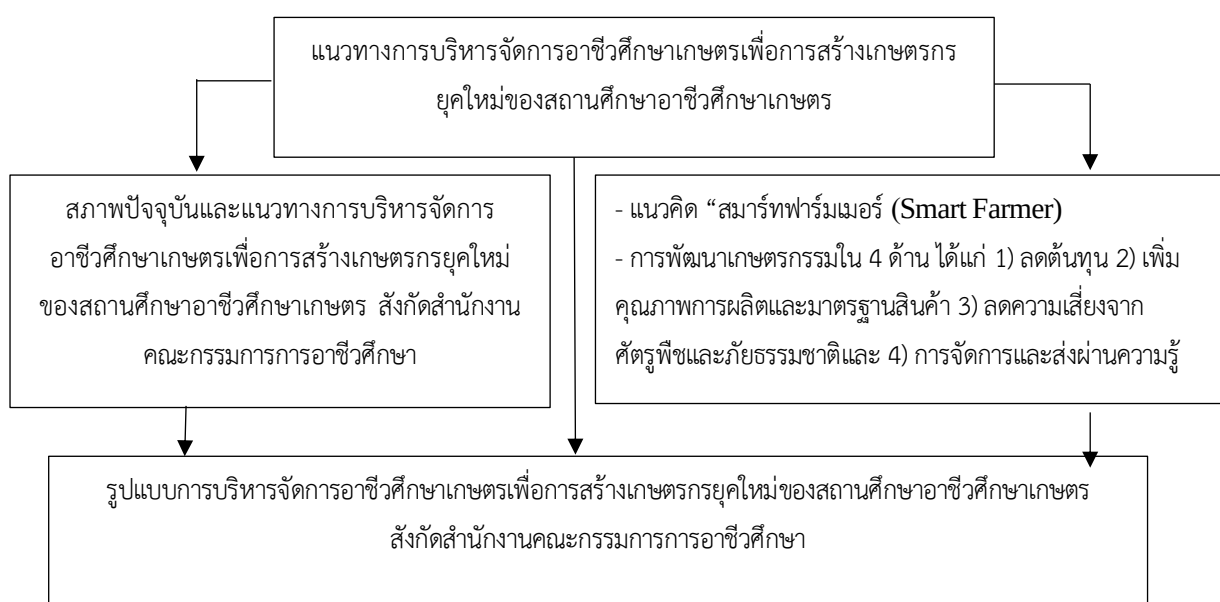
จัดการอาชีวศึกษาเกษตรเพื่อการสร้างเกษตรกรยุคใหม่ ที่ได้จากการวิเคราะห์เอกสาร การใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์ ด้วยแบบประเมิน โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน

2. สร้างรูปแบบการบริหารจัดการอาชีวศึกษาเกษตรเพื่อการสร้างเกษตรกรยุคใหม่ (Young Smart Farmers) ของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเกษตร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยการสนทนากลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน เกษตรกร และผู้เชี่ยวชาญด้านรูปแบบ จำนวน 22 คน ตรวจสอบร่างรูปแบบ โดยการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 15 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 25 คน และทดลองใช้รูปแบบในวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีร้อยเอ็ด

3. ประเมินผลการใช้รูปแบบด้วยแบบสอบถาม จากบุคลากรของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเกษตร ที่เป็นแหล่งข้อมูลในการนำรูปแบบไปใช้ จำนวน 8 แห่ง ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และจัดการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา และนำผลจากการวิจัยไปจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายการบริหารจัดการอาชีวศึกษาเกษตรเพื่อการสร้างเกษตรกรยุคใหม่ของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเกษตร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยรูปแบบการบริหารจัดการอาชีวศึกษาเกษตรเพื่อการสร้างเกษตรกรยุคใหม่ของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเกษตร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ดังแสดงในแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

การวิจัยรูปแบบการบริหารจัดการอาชีวศึกษาเกษตรเพื่อการสร้างเกษตรกรยุคใหม่ (Young Smart Farmers) ของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเกษตร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและแนวทางการบริหารจัดการอาชีวศึกษาเกษตรเพื่อการสร้างเกษตรกรยุคใหม่ของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเกษตร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

1.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันการบริหารจัดการอาชีวศึกษาเกษตรเพื่อการสร้างเกษตรกรยุคใหม่ของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเกษตร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ด้วยแบบสอบถาม พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการติดตามและประเมินผล (Check) ด้านการปรับปรุงและพัฒนา (Act) และด้านการวางแผนจัดการอาชีวศึกษาเกษตรเพื่อการสร้างเกษตรกรยุคใหม่ (Plan) ตามลำดับ

1.2 ผลการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการอาชีวศึกษาเกษตรเพื่อการสร้างเกษตรกรยุคใหม่ของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเกษตร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ด้วยการสัมภาษณ์ สรุปได้ดังนี้

1. ด้านการกำหนดเป้าหมายการจัดการอาชีวศึกษาเกษตรเพื่อการสร้างเกษตรกรยุคใหม่ พบว่า ควรสร้างความตระหนักให้เกษตรกรยุคใหม่มีความรู้และทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) ควรให้เกษตรกรยุคใหม่สามารถนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนางานฟาร์มเป็นงานฟาร์มอัจฉริยะ (Smart Farm) 2. ด้านคณะกรรมการจัดการอาชีวศึกษาเกษตรเพื่อการสร้างเกษตรกรยุคใหม่ พบว่า ควรมีคณะกรรมการบริหารงานการจัดการอาชีวศึกษาเกษตรเพื่อการสร้างเกษตรกรยุคใหม่ และคณะกรรมการดำเนินงานการจัดการอาชีวศึกษาเกษตรเพื่อการสร้างเกษตรกรยุคใหม่ ควรจัดโครงสร้างการบริหารงานการจัดการอาชีวศึกษาเกษตรเพื่อการสร้างเกษตรกรยุคใหม่และดำเนินงานอย่างเป็นระบบ 3. ด้านกระบวนการบริหารจัดการอาชีวศึกษาเกษตรเพื่อการสร้างเกษตรกรยุคใหม่ พบว่า ควรประยุกต์ใช้แนวคิด ทฤษฎี กระบวนการบริหารจัดการมาใช้ กระบวนการบริหารควรบูรณาการทฤษฎีกระบวนการบริหารแบบ PDCA, POLC และ ทฤษฎีระบบ (System Theory) ควรมีการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนอาชีวศึกษาเกษตร เน้นการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning 4. ด้านคุณภาพเกษตรกรยุคใหม่ (Young Smart Farmers) พบว่า ควรมีความสามารถในการเข้าถึงแหล่งข้อมูล ควรมีความสามารถใช้ข้อมูลในการบริหารจัดการ ควรมีความสามารถวิจัยและพัฒนาการเกษตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ ควรมีทักษะในการบริหารจัดการการเกษตรด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีสมัยใหม่ได้

2. ผลการสร้างและทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการอาชีวศึกษาเกษตรเพื่อการสร้างเกษตรกรยุคใหม่ของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเกษตร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สรุปได้ดังนี้

2.1 รูปแบบที่สร้างขึ้นมี 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 เป้าหมายการจัดการอาชีวศึกษาเกษตรเพื่อการสร้างเกษตรกรยุคใหม่ พบว่า เป้าหมายการจัดการอาชีวศึกษาเกษตรเพื่อการสร้างเกษตรกรยุคใหม่ ประกอบด้วย 1) นำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนางานฟาร์ม 2) สร้างเกษตรกรยุคใหม่และผู้ประกอบการเกษตรโดยใช้แนวทางการสร้างสตาร์ทอัพ (Startup) 3) ส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ ปัจจัยการผลิต และเทคโนโลยีการเกษตรใหม่ ๆ 4) สร้างเกษตรกรยุคใหม่ให้มีความตระหนักถึงคุณภาพสินค้า ความปลอดภัยของผู้บริโภค มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม 5) ประเมินสมรรถนะผู้เรียนตามมาตรฐานอาชีพที่เกี่ยวข้องเพื่อยกระดับมาตรฐานเกษตรกรยุคใหม่ องค์ประกอบที่ 2 คณะกรรมการจัดการอาชีวศึกษาเกษตรเพื่อการสร้างเกษตรกรยุคใหม่ ประกอบด้วย 1) คณะกรรมการบริหารงานการจัดการอาชีวศึกษาเกษตรเพื่อการสร้างเกษตรกรยุคใหม่ 2) คณะกรรมการดำเนินงานการจัดการอาชีวศึกษาเกษตรเพื่อการสร้างเกษตรกรยุคใหม่ องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการบริหารจัดการอาชีวศึกษาเกษตรเพื่อการสร้างเกษตรกรยุคใหม่ มี 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นตอนวางแผนจัดการอาชีวศึกษาเกษตรเพื่อการสร้างเกษตรกรยุคใหม่ (Plan) 2) ขั้นตอนการจัดองค์การ (Organize) 3) ขั้นตอนการปฏิบัติตามแผน (Do) 4) ขั้นตอนการติดตามและประเมินผล (Check) และ 5) ขั้นตอนการปรับปรุงและพัฒนา (Act) และองค์ประกอบที่ 4 คุณภาพเกษตรกรยุคใหม่ (Young Smart Farmers) 1) มีความสามารถในการเข้าถึงแหล่งข้อมูลและใช้ข้อมูลในการบริหารจัดการรวมทั้งสามารถวิจัยและพัฒนาการเกษตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2) มีทักษะในการบริหารจัดการการเกษตรด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีสมัยใหม่ 3) เป็นเกษตรกรยุคใหม่ที่เป็นผู้ประกอบการ โดยใช้แนวทางการสร้างสตาร์ทอัพ (Startup) ร่วมกับสถานประกอบการและแหล่งทุน 4) มีความตระหนักถึงคุณภาพสินค้า ความปลอดภัยของผู้บริโภค และมีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม 5) มีสมรรถนะตามมาตรฐานอาชีพในสาขาวิชาชีพเกษตรกรรม และสาขาเกษตรกรรมตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง และรูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสม ผ่านเกณฑ์การประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิ ดังแสดงในแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 2 รูปแบบการบริหารจัดการอาชีวศึกษาเกษตรเพื่อการสร้างเกษตรกรยุคใหม่ (Young Smart Farmers) ของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเกษตร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

2.2 ผลการทดลองใช้รูปแบบ พบว่า ความพึงพอใจของเกษตรกรยุคใหม่ที่มีต่อรูปแบบ การบริหารจัดการอาชีวศึกษาเกษตรเพื่อการสร้างเกษตรกรยุคใหม่ของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเกษตร สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มี ค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การดำเนินโครงการ/กิจกรรมพัฒนาฟาร์มเป็นฟาร์มอัจฉริยะ (Smart Farming) และ พัฒนาศูนย์บ่มเพาะเกษตรกรรุ่นใหม่ อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาได้แก่ มีทักษะในการบริหารจัดการ การเกษตรด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีสมัยใหม่ อยู่ในระดับมากที่สุด และเกษตรกรยุคใหม่ที่ได้รับการพัฒนา

ผ่านกระบวนการเรียนหรือการฝึกอบรมแล้วและประสบความสำเร็จมีผลผลิตและรายได้เป็นที่ปรากฏในระดับการพึ่งพาตนเองได้ มีจำนวนเพิ่มขึ้น

3. ผลการประเมินผลการใช้รูปแบบและจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายการบริหารจัดการอาชีวศึกษาเกษตรเพื่อการสร้างเกษตรกรยุคใหม่ของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเกษตร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

3.1 สรุปผลการประเมินรูปแบบการบริหารจัดการอาชีวศึกษาเกษตรเพื่อการสร้างเกษตรกรยุคใหม่ของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเกษตร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ด้วยแบบสอบถาม พบว่า ภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านกระบวนการบริหารจัดการอาชีวศึกษาเกษตรเพื่อการสร้างเกษตรกรยุคใหม่ อยู่ในระดับมาก รองลงมาได้แก่ ด้านคณะกรรมการจัดการอาชีวศึกษาเกษตรเพื่อการสร้างเกษตรกรยุคใหม่ และด้านคุณภาพเกษตรกรยุคใหม่ อยู่ในระดับมาก

3.2 สรุปผลการประเมินรูปแบบการบริหารจัดการอาชีวศึกษาเกษตรเพื่อการสร้างเกษตรกรยุคใหม่ของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเกษตร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยการสนทนากลุ่ม ผู้ทรงคุณวุฒิสรุปว่า หลังการนำรูปแบบไปใช้ในสถานศึกษาอาชีวศึกษาเกษตร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา รูปแบบมีความเหมาะสมและมีความเป็นประโยชน์

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการอาชีวศึกษาเกษตรเพื่อการสร้างเกษตรกรยุคใหม่ของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเกษตร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ที่นำเสนอข้างต้นผู้วิจัยดำเนินการอภิปรายผลในประเด็นหลักที่สำคัญตามผลการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและแนวทางการบริหารจัดการอาชีวศึกษาเกษตรเพื่อการสร้างเกษตรกรยุคใหม่ของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเกษตร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

1.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันการบริหารจัดการอาชีวศึกษาเกษตรเพื่อการสร้างเกษตรกรยุคใหม่ของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเกษตร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จากผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการติดตามและประเมินผล (Check) ด้านการปรับปรุงและพัฒนา (Act) และด้านการวางแผนจัดการอาชีวศึกษาเกษตรเพื่อการสร้างเกษตรกรยุคใหม่ (Plan) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษายังให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการอาชีวศึกษาเกษตรเพื่อการสร้างเกษตรกรยุคใหม่ (Young Smart Farmers) ของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเกษตร ไม่มากเท่าที่ควร จะต้องเร่งเพิ่ม การพัฒนาให้ทุกฝ่ายได้ตระหนักและให้ความสำคัญให้มากขึ้น โดยใช้กระบวนการบริหารที่เป็นระบบทั้งขั้นการวางแผน การจัดองค์การ การปฏิบัติตามแผนหรือชั้นนำของผู้บริหาร และขั้นติดตามและประเมินผล ซึ่ง

เป็นกระบวนการบริหารที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของ ฟาโยล (Fayol, 1964 : 185) ; ดูบริน (DuBrin, 2010 : 12-13) ; ริงส์เวิร์ด ประเสริฐศรี (2550 : 13 – 14); จันทราณี สงวนนาม (2551 : 34-39) ; เนตร์พณียา ยาวีราข (2552 : 2-3) ที่ได้เสนอกระบวนการบริหารสรุปได้ 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การวางแผน (Planning) 2) การจัดรูปงานหรือการจัดองค์การ (Organizing) 3) การนำ (Leading) และ 4) การควบคุม (Controlling)

1.2 ผลการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการอาชีพศึกษาเกษตรเพื่อการสร้างเกษตรกรยุคใหม่ (Young Smart Farmers) ของสถานศึกษาอาชีพศึกษาเกษตร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ผลจากการวิจัย พบว่า 1) ควรสร้างความตระหนักให้เกษตรกรยุคใหม่มีความรู้และทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) 2) ควรให้เกษตรกรยุคใหม่สามารถนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้เพื่อการพัฒนางานฟาร์มเป็นงานฟาร์มอัจฉริยะ (Smart Farm) 3) ควรมีคณะกรรมการบริหารงานการจัดการอาชีวศึกษาเกษตรเพื่อการสร้างเกษตรกรยุคใหม่ 4) ควรจัดโครงสร้างการบริหารงานการจัดการอาชีวศึกษาเกษตรเพื่อการสร้างเกษตรกรยุคใหม่และดำเนินงานอย่างเป็นระบบ 5) ควรประยุกต์ใช้แนวคิดทฤษฎีกระบวนการบริหารจัดการมาใช้ กระบวนการบริหารควรบูรณาการทฤษฎีกระบวนการบริหารแบบ PDCA, POLC และ ทฤษฎีระบบ (System Theory) 6) ควรมีการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนอาชีวศึกษาเกษตรเน้นการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning 7) เกษตรกรยุคใหม่ควรมีความสามารถวิจัยและพัฒนาการเกษตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ และควรมีทักษะในการบริหารจัดการการเกษตรด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีสมัยใหม่ได้ สอดคล้องกับ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2559 : 33) ที่ได้กำหนดยุทธศาสตร์การสร้างเกษตรกรรุ่นใหม่ ไว้ในยุทธศาสตร์ที่ 1 สร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร แนวทางการพัฒนาที่ 2 เสริมสร้างความภาคภูมิใจและความมั่นคงในการประกอบอาชีพเกษตรกรกร ด้วยการสร้างเกษตรกรรุ่นใหม่เข้าสู่ภาคการเกษตร โดยร่วมมือกับสถาบันการศึกษาที่มีหลักสูตรการเรียนการสอนด้านการเกษตร ถ่ายทอดความรู้ทางวิชาการด้านการผลิตด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ ความรู้ ด้านการบริหารธุรกิจการตลาด และการเข้าถึงแหล่งสินเชื่อเพื่อการเกษตรให้กับเยาวชนรุ่นใหม่ ที่มีความมุ่งมั่นจะประกอบอาชีพเกษตรกร และส่งเสริมให้เกษตรกรรุ่นใหม่นำความรู้ทางการเกษตรไปถ่ายทอดและพัฒนา

2. ผลการสร้างและทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการอาชีวศึกษาเกษตรเพื่อการสร้างเกษตรกรยุคใหม่ของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเกษตร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

2.1 รูปแบบที่สร้างขึ้น พบว่า มี 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) เป้าหมายการจัดการอาชีวศึกษาเกษตรเพื่อการสร้างเกษตรกรยุคใหม่ 2) คณะกรรมการจัดการอาชีวศึกษาเกษตรเพื่อ การสร้างเกษตรกรยุคใหม่ 3) กระบวนการบริหารจัดการอาชีวศึกษาเกษตรเพื่อการสร้างเกษตรกรยุคใหม่ และ 4) คุณภาพเกษตรกรยุคใหม่ (Young Smart Farmers) และรูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสม ผ่านเกณฑ์การประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิ มีประเด็นที่นำมาอภิปรายตามองค์ประกอบของรูปแบบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 กลไกการขับเคลื่อนการอาชีวศึกษาเกษตรเพื่อการสร้างเกษตรกรยุคใหม่ จากการวิจัยพบว่า 1) สร้างเกษตรกรยุคใหม่และผู้ประกอบการเกษตร โดยใช้แนวทางการสร้างสตาร์ทอัพ (Startup) 2) สร้าง/นำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนางานฟาร์มเป็นงานฟาร์มอัจฉริยะ (Smart Farm) 3) ส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ ปัจจัยการผลิต และเทคโนโลยีการเกษตร ใหม่ ๆ 4) สร้างเกษตรกรยุคใหม่ให้มีความตระหนักถึงคุณภาพสินค้า ความปลอดภัยของผู้บริโภค มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม 5) ประเมินสมรรถนะผู้เรียนตามมาตรฐานอาชีพที่เกี่ยวข้องเพื่อยกระดับมาตรฐานเกษตรกรยุคใหม่ ซึ่งองค์ประกอบผ่านการตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การพัฒนารูปแบบควรระบุเป้าหมายของรูปแบบหรือวัตถุประสงค์ของรูปแบบ ไว้เป็นองค์ประกอบหนึ่งของรูปแบบ สอดคล้องกับแนวคิดของ คีเวส (Keeves, 1988 : 561-565) ที่กล่าวว่า องค์ประกอบของรูปแบบโดยสรุปควรประกอบด้วย 1) หลักการของรูปแบบลักษณะเป็นแนวความคิดภาพรวมที่ใช้ในการกำหนดกระบวนการหรือวิธีการ และกิจกรรมการดำเนินงานในลักษณะของความสัมพันธ์ที่มีความต่อเนื่อง 2) จุดมุ่งหมายหรือเป้าหมายของรูปแบบ มีลักษณะเป็นข้อความที่แสดงถึงสิ่งที่ต้องการจะให้เกิดผลในแต่ละกิจกรรมหรือวิธีการในรูปแบบ โดยสามารถตรวจวัดและประเมินผลได้ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สำราญ สารบรรณ (2561 : 145) ที่ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการสร้างเกษตรกรรุ่นใหม่เข้าสู่ภาคการเกษตร พบว่า มีเป้าหมายในการดำเนินงานคือ ต้องการพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ให้มีความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพทางการเกษตร ภูมิใจในอาชีพเกษตรกรรม สามารถพึ่งพาตนเองได้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของเกษตรกรรุ่นใหม่ พัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ให้เป็นผู้ประกอบการเกษตรที่นำเทคโนโลยีและนวัตกรรมเข้ามาใช้เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ใช้ศูนย์บ่มเพาะเกษตรกรรุ่นใหม่เป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเป็นต้นแบบของเกษตรกรรุ่นใหม่

องค์ประกอบที่ 2 คณะกรรมการจัดการอาชีวศึกษาเกษตรเพื่อการสร้างเกษตรกร ยุคใหม่ จากผลการวิจัย พบว่า ประกอบด้วย 1) คณะกรรมการระดับนโยบาย และ 2) คณะกรรมการระดับปฏิบัติการ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การดำเนินการบริหารจัดการอาชีวศึกษาเกษตรเพื่อการสร้างเกษตรกรยุคใหม่ของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเกษตร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในรูปแบบของการบริหารโดยองค์คณะบุคคลหรือรูปแบบของคณะกรรมการ เป็นการบริหารการทำงานเป็นกลุ่มหรือเป็นการบริหารแบบประชาธิปไตย ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือผู้ได้รับผลกระทบจากการบริหารจะเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย ร่วมกันคิด ร่วมกันดำเนินงาน ร่วมกันตัดสินใจและร่วมกันแก้ปัญหา ทำให้การดำเนินงานมีความรอบคอบและมีประสิทธิภาพมากขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ จินตนา รวมชมรัตน์ (2558 : 91) ที่ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในวิทยาลัยอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พบว่า รูปแบบประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ 1) การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาระบบทวิภาคี 2) การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการเรียนการสอน 3) การพัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพ

และทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี 4) การจัดหลักสูตรตามมาตรฐานวิชาชีพและตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน และ 5) การบริหารจัดการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล

องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการบริหารจัดการอาชีวศึกษาเกษตรเพื่อการสร้างเกษตรกรยุคใหม่ จากผลการวิจัย พบว่า มี 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นตอนการวางแผนจัดการอาชีวศึกษาเกษตรเพื่อการสร้างเกษตรกรยุคใหม่ (Plan) 2) ขั้นตอนการจัดองค์การ (Organize) 3) ขั้นตอนการปฏิบัติตามแผน (Do) 4) ขั้นตอนติดตามและประเมินผล (Check) และ 5) ขั้นตอนการปรับปรุงและพัฒนา (Act) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า องค์ประกอบของรูปแบบด้านกระบวนการบริหารจัดการอาชีวศึกษาเกษตรเพื่อการสร้างเกษตรกรยุคใหม่ดังกล่าว เป็นไปตามหลักแนวคิด ทฤษฎีการพัฒนาแบบที่จะต้องแสดงให้เห็นถึงกระบวนการหรือขั้นตอนดำเนินการของรูปแบบอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับผลการสังเคราะห์แนวคิดของ รังสรรค์ ประเสริฐศรี (2550 : 13-14) ; เนตร์พัฒนา ยาวีราช (2552: 2-3); วรณารถ แสงมณี (2553 : 10-11) พบว่า กระบวนการบริหาร ประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การนำ (Leading) การควบคุม/ขั้นติดตามและประเมินผล (Controlling) และ ขั้นตอนการปรับปรุงและพัฒนา (Act)

องค์ประกอบที่ 4 คุณภาพเกษตรกรยุคใหม่ (Young Smart Farmers) จากผลการวิจัย พบว่า 1) มีความสามารถในการเข้าถึงแหล่งข้อมูลและใช้ข้อมูลในการบริหารจัดการรวมทั้งสามารถวิจัยและพัฒนาการเกษตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2) มีทักษะในการบริหารจัดการการเกษตรด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีสมัยใหม่ 3) เป็นเกษตรกรยุคใหม่ที่เป็นผู้ประกอบการ โดยใช้แนวทางการสร้างสตาร์ทอัพ (Startup) ร่วมกับสถานประกอบการและแหล่งทุน 4) มีความตระหนักถึงคุณภาพสินค้า ความปลอดภัยของผู้บริโภค และมีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม 5) มีสมรรถนะตามมาตรฐานอาชีพในสาขาวิชาชีพเกษตรกรรม และสาขาเกษตรกรรมตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า คุณภาพเกษตรกรยุคใหม่ (Young Smart Farmers) ที่พบจากการวิจัยครั้งนี้ มีความเป็นไปได้ ความครอบคลุม และเหมาะสม ที่จะทำให้อเกษตรกรยุคใหม่ ประสบความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2560 : 41) ที่ได้กำหนดยุทธศาสตร์การส่งเสริมการเกษตรไว้ในยุทธศาสตร์ที่ 1 การส่งเสริมความมั่นคงในอาชีพของเกษตรกรและองค์กรเกษตรกร พัฒนาเกษตรกรให้เป็น Smart Farmer ส่งเสริมให้คนรุ่นใหม่เข้าสู่ภาคการเกษตร และพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ให้เป็น Young Smart Farmer มีการจัดกระบวนการพัฒนาและเสริมสร้างเครือข่ายอย่างเป็นระบบ สนับสนุนการใช้ ICT เทคโนโลยีสมัยใหม่ นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนาระดับเป็นผู้ประกอบการเกษตรและเป็นการกำลังหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาการเกษตรสมัยใหม่ตามนโยบายไทยแลนด์ 4.0 โดยบูรณาการกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ส่งเสริมยุวเกษตรกร (Farm Youth) ให้มีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพการเกษตร และสนับสนุนการรวมกลุ่มยุวเกษตรกร เสริมสร้างความรู้และทักษะด้านการเกษตรพื้นฐาน พัฒนาและเชื่อมโยงเครือข่ายความร่วมมือ โดยเฉพาะสถาบันการศึกษา เพื่อสนับสนุนการเตรียมความพร้อมยุวเกษตรกรสู่ภาคการเกษตร และสอดคล้อง

กับ คณะกรรมการขับเคลื่อนนโยบายเกษตรกรรุ่นใหม่ และ Smart Officer (2556 : 18-19) ได้กำหนดคุณสมบัติพื้นฐาน 6 ข้อของเกษตรกรรุ่นใหม่ (Young Smart Farmer) เป็นกรอบหลักเกณฑ์เบื้องต้นในการคัดกรองคุณสมบัติของเกษตรกรโดยต้องผ่านการพิจารณาตามตัวบ่งชี้อย่างน้อยหนึ่งตัวบ่งชี้ในแต่ละคุณสมบัติ ได้แก่ 1) มีความรู้ในเรื่องทำอยู่ 2) มีข้อมูลประกอบการตัดสินใจ 3) มีการบริหารจัดการผลผลิตและการตลาด 4) มีความตระหนักถึงคุณภาพสินค้าและความปลอดภัยของผู้บริโภค 5) มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม/สังคม และ 6) มีความภูมิใจในความเป็นเกษตรกร

2.2 ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการอาชีวศึกษาเกษตรเพื่อการสร้างเกษตรกรยุคใหม่ (Young Smart Farmers) ของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเกษตร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จากผลการวิจัย พบว่า ความพึงพอใจของเกษตรกรยุคใหม่ที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการอาชีวศึกษาเกษตร เพื่อการสร้างเกษตรกรยุคใหม่ (Young Smart Farmers) ของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเกษตร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นนี้ไปทดลองใช้กับผู้เข้าร่วมกิจกรรมในการดำเนินการตามโครงการทดลองใช้รูปแบบ ซึ่งแต่ละโครงการดำเนินการครอบคลุมวิธีการแต่ละองค์ประกอบของรูปแบบ เป็นโครงการที่ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เรียน และเกษตรกรยุคใหม่ในชุมชนมีส่วนร่วมดำเนินการ และรูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีองค์ประกอบของรูปแบบที่เน้นการสร้างเกษตรกรยุคใหม่ (Young Smart Farmers) ของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเกษตรอย่างเป็นระบบ โดยมีการกำหนดปัจจัยนำเข้า (Input) ด้านเป้าหมายของรูปแบบที่ชัดเจน คณะกรรมการบริหารและคณะกรรมการดำเนินงานที่เน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง กระบวนการของรูปแบบ (Process) ได้พัฒนาอย่างมีขั้นตอน และกำหนดคุณสมบัติหรือคุณภาพของผลผลิต (Output) ของรูปแบบอย่างเป็นรูปธรรม และรูปแบบสามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้จริง มีกระบวนการปฏิบัติหรือแนวปฏิบัติที่สะดวก เป็นรูปแบบที่มีประโยชน์ต่อผู้เรียนอย่างเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับแนวคิดของ บาร์โดและฮาร์ทแมน (Bardo & Hartman, 1982 : 70-76) ที่กล่าวว่า รูปแบบประกอบ ด้วยรายละเอียดมากน้อยเพียงใดจึงจะเหมาะสมและรูปแบบนั้นควรมีองค์ประกอบอะไรบ้าง ไม่ได้มีข้อกำหนดที่แน่นอน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปรากฏการณ์นั้น ๆ ตัวอย่าง เช่น รูปแบบที่มีลักษณะบางประการของระบบเปิด เป็นรูปแบบที่แสดงองค์ประกอบย่อยของระบบที่ประกอบด้วย 4 ส่วน คือ 1) ปัจจัยนำเข้า 2) กระบวนการ 3) ผลผลิต และ 4) ข้อมูลย้อนกลับจากสภาพแวดล้อม

3. ผลการประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารจัดการอาชีวศึกษาเกษตรเพื่อการสร้างเกษตรกรยุคใหม่ (Young Smart Farmers) ของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเกษตร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จากผลการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการอาชีวศึกษาเกษตรเพื่อการสร้างเกษตรกรยุคใหม่ (Young Smart Farmers) ของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเกษตร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และจำนวนเกษตรกรยุคใหม่ที่ได้รับการพัฒนาผ่านกระบวนการเรียนหรือการฝึกอบรมแล้วและประสบความสำเร็จมีผลผลิตและรายได้เป็นที่ปรากฏในระดับการ

พึ่งพาตนเองได้ มีจำนวนเพิ่มขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า รูปแบบการบริหารจัดการอาชีวศึกษาเกษตรเพื่อการสร้างเกษตรกรยุคใหม่ของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเกษตร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ที่พัฒนาขึ้นเป็นรูปแบบที่สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนอาชีวศึกษาเกษตรหรือเกษตรกรยุคใหม่ มีองค์ประกอบสำหรับการดำเนินการของรูปแบบที่ครอบคลุมเพื่อให้เกษตรกรยุคใหม่ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานตามเป้าหมาย เป็นรูปแบบที่ดีมีความเหมาะสม โดยเฉพาะมีการสร้างหรือพัฒนารูปแบบด้วยกระบวนการที่มีความเป็นระบบตามหลักการพัฒนารูปแบบ โดยเริ่มจากการศึกษาสภาพปัจจุบันและแนวทางการสร้างเกษตรกรยุคใหม่ของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเกษตร การสร้างรูปแบบ การตรวจสอบรูปแบบ การทดลองใช้ และการประเมินรูปแบบโดยผู้ใช้และผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สตรีกแลนด์ (Strickland, 2006 : 102) ที่ได้กล่าวถึงขั้นตอนการพัฒนารูปแบบไว้ว่า ประกอบด้วยขั้นตอนการดำเนินการอย่างเป็นระบบ 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย การวิเคราะห์ (Analysis) การออกแบบ (Design) การพัฒนา (Development) การนำไปทดลองใช้ (Implement) และการประเมินผล (Evaluation) ซึ่งเรียกว่า “ADDIE Model”

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1.1 ด้านกลไกการขับเคลื่อนการอาชีวศึกษาเกษตรเพื่อการสร้างเกษตรกรยุคใหม่ มีดังนี้ 1) ควรส่งเสริมการสร้างเกษตรกรยุคใหม่และผู้ประกอบการเกษตรโดยใช้แนวทางการสร้างสตาร์ทอัพ (Startup) 2) ควรสร้าง/นำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนางานฟาร์มเป็นงานฟาร์มอัจฉริยะ (Smart Farm) 3) ควรส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ ปัจจัยการผลิต และเทคโนโลยีการเกษตรใหม่ ๆ และ 4) ควรส่งเสริมการสร้างเกษตรกรยุคใหม่ให้มีความตระหนักถึงคุณภาพสินค้าความปลอดภัยของผู้บริโภค มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม

1.2 ด้านคณะกรรมการจัดการอาชีวศึกษาเกษตรเพื่อการสร้างเกษตรกรยุคใหม่ มีดังนี้ 1) ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการระดับนโยบาย เพื่อการสร้างเกษตรกรยุคใหม่ และกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการให้ชัดเจนและเป็นรูปธรรม องค์ประกอบของคณะกรรมการควรให้ชุมชนและเกษตรกรเข้ามามีส่วนร่วม และ 2) ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการระดับปฏิบัติการ เพื่อการสร้างเกษตรกรยุคใหม่ และกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการให้ชัดเจนและเป็นรูปธรรม

1.3 ด้านกระบวนการบริหารจัดการอาชีวศึกษาเกษตรเพื่อการสร้างเกษตรกรยุคใหม่ ควรดำเนินการเป็น 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นการวางแผนจัดการอาชีวศึกษาเกษตรเพื่อการสร้างเกษตรกรยุคใหม่ (Plan) 2) การจัดองค์การ (Organize) 3) การปฏิบัติตามแผน (Do) 4) การติดตามและประเมินผล (Check) ประกอบด้วย 5) การปรับปรุงและพัฒนา (Act)

1.4 ด้านคุณภาพเกษตรกรยุคใหม่ ผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาเกษตร ควรนำรูปแบบการบริหารจัดการอาชีวศึกษาเกษตรเพื่อการสร้างเกษตรกรยุคใหม่ของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเกษตร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ไปประยุกต์ใช้ โดยพัฒนาผู้เรียนหรือเกษตรกรยุคใหม่ให้มีคุณภาพ ดังนี้ 1) มีความสามารถในการเข้าถึงแหล่งข้อมูลและใช้ข้อมูลในการบริหารจัดการรวมทั้งสามารถวิจัยและพัฒนาการเกษตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2) มีทักษะในการบริหารจัดการการเกษตรด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีสมัยใหม่ 3) เป็นเกษตรกรยุคใหม่ที่เป็นผู้ประกอบการ โดยใช้แนวทางการสร้างสตาร์ทอัพ (Startup) ร่วมกับสถานประกอบการและแหล่งทุน 4.4 มีความตระหนักถึงคุณภาพสินค้า ความปลอดภัยของผู้บริโภค และมีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม และ 4) มีสมรรถนะตามมาตรฐานอาชีพในสาขาวิชาชีพเกษตรกรรม และสาขาเกษตรกรรมตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง

2. ข้อเสนอเชิงนโยบาย

ข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เกี่ยวกับการจัดการอาชีวศึกษาเกษตรเพื่อการสร้างเกษตรกรยุคใหม่ของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเกษตร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีดังนี้

นโยบายที่ 1 สนับสนุนและส่งเสริมการจัดการอาชีวศึกษาเกษตร ของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเกษตร ด้านการกำหนดเป้าหมายการจัดการอาชีวศึกษาเกษตรเพื่อการสร้างเกษตรกรยุคใหม่ โดยให้สถานศึกษาอาชีวศึกษาเกษตรดำเนินการ ดังนี้ 1) ส่งเสริมและสนับสนุนการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนางานฟาร์มเป็นงานฟาร์มอัจฉริยะ (Smart Farm) 2) ส่งเสริมการสร้างเกษตรกรยุคใหม่และผู้ประกอบการเกษตรโดยใช้แนวทางการสร้างสตาร์ทอัพ (Startup) 3) ส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ ปัจจัยการผลิต และเทคโนโลยีการเกษตรใหม่ ๆ 4) ส่งเสริมการสร้างเกษตรกรยุคใหม่ให้มีความตระหนักถึงคุณภาพสินค้า ความปลอดภัยของผู้บริโภค มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม และ 5) พัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะตามมาตรฐานอาชีพในสาขาวิชาชีพเกษตรกรรม และสาขาเกษตรกรรมตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง

นโยบายที่ 2 ให้มีการจัดการอาชีวศึกษาเกษตร ของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเกษตร ด้านกระบวนการบริหารจัดการอาชีวศึกษาเกษตรเพื่อการสร้างเกษตรกรยุคใหม่ ควรดำเนินการอย่างเป็นระบบตามหลักการหรือทฤษฎีกระบวนการบริหาร ซึ่งอาจใช้กระบวนการบริหารจัดการองค์การ 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นการวางแผนจัดการอาชีวศึกษาเกษตรเพื่อการสร้างเกษตรกรยุคใหม่ (Plan) 2) ขั้น การจัดองค์การ (Organize) 3) ขั้นการปฏิบัติตามแผน (Do) 4) ขั้นการติดตามและประเมินผล (Check) และ 5) ขั้นการปรับปรุงและพัฒนา (Act)

นโยบายที่ 3 ให้มีการจัดการอาชีวศึกษาเกษตรของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเกษตร ด้านการสร้างเกษตรกรยุคใหม่ (Young Smart Farmers) ให้มีคุณภาพ ดังนี้ 1) มีความสามารถในการเข้าถึงแหล่งข้อมูลและใช้ข้อมูลในการบริหารจัดการรวมทั้งสามารถวิจัยและพัฒนาการเกษตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2) มีทักษะ

ในการบริหารจัดการการเกษตรด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีสมัยใหม่ 3) เป็นเกษตรกรยุคใหม่ที่เป็นผู้ประกอบการ โดยใช้แนวทางการสร้างสตาร์ทอัพ (Startup) ร่วมกับสถานประกอบการและแหล่งทุน 4) มีความตระหนักถึงคุณภาพสินค้า ความปลอดภัยของผู้บริโภค และมีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม และ 5) มีสมรรถนะตามมาตรฐานอาชีพในสาขาวิชาชีพเกษตรกรรม และสาขาเกษตรกรรมตามแนวพระราชดำริ เศรษฐกิจพอเพียง

3. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

ผลจากการวิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับสถานศึกษาอาชีวศึกษาเกษตร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เพื่อการบริหารจัดการอาชีวศึกษาเกษตรเพื่อการสร้างเกษตรกรยุคใหม่ให้เกิดประสิทธิผล ดังนี้

- 3.1 ควรกำหนดเป้าหมายจัดการอาชีวศึกษาเกษตรเพื่อการสร้างเกษตรกรยุคใหม่
- 3.2 ควรมีคณะกรรมการจัดการอาชีวศึกษาเกษตรเพื่อการสร้างเกษตรกรยุคใหม่
- 3.3 ควรมีกระบวนการบริหารจัดการอาชีวศึกษาเกษตรเพื่อการสร้างเกษตรกรยุคใหม่
- 3.4 ควรกำหนดคุณสมบัติหรือคุณภาพของเกษตรกรยุคใหม่ (Young Smart Farmers) ให้

สอดคล้องกับสภาพและบริบทของสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2559). *คู่มือแนวทางการขับเคลื่อนนโยบาย Smart Farmer และ Smart Officer*. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2560). *แผนพัฒนาการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560 - 2564)*. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- คณะกรรมการขับเคลื่อนนโยบายเกษตรกรุ่นใหม่ Smart Farmer และ Smart Officer. (2556). *คู่มือการขับเคลื่อนนโยบาย Smart Farmer และ Smart Officer*. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- จินตนา รวมชมรัตน์. (2558). *รูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในวิทยาลัยอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. วิทยานิพนธ์ดุสิตุ์บัณฑิต สาขาวิชาการบริหารเพื่อพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี*.
- จันทรานี สงวนนาม. (2551). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: อรุณการพิมพ์.
- เนตร์พณียา ยาวีราช. (2552). *ภาวะผู้นำและผู้นำเชิงกลยุทธ์*. กรุงเทพมหานคร: ทริบเพิ้ล.
- รังสรรค์ ประเสริฐศรี. (2550). *การจัดการสมัยใหม่ (Modern Management)*. กรุงเทพมหานคร: ธรรมสาร.

- วรรณารถ แสงมณี. (2553). *องค์การ : ทฤษฎี การออกแบบและการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์*. กรุงเทพมหานคร: ดารณี สนามเตชะ.
- สำราญ สารบรรณ. (2561). *แนวทางการสร้างเกษตรกรรุ่นใหม่เข้าสู่ภาคการเกษตร. หลักสูตรการป้องกัน* ราชอาณาจักร รุ่นที่ 60 ปีการศึกษา พุทธศักราช 2560-2561 วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.
- เอกราช โฆษิตพิมานเวช. (2562). *รายงานการวิจัยภาวะผู้นำแบบยั่งยืนของการบริหารโรงเรียนเอกชน สังกัด* สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น. ขอนแก่น: สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น.
- Bardo, J. W., & Hartman, J. (1982). *Urban society: A systematic introduction*. New York: F. E. Peacock.
- DuBrin. (2010). *Essentials of Management* (5th ed). New York: South-Western College Publishing.
- Fayol, Henri. (1964). *General Industrial Management*. London : Pitman.
- Keeves, P.J. (1988). *Educational research, methodology, and measurement : An international handbook*. Oxford: Pergamon Press.
- Strickland, A. W. (2006). *ADDIE*. Idaho State University College of Education Science, Math & Technology Education. Retrieved March 2, 2017. From <http://www.ed.isu.edu/addie/index.htm>.

วัฒนธรรมทางการเมืองภายใต้การพัฒนาประชาธิปไตยของไทย

Political Culture under the Development of Thai Democracy

อัครารวรรณ ไชยะเขียว และ ยุทธนา ปราณีต

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Atcharawon Jaiyakeaw and Yuttana Praneet

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Corresponding Author, E-mail : raungsak2533@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องทราบวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของไทยเพื่อสรุปเป็นแนวทางในการพัฒนา คือ รัฐต้องส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตยทั้งในระดับล่างหรือระดับท้องถิ่นรวมทั้งการส่งเสริมการศึกษาตั้งแต่ระดับต้นจนถึงระดับมหาวิทยาลัย ต้องส่งเสริมและพัฒนาให้ประชาชนมีทัศนคติที่ดีมีความเชื่อมั่นศรัทธาต่อหลักการประชาธิปไตย จนประชาชนรู้สึกห่วงแหนระบอบประชาธิปไตย ซึ่งมีหลักการว่าการปกครองของประชาชน โดยประชาชน เพื่อประชาชน เคารพในหลักสิทธิและเสรีภาพของตนเองและบุคคลอื่นประกอบกับยึดมั่นในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ รวมทั้งเรื่องการแสดงความคิดเห็นและการรับฟังความคิดเห็นของคนอื่นเคารพหลักความเสมอภาค เคารพหลักนิติธรรม มีจิตใจเป็นประชาธิปไตยจึงทำให้วัฒนธรรมทางการเมืองมีพัฒนาการที่สูงขึ้น

คำสำคัญ : วัฒนธรรมทางการเมือง; การพัฒนา; ประชาธิปไตยของไทย

Abstracts

This academic article aims to know the democratic political culture of Thailand. To summarize as a guideline for development, the state must promote democratic governance at the lower or local level, as well as the promotion of education from the beginning to the university level. Must promote and develop people to have positive attitudes, confidence and faith in democratic principles. Until the people were worried about democracy It has the principle that the government of the people by the people for the people, respect for the rights and freedoms of themselves and others, together with adhering to human dignity. Including matters of expressing opinions and listening to other people's opinions, respecting the principle of equality Respect the rule of law Has a democratic mind, thus improving political culture.

Keywords : Political Culture; Development; Thai Democracy

* วันที่รับบทความ: 22 มีนาคม 2565; วันที่แก้ไขบทความ 5 เมษายน 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 19 เมษายน 2565

Received: March 22, 2022; Revised: April 5, 2022; Accepted: April 19, 2022

บทนำ

ภายหลังการเปลี่ยนรูปแบบการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นการปกครองแบบประชาธิปไตย อันทรงมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ประเทศไทยมีรัฐธรรมนูญที่เปิดโอกาสให้พลเมืองมีส่วนร่วมในการปกครองของประเทศตามระบอบประชาธิปไตย คือ การปกครองของประชาชน โดยประชาชน เพื่อประชาชนที่ยึดหลักเสียงข้างมากเป็นหลัก และให้ประชาชนเป็นผู้มีอำนาจสูงสุดในรัฐ เพื่อมุ่งหวังให้ประชาชนทุกคนมีสิทธิเสรีภาพและมีความเสมอภาคเท่าเทียมกันในกิจกรรมทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมทั้งนี้ความสำเร็จของระบอบประชาธิปไตยจึงขึ้นอยู่กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของพลเมืองไทย ฉะนั้นเพื่อให้การปกครองของประเทศไทยดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ชาวไทยทุกคนควรร่วมกันเสริมสร้างและสร้างสรรค์วัฒนธรรมทางการเมือง วัฒนธรรมทางการเมือง เป็นเรื่องของความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกของสังคมการเมือง โดยวัฒนธรรมทางการเมืองที่สังคมการเมืองต้องการก็มักถูกปลูกฝังให้เป็นความคิด อุดมการณ์ ความเชื่อ ของสมาชิกในสังคมเมืองนั้นๆ ดังนั้น วัฒนธรรมทางการเมืองจึงเป็นความคิดอุดมการณ์, ความเชื่อ ฯลฯ ที่ขึ้นตรงกับกระบวนการสร้างความคิด อุดมการณ์ ความเชื่อจากสถาบันในทางการเมืองต่างๆ ที่แปรผันต่างกันไปตามแต่ละสังคมการเมือง วัฒนธรรมทางการเมืองเป็นมโนทัศน์ที่สำคัญในสาขาวิชาการพัฒนาการเมือง ซึ่งเป็นสาขาวิชาในทางรัฐศาสตร์ (Heywood, 1997 : 245-249)

ประเทศไทยมีระบอบการเมืองและโครงสร้างทางการเมืองแบบประชาธิปไตยไม่เข้มแข็ง การพัฒนาระบอบประชาธิปไตยจึงไม่ได้เจริญขึ้นในสังคมไทย และระบอบประชาธิปไตยได้หยุดชะงักลงนั้นมีสาเหตุมาจากการกระทำรัฐประหารหลายครั้ง โดยสลับกันไปมาระหว่างรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งในระบอบประชาธิปไตยและรัฐบาลที่มาจากคณะรัฐประหารโดยการแต่งตั้ง จนกลายเป็นวงจรที่มิพึงปรารถนาในระบอบการเมืองไทย เมื่อพิจารณาการกระทำรัฐประหารแต่ละครั้งมีสาเหตุมาจากการแย่งชิงอำนาจกันในทางการเมืองในยุคแรก ๆ แต่ในระยะหลังสาเหตุของการกระทำรัฐประหารเพราะความขัดแย้งทางการเมืองโดยมีการแบ่งเป็นฝักเป็นฝ่ายเกิดการแตกแยกทางความคิดในหมู่ประชาชน รวมทั้งปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในระบอบการเมืองของประเทศไทย ความขัดแย้งทั้งหมดที่เกิดขึ้นล้วนแต่เป็นอุปสรรคในการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยในประเทศไทยอย่างยิ่ง นอกจากนั้นระบอบการเมืองของไทยก็ยังมีอีกหลายปัจจัยที่ทำให้การปกครองในระบอบประชาธิปไตยไม่ก้าวหน้า โดยเฉพาะสาเหตุที่มาจากวัฒนธรรมทางการเมืองที่ยังไม่เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ วัฒนธรรมทางการเมืองจะมีเอกลักษณ์หรือมีลักษณะเฉพาะในสังคมทางการเมืองของประเทศนั้น ๆ จนพัฒนาเป็นคุณค่าที่สำคัญในวิถีชีวิตของประชาชนจนกลายเป็นแบบอย่างของวัฒนธรรมทางการเมืองที่สืบทอดไปยังประชาชนรุ่นหลังในสังคมการเมืองของประเทศนั้น เป็นปรากฏการณ์ของวัฒนธรรมทางการเมืองที่แสดงถึงความเปลี่ยนแปลงของสังคมการเมือง และการเปลี่ยนแปลงในระบอบการเมืองการปกครองของประเทศนั้น ๆ การที่ประเทศไทยมีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยในบางช่วงเวลา และมีการปกครองจากการยึดอำนาจหรือการกระทำรัฐประหารสลับกันไปในช่วงเวลาใดก็แสดงถึงวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนชาวไทยว่า

บางครั้งก็ยอมรับในอำนาจของประชาชนหรือยอมรับการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกผู้ปกครองในระบอบประชาธิปไตย แต่บางครั้งก็ปฏิเสธผู้ปกครองที่ได้รับการเลือกตั้งจากระบอบประชาธิปไตย โดยเปลี่ยนไปยอมรับผู้ปกครองที่มาจากกระทำการรัฐประหารหรือการยึดอำนาจนั้นแต่สำหรับประชาชนฝ่ายที่นิยมการปกครองในระบอบประชาธิปไตยก็จะไม่เห็นด้วยกับการกระทำของคณะรัฐประหารซึ่งขัดกับอุดมการณ์ของหลักประชาธิปไตย วัฒนธรรมทางการเมืองแบบนี้ปรากฏอยู่ในสังคมไทยผลัดเปลี่ยนไปมาในสังคมการเมืองไทยมาโดยตลอด การพัฒนาระบอบประชาธิปไตยในสังคมไทยให้เข้มแข็งจึงต้องพิจารณาถึงวัฒนธรรมทางการเมือง และโครงสร้างทางการเมืองด้วย (ลิขิต ธีรเวคิน, 2552 : 15-25)

เนื่องจากเหตุการณ์บ้านเมืองในปัจจุบันมีการแบ่งแยกทางการเมือง จนเกิดขั้วอำนาจทางการเมือง อันมีแนวคิดที่แตกต่างกันอีกทั้งพลเมืองในประเทศขาดวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ก่อให้เกิดเหตุจลาจลส่งผลเสียต่อระบบการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ และการดำเนินชีวิตอันสงบสุขของสังคมไทย และความขัดแย้งทางการเมืองเป็นสาเหตุนำมาสู่การทำการรัฐประหาร ซึ่งไม่ส่งผลดีต่อวิถีทางแห่งประชาธิปไตย การเพิ่มประสิทธิภาพของการปกครองระบอบประชาธิปไตยจึงต้องอาศัยกระบวนการทางการเมืองของพลเมืองในสังคมที่มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ซึ่งปัจจัยที่มีผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย

กล่าวได้ว่าวัฒนธรรมทางการเมืองจะกลายเป็นเรื่องทางแนวความคิดที่ดูไม่ทันสมัยก็ตามแต่เป็นประเด็นที่จำเป็น และ “Classic” ถึงแม้ว่าประเด็นแนวคิดดังกล่าวจะถูกมองโดยนักรัฐศาสตร์บางท่านว่าเป็นแนวคิดที่เก่าแล้วเป็นผลิตผลของทฤษฎีกระแสหลักของสหรัฐอเมริกาที่อาจไม่มีนัยยะในทางวิชาการที่แท้จริง แต่สังคมมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาแนวคิดนี้ที่จะให้ตอบโต้ของการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมทางการเมืองของผู้คนในสังคม ไม่ว่าจะเป็นการตอบโต้เพื่อที่จะอธิบายการเปลี่ยนแปลงประชาธิปไตยและคุณภาพ (Quality of Democracy) ตลอดจนความรุนแรงและความขัดแย้งที่กำลังมีขึ้นในสังคม หรือแม้แต่การพัฒนาองค์ความรู้ที่จะอธิบายคำถามที่หลากหลายน่าสนใจในทางสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา ว่าวัฒนธรรมทางการเมืองมีธรรมชาติที่เปลี่ยนแปลงได้หรือไม่ แม้ว่าสังคมจะมีการพัฒนาการและเปลี่ยนแปลงไป

วัฒนธรรมทางการเมือง

วัฒนธรรมทางการเมือง เป็นทัศนคติความเชื่อ ความรู้สึกเกี่ยวกับกระบวนการทางการเมือง ถือเป็นสิ่งที่กำหนดพฤติกรรมของบุคคลในระบบการเมืองโดยครอบคลุมทั้งอุดมการณ์ทางการเมือง และปทัสถานในทางปฏิบัติของบุคคลในระบอบการเมืองนั้น วัฒนธรรมทางการเมืองจึงเป็นรูปแบบรวมของมิติทางด้านจิตวิทยา และด้านความรู้สึกนึกคิดของการเมืองแนวคิดดังกล่าวก็ครอบคลุมไปถึงประเด็นของแนวคิดทางการเมือง คือ อุดมการณ์ทางการเมือง ความชอบธรรมในการปกครอง อำนาจอธิปไตย ความเป็นชาติ การปกครองโดยยึดหลักกฎหมายและมติมหาชน (อุไรวรรณ ธนสถิตย์, 2552 : 1-14) วัฒนธรรมทางการเมืองตามแนวความคิด

ของนักวิชาการรัฐศาสตร์ (Almond & Verba, 1963 : 68-70) นั้นได้แบ่งวัฒนธรรมทางการเมืองเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. วัฒนธรรมทางการเมืองแบบค้ำคืบ (Parochial political culture) เป็นวัฒนธรรมทางการเมืองในระบบดั้งเดิม ประชาชนในสังคมไม่มีความรู้ ไม่มีบทบาททางการเมือง ไม่มีความคิดเห็น และไม่มีส่วนร่วมทางการเมือง ไม่ได้กำหนดบทบาททางการเมืองให้กับใคร ไม่มีรัฐธรรมนูญ และไม่มีข้อเรียกร้องทางการเมืองระหว่างประชาชนกับระบบการเมือง ประชาชนไม่ได้สนใจต่อระบบการเมือง วัฒนธรรมทางการเมืองแบบนี้ปรากฏในสังคมที่ปฏิบัติตามจารีตประเพณีดั้งเดิมซึ่งปกครองกันแบบง่าย ๆ เช่น ชนเผ่าเงาะป่าซาไก และชนเผ่าตองเหลืองในประเทศไทยหรือประชาชนในสังคมชนบทที่ห่างไกลความเจริญ เป็นต้นแต่ในปัจจุบันจะปรากฏกลุ่มวัฒนธรรมแบบค้ำคืบในยุคสมัยใหม่ก็มี เช่น เมื่อมีการเลือกตั้งทั่วไปประชาชนก็ไปลงคะแนนเสียง เมื่อลงคะแนนเลือกตั้งเสร็จแล้วก็ไม่ได้สนใจว่าใครจะได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่ได้ติดตามการทำงานหรือไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองแต่อย่างใด ถือเป็นวัฒนธรรมทางการเมืองแบบโบราณที่ปรากฏอยู่ในสังคมทางการเมืองสมัยใหม่ซึ่งยังคงปรากฏอยู่ในสังคมไทย

2. วัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้า (Subject political culture) เป็นวัฒนธรรมทางการเมืองที่ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจต่อระบบการเมืองโดยทั่ว ๆ ไปในระดับหนึ่ง ประชาชนในสังคมไม่มีความรู้สึก ว่าตนเองมีความหมายหรืออิทธิพลต่อระบบการเมือง ประชาชนได้ยอมรับอำนาจรัฐ เชื่อฟังและปฏิบัติตามกฎหมายของรัฐ แต่ไม่กล้าแสดงออก ไม่กล้าเรียกร้องทางการเมือง ไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยถือว่าการเมืองเป็นเรื่องของผู้มีอำนาจหรือผู้มีบารมี ลักษณะของวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้าจะพบได้ในกลุ่มคนชั้นกลางในประเทศกำลังพัฒนา ความเชื่อที่ฝังรากลึกมาตั้งแต่อดีตอันเป็นอิทธิพลของสังคมเกษตรกรรมซึ่งมองว่ารัฐมีอำนาจเป็นผู้ปกครองเท่านั้น ประชาชนทั่วไปควรมีหน้าที่เพียงเชื่อฟัง และปฏิบัติตามกฎหมายเท่านั้น วัฒนธรรมทางการเมืองแบบนี้จะพบเห็นได้ในสังคมทางการเมืองของประเทศไทย โดยเฉพาะประชาชนนิยมไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง แต่ไม่ได้ติดตามตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐรวมทั้งไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง

3. วัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม (Participant political culture) เป็นวัฒนธรรมทางการเมืองของกลุ่มบุคคลที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการเมืองเป็นอย่างดี ต้นตัวทางการเมืองตระหนักรู้ในทางการเมือง มีจิตสำนึกทางการเมืองสูง เห็นคุณค่าและความสำคัญในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง โดยเห็นว่าต้องควบคุม กำกับและตรวจสอบผู้ปกครองให้ใช้อำนาจปกครองเพื่อให้ระบบการเมืองตอบสนองความต้องการของประชาชนด้วยความเป็นธรรมรวมทั้งการบังคับใช้อำนาจตามกฎหมาย วัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมจะพบเห็นได้ในประเทศที่มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแบบก้าวหน้าสูงและมีชนชั้นกลางกลุ่มใหญ่ที่มีจิตสำนึกทางการเมืองรวมทั้งมีความรับผิดชอบสูงซึ่งจะมีอยู่ในประเทศอุตสาหกรรมหรือประเทศที่พัฒนาแล้ว

วัฒนธรรมทางการเมืองที่ปรากฏอยู่ในสังคมต่าง ๆ ตามทัศนะของ (Almond & Verba, 1963) นั้น เป็นการยากที่จะชี้ให้เห็นชัดเจนไปในสังคมต่าง ๆ ประชาชนในสังคมการเมืองทั้งประเทศจะมีวัฒนธรรมทางการเมืองเป็นแบบหนึ่งแบบใดโดยเฉพาะ อย่างไรก็ตามในสังคมการเมืองที่ประชาชนยังคงมีความแตกต่างกัน ด้านฐานะทางเศรษฐกิจ และสังคมการเมืองซึ่งจะมีผลต่อความรู้ทางการเมืองหรือจิตสำนึกทางการเมืองต่างกัน รวมทั้งความเข้าใจทางการเมืองของแต่ละบุคคลด้วย ทั้งนี้สรุปได้ว่าในสังคมต่าง ๆ ประชาชนจะมีลักษณะวัฒนธรรมทางการเมืองแบบผสม (Mixed political culture) ได้แก่

1. วัฒนธรรมทางการเมืองแบบคับแคบผสมไพร่ฟ้า (Parochial – subject political culture) เป็นวัฒนธรรมแบบที่ประชาชนไม่ยอมรับอำนาจในแบบดั้งเดิม เช่น อำนาจของหัวหน้าเผ่า หรือเจ้าของที่ดิน แต่ประชาชนเริ่มมีความจงรักภักดีต่อระบบการเมืองที่สลับซับซ้อนมากขึ้น หรือยอมรับอำนาจของรัฐบาลกลาง แทนที่จะยอมรับอำนาจของหัวหน้าเผ่า แต่ยังไม่สนใจเรียกร้องสิทธิทางการเมือง หรือไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง

2. วัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้าผสมมีส่วนร่วม (Subject – participant political culture) ในวัฒนธรรมการเมืองแบบนี้ ประชาชนกลุ่มหนึ่งมีความสนใจที่จะเข้าร่วมทางการเมือง และมีจิตสำนึกทางการเมืองสูง แต่ประชาชนอีกกลุ่มหนึ่งก็เฉื่อยชาไม่สนใจที่จะเข้าร่วมทางการเมือง โดยยังยอมรับในอำนาจรัฐบาลแบบปราศจากเงื่อนไข วัฒนธรรมทางการเมืองซึ่งมีการผสมกันในลักษณะเช่นนี้จะทำให้การเมืองไม่มั่นคงเพราะว่าประชาชนในกลุ่มที่ต้องการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นมีจำนวนน้อยอยู่ในสังคม วัฒนธรรมทางการเมืองแบบการมีส่วนร่วมก็จะถูกกดดันจากกลุ่มคนที่อยู่ในวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้าซึ่งเป็นประชาชนกลุ่มใหญ่ในสังคม เนื่องจากวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้านั้นจะเน้นไปทางด้านอำนาจนิยมถ้าหากในระยะยาวมีการจัดตั้งองค์กรหรือกลไกทางการเมืองและสถาบันต่าง ๆ ขึ้นภายใต้รัฐธรรมนูญ เช่นพรรคการเมือง คณะกรรมการการเลือกตั้ง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ และกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมือง เป็นต้น จะทำให้วัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้าถูกผสมผสานกันขึ้นจะทำให้มีความโน้มเอียงไปสู่วัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม การจะทำให้ระบอบประชาธิปไตยเจริญงอกงามขึ้นมีความต่อเนื่องยาวนาน วัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมอาจจะมีอิทธิพลทำให้ประชาชนที่โน้มเอียงไปทางอำนาจนิยมเปลี่ยนท่าที และทัศนคติเกิดเป็นลักษณะวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้าผสมการมีส่วนร่วม (วรรณธรรม กาญจนสุวรรณ, 2544 : 15-17)

3. วัฒนธรรมทางการเมืองแบบคับแคบผสมมีส่วนร่วม (Parochial Participant Culture) เป็นรูปแบบที่เกิดขึ้นในประเทศเกิดใหม่ และเป็นปัญหาในการพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองเพราะว่าประชาชนในประเทศเหล่านี้ส่วนมากจะมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบคับแคบ แต่จะถูกปลุกเร้าในเรื่องผลประโยชน์ทางเชื้อชาติ ศาสนา ทำให้เกิดความสนใจที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง เพื่อคุ้มครองประโยชน์เฉพาะกลุ่มของตนเอง การพยายามเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองเพื่อรักษาผลประโยชน์ของกลุ่มตนเองนำไปสู่ความขัดแย้งทาง

การเมือง โดยประชาชนกลุ่มหนึ่งอาจมีแนวคิดเอนเอียงไปทางอำนาจนิยม ในขณะที่ประชาชนอีกกลุ่มหนึ่งอาจเอนเอียงไปทางระบอบประชาธิปไตย ลักษณะความขัดแย้งนี้ทำให้โครงสร้างทางการเมืองไม่อิงอยู่กับรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งโดยเฉพาะ แต่จะขึ้นอยู่กับการปลุกเร้าเรื่องที่เกี่ยวข้องผลประโยชน์ (ฉานทิธี สันตะพันธ์, 2549 : ออนไลน์)

กล่าวโดยสรุป วัฒนธรรมทางการเมืองช่วยสร้างความชอบธรรม (Legitimization) ให้กับระบอบการปกครองเพราะประชาชนยอมรับระบอบการปกครองนั้นๆ เช่น วัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้าก็จะยอมรับระบอบเผด็จการหลายๆ ประเทศ ตระหนักถึงความสำคัญของการปลูกฝังวัฒนธรรมทางการเมือง จึงได้มีการผลิตซ้ำวัฒนธรรมทางการเมืองที่สนับสนุนระบอบการปกครองอย่างใดอย่างหนึ่งเสมอ เช่น จีนหลังการปฏิวัติ ค.ศ. 1949 ก็สร้างวัฒนธรรมทางการเมืองให้เหมาะกับระบอบการปกครองแบบคอมมิวนิสต์ สหภาพโซเวียตก็สร้างค่านิยมแบบ **Soviet Man** ขึ้นมา จอมพล ป.พิบูลสงครามก็ปลูกฝังวัฒนธรรมทางการเมือง “เชื่อผู้นำชาติพ้นภัย” และล่าสุดก็มีการสร้างค่านิยม 12 ประการเพื่อปลูกฝังวัฒนธรรมทางการเมืองขึ้นมา วัฒนธรรมทางการเมืองจึงเป็นส่วนช่วยกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง

วัฒนธรรมทางการเมืองบนวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย

วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยนั้นมีความนิยมอย่างแพร่หลายซึ่งประเทศต่าง ๆ ในโลกได้นำมาใช้เป็นระบบในการปกครองประเทศ นับตั้งแต่หลังสิ้นสุดยุคสงครามเย็นระหว่างประเทศมหาอำนาจตะวันตกซึ่งมีประเทศสหรัฐอเมริกาและอดีตสหภาพโซเวียต สังคมการเมืองที่ใช้การปกครองในระบอบประชาธิปไตยไม่สามารถทำให้ประชาชนในประเทศนั้น ๆ มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยที่สมบูรณ์แท้จริงเกิดขึ้นได้ทันที แต่ต้องมีการพัฒนาและศึกษาอบรมหรือบ่มเพาะประชาชนในระบอบประชาธิปไตยจนวัฒนธรรมทางการเมืองสอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชนของประเทศนั้น ๆ ประชาชนต้องมีจิตใจปรารถนาในการปกครองในระบอบประชาธิปไตย และมีจิตสำนึกหรือวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย (สมปอง รักษาธรรม, 2552 : 32-34) ดังต่อไปนี้

1. จิตสำนึกและความศรัทธาในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย เมื่อประชาชนศรัทธาแล้วจะมีความเชื่อมั่น ถ้าหากมีอะไรเกิดขึ้นกับระบอบประชาธิปไตย ประชาชนต้องออกมาปกป้องระบบการเมืองที่ต้องรักษาเอาไว้คือระบอบประชาธิปไตยเพราะเป็นระบบการปกครองที่เสียหายน้อยที่สุด เพราะมีหลักการเคารพในเรื่องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ จิตสำนึกและความศรัทธาในระบอบประชาธิปไตยจะมีต้องมีขึ้นในหมู่ประชาชนและผู้นำทางการเมืองจึงทำให้ระบอบประชาธิปไตยประสบความสำเร็จ

2. จิตสำนึกในเรื่องสิทธิเสรีภาพ เป็นหลักการที่สำคัญของระบอบประชาธิปไตย หลักสิทธิเสรีภาพเป็นหลักการที่สำคัญขั้นพื้นฐานของระบบเสรีประชาธิปไตย เป็นการรับรองสิทธิของเสรีชนหรือประชาชน

ทั่วไป เช่น สิทธิในการแสดงความคิดเห็น สิทธิในการชุมนุม สิทธิในการเลือกถิ่นที่อยู่อาศัย สิทธิในการเลือกประกอบอาชีพ สิทธิในการได้รับการศึกษา สิทธิในการรับรู้ข่าวสาร เป็นต้น

3. จิตสำนึกในการต่อสู้เพื่อสิทธิของตนเองและการเคารพสิทธิของผู้อื่น ผู้ที่มีจิตใจเป็นประชาธิปไตยจะต้องพร้อมที่จะต่อสู้เพื่อสิทธิของตนเองอันชอบธรรม เช่น ถ้าตนเองถูกกีดกันไม่ให้ลงคะแนนเสียงใช้สิทธิเลือกตั้ง จะต้องต่อสู้เพื่อให้ได้สิทธิของตนเองกลับคืนมาซึ่งถือเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน การต่อสู้เพื่อสิทธิอันชอบธรรมถือเป็นหลักการของประชาธิปไตย แต่ในการต่อสู้เพื่อสิทธิของตนเองต้องเคารพสิทธิของผู้อื่นด้วย และต้องไม่ไปละเมิดสิทธิของคนอื่น หากเป็นการเอาแต่ได้เพื่อตนเองโดยไม่คำนึงถึงสิทธิของผู้อื่น เป็นการแสดงว่าผู้นั้นขาดจิตสำนึกในระบอบประชาธิปไตยจะกลายเป็นเรื่องการเห็นแก่ตัว

4. จิตสำนึกในเรื่องเสียงส่วนใหญ่และสิทธิเสียงส่วนน้อย หลักการตัดสินใจขัดแย้งและการคลี่คลายข้อขัดแย้งในระบอบประชาธิปไตย คือ การออกเสียงลงคะแนน ก็ใช้เสียงข้างมากและเสียงส่วนใหญ่เป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจ แต่การใช้เสียงส่วนใหญ่จะต้องไม่ขัดต่อสิทธิของเสียงส่วนน้อย ต้องเคารพฟังเสียงส่วนน้อยในขณะเดียวกันเสียงส่วนใหญ่จะมาลงคะแนนเพื่อไปจำกัดสิทธิของเสียงส่วนน้อยไม่ได้

5. จิตสำนึกในเรื่องหลักความเสมอภาค คือหลักความเสมอภาคในทางกฎหมาย ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน ประชาชนทุกคนอยู่ภายใต้กฎหมายฉบับเดียวกันซึ่งใช้บังคับกับทุกคนในสังคม และหลักความเสมอภาคในทางการเมือง คือ เมื่อมีการเลือกตั้งทั่วไปประชาชนผู้มีสิทธิในการออกเสียงลงคะแนนเพื่อเลือกตัวแทนของตนเองเข้าไปทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารประชาชนหนึ่งคนก็มีหนึ่งเสียงเท่ากัน หลักทั้งสองประการต้องมีอยู่ในระบอบประชาธิปไตย ถ้าหากไม่มีหลักการนี้จะทำให้ประชาชนบางคนกลายเป็นผู้มีอภิสิทธิ์เหนือประชาชนคนอื่นทั้งในทางกฎหมายและในทางการเมือง

6. จิตสำนึกในหลักความยุติธรรม การเคารพกติกา ประชาชนในระบอบประชาธิปไตยต้องมีหัวใจเป็นนักกีฬา เพราะบรรดาข้อขัดแย้งต่าง ๆ ในระบอบประชาธิปไตยต้องใช้หลักความยุติธรรมเป็นเครื่องมือตัดสินเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ประชาชน และการดำเนินการต่าง ๆ ต้องปราศจากอคติ หรือเห็นแก่ผลประโยชน์ หากประชาชนในสังคมประชาธิปไตยไม่เคารพกติกาเสียแล้ว การจะยุติปัญหาต่าง ๆ ก็ไม่สามารถจะแก้ไขให้ลุล่วงไปได้

7. จิตสำนึกในความอดทนอดกลั้นต่อความคิดเห็นและพฤติกรรมที่แตกต่าง เมื่อผู้ใดใช้สิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น หรือการแสดงออกต่าง ๆ แม้เราจะไม่เห็นด้วยหรือไม่ชอบก็ต้องอดทน อดกลั้นรับฟังในความเห็นต่างนั้น ตราบใดที่ผู้นั้นยังใช้สิทธิของตนเองภายใต้ขอบเขตแห่งกฎหมาย ผู้นั้นอาจจะพูดสำเนียงแตกต่างกัน หรือรูปลักษณ์ภายนอกต่างกัน แต่ก็ยังเป็นเสรีภาพอันชอบธรรมของบุคคลนั้น ตราบเท่าที่ เขาไม่ได้ทำผิดกฎหมายและทำให้ใครเดือดร้อน

8. จิตสำนึกในหลักนิติธรรม (The Rule of Law) หลักนิติธรรม คือ หลักการอันถูกต้องตามกฎหมายเป็นที่ยอมรับ มีความชอบธรรมตามกระบวนการกฎหมาย เรียกว่า การปกครองต้องเป็นไปตามหลักของกฎหมายเท่านั้น ซึ่งตรงกันข้ามกับการปกครองโดยคณะบุคคล

ประชาชนในสังคมจะมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยหรือระบอบประชาธิปไตยเจริญมากน้อยเพียงใด พิจารณาได้จากอุปนิสัยหรือวิถีการดำเนินชีวิตของประชาชนในสังคมนั้นจะต้องมีลักษณะวิถีชีวิตเป็นประชาธิปไตย สามารถแยกเป็นข้อ ๆ (วิศิษฐ์ ทวีเศรษฐ, สุขุม นวลสกุล, วิทยา จิตนุพงศ์, 2554 : 20-22) ได้ดังนี้

1. การเคารพเหตุผลมากกว่าตัวบุคคล ประชาชนจะใช้เหตุผลในการแก้ปัญหา จะให้ความเคารพซึ่งกันและกัน และต้องยอมรับว่าประชาชนบางคนมีสติปัญญาและการใช้เหตุผลในวงจำกัด อาจจะทำให้เหตุผลถูกในเรื่องหนึ่ง และอีกเรื่องหนึ่งอาจจะให้เหตุผลไม่ถูกก็ได้ การไม่ยึดหลักอาวุโสเคร่งครัดเกินไป ไม่ใช่ว่าคนอาวุโสจะปฏิบัติถูกทุกเรื่อง บางครั้งความคิดดี ๆ ของผู้อ่อนอาวุโสก็เป็นเรื่องที่ถูกต้อง สังคมประชาธิปไตยจะดำเนินไปด้วยดีเพราะประชาชนใช้เหตุผลในการรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่เห็นต่างจากตนเอง

2. การรู้จักประนีประนอม ผู้ศรัทธาในระบอบประชาธิปไตยจะไม่ใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา แต่จะตกลงแก้ปัญหากันอย่างสันติวิธี ถ้าหากมีการใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหาคือกันระหว่างประชาชนด้วยกันก็ทำให้ขัดกับหลักเหตุผลของระบอบประชาธิปไตยขั้นพื้นฐานซึ่งถือว่ามนุษย์เป็นผู้ที่มีเหตุผล

3. การมีระเบียบและมีวินัย ในสังคมประชาธิปไตยประชาชนต้องปฏิบัติตามระเบียบและมีวินัย ปฏิบัติตามกฎหมายบ้านเมือง ทำให้การบังคับใช้กฎหมายมีความศักดิ์สิทธิ์ โดยไม่ยอมให้ผู้ใดมาละเมิดหรือกระทำการตามอำเภอใจได้ ถ้าหากมีกฎหมายที่ละเมิดสิทธิหรือไม่เป็นธรรมก็ต้องเสนอข้อเรียกร้องให้แก้ไขกฎหมายนั้นให้เป็นธรรม ไม่ใช่ฝ่าฝืนไม่ยอมรับ เพราะการกระทำเช่นนั้นจะทำให้ผู้อื่นฝ่าฝืนหรือละเมิดกฎหมายได้เช่นกันจะทำให้เกิดความสับสนในสังคม ประชาชนสามารถใช้สิทธิเสรีภาพส่วนบุคคลตราบเท่าที่ไม่เกินขอบเขตของกฎหมาย เพราะถ้าประชาชนใช้สิทธิเสรีภาพของตนเองเกินขอบเขต ก็จะไปละเมิดหรือก้าวล่วงสิทธิเสรีภาพของผู้อื่นจะทำให้สังคมประชาธิปไตยขาดความสงบสุขและไร้ระเบียบวินัย

4. ความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ความรับผิดชอบและคำนึงถึงว่าตนเป็นเจ้าของประเทศและประชาชนคนอื่น ๆ ก็เป็นเจ้าของประเทศ การประพฤติตนให้เป็นพลเมืองดีของประเทศโดยรักษาสมบัติของส่วนรวมหรือสมบัติของสาธารณะ รวมทั้งการรักษาผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ในสังคมและประเทศชาติ ไม่เห็นแก่ผลประโยชน์ส่วนตน จนก่อให้เกิดความเสียหายแก่สังคม เช่น ไม่แสวงหาความร่ำรวยด้วยการทำลายทรัพยากรของประเทศชาติ หรือผลิตสิ่งเสพติดมอมประชาชนในสังคม

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าวัฒนธรรมทางการเมืองบนวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยของไทย จะแตกต่างจากประเทศที่พัฒนาระบบประชาธิปไตยที่เจริญก้าวหน้าอย่างสูงแล้ว ประชาชนในสังคมไทยยังมีลักษณะ ยึดมั่นในตัวบุคคลมากกว่าหลักการหรือเหตุผล ยกย่องผู้ที่มีความรู้หรือมีเกียรติสูง เคารพและคล้อยตามผู้มีอายุวุฒิ

สูง นิยมเรื่องเงิน คือ แก้วสารพัดนึก เงินซื้อได้ทุกอย่าง และเงิน คือ พระเจ้า รักความอิสระ นิยมในอำนาจเป็นลักษณะอำนาจนิยม เชื่อในโชคกลางของขลังและไสยศาสตร์ความนิยมการเล่นพรรคเล่นพวก เนื้อยชาและความไม่กระตือรือร้นในทางการเมือง นิยมระบบเจ้านายกับลูกน้อง มีการจัดลำดับฐานะในความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ยึดมั่นในประเพณีดั้งเดิม ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง มองโลกแง่ร้าย ขาดความไว้วางใจผู้อื่น และรักสงบ และประนีประนอม จะเห็นได้ว่าวัฒนธรรมทางการเมืองของไทยนั้นมีลักษณะไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตยโดยสิ้นเชิง นอกจากลักษณะทางวัฒนธรรมทางการเมืองแล้วยังมีระบบการเมืองที่ยังมีอิทธิพลอยู่ในสังคมไทยซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาการของวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยในสังคมการเมืองไทย ระบบการเมืองเหล่านี้ได้ฝังรากลึกอยู่ในสังคมไทยตราบจนถึงปัจจุบัน

วัฒนธรรมทางการเมืองภายใต้ประชาธิปไตยของไทย

วัฒนธรรมทางการเมืองภายใต้ประชาธิปไตย คือ ทศนคติและความเชื่อแบบประชาธิปไตยซึ่งมีผลต่อความมั่นคงของระบอบประชาธิปไตยในแต่ละประเทศ การเป็นประชาธิปไตยขึ้นอยู่กับความศรัทธาของคนในชาติที่ประสงค์จะมีการปกครองและมีชีวิตแบบประชาธิปไตย ถึงแม้จะมีการเลือกตั้งทั่วไปเกิดขึ้นหลายครั้ง มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาหลายชุด มีรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชนเข้าไปบริหารประเทศมาแล้วหลายรัฐบาล ระบบการเมืองของประเทศไทยที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองควมมีระบบการเมืองอีก 3 ระบบ คือ

1. ระบบเจ้าขุนมูลนายชนชั้นนำ บุคคลที่อยู่ในระดับบนของสังคมหรือชนชั้นผู้ปกครองจะเป็นคนกลุ่มน้อย แต่มีทรัพยากรจำนวนมากและมีอิทธิพลในสังคม ซึ่งมีอำนาจผูกขาดทางเศรษฐกิจและการเมืองสูงในสังคมเป็นกลุ่มบุคคลที่มีอิทธิพลต่อระบบการปกครองของประเทศ ชนชั้นนำแบบนี้จะอยู่ในการเมืองทุกระบบ โดยเฉพาะระบบการเมืองไทยจะมีการเลือกตั้งในระบอบประชาธิปไตย และการสลับกับการรัฐประหารก็ก้าวไม่พ้นไปจากระบบนี้ ชนชั้นนำในสังคมไทยเป็นผู้ที่มีฐานะดี จบการศึกษาจากต่างประเทศมีโอกาสดีกว่าประชาชนทั่วไป หลังจากเปลี่ยนแปลงการปกครองมาตั้งแต่วันที่ 24 มิถุนายน 2475 กลุ่มบุคคลที่เรียกตัวเองว่าคณะราษฎรนั้น คณะผู้ก่อการเปลี่ยนแปลงการปกครองก็ล้วนมาจากชนชั้นนำของประเทศ คือ มาจากสายทหารบก สายทหารเรือ สายพลเรือน และมีลักษณะเกี่ยวเนื่องกันเป็นเครือญาติ ประชาชนธรรมดาสามัญมีน้อยมาก การเปลี่ยนแปลงการปกครองครั้งนั้นประชาชนไม่มีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองของชนชั้นนำ ต่อมาชนชั้นนำเหล่านี้ได้มีอำนาจทางการเมืองด้วย บางคนได้เข้ารับราชการในตำแหน่งสำคัญของประเทศไทย และในระบบราชการสมัยใหม่

2. ระบบราชการประเทศไทยตั้งแต่อดีตที่ผ่านมาเมื่อพรรคการเมืองอ่อนแอ หรือโครงสร้างทางการเมืองมีปัญหาที่ยังมีระบบราชการที่ยังคงขับเคลื่อนประเทศไปได้ คือ ระบบราชการ (Bureaucracy) นับเป็นองค์กรขับเคลื่อนในการกิจที่สำคัญของประเทศ ระบบราชการประกอบไปด้วยบุคคลที่เป็นผู้นำทหาร

ข้าราชการพลเรือนซึ่งเป็นผู้มีอำนาจในองค์กรต่าง ๆ รวมทั้งนักวิชาการต่าง ๆ ในระบบราชการของประเทศไทยนั้นก็มีลักษณะของการใช้อำนาจนิยม เล่นพรรค เล่นพวก หรือการปฏิบัติงานที่ล่าช้า เนื่องจากติดขัดในกฎระเบียบข้อบังคับ และสายการบังคับบัญชาที่ยาว จึงไม่สามารถปรับตัวได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก จึงเป็นอุปสรรคอย่างยิ่งในการพัฒนาไปสู่ระบอบประชาธิปไตยตามแบบประเทศที่เจริญแล้วทั้งปวงระบบราชการเป็นระบบที่ครอบงำสังคมไทยมาโดยตลอดทุกสมัย ปัญหาของระบบราชการทำให้ประชาธิปไตยเจริญเติบโตไม่เต็มที่ เพราะระบบราชการไทยมีปัญหาการบริหารงานแบบรวมศูนย์การบริหารงานและการตัดสินใจมีลักษณะรวมศูนย์ไว้ที่ส่วนกลางทั้งหมด เป็นโครงสร้างสืบทอดมายาวนานระบบราชการมีการวางแผนในระดับกระทรวง ทบวง กรม และนำไปปฏิบัติ จนมีคำกล่าวว่าประเทศไทยเป็นรัฐราชการเป็นระบบการเมืองที่ปลูกฝังวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้า ระบบราชการมักจะทำหน้าที่หลักของสถาบันทางการเมืองทุกสถาบัน ทั้งอำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร ฝ่ายการเมืองเป็นแต่เพียงผู้กำหนดนโยบายกับฝ่ายบริหารหรือระบบราชการ ซึ่งนำนโยบายไปปฏิบัติเพียงเท่านั้น

3. ระบบความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ ระบบอุปถัมภ์เป็นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลสองฝ่ายซึ่งมีสถานภาพทางสังคมไม่เท่าเทียมกันแต่ยังอยู่ร่วมกันได้เพราะมีลักษณะต่างตอบแทนซึ่งกันและกันซึ่งฝ่ายผู้อุปถัมภ์มีทรัพยากรในครอบครองมากกว่า คือ ทรัพย์สิน เงินทอง ที่ดิน อำนาจจึงสามารถให้การอุปการะ และคุ้มครองแก่ผู้รับการอุปถัมภ์จากการกดขี่ของผู้อื่นได้ ความสัมพันธ์ระหว่างเด็กและผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่อุปการะเด็ก และเด็กต้องอยู่ในโอวาทเชื่อฟังผู้ใหญ่เป็นความสัมพันธ์ในระบบครอบครัว ถ้าเป็นความสัมพันธ์ในระดับสังคม เช่น สังคมชนบทต่างจังหวัดมีประชาชนอยากจะเป็นผู้ใหญ่บ้าน กำนัน เพราะได้แต่งตั้งลูกก็เหมือนกับข้าราชการ ซึ่งนำความภูมิใจมาสู่ตนเองมีความรู้สึกว่าเป็นเกียรติ เมื่อท้องถิ่นมีการจัดงานต่าง ๆ ก็จะได้รับเกียรติให้เป็นประธานในพิธี และมีความภูมิใจที่ได้เป็นลูกพี่โดยมีลูกบ้านเป็นลูกน้องที่จะต้องให้ความคุ้มครองสภาพสังคมไทยในอดีตผู้นำท้องถิ่นก็ใช้คุณงามความดี โดยผู้ใหญ่บ้านหรือกำนันต้องเป็นคนดีมีฐานะ ใช้คุณความดีซื้อใจลูกบ้านเอาไว้ เรียกว่า ใจนักเลงหรือใจถึงฟังได้ จึงได้ใจของลูกบ้านทั้งหมดเพราะความดี ดังนั้นลูกบ้านหรือลูกน้องพร้อมใจช่วยเหลือลูกพี่เพื่อตอบแทนบุญคุณได้ในทุกเรื่อง ลักษณะสังคมไทยจึงอยู่ภายใต้ระบบอุปถัมภ์มาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

ระบบการเมืองทั้ง 3 ประการ ผสมผสานกันอยู่ในสังคมการเมืองไทย บางครั้งก็แยกกันไม่ออก หรือจัดความสัมพันธ์ยากในหมู่ผู้ปกครอง เพราะวัฒนธรรมทางการเมืองบางอย่างนั้นได้หล่อหลอมเป็นวิถีชีวิต หรือกลายเป็นเอกลักษณ์ที่แยกไม่ออกในสังคมจึงเป็นสาเหตุสำคัญอันหนึ่งที่ทำให้การพัฒนาระบอบประชาธิปไตยไม่เจริญก้าวหน้าไปสู่การปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ ประเทศไทยจึงมีลักษณะการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแบบกึ่งประชาธิปไตย คือ มีการเลือกตั้ง มีรัฐบาลมาจากการเลือกตั้งเข้ามาบริหารประเทศ แต่ประชาชนที่เลือกผู้แทนเข้ามาเป็นปากเป็นเสียงของตนทั้งฝ่ายบริหารหรือฝ่ายนิติบัญญัติประชาชนก็ไม่ได้ติดตามหรือตรวจสอบการทำงานของฝ่ายนิติบัญญัติหรือฝ่ายรัฐบาลให้เข้มแข็ง รวมทั้งประชาชนก็มีส่วน

ร่วมทางการเมืองน้อย จนกระทั่งรัฐบาลที่เข้ามาบริหารประเทศทำให้ประเทศเสียหายเสียโอกาสในการพัฒนาประเทศ โดยประชาชนส่วนหนึ่งเมื่อเลือกตั้งเสร็จก็ยิ่งวางเฉยเพราะคิดว่าเป็นเรื่องของผู้ปกครอง วัฒนธรรมทางการเมืองดังกล่าวจึงแตกต่างจากประเทศที่ปกครองในระบอบประชาธิปไตยสากล ซึ่งประชาชนจะมีส่วนร่วมทางการเมืองติดตามตรวจสอบนักการเมืองอย่างเข้มแข็ง จนพัฒนาระบอบประชาธิปไตยได้อย่างสมบูรณ์

สรุป

สังคมไทยจะก้าวไปสู่วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยอย่างสมบูรณ์นั้นไม่ใช่เรื่องง่ายแม้ว่าประเทศไทยจะเปลี่ยนแปลงการปกครองและมีรัฐธรรมนูญใช้บังคับมากว่าแปดสิบสี่ปี และขณะเดียวกันก็มีการยกเลิกการใช้รัฐธรรมนูญหลายฉบับ ซึ่งพิสูจน์ได้ว่าการมีรัฐธรรมนูญก็ไม่ได้หมายความว่าจะมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยที่เจริญสมบูรณ์เหมือนกับประเทศตะวันตก แต่ความจริงวัฒนธรรมทางการเมืองของประเทศไทยยังยึดติดกับวัฒนธรรมแบบดั้งเดิมและวัฒนธรรมแบบไพร่ฟ้ากับแบบมีส่วนร่วมมีลักษณะเป็นอิสระนิยมปนกับอำนาจนิยม ลักษณะอำนาจนิยมเป็นผลมาจากการขัดเกลาในครอบครัว แต่เมื่อบุคคลนั้นเติบโตขึ้นจะได้รับอิทธิพลจากสังคมโดยรวมซึ่งถูกครอบงำโดยระบบราชการที่ยังมีความเป็นศักดินาหรือความเป็นเจ้าขุนมูลนายสูงซึ่งถูกขัดเกลาโดยผ่านระบบโรงเรียน ซึ่งปลูกฝังการยอมรับในผู้มีอำนาจเหนือกว่า วัฒนธรรมทางการเมืองในสังคมไทยยังมีระบบการเมืองที่ยังเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาระบอบประชาธิปไตย คือ ระบบเจ้าขุนมูลนาย ระบบราชการ และระบบอุปถัมภ์ซึ่งแผ่ขยายไปในสังคมเมืองและสังคมชนบทมีการสืบทอดมาอย่างยาวนาน จนทำให้ลักษณะวัฒนธรรมบางอย่างนั้นได้กลายเป็นวิถีชีวิตของประชาชน จึงเป็นอุปสรรคในการพัฒนาระบอบประชาธิปไตย วัฒนธรรมทางการเมืองในระบบเก่าซึ่งได้ฝังตัวอยู่ในระบบราชการสมัยใหม่ เช่น บุคคลที่ได้รับแต่งตั้งในตำแหน่งสำคัญก็ยกย่องตนเองว่าเป็นคนสำคัญเหนือกว่าบุคคลอื่นในสังคม มีบุญบารมีมากกว่าใคร ซึ่งทัศนคติดังกล่าวเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาระบอบประชาธิปไตย รวมทั้งวัฒนธรรมทางการเมืองในระบบความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ก็ปรากฏอยู่ในหน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ เช่น ระหว่างเจ้านายกับลูกน้องหรือหัวหน้างานกับผู้ปฏิบัติงาน ลักษณะเช่นนี้ปรากฏอยู่ตามองค์กรราชการหรือหน่วยงานเอกชน ในภาคประชาชนโดยส่วนมากยังคิดว่าการเมืองเป็นเรื่องของชนชั้นนำที่ช่วงชิงอำนาจกันขึ้นมาปกครองประเทศ ประชาชนทั่วไปจึงไม่สนใจการเมืองหรือไม่ต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง ความเชื่อทางการเมืองแบบนี้จึงปรากฏอยู่ในความคิดของประชาชนทั่วไปที่ไม่ต้องการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง วัฒนธรรมทางการเมืองแบบจารีตประเพณีดั้งเดิม โดยประชาชนมีความเชื่อว่าชนชั้นนำเท่านั้นที่มีความสามารถในการปกครองมากกว่าตนเองหรือประชาชนทั่วไป และประชาชนจำนวนไม่น้อยมีมุมมองว่าการเมืองเป็นเรื่องสกปรก เป็นการแสวงหาผลประโยชน์ จึงขาดความศรัทธา ขาดความกระตือรือร้นที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง เมื่อประชาชนมีทัศนคติอย่างนี้เท่ากับว่าประชาชนไปยอมรับในเรื่องอำนาจนิยม คือการยอมรับว่าตนเองไม่มีอำนาจทางการเมือง แต่ไปยอมรับผู้มีอำนาจบารมี จึงทำให้ไปยึดติดในตัวบุคคลผู้มี

อำนาจเป็นการสะท้อนปัญหาว่าวัฒนธรรมทางการเมืองในสังคมนั้นเน้นยึดติดตัวบุคคลมากกว่าการเคารพกฎหมายหรือหลักการความถูกต้อง วัฒนธรรมทางการเมืองแบบนี้มีอยู่ทั้งในสังคมเมืองและชนบท แต่ในสังคมชนบทก็มีวัฒนธรรมทางการเมืองไปยอมรับในอำนาจของข้าราชการโดยคิดว่าข้าราชการเป็นชนชั้นผู้นำ เมื่อข้าราชการบอกอะไรก็เชื่อฟัง ถูกชักจูงได้ง่ายไม่สอดคล้องกับหลักการของระบอบประชาธิปไตย

เอกสารอ้างอิง

- ณานิติ สันตะพันธ์. (2549). วัฒนธรรมทางการเมืองของไทย : รัฐธรรมนูญที่แท้จริงซึ่งไม่เคยถูกยกเลิก. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 12 พฤษภาคม 2564. แหล่งที่มา: <http://publiclaw.net/publaw/view.aspx?id=1014>.
- ลิขิต อีระเวคิน. (2552). *การเมืองไทยและประชาธิปไตย*. กรุงเทพมหานคร: มิสเตอร์ก๊อปปี้.
- วรรณธรรม กาญจนสุวรรณ. (2544). *วัฒนธรรมทางการเมืองการเมืองการปกครองไทยตามรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: วิ.เจ.พรินต์ติ้ง.
- วิศิษฐ์ ทวีเศรษฐ, สุขุม นวลสกุล, และวิทยา จิตนุพงศ์, (2554). *การเมืองและการปกครองไทย*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สมปอง รักษาธรรม. (2552). *ความตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชนในพื้นที่ภาคใต้กับการพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยในประเทศไทยช่วงปี พ.ศ. 2549-2552 : ศึกษากรณีเปรียบเทียบนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา 5 จังหวัดภาคใต้*. ดุษฎีนิพนธ์ สาขาสื่อสารการเมือง. วิทยาลัยสื่อสารการเมือง. มหาวิทยาลัยเกริก.
- อุไรวรรณ ธนสถิต. (2552). วัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตย. *วารสารสถาบันพระปกเกล้า*. 7 (3), 1-14.
- Almond, G. A., & Verba, S. (1963). *The Civic Culture : Political Attitudes and Democracy in Five Nations*. California : SAGE.
- Heywood, A. (1997). *Politics*. London: Macmillan, p. 202.

กรอบแนวคิดของกลยุทธ์ที่มีต่อการประยุกต์ต้นทุนตามเป้าหมาย

ระบบบัญชีบริหารและผลการปฏิบัติงาน

Framework of Strategy on Application of Target Costing, Management Accounting System and Performance

ขวัญฤกษ์พร วุฒะปณิตากุล และ สมบูรณ์ สารพัด

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Khuantanatpon Vacharabanditaakun and Somboon Saraphat

Kasetsart University, Thailand

Corresponding Author E-mail: Khuantanatpon.v@ku.th

บทคัดย่อ

กลยุทธ์มีความสำคัญในการขับเคลื่อนการเติบโตและเพิ่มความสามารถในการแข่งขันให้กับองค์กร กิจกรรมจึงควรให้ความสำคัญกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ ทั้งในระดับองค์กร ระดับหน่วยธุรกิจ และระดับหน้าที่งาน เพื่อสร้างความมั่นใจว่าได้ดำเนินการตามกลยุทธ์ที่ได้กำหนดไว้ และได้มีการปรับปรุงกลยุทธ์เมื่อมีสถานการณ์จำเป็น กิจกรรมจำเป็นจะต้องพัฒนาระบบการควบคุมทางการบริหารที่เหมาะสมเพื่อสนับสนุนการวางแผน การตัดสินใจ และการควบคุมเชิงกลยุทธ์ เช่น ระบบต้นทุนตามเป้าหมาย ระบบบัญชีบริหาร บทความนี้มีจุดมุ่งหมายหลักเกี่ยวข้องกับการนำเสนอกรอบแนวคิดของกลยุทธ์ที่มีต่อการประยุกต์ต้นทุนตามเป้าหมาย ระบบบัญชีบริหารและผลการปฏิบัติงาน

คำสำคัญ: ความเป็นผู้นำด้านต้นทุน; การบริหารเชิงกลยุทธ์; การบัญชีบริหาร; การวัดผลดุลยภาพ

Abstracts

Strategy plays a significant role in driving firm growth and competitive advantage enhancement. Thus, Firm should place importance on strategic management ranging from corporate level, business level to functional level. To ensure that established strategies are carried out and modified when necessary circumstances change, firms need to develop effective management control systems as supportive management system-particularly for strategic planning, decision making and controlling. Example of this includes target costing, management accounting system. This article is primarily concerned with providing framework of strategy on target costing, management accounting systems and performance based on the extant literature.

Keyword: Cost leadership; Target costing; MAS; BSC

* วันที่รับบทความ: 20 กุมภาพันธ์ 2565; วันที่แก้ไขบทความ 11 เมษายน 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 19 เมษายน 2565

Received: February 20, 2022; Revised: April 11, 2022; Accepted: April 19, 2022

บทนำ

ภาคอุตสาหกรรมถือเป็นกลไกขับเคลื่อนเศรษฐกิจประเทศไทยที่สำคัญเนื่องจากมูลค่าเพิ่มอัตราส่วนภาคอุตสาหกรรมในประเทศไทย เกือบ 1 ใน 3 ของผลิตภัณฑ์มวลรวม อุตสาหกรรมที่สำคัญของประเทศไทย อันดับต้นๆได้แก่ อุตสาหกรรมเชื้อเพลิง ยางและพลาสติก ยานยนต์ สินค้าอิเล็กทรอนิกส์ อาหารและเครื่องดื่ม เป็นต้น ในปี 2554 เป็นต้นมาอัตราการเจริญเติบโตของมูลค่าภาคอุตสาหกรรมลดลงกว่าครึ่งโดยอัตราการขยายตัวเฉลี่ยเหลือเพียงร้อยละ 1 ต่อปีเท่านั้น เทียบกับประเทศข้างเคียงพบว่าอัตราการขยายตัวมูลค่าเพิ่มภาคอุตสาหกรรมในประเทศไทยนั้นต่ำกว่าถึง 1 – 2 เท่า (ชุตিকা เกียรติเรืองไกร และคณะ ธนาकरแห่งประเทศไทย, 2563 : 1-3 ; Kusalin Charuchart, 2564) การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ถือเป็นปัจจัยหลักที่ส่งผลกระทบเป็นวงกว้างอย่างต่อเนื่องและอาจกินเวลายาวนานต่อ การฟื้นตัวของแต่ละภาคอุตสาหกรรมจากการแพร่ระบาดในแต่ละระลอกนั้นแตกต่างกันออกไป ปัญหาหลักที่ส่งผลกระทบต่อภาคการผลิตในปัจจุบันคงหนีไม่พ้นเรื่องการขาดแคลนของทรัพยากร การเพิ่มขึ้นของราคาสินส่วนประกอบ ซึ่งเป็นไปตามกลไกตลาด เพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันในสภาวะปัจจุบันและการเตรียมความพร้อมรับมือต่อสภาพการแข่งขันที่มีแนวโน้มรุนแรงขึ้นอย่างต่อเนื่อง กลยุทธ์องค์การจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะการเป็นผู้นำต้นทุนและการปรับโครงสร้างหน่วยงานให้มีการกระจายอำนาจ เพราะจะช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน จากการค้นคว้างานวิจัยพบว่า กลยุทธ์ดังกล่าวและการปรับโครงสร้างหน่วยงาน จะส่งผลต่อระบบการควบคุมทางการบริหาร ระบบต้นทุนเป้าหมายเป็นหนึ่งในระบบการจัดการที่ดี ซึ่งช่วยให้องค์กรสามารถควบคุมต้นทุนให้อยู่ในกรอบ และสามารถตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้าได้อย่างตรงประเด็น ทั้งยังสามารถตอบสนองต่อกลยุทธ์ความเป็นผู้นำทางด้านต้นทุน ทั้งระบบต้นทุนเป้าหมายและกลยุทธ์ความเป็นผู้นำได้รับการนำมาประยุกต์ใช้เป็นอย่างมากในสภาวะการแข่งขันรุนแรง (CIMA, 2005 : 11; สันติชัย คชรินทร์, 2552 : 111-116, Ari Pennanen, 2011: 52-63) รวมไปถึงการบริหารจัดการระบบข้อมูลที่ดีเพื่อจัดการต้นทุนซึ่งก็คือระบบบริหารบัญชี ระบบบริหารข้อมูลที่นำมาซึ่งประสิทธิภาพการดำเนินงานขององค์กรทั้งที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงิน (Quang-Huy, Ngo, 2020 : 147-179; Rohit Sharma, Stewart Jones, Janek Ratnatunga, 2006 : 228-250)

แนวคิดเกี่ยวกับกลยุทธ์ (Strategy and Strategy level)

จากสภาพการแข่งขันในยุคปัจจุบันการวางแผนเพื่อให้องค์การบรรลุซึ่งเป้าหมายที่วางไว้จำเป็นต้องมีการวางกลยุทธ์ในแต่ละระดับขององค์การให้มีความสอดคล้องทั้งสภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอกขององค์การ ซึ่งองค์การต้องประเมินทั้งจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภัยคุกคามเพื่อให้องค์การทราบถึงความสามารถหลักและนำมาสร้างเป็นแผนกลยุทธ์เพื่อให้ได้มาซึ่งความสามารถที่เหนือกว่าคู่แข่ง กลยุทธ์คือ รูปแบบการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่ในองค์การ รูปแบบแผนการ แนวทาง เพื่อนำพาองค์การไปยังเป้าหมายที่วางไว้ การสร้างกลยุทธ์จะต้องคำนึงถึง พันธกิจ ผลลัพธ์และสถานการณ์ สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก ผ่านเครื่องมือวิเคราะห์สภาพแวดล้อมต่างๆเช่น SWOT Analysis PESTEL Analysis หรือ 5 Forces model เป็นต้น กลยุทธ์องค์การ 3 ระดับ ประกอบด้วย กลยุทธ์ระดับองค์การ (Corporate Strategy) กลยุทธ์ระดับธุรกิจ (Business Strategy) กลยุทธ์ระดับปฏิบัติการ (Functional Strategy) องค์การประกอบสำคัญของกลยุทธ์ประกอบด้วย 1) มีเป้าหมายระยะยาวที่ชัดเจน คือ วิสัยทัศน์ขององค์การต้องไม่คลุมเครือ มีเป้าหมายที่ชัดเจน 2) กำหนดขอบเขตที่แน่ชัด 3) ต้องมีถ้อยคำที่ชัดเจน 4) ต้องแสดงถึงการแข่งขันภายในองค์การ กลยุทธ์ประกอบด้วย 3 ระดับ ได้แก่ 1) กลยุทธ์ระดับองค์การ (Corporate Strategy) 2) กลยุทธ์ระดับธุรกิจ (Business Strategy) 3) กลยุทธ์ระดับปฏิบัติการ (Functional Strategy) (ปรีดี นกุลสมปรารณา, 2564 : 96; วรวิทย์ ว่องชาญกิจ, 2563 : 25)

กลยุทธ์ระดับองค์การ (Corporate Strategy) เป็นกลยุทธ์ที่เกี่ยวข้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานในภาพรวมขององค์การ รวมถึงการกำหนดการมีอยู่ของธุรกิจแต่ละประเภทขององค์การ ผู้ใช้กลยุทธ์ระดับนี้คือผู้บริหาร ผู้จัดการระดับสูงขององค์การ โดยกลยุทธ์องค์การประกอบด้วย กลยุทธ์หลัก (Grand strategy) และ กลยุทธ์การจัดสรรทรัพยากร (Portfolio strategy) (วรวิทย์ ว่องชาญกิจ, 2563: 25)

1) กลยุทธ์หลัก (Grand strategy) ประกอบด้วย 3กลยุทธ์ 1) กลยุทธ์การเจริญเติบโต (Growth strategy) องค์การที่เลือกกลยุทธ์นี้เป็นองค์การที่แสวงหาการเจริญเติบโตและผลกำไรที่มากขึ้น ต้องการส่วนแบ่งทางการตลาดมากขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นการเจริญเติบโตในอุตสาหกรรมเดิมหรืออุตสาหกรรมใหม่ก็ได้ 2) กลยุทธ์คงที่ (Stability strategy) องค์การจะเลือกใช้เมื่อสภาพการตลาดและสินค้าที่มีการเปลี่ยนแปลงน้อย องค์การจะคงโครงสร้างการบริหารไว้และไม่ลงทุนเพิ่มในธุรกิจหรือผลิตภัณฑ์ เพื่อสร้างความสามารถการแข่งขันในระยะยาวและดึงดูดให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจ การใช้กลยุทธ์นี้นานอาจส่งผลกระทบต่อคู่แข่งลอกเลียนแบบได้ 3) กลยุทธ์การตัดทอนให้น้อยลง (Retrenchment strategy) เป็นกลยุทธ์ที่สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกเกิดการเปลี่ยนแปลง เช่น การเปลี่ยนผ่านของเทคโนโลยี ความต้องการของผู้บริโภคในสินค้าหนึ่งๆลดลง สิ่งเหล่านี้ส่งผลให้องค์การกลับมาทบทวนการดำเนินงานขององค์การว่าควรดำเนินการต่อหรือหยุดดำเนินการ (แพรวดา แพงแสน, 2553 : 12 ; วรวิทย์ ว่องชาญกิจ, 2563 : 25)

2) กลยุทธ์การจัดสรรทรัพยากร (Portfolio strategy) คือการวิเคราะห์ตำแหน่งของธุรกิจและบริการโดยการหาความสัมพันธ์ระหว่างอัตราการเจริญเติบโตและส่วนแบ่งทางการตลาดของสินค้าหรือบริการ (วรวิทย์ ว่องชาญกิจ, 2563 : 25)

กลยุทธ์ระดับธุรกิจ (Business Strategy) (Jay Heizer and Barry Render, 2019 : 54-65) กิจกรรมที่องค์กรกระทำเพื่อให้ได้มาซึ่งความได้เปรียบที่เหนือกว่าคู่แข่งในตลาดหรืออุตสาหกรรมเดียว เป็นกลยุทธ์ที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนโดยการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกองค์กร ได้แก่ จุดแข็ง (Strength) จุดอ่อน (Weakness) โอกาส (Opportunity) และ ภัยคุกคาม (Threat) เพื่อนำมาสนับสนุนความสามารถทางการแข่งขัน และเลือกกลยุทธ์ที่เหมาะสมแก่การตลาดเป้าหมาย ซึ่งกลยุทธ์ระดับนี้ขับเคลื่อนโดยผู้บริหารและพนักงานที่เกี่ยวข้อง กลยุทธ์ระดับธุรกิจแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ 1) กลยุทธ์ความเป็นผู้นำทางด้านต้นทุนต่ำ (Cost Leadership) 2) กลยุทธ์ด้านความแตกต่าง (Product differentiation) 3) กลยุทธ์การตอบสนอง (Response)

1) กลยุทธ์ความเป็นผู้นำทางด้านต้นทุนต่ำ (Cost Leadership) องค์กรที่เลือกกลยุทธ์นี้จะเน้นความได้เปรียบที่มาจากการลดต้นทุนให้ต่ำกว่าคู่แข่งเพื่อให้ได้มาซึ่งสินค้าและบริการที่มีราคาถูก กลยุทธ์นี้ได้รับการประยุกต์ในหลากหลายองค์การ ผลดีของการเป็นผู้นำด้านต้นทุนคือการมีผลกำไรที่สูงกว่าปกติ อย่างไรก็ตามองค์กรควรระวังคู่แข่งมิให้ลดราคาลงมาในระดับเดียวและต้องควบคุมราคาวัตถุดิบของซัพพลายเออร์อย่างใกล้ชิด (Jay Heizer and Barry Render, 2019 : 54-65 ; ชลิต ผลอินทร์หอม, 2562 : 63) ความเป็นผู้นำทางด้านต้นทุนต่ำจำเป็นต้องมีโครงสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกต่อขนาดที่มีประสิทธิภาพ มีประสิทธิภาพการแสวงหาการลดต้นทุน ควบคุมต้นทุนและค่าใช้จ่ายในการผลิตอย่างเข้มงวด กิจกรรมการลดต้นทุน เช่น ในส่วนของ R&D การบริการ การกระตุ่นยอดขาย การโฆษณา เป็นต้น (Sofiah Md Auzair , 2011 : 236-244)

2) กลยุทธ์ด้านความแตกต่าง (Product differentiation) การแสวงหาข้อได้เปรียบทางการแข่งขันโดยการนำเสนอผลิตภัณฑ์และบริการที่แตกต่างไปจากคู่แข่งเพื่อสร้างคุณค่าเพิ่มให้แก่ผู้บริโภคและความแตกต่างนั้นจะต้องสนองต่อความต้องการของผู้บริโภค (Jay Heizer and Barry Render, 2019 : 54-65; ชลิต ผลอินทร์หอม, 2562 : 63 ; Sofiah Md Auzair , 2011 : 236-244)

3) กลยุทธ์การตอบสนอง (Response) คือการตอบสนองด้วยความยืดหยุ่นแต่ต้องมีความน่าเชื่อถือและรวดเร็ว การตอบสนองในที่นี้รวมถึงคุณค่าทั้งกระบวนการเกี่ยวข้องกับเวลาในการออกแบบสินค้าและบริการรวมถึงการจัดส่ง ตลอดจนการมีกำหนดการที่แน่นอนน่าเชื่อถือและประสิทธิภาพที่ยืดหยุ่น (Jay Heizer and Barry Render, 2019 : 54-65)

กลยุทธ์ระดับปฏิบัติการ (Functional Strategy) เป็นกลยุทธ์ระดับหน้าที่ ประกอบด้วยทั้งหน่วยงานหลักและหน่วยงานสนับสนุนซึ่งมีหน้าที่ในการนำเอากลยุทธ์ทั้งระดับองค์การและระดับธุรกิจมาผสมผสานกันเพื่อนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จและเป้าหมายที่วางไว้ ผ่านการดำเนินงานและการวางแผน

และทุกดำเนินงานจะต้องสามารถประเมินและวัดผลได้ (Jay Heizer and Barry Render, 2019 : 54-65; วิลโลกซ์ มาพิทซ์, 2559 : 47)

จากกลยุทธ์ที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าองค์การเกี่ยวข้องกับกลยุทธ์หลากหลายระดับทั้งนี้ขึ้นกับขนาดขององค์การ อย่างไรก็ตามหลังจากที่ได้ทำการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกองค์การอย่างดีแล้ว การเลือกกลยุทธ์ในแต่ละระดับกลยุทธ์สามารถส่งผลเกี่ยวเนื่องถึงความสำเร็จ ชัดความสามารถขององค์การได้อีกด้วย เพื่อสนับสนุนกลยุทธ์การเลือกเครื่องมือหรือเทคนิคที่เหมาะสมถือเป็นอีกปัจจัยที่จะมาสนับสนุนความสำเร็จของกลยุทธ์ โดยเครื่องมือที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายในปัจจุบันที่ช่วยสนับสนุนเรื่องการลดควบคุมต้นทุน เช่น Kaisen ระบบต้นทุนเป้าหมาย เป็นต้น

ต้นทุนเป้าหมาย (Target Costing)

ระบบต้นทุนเป้าหมายเป็นระบบที่ได้รับการคิดค้นและประยุกต์ใช้ในโรงงานญี่ปุ่นในปี ค.ศ. 1970 เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคที่หลากหลาย อายุของผลิตภัณฑ์ที่สั้นลง ระบบต้นทุนเป้าหมายได้รับการนำมาประยุกต์ใช้ภายใต้สภาวะการแข่งขันที่รุนแรงขึ้น ผลิตภัณฑ์ที่มีลักษณะใกล้เคียงกันหรือทดแทนกันได้วางจำหน่ายเป็นจำนวนมาก ปริมาณคู่แข่งที่เพิ่มขึ้น การเปลี่ยนผ่านของเทคโนโลยี หรือต้นทุนการผลิตที่เพิ่มสูงขึ้นจากสภาวะเศรษฐกิจ สิ่งเหล่านี้ส่งผลให้ผู้บริโภคมีอำนาจการต่อรองในการเลือกซื้อสูงขึ้น ภายใต้ระบบต้นทุนเป้าหมายผู้กำหนดราคาสินค้ามีใช้องค์การผู้ผลิตแต่เป็นการศึกษาความคาดหวังและความต้องการในผลิตภัณฑ์ภายใต้เกณฑ์ราคาที่ยอมรับได้ เพื่อนำมาตั้งเป็นต้นทุนเป้าหมายในการคิดค้นผลิตภัณฑ์ใหม่ ณ ขั้นตอนการออกแบบ ได้รับการสนับสนุนจากเทคนิค เช่น การยกเครื่องใหม่ (re-engineering) และการบริหารจัดการคุณภาพ (total quality management) ในขณะเดียวกันการเพิ่มระบบอัตโนมัติเพื่อลดค่าแรงมีความสำคัญไม่มากต่อระบบต้นทุนเป้าหมายซึ่งการใช้ระบบอัตโนมัตินี้เป็นระบบที่ใช้มากในโรงงานอุตสาหกรรม ผ่านความช่วยเหลือและความร่วมมือจากหลากหลายแผนกในองค์การเพื่อให้ได้มาซึ่งต้นทุนเป้าหมาย กล่าวคือตลาดและผู้บริโภคเป็นผู้กำหนดราคาสินค้านั่นเอง (Ari Pennanen, 2011 : 52-63 ; สันติชัย ชรินทร์, 2552 : 111-116 ; สุวรรณ หวังเจริญเดช, 2557 : 60-68 ; ธัญญธร ศรีวิเชียร, 2560 : 203-217) (สุวรรณ หวังเจริญเดช, 2557, : 60-68) และ (กรไชย พรภักสรชกร, 2560 : 85) ยิ่งกล่าวไปในทิศทางเดียวกันอีกว่า ระบบต้นทุนเป้าหมายเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญที่ช่วยองค์การจัดทำกลยุทธ์การดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้บรรลุความสามารถในการแข่งขัน ความสำเร็จ ความอยู่รอดและความยั่งยืนขององค์การ ระบบต้นทุนเป้าหมายเป็นกระบวนการเพื่อให้มั่นใจว่าสามารถเปิดตัวผลิตภัณฑ์ได้ด้วยหน้าที่การทำงาน คุณภาพ ระยะเวลาและราคาขายที่เจาะจงจะสามารถสร้างต้นทุนวงจรชีวิตที่สร้างผลกำไรในระดับที่องค์การปรารถนา ระบบต้นทุนเป้าหมายเป็นกลยุทธ์ที่เหมาะสมแก่การแข่งขันในตลาดและสภาพแวดล้อมที่ผันผวน องค์การที่ประสบความสำเร็จในการประยุกต์ใช้ระบบต้นทุนเป้าหมายมักจะได้รับข้อได้เปรียบการแข่งขัน

ทางด้านต้นทุนและมีผลกำไรที่เหนือกว่าคู่แข่ง นอกเหนือจากนี้ยังหมายถึงแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่มุ่งเน้นการลดต้นทุนตลอดวงจรชีวิตในขณะที่สามารถคงไว้ซึ่งคุณภาพ ความน่าเชื่อถือและความต้องการของผู้บริโภค เพื่อให้แน่ใจว่าสินค้าและบริการนั้นๆสามารถออกสู่ตลาดในราคาที่สามารถแข่งขันได้และสามารถทำกำไรได้ตลอดวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์ อ้างอิง (CIMA, 2005 : 11) ต้นทุนส่วนใหญ่ร้อยละ 80 เปอร์เซ็นต์มาจากต้นทุนของผลิตภัณฑ์ ซึ่งถูกกำหนดในขั้นตอนของการออกแบบและการบริหารจัดการต้นทุนในขั้นตอนแรกของการผลิต อย่างไรก็ดี (ไตรรงค์ สวัสดิกุล, 2561 : 248-264) อ้างอิงถึง (Worthy, 1991 : 62) เกี่ยวกับการศึกษาเปรียบเทียบการบริหารต้นทุนแบบตะวันตกและแบบญี่ปุ่น โดยการศึกษาเปรียบเทียบองค์ประกอบด้วยกัน 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ด้านการวางแผนผลิตภัณฑ์ คือ การจัดทำวิจัยทางการตลาดซึ่งในส่วนนี้ไม่มี ความแตกต่างกัน ส่วนที่ 2 ด้านการดำเนินการผลิต ในส่วนนี้ระบบบริหารต้นทุนแบบตะวันตกการทำงานเรียงกันโดยเริ่มที่ส่วนงานการออกแบบ ส่วนงานวิศวกรรม และส่วนงานจัดซื้อ ตามลำดับ ซึ่งกระบวนการนี้อาจส่งผลให้มีต้นทุนการผลิตสูงกว่าแบบญี่ปุ่น การบริหารต้นทุนแบบญี่ปุ่นมีกระบวนการที่แตกต่างกันคือมีการกำหนดต้นทุนเป้าหมายที่ลูกค้ายอมรับได้ก่อนจากนั้นส่วนงานการออกแบบ ส่วนงานวิศวกรรม และส่วนงานจัดซื้อจะทำงานร่วมกันเพื่อกำจัดปัญหาทางด้านต้นทุนส่วนเกิน และส่วนที่ 3 การควบคุมต้นทุน ระบบบริหารต้นทุนแบบตะวันตกเน้นการเทียบเคียงผลงานกับเป้าหมายที่ตั้งไว้ ในขณะที่ระบบบริหารต้นทุนแบบญี่ปุ่นเน้นการเทียบเคียงผลงานจากผลการดำเนินงานในอดีต ส่งผลให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยมีเป้าหมายความผิดพลาดการดำเนินงานเท่ากับศูนย์

การประยุกต์ใช้ระบบต้นทุนเป้าหมาย

ในการประยุกต์ใช้ระบบต้นทุนเป้าหมายมีปัจจัยหลักๆที่ปรากฏในบทความหรืองานวิจัย 6 ปัจจัย ได้แก่ 1) Price-led costing 2) Customer focus 3) Design focus 4) Cross-function team) 5) การมีส่วนร่วมในห่วงโซ่คุณค่า (value-chain involvement) 6) ต้นทุนวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์ (Life-Cycle Costing) (สันติชัย คุชรินทร์, 2552 : 111-116; กรไชย พรลภัสสร, 2560 : 85) โดย

1) Price-led costing คือ ราคาที่ลูกค้าพึงพอใจที่จะจ่าย ในต้นทุนที่ยอมรับได้ เริ่มต้นจากการออกแบบจบที่ต้นทุนการบริการ (สันติชัย คุชรินทร์, 2552 : 111-116 ; กรไชย พรลภัสสร, 2560 : 85 ; CIMA, 2005 : 11)

2) Customer focus คือ ความคาดหวังของผู้บริโภคด้านต้นทุน คุณภาพ ราคา ระยะเวลาในการส่งมอบสินค้าและบริการ เป็นตัวกำหนดราคาสินค้าและบริการรวมถึงเป็นตัวช่วยในการวิเคราะห์ต้นทุนผลิตภัณฑ์ กระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์เป็นกระบวนการที่จะนำมาใช้ในการตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภค

3) Design focus คือ ขั้นตอนก่อนการผลิตสินค้าและบริการ การออกแบบผลิตภัณฑ์และกระบวนการเป็นขั้นตอนที่ส่งผลต่อต้นทุนสินค้า

4) Cross-function team ลักษณะของกระบวนการประกอบด้วยสหสาขาวิชาชีพและความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์และตัดสินใจ ความรับผิดชอบในการบรรลุผลสำเร็จควรแบ่งปันต่อส่วนงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ตั้งแต่เริ่มออกแบบผลิตภัณฑ์จนกระทั่งออกมาเป็นผลิตภัณฑ์สำเร็จรูป

5) การมีส่วนร่วมในห่วงโซ่คุณค่า (value-chain involvement) ไม่เพียงแค่ส่วนงานในองค์กรที่สามารถมีส่วนร่วมในกระบวนการควบคุมต้นทุน แต่ยังหมายรวมไปถึงซัพพลายเออร์ และผู้ให้บริการจัดส่งสินค้าอีกด้วย กล่าวคือ การควบคุมต้นทุนเป้าหมายเกิดได้ตั้งแต่กระบวนการต้นน้ำ จนถึงกระบวนการปลายน้ำ เพื่อหาโอกาสในการลดต้นทุน (Cost Reduction) เนื่องจากต้นทุนส่วนใหญ่มาจากการจัดซื้อวัตถุดิบชิ้นส่วนประกอบ และระบบต้นทุนเป้าหมายอาจไม่สามารถประสบความสำเร็จได้หากขาดซึ่งการร่วมมือจากซัพพลายเออร์

6) ต้นทุนวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์ (Life-Cycle Costing) เพื่อให้มั่นใจว่าทั้งองค์กรและลูกค้าจะได้รับต้นทุนต่ำ การประยุกต์ใช้ระบบต้นทุนเป้าหมายที่ประสบความสำเร็จตรวจสอบได้จากต้นทุนตลอดวงจรชีวิตของผลิตภัณฑ์ กล่าวคือ ต้นทุนรวมตั้งแต่กระบวนการจัดซื้อไปจนถึงการบำรุงรักษา

จากการศึกษาบทความและบททวนวรรณกรรมในส่วนนี้ได้มีการระบุเพิ่มเติมโดย (CIMA, 2005 : 11) อีก 3 ปัจจัย ดังนี้ 1) ทีมจะต้องเข้าใจบทบาทของตนเองและเข้าใจว่ากระทบต่อต้นทุนอย่างไร สมาชิกในทีมควรเข้าใจพื้นฐานว่ากระบวนการทำงานของแต่ละสมาชิกแปลงเป็นตัวเงินและส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพองค์กรอย่างไร โดยการใช้ตัวชี้วัดที่เหมาะสม 2) กระบวนการทำซ้ำ (An iterative process) ระบบต้นทุนเป้าหมายไม่ใช่วิทยาศาสตร์และขึ้นอยู่กับความเชื่อถือได้ของข้อมูลรวมถึงในบางครั้งมีความยากต่อการตัดสินใจ ในบางครั้งกระบวนการทำซ้ำเพื่อหาความสมดุลของหน้าที่การทำงาน ราคา ปริมาณ การลงทุนและต้นทุน อย่างไรก็ตาม ค่าใช้จ่ายต้นทุนเป้าหมายโดยรวมระดับบนสุดเป็นข้อผูกมัดที่ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ และจะไม่สามารถเปิดตัวผลิตภัณฑ์ได้หากไม่สามารถบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ และ 3) การระบุเจาะจงและเป้าหมายที่แท้จริงสำหรับการพัฒนา แม้ว่าการเปลี่ยนแปลงต้นทุนเป้าหมายในส่วนของชิ้นส่วนประกอบจะมีการเปลี่ยนแปลง แต่เมื่อองค์กรตั้งต้นทุนเป้าหมายแล้วก็ไม่ควรเปลี่ยนแปลง

ระบบต้นทุนเป้าหมายได้รับการนำไปประยุกต์ใช้อย่างแพร่หลายในหลากหลายประเภทอุตสาหกรรม เพื่อให้หน้าเอาระบบต้นทุนเป้าหมายมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดการนำระบบต้นทุนเป้าหมายเข้ามาใช้ตั้งแต่กระบวนการออกแบบสินค้าและบริการ และการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีส่วนช่วยให้องค์กรสามารถผลิตสินค้าและบริการออกมาได้ตามต้นทุนที่กำหนดไว้ทำให้องค์กรสามารถส่งมอบสินค้าในราคาและคุณภาพที่เป็นที่น่าพึงพอใจแก่ลูกค้าได้ แนวคิดการเกี่ยวกับระบบบัญชีบริหารถือเป็นอีกแนวคิดที่สำคัญที่ช่วยให้ข้อมูลถูกส่งต่อไปยังผู้บริหารหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ทันต่อเหตุการณ์ เพื่อให้การออกแบบ

สินค้าและบริการสามารถตอบสนองต่อสถานการณ์ปัจจุบันการได้รับข้อมูลที่ถูกต้องรวดเร็วถือเป็นอีกปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ

แนวคิดเกี่ยวกับระบบบัญชีบริหาร (Managerial Accounting System)

(Ibrahim Apak and Hulak Duman, 2020 : 580-610) อ้างอิงถึง The Chartered Institute of Management Accountants (CIMA) ได้กล่าวถึงการบัญชีบริหารไว้ดังนี้ การประยุกต์ใช้หลักการของการบัญชีและการจัดการทางการเงินเพื่อสร้าง ปกป้อง รักษา และเพิ่มมูลค่าสำหรับผู้มีส่วนได้เสียทั้งที่แสวงหาผลกำไรและไม่แสวงหาผลกำไรไม่ว่าจะเป็นในภาครัฐหรือเอกชนก็ตาม ซึ่งการบัญชีเป็นกระบวนการที่นำเสนอทั้งข้อมูลทางการเงินและข้อมูลที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเงินแก่ผู้บริหารและพนักงานที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมต่างๆ เช่น การตัดสินใจ การจัดสรรและตรวจสอบทรัพยากร การประเมินประสิทธิภาพและการให้รางวัลภายในองค์กร การจัดทำงบประมาณ การวางแผนและการประมาณการ การวัดความสามารถในการทำกำไรของผลิตภัณฑ์ การวัดประสิทธิภาพของแผนก หน่วยงานในองค์กร การเปรียบเทียบ เพิ่ม ลด ประสิทธิภาพและประสิทธิผล การประเมินประสิทธิภาพการลงทุนถือเป็นสาขาของกิจกรรมการบัญชีบริหารทั้งสิ้น นอกจากนี้แล้วส่วนผสมของผลิตภัณฑ์หรือบริการ การตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ การกำหนดราคา การประเมินทางเลือกการลงทุนยังได้รับการพิจารณาภายใต้ขอบเขตของการบัญชีบริหารอีกด้วย (ดวงมณี โกมารทัต, 2550 : 55-67; ดารารัตน์ สุขแก้ว และ สัมพันธ์ จันทรดี, 2554 : 87; นิภาวรรณ ใจเป็น, 2557 : 54; วิริยา จงรักภักดี, 2554 : 37; สมหวัง สีหะ, 2557 : 73)

(Nguyen Phong Nguyen, 2018 : 33-49) กล่าวว่าในการออกแบบระบบบัญชีบริหารนั้นควรออกแบบให้ตอบสนองต่อความต้องการที่แตกต่าง และ (Quang-Huy, Ngo, 2020 : 147-179) นักออกแบบต้องให้ข้อมูลที่เพียงพอสำหรับการตัดสินใจเพื่อให้องค์กรสามารถบรรลุเป้าประสงค์

(Ray H. Garrison et al., 2015 : 68) กล่าวถึงความแตกต่างระหว่างการบัญชีบริหารและการบัญชีการเงินดังนี้ การบัญชีบริหารเกี่ยวข้องกับการนำเสนอข้อมูลต่อผู้บริหารซึ่งควบคุมการดำเนินงานของกิจกรรมภายในองค์กรโดยตรง ในทางตรงกันข้ามการบัญชีการเงินจะเป็นชุดข้อมูลที่นำเสนอต่อบุคคลภายนอกองค์กร เช่น ผู้มีส่วนได้เสีย เจ้าหนี้ เป็นต้น อย่างไรก็ตามทั้งการบัญชีบริหารและการบัญชีการเงินต่างพึ่งพาข้อมูลการเงินพื้นฐานเหมือนกัน ในทุกองค์การจะต้องมีกระบวนการสร้างกลยุทธ์ (Formulating Strategy) การวางแผน (Making Strategy) จัดสรรทรัพยากร (Organizing resources) การกำกับบุคลากร (Directing Personnel) และควบคุมการดำเนินงาน (Controlling Operations) การขยายอย่างรวดเร็วของจิตวิญญาณและการบรรลุผลจะเป็นไปไม่ได้หากขาดซึ่ง การวางแผน (Planning) การนำ (Directing) การจูงใจ (Motivating) และ การควบคุม (Controlling)

หลักการออกแบบระบบบัญชีบริหาร

การใช้ข้อมูลให้เกิดประโยชน์มากขึ้นน้อยแค่นั้นขึ้นกับระดับการออกแบบระบบบัญชีบริหารซึ่งประกอบด้วย 4 ลักษณะ ได้แก่ ขอบเขต เวลา การรวบรวมและการนำไปใช้ (Scope, Timeliness, level of Aggregation and Integration) (Nguyen Phong Nguyen, 2018 : 33-49; Quang-Huy, Ngo, 2020 : 147-179; Salah A. Hammad et al, 2010 : 762-784)

1) ขอบเขต (Scope) ครอบคลุมด้านขนาด คุณสมบัติ ขอบเขตเวลา ซึ่งข้อมูลการบัญชีบริหารแบบดั้งเดิมถูกจำกัดให้อยู่ภายในองค์กร เช่น งบการเงิน ข้อมูลสำคัญในอดีต ในขณะที่ Broad scope ครอบคลุมไปถึงข้อมูลภายนอกองค์กร ข้อมูลที่ไม่เป็นตัวเงิน และมุ่งสู่นาคต ประกอบด้วยความน่าจะเป็นของข้อมูล

2) ทันเวลา (Timeliness) ระยะเวลารวบรวมนำเสนอข้อมูลมีความรวดเร็วทันต่อเหตุการณ์ การนำเสนอข้อมูลตามข้อเรียกร้องและความถี่ในการรายงานอย่างเป็นระบบ ในระบบบัญชีบริหารนั้นความถี่ในการรายงานจะสูงและมีการป้อนกลับอย่างรวดเร็ว

3) การรวบรวม (Aggregation) การเก็บรวบรวมข้อมูลในแต่ละช่วงเวลา นำมาสรุปเป็นกิจกรรมธุรกิจในรูปแบบย่อ ใช้ในการตัดสินใจอย่างเป็นทางการหรือการวิเคราะห์

4) การบูรณาการ (Integration) ข้อมูลซึ่งช่วยในการประสานงานส่วนงานต่างๆภายในองค์กร

ระบบบัญชีบริหารเป็นระบบที่นำมาประยุกต์ใช้เพื่อการส่งมอบข้อมูล ชุดข้อมูลของระบบบัญชีบริหารหมายรวมถึงข้อมูลที่สำคัญต่างๆทั้งภายในและภายนอกองค์กรที่เก็บรวบรวมและนำมาวิเคราะห์เพื่อนำเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเวลาและปริมาณที่เหมาะสมเพื่อประกอบการตัดสินใจที่สำคัญต่างๆ และผู้บริหารหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องสามารถเข้าถึงชุดข้อมูลเหล่านี้ได้ แตกต่างจากระบบบัญชีการเงินที่มีจุดประสงค์เพื่อนำเสนอข้อมูลการเงินเสนอต่อส่วนงานภายนอกองค์กรเป็นหลัก ผู้บริหารอาจใช้ชุดข้อมูลในการตัดสินใจสำคัญๆ เช่น การจัดสรรทรัพยากร การประเมินผล เป็นต้น ทั้งนี้ผลการปฏิบัติงานที่หลากหลายองค์กรนำมาใช้ คือ การวัดการปฏิบัติงานผลคุณภาพ หรือ ที่รู้จักกันดีในชื่อ Balanced Scorecard เนื่องจากปัจจุบันองค์กรไม่สามารถวัดผลได้จากตัวชี้วัดที่เป็นตัวเงินอย่างเดียวเท่านั้น แต่ยังต้องให้ความสำคัญต่อตัวชี้วัดที่ไม่เป็นตัวเงินเพื่อการสร้างความยั่งยืนให้แก่องค์กรอีกด้วย

การวัดการปฏิบัติงานผลดุลยภาพ (Balanced Scorecard)

การวัดผลดุลยภาพ คือ ระบบการบริหารงานและประเมินผลทั่วทั้งองค์การ อีกทั้งยังเป็นตัวกำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) และแผนกลยุทธ์ (Strategic plan) เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการดำเนินงานของแต่ละส่วนงานหรือบุคคล ระบบวัดผลดุลยภาพเป็นระบบที่ช่วยแก้ไขและปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานโดยพิจารณาผลที่เกิดขึ้นจากกระบวนการและผลกระทบที่ลูกค้าได้รับมาปรับสร้างกลยุทธ์ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ระบบวัดผลดุลยภาพยังส่งเสริมให้ระบบการทำงานปรับเปลี่ยนจากการทำงานตามคำสั่งไปสู่การร่วมมือเป็นหนึ่งเดียวขององค์การ โดยที่ตัวชี้วัดผลการดำเนินงานหลัก หรือ Key Performance Indicators (KPIs) เป็นการวัดผลสัมฤทธิ์ขององค์การ การวัดผลปฏิบัติงานจะวัดจากมาตรฐานหรือเป้าหมายที่ทำการตกลงกันไว้ ตัวชี้วัดผลการดำเนินงานหลักมีความเชื่อมโยงต่อกันอย่างใกล้ชิดแห่งความสำเร็จ ตัวชี้วัดผลการดำเนินงานหลักที่ดีจะสามารถโน้มน้าวให้ทุกคนในองค์การตลอดจนผู้มีส่วนได้เสียเชื่อถือ จะต้องแสดงถึงภารกิจและสอดคล้องกับเป้าหมายองค์การ โดยคุณลักษณะที่ดีควรยึดหลัก “SMART” (กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม, 2564 : 29) สอดคล้องกับ (ชลิต ผลอินทร์หอม, 2562 : 63) เพื่อให้บรรลุเป้าประสงค์ การติดตามและการปรับเปลี่ยนกระบวนการดำเนินงานนั้นการวางแผนกลยุทธ์ถือเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง เพื่อให้ทั่วทั้งองค์การดำเนินไปในทิศทางเดียวกัน องค์การจึงมีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ค่านิยม และเป้าประสงค์ขึ้น และดำเนินกิจกรรมต่างๆตาม แผนงาน ขอบเขตเวลา นอกจากนี้ตัวชี้วัดผลการดำเนินงานหลักยังสามารถเพิ่มประสิทธิภาพขององค์การโดยการสนับสนุนการเพิ่มพูนความสามารถของบุคลากรอีกด้วย การวัดผลดุลยภาพเป็นการวัดผลการดำเนินงานของกิจการแบบมาตรฐานที่ได้รับการพัฒนาโดย Robert Kaplan และ David Norton หลายองค์การเริ่มเปลี่ยนแปลงระบบการประเมินประสิทธิภาพจากตัวชี้วัดที่เป็นตัวเงินไปประยุกต์ร่วมตัวชี้วัดที่ไม่เป็นตัวเงิน องค์การเริ่มตระหนักว่าการพึ่งพาเพียงตัวชี้วัดทางการเงินนั้นนำไปสู่การละทิ้งมูลค่าในระยะยาวเพื่อสร้างประสิทธิภาพในระยะสั้น การวัดผลดุลยภาพจึงกลายมาเป็นอีกหนึ่งเครื่องมือที่นำมาใช้เพื่อประเมินประสิทธิภาพในปัจจุบัน ซึ่งประกอบไปด้วยหนึ่งมุมมองที่เป็นตัวเงินและสามมุมมองที่ไม่เป็นตัวเงิน ได้แก่ ด้านการเงิน (Financial perspective) ด้านลูกค้า (Customer perspective) การบริหารภายใน (Internal business process perspective) การมุ่งสู่การเรียนรู้ (Learning and Growth perspective) การวัดผลการดำเนินงานในลักษณะนี้จะทำให้ผู้บริหารทราบผลการดำเนินงานทั้งในระยะสั้นและระยะยาว (Choong Lee, Lookman Buky Folami and Yanghon Chung, 2014 : 36-55; สมหวัง สีหะ, 2557 : 73; ชลิต ผลอินทร์หอม, 2562 : 63; ไตรรงค์ สวัสดิกุล, 2561 : 248-264)

ตัวชี้วัดที่เป็นตัวเงิน (Financial Performance) ด้านการเงิน (Financial perspective) มุ่งเน้นผลประโยชน์การที่เป็นตัวเงินเป็นหลัก เพื่อแสดงศักยภาพการทำการกำไรขององค์การ สภาพคล่องทางการเงิน (Case flow) รวมไปถึงมูลค่าสุทธิของหุ้น (สมหวัง สีหะ, 2557 : 73) อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (ROA) อัตราผลตอบแทนส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) การเติบโตของยอดขาย (Sales growth) การควบคุม

(ชลิติ ผลอินทร์หอม, 2562 : 63) ผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (ROA) ผลตอบแทนจากยอดขาย(ROS) ผลตอบแทนจากการลงทุน (ROI) และผลตอบแทนส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) (Ibrahim Apak and Hulak Duman, 2020 : 580-610)

ตัวชี้วัดที่ไม่เป็นตัวเงิน (Non-Financial Performance)

มุมมองทางด้านการเงินนั้นมีการประยุกต์ใช้อย่างแพร่หลาย แต่เป็นเพียงมิติหนึ่งเท่านั้น เพื่อประเมินประสิทธิภาพองค์การในหลายๆมิติควรพิจารณาตัวชี้วัดที่ไม่เป็นตัวเงินร่วมด้วย เพื่อรักษาความสามารถทางการแข่งขันและสร้างความยั่งยืนให้แก่องค์การ โดยประสิทธิภาพที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเงินสามารถวัดได้จากเกณฑ์การวัดที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเงินและเชิงปริมาณ เช่น นวัตกรรม คุณภาพ และความพึงพอใจของลูกค้า ทั้งประสิทธิภาพที่เกี่ยวข้องกับการเงินและไม่เกี่ยวข้องกับการเงินจะเผยให้เห็นถึงประสิทธิภาพโดยรวมขององค์การ ด้านลูกค้า (Customer perspective) ความพึงพอใจของลูกค้าที่มีต่อมิติต่างๆ เช่น สินค้าและบริการ ระยะเวลา คุณภาพ ความเหมาะสมของต้นทุนและราคา (สมหวัง สีหะ, 2557 : 73) ปริมาณการคืนสินค้า ชื่อเสียงของบริษัท คุณภาพการให้บริการลูกค้า ความภักดีของลูกค้า (ชลิติ ผลอินทร์หอม, 2552 : 63) รวมไปถึงการลดต้นทุน (Cost Reduction) การบริหารภายใน (Internal business process perspective) การดำเนินงานภายในองค์การสามารถส่งผลกระทบต่อความพึงพอใจของลูกค้าได้ ดังนั้น การกำหนดตัวชี้วัดที่เหมาะสมต่อความสามารถหลัก (Core competency) และ กลยุทธ์การแข่งขันขององค์การจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง (สมหวัง สีหะ, 2557 : 73) การวัดด้านกระบวนการภายในประกอบด้วย ประสิทธิภาพการผลิต ระยะเวลาการผลิต ปริมาณของเสีย คุณภาพของสินค้า การส่งสินค้าตรงเวลา ประสิทธิภาพ ของแรงงาน (ชลิติ ผลอินทร์หอม, 2552 : 63) การมุ่งสู่การเรียนรู้ (Learning and Growth perspective) การวัดระดับความพึงพอใจของพนักงานมีส่วนสำคัญต่อการเจริญเติบโตขององค์การ เนื่องจากองค์การแห่งการเรียนรู้จะส่งเสริมให้พนักงานมีคุณภาพและต่อยอดความรู้ไปยังกระบวนการการทำงาน ก่อให้เกิดการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ มีคุณภาพ และเกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องยั่งยืน (สมหวัง สีหะ, 2557 : 73) โดยวัดจากอัตราการลาออกของพนักงาน ปริมาณสินค้าใหม่ การพัฒนาทางเทคโนโลยี (ชลิติ ผลอินทร์หอม, 2552 : 63)

การพัฒนาสมมติฐานการวิจัย

(Sofiah Md Auzair, 2011 : 236-244) ศึกษาเรื่องผลกระทบของกลยุทธ์ทางธุรกิจและสภาพแวดล้อมภายนอกต่อระบบควบคุมการจัดการ: การศึกษาโรงแรมในประเทศมาเลเซีย เครื่องมือที่ใช้การถดถอยพหุคูณ กลุ่มตัวอย่างโรงแรม 50 แห่งที่มีจำนวนห้องน้อยกว่า 30 ห้อง ผลการวิจัยพบว่า ความเป็นผู้นำด้านต้นทุนมีค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐานเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญต่อระบบบริหารแบบราชการ $p \leq .01$ ความแตกต่างมีค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐานเชิงบวกต่อระบบบริหารแบบราชการ และ การรับรู้ความไม่แน่นอนของสภาพแวดล้อมมีผลเชิงลบต่อระบบบริหารแบบราชการและไม่มีนัยสำคัญ สอดคล้องกับ (Sulayman H. Atieh PhD, 2014 : 72-81) ศึกษาเรื่องการยอมรับและการดำเนินการตามแนวทางการคิดต้นทุนเป้าหมายในการผลิต บริษัทในจอร์แดน เครื่องมือที่ใช้ Microsoft Excel and the SPSS กลุ่มตัวอย่างบริษัทในตลาดหุ้น Amman Stock Exchange ของประเทศจอร์แดน ผลการวิจัยพบว่าประโยชน์ที่ได้จากการประยุกต์ระบบต้นทุนเป้าหมายได้แก่ การลดต้นทุน ($t = 24.49$), ความพึงพอใจของลูกค้า ($t = 16.87$), การควบคุมคุณภาพ ($t = 12.92$), ประสิทธิภาพการตัดสินใจทางด้านต้นทุน ($t = 16.88$) รวมถึงการประสานงานจากส่วนงานต่างๆ ($t = 19.62$) และการทำงานเป็นทีม ($t = 12.58$) (Sig = 0.00) (Normah Omaret al, 2015 : 201-206) การดำเนินการตามต้นทุนเป้าหมายและองค์กร ความสามารถ: หลักฐานเชิงประจักษ์ของชาวเอเชียที่ได้รับการคัดเลือก ประเทศ กลุ่มตัวอย่าง: โรงงาน 360 แห่ง ผลการวิจัยพบว่าระบบต้นทุนเป้าหมายไม่เพียงแต่จะช่วยลดต้นทุนแต่ยังมีความเกี่ยวพันถึงคุณสมบัติ คุณภาพ อีกด้วย (Rohit Sharma et al, 2006 : 228-250) ความสัมพันธ์ระหว่าง Broad scope การบัญชีบริหาร การควบคุมการจัดการ ประสิทธิภาพ และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงาน เครื่องมือที่ใช้ Two-Stage regression กลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหารจาก 3 บริษัท บริษัทละ 30 คน และ หนึ่งบริษัท 10 คน ผลการวิจัยพบว่า การทดสอบความสัมพันธ์ในการกลั่นกรองระหว่างสภาพแวดล้อม การควบคุม Broad scope การบัญชีบริหาร ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานและประสิทธิภาพ มีนัยสำคัญต่อข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานแต่ไม่มีนัยสำคัญต่อประสิทธิภาพ (กรไชย พรลภัสสร 2560 : 85) การบัญชีต้นทุนตามเป้าหมายและความสามารถในการทำกำไร: หลักฐานเชิงประจักษ์จากธุรกิจชิ้นส่วนยานยนต์ในประเทศไทย กลุ่มตัวอย่างบริษัทยานยนต์ 189 แห่ง ผลการวิจัยพบว่าการบัญชีต้นทุน ตามเป้าหมาย มีผลกระทบเชิงบวกต่อความถูกต้องของต้นทุน การลดต้นทุน และศักยภาพทางการแข่งขันด้านต้นทุน ความสัมพันธ์เชิงบวกกับศักยภาพ ทางการแข่งขันด้านต้นทุน ขณะที่ศักยภาพทางการแข่งขันด้านต้นทุน มีผลกระทบเชิงบวกต่อความสามารถในการ ทำกำไร (ไตรรงค์ สวัสดิกุล, 2561 : 248-264) การบริหารต้นทุนแบบญี่ปุ่นในอุตสาหกรรมเครื่องดื่มไทย เครื่องมือที่ใช้การถดถอยพหุคูณ กลุ่มตัวอย่าง: ผู้บริหารด้านการบัญชี 180 คน ผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้และผลการดำเนินงานของกิจการทางด้านการวางแผนผลิตภัณฑ์ การดำเนินผลิต การควบคุมต้นทุน ผลการดำเนินงานด้านลูกค้า ด้านกระบวนการภายใน ด้านการเรียนรู้และการเติบโตและด้านการเงินอยู่ในระดับมาก (ไตรรงค์ สวัสดิกุล และ นภาพรณ พลนิกรกิจ,

2562: 43-58) ผลกระทบของเทคนิคการบริหารต้นทุนเชิงกลยุทธ์ต่อผลการดำเนินงานของกิจการ กลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหารด้านการบัญชี 375 คน ผลการวิจัยพบว่าการบริหารต้นทุนเชิงกลยุทธ์มีผลกระทบเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานโดยรวมของกิจการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 1) สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ข้อมูลลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง เช่น สัญชาติ ประเภทของกิจการ เวลาเปิดทำการ ฯลฯ 2) สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สมการโครงสร้าง (Structure Equation Modeling: SEM) ประเมินความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัย

สรุป

จากสภาวะการแข่งขันที่มีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องจากการเกิดของคู่แข่งรายใหม่ สภาวะวิกฤตจากการเมืองระหว่างประเทศมหาอำนาจ การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ล้วนเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่ออุปสงค์อุปทานของวัตถุดิบในการผลิต รวมไปถึงราคาของวัตถุดิบที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่องอีกด้วย เพื่อให้ได้รับข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง ทันต่อเหตุการณ์ และสามารถเข้าถึงได้โดยผู้บริหารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนั้น มีส่วนช่วยให้ผู้บริหารสามารถตัดสินใจและประเมินสถานการณ์ได้อย่างถูกต้องแม่นยำมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพื่อคงไว้ซึ่งราคาขายในสภาวะที่วัตถุดิบมีราคาสูงขึ้นนั้น การปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ให้มีความเหมาะสมต่อเหตุการณ์ถือเป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่ช่วยขับเคลื่อนขีดความสามารถในการแข่งขัน รวมไปถึงการนำเอาระบบต้นทุนเป้าหมายมาประยุกต์ใช้ตั้งแต่เริ่มการออกแบบ มีการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการติดตามผลอย่างต่อเนื่องมีส่วนช่วยให้องค์กรสามารถควบคุมต้นทุนให้อยู่ในระดับเป้าหมายหรือเกิดความคลาดเคลื่อนน้อยที่สุด อย่างไรก็ตามองค์กรควรมีการประเมินผลการดำเนินงาน โดยในบทความนี้นำเสนอการวัดผลแบบดุลยภาพ นอกเหนือจากการประเมินแล้ว ยังมีส่วนช่วยกำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) และแผนกลยุทธ์ (Strategic plan) เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการดำเนินงานของแต่ละส่วนงานหรือบุคคล โดยพิจารณาผลที่เกิดขึ้นจากกระบวนการและผลกระทบที่ลูกค้าได้รับมาปรับสร้างกลยุทธ์ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น เพื่อสร้างความสามารถทางการแข่งขัน องค์กรสามารถปรับยุทธวิธีให้มีความเหมาะสม ทันสมัย และนำเอาเครื่องมือหลากหลายชนิดมาใช้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสำเร็จไปพร้อมๆกันได้ อย่างไรก็ตามยังมีอีกหลายเทคนิคที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายและไม่ถูกกล่าวถึงในบทความนี้ที่ควรนำมาพิจารณาประยุกต์ใช้เพื่อเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันขององค์กร เช่น การบัญชีแบบลีน (Lean Accounting) และ ระบบต้นทุนไคเซน (Kaizen Costing) ระบบทันเวลาพอดี (JIT) ระบบวิ่งรอบ (Milk run) เป็นต้น หรือการปรับเปลี่ยนโครงสร้างองค์กรเพื่อความรวดเร็วในการตัดสินใจเช่นการเปลี่ยนการโครงสร้างแบบรวมศูนย์อำนาจ (Centralization) เป็นโครงสร้างแบบกระจายอำนาจ (Decentralization) ก็สามารถนำมาพิจารณาได้เช่นกัน

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม. (2564). Balanced Scorecard (BSC). ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 9 กันยายน 2564. แหล่งที่มา: <https://bsc.dip.go.th/th/category/2016-09-06-05-20-39/2016-09-06-05-30-45>.
- กรไชย พรภักดิ์สรชกร. (2560). การบัญชีต้นทุนตามเป้าหมายและความสามารถในการทำกำไร: หลักฐานเชิงประจักษ์จากธุรกิจชิ้นส่วนยานยนต์ในประเทศไทย. *วารสารบริหารธุรกิจ นิฉำ*. 21, 18-44
- ชุดิกา เกียรติเรืองไกร และคณะ ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2563). 10 ปีอุตสาหกรรมไทย เรามาไกลแค่ไหน. *FAQ Focused and quick*, 2562 (165), 1-3
- ชลิต ผลอินทร์หอม. (2562). ผลกระทบของการใช้เครื่องมือการบริหารต้นทุนเชิงกลยุทธ์ต่อความได้เปรียบทางการแข่งขันและผลการดำเนินงานของกิจการในนิคมอุตสาหกรรมในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์บัญชีปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. สาขาการบัญชี. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ดวงมณี โกมารัตน์. (2550) วิวัฒนาการทางบัญชีบริหาร. *วารสารจุฬาลงกรณ์ธุรกิจปริทัศน์*. 1 (9), 55-67
- ดรรชนี สุขแก้ว และ สัมพันธ์ จันทน์ดี. (2551). การศึกษาแนวโน้มกลยุทธ์การบริหารของประเทศไทย ช่วงปี พ.ศ.2541-2549. รายงานการวิจัย. สาขาวิชาการบัญชี¹. สาขาวิชาระบบสารสนเทศ². บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์.
- ไตรรงค์ สวัสดิกุล. (2561). การบริหารต้นทุนแบบญี่ปุ่นในอุตสาหกรรมเครื่องตีไทย. *วารสารเครือข่ายญี่ปุ่นศึกษาฉบับพิเศษ*. 8 (3), 248-264.
- ไตรรงค์ สวัสดิกุล และ นภาพร พลนิกรกิจ. (2562). ผลกระทบของเทคนิคการบริหารต้นทุนเชิงกลยุทธ์ต่อผลการดำเนินงานของกิจการ. *วารสารเกษตรศาสตร์ธุรกิจประยุกต์*. 13 (19), 43-58.
- ธัญญธร ศรีวิเชียร. (2560). ผลกระทบของการบริหารต้นทุนเป้าหมายที่มีต่อความได้เปรียบทางการแข่งขันและผลการดำเนินงานของอุตสาหกรรมอาหารในประเทศไทย. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*. 36 (6), 203-217.
- นิภาวรรณ ใจเป็น. (2557). ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพการประยุกต์ใช้การบัญชีบริหารเชิงกลยุทธ์และความได้เปรียบทางการแข่งขันของธุรกิจอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์บัญชีมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- ปรีดี นกุลสมปรารถนา. (2564). รู้จักคำว่า กลยุทธ์ (Strategy) และระดับของกลยุทธ์. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 9 กันยายน 2564. แหล่งที่มา : <https://www.popticles.com/business>.
- วิริยา จงรักภักดี. (2554). การเปลี่ยนแปลงในระบบบัญชีบริหารในประเทศไทย. รายงานการวิจัย. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยพายัพ.

- แพรวตา แพงแสน. (2553). กลยุทธ์ธุรกิจและกลยุทธ์ทางการตลาดของธุรกิจเครื่องใช้บนโต๊ะอาหารประเภทเซรามิค. การศึกษาค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- วรวิทย์ ว่องชาญกิจ. (2563). การศึกษากลยุทธ์ระดับองค์กรวัฒนธรรมในการทำงานและความเป็นเลิศในการดำเนินงานที่มีอิทธิพลต่อการจัดการแบบมีส่วนร่วมในธุรกิจผู้ให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ในประเทศไทย. คุุณินพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสยาม.
- วิไลลักษณ์ มาพิทักษ์. (2559). รูปแบบการดำเนินธุรกิจของบริษัทตัวแทนขนส่งสินค้าระหว่างประเทศแห่งหนึ่งในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สันติชัย คชรินทร์. (2552). การบริหารต้นทุนกับโซ่อุปทาน ประเด็นของต้นทุนเป้าหมาย. *วารสารวิชาชีพบัญชี*. 5 (13), 111-116
- สมหวัง สีหะ. (2557). การใช้เทคนิคทางการบัญชีบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงงานอุตสาหกรรมในจังหวัดขอนแก่น. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุวรรณ หวังเจริญเดช. (2557). กลยุทธ์การบริหารต้นทุนในยุคโลกาภิวัตน์. *วารสารนักบริหาร*. 34 (1), 60-68.
- Ari Pennanen et al., (2011). Target costing and designing to targets in construction. *Financial Management of Property and Construction*. 16 (1). 52-63.
- CIMA. (2005). Target costing in the NHS Reforming the NHS from within CIMA NHS Working Group. *Online*. Retrieved Oct 30, 2021. From : <http://www.cimaglobal.com/documents/importedddocuments/reformingthenhsfromwithin.pdf>
- Choong Lee, Lookman Buky Folami and Yanghon Chung. (2014). An Evaluation of the Impact of Strategic Linkage on BSC Usage and Performance. *Global Review of Accounting and Finance*. 5 (2), 36-55.
- Ibrahim Apak and Hulak Duman. (2020). The use of management accounting / Strategic management accounting tools and effect on performance: A research in Turkey. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*. 22 (4), 580-610.
- Nguyen Phong Nguyen. (2018). Performance implication of market orientation and use of management accounting systems. *Journal of Asian Business and Economic Studies*. 25(1), 33-49.
- Jay Heizer and Barry Render. (2019). *Principles of Operational Management*. (8thed.), Kendalville: Pearson
- Ray H. Garrison et al., (2015). *Managerial Accounting* (2nded.). Singapore: McGraw Hill
- Rohit Sharma et al., (2006). The relationships among broad scope MAS, managerial control, performance, and job relevant information. *Accounting and Finance*, 5 (3), 228-250
- Normah Omaret et al., (2015). Target Costing Implementation and Organizational Capabilities: An Empirical Evidence of Selected Asian Countries. *Journal of Economics, Business and Management*. 3 (2), 201-206.
- Quang-Huy, Ngo (2020). Effectiveness of Management Accounting System in Public Healthcare Sector: An Empirical Investigation in Vietnam. *Journal of Asian Business and Economic Studies*. 13 (2), 147-179.

- Salah A. Hammad et al., (2010). Management accounting system for hospitals: a research framework. *Industrial Management & Data Systems*. 110 (5), 762-784.
- Sofiah Md Auzair. (2011). The effective strategy of business strategy and external environment management control systems: A study of Malaysia hotel. *International Journal of Business and Social Science*. 2 (13), 236-244.
- Sulayman H. Atieh PhD. (2014). The adoption and Implementation of Target Costing Approach in Manufacturing company in Jordan. *International Journal of Business and Social Science*. 5 (6), 72-81.

ภาคผนวก

คำแนะนำสำหรับผู้เขียนบทความ

1. ส่วนประเภทของบทความที่ลงตีพิมพ์ในวารสาร

1.1 บทความพิเศษ (Special Article) บทความทางวิชาการพิเศษ ที่เสนอเนื้อหาความรู้ วิชาการอย่าง ชุ่มชื้น และผ่านการอ่านและพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชานั้นๆ มีกลุ่มเป้าหมายเป็น นักวิชาการในวงการวิชาการ/วิชาชีพ

1.2 บทความวิจัย (Research Article) ได้แก่ รายงานผลงานวิจัยใหม่ที่มีองค์ความรู้อันเป็น ประโยชน์ จะต้องไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารใดๆ มาก่อน

1.3 บทความทางวิชาการ (Academic Articles) ที่เสนอเนื้อหาความรู้วิชาการมีความโดดเด่นเพื่อนำเสนอองค์ความรู้ใหม่สู่สังคม

2. การส่งบทความ

บทความที่จะตีพิมพ์ใน Journal of Roi Kaensarn Acadami ให้ผู้เขียนทำตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

2.1 ให้ผู้เขียนบทความดาวน์โหลด Template บทความวิจัย หรือ Template บทความวิชาการ บทความพิเศษ Template บทความปริทรรศน์ ปกิณกะ ซึ่งเป็นตัวอย่างของการเขียนบทความวารสาร โดย สามารถดาวน์โหลดได้ดังนี้

2.1.1 Template บทความวิจัย (.pdf) ตัวอย่างบทความ (.docx)

2.1.2 Template บทความวิชาการ บทความพิเศษ (.pdf) ตัวอย่างบทความ (.docx)

2.2 ให้ผู้เขียนบทความดาวน์โหลดหนังสือรับรองก่อนตีพิมพ์บทความใน Journal of Roi Kaensarn Acadami โดยสามารถดาวน์โหลดได้ที่ (.pdf) และให้กรอกรายละเอียดให้ครบถ้วน พร้อมทั้ง บทความที่เขียนส่งเข้า คิวอาร์โค้ด Line หน้าเว็บวารสารเพื่อตรวจสอบเบื้องต้น

2.3 รอเจ้าหน้าที่ติดต่อกลับตามเอกสารที่แนบของผู้เขียนบทความที่ส่งเข้า คิวอาร์โค้ด Line หน้า เว็บวารสาร เจ้าหน้าที่ส่งแบบ Google Form ให้ผู้เขียนดำเนินการตามแบบฟอร์มดังกล่าว

2.4 เจ้าหน้าที่แจ้งให้เข้าในระบบสมัครสมาชิกออนไลน์ของวารสารและ/หรือ (กรณีผู้สมัครแล้ว ต้องดำเนินการตามขั้นตอนที่ 2.1 และ 2.2 เช่นเดียวกัน) ถึงให้เข้าระบบได้ตามลิงค์นี้ <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JRKSA/user/register> (สามารถศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ ระบบ Thaijo) เมื่อส่ง บทความเข้าระบบแล้ว เจ้าหน้าที่จะดำเนินการตรวจสอบและดำเนินการตามขั้นตอนในการจัดทำบทความให้ ผู้เขียนบทความทราบตามลำดับต่อไป

3. การตรวจสอบบทความและพิสูจน์อักษร

ผู้เขียนควรตระหนักถึงความสำคัญในการเตรียมบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบของบทความที่วารสารกำหนด ตลอดจนตรวจสอบความถูกต้องแน่นอน พร้อมทั้งพิสูจน์อักษรก่อนที่จะส่งบทความให้กับบรรณาธิการ การเตรียมบทความให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสารจะทำให้การพิจารณาตีพิมพ์มีความรวดเร็วมากยิ่งขึ้น และทางกองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ที่จะไม่พิจารณาบทความจนกว่าจะได้แก้ไขให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสาร

4. รูปแบบการจัดเตรียมบทความ

4.1 สำหรับภาษาไทย บทความต้องเป็นตัวพิมพ์ดีด โดยใช้ชุดแบบอักษร (Font) ชนิดไทยสารบรรณ (TH SarabunPSK) ขนาดอักษร 16 จัดกั้นหลังตรง ส่วนบทความภาษาอังกฤษให้ใช้แบบอักษร Times New Roman ขนาดอักษร 12 ในการจัดให้มีระยะห่างระหว่างบรรทัดหนึ่งช่อง (Double spacing) ตลอดเอกสาร พิมพ์หน้าเดียวลงบนกระดาษพิมพ์สี่ขนาดเอ 4 (A4) ระยะขอบกระดาษบน 1.5 นิ้ว, ล่าง 1 นิ้ว, ซ้าย/ขวา 1 นิ้ว พร้อมใส่หมายเลขหน้ากำกับทางมุมขวาบนทุกหน้า บทความไม่ควรยาวเกิน 20 หน้ากระดาษพิมพ์สี่ โดย นับรวมภาพประกอบและตาราง

4.2 ชื่อเรื่องต้องมีภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พิมพ์ไว้หน้าแรกตรงกลาง

4.3 ชื่อผู้เขียน ตำแหน่งทางวิชาการ สาขา คณะ สังกัด/หน่วยงานของผู้ร่วมหรือที่ปรึกษาทุกคน โดยเรียงจากผู้เขียนบทความ 1 ผู้ร่วม 2,3,4 ตำแหน่งได้ชื่อเรื่อง เยื้องชิดฝั่งขวาของหน้ากระดาษ มี E – mail ที่ติดต่อในการส่งบทความได้

4.4 มีบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ไม่เกิน 500 คำต่อบทคัดย่อ

4.5 กำหนดคำสำคัญ (Keywords) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ 3-5 คำ

4.6 การเรียงหัวข้อ หัวข้อใหญ่สุด ให้พิมพ์ชิดขอบด้านซ้าย หัวข้อย่อยเว้นห่างจากหัวข้อใหญ่ 3-5 ตัวอักษรและหัวข้อย่อยขนาดเดียวกันต้องพิมพ์ให้ตรงกัน เมื่อขึ้นหัวข้อใหญ่ควรเว้น ระยะพิมพ์ 0.5 ช่วงบรรทัด

4.7 การใช้ตัวเลข คำย่อ และวงเล็บ ใช้เป็นตัวเลขอารบิกทั้งหมด ใช้คำย่อที่เป็นสากลเท่านั้น (ระบุคำเต็มไว้ในครั้งแรก) การวงเล็บภาษาอังกฤษ ควรใช้ดังนี้ (Network Organization) เป็นต้น

บทความวิจัย ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) บทคัดย่อ (Abstract)
- 2) บทนำ (Introduction) ระบุความสำคัญของปัญหาการวิจัย
- 3) วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

4) ระเบียบวิธีวิจัย (Research Methodology) ระบุแบบแผนการวิจัยการได้มาซึ่งกลุ่ม ตัวอย่าง และการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บ รวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ ข้อมูล

5) กรอบแนวคิดในการวิจัย

6) ผลการวิจัย/ผลการทดลอง (Results) เสนอผลที่พบตามวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับอย่าง ชัดเจน ควรเสนอในรูปตารางหรือแผนภูมิ

7) อภิปรายผล/วิจารณ์ (Discussion) เสนอเป็นความเรียง ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยง ของ ผลการวิจัยกับกรอบแนวคิด และงานวิจัยที่ผ่านมา ไม่ควรอภิปรายเป็นข้อๆ แต่ ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของ ตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด

8) ข้อเสนอแนะ (Suggestion) ระบุข้อสรุปที่สำคัญและข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และประเด็นสำหรับการวิจัยต่อไป

9) เอกสารอ้างอิง (References) ต้องเป็นรายการที่มีการอ้างอิงไว้ในเชิงอรรถเท่านั้น เป็นภาษาไทย และภาษาอังกฤษ

บทความพิเศษ บทความวิชาการ บทความปริทรรศน์ ปกิณกะ บทความวิจารณ์หนังสือ ให้ เรียงลำดับสาระ ดังนี้

1) บทคัดย่อ (Abstract)

2) บทนำ (Introduction)

3) เนื้อเรื่อง (Content) แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับและมีกรอบแนวคิด ผลสัมฤทธิ์ของบทความ

4) บทสรุป (Conclusion)

5) เอกสารอ้างอิง (References)

ตัวอย่างการจัดพิมพ์บทความ

←	1 นิ้ว	ระบุหมายเลขไว้ด้านบนขวา (16 pt) ↑ 1. นิ้ว ชื่อบทความภาษาไทย (20 pt) Articles English (14 pt)	→ 1 นิ้ว
		ชื่อ - นามสกุล ผู้เขียนบทความ (16 pt) หน่วยงานต้นสังกัด (16 pt) Name - Surname of Article author (12 pt) Agency (12 pt) E-mail (12 pt)	

บทคัดย่อ (18 pt) (16 pt ไม่เกิน 350 คำ)			
.....			
คำสำคัญ : 3-5 คำ (16 pt) Abstract (14 pt) (12 pt ไม่เกิน 350 คำ).....			
.....			
Keywords : 3-5 words (12 pt) บทนำ (18 pt) (16 pt ไม่เกิน) แสดงเนื้อหาสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ.....			
.....			
เนื้อหาแต่ละประเด็น ตามแบบบทความวิชาการ/วิจัยและอื่นๆ (18 pt) (16 pt ไม่เกิน) แสดงเนื้อหาสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ.....			
.....			
สรุป (18 pt) (16 pt ไม่เกิน) แสดงเนื้อหาสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ.....			
.....			
เอกสารอ้างอิง (18 pt) (16 pt ไม่เกิน) แสดงเนื้อหาสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ.....			
.....			
↓ 1 นิ้ว			

สำหรับการอ้างอิงเอกสารในบทความนั้นใช้ระบบ APA ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้ วงเล็บ เปิด-ปิด และระบุชื่อ-นามสกุล ของผู้เขียน ปี พ.ศ. และเลขหน้า ของเอกสารที่นำมาอ้างอิงกำกับท้ายเนื้อความที่ได้ อ้างอิง เอกสารที่อ้างอิงในบทความจะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ และผู้เขียน บทความต้องรับผิดชอบถึงความถูกต้องของเอกสารที่นำมาอ้างอิงทั้งหมด การอ้างอิงเป็นภาษาไทยหรือ ภาษาอังกฤษ โดยรูปแบบของการอ้างอิงเอกสาร มีดังนี้

1. หากชื่อผู้แต่งอยู่หน้าข้อความที่อ้างถึงให้ใช้ชื่อผู้แต่ง (ปีที่พิมพ์ : เลขหน้า) เช่น ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2545 : 15-16) หรือ Baruard, Chester L, (1938 : 50)

2. หากชื่อผู้แต่งอยู่ท้ายข้อความที่อ้างถึง ให้ใช้ (ชื่อผู้แต่ง, ปีที่พิมพ์ : เลขหน้า) เช่น

1) กรณีผู้แต่ง 1 คน ให้เขียนเป็น (ชื่อผู้เขียน, ปีที่พิมพ์ : เลขหน้า) เช่น (ขวลิต ประภาวนนท์, 2545 : 19) หรือ (Chandler, Alfred D, 1962 : 42)

2) กรณีผู้แต่ง 2 คน ให้เขียนเป็น (ชื่อที่ 1 และชื่อที่ 2, ปีที่พิมพ์: เลขหน้า) เช่น (ทองใส นามดี และวิทยา แสงทอง, 2556 : 20) หรือ (Chandler,Ralph C. and Plano Jack C, 1982 : 3)

3) กรณีผู้แต่งมากกว่า 3 คนขึ้นไป ครั้งแรกให้เขียนชื่อผู้เขียนทั้งหมด และครั้งต่อไปให้เขียนเป็น คณะ เช่น (ชื่อผู้เขียนคนที่ 1 และคณะ, ปีที่พิมพ์: เลขหน้า) เช่น (สมศักดิ์ วานิชยาภรณ์ และคณะ, 2556 : 23) หรือ (Argyris et al.,1972 :9)

4) การอ้างอิงท้ายบทความ ให้ใช้รูปแบบ APA เวอร์ชัน 6 ดังตัวอย่างนี้ (<http://www.apastyle.org>)

1) หนังสือ

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. (ครั้งที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์. เช่น

1.1) ขาววิทย์ เกษตรศิริ. (2543). 2475 การปฏิวัติสยาม. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.

1.2) Simon,Herbert A. (1976). *Administrative Behavior*. (3rd ed.). New York: The Free Press.

2) บทความในวารสาร

ชื่อผู้เขียนบทความ. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร, ปีที่ (ฉบับที่), เลขหน้าที่ ปรากฏ บทความในวารสาร. เช่น

2.1) ฉลอง พัฒนา. (2556). การสร้างฐานความรู้ในการบริหารจัดการชุมชน. *วารสาร ปกครองท้องถิ่น*, 1(1), 52-67.

2.2) Jurkovich,R (1974). A Core Typology of Organization Environments. *Administrative Science Quarterly*, 19 (2), 380-394.

3) วิทยานิพนธ์/ดุษฎีนิพนธ์/สารนิพนธ์/รายงานการวิจัย

ชื่อผู้วิจัย. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. ระดับของงาน.หน่วยงานที่รับผิดชอบ : มหาวิทยาลัย

3.1สมพร เกษตรศิริ (2550). *การบริหารจัดการองค์กรในเขตอำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น. วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

3.2 Jaffee,D. (2001). *The Development on New Generation of Thai Farmers to Propel Thai Economy* . Research Report. College : Thepsatri Rajabhat University.

4) แหล่งข้อมูลจากเว็บไซต์

ชื่อผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ วัน เดือน ปี. แหล่งที่มา : Url
เช่น

พิรพล หาญพิชัยยุทธ. (2553). การขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทย. *ออนไลน์*.สืบค้นเมื่อ 7 กันยายน 2555. แหล่งที่มา <http://www.buddhismth.com/index.hp?y>.

BBC New. (2016). Etnical Alzheimers or Social Advocates solution. *Online*. Retrieved May 3, 2017. from : <http://www.bbc.com/2016/ WORLD>

5) รายงานการประชุมหรือสัมมนาทางวิชาการ

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. ชื่อเอกสารรวมเรื่องรายงานการประชุม. วัน เดือน ปี. สถานที่จัด. สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

เช่น สมาน นิตดาทอง. (2550). การพัฒนาการเรียนรู้แห่งศาสตร์ทางการจัดการ.*เอกสารประกอบการประชุมการประชุมงานชุมชน*. 25 พฤศจิกายน 2550. โรงแรมณานิมิตร. กรุงเทพมหานคร: พิสดการพิมพ์.

Natthabhan, S. (2000). The Besuty of Wonmen in Theravada Philosopy. *Nebraska Symposium on Motivation : voll. 38. Perspectives on Motivation*. 18 July 2000. Lincoln. USA: University of Nebraska Prees.

6) พจนานุกรม

ชื่อหนังสือ. (ปีที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

เช่น พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. (2525). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานราชบัณฑิตยสถาน.

Shoter Oxford English dictionary. (2002). New York: Oxford University Press.

6. ส่วนภาพประกอบ (Figure) และส่วนตาราง (Table)

ภาพประกอบและตารางควรมีเท่าที่จำเป็น โดยพิมพ์หน้าละ 1 ภาพ หรือ 1 ตาราง สำหรับคำบรรยายภาพและตารางให้พิมพ์เหนือภาพหรือตาราง ส่วนคำอธิบายเพิ่มเติมให้ใส่ใต้ภาพหรือตาราง

7. ลิขสิทธิ์

เพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายลิขสิทธิ์ ผู้เขียนทุกท่านต้องลงลายมือชื่อในแบบฟอร์มใบมอบลิขสิทธิ์บทความให้แก่วารสาร พร้อมกับบทความต้นฉบับที่ได้แก้ไขครั้งสุดท้าย นอกจากนี้ ผู้เขียนทุกท่านต้องยืนยันว่าบทความต้นฉบับที่ส่งมาตีพิมพ์นั้น ได้ส่งมาตีพิมพ์เฉพาะใน Journal of Roi Kaensarn Acadami เพียงแห่งเดียวเท่านั้น หากมีการใช้ภาพหรือตารางของผู้เขียนอื่นที่ปรากฏในสิ่งตีพิมพ์อื่นมาแล้ว ผู้เขียนต้องขออนุญาตเจ้าของลิขสิทธิ์ก่อน พร้อมทั้งแสดงหนังสือที่ได้รับการยินยอมต่อบรรณาธิการ ก่อนที่บทความจะได้รับการตีพิมพ์

8. การติดต่อโฆษณาและการสมัครสมาชิก

การติดต่อโฆษณา การสั่งซื้อ และการสมัครเป็นสมาชิกวารสารพัฒนาระบบการจัดการ กรุณาติดต่อ “กองบรรณาธิการวารสาร” ศูนย์พัฒนาเรียนรู้สมัยใหม่ บจก.พัฒนาเรียนรู้สมัยใหม่ เลขที่ 141 หมู่ 6 ตำบลบ้านชัย อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี 41190

<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JRKSA/index>

E-mail: journal1990jmsd@gmail.com

9. กำหนดการออกวารสาร

- ฉบับที่ 1 มกราคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 มกราคม)
- ฉบับที่ 2 กุมภาพันธ์ (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 28 กุมภาพันธ์)
- ฉบับที่ 3 มีนาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 มีนาคม)
- ฉบับที่ 4 เมษายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 เมษายน)
- ฉบับที่ 5 พฤษภาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 พฤษภาคม)
- ฉบับที่ 6 มิถุนายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 มิถุนายน)
- ฉบับที่ 7 กรกฎาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 กรกฎาคม)
- ฉบับที่ 8 สิงหาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 สิงหาคม)
- ฉบับที่ 9 กันยายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 กันยายน)
- ฉบับที่ 10 ตุลาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 ตุลาคม)
- ฉบับที่ 11 พฤศจิกายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 พฤศจิกายน)
- ฉบับที่ 12 ธันวาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 ธันวาคม)

10. อัตราค่าวารสาร

กำหนดออกวารสารปีละ 12 ฉบับ จำหน่ายราคาฉบับละ 300 บาท (ไม่รวมค่าส่ง)

11. อัตราค่าสมาชิก

ปีละ 500 บาท

ใบสมัครเป็นสมาชิก
Journal of Roi Kaensarn Acadami

ที่.....
วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เรียน บรรณาธิการ Journal of Roi Kaensarn Acadami

ข้าพเจ้า (ชื่อภาษาไทย).....

(ชื่อภาษาอังกฤษ).....

ที่อยู่ (ที่สามารถติดต่อได้).....

.....

E-Mail : โทรศัพท์ โทรสาร.....

มีความประสงค์จะขอรับสมัครเป็นสมาชิก Journal of Roi Kaensarn Acadami

() สมาชิกประเภทรายปี 500 บาท

() เล่มละ 300 บาท

พร้อมนี้ ข้าพเจ้าได้ส่ง

() เงินสด

() อื่นๆ.....

โปรดนำส่ง Journal of Roi Kaensarn Acadami

สถานที่ติดต่อ ☐ ที่บ้าน ☐ ที่ทำงาน

เลขที่.....ถนน.....หมู่ที่.....ตำบล/แขวง.....

อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....

โทรศัพท์ มือถือ.....

โทรสาร.....E-Mail :

ลงชื่อ.....
(.....)

(สำหรับเจ้าหน้าที่)

ค่าบำรุงปี พ.ศ.....

เลขที่ใบเสร็จ.....

ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ลงบัญชีแล้ว.....

หนังสือรับรอง

ก่อนตีพิมพ์บทความใน Journal of Roi Kaensarn Acadami

เรียน บรรณาธิการ Journal of Roi Kaensarn Acadami

ตามที่ ข้าพเจ้า.....
ได้ส่งบทความเรื่อง.....
.....
.....
.....

เพื่อตีพิมพ์ใน Journal of Roi Kaensarn Acadami

ทั้งนี้ ข้าพเจ้าและผู้เขียนร่วม ขอรับรองว่า บทความที่เสนอมา (ถ้ามี)นี้ยังไม่เคยได้รับการตีพิมพ์ หรือไม่ได้อยู่ระหว่างกระบวนการพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารหรือแหล่งตีพิมพ์อื่นใด หรือได้รับการตอบรับให้ ตีพิมพ์ในวารสารฉบับอื่น ข้าพเจ้าและผู้เขียนร่วมยอมรับหลักเกณฑ์การพิจารณาต้นฉบับ ทั้งยินยอมให้กอง บรรณาธิการมีสิทธิพิจารณาและตรวจแก้ต้นฉบับได้ตามที่เห็นสมควร พร้อมนี้ขอมอบลิขสิทธิ์บทความที่ได้รับการ ตีพิมพ์ให้แก่ ศูนย์พัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่ หากมีการฟ้องร้องเรื่องการละเมิดลิขสิทธิ์เกี่ยวกับภาพ กราฟ ข้อความส่วนใดส่วนหนึ่ง และหรือข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความ ข้าพเจ้าและผู้เขียนร่วม/ยินยอมรับผิดชอบแต่ เพียงฝ่ายเดียว

หาก กองบรรณาธิการ Journal of Roi Kaensarn Acadami ตรวจพบว่าคำรับรองดังกล่าว ไม่ เป็นความจริง กองบรรณาธิการ Journal of Roi Kaensarn Acadami มีสิทธิยกเลิกบทความของผู้นิพนธ์ออก จาก Journal of Roi Kaensarn Acadami ได้ทันทีโดยไม่ต้องแจ้งให้ผู้นิพนธ์ทราบล่วงหน้า และผู้นิพนธ์ทุกท่าน ขอรับรองและยินยอมปฏิบัติตามข้อตกลงดังกล่าว พร้อมทั้งลงนามรับรองไว้ที่ข้างท้ายของหนังสือรับรองฉบับนี้

ลงนามผู้เขียนหลัก (ชื่อที่ 1)

ลงนามผู้เขียนร่วม (ชื่อที่ 2)

.....
(.....)

.....
(.....)

ข้อมูลติดต่อ (เฉพาะผู้เขียนหลัก)

Facebook :

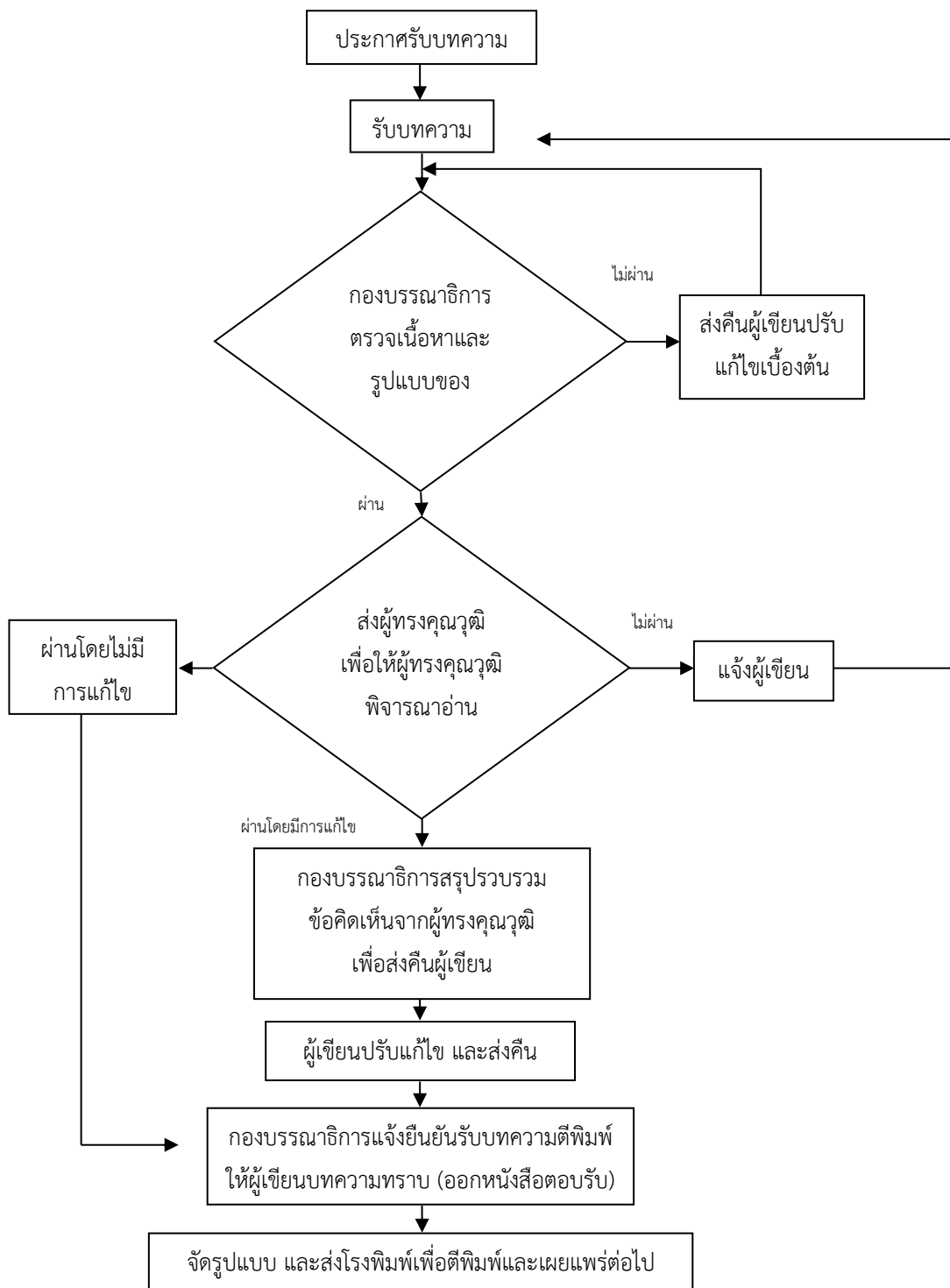
ID : Line

E : mail

เบอร์โทร

หมายเหตุ: ให้ผู้เขียนหลักและผู้เขียนร่วมลงนามให้ครบทุกท่าน หากมีผู้เขียนมากกว่า ท่าน สามารถเพิ่มเติมรายชื่อผู้ลงนาม 2
ข้างท้ายได้ตามจำนวนผู้เขียนบทความทั้งหมด

รูปแบบการตีพิมพ์ Journal of Roi Kaensarn Acadami

จริยธรรมการตีพิมพ์

บทบาทและหน้าที่ของบรรณาธิการ

1. บรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาคุณภาพของบทความ เพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารนักรับผิดชอบ และต้องคัดเลือกบทความมาตีพิมพ์หลังจากผ่านกระบวนการประเมินบทความแล้ว โดยพิจารณาจากความชัดเจน และความสอดคล้องของเนื้อหา กับนโยบายของวารสารเป็นสำคัญ และจะต้องมีข้อความรู้ที่สะท้อนมุมมอง แนวคิดเชิงทฤษฎีที่ได้จากประสบการณ์ การสังเคราะห์เอกสาร หรืองานวิจัย มุ่งเน้นการนำเสนอแนวคิดทฤษฎีใหม่รวมถึงแบบจำลองเชิงแนวคิด (Conceptual Model) ที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจ อันจะนำไปสู่การวิจัยในหัวข้อวิชาการที่สำคัญ
2. บรรณาธิการจะต้องไม่เปิดเผยข้อมูลของผู้เขียน และผู้ประเมินบทความแก่บุคคลอื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงเวลาของการประเมินบทความ
3. บรรณาธิการจะต้องไม่ตีพิมพ์บทความที่เคยตีพิมพ์ที่อื่นมาแล้ว โดยต้องมีการตรวจสอบการคัดลอกผลงานผู้อื่น (Plagiarism) อย่างจริงจัง และใช้โปรแกรมที่เชื่อถือได้ เพื่อให้แน่ใจว่า บทความที่ตีพิมพ์ในวารสารไม่มีการคัดลอกผลงานของผู้อื่น และหากตรวจพบ การคัดลอกผลงานของผู้อื่น จะต้องหยุดกระบวนการประเมิน และติดต่อผู้เขียนบทความหลักทันที เพื่อขอคำชี้แจง เพื่อประกอบการ “ตอบรับ” หรือ “ปฏิเสธ” การตีพิมพ์บทความนั้นๆ
4. บรรณาธิการจะต้องไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้เขียน และผู้ประเมิน
5. บรรณาธิการต้องไม่นำข้อมูลบางส่วนหรือทุกส่วนของบทความไปเป็นผลงานของตนเอง
6. บรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัยที่มีระเบียบวิธีวิจัยที่ถูกต้อง และให้ผลที่น่าเชื่อถือ โดยนำผลของการวิจัยมาเป็นตัวชี้ว่า สมควรตีพิมพ์เผยแพร่หรือไม่
7. หากบรรณาธิการตรวจพบว่า บทความมีการลอกเลียนบทความอื่นโดยมิชอบ หรือมีการปลอมแปลงข้อมูล ซึ่งสมควรถูกถอดถอน แต่ผู้เขียนปฏิเสธที่จะถอนบทความ บรรณาธิการสามารถดำเนินการถอนบทความได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้เขียนซึ่งถือเป็นสิทธิและความรับผิดชอบต่อบทความของบรรณาธิการ

บทบาทและหน้าที่ของผู้เขียนบทความ

1. ผู้เขียนบทความจะต้องรับรองว่า บทความที่ส่งมาพิจารณาไม่เคยได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ที่ไหนมาก่อน และไม่ส่งต้นฉบับบทความซ้ำซ้อนกับวารสารอื่น
2. ผู้เขียนจะต้องคำนึงถึงจริยธรรมการวิจัย จะต้องไม่ละเมิดหรือคัดลอกผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง

3. ผู้เขียนจะต้องปรับแก้ไขบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบของวารสารในหัวข้อ “คำแนะนำสำหรับผู้เขียน”
4. ผู้เขียนที่มีชื่อในบทความจะต้องเป็นผู้มีส่วนในการจัดทำบทความหรือมีส่วนในการดำเนินการวิจัย
5. ผู้เขียนจะต้องอ้างอิงผลงาน ภาพ หรือตาราง หากมีการนำมาใช้ในบทความของตนเอง โดยให้ระบุ “ที่มา” เพื่อป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ (หากมีการฟ้องร้องจะเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนแต่เพียงผู้เดียว ทางวารสารจะไม่รับผิดชอบใดๆ ทั้งสิ้น)
6. ผู้เขียนจะต้องตรวจสอบความถูกต้องของรายการเอกสารอ้างอิง ทั้งในแง่ของรูปแบบและเนื้อหา และไม่ควรนำเอกสารวิชาการที่ไม่ได้อ่านมาอ้างอิง หรือใส่ไว้ในอ้างอิง และควรอ้างอิงเอกสารเท่าที่จำเป็นอย่างเหมาะสม ไม่ควรอ้างอิงเอกสารที่มากเกินไป
7. ผู้เขียนจะต้องปรับแก้ไขบทความตามผลประเมินจากผู้ประเมินบทความและกองบรรณาธิการให้แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนด
8. ผู้เขียนจะต้องระบุชื่อแหล่งทุนที่ให้การสนับสนุนในการทำวิจัย (ถ้ามี) และจะต้องระบุผลประโยชน์ทับซ้อน (ถ้ามี)
9. ในบทความผู้เขียนจะต้องไม่รายงานข้อมูลที่คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง ไม่ว่าจะเป็นการสร้างข้อมูลเท็จ หรือการปลอมแปลง บิดเบือน รวมไปถึงการตกแต่ง หรือ เลือกแสดงข้อมูลเฉพาะที่สอดคล้องกับข้อสรุป
10. ผู้เขียนไม่ควรอ้างอิงเอกสารที่ถูกถอดถอนออกไปแล้ว เว้นแต่ข้อความที่ต้องการสนับสนุนนั้นเป็นข้อความที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการถอดถอน และจะต้องระบุไว้ใน เอกสารอ้างอิงด้วยว่า เป็นเอกสารที่ได้ถูกถอดถอนออกไปแล้ว

บทบาทและหน้าที่ของผู้ประเมินบทความ

1. ผู้ประเมินบทความต้องรักษาความลับและไม่เปิดเผยข้อมูลของบทความที่ส่งมาเพื่อพิจารณาแก่บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงระยะเวลาของการประเมินบทความ
2. หลังจากได้รับบทความจากบรรณาธิการวารสาร และผู้ประเมินบทความ ตระหนักว่า ตนเองอาจมีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้พิมพ์ที่ทำให้ไม่สามารถให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอย่างอิสระได้ ผู้ประเมินบทความควรแจ้งให้บรรณาธิการวารสารทราบและปฏิเสธการประเมินบทความนั้นๆ
3. ผู้ประเมินบทความ ควรประเมินบทความในสาขาวิชาที่ตนมีความเชี่ยวชาญ โดยพิจารณาความสำคัญของเนื้อหาในบทความที่มีต่อสาขาวิชานั้นๆ คุณภาพของการวิเคราะห์ และความเข้มข้นของผลงานหรือระบุผลงานวิจัยที่สำคัญๆ และสอดคล้องกับบทความที่กำลังประเมิน แต่ผู้เขียนบทความไม่ได้เข้าถึง เข้าไปในการประเมินบทความด้วยผู้ประเมินไม่ควรใช้ความคิดเห็นส่วนตัวที่ไม่มีข้อมูลรองรับมาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินบทความ

4. ผู้ประเมินบทความต้องไม่นำข้อมูลบางส่วนหรือทุกส่วนของบทความไปเป็นผลงานของตนเอง
5. เมื่อผู้ประเมินบทความพบว่า มีส่วนใดของบทความ ที่มีความเหมือนกัน หรือซ้ำซ้อนกับผลงาน
ชิ้นอื่นๆ ผู้ประเมินบทความต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบ

Publication Ethics

Duties of Editors

1. The editor will assess the paper quality for publication and select only those passing through the reviewing process, in which the clarity of and congruence with the journal policy must be prioritized. The selected paper must contain a body of knowledge that reflects valuable perception and a theoretical framework derived from experiences or textual/research synthesis. A grounded theory or a conceptual model contributing to further research must be preferably included.

2. No information regarding the paper's author(s) or reviewers shall be revealed to irrelevant parties during the paper reviewing process.

3. The paper published formerly elsewhere must not be accepted by the editor for publication. Plagiarism must be scrutinized seriously by using the credible detecting software. The paper detected as bearing plagiarism must be frozen for further evaluation, the author(s) will be contacted to ask for explanation to support the editor's decision to accept or reject the said paper.

4. The editor must not bear any conflict of interest with the author(s) or the reviewer(s).

5. The editor must not claim a partial or all of the submitted paper as his/her own.

6. The editor must consider for publication only the paper conducted with valid methodology and yielding accurate findings, and the quality of which serves as the main indicator for publication.

7. In case the editor detects plagiarism or false data in the submitted paper and hence deciding for revocation with which the author(s) refuse(s) to comply, the editor has thus full rights and responsibility to proceed with the revocation process without the author(s)'s prior consent.

Duties of Authors

1. The author has to assure that his/her paper has not been previously published in nor simultaneously submitted to other journals.

2. The author shall not commit any degree of plagiarism in his/her paper.

3. The author shall produce his/her manuscript format in accordance with the 'guideline to authors' stated in the journal.

4. The author whose name listed in the paper shall contribute to paper production or research-related procedure.

5. All pictures, figures, or tables appearing in the paper must be cited properly with their source(s) accurately identified. The author(s) shall be solely liable to any legal suit, if any.

6. The author shall verify the accuracy of content and format in both 'in-text' citations and references, no citation(s) shall be made for unread references, and the proper number of citations is preferable.

7. The author is required to correct or rework on their paper in due time as assessed and advised by reviewers and the editorial board.

8. The author shall identify the source(s) of research fund (if any) as well as any applicable conflict of interest.

9. Findings must be presented in accordance with the acquired data. No exploitation (false summary, or distortion or biased selection of data/finding) shall be committed.

10. No reference shall be made to any revoked article unless the cited statement refers to that in the revocation procedures. A statement must be additionally provided in the said reference as ‘the revoked article’.

Duties of Reviewers

1. The reviewer must keep confidential of the submitted paper and avoid revealing a partial or all of the information of the said paper to irrelevant parties during the paper reviewing process.

2. Perceiving as having a conflict of interest with the paper’s author(s) that may inhibit his/her freedom of expression, the reviewer should notify the editor at once and deny taking part in the reviewing process of the said paper.

3. The reviewer should evaluate the paper that fits with their area of his/her expertise, by assessing the paper’s contribution to the discipline, quality of analysis, and intensity of literature review related to the topic of study. Advices should also be provided regarding the literature failed to be included by the author(s), and personal judgment without supportive evidences should not be used as a criterion for paper evaluation.

4. The reviewer must not claim a partial or all of the submitted paper as his/her own.

5. In case of the plagiarism detecting, the reviewer must notify the editor at once.

ศูนย์พัฒนาการเรียนรู้อสมัยใหม่

บก.พัฒนาการเรียนรู้อสมัยใหม่ 141 หมู่ 6 ตำบลบ้านชัย อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี

<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JRKSA/index>

E-mail : journal1990jmsd@gmail.com

